

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԳԱՂԻԵՐԷՆ
ՔԵՐԵՎԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԸՍՏ
ՕԼԷՆՏՈՐՅԻ

Ե. Բաբայան

Համբարումյան

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է

Մ. Յ. ՓԱՓԱՋԵԱՆԻ ՍԵՆԵԱԿԸ

Զագմագմեյար փողոց Ակոբեանի խան Թ/ա. 46

ԳԱՂԱԽԱՆԻՆ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀՍՏ

ՕԼԷՆՏՕՐՖԻ

Ս. Մ. ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆԷ

ԵՍԱԽԻՒՊ

ՄԻՀՐԱՆ. Յ. ՓԱՓԱՋԵԱՆԷ

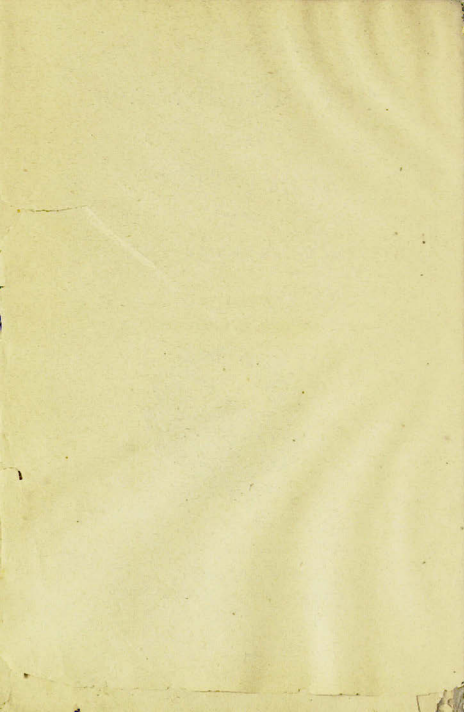

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՄԻՀԷՆՏՕՐՖԻ

1882

16
16

Թէպէտ նշանաւոր առակ է թէ դործնական ճամբան դիւրին եւ կարճ է, իսկ տեսականը՝ դժուարին եւ երկայն, իրաց բնութեան նայելով երկօքին եւս հաւասարապէս կարեւոր են : Տեսականն եւ դործնական, այսինքն՝ կանոնն եւ օրինակ կամ փորձ, ամէն ուսման էական մասերը, իբր թէ հոգին եւ մարմինն են, որոյ մին առանց միւսոյն թերի է եւ մեռեալ : Զայս դիտելով արդի կրթիչք կը ջանան ըստ կարի դասառութեանց դրութիւնն յարմարել այնպէս՝ որ երկոցուն միանգամայն ծառայուի : Առ այս կ'աշխատուի զարդիս մանաւանդ լեզուաց ուսման մէջ. եւ այս նպատակաւ այլ եւ այլ դրութիւններ մտածուած եւ աւանդուած կը գտնենք : Քերականական ուսման դրութեանց մէջ, եթէ ոչ միակ, գէթ, կրնանք ըսել, առաջին եւ յաջորդոյն է Օլէնտօրֆեան դրութիւնն. եւ առ այս զօրաւորագոյն վկայութիւն է յիշեալ դրութեան ընդհանուր տարածումը : Այս դրութեան ոչ միայն Գաղիերէն քերականութիւնը բոլոր արեւմտեան հին եւ նոր, մօտերըս նաեւ արեւելեան լեզուաց թարգմանուած, եւ ոմանց մէջ մինչեւ 15 կամ 20 տպագրութիւնք եղած են հաղարաւոր օրինակօք, այլ եւ իւրաքանչիւր, եւս եւ մեռեալ լեզուի համար ըստ սոյն դրութեան յատուկ քերականութիւններ շինուած են :

Օլէնտօրֆեան դրութիւնը, մանաւանդ ի Գերմանիա, շատ տարածուած է : Ալէեմայնե Շուլցայքուցկի (Ընդհանուր լրագիր գալոցաց) կոչուած Գերմաներէն օրագիրն (1855 Յունուար 6 թիւ 3) Օլէնտօրֆեան դրութեան համար մէջ կը բերէ երեւելի Գերմանացի դասաւորաց սմանց, զոր օրինակ՝ Պիւրկէրի, Վիլլէրի, Մահրի, Հաքարի, Հալլի, Կանսի եւ այլոց վկայութիւն-

ներք : Ասքա խրեանց թէ հրապարակական եւ թէ առանձին դատաւարութեանց մէջ փորձելով կ'ըսեն թէ ինչ որ աշակերտք , եւս եւ նուազ ուշիմք , ուրիշ քերականութեամբ մէկ տարուան մէջ կ'ուսանէին , սովորուան վեց ամսուան մէջ , եւ առանց վտանգի մտանալոյ վաղիւ դոր այսօր ուսան :

Այս դրութեան առաւելութիւնն է տեսական ցամաք կանսնները պարարել նաեւ օրինակօք ուսանելի լեզուէն վարժութեան համար , եւ ապա թարգմանութեան համար հարցման եւ պատասխանոյ ձեւով հրահանգներ յաճախել այն լեզուաւ դոր աշակերտք դիտեն : Այս կերպիւ աշակերտք որպէս թէ երկրորդի մը հետ շարունակ խօսակցութեան մէջ են . եւ ստիպուելով պատասխանել հարցմանց այն կեղծ խօսողին՝ կ'ուսանին լեզուն այնպէս , որպէս կ'ուսանի մանուկն իւր մայրենի լեզուն՝ ստիպուելով պատասխանել իւր մօրկան կամ դայեկին հարցումներուն : Աստի կը տեսնուի թէ Օլէնտօրֆեան դրութիւնը լեզու սորվելու բնականագոյն կերպն է : Բայ ի դործածական անուններէ , բայերէ եւ ասութիւններէ , գրեթէ ամէն սովորական նախադրութիւն , մակըայ , շաղկապ , որ դադախարներ իրարու կապող եւ շարժող յօդք եւ խաղալիք են , այնպէս պատշաճօրէն ցանուած են դասերուն մէջ , եւ հրահանգներուն խօսակցութեանց մէջ կը մտնեն ի սկզբանէ մինչեւ ի վերջ , որ կրնայ ըսուիլ թէ ամբողջ քերականութիւնն ընտանեկան խօսակցութեան երկայն արարուած մի է , ուր իւրաքանչիւր դաս իւր թէ իւր նախընթացն յիշեցուցանող եւ նորա հետ կապուած մէն մի տեսարան է :

Եթէ կայ դիմեցուցիչ պարագայ մի այս դրութեան մէջ , սա է որ ոմանք նորա հարց պատասխաններն ի սկզբան շատ դիւրին եւ տղայական , եւ շատ ստէպ կրկնուած դռնելով , իրրեւ ստորին եւ անօգուտ կ'ար-

համարենք : Բայց պէտք է գիտնալ որ եթէ այն օրինակները եւ հրահանգներն այնպէս պարզ եւ սովորական չլինէին , քերականութիւնը չկարէր լինել արդեամբ գործնական : Մինչ ընտիր մատենագիրներէ եւ բանաստեղծներէ առնուած օրինակներով լեցուն քերականութիւններէ սորվող աշակերտք երկու տարի կարգալէ ետքը հազիւ կրնան այն պարզ խօսքերէն ոմանք անսխալ շարագրել , Ոլէնտօրֆեան դրութեան աշակերտք կարող են վեց ամիս ետքը գրելէ ամէն սովորական հարցման յարմար պատասխանին տալ , եւ յայտնել իւրեանց գաղափարներ գիւրաւ եւ անսխալ :

Գաղիներէն Ոլէնտօրֆեան քերականութեան այս երկրորդ թարգմանութեան գալով , սաշափ եւեթ ըսել ըսուական է թէ՛ սա ճիշդ Ոլէնտօրֆեան քերականութիւնն է . ոչ կանոններէն , ոչ օրինակներէն եւ ոչ հրահանգներէն ինչ մի թողուած կամ կրճատուած է , եւ ոչ կերպը կամ մեթոտը փոխուած :

Հրահանգաց Գաղիներէնը որ քերականութեան բանալին կը կոչուի՝ ուրոյն տպել հարկ չտեսանք . քանզի Եւրոպայէ եկածները կրնան գործածուիլ այս քերականութեան համար :

Գ Ա Ղ Ի Ե Ր Է Ն

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հ Ս Տ

ՕԼԷՆՏՕՐՁԻ

Ա. ԴԱՍ. Première Leçon.

Որոշեալ յօդ

Article défini

Արական սեռ

Genre masculin.

ԿԱՆՈՆ 1. Գաղղիերէնի մէջ երկու սեռ կայ, Արական (masculin) եւ Իգական (féminin) : Արական բաները le յօդը կ'առնուն :

Գաղղիերէնի մէջ անունը չհոլովիր, այլ յօդը միայն հետեւեալ կերպով.

Եղակի .
Ուղղական .
Սեռական .
Տրական .
Հայցական .

Singulier,
Nominatif, le
Génitif, du (de le)
Datif, au (à le)
Accusatif, le

ԿԱՆ. 2. Բաղաձայնով (consonne) սկսող բառերու քով de նախադրութիւնն ու le յօդը եղակիի մէջ միանալով կ'ըլլայ, սեռական du փոխանակ de le, եւ տրական au փոխանակ à le. ձայնաւորով (voyelle) եւ անձայն h ու սկսող բառերէն առաջ նախադրութիւնն ու յօդը չեն միանար. ուստի կ'ըլլայ de le, à le: Բայց

ԿԱՆ. 3. Ձայնաւորով եւ անձայն h ու (h muet) սկսող բառերէն առաջ le յօդին e ձայնաւորը կը կըրճատուի, եւ ապաթարց (apostrophe) ըսուած սա (')

նշանը կը գրուի . այսպէս՝ l'arbre, de l'arbre, à l'arbre. l'homme, de l'homme, à l'homme. *Փոխանակ՝* le arbre, de le arbre, *և այլն* :

Ուշե՞ք .

Avez-vous ?

ԿԱՆ. 4. Երբ խօսք մը հարցական է , գերանուն տէր բային կը գրուի բայէն ետքը , *և երկուքին մէջ՝ դիծ մը , որ կը կոչուի* trait d'union. *և խօսքին վերջը՝ հարցական նշանը ? (point d'interrogation) կը գրուի* :

Այո , տէր , ուշիմ .

Oui, monsieur, j'ai (je ai)

ԿԱՆ. 5. Je, էական գերանուն է Ա. գէմք *և կը նշանակէ* ես . ձայնաւորէ *և անձայն* h է առաջ ասոր օ դիրը կը կրճատուի , *և տեղը կը գրուի* ապա-թարց :

Բեղղըը

Le chapeau

Բեղղըն ունիք .

Avez-vous le chapeau ?

Այո , տէր , բեղղըն ունիմ .

Oui, monsieur, j'ai le chapeau.

Հացը .

Le pain.

Աղը .

Le sel.

Աճառը .

Le savon.

Շաքարը .

Le sucre.

Թուղթը .

Le papier.

Իմ բեղղըս .

Mon chapeau.

Ձեր հացը .

Votre pain.

Իմ բեղղըս ունիք .

Avez-vous mon chapeau ?

Այո , տէր , ձեր բեղղըն ունիմ .

Oui, monsieur, j'ai votre chapeau.

Ձեր հացն ունիք .

Avez-vous votre pain ?

Այո , տէր , ունիմ զայն .

Oui, monsieur, je l'ai.

ԿԱՆ. 6. Le յօդ *և գերանուն է* : Յօդ է՝ երբ ա-նունէ մը առաջ է . le pain . *Գերանուն է՝ երբ բայէ մը առաջ է* : Le *գերանունը սեռի խնդիր է , և եզակի արական անուն մը էր յարաբերէ* :

Գաղիւրէնի մէջ այս գերանուն սեռի խնդիրը միշտ

դնելու է, ապա թէ ոչ խօսքն անկատար կը մնայ. զոր օրինակ՝ Հայերէն կ'ըսենք. Հացն ունի՞ք. — Ունիմ : Գաղիներէն չ'ըսուիր. Avez-vous le pain? — J'ai, այլ պէտք է ըսել՝ Je l'ai. Ունիմ զայն :

. Ո՞ր, ի՞նչ.

Quel ?

Ի՞նչ բեղչրս ունիք.

Quel chapeau avez-vous ?

Իմ բեղչրս ունիմ.

J'ai mon chapeau.

Ի՞նչ հաց ունիք.

Quel pain avez-vous ?

Ձեր հացն ունիմ.

J'ai votre pain.

4. Հրահանգ

Հացն ունի՞ք. — Այո, տէր, ունիմ. — Ձեր հացն ունի՞ք. — Իմ հացս ունիմ. — Աղն ունի՞ք. — Ունիմ. — Իմ աղս ունի՞ք. — Ձեր աղն ունիմ. — Աճառն ունիք. — Աճառն ունիմ. — Ձեր աճառն ունի՞ք. — Իմ աճառս ունիմ. — Ի՞նչ աճառ ունիք. — Ձեր աճառն ունիմ. — Ձեր շաքարն ունի՞ք. — Իմ շաքարս ունիմ. — Ի՞նչ շաքար ունիք. — Ձեր շաքարն ունիմ. — Ի՞նչ թուղթ ունիք. — Իմ թուղթս ունիմ. — Իմ թուղթս ունի՞ք. — Ձեր թուղթն ունիմ. — Ի՞նչ հաց ունիք. — Իմ հացս ունիմ. — Ի՞նչ աղ ունիք. — Ձեր աղն ունիմ :

Բ. ԳԱՍ. Deuxième Leçon.

Իմ բեղչրս ունի՞ք.

Avez-vous mon chapeau ?

Այո, տէր, ունիմ (զայն).

Oui, monsieur, je l'ai.

Աղէկ.

Bon.

Գէշ.

Mauvais.

Սիրուն.

Joli.

Գեղեցիկ.

Beau.

Տգեղ.

Vilain, laid.

Հին, ծեր.

Vieux.

Ասուրն.

Le drap.

Ծուռակը (զուռաուրա).

Le soulier.

Հրացանը .	Le fusil (ֆուզի) .
Փայտը .	Le bois.
Գուլպան (չորաց) .	Le bas.
Դերձանը .	Le fil (ֆիլ) .
Երկաթը .	Le fer.
Շունը .	Le chien.
Չին .	Le cheval.
Արուհի հրացանն ունի՞ք .	Avez-vous le joli fusil ?
Ունիմ .	Je l'ai.
Ոչ .	Ne pas
Չունիմ .	Je n'ai pas.
Հացը չունիմ .	Je n'ai pas le pain.
Ոչ, տէր, չունիմ .	Non, monsieur, je ne l'ai pas.
Իմ հին բեղչըս ունի՞ք .	Avez-vous mon vieux cha- peau ?
Ոչ, տէր, չունիմ .	Non, monsieur, je ne l'ai pas.
ԿԱՆ. 7. Ne բառին ալ e գիրը , le եւ je ին սկս , ձայնաւորէ եւ անձայն h մը առաջ կը կրճատուի .	
ԿԱՆ. 8. Բան մը այս ինչ նիւթէ , զոր օրինակ՝ եր- կաթէ , ոսկիէ , արծաթէ բլլալը ցուցունելու համար , նիւթին անունէն առաջ առանց յօդի de նախադրու- թիւնը կը գրուի . ուստի՝ de fer, d'or, d'argent կը նը- շանակեն՝ երկաթէ , ոսկիէ , արծաթէ .	
ԿԱՆ. 9. De ին e գիրը ձայնաւորէ եւ անձայն h է առաջ կը կրճատուի .	
Թուղթէ բեղչըր .	Le chapeau de papier.
Կաշին .	Le cuir.
Փայտէ հրացանը .	Le fusil de bois.
Կաշիէ մուճակը .	Le soulier de cuir.
Ի՞նչ հրացան ունի՞ք .	Quel fusil avez-vous ?
Փայտէ հրացանն ունիմ .	J'ai le fusil de bois.
Ի՞նչ գուլպա ունի՞ք .	Quel bas avez-vous ?
Իմ դերձանէ գուլպաս ունիմ .	J'ai mon bas de fil.
Իմ կաշիէ մուճակս ունի՞ք .	Avez-vous mon soulier de cuir ?
Ոչ, տէր, չունիմ .	Non, monsieur, je ne l'ai pas.

2. Հրահանգ

Իմ գեղեցիկ ձիս ունի՞ք . — Այո , տէր , ունիմ .
 — Իմ հին մուճակս ունի՞ք . — Ոչ , տէր , չունիմ . — Ի՞նչ
 շուն ունիք . — Ձեր սիրուն շունն ունիմ . — Իմ գէշ
 թուղթս ունի՞ք . — Ոչ , տէր , չունիմ . — Աղէկ ասուին
 ունի՞ք . — Այո , տէր , ունիմ . — Իմ տղեղ հրացանս
 ունի՞ք . — Ոչ , տէր , չունիմ . — Ի՞նչ հրացան ունիք .
 — Ձեր գեղեցիկ հրացանն ունիմ . — Ի՞նչ գուլպա ու
 նիք . — Դերձանէ գուլպան ունիմ . — Իմ դերձանէ
 գուլպաս ունի՞ք . — Ձեր դերձանէ գուլպան չունիմ .
 — Ի՞նչ հրացան ունիք . — Երկաթէ հրացանն ունիմ .
 — Իմ երկաթէ հրացանս ունի՞ք . — Ոչ , տէր , չունիմ .
 — Հին (օթեկ , պայաթ) հայն ունի՞ք . — Հին հացը
 չունիմ . — Ի՞նչ մուճակ ունիք . — Իմ կաշիէ գեղեցիկ
 մուճակս ունիմ . — Ի՞նչ աճառ ունիք . — Իմ հին ա
 ճառս ունիմ . — Ի՞նչ շաքար ունիք . — Ձեր աղէկ շա
 քարն ունիմ . — Ի՞նչ աղ ունիք . — Գէշ աղն ունիմ .
 — Ի՞նչ բեղոյր ունիք . — Իմ թուղթէ գէշ բեղոյրս ու
 նիմ . — Իմ փայտէ տղեղ մուճակս ունի՞ք . — Ոչ , տէր ,
 չունիմ :

Թուղթէ , փայտէ , եւայլն , այս բաները Գաղիերէ
 նի մէջ անունէն ետքը կը դրուին , ոչ թէ Հայերէնի
 պէս անունէն առաջ . Փայտէ մուճակը , Գաղիերէն
 Le soulier de bois.

Գ. ԴԱՍ. Troisième Leçon.

Բան մը
 Բան մը ունի՞ք .
 Բան մը ունիմ .

Ոչ — բան մը (ոչինչ) .
 Բան մը չունիմ .

Quelque chose
 Avez-vous quelque chose ?
 J'ai quelque chose.
 Ne — rien
 Je n'ai rien.

Գինի .	Le vin.
Սառիս , արծաթս .	Mon argent.
Ոսկին .	L'or.
Լարը .	Le cordon.
Ժապուէնը .	Le ruban.
Ոսկի ժապուէնը .	Le ruban d'or.
Կսմակը .	Le bouton.
Սուրճը .	Le café.
Պանիրը .	Le fromage.
Վերարկուին .	L'habit.
Վերարկուս .	Mon habit.
Արծաթէ աշտանակը .	Le chandelier d'argent.
Անօթի՞ք էք .	Avez-vous faim ?
Անօթի եմ .	J'ai faim.
Անօթի չեմ .	Je n'ai pas faim.
Ծարաւի՞ք էք .	Avez-vous soif ?
Ծարաւի եմ .	J'ai soif.
Ծարաւի չեմ .	Je n'ai pas soif.
Քուն ունի՞ք .	Avez-vous sommeil ?
Քուն ունիմ .	J'ai sommeil.
Քուն չունիմ .	Je n'ai pas sommeil.
Աղէկ բան մը	Quelque chose de bon
Աղէկ բան մը ունի՞ք .	Avez-vous quelque chose de bon ?
Ոչ — չէչ բան մը	Ne — rien de mauvais
Գէչ բան մը չունիմ .	Je n'ai rien de mauvais.

ԿԱՆ. 10. Quelque chose, rien, que ? (ի՞նչ) բաներէն
 Կարը ածականը de ով կը դարձածուի .

Սիրուն բան մը ունի՞ք .	Avez-vous quelque chose de joli ?
Ի՞նչ սիրուն բան ունիք .	Qu'avez-vous de joli ?
Սիրուն բան մը չունիմ .	Je n'ai rien de joli.
Ի՞նչ	(Que ? Կամ Qu' ? (կրճատ .)
	Quoi ?
Ի՞նչ ունիք .	Qu'avez-vous ?
Ի՞նչ ունիք աղէկ .	Qu'avez-vous de bon ?
Աղէկ սուրճն ունիմ .	J'ai le bon café.

Ձեմ վախճար .	Je n'ai pas peur.
Մարդը .	L'homme.
Բարեկամը .	L'ami.
Մարդուհը .	Celui de l'homme.
Բարեկամինը .	Celui de l'ami.
Գաւազանը .	Le bâton.
Մասնոցը .	Le dé.
Ածուխը .	Le charbon.
Եղբայրս .	Mon frère.
Եղբորս (գարտաշրմբի) .	Celui de mon frère.
Ձեր բարեկամինը .	Celui de votre ami.

ԿԱՆ. 13. Mon, ton, son, notre, votre, ce, ածականներուն հետ որոշեալ յօդ, le, չգործածուիր . չըսուիր le mon père, le ce livre.

Գեղեցիկ մուճակը թէ հինը ուսիք .	Avez-vous le beau soulier ou le vieux ?
Այս մուճակն ունիմ .	J'ai ce soulier.
Կաշիէն ունիմ .	J'ai celui de cuir.

4. Հրահանգ

Այս դիրքն ունի՞ք . — Ոչ , տէր , չունիմ . — Ի՞նչ
դիրք ունիք . — Դրացւոյնը ունիմ . — Ի՞մ գաւազանս
թէ բարեկամի՞նս ունիք . — Ձեր բարեկամինը ունիմ .
— Ի՞մ հացս թէ հացագործինը ունիք . — Ձերինը չու
նիմ . հացագործինը ունիմ . — Դրացւոյն ձին ունի՞ք .
— Ոչ , տէր , չունիմ . — Ի՞նչ ձի ունիք . — Հացագոր
ծինը ունիմ . — Ձեր մասնոցը թէ դերձակինը ունիք .
— Իմինս ունիմ . — Իմ շանս ոսկիէ սիրուն լարն ու
նի՞ք . — Չունիմ . — Ի՞նչ լար ունիք . — Իմ արծաթէ
լարս ունիմ . — Ի՞մ ոսկիէ կոճակս թէ դերձակինը ու
նիք . — Ձերինը չունիմ . դերձակինը ունիմ . — Եղբորս
վերարկուն թէ ձերինը ունիք . — Ձեր եղբորը ունիմ .
— Ի՞նչ սուրճ ունիք . — Դրացւոյնը ունիմ . — Ձեր չու
նը թէ մարդունը ունիք . — Մարդունը ունիմ . — Ձեր
բարեկամինս ստակն ունի՞ք . — Չունիմ . — Կը մսի՞ք .

— Կը մտիմ . — Կը վախճամք . — Չեմ վախճար . — Տամք
էք . — Տաք չեմ . — Քան ունիք . — Քան չունիմ .
անօթի եմ . — Շարաւիք էք . — Շարաւի չեմ :

Յ. Հրահանգ

Իմ վերաբերու թէ դերձակինը ունիք . — Դերձա-
կինը ունիմ . — Իմ ոսկիէ աշտանակն թէ դրաշխյնը
ունիք . — Չերկնը ունիմ . — Չե՞ր թուղթը թէ իմինս
ունիք . — Իմինս ունիմ . — Չե՞ր պանիրը թէ հացա-
դործինը ունիք . — Իմինս ունիմ . — Ի՞նչ ասուի ու-
նիք . — Դերձակինը ունիմ . — Ի՞նչ դուղղա ունիք .
— Իմինս ունիմ . — Եղբօրս հին փայտը ունիք . — Չու-
նիմ . — Ի՞նչ աճառ ունիք . — Եղբօրս աղէկ աճառն
ունիմ . — Իմ փայտէ հրացանն ունիք թէ եղբօրս .
— Չերկնը ունիմ . — Ի՞նչ մուճակ ունիք . — Եղբօրս
կաշիէ մուճակն ունիմ . — Չե՞ր դերձանէ (de fil) դուղ-
ղան թէ իմինս ունիք . — Չերկնը չունիմ . Իմինս ու-
նիմ . — Ի՞նչ ունիք . — Բան մը չունիմ . — Աղէկ բան
մը ունիք . — Աղէկ բան մը չունիմ . — Դէշ բան մը
ունիք . — Դէշ բան մը չունիմ . — Ի՞նչ ունիք սիրուն .
— Բարեկամիս սիրուն չունն ունիմ . — Իմ գեղեցիկ
թէ տղեղ գաւաղանն ունիք . — Չեր տղեղ գաւաղանն
ունիմ . — Անօթիք էք թէ ծարաւի :

Ե. ԴԱՍ. Cinquième Leçon.

Վաճառականը .	Le marchand.
Կոշկակարին .	Du cordonnier.
Մանչը .	Le garçon.
Մատիտը (կապար գրիչ) .	Le crayon.
Տուրմ (չօքոլաս) .	Le chocolat.
Վաճառականին գաւաղանը թէ ձերկնը ունիք .	Avez-vous le bâton du mar- chand ou le vôtre ?

Ոչ—ոչ	Ne—ni—ni
Ոչ վաճառականին գաւաղանն ունիմ ոչ իմինս .	Je n'ai ni le bâton du marchand ni le mien.
Անօթի էք թէ ծարաւի .	Avez-vous faim ou soif ?
Ոչ անօթի եմ ոչ ծարաւի .	Je n'ai ni faim ni soif.
Տաք էք թէ կը մնիք .	Avez-vous chaud ou froid ?
Ոչ տաք եմ ոչ կը մնիմ .	Je n'ai ni froid ni chaud.
Գինին ունիք թէ հացը .	Avez-vous le vin ou le pain ?
Ոչ գինին ունիմ ոչ հացը .	Je n'ai ni le vin ni le pain.
Ոչ ձերինը ունիմ ոչ իմինս .	Je n'ai ni le vôtre ni le mien.
Ոչ իմ գերձանս ունիմ ոչ գեր- ձակինը .	Je n'ai ni mon fil ni celui du tailleur.
Խեցը .	Le bouchon.
Խցահանը .	Le tire-bouchon.
Հոփանոցը .	Le parapluie.
Մեղրը .	Le miel.
Բամբակը .	Le coton.
Գաղիացին .	Le Français.
Հիւսին , ատաղձագործին .	Du charpentier.
Մուրճը .	Le marteau.
Երկաթը .	Le fer.
Բեւեռը (գամբ) .	Le clou.
Երկաթէ բեւեռը .	Le clou de fer.
Ի՞նչ ունիք .	Qu'avez-vous ?

6. Հրահանգ

Ոչ անօթի եմ ոչ ծարաւի . — Ի՞մ մուճակս թէ կօշկակարինը ունիք . — Ոչ ձերինը ունիմ ոչ կօշկակարինը . — Ձեր մատիտն ունիք թէ մանչու՞նը . — Ոչ իմինս ունիմ ոչ մանչու՞նը . — Ի՞նչ մատիտ ունիք . — Վաճառականինը ունիմ . — Ի՞մ տուրմս թէ վաճառականինը ունիք . — Ոչ ձերինը ունիմ ոչ վաճառականինը . իմինս ունիմ . — Մեղրը ունիք թէ գինին . — Ոչ մեղրը ունիմ ոչ գինին . — Ձեր մատնոցը ունիք թէ գեր-ձակինը . — Ոչ իմինս ունիմ ոչ գերձակինը . — Ձեր խցահանը ունիք թէ իմինս . — Ոչ ձերինը ունիմ ոչ

խմինս . վաճառականինը ունիմ . — Ի՞նչ խից ունիք .
 — Դրացւոյնը ունիմ . — Երկաթէ՞ բեւեռք թէ արծա-
 թէն ունիք . — Ոչ երկաթէ բեւեռն ունիմ ոչ արծա-
 թէն . սակեղէնն ունիմ . — Տա՞ք էք թէ կը մսիք . — Ոչ
 տաք եմ , ոչ կը մսիմ . քուսն ունիմ . — Կը վախնա՞ք .
 — Չեմ վախնար . — Ի՞մ մուրճն ունիք թէ հիւսիւնը .
 — Ոչ ձերինը ունիմ ոչ հիւսիւնը . — Ի՞նչ բեւեռ ունիք .
 — Երկաթէ բեւեռն ունիմ . — Ի՞նչ մուրճ ունիք . — Հիւ-
 սին փայտէ մուրճը ունիմ . — Բան մը ունի՞ք . — Բան
 մը ունիմ . — Ի՞նչ ունիք . — Գեղեցիկ բան մը ունիմ .
 — Ի՞նչ ունիք գեղեցիկ . — Դադիացւոյն գեղեցիկ հովա-
 նոյն ունիմ . — Բամբակէ՞ թէ գերձանէ գուլպան ու-
 նիք . — Ոչ բամբակէ գուլպան ունիմ ոչ գերձանէն :

7. Հրահանգ

Ի՞մ հրացանս թէ ձերինը ունիք . — Ոչ ձերինը ու-
 նիմ ոչ իմինս . — Ի՞նչ հրացան ունիք . — Բարեկամինս
 ունիմ . — Ի՞մ ժապաւէնս (գորտէլա) թէ եղբորս ու-
 նիք . — Ոչ ձերինը ունիմ ոչ ձեր եղբորը . — Ի՞նչ լար
 ունիք . — Դրացւոյս գերձանէ (թիրէյէ) լարն ունիմ .
 — Դադիացւոյն գիրքը թէ վաճառականինը ունիք .
 — Ոչ գադիացւոյնը ունիմ ոչ վաճառականինը . — Ի՞նչ
 գիրք ունիք . — Իմինս ունիմ . — Ի՞նչ ունիք . — Ո-
 չինչ . — Բան մը ունի՞ք . — Բան մը չունիմ . — Կը
 մսի՞ք . — Չեմ մսիր , տաք եմ . — Ասուի՞ն ունիք թէ
 բամբակը . — Ոչ ասուին ունիմ ոչ բամբակը . — Աղէ՞կ
 թէ գէշ բան մը ունիք . — Ոչ աղէկ բան մը ունիմ ոչ
 գէշ . — Ի՞նչ ունիք . — Բան մը չունիմ :

2. ԴԱՍ. Sixième Leçon.

Էղը, Էղան միս.	Le bœuf.
Պարբյաճառ.	Le biscuit.
Նաւապետին.	Du capitaine.
Խոհարարին.	Du cuisinier.
Ունի՞մ.	Ai-je ?
Ունի՞ք.	Vous avez.
Չունի՞ք.	Vous n'avez pas.
Անօթի՞ եմ.	Ai-je faim ?
Անօթի՞ էք.	Vous avez faim.
Անօթի՞ չէք.	Vous n'avez pas faim.
Կը վախնամ.	Ai-je peur ?
Կը վախնաք.	Vous avez peur.
Չէք վախնաք.	Vous n'avez pas peur.
Կ'ամհնամ.	Ai-je honte ?
Չէք ամհնաք.	Vous n'avez pas honte.
Կ'ամհնաք.	Avez-vous honte ?
Կ'ամհնամ.	J'ai honte.
Իրաւունք չունի՞մ.	Ai-je tort ?
Իրաւունք չունի՞ք.	Vous avez tort.
Անիրաւ չէք.	Vous n'avez pas tort.
Իրաւունք ունի՞մ.	Ai-je raison ?
Իրաւունք ունի՞ք.	Vous avez raison.
Իրաւունք չունի՞ք.	Vous n'avez pas raison.
Բեւեռն ունի՞մ.	Ai-je le clou ?
Ունի՞ք.	Vous l'avez.
Չունի՞ք.	Vous ne l'avez pas.
Աղէկ բան մը ունի՞մ.	Ai-je quelque chose de bon ?
Աղէկ բան մը չունի՞ք.	Vous n'avez rien de bon.
Ոչ աղէկ ոչ գէշ բան մը ունի՞ք.	Vous n'avez rien de bon ni de mauvais.
Ի՞նչ ունիմ.	Qu'ai-je ?
Հիւսիսն մուրճն ունի՞մ.	Ai-je le marteau du charpentier ?
Չունի՞ք.	Vous ne l'avez pas.
Ունի՞ք.	L'avez-vous ?
Ունիմ.	Je l'ai.
Չունիմ.	Je ne l'ai pas.

Ունի՞մ .	L'ai-je ?
Կարագը .	Le beurre.
Ոչխարը .	Le mouton.
Դանակը .	Le couteau.
Ի՞նչ (ածական) Quel ?	—Ո՞րը (գերանուն) Lequel ?
Ի՞նչ դանակ ունիք .	Quel couteau avez-vous ?
Դանակն ունի՞ք .	Avez-vous le couteau ?
Ո՞րը	Lequel ?
Նաւապետինը .	Celui du capitaine.
Խոհարարինը .	Celui de cuisinier.
Գեղեցիկը .	Le beau.
Տղեղը (յոռին) .	Le vilain.

8. Հրահանգ

Ոչ հացադործին չունը ունիմ, ոչ բարեկամինս .
 —Կ'ամչնա՞ք . —Ձեմ ամչնար . —Կ'ամչնա՞ք թէ կը
 վախնաք . —Ոչ կը վախնամ ոչ կ'ամչնամ . —Դանակա
 ունի՞ք . —Ո՞րը . —Գեղեցիկը . —Ի՞մ եղան միտս թէ
 խոհարարինը ունիք . —Ոչ ձերինը ունիմ ոչ խոհարա-
 րինը . —Ո՞րը ունիք . —Նաւապետինը ունիմ . —Ձեր
 պաքշամասն ունի՞մ . —Ձունիք . —Անօթի՞ եմ թէ
 ծարաւի . —Ոչ անօթի էք ոչ ծարաւի . —Տա՞ք եմ
 թէ կը մսիմ . —Ոչ տաք էք ոչ կը մսիք . —Կը վախ-
 նամ . —Ձէք վախնար . —Ոչ կը վախնաք ոչ կ'ամբշ-
 նաք . —Աղէկ բան մը ունի՞մ . —Աղէկ բան մը չունիք .
 —Ի՞նչ ունիմ . —Բան մը չունիք . —Ի՞նչ մատիտ ու-
 նիմ . —Գաղխացւոյնը ունիք . —Ձեր մատնոցն ունիմ
 թէ դերձակիներ . —Ոչ իմինս ունիք ոչ դերձակիներ .
 —Ո՞րը ունիմ . —Ձեր բարեկամինը ունիք . —Ի՞նչ հո-
 վանոց ունիմ . —Իմինս ունիք . —Հացադործին աղէկ
 հացն ունի՞մ . —Ձունիք . —Ի՞նչ մեղր ունիմ . —Ձե-
 րինը ունիք . —Երկաթէ հրացանս ունի՞ք . —Ձունիմ .
 —Ունի՞մ . —Ունիք . —Ձեր ոչխարի միսը թէ խոհա-
 րարինը ունիմ . —Ոչ իմինս ունիք ոչ խոհարարինը .

—Ձեր դանակն ունի՞մ. —Չունիք. —Ունի՞ք. —Ունիմ. —Ի՞նչ պաքցամատ ունիմ. —Նաւապետինը ունիք. —Ի՞մ սուրճա ունիք թէ մանչունս. —Ձեր աղէկ մանչունը ունիմ. —Ձեր խիցը (թափա, թըգաճ) ունիք թէ իմինս. —Ոչ ձերինը ունիմ ոչ իմինս. —Ի՞նչ ունիք. —Եղբօրս աղէկ աշտանակն ունիմ :

9. Հրահանգ

Իրաւունք ունի՞մ. —Իրաւունք ունիք. —Իրաւունք չունի՞մ. —Անիրաւ չէք. —Իրաւունք ունիմ թէ անիրաւ եմ. —Ոչ իրաւունք ունիք, ոչ անիրաւ էք, կը վախնաք. —Բուն ունիք. —Ոչ տաք էք ոչ կը մսիք. —Աղէկ սուրճն ունիմ թէ աղէկ շաքարը. —Աղէկ թէ գէշ բան մը ունիմ. —Ոչ աղէկ բան մը ունիք ոչ գէշ. —Ի՞նչ ունիմ. —Բան մը չունիք. —Ի՞նչ ունիմ սիրուն. —Բարեկամիս սիրուն չունը ունիք. —Ի՞նչ կարագ ունիմ. —Ձեր խոհարարինը ունիք. —Ձեր խցահանը թէ վաճառականինը ունիմ. —Ոչ իմինս ունիք ոչ վաճառականինը. —Բան մը ունի՞մ. —Բան մը չունիք. —Ի՞նչ մուճակ ունիք. —Կօշկակարին կաշիէ մուճակն ունիմ. —Ո՞րը ունիմ. —Ձեր հացագործինը ունիք. —Ո՞րը ունիք. —Իմ ծեր դըրացւոյնը ունիմ. —Ի՞նչ ունիք. —Կը վախնամ. —Ի՞նչ տուրմ (չօքօլատ) ունիք. —Գաղխացւոյնը ունիմ :

Է. ԴԱՍ. Septième Leçon.

Ո՞վ
Ո՞վ ունի (որո՞ւնքո՞վն է, ո՞վ
տաճ է).

Մատիտը ո՞վ ունի.
Մարդը ունի մատիտը.
Մարդը չունի մատիտը.
Ո՞վ ունի զայն.

Qui ?
Qui a ?
Qui a le crayon ?
L'homme a le crayon.
L'homme n'a pas le crayon.
Qui l'a ?

Մանչը ունի .	Le garçon l'a.
Մանչը չունի .	Le garçon ne l'a pas.
Վառակը .	Le poulet.
Արկղը .	Le coffre.
Պարկը .	Le sac.
Բաճկոնը .	Le gilet.
Նավը .	Le vaisseau, le bâtiment.
Նրիսասարգը .	Le jeune homme.
Պատանին .	L'adolescent.
Ան	Il
Ան ունի .	Il a.
Ան ունի արկղը .	Il a le coffre.
Ան չունի արկղը .	Il n'a pas le coffre.
Ան ունի .	Il l'a.
Ան չունի .	Il ne l'a pas.
Ունի՞	A-t-il ?
Դանակն ունի՞ .	A-t-il le couteau ?
Մարդն ունի՞ .	L'homme a-t-il ?
Բարեկամն ունի՞ .	L'ami a-t-il ?

ԴԻՏ. Ա. Դաղիերէնի մէջ հարցական բայերուն դերանուն տէր բային բայէն ետքը կը գրուի : Եթէ տէր բային անուն է, միշտ խօսքին սկիզբը (բայէն առաջ) կը գրուի, թէեւ խօսքը հարցական ըլլայ, բայց անուն տէր բայիէն զատ դերանուն տէր բայի մ'ալ (il, ils, elle, elles) բայէն ետքը կը գրուի, ինչպէս վերի օրինակէն կը տեսնուի :

Հացագործն ունի՞ .	Le boulanger a-t-il ?
Նրիսասարգն ունի՞ .	Le jeune homme a-t-il ?

ԴԻՏ. Բ. T գիրը a բային ու il տէր բայիին մէջ տեղ կը գրուի ձայնի անուշութեան համար :

Մարդն աւօթի՞ է .	L'homme a-t-il faim ?
Աւօթի է .	Il a faim.
Ոչ աւօթի է ոչ ծարաւի .	Il n'a ni faim ni soif.
Ձեր եղբայրը տաք է թէ կը մնի .	Votre frère a-t-il chaud ou froid ?

Մարդը կը վախճայ թէ կ'ա- մբշնայ .	L'homme a-t-il peur ou honte ?
Մարդն իրաւունք ունի թէ անիրաւ է .	L'homme a-t-il raison ou tort ?
Մանչն ատաղձագործին մուր- ջը ունի .	Le garçon a-t-il le marteau du charpentier ?
Ունի .	Il l'a.
Հացագործն ունի՞ զպն .	Le boulanger l'a-t-il ?
Բարեկամն ի՞նչ ունի .	Mon ami qu'a-t-il ?
Ուրիշը (բրինձ) .	Le riz.
Գեղացին .	Le paysan.
Սպասաւորը .	Le domestique.
Անոր կօշիկը .	Son soulier.
Անոր շունը .	Son chien.
Աւելը .	Le balai.
Թռչունը .	L'oiseau.
Ոտքը .	Son pied.
Աչքը .	Son œil.
Ստակը .	Son argent.
Անորը կամ՝ իրենը (ստա- ցական դէր .)	Le sien.
Սպասաւորն ի՛ւր արկղը թէ ի- մինն ունի .	Le domestique a-t-il son coffre ou le mien ?
Իրենը ունի .	Il a le sien.
Մէկը (ոմն . անորոշ դէր .)	Quelqu'un.
Մէկը իմ գիրքս ունի՞ .	Quelqu'un a-t-il mon livre ?
Մէկը ունի զպն .	Quelqu'un l'a.
Ո՞վ ունի (առած է) իմ գա- ւազանս .	Qui a mon bâton ?
Ոչ ոք , Մէկը—չ .	Personne —ne.
Ոչ ոք ունի ձեր գաւազանը .	Personne n'a votre bâton.
Ոչ ոք ունի զպն .	Personne ne l'a.

40. Հրահանգ

Ո՞վ ունի իմ արկղս . —Մանչը ունի . —Ծարաւի՞ է
թէ անօթի է . —Ոչ ծարաւի է ոչ անօթի . —Մարդն
ունի՞ վառեակը . —Ունի . —Ո՞վ ունի իմ բաճկոնս .

— Երիտասարդն ունի . — Երիտասարդն ունի՞ իմ նաւ .
 — Երիտասարդը չունի դայն . — Ո՞վ ունի . — Նաւա-
 պետն ունի . — Պատանին ի՞նչ ունի . — Գեղեցիկ վառ-
 եակն ունի . — Դանակը ունի՞ . — Չունի . — Լը վախ-
 նայ . — Չի վախնար . — Լը վախնայ թէ կ'ամչնայ .
 — Ոչ կը վախնայ ոչ կ'ամչնայ . — Մարդն իրաւունք
 ունի թէ անիրաւ է . — Ոչ իրաւունք ունի ոչ անիրաւ
 է . — Տա՞ք է թէ կը մտի . — Ոչ տաք է ոչ կը մտի .
 — Գեղացւոյն որիդը ո՞վ ունի . — Սպասաւորս ունի .
 — Ձեր սպասաւորն ի՞մ աւելս ունի թէ իրենը . — Ոչ
 ձերը ունի ոչ իրենը . — Ի՞նչ աւել ունի . — Իւր դը-
 րացւոյնը ունի . — Ո՞վ ունի իմ հին կօշիկս . — Ձեր
 կօշիկակարն ունի . — Ձեր բարեկամն ի՞նչ ունի . — Իւր
 աղէկ ստակն ունի . — Իմ ստիկս ունի՞ . — Չունի . — Ո՞վ
 ունի դայն . Հացագործն ունի . — Ձեր հացագործն ի՞մ
 թռչունս ունի թէ իրենը . — Իրենը ունի . — Խմինս ո՞վ
 ունի . — Ասաղձագործն ունի դայն . — Ո՞վ կը մտի .
 — Ոչ ոք կը մտի . — Մէկը տա՞ք է . — Ոչ ոք տաք է .
 — Մէկը իմ վառեակս ունի՞ . — Ոչ ոք ունի . — Ձեր
 սպասաւորը ձե՞ր բաճկոնը ունի թէ իմինս . — Ոչ ձե-
 րինը ունի ոչ իմինս . — Ո՞րն ունի . — Իրենը ունի :

11. Հրահանգ

Մէկը իմ հրացանս ունի՞ . — Ոչ ոք ունի դայն . — Պա-
 տանին իմ գիրքս ունի՞ . — Չունի . — Ի՞նչ ունի . — Բան
 մը չունի . — Մո՛ւրճը թէ բեւեռն ունի . — Ոչ մուրճը
 ունի ոչ բեւեռը . — Հովանոցս թէ դաւաղանը ունի .
 — Ոչ ձեր հովանոցը ունի ոչ ձեր դաւաղանը . — Մո՛ւրճս
 թէ շաքարս ունի . — Ոչ ձեր սուրճը ունի ոչ ձեր շա-
 քարը . ձեր մեղրը ունի . — Մանչը եղբօ՞րս պաքցա-
 մատը ունի թէ Գաղիացւոյնը . — Ոչ ձեր եղբօրը (պաք-
 ցամատը) ունի ոչ Գաղիացւոյնը . այլ իրենը . — Ձե՞ր

պարկը ունիմ թէ ձեր բարեկամինը . — Ոչ իմինս ունիք ոչ բարեկամինս . ձերինը ունիք . — Գեղաղայն պարկը սփռ ունի . — Բարի հացագործը ունի . — Ո՞վ կը վախնայ . — Գերձակին մանչը կը վախնայ . — Բուն ունի . — Բուն չունի . — Լը մսի՞ թէ անօթի է . — Ոչ կը մսի ոչ անօթի է . — Ի՞նչ ունի . — Ոչինչ . — Գեղաղայն ստակս ունի . — Չունի . — Նաւապետն ունի . — Չունի . — Ո՞վ ունի . — Ոչ ոք ունի . — Չեր դրացին աղէկ բան մը ունի . — Աղէկ բան մը չունի . — Ի՞նչ ունի գէշ . — Գէշ բան մը չունի . — Բան մը ունի . — Բան մը չունի :

42. Հրահանգ

Վաճառականն իմ ասուիս (չուխայ) ունի թէ իրենը . — Ոչ ձերինը ունի ոչ իրենը . — Ի՞նչ ասուի ունի . — Եղբորս (ասուին) ունի . — Գերձակն ի՞նչ մասնոց ունի . — Իրենը ունի . — Չեր եղբայրն ի՞նչ զինն ունի թէ դրացւոյնը . — Ոչ իրենը ունի ոչ դրացւոյնը . — Ի՞նչ զինն ունի . — Իրենը ունի . — Մէկը իմ ոսկիէ ժապաւէնս ունի . — Ոչ ոք ունի զայն . — Իմ արծաթէ լարս սփռ ունի . — Չեր բարի մանչն ունի զայն . — Իմ թուղթէ՞ ձիս թէ փայտէ ձիս ունի . — Ոչ ձեր թուղթէ ձին ոչ ձեր փայտէ ձին ունի . Իւր բարեկամին կաշիէ ձին ունի . — Մէկը անիրաւ է . — Ոչ ոք անիրաւ է . — Գաղիացւոյն աղէկ տուրմը սփռ ունի . — Վաճառականն ունի . — Ունի . — Այո, տէր, ունի . — Լը վախնա՞ք թէ կ'ամչնաք . — Ոչ կը վախնամ ոչ կ'ամչնամ . — Չեր խոհակերն իւր ոչխարը (ոչխարի միսը) ունի . — Ունի . — Իմ հա՞ցս թէ իմ պանիրն ունիք . — Ոչ ձեր հացը ոչ ձեր պանիրն ունիմ . — Չեր աղը թէ ձեր կարագը ունիմ . — Ոչ աղս ոչ կարագս ունիք . — Ի՞նչ ունիմ . — Չեր ոչխարն ունիք . — Մէկը իմ ոսկիէ կոճակս ունի . — Ոչ ոք ունի :

ԳԱՍ. Ը. Huitième Leçon.

Նաւաստին .	Le matelot.
Անոր ծառք .	Son arbre.
Անոր հայելին .	Son miroir.
Անոր գրպանք .	Son porte-feuille.
Անոր խշանակք (անկողին) .	Son matelas.
Ատրճանակք .	Le pistolet.
Օտարականք .	L'étranger.
Պարտէզք .	Le jardin.
Անոր ձեռնոցք .	Son gant.
Այս եղք .	Ce bœuf.
Այս խարք .	Ce foin.
Այս բարեկամք .	Cet ami.

Ձայնաւորով կամ անձայն h ուղ սկսող անուններէ առաջ cet ածականը կը դորձածուի :

Այս մարդք .	Cet homme.
Այս էշք .	Cet âne.
Այս գիրքք .	Ce livre-ci.
Ան գիրքք .	Ce livre-là.
Այս գիրքն ունիք թէ այն .	Avez-vous ce livre-ci ou celui-là ?

Ասիկա ունիմ, անիկա չունիմ. J'ai celui-ci, je n'ai pas celui-là.

Ասիկա, անիկա .	Celui-ci, celui-là.
Ասիկա՞ ունիմ թէ անիկա .	Ai-je celui-ci ou celui-là ?
Ասիկա ունիք, անիկա չունիք .	Vous avez celui-ci, vous n'avez pas celui-là.

Մարդն ա՞յս բեղջիւրն ունի թէ անիկա . L'homme a-t-il ce chapeau-ci ou celui-là ?

Այլ, բայց	Mais
Ասիկա չունի, այլ անիկա .	Il n'a pas celui-ci, mais celui-là.

Ասիկա ունի, բայց անիկա չունի .

{ Il a celui-ci, mais il n'a pas celui-là.
{ Il a celui-ci, mais non celui-là.

Տոմսակը .	Le billet.
Յարդանոցը .	Le grenier.
Յորենը .	Le grain.
Ձիուսն պսպտը .	Le fer du cheval.
Ձոր (յարար . դեր .)	Que
Ունի՞ք այն տոմսակը զոր եղբայրս ունի (եղբորս ունեցած տոմսակն ունի՞ք) .	Avez-vous le billet que mon frère a ?
Ձեր եղբորն ունեցած տոմսակը չունի՞մ .	Je n'ai pas le billet que votre frère a.
Իմ ունեցած ձիս ունի՞ք .	Avez-vous le cheval que j'ai ?
Ձեր ունեցած ձիս ունի՞մ .	J'ai le cheval que vous avez.
Այն զոր	Celui que
Ձունիմ այն զոր գուք ունիք . (Ձեր ունեցածը չունիմ) .	Je n'ai pas celui que vous avez.
Անոր ունեցածը չունիմ .	Je n'ai pas celui qu'il a.
Ձեր ունեցած ձեռնոցն ունի՞մ .	Ai-je le gant que vous avez ?
Իմ ունեցածս չունիք .	Vous n'avez pas celui que j'ai.

13. Հրահանգ

Օտարականն ի՞նչ խար (չոր խոտ) ունի . — Գեղալոյնը ունի . — Նաւաստին ունի՞ իմ հայելիս . — Ձունի . — Այս ատրճանակն ունիք թէ անի՞լա . — Ասիկա ունիմ . — Իմ պարտէզիս խարը ունիք թէ ձերինը . — Ոչ ձեր պարտէզինը ունիմ ոչ իմինինս , այլ օտարականինը ունիմ . — Ի՞նչ ձեռնոց ունիք . — Նաւաստւոյնը ունիմ . — Անոր խշտեակն ունի՞ք . — Ունիմ . — Նաւաստին ի՞նչ գրպակ ունի . — Իրենը ունի . — Իմ աղէկ տոմսակս ո՞վ ունի . — Այս մարդն ունի . — Ո՞վ ունի այս ատրճանակը . — Ձեր բարեկամն ունի զայն . — Ձեր յարդանոցին ցորենը թէ իմինինս ունիք . — Ոչ ձեր յարդանոցինը ունիմ ոչ իմինինս , այլ իմ վաճառականինս ունիմ . — Իմ ձեռնոցս ո՞վ ունի . — Այս սպասաւորն ունի զայն . — Ձեր սպասաւորն ի՞նչ ունի . — Այս պարտէզին ծառն ունի . — Այդ մարդուն գիրքն

ունի՞ր. — Այդ մարդուն զիրքը չունի, այլ այս մանչունն
ունի . — Գեղացին ա՛յս եղն ունի թէ անիկա . — Ոչ
ասիկա ունի ոչ անիկա , այլ իւր մանչուն ունեցածն
ունի . — Այս էջն ի՞նչ խօսար ունի թէ ձիունը . — Ոչ
իրենն ունի ոչ ձիունը . — Այս գեղացին ի՞նչ ձի ունի .
— Ձեր գրացւոյնը ունի . — Ձե՛ր տոմսակն ունի՞մ թէ
անորը . — Ոչ իմինս ունի՞ք ոչ անորը , այլ ձեր բարե-
կամինը ունի՞ք . — Այս ձիուն խարն ունի՞ք . — Անոր
խարը չունի՞մ , այլ անոր սղայոր . — Ձեր եղբայրն ի՞մ
տոմսակս ունի թէ իրենը . — Ոչ ձերինն ունի ոչ իրե-
նը , այլ նաւասաւոյնը ունի . — Օտարականն ի՞մ թըռ-
չունս ունի թէ իրենը . — Նաւասաւակն ունի . — Այս
սղարաէղին ծառն ունի՞ք . — Չունի՞մ . — Անօթի՞ էք
թէ ծարաւի . — Ոչ անօթի եմ ոչ ծարաւի , այլ քուն
ունի՞մ :

14. Հրահանգ

Նաւասաւին ա՛յս թռչունը ունի թէ անիկա . — Ասի-
կա չունի, այլ անիկա . — Ձեր սպասաւորն ա՛յս աւե-
լի ունի թէ անիկա . — Ասիկա ունի, այլ ոչ անիկա .
— Ձեր խոհակերն ա՛յս վառեակը ունի թէ անիկա .
— Ոչ ասիկա ունի ոչ անիկա , այլ իւր գրացւոյնը ու-
նի . — Իրաւո՞ւնք ունի՞մ թէ անիրաւ եմ . — Ոչ իրա-
ւունք ունի՞ք ոչ անիրաւ էք , այլ ձեր բարի մանչն
անիրաւ է . — Այս գանակն ունի՞մ թէ անիկա . — Ոչ
ասիկա ունի՞ք ոչ անիկա . — Ի՞նչ ունի՞մ . — Աղէկ բան
մը չունի՞ք , այլ գէշ բան մը ունի՞ք . — Ի՞մ ունեցած
արկղս ունի՞ք . — Ձեր ունեցածը չունի՞մ . — Ի՞նչ ձի
ունի՞ք . — Ձեր եղբօրը ունեցածն ունի՞մ . — Ի՞մ բարե-
կամիս ունեցած էջն ունի՞ք . — Անոր ունեցածը չու-
նի՞մ , այլ ձեր ունեցածն ունի՞մ . — Ձեր բարեկամը ձե՛ր
ունեցած հայելին ունի թէ ի՞մ ունեցածս . — Ոչ ձեր
ունեցածն ունի ոչ ի՞մ ունեցածս , այլ իրենը ունի :

13. Հրահանգ

Գեղացիին ի՞նչ պարկ ունի . — Իւր մանչուն ունեցածն ունի . — Զեր ոսկիէ՞ աշտանակն ունիմ թէ ձեր արծաթէ աշտանակը . — Ոչ ոսկիէ աշտանակս ունիք ոչ արծաթէ աշտանակս , այլ երկաթէ աշտանակս ունիք . — Ի՞մ բաճկոնս ունիք թէ դերձակինը . — Ոչ ձերինը ունիմ ոչ դերձակինը . — Բրն ունիք . — Իմ բարեկամիս ունեցածն ունիմ . — Կը մսի՞ք թէ տաք էք . — Ոչ կը մսիմ ոչ տաք եմ , այլ ծարաւի եմ . — Զեր բարեկամը կը վախնայ թէ կ'ամչնայ . — Ոչ կը վախնայ ոչ կ'ամչնայ , այլ քուն ունի . — Ո՞վ անիրաւ է . — Զեր բարեկամն անիրաւ է . — Մէկը ունի՞ իմ հովանոցս . — Ոչ ոք ունի զայն . — Մէկը կ'ամչնայ . — Ոչ ոք կ'ամչնայ , այլ իմ բարեկամս անօթի է . — Նաւապետը ձե՞ր ունեցած նաւն ունի թէ իմ ունեցածս . — Ոչ ձեր ունեցածն ունի ոչ իմ ունեցածս . — Ո՞րն ունի . — Իմ բարեկամինս ունի . — Իրաւո՞ւնք ունի թէ անիրաւ է . — Ոչ իրաւունք ունի ոչ անիրաւ է . — Գաղիացիին աղէ՞կ բան մը ունի թէ գէշ . — Ոչ աղէկ բան մը ունի ոչ գէշ , այլ սիրուն բան մը ունի . — Ի՞նչ սիրուն բան ունի . — Սիրուն վառեակն ունի . — Աղէկ պաքցամատն ունի . — Ան չունի զայն , այլ անոր բարեկամն ունի զայն :

Թ. ԴԱՍ. Neuvième Leçon.

ՈՐՈՇԵԱԼ ՅՕԴԻՆ ՅՈՒՔԱԿԻ ՀՈՒՈՎՈՒՄԸ
ԹԷ ԲԱՂԱԶԱՅՆԷ, ԹԷ ԶԱՅՆԱԻՈՐԷ ԵՒ ԹԷ
ԱՆԶԱՅՆ Ի Է ԱՌԱՋ

ՅՈՐ. ԱՐ. Է. ԻԳ.

Ուղղական . les.

Սեռական . des.

Տրական . aux.

Հայցական . les.

ՅՈՒՔԱԿԻԻ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԱՆՈՆ. Անուն մը յօքնակի կ'ըլլայ, անոր վերջը Յ մը
դնելով. նոյն կերպով կ'ըլլայ նաեւ յօդին եւ անկան
ներուն յօքնակին :

Գիրքերը .

Les livres.

Աղէկ գիրքերը .

Les bons livres.

Գիրքերուն .

Des livres.

Գաւազանները .

Les bâtons.

Աղէկ գաւազանները .

Les bons bâtons.

Գաւազաններուն .

Des bâtons.

Դրացիները .

Les voisins.

Աղէկ դրացիները .

Les bons voisins.

Բարեկամները .

Les amis.

Աղէկ բարեկամները .

Les bons amis.

Բարեկամներուն .

Des amis.

Դրացիներուն .

Des voisins.

ԶԱՐՏՈՒՂՈՒԹԻՒՆ Ա.

Տ, Ք, Զ վերջաւորած անուանց յօքնակին նոյն կը
մնայ .

Գուլպանները .

Les bas. (եղ. le bas)

Փայտերը .

Les bois (եղ. le bois)

Ֆրանսացիք .	Les Français (եղ. le Français) .
Քիթերը .	Les nez (եղ. le nez) .

ՋԱՐՏՈՒՂ. Բ. au, eu եւ ou վերջաւորած անունները s ի փոխանակ x կ'աւելան յօքնակիրն մէջ .

Քեղցրեւորք .	Les chapeaux (le chapeau) .
Թռչունները .	Les oiseaux (l'oiseau) .
Տեղեր .	Les lieux (le lieu) .
Մեծեր .	Les feux (le feu) .
Վարձարեւորք .	Les bijoux (le bijou) .

ՋԱՐՏՈՒՂ. Գ. al եւ ail վերջաւորած անուններն ալ՝ վերջաւորութիւնները կը փոխեն aux ի .

Չիւղք .	Les chevaux (le cheval) .
Աշխատութիւնները .	Les travaux (le travail) .

Եղ. ար. Թ. ար. Եւ Իգ.

Իմ .	Mon.	Mes.
Ձեր .	Votre.	Vos.
Անոր, Իւր .	Son.	Ses.
Մեր .	Notre.	Nos.
Անոնց, Իրենց .	Leur.	Leurs.

Իմ գիրքերս . Mes livres.

Ձեր գիրքերը . Vos livres.

Իմ պզտիկ դանակներն ունի՞ք . Avez-vous mes petits couteaux ?

Ձեր պզտիկ դանակները չունի՞մ, Je n'ai pas vos petits couteaux, mais j'ai vos grands couteaux.

Անոր գիրքը, անոր գիրքերը . Son livre, Ses livres.

Մեր գիրքը, մեր գիրքերը . Notre livre, Nos livres.

Անոնց գիրքը, անոնց գիրքերը . Leur livre, Leurs livres.

Ի՞նչ գիրքեր . Quels livres ?

Որո՞նք . Lesquels ?

Սէ՛ր գիրքերը . Ces livres.

Աչքը, աչքերը . L'œil, les yeux.

Մկրտաւ . Les ciseaux.

Ի՞նչ ձիւք ունի՞ք . Quels chevaux avez-vous ?

Անձր Բարի գրողներուն գեղե- ցիկ ձիերն ունիմ.	J'ai les beaux chevaux de vos bons voisins.
Անոր փոքր ձեռնոցներն ունիմ.	Ai-je ses petits gants ?
Անոր փոքր ձեռնոցները չունիմ, այլ անոր մեծ փեղկոցներն ունիմ.	Vous n'avez pas ses petits gants, mais vous avez ses grands chapeaux.
Ի՞նչ ձեռնոցներ ունիմ.	Quels gants ai-je ?
Անր եղբայրներուն սիրուն ձեռ- նոցներն ունիմ.	Vous avez les jolis gants de vos frères.
Առաջնորդներուն մեծ մուր- ճերն ունիմք.	Avez-vous les grands mar- teaux des charpentiers ?
Անոնց մեծ մուրճերը չունիմ, այլ անոնց մեծ բուռներն ունիմ.	Je n'ai pas leurs grands marteaux, mais j'ai leur grands clous. (*)
Անր եղբայրն իմ փայտէ հրա- ցաններս ունիմ.	Votre frère a-t-il mes fusils de bois ?
Անր փայտէ հրացանները չունի. Որո՞նք ունի.	Il n'a pas vos fusils de bois. Lesquels a-t-il ?
Գաղիացիներուն գեղեցիկ հա- վանոցներն ունիմք.	Avez-vous les beaux para- pluies des Français ?
Անոնց գեղեցիկ հավանոցները չունիմ, այլ անոնց գեղեցիկ դաւաղաններն ունիմ.	Je n'ai pas leurs beaux pa- rapluies, mais j'ai leurs beaux bâtons.
Եղերը.	Les bœufs.
Էշերը.	Les ânes.
Իմ պարտեզներուս.	De mes jardins.
Անր փողոցներուն կամ ան- տառներուն.	De vos bois.
Իմ պարտեզներուս ծառերն ունիմք.	Avez vous les arbres de mes jardins ?
Անր պարտեզներուն ծառերը չունիմ.	Je n'ai pas les arbres de vos jardins.
Իմ գեղեցիկ պարտեզներուս.	De mes jolis jardins.
Իմ գեղեցիկ ձիերուս.	De mes beaux chevaux.

(*) Քիչ մը առաջ, Թ. Դաս. Չարտ. Բ. ըսուեցաւ որ օս վեր-
ջաւորած անունները յոբնակիչի մէջ չ կ'առնեն : Այս զարտու-
ղութիւնը հետեւեալ անուններուն համար է, bijou, caillou,
chou, genou, joujou, hibou, pou: Ուրիշ օս վերջաւորեալ ա-
ւանդ ըստ կանոնի չ կ'առնուն յոբնակիչի մէջ :

Իմ կաշիէ կօշիկներս ունի՞ք . Avez-vous mes souliers de cuir ?

Ձեր կաշիէ կօշիկները չունիմ , Je n'ai pas vos souliers de cuir , mais j'ai vos habits
այլ ձեր ասուէ հանգերն ունիմ .
de drap .

Հացը , հացերը (նկանակները) . Le pain , les pains .

16. Հրաւանգ

Պեանոյններն ունի՞ք . — Այո , տէր , ունիմ դանոնք .
— Իմ ձեռնոցներս ունի՞ք . — Ոչ , տէր , ձեր ձեռնոց-
ները չունիմ . — Ձեր հայելիներն ունի՞մ . — Իմ հայե-
լիկներս ունիք . — Ձեր սիրուն գրպաշներն ունի՞մ . — Իմ
սիրուն գրպաշներս չունիք . — Ի՞նչ գրպաշներ ունիմ .
— Ձեր բարեկամներուն սիրուն գրպաշներն ունիք . — Ո-
տարականը մեր աղէկ ատրճանակներն ունի՞ . — Ձեր
աղէկ ատրճանակները չունի , այլ ձեր աղէկ նաւերը .
— Ո՞վ ունի մեր գեղեցիկ ձիերը . — Ոչ ոք ունի ձեր
գեղեցիկ ձիերը , այլ մէկը մեր գեղեցիկ եղերն ունի .
— Ձեր գրացին ձեր պարտէզներուն ծառերն ունի՞ . — Իմ
պարտէզներուս ծառերը չունի , այլ ձեր գեղեցիկ գո-
հարներն ունի . — Ձիերուն խարն ունի՞ք . — Անոնց
խարը չունիմ , այլ անոնց պայտերը . — Ձեր գերձակն
իմ ոսկիէ գեղեցիկ կոճակներս ունի՞ . — Ձեր ոսկիէ գե-
ղեցիկ կոճակները չունի , այլ ձեր ոսկիէ գեղեցիկ թե-
լերը . — Նաւատալին ի՞նչ ունի . — Իւր գեղեցիկ նաւերն
ունի . — Իմ գաւաղաններս թէ հրացաններս ունի . — Ոչ
ձեր գաւաղանները ոչ ձեր հրացաններն ունի . — Գեր-
ձակին աղէկ բաճկոններն ո՞վ ունի . — Ոչ ոք ունի ա-
նոր բաճկոնները , այլ մէկը անոր արծաթէ կոճակներն
ունի . — Գաղխացոյն մանչը իմ աղէկ հովանոցներս
ունի՞ . — Ձեր աղէկ հովանոցները չունի , այլ ձեր ա-
ղէկ մկրատը . — Կօշկակարն իմ կաշիէ մուճակներս
ունի՞ . — Ձեր կաշիէ մուճակներն ունի . — Նաւապահն
ի՞նչ ունի . — Իւր աղէկ նաւատալիներն ունի .

47. Հրահանգ

Նաւաստին ի՞նչ խշտեակ ունի. — Խորհաւագետին աղէկ խշտեակներն ունի. — Գաղխացին ի՞նչ պարտէզներ ունի. — Անդգիացւոյ պարտէզներն ունի. — Անդգիացին ի՞նչ սպասաւորներ ունի. — Գաղխացւոյ ըսպասաւորներն ունի. — Զեր մանչն ի՞նչ ունի. — Խոր սիրուն թռչուններն ունի. — Վաճառականն ի՞նչ ունի. — Խոր սիրուն արկղերն ունի. — Հացադործն ի՞նչ ունի. — Խոր գեղեցիկ էշերն ունի. — Մեր բուսանորր թէ մեր մութերն ունի. — Ոչ մեր բուսանորր ոչ մեր մութերն ունի, այլ մեր աղէկ հացերն ունի. — Աւաղձադործը իւր երկաթէ մութերն ունի. — Խոր երկաթէ մութերը չունի, այլ իւր երկաթէ բուսաներն ունի. — Հացադործն ի՞նչ պաքշամասներ ունի. — Խոր բարեկամներուն պաքշամասներն ունի. — Մեր բարեկամը մեր գեղեցիկ մատիւններն ունի. — Մեր գեղեցիկ մատիւնները չունի. — Յրո՞նք ունի. — Խոր վաճառականներուն փոքր մատիւններն ունի. — Զեր ըսպասաւորն ի՞նչ տւելներ ունի. — Խոր աղէկ վաճառականներուն տւելներն ունի. — Զեր բարեկամը մեր վաճառականներուն փոքր դանակներն ունի. — Անոնց փոքր դանակները չունի, այլ անոնց ժպիտէ աշտանակները. — Այս գոհարներն ունի՞ք. — Այս գոհարները չունիմ, այլ այս արծաթէ դանակները. — Մարդն ա՛յս տոհմակն ունի թէ անիկա. — Ոչ անիկա ունի ոչ անիկա. — Զեր դիրքն ունի թէ ձեր բարեկամներ. — Ոչ իմի՛նս ունի ոչ բարեկամի՛նս. իրենն ունի. — Զեր Լողբայրն ի՞մ ունեցած գինիս ունի թէ ձեր ունեցածը. — Ոչ ձեր ունեցածն ունի ոչ իմ ունեցածս. — Ի՞նչ գինի ունի. — Խոր վաճառականներուն ունի. — Իմ ապաստարիս ունեցած պարկն ունի՞ք. — Զեր սպասաւորին ունեցած պարկը չունիմ. — Իմ խոհակերթի՞ս

ունեցած վառեալին ունիք թէ գեղադուռն ունեցածը .
— Ոչ ձեր խոհակերին ունեցածն ունիմ ոչ գեղադուռն
ունեցածը . — Գեղադուռն կը մտի՞ թէ տաք է . — Ոչ կը
մտի ոչ տաք է :

Ժ. ԴԱՍ. Dixième Leçon.

Անոնք

Ceux

Իմ գիրքերս ունիք թէ մօր-
դ ունենքը .

Avez-vous mes livres ou
ceux de l'homme ?

Ձերինները չունիմ, մօրդուն-
ները ունիմ .

Je n'ai pas les vôtres, j'ai
ceux de l'homme.

Անոնք զոր

Ceux que

Իմ ունեցած գիրքերս ունիք .

Avez-vous les livres que j'ai ?

Ունիմ անոնք զորս դուք ունիք .

J'ai ceux que vous avez.

(Ձեր ունեցածներն ունիմ) .

Անգղիացին ձեր ունեցած դա-
նակներն ունի թէ իմ ունե-
ցածներս .

L'Anglais a-t-il les couteaux
que vous avez ou ceux
que j'ai ?

Ոչ ձեր ունեցածներն ունի, ոչ
իմ ունեցածներս .

Il n'a ni ceux que vous avez,
ni ceux que j'ai.

Ինչ դանակներ ունի .

Quels couteaux a-t-il ?

Իրեններն ունի .

Il a les siens.

Ստացական դերանուն . Pronom possessif.

ԵՎ.

ՅՔ.

Իմինս .

Le mien. Իմիններս .

Les miens.

Ձերինը .

Le vôtre. Ձերինները .

Les vôtres.

Անորը, իրենը .

Le sien. Անորները, իրենները .

Les siens.

Մերինը .

Le nôtre. Մերինները .

Les nôtres.

Անոնցը, իրենցը .

Le leur. Անոնցները, իրենցները .

Les leurs.

Այս գիրքերը .

Ces livres-ci.

Այն գիրքերը .

Ces livres-là.

Այս գիրքերն ունիք թէ անոնք . Avez-vous ces livres-ci ou
ceux-là ?

Ոչ տառնք ունիմ ոչ անոնք . Je n'ai ni ceux-ci ni ceux-là.

ԳԻՏ. Ա. ce, cel, ces *ցուցականներն առանց գոյականի չեն գործածուիր :*

|| *et* *et* *et* .

Ceux-ci (celui-ci *ʁə, sɥɛʁˈkɛl/ʁə*)

$$U_{\alpha}^{\beta} = \frac{1}{2} \delta_{\alpha}^{\beta}$$

Ceux-là (celui-là) *ʔh, ɲɛ̃ːm.ɬ/ʔh*

ԳԻՏ. Բ. Գաղիերէնի մէջ անուն մը անգամ մը խօս-
քին մէջ յիշուելէն ետքը, ուրիշ անգամ չի էրրի-
նուիր. անոր տեղ ստացական գերանունները, le mien,
le sien, le nôtre, le vôtre, le leur, les miens, les siens,
եւ այն, եւ celui-ci, celui-là, ceux-ci, ceux-là կը գոր-
ծածուին. եւ եթէ անունը յատկացուցիչ ունի, յատ-
կացուցչէն առաջ միայն celui, ceux կը գրուի. զոր օ-
նակ բռնելու. Ի՞մ գիրքս կամ գիրքերս թէ Գաղիացւոյ
գիրքը կամ գիրքերն ունի՞ք. Avez-vous mon livre կամ
mes livres ou le livre կամ les livres des Français? Կ'ըս-
ուի. Avez-vous mon livre կամ mes livres ou celui
կամ ceux des Français? Ուրպէս թէ Հայերէն բը-
յար, Ի՞մ գիրքս կամ գիրքերս ունի՞ք թէ Գաղիացի-
ներունը կամ Գաղիացիներունները: Մենք Հրահանդ-
ներուն մէջ զանց ստնուած եղակի անուան, այսինքն
Գաղիերէն celui ին տեղ, ը գիրք կը գնենք. ինչպէ՞ս
Ի՞մ գիրքս ունի՞ք թէ Գաղիացւոյնը. բայց յոքնակի
անուանց տեղ ներք մասնիկը գնել գետ անտուր բը-
լալուն համար անունը կրկնած ենք, ուստի կ'ըսենք.
Ի՞մ գիրքերս ունի՞ք թէ Գաղիացւոյ գիրքերը, փո-
խանակ բռնելու՝ Գաղիացւոցները:

Ուստի հետևեալ խօսքերը Գաղիերէն կ'ըլլան .

Ձեր հրացանները թե՛ խմբներ. Avez-vous vos fusils ou les-
vostres ?

Ձերինները չունիմ, մեր դրամ-
ցիներուն հրացանները (դը-
րացիներունները) ունիմ.

Ասոնք աւելիմ թէ անոնք .   Ai-je ceux-ci ou ceux-là ?

Ասանք ունիք, անոնք չունիք . Vous avez ceux-ci; vous n'avez pas ceux-là.

Գաղղիացւոց հայլիններն ունիմ՝ Ai-je les miroirs des Français ?
 Թէ Անգղիացւոց հայլինները . çais ou ceux des Anglais ?
 Ոչ ասոնք ունիք ոչ անոնք . Vous n'avez ni ceux-ci ni ceux-là.

ԴԻՏ. Գ. ceux-ci միշտ վերջի բառը կը ցուցնէ ,
 ceux-là առաջինը . ուստի վերի խօսքին մէջ ceux-ci Անգ-
 ղիացւոց հայլինները կը ցուցնէ , ceux-là Գաղղիացւոց
 հայլինները :

Մարդն ա՞յս գոհարներն ունի L'homme a-t-il ces bijoux-ci
 Թէ անոնք . ou ceux-là ?

Ասոնք ունի , բայց անոնք չունի . Il a ceux-ci, mais il n'a pas ceux-là.

Ձե՛ր հրացանները թէ իմիննե- Avez-vous vos fusils ou les
 բն ունիք . miens ?

Ոչ ձերիններն ունիմ , ոչ իմին . Je n'ai ni les vôtres ni les
 ներս , այլ մեր բարի բարե- miens, mais j'ai ceux de nos
 կաջներուն հրացաններն ունիմ . bons amis.

18. Հրահանգ

Այս ստուակները թէ անոնք ունիք . — Ոչ ասոնք
 ունիմ ոչ անոնք . — Գաղղիացւոց ձիերն ունիք թէ
 Անգղիացւոց ձիերը . — Անգղիացւոց ձիերն ունիմ ,
 բայց Գաղղիացւոց ձիերը չունիմ . — Ի՞նչ եղեր ունիք .
 — Ստարականներուն եղերն ունիմ . — Իմ ունեցած
 արկղերս ունի՞ք . — Ձեր ունեցածները չունիմ , այլ ձեր
 եղբորը ունեցածներն ունիմ . Ձեր եղբայրը ձեր սլաք-
 ցամառանին ունի թէ իմիններս . — Ոչ ձերիններն ու-
 նի ոչ իմիններս . — Ի՞նչ սլաքցամառաներ ունի . — Ի-
 րեններն ունի . — Ձեր բարեկամն ի՞նչ ձիեր ունի .
 — Իմ ունեցածներս ունի . — Ձեր բարեկամն ի՞մ դիր-
 քերս ունի թէ իրենները . — Ոչ ձերիններն ունի ոչ ի-
 րենները , այլ նաւասպետներն ունի . — Ձեր բաճկոն-
 ները թէ դերձակներն ունիմ . — Ոչ ասոնք ունիք
 ոչ անոնք , — Մեր էշերն ունիմ . — Մերինները չու-

նիք , այլ մեր դրացիներուն էշերը . — Նաւատափնե-
րուն թռչուններն ունի՞ք . — Անոնց թռչունները չու-
նիմ , այլ անոնց գեղեցիկ դաւաղամները . — Ձեր մանչն
ի՞նչ գահապներ ունի . — Իսկիններս ունի . — Ի՞մ մու-
ճակներս ունիմ թէ կօշկակալներուն մուճակները . — Ոչ
ձերիննեղն ունիք ոչ անոնցները :

49. Հրաճանկ

Մարդն ի՞նչ թուղթ ունի . — Մերինն ունի . — Մեր
մուրճն ունի՞ . — Ձունի . — Մեր հանդերձներն ունիք
թէ օտարականաց հանդերձները . — Ձերինները չու-
նիմ , այլ անոնցները . — Ձեր առաղձադործը մի՞ր մուր-
ճերն ունի թէ մեր բարեկամաց մուրճերը . — Ոչ մե-
րիննեղն ունի ոչ մեր բարեկամաց մուրճերը . — Ի՞նչ
բւււկներ ունի . — Խւր երկաթէ աղէկ բււկներն ունի .
— Մէկը Անդղիացւոց նաւերն ունի՞ . — Ոչ ոք ունի
Անդղիացւոց նաւերը , այլ մէկը Փաղիացւոց նաւերն
ունի , — Խոհակերին վառակներն ո՞վ ունի . — Ոչ ոք
ունի անոր վառակները , բայց մէկն անոր կտրագն
ունի . — Անոր պանիրն ո՞վ ունի . — Անոր մանչն ու-
նի զայն . — Իմ հին հրացանս ո՞վ ունի . — Նաւատափն
ունի . — Այդ գեղացւոյն սլարին ունի՞մ . — Անոր սլար-
կը չունիք , այլ անոր ցորենը . — Անդղիացին ի՞նչ հը-
րացաններ ունի . — Ձեր ունեցածներն ունի . — Փա-
ղիացին ի՞նչ հովանոց ունի . — Խւր բարեկամին ունե-
ցածներն ունի . — Մեր գիրքերն ունի՞ . — Մերինները
չունի , այլ իւր դրացւոյն ունեցածները . — Վաճառա-
կանին մանչն անթի՞մ է . — Անթիմ չէ , այլ ծարաւի
(է) , — Ձեր բարեկամը կը մսի՞ թէ տաք է . — Ոչ կը
մսի ոչ տաք է . — Ար վախճա՞յ . — Ձի վախճար , այլ
կամէնաց . — Երիտասարդը մեր սղառաւորներուն ա-
ւելներն ունի՞ . — Անոնց աւելները չունի , այլ անոնց
քճառը . — Ի՞նչ մատիտներ ունի . — Խւր ծեր վաճա-

ուսականաց մատիւններն ունի . — Աղէկ թէ դէշ բան մը ունիք . — Ոչ աղէկ բան մը ունիմ ոչ դէշ, այլ գեղեցիկ բան մը . — Ի՞նչ ունիք գեղեցիկ . — Մեր խոհանարան գեղեցիկ եղն ունիմ . — Անոնց գեղեցիկ ոչխարը չունիք . — Ոչ, տէր, չունիմ :

ԺԱ. ԴԱԱ. Onzième Leçon.

Սանար .	Le peigne.
Դաւաթ .	Le verre.
Իմ փոքր սանարերս ունի՞ք .	Avez-vous mes petits peignes ?
Չանոնք ունիմ .	Je les ai.
Չանոնք	Les (բայէն առաջ)
Իմ գեղեցիկ դաւաթներս ունի՞ք .	A-t-il mes beaux verres ?
Ունի .	Il les a.
Ունի՞մ .	Les ai-je ?
Ունիք .	Vous les avez.
Չունիք .	Vous ne les avez pas.
Մարդն իմ գեղեցիկ տարճանակներս ունի՞ք .	L'homme a-t-il mes beaux pistolets ?
Չունի .	Il ne les a pas.
Մանչը զանոնք ունի՞ք .	Le garçon les a-t-il ?
Մարդիկ զանոնք ունին .	Les hommes les ont.
Մարդիկ ունին զանոնք .	Les hommes les ont-ils ?
Անոնք	Ils
Անոնք ունին զանոնք .	Ils les ont.
Անոնք զանոնք չունին .	Ils ne les ont pas.
Ի՞՞վ ունի զանոնք .	Qui les a ?
Դերմանացիք .	Les Allemands.
Տաճկները .	Les Turcs.
Դերմանացիք ունին զանոնք .	Les Allemands les ont.
Իտալացիք .	Les Italiens.
Սպանիացիք .	Les Espagnols.
Րուսիացիք .	Les Russes.

ՄԱՍՆԱԿԱՆ ՅՕԴԻՆ ՀՈՒՈՎՈՒՄԸ

	Եզ.	Յր.	
Ուզգտան .	du	des	de l'
Սեռական .	de	de	de
Տրական .	à du	à des	à de l'
Հոլլցական .	du	des	de l'

ԳԻՏ. de l' *կրճատեալ յօղը ձայնաւորով՝ և անձայն և ալ սկսող եզակի արա՛յան անուններէն առաջ կը գործածուի :*

Երբ *Գաղիերէնի մէջ* le, les *որոշեալ յօղին տեղ աշխատանական կոչուած յօղը կը գրուի , Հայերէնի մէջ* և *կամ* և *գիրը չի գրուիր գաղիերէնին պատասխանող բառին վրայ , և մաս մը , քիչ մը կը նշանակէ :*

Գինի (այսինքն մաս մը գինի) .	Du vin.
Հաց .	Du pain.
Կարագ .	Du beurre.
Կաթ .	Du lait.
Գիրքեր .	Des livres.
Կաճակներ .	Des boutons.
Գանակներ .	Des couteaux.
Մարդիկ .	Des hommes.
Ստակ .	De l'argent.
Ոսկի .	De l'or.
Բարեկամներ .	Des amis.
Գինի ունի՞ք .	Avez-vous du vin ?
Գինի ունի՞մ .	J'ai du vin.
Այս մարդն առուի ունի՞ .	Cet homme a-t-il du drap ?
Առուի ունի .	Il a du drap.
Գիրքեր ունի՞ .	A-t-il des livres ?
Գիրքեր ունի .	Il a des livres.
Ստակ ունի՞ք .	Avez-vous de l'argent ?
Ստակ ունի՞մ .	J'ai de l'argent.

ԳԻՏ. Ա. Երբ *Գաղիերէն խօսքին մէջ բայը բացառականով է , հայցական du, de l', des մասնական յօղին տեղ de, d' միայն կը գրուի :*

Գինի չունիմ.	Je n'ai pas de vin.
Առանց չունի .	Il n'a pas d'argent.
Գիրքեր չունիք .	Vous n'avez pas de livres.
Բարեկամ չունին .	Ils n'ont pas d'amis.

ԴԻՏ. Բ. Եթէ մասնական , du, de l', des յօդ ունեւորող անունէ մը առաջ ածական կայ , նոյնպէս de, d' միայն կը գրուի : Բայց եթէ ածականն անունին յետոյաւ է , du, de l', des կը գրուի :

Աղէկ գինի .	De bon vin.
Գէշ պանիր .	De mauvais fromage.
Ընտիր գինի .	D'excellent vin.
Ընտիր սուրճ .	D'excellent café.
Աղէկ գիրքեր .	De bons livres.
Աիրուն գաւաթներ .	De jolis verres.
Հին գինի .	Du vin vieux.
Աղէկ կարագ ունիք .	Avex-vous de bon beurre ?
Աղէկ կարագ չունիմ, բայց ընտիր պանիր ունիմ.	Je n'ai pas de bon beurre, mais j'ai d'excellent fromage.
Այս մարդն աղէկ գիրքեր ունի.	Cet homme a-t-il de bons livres ?
Աղէկ գիրքեր չունի .	Il n'a pas de bons livres.
Վաճառականը սիրուն ձեռնոցներ ունի.	Le marchand a-t-il de jolis gants ?
Աիրուն ձեռնոցներ չունի , բայց սիրուն գոհարներ ունի .	Il n'a pas de jolis gants, mais il a de jolis bijoux.
Հացագործն ինչ ունի .	Le boulanger qu'a-t-il ?
Ընտիր հաց ունի .	Il a d'excellent pain.
Նկարիչը .	Le peintre.
Նկարը .	Le tableau.

ԴԻՏ. Գ. Հասուղ առնուած բաներցան անունները Գաղիերէնի մէջ եթէ մասնական յօդով գործածուին , յօքնակի կը գրուին . իսկ չափով կամ կշռով առնուած բաներուն անունները եզակի միայն կը գործածուին .

Գիրքեր .	Des livres (ոչ du livre) .
Հաց .	Du pain (ոչ des pains) .
Ածուխ .	Du charbon.

—Ոչխարի միտ չունիք, բայց եղան միտ ունիք. —Ձեր բարեկամները ստակ ունին. —Ստակ ունին. —Կաթ ունին. —Կաթ չունին, բայց բնտիր կարագ ունին. —Փայտ ունի՞մ. —Փայտ չունիք, բայց ածուխ ունիք. —Վաճառականն ասուի ունի. —Ասուի չունի, այլ սիրուն գուլպաներ. —Անդղիացիք ստակ ունին. —Ստակ չունին, բայց ընտիր երկաթ ունին. —Աղէկ սուրճ ունիք. —Աղէկ սուրճ չունիմ, այլ ընտիր դինի. —Վաճառականն աղէկ գիրքեր ունի. —Աղէկ գիրքեր ունի. —Նրխտասարդը կաթ ունի. —Կաթ չունի, այլ ընտիր սուրճ. —Գաղիացիք աղէկ ձեռնոցներ ունին. —Բնտիր ձեռնոցներ ունին. —Թըռչուններ ունին. —Թռչուն չունին, բայց սիրուն գուհայներ ունին. —Անդղիացւոյ գեղեցիկ մկրասներն ո՞վ ունի. —Անոնց բարեկամներն ունին. —Հացադործներուն աղէկ սպաքցածաններն ո՞վ ունի. —Մեր նաւապետներուն նաւաստիներն ունին. զանոնք. —Մեր գրպահներն ունին. —Այո, տէր, ունին. —Խաւրացիք ի՞նչ ունին. —Գեղեցիկ նկարներ ունին. —Սպանիացիք ի՞նչ ունին. —Գեղեցիկ էջեր ունին. —Գերմանացիք ի՞նչ ունին. —Բնտիր ցորեն ունին :

22. Հրահանգ

Բարեկամներ ունի՞ք. —Բարեկամներ ունիմ. —Ձեր բարեկամները կրակ ունին. —Կրակ ունին. —Կօշկակարներն աղէկ մուճակներ ունին. —Աղէկ մուճակներ չունին, այլ ընտիր կաշի. —Գերձակներն աղէկ բաճկոններ ունին. —Աղէկ բաճկոններ չունին, այլ ընտիր ասուի. —Նկարիչը հովանոցներ ունի. —Հովանոցներ չունի, այլ գեղեցիկ նկարներ ունի. —Գաղիացւոյ նկարները թէ Խաղաղւոյ նկարներն ունի. —Ոչ ասոնք ունի ոչ անոնք. —Որո՞նք ունի. —Իւր աղէկ բարեկամաց նկարներն ունի. —Րուսիա-

ցիք աղէկ բան մը ունի՞ն . — Աղէկ բան մը ունին .
 — Ի՞նչ ունին աղէկ . — Աղէկ եղեր ունին . — Մէկը իմ
 փոքր սանտրերս ունի՞ . — Ոչ սք ունի . — Գեղացւոյն
 գեղեցիկ վառակներն ո՞վ ունի . — Ձեր խոհակերն
 ունի զանանք . — Հացագործներն ի՞նչ ունին . — Ին-
 տր հաց ունին . — Ձեր բարեկամները հին գինի ու-
 նի՞ն . — Հին գինի չուին , այլ աղէկ կաթ . — Մէկը
 ձեր սոխիէ աշտանակներն ունի՞ . — Ոչ սք ունի գա-
 նանք :

ԺԲ. ԳԱՍ. Douzième Leçon.

Արտշաղ իe, les յօդ ունեցող հայցական անուն մը
 յարաբերող գերանունն է իe, les. Ինչպէ՞ս Գիրքը կամ
 գիրքերն ունի՞ք . Avez-vous le livre կամ les livres ?
 Ձայն կամ զանանք ունիմ . Je l'ai կամ je les ai. Երբ
 անուն մը du, de l', des մասնական յօդն ունի , այն
 անունը յարաբերելու համար en գերանունը կը դար-
 ծածաւի . Ինչպէ՞ս Հաց ունի՞ք . Avez-vous du pain ?
 Անկէ (մաս մը) ունիմ . J'en ai. Գիրքեր ունի՞ք . Avez-
 vous des livres ? Անոնցմէ (քանի մը հատ) ունիմ .
 J'en ai.

Վաճառականը շաքար ունի՞ .

Շաքար ունի .

(Անկէ) ունի .

(Անկէ) չունի .

Աղէկ շաքար ունի՞ .

(Անկէ) աղէկ ունի .

Աղէկ չունի .

Այ ունի՞մ .

Այ ունիք .

Այ չունիք .

Ո՞չ .

Չունիք .

Մսւտանիք ունի՞ք .

Le marchand a-t-il du sucre ?

Il a du sucre.

Il en a.

Il n'en a pas.

A-t-il de bon sucre ?

Il en a de bon.

Il n'en a pas de bon.

Ai-je du sel ?

Vous avez du sel.

Vous n'avez pas de sel.

Vous en avez.

Vous n'en avez pas.

Avez-vous des souliers ?

Մուճակներ ունիմ.	J'ai des souliers.
Մուճակներ չունիմ.	Je n'ai pas de souliers.
Ունիմ.	J'en ai.
Չունիմ.	Je n'en ai pas.
Մարդը ստակ ունի.	L'homme a-t-il de l'argent ?
Ունի.	Il en a.
Չունի.	Il n'en a pas.
Ախր ունի գոմակներ ունի.	A-t-il de jolis couteaux ?
Ախր ունի ունի.	Il en a de jolis.
Ախր ունի չունի.	Il n'en a pas de jolis.
Մեր բարեկամներն աղէկ կա- րագ ունին.	Nos amis ont-ils de bon beurre ?
Աղէկ ունին.	Ils en ont de bon.
Աղէկ չունին.	Ils n'en ont pas de bon.
Աղէկ թէ գէշ գիրքեր ունիք.	Avez-vous de bons ou de mauvais livres ?
Աղէկներ ունիմ.	J'en ai de bons.
Աղէկ թէ գէշ թուղթ ունիք.	Avez-vous de bon ou de + mauveis papier ?
Աղէկ ունիմ.	J'en ai de bon.
Գէշ գինի ո՞վ ունի.	Qui a de mauvais vin ?
Մեր վաճառականն ունի.	Notre marchand en a.
Հացագործն ինչ հաց ունի.	Quel pain le boulanger a-t-il ?
Աղէկ ունի.	Il en a de bon.
Կոշկակարն ինչ մուճակներ ու- նի.	Quels souliers le cordonnier a-t-il ?
Աղէկներ ունի.	Il en a de bons.
Խղրաբարը (շափկաճը).	Le chapelier.
Կահագործը.	Le menuisier.
Մէկ.	Un.

ՄԱՆՈՐՈՇ ՅՕԳԻՆ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ

Մն բառն անորոշ յօդ կը կոչուի. քանզի ասանց
որոշելու համար մը բան կը ցուցնէ :

	Ար.
Ուղղական.	սո.
Սեռական.	d'un.
Տրական.	à un.
Հայրական.	սը,

Չի՞՞ք .	Un cheval.
Դի՞քք մը ունի՞ք .	Avez-vous un livre ?
Դի՞քք մը ունի՞մ .	J'ai un livre.
Գու՞տի՞մ մը ունի՞ք .	Avez-vous un verre ?
Գու՞տի՞մ չունի՞մ .	Je n'ai pas de verre.
Հա՞տ մը ունի՞մ .	J'en ai un.
Աղէկ ձի մը ունի՞ք .	Avez-vous un bon cheval ?
Աղէկ ձի մը ունի՞մ .	J'ai un bon cheval.
Աղէկ մը ունի՞մ .	J'en ai un bon.
Երկու հա՞տ աղէկ ունի՞մ .	J'en ai deux bons.
Երկու աղէկ ձիեր ունի՞մ .	J'ai deux bons chevaux.
Երկը հա՞տ աղէկ ունի՞մ .	J'en ai trois bons.
Հրացան մը ունի՞մ .	Ai-je un fusil ?
Հրացան մը ունի՞ք .	Vous avez un fusil.
Հա՞տ մը ունի՞ք .	Vous en avez un.
Հա՞տ մը աղէկ ունի՞ք .	Vous en avez un bon.
Երկու հա՞տ աղէկ ունի՞ք .	Vous en avez deux bons.
Ձեր եղբայրք բարեկամ մը ունի՞ք .	Votre frère a-t-il un ami ?
Բարեկամ մը ունի՞ք .	Il a un ami.
Հա՞տ մը ունի՞ք .	Il en a un.
Երկը հա՞տ աղէկ ունի՞ք .	Il en a trois bons.
Չորս .	Quatre.
Հինգ .	Cinq.
Ձեր բարեկամը սիրուն գանձակ մը ունի՞ք .	Votre ami a-t-il un joli cou- teau ?
Չունի՞ք .	Il n'en a pas.
Չորս հա՞տ ունի՞ք .	Il en a quatre.
Հինգ աղէկ ձի ունի՞ք .	Avez-vous cinq bons chevaux ?
Վեց հա՞տ ունի՞մ .	J'en ai six.
Վեց աղէկ և եօթը դէ՛ռ ունի՞մ .	J'en ai six bons et sept mauvais.
Ո՞վ աղէկ հովանոց մը ունի՞ք .	Qui a un beau parapluie ?
Վաճառականը հա՞տ մը ունի՞ք .	Le marchand en a un.

23. Հրահանգ

Աղ ունի՞ք . — Ընի՞մ . — Սուրճ ունի՞ք . — Չունի՞մ .
 — Աղէկ զինի ունի՞ք . — Աղէկ ունի՞մ . — Աղէկ ասուի
 ունի՞ք . — Աղէկ ասուի չունի՞մ , բայց աղէկ թուղի՞ք

ունիմ . — Աղէկ շաքար ունիմ . — Աղէկ չունիք .
 — Մարդն աղէկ մեղր ունի . — Ունի . — Աղէկ պանիր
 ունի . — Աղէկ չունի . — Ամերիկացին ստակ ունի .
 — Ունի . — Գաղիացիք պանիր ունին . — Չունին .
 — Անգղիացիք աղէկ կաթ ունին . — Աղէկ կաթ չու-
 նին , այլ ընտիր կարագ ունին . — Ո՞վ աղէկ աճառ
 ունի . — Վաճառականն ունի . — Ո՞վ աղէկ հաց ունի .
 — Հացադործն ունի . — Օտարականը փայտ ունի . — Ու-
 նի . — Ածուխ ունի . — Չունի . — Ի՞նչ որդի ունիք .
 — Աղէկ ունիմ . — Ձին ի՞նչ խար ունի . — Աղէկ ունի .
 — Կօշկակարն ի՞նչ կաշի ունի . — Ընտիր ունի . — Գո-
 հարներ ունիք . — Չունիմ . — Ո՞վ ունի գոհար . — Վա-
 ճառականն ունի . — Մուճակներ ունիմ . — Մուճակ-
 ներ ունիք . — Բեղոյրներ ունիմ . — Բեղոյրներ չու-
 նիք . — Ձեր բարեկամը սիրուն դանակներ ունի . — Սի-
 րուններ ունի . — Աղէկ եզեր ունի . — Աղէկներ չու-
 նի . — Խաւաքիք գեղեցիկ ձիեր ունին . — Գեղեցիկ-
 ներ չունին . — Ո՞վ գեղեցիկ էշեր ունի . — Սպանիա-
 ցիք ունին :

24. Հրամանգ

Նաւապետն աղէկ նաւաստիներ ունի . — Աղէկներ
 ունի . — Նաւաստիք աղէկ խշտեակներ ունին . — Ա-
 ղէկներ չունին . — Ո՞վ աղէկ պաքլամասներ ունի .
 — Մեր բարի դրացւոյն հացադործն ունի . — Հաց ու-
 նի . — Չունի . — Ո՞վ գեղեցիկ ժապաւէտներ ունի .
 — Գաղիացիք ունին . — Ո՞վ երկաթէ ընտիր բեւեռներ
 ունի . — Ատաղճադործն ունի . — Մուրճեր ունի . — Ու-
 նի . — Ի՞նչ մուրճեր ունի . — Երկաթէ ունի . — Ձեր
 եղբայրն ի՞նչ ունի . — Բան մը չունի . — Կը մտի . — Ոչ
 կը մտի ոչ տաք է . — Կը վախնա՞յ . — Ձի վախնար .
 — Կ'ամէնա՞յ . — Չամէնար . — Ի՞նչ ունի . — Անօթի է .
 — Ո՞վ գեղեցիկ ձեռնոցներ ունի . — Նա ունիմ . — Ո՞վ

գեղեցիկ նկարներ ունի . — Խաղաղիք ունին . — Ներկարիչները գեղեցիկ պարտէզներ ունին . — Գեղեցիկներ ունին . — Ատաղձադործն աղէկ թէ գէշ բեղալներ ունի . — Աղէկներ ունի . — Ահագործն աղէկ թէ գէշ փայտ ունի . — Աղէկ ունի . — Ը՞վ սիրուն գրպաններ ունի . — Մեր փաճառականներուն մանչերն ունին . — Քուչուներն ունին . — Չուներն . — Տարմ ունիք . — Չուներմ . — Ը՞վ ունի . — Սպասաւորս ունի . — Ձեր սպասաւորն աւելներ ունի . — Չունի . — Ը՞վ ունի . — Վրացւոյս սպասաւորներն ունին :

25. Հրահանգ

Մատիտ մը ունիք . — Հատ մը ունիմ . — Ձեր մանչն աղէկ գիրք մը ունի . — Աղէկ մը ունի . — Գերմանացին աղէկ նաւ մը ունի . — Չունի . — Ձեր գերձակն աղէկ հանդերձ մը ունի . — Աղէկ մը ունի . — Երկու հատ աղէկ ունի . — Երեք հատ աղէկ ունի . — Ը՞վ գեղեցիկ մոճակներ ունի . — Մեր կօշիկարն ունի . — Նաւապետն աղէկ շուն մը ունի . — Երկու հատ ունի . — Ձեր բարեկամներն երկու գեղեցիկ ձի ունին . — Չորս հատ դռնին . — Երիտասարդն աղէկ թէ գէշ ատրճանակ մը ունի . — Աղէկ շունի , գէշ մը ունի . — Խից մը ունիք . — Չուներմ . — Ձեր բարեկամն աղէկ խցահան մը ունի . — Երկու հատ ունի . — Բարեկամ մը ունիմ , — Հատ մը ունիք , — Երկու աղէկ բարեկամ ունիք . — Ձեր եղբայրը չորս աղէկ բարեկամ ունի . — Ատաղձադործը երկաթէ բուռն մը ունի . — Երկաթէ վեց բուռն ունի , Վեց հատ աղէկ եւ հօթը հատ գէշ ունի . — Ը՞վ աղէկ եղան միտ ունի . — Մեր խոհաներն ունի . — Ը՞վ հինգ աղէկ ձի ունի . — Մեր զրապին վեց հատ ունի . — Գեղացին ցորեն ունի . — Ունի . — Հրացաններ ունի . — Չունի . — Ը՞վ աղէկ բարեկամներ ունի . — Տաճկներն ունին . — Սառի ու

նի՞ն . — Չունին . — Անոնց ստակն ո՞վ ունի . — Անոնց բարեկամներն ունին զայն . — Ձեր բարեկամները ծառաո՞ր են . — Ծարաւի չեն , այլ անօթի . — Կահագործը հաց ունի՞ . — Չունի . — Ձեր սպասաւորն աղէկ աւել մը ունի՞ . — Հաստ մը ունի . — Այս աւելը կը վնասուէ թէ անիկա . — Ոչ ասիկա կը վնասուէ ոչ անիկա . — Ի՞նչ աւել կը վնասուէ . — Ձեր սպասաւորին ունեցածը կը վնասուէ . — Գեղացիներն ա՞յս պարիկն ունին թէ անոնք . — Ոչ ասոնք ունին ոչ անոնք . — Ի՞նչ պարիկը ունին . — Իրենցներն ունին . — Աղէկ սպասաւոր մը ունի՞ք . — Աղէկ մը ունիմ . — Ո՞վ աղէկ արկղ մը ունի . — Եղբայրս հաստ մը ունի . — Կաշիկ՞ արկղ մը ունի թէ փայտէ մը . — Փայտէ մը ունի :

ԺԳ. ԴԱՍ. Treizième Leçon.

Ո՞րչափ

Combien de (զոյականէ առաջ)

Ո՞րչափ հաց .

Combien de pain ?

Ո՞րչափ ստակ ,

Combien d'argent ?

Ո՞րչափ դանակներ .

Combien de couteaux ?

Ո՞րչափ մարդիկ .

Combien d'hommes ?

Ո՞րչափ բարեկամ .

Combien d'amis ?

Միայն

Ne . . . que

Բարեկամ մը միայն ունիմ .

Je n'ai qu'un ami.

Հաստ մը միայն ունիմ .

Je n'en ai qu'un.

Աղէկ հրացան մը միայն ունիմ .

Je n'ai qu'un bon fusil.

Աղէկ մը միայն ունիմ .

Je n'en ai qu'un bon.

Աղէկ մը միայն ունիք .

Vous n'en avez qu'un bon.

Ձեր եղբայրը ո՞րչափ ձի ունի .

Combien de chevaux votre frère a-t-il ?

Հաստ մը միայն ունի .

Il n'en a qu'un.

Երկու հաստ աղէկ միայն ունի .

Il n'en a que deux bons.

Հաստ

Beaucoup de (առաջէ մը առաջ)

Հատ հաց .	Beaucoup de pain.
Հատ աղէկ հաց .	Beaucoup de bon pain.
Հատ մարդիկ .	Beaucoup d'hommes.
Հատ ստակ ունի՞ք .	Avez-vous beaucoup d'argent ?
Հատ ունիմ .	J'en ai beaucoup.
Հատ աղէկ գինի ունի՞ք .	Avez-vous beaucoup de bon vin ?
Հատ ունիմ .	J'en ai beaucoup.
Չափէն աւելի	Trop de (գոյականէ առաջ)
Չափէն (պէտք եղածէն) աւելի	Vous avez trop de vin.
գինի ունիք .	
Անոնք չափէն աւելի գիրք ունին .	Ils ont trop de livres.
Բաւական	Assez de (գոյականէ առաջ)
Բաւական ստակ .	Assez d'argent.
Բաւական դանակ .	Assez de couteaux.
Քիչ	Peu de (գոյականէ առաջ)
Քիչ մը	Un peu de (գոյականէ առաջ)
Քիչ մը ասուի .	Un peu de drap.
Քիչ մը աղ .	Un peu de sel.
Ոչ շատ	Ne ... guère de, pas beaucoup de (գոյականէ առաջ)
Հատ ստակ չունիմ .	Je n'ai guère d'argent.

Վերի օրինակներէն դուրին է տեսնել որ, beaucoup, trop, assez, peu, un peu, ne...guère, քանակական մակբայներէն (adverbe de quantité) ետքը եկող գոյականէն առաջ de նախադրութիւնը կը դրուի առանց յօդի . beaucoup du pain, peu de l'argent, assez des livres չքաւիր, այլ պէտք է ըսել beaucoup de pain, peu d'argent, assez de livres.

Քաջութիւն (սիրտ) .	Du cœur (courage) .
Հատ քաջութիւն չունիք .	Vous n'avez guère de cœur .
Հատ բարեկամ չունինք .	Nous n'avons guère d'amis .
Պղպեղ .	Du poivre .
Փայտեղ .	Du vinaigre .
Փայտեղ ունի՞ք .	Avons-nous du vinaigre ?

Ունինք .	Nous en avons.
Չունինք .	Nous n'en avons pas.
Շատ ստակ ունինք .	Avez-vous beaucoup d'argent ?
Շատ չունիմ .	Je n'en ai guère.
Շատ չունիք .	Vous n'en avez guère.
Շատ չունի .	Il n'en a guère.
Շատ չունինք .	Nous n'en avons guère.
Բաւական գինի ունինք .	Avez-vous assez de vin ?
Շատ չունիմ, այլ բաւական .	n'en ai guère, mais assez.
Ութ .	Huit.
Եօթ .	Neuf.
Տասը .	Dix.
Եւ, ու .	Et.

26. Հրահանգ

Ո՛րչափ բարեկամ ունիք . — Երկու աղէկ բարեկամ ունիմ . — Ութ աղէկ արկղ ունինք . — Ինը հատ ունիմ . — Ձեր սպասաւորը երեք աղէկ աւել ունի՞ . — Աղէկ մը միայն ունի . — Նաւապետը երկու աղէկ նաւ ունի՞ . — Հատ մը միայն ունի . — Ատաղձադորժը ո՞րչափ մուրճ ունի . — Երկու աղէկ միջին ունի . — Մանչը ո՞րչափ մուճակ ունի . — Տասը հատ ունի . — Երկու տասարդը ինը աղէկ դիրք ունի՞ . — Հինգ հատ միայն ունի . — Ձեր եղբայրն ո՞րչափ հրացան ունի . — Չորս հատ միայն ունի . — Շատ հաց ունինք . — Շատ ունիմ . — Սպանիացիք շատ ստակ ունին . — Շատ չունին . — Ձեր դրացին շատ սուրճ ունի՞ . — Քիչ մը միայն ունի . — Օտարականը շատ ցորեն ունի՞ . — Շատ ունի . — Ամերիկացին ի՞նչ ունի . — Շատ շաքար ունի . — Բուսիացին ի՞նչ ունի . — Շատ աղ ունի . — Գեղացին շատ որիզ ունի՞ . — Չունի . — Շատ պանիր ունի՞ . — Շատ չունի . — Ի՞նչ ունինք . — Շատ հաց, շատ գինի եւ շատ միս ունինք . — Շատ ստակ ունինք . — Շատ չունինք, այլ բաւական . — Շատ եղ-

բայրներ ունի՞ք . — Հատ մը միայն ունիմ . — Գաղի-
ացիք շատ բարեկամ ունի՞ն . — Շատ չունին . — Մեր
դրացին շատ խար ունի՞ . — Բաւական ունի . — Խաւ-
աքին շատ պանիր ունի՞ . — Շատ ունի . — Այս մար-
դը սիրտ (քաջութիւն) ունի՞ . — Չունի . — Նկարչին
մանչը մատիւններ ունի՞ . — Ունի :

27. Հրահանգ

Շատ պղպեղ ունի՞ք . — Շատ չունիմ . — Խոհակերը
չատ եղան միտ ունի՞ . — Շատ եղան միտ չունի , այլ
չատ ոչխարի միտ ունի . — Գերմանացին ո՞րչափ եղ
ունի . — Ութ հատ ունի . — Որչափ ձի ունի . — Չորս
հատ միայն ունի . — Ո՞վ շատ պաքցամատ ունի .
— Մեր նաւատոկները շատ ունին . — Շատ տոմսակ
ունի՞նք . — Շատ չունինք . — Որչափ տոմսակ ու-
նինք . — Երեք հատ միայն ունինք . — Չափէն աւելի
կարադ ունի՞ք . — Բաւական չունիմ . — Մեր մանչերը
չափէն աւելի դիրք ունի՞ն . — Չափէն աւելի ունին .
— Մեր բարեկամը չափէն աւելի կաթ ունի՞ . — Շատ
չունի , այլ բաւական . — Ո՞վ շատ մեղր ունի . — Գե-
ղացիք շատ ունին . — Շատ ձեռնոց ունի՞ն . — Չու-
նին . — Խոհակերը բաւական կարադ ունի՞ . — Բաւա-
կան չունի . — Բաւական քացախ ունի՞ . — Բաւական
ունի . — Շատ աճառ ունի՞ք . — Քիչ մը միայն ունիմ .
— Վաճառականը շատ ասուի ունի՞ . — Շատ ունի .
— Ո՞վ շատ թուղթ ունի . — Մեր դրացին շատ ունի .
— Մեր դերձակը շատ կոճակ ունի՞ . — Շատ ունի .
— Չեր բարեկամը շատ պարտէղ ունի՞ . — Շատ չունի .
— Որչափ պարտէղ ունի . — Երկու հատ միայն ունի .
— Գերմանացին ո՞րչափ դանակ ունի . — Երեք հատ
ունի . — Նաւապետը գեղեցիկ ձիեր ունի՞ . — Գեղե-
ցիկներ ունի , բայց անոր եղբայրը չունի . — Գոհար-

ներ ունինք . — Շատ ունինք . — Ի՞նչ գոհարներ ունինք . — Ոսկիէ գոհարներ ունինք . — Մեր բարեկամներն ի՞նչ աշտանակներ ունին . — Արծաթէ աշտանակներ ունին . — Ոսկիէ ժապաւէններ ունինք . — Ունին :

28. Հրաւանգ

Պատանին սիրուն դաւաղաններ ունի՞ . — Սիրուն դաւաղաններ չունի , այլ դեղեցիկ գէրքեր . — Մեր խոհակերն ի՞նչ վառեակներ ունի . — Սիրուն վառեակներ ունի . — Ո՞րչափ ունի . — Վեց հատ ունի . — Խոյբարարը բեղոյրներ ունի՞ . — Շատ ունի . — Կահագործը շատ փայտ ունի՞ . — Շատ չունի , այլ բաւական . — Գաղխացւոյ ձիերն ունինք թէ Գերմանացւոյ ձիերը . — Ոչ ասոնք ունինք ոչ անոնք . — Ի՞նչ ձիեր ունինք . — Մերկներն ունինք . — Տաճիկն իմ փոքր սանտրերո ունի՞ . — Չունի . — Ո՞վ ունի դանոնք . — Չեր մանչն ունի . — Մեր բարեկամները շատ շաքար ունինք . — Բիչ շաքար ունին , բայց շատ մեղր . — Մեր հայելիներն ո՞վ ունի . — Խապաղիք ունին . — Գաղխացին ա՛յս դրպահն ունի թէ անիկա . — Ոչ ասիկա ունի ոչ անիկա . — Մեր փնտռած խշտեակները կը փնտռէ՞ . — Մեր փնտռածները չի փնտռեր , այլ իւր բարեկամներուն փնտռածները . — Կ'ամէնա՞յ . — Չամէնար , այլ կը վախնայ :

ԺԴ. ԴԱՍ. Quatorzième Leçon.

Քանի մը գէրք .
Քանի մը գէրք ունինք .
Քանի մը հատ .
Քանի մը հատ ունիմ .
Քանի մը հատ ունիք .

Quelques livres.
Avez-vous quelques livres ?
Quelques-uns.
J'en ai quelques-uns.
Vous en avez quelques-uns.

Քանի մը հաս ունի .	Il en a quelques-uns.
Քանի մը գիրք միայն ունիմ .	Je n'ai que quelques livres.
Քանի մը գիրք միայն ունիք .	Vous n'avez que quelques livres.
Քանի մը սու (*) միայն ունի .	Il n'a que quelques sous.
Քանի մը հաս միայն ունիմ .	Je n'en ai que quelques uns.
Քանի մը հաս միայն ունիք .	Vous n'en avez que quelques-uns.
Քանի մը հաս միայն ունի .	Il n'en a que quelques-uns.
Սու մը , Եր. Սուեր .	Un sou, Pl. des sous.
Ֆրանք մը , ,, Ֆրանքներ .	Un franc, ,, des francs.
Ալուա մը , ,, Ալուաներ .	Un écu, ,, des écus.
Աւրիշ	Autre
Աւրիշ սու մը .	Un autre sou.
Աւրիշ սուեր .	D'autres sous.
Աւրիշ ձի մը ունի՞ք .	Avez-vous un autre cheval ?
Աւրիշ մը ունիմ .	J'en ai un autre.
Աւրիշ ձի չունիմ .	Je n'ai pas d'autre cheval.
Աւրիշ չունիմ .	Je n'ai pas d'autre.
Աւրիշ ձիեր ունի՞ք .	Avez-vous d'autres chevaux ?
Աւրիշ ունիմ .	J'en ai d'autres.
Աւրիշ չունիմ .	Je n'en ai pas d'autres.
Բաղուկ .	Le bras.
Ախր .	Le cœur.
Ամիս .	Le mois.
Գործ , Հեռագործ .	L'ouvrage.
Հատար .	Le volume.
Ամսոյն քանին է .	Quel jour du mois est-ce ?
Մէկն է .	Le premier. Nous avons le premier.
Երկուքն է .	C'est le deux. Nous avons le deux.
Երեքն է .	C'est le trois. Nous avons le trois.

Ա. Ամսոյ օրերուն վրայ խօսելով , Գաղիերէնի մէջ
եւս Հայերէնի սէս բացարձակ թուականները կը գոր-

(*) Գաղիական դրամը մը անուն է .

ծածուին . Երկուքն է , երեքն է , չորսն է , եւայլն ,
կ'ըսուի . փոխանակ երկրորդն է , երրորդն է , եւայլն .
միայն փոխանակ ըսելու՝ Մէկն է կ'ըսուի . Առաջինն
էր C'est le premier.

Մեասանն .

C'est le onze (ոչ l'onze).

Nous avons le onze.

Ի՞նչ կամ ո՞ր հատորն ունիք . Quel volume avez-vous ?

Չորրորդն ունիմ .

J'ai le quatrième.

Բ. Դասական թուականները Բացարձակներէն կը
շինուին , այս վերջիններուն վերջը ième աւեցնելով :
Եթէ թուականին վերջի գիրը օ է , այն օն զանց կ'առ-
նուի . ինչպէս՝ quatre, quatrième. Առաջին ըսելու հա-
մար , premier կը գործածուի . եւ փոխանակ deuxième է
երկնին second կը գործածուի : Բազադրեալ թիւերու մէջ
unième եւ deuxième պէտք է գործածել , եւ ոչ pre-
mier եւ second. Չոր օրինակ՝ le vingt et unième, le
vingt deuxième կ'ըսուի , եւ ոչ le vingt premier, le
vingt second.

Առաջինը ,	Le premier.	Յ. Les premiers.
Երկրորդը ,	Le deuxième, le second.	„ Les deuxièmes, „ les seconds.
Երրորդը ,	Le troisième.	„ Les troisièmes.
Չորրորդը ,	Le quatrième.	„ Les quatrièmes.
Հինգերորդը ,	Le cinquième.	„ Les cinquièmes.
Վեցերորդը ,	Le sixième.	„ Les sixièmes.
Եօթներորդը ,	Le septième.	„ Les septièmes.
Ութերորդը ,	Le huitième.	„ Les huitièmes.
Իններորդը ,	Le neuvième.	„ Les neuvièmes.
Տասներորդը ,	Le dixième.	„ Les dixièmes.
Մեասաներորդը ,	Le onzième.	„ Les onzièmes.
Քսան եւ մերորդը ,	Le vingt et unième.	„ Les vingt et unièmes.
Քսան եւ երկրորդը ,	Le vingt-deu- xième.	„ Les vingt-deu- xièmes.
Երեսներորդը .	Le trentième.	Les trentièmes.

Առաջին թէ երկրորդ գիրքն
ունիք .

Avez-vous le premier ou le
deuxième (le second) livre?

Երրորդն ունիմ .

J'ai le troisième .

Ո՞ր հատորն ունիք .

Quel volume avez-vous ?

Հինգերորդն ունիմ .

J'ai le cinquième .

29. Հրամանից

Շատ դանակ ունի՞ք . — Քանի մը հատ ունիմ . — Շատ
մատախ ունի՞ք . — Քանի մը հատ միայն ունիմ . — Նը-
կարչին բարեկամը շատ հայեղի ունի՞ . — Քանի մը հատ
միայն ունի . — Ձեր մանչը քանի մը սու ունի՞ . — Քա-
նի մը հատ ունի . — Քանի մը ֆրանք ունի՞ք . — Քա-
նի մը հատ ունինք . — Ո՞րչափ ֆրանք ունիք . — Վէյ
հատ ունիմ . — Սպանիացին ս՞րչափ սու ունի . — Շատ
չունի , հինգ հատ միայն ունի . — Խաղացւոյ գեղե-
ցիկ գաւաթներն ս՞ի ունի . — Մենք ունինք . — Անդ-
ղիացիք շատ նաւ ունին . — Շատ ունին . — Խա-
լացիք շատ ձի ունին . — Շատ ձի չունին , այլ շատ
էշ . — Գերմանացիք լո՞նչ ունին . — Շատ սկուտ ու-
նին . — Ո՞րչափ սկուտ ունին . — Տասն ու մէկ հատ
ունին . — Անդղիացւոյ ձիերն ունինք թէ Գերմանա-
ցւոյ ձիերը . — Ոչ ասոնք ունինք ոչ անոնք . — Սպա-
նիացւոյ անձրեւոցներն ունինք . — Ջանոնք չունինք ,
այլ Ամերիկացիք ունին զանոնք . — Շատ կարագ ու-
նի՞ք . — Շատ չունիմ , այլ բաւական . — Նաւաստիք
մեր փնտռած խշտեակներն ունին . — Մեր փնտռած-
ները չունին , այլ նաւագետին փնտռածները . — Գա-
ղիացին շատ ֆրանք ունի . — Քանի մը հատ միայն
ունի , բայց բաւական ունի . — Ձեր սպասաւորը շատ
սու ունի . — Սու չունի , այլ բաւական ֆրանք .

30. Հրահանգ

Բուսիացիք սղալեղ ունին . — Շատ սղալեղ չունին ,
այլ շատ աղ . — Տաճկները շատ գինի ունին . — Շատ
գինի չունին , այլ շատ սուրճ . — Ո՞վ շատ կաթ ունի .
— Գերմանացիք շատ ունին . — Ուրիշ հրացան չունի՞ք .
— Ուրիշ չունիմ . — Ուրիշ սլանիր ունի՞ք . — Ուրիշ ու-
նինք . — Ուրիշ ատրճառակ չունիմ . — Ուրիշ մը ու-
նիք . — Մեր գրացին ուրիշ ձի չունի . — Ուրիշ չու-
նի . — Ձեր եղբայրն ուրիշ բարեկամներ ունի . — Ու-
րիշներ ունի . — Կօշկախարներն ուրիշ մուճակներ չու-
նին . — Ուրիշներ չունին . — Գերձակներն ուրիշ հան-
դերձներ ունին . — Քանի մը հատ միայն ունին . չորս
հատ միայն ունին . — Ո՞րչափ դուլպա ունիք . — Եր-
կու հատ միայն ունիմ . — Ուրիշ պաքցամատներ ու-
նի՞ք . — Ուրիշներ չունիմ . — Վաճառականը ո՞րչափ
խցահան ունի . — Ինք հատ ունի . — Այս մարդը ո՞ր-
չափ բաղուկ ունի . — Միայն մէկ հատ ունի , միւսը
փայտէ է . — Ձեր մանչն ի՞նչ սիրտ ունի . — Աղէկ
սիրտ մը ունի . — Ուրիշ սպասաւոր չունի՞ք . — Ուրիշ
մը չունիմ . — Ձեր բարեկամն ուրիշ թռչուններ չունի .
— Ուրիշներ ունի . — Ուրիշ ո՞րչափ թռչուն ունի . — Ու-
րիշ վեց հատ ունի . — Ո՞րչափ պարտէզ ունիք . — Մի-
նակ մէկ հատ ունիմ , բայց բարեկամս երկու հատ
ունի :

31. Հրահանգ

Ի՞նչ հատոր ունիք . — Առաջինն ունիմ . — Իմ գոր-
ծիս երկրորդ հատորն ունի՞ք . — Ունիմ . — Երրորդ
թէ չորրորդ գիրքն ունիք . — Ոչ ասիկա ունիմ ոչ ա-
նիկա . — Հինգերորդ թէ վեցերորդ հատորն ունիք .
— Հինգերորդ հատորն ունինք , բայց վեցերորդը չու-

նինք . — Զեր բարեկամն ի՞նչ հատորներ ունի . — Այօժ-
 ներարդ հատորն ունի . — Ամսոյն քանի՞ն է . — Ութն
 է . — Մեառասնք չէ՞ . — Ոչ , աէք , տասն է . — Մեր
 սկսաներն ո՞վ ունի . — Բուփացիք ունին . — Մեր
 ստակն ունի՞ն . — Զունին . — Պտասնին շատ ստակ
 ունի՞ . — Շատ ստակ չունի , այլ շատ քաջարատ-
 թիւն . — Ատաղձագործի՞ն բռնաներն ունիք թէ կա-
 հագործի՞նները . — Ոչ ատաղձագործի՞ններն ունիմ ոչ
 կահագործի՞նները , այլ վաճառականի՞նները . — Այս
 ձեանցը կը փնտռէք թէ անիկա . — Ոչ տոիկա կը
 փնտռեմ ոչ անիկա . — Զեր բարեկամն այս տոմարե-
 ները կը փնտռէ թէ անոնք . — Ասոնք կը փնտռէ , այլ
 ոչ անոնք . — Խապացին քանի մը սու ունի՞ . — Քա-
 նի մը հատ ունի . — Քանի մը ֆրանք ունի՞ . — Հինգ
 հատ ունի . — Ուրիշ գաւաղան մը ունի՞ք . — Ուրիշ մը
 ունիմ . — Ի՞նչ ուրիշ գաւաղան ունիք . — Երկաթէ
 գաւաղան մը ունիմ . — Քանի մը աղէկ աշտանակներ
 ունի՞ք . — Քանի մը հատ ունինք . — Զեր մանչն ու-
 րիշ բեղսր մը ունի՞ . — Ուրիշ մը ունի . — Այս մար-
 դիկը քացախ ունի՞ն . — Այս մարդիկը չունին , բայց
 անոնց բարեկամներն ունին . — Գեղացիք ուրիշ պար-
 կեր ունի՞ն . — Ուրիշներ չունին . — Ուրիշ հաց ու-
 նի՞ն . — Ուրիշ ունին :

ԺԵ. ԴԱՍ. Quinzième Leçon.

Հատոր , մասը .	Le tome .
Ի՞մ գործիս (գրքիս) առաջին թէ երկրորդ հատորն ունիք .	Avez-vous le premier ou le second tome de mon ou- vrage ?
Երկուքն ալ (թէ մին թէ միւսը) .	L'un et l'autre .
Թէ ասոնք և թէ անոնք .	Les uns et les autres .

Երկուքն ալ ունիմ.	J'ai l'un et l'autre.
Գիրքս թէ գաւազանս ունիք.	Avez-vous mon livre ou mon bâton ?
Երկուքն ալ չունիմ (ոչ մին ունիմ և ոչ միւր) .	Je n'ai ni l'un ni l'autre.
Ձեր եղբայրն իմ ձեռնոցներս թէ իրեններն ունի .	Votre frère a-t-il mes gants ou les siens ?
Թէ ասոնք ունի և թէ անոնք .	Il a les uns et les autres.
Իմ գիրքերս թէ Սպանիացւոց գիրքերն ունի .	A-t-il mes livres ou ceux des Espagnols ?
Ոչ ասոնք ունի ոչ անոնք .	Il n'a ni les uns ni les autres.
Սկոտլանդին .	L'Ecossais.
Իրլանտացին .	L'Irlandais.
Հոլանտացին .	Le Hollandais.
Րուսիացին .	Le Russe.
Այլ ևս , ասկալին	Encore (du, de l' և des մասնական յօդով)
Այլևս գինի .	Encore du vin.
Այլևս ստակ .	Encore de l'argent.
Այլևս կոճալներ .	Encore des bontons.
Այլևս , կամ ասկալին գինի ունիք .	Avez-vous encore du vin ?
Տակալին գինի ունիմ .	J'ai encore du vin.
Տակալին ունիմ .	J'en ai encore.
Տակալին ստակ ունի .	A-t-il encore de l'argent ?
Տակալին ունի .	Il en a encore.
Տակալին գիրքեր ունիմ .	Ai-je encore des livres ?
Տակալին ունիք .	Vous en avez encore.
Այլ ևս ոչ	Ne ... plus (de կամ d' նախադրութեամբ)
Այլ ևս հաց չունիմ .	Je n'ai plus de pain.
Այլ ևս ստակ չունի .	Il n'a plus d'argent.
Տակալին կարագ ունիք .	Avez-vous encore du beurre ?
Այլ ևս չունիմ .	Je n'en ai plus.
Այլ ևս չունիք .	Nous n'en avons plus.
Տակալին քաջախ ունի .	A-t-il encore du vinaigre ?
Այլ ևս չունի .	Il n'en a plus.
Այլ ևս գիրք չունիք .	Nous n'avons plus de livres.
Այլ ևս չունիք .	Nous n'en avons plus.

Այլ եւս չունի շուներ .	Il n'a plus de chiens.
Այլ եւս չունի .	Il n'en a plus.
Այլ եւս պիտ չտամ	Ne . . . plus guère, (de նախադրութեամբ)
Տակաւին շատ գինի ունի՞ք .	Avez-vous encore beaucoup de vin ?
Այլ եւս չտամ շուներմ .	Je n'en ai plus guère.
Տակաւին շատ գիրք ունի՞ք .	Avez-vous encore beaucoup de livres ?
Այլ եւս չտամ շուներմ .	Je n'en ai plus guère.
Գիրք մ'ալ .	Encore un livre.
Աղէկ գիրք մ'ալ .	Encore un bon livre.
Քանի մը գիրքեր ալ կամ	Encore quelques livres.
Տակաւին քանի մը գիրք .	
Քանի մը ֆրանք ալ ունի՞ք .	Avez-vous encore quelques francs ?
Տակաւին քանի մը հաս ունիմ .	J'en ai encore quelques-uns.
Տակաւին քանի մը սու ունիմ .	Ai-je encore quelques sous ?
Տակաւին քանի մը հաս ունիք .	Vous en avez encore quelques-uns.
Տակաւին քանի մը հաս ունինք .	Nous en avons encore quelques-uns.
Տակաւին քանի մը հաս ունին .	Ils en ont encore quelques-uns.

ԴԻՏ. Ա. Երբ նախադասութեան մը ներդրածական բայը ոչ բացատրականով է, սեռի խնդրոյն du, de l', des մասնական յօդին տեղ, de նախադրութիւնը միայն կը գրուի . J'ai du pain, Հաց ունիմ . Je n'ai pas de pain. Հաց չունիմ . J'ai de l'argent. Je n'ai pas d'argent. J'ai des livres, Je n'ai pas de livres.

ԴԻՏ. Բ. Երբ խօսքը հաստատական է, encore (տա՛հա) կը գործածուի . Երբ խօսքը բացատրական է, ne plus (արթըդ) . J'ai encore du pain, Տակաւին (տա՛հա) հաց ունիմ . J'e n'ai plus de pain. Այլ եւս (արթըդ, հիշ) հաց չունիմ . Նոյնպէս հաստատական խօսքերու մէջ կ'ըսուի encore beaucoup, տակաւին շատ (տա՛հա

չօղ) . բայցասական խօսքերու մէջ ne-plus guère, ոչ եւս այլ շատ :

32. Հրաւանգ

Անոր գործին (գիրքին) ո՞ր հատորը (մասն) ունիք . — Առաջինն ունիմ . — Այս գործը քանի՞ հատոր ունի (է) . — Երկու (հատ) ունի . — Ի՞մ թէ եղբօքս գործին ունիք . — Երկուքն ալ ունիմ . — Օտարականն ի՞մ սանտրս թէ դանակս ունի . — Երկուքն ալ ունի . — Հա՞յս թէ պանիրս ունիք . — Ոչ մին եւ ոչ միւսն ունիմ . — Հոլանտացին ի՞մ գաւաթս թէ բարեկամինս ունի . — Երկուքն ալ ունի . — Սկովտիացին մեր մուճակները թէ մեր գուլպաներն ունի . — Ոչ ասոնք ունի եւ ոչ անոնք . — Ի՞նչ ունի . — Իւր երկաթէ աղէկ հրացաններն ունի . — Հոլանտացիք մեր նաւերն ունին թէ Սպանիացուոց նաւերը . — Ոչ ասոնք ունին ոչ անոնք . — Ի՞նչ նաւեր ունին . — Իրենցներն ունին . — Տակաւին խաբ ունի՞նք . — Տակաւին ունինք . — Մեր վաճառականը տակաւին պղպեղ ունի՞ . — Տակաւին ունի . — Ձեր բարեկամը տակաւին ստակ ունի՞ . — Այլ եւս չունի . — Տակաւին գոհարեղէն ունի՞ . — Տակաւին ունի . — Տակաւին սուրճ ունի՞ք . — Այլ եւս չունինք , այլ տակաւին տուրմ ունինք . — Հոլանտացին տակաւին աղ ունի՞ . — Այլ եւս աղ չունի , այլ տակաւին պղպեղ ունի . — Նկարիչը տակաւին նրկաբներ ունի՞ . — Այլ եւս նկար չունի , այլ տակաւին գիրք ունի . — Նաւաստիք տակաւին պտքցամատ ունի՞ն . — Այլ եւս չունին . — Ձեր մանչերը տակաւին գիրք ունի՞ն . — Այլ եւս չունին . — Երիտասարդը տակաւին բարեկամ ունի՞ . — Այլ եւս չունի :

34. Հրամանոց

Մեր խոհակերը տակաւին շատ եղան միտ ունի՞.
 —Այլ եւս շատ չունի . —Տակաւին շատ վաստակ ու-
 նի՞ . —Այլ եւս շատ չունի . —Գեղացին տակաւին
 շատ կաթ ունի՞ . —Այլ եւս շատ կաթ չունի , բայց
 տակաւին շատ կարող ունի . —Դաղիացիք տակաւին
 շատ ձի ունի՞ն . —Այլ եւս շատ չունին . —Տակաւին
 շատ թուղթ ունի՞ք . —Տակաւին շատ ունիմ . —Տա-
 կաւին շատ հացիկի ունի՞նք . —Տակաւին շատ ունինք .
 —Դիրք մ'ալ ունի՞ք . —Հատ մ'ալ ունիմ . —Մեր զը-
 րացիները սպարաւզ մ'ալ ունի՞ն . —Հատ մ'ալ ունին .
 —Մեր բարեկամն անձրեւոց (հոխանոց) մ'ալ ունի՞ .
 —Այլ եւս չունի . —Սկովորացիք տակաւին քանի
 մը դիրք ունի՞ն . —Տակաւին քանի մը հատ ունին .
 —Գերձակը տակաւին քանի մը կոճակ ունի՞ . —Այլ
 եւս չունի . —Հիւսը տակաւին քանի մը բռնեւ ունի՞ .
 —Այլ եւս բռնեւ չունի , բայց տակաւին քանի մը դա-
 ւաղան ունի . —Սպանիացիք տակաւին քանի մը սու-
 ունի՞ն . —Տակաւին քանի մը հատ ունին . —Գերմա-
 նացին տակաւին քանի մը եղ ունի՞ . —Տակաւին քա-
 նի մը հատ ունի . —Տակաւին քանի մը ֆրանք ու-
 նի՞ք . —Այլ եւս ֆրանք չունիմ , այլ տակաւին քա-
 նի մը սկուտ ունիմ . —Տակաւին լի՞նչ ունիք . —Տա-
 կաւին քանի մը նաւ եւ քանի մը աղէկ նաւատոր ու-
 նինք . —Տակաւին քիչ մը ստակ ունի՞մ . —Տակաւին
 քիչ մը (քիչ մ'ալ) ունիք . —Տակաւին շատ քաշասըր-
 աութիւն ունի՞ք . —Այլ եւս չունիմ . —Տակաւին քա-
 ցախ ունի՞ք . —Այլ եւս շատ չունիմ , բայց եղբայրս
 տակաւին շատ ունի :

34. Հրահանգ

Բաւական չաքար ունի՞ . — Բաւական չունի . — Բաւական ֆրանք ունի՞նք . — Բաւական չունինք . — Կահազործը բաւական փայտ ունի՞ . — Բաւական ունի . — Բաւական մուրճ ունի՞ . — Բաւական ունի . — Դոնչ մուրճեր ունի . — Երկաթէ եւ փայտէ մուրճեր ունի . — Բաւական որիդ ունի՞ք . — Բաւական որիդ չունինք . Բայց բաւական չաքար ունինք . — Տակաւին շատ ձեռնոց ունի՞ք , — Այլ եւս շատ չունիմ : — Բուսիացին ուրիշ նաւ մը ունի՞ . — Ուրիշ մը ունի . — Ուրիշ սարկ մը ունի՞ . — Ուրիշ չունի . — Ամսոյն ո՞ր օրն (քանի՞ն) է . — Վեցն է . — Ո՞րչափ բարեկամ ունիք . — Աղէկ բարեկամ մը միայն ունիմ . — Գեղացին շատ հաց ունի՞ . — Բաւական չունի . — Շատ ստակ ունի՞ . — Շատ ստակ չունի , բայց բաւական խար ունի . — Ամերկիացւոց դերձանէ՞ թէ բամբակէ գուլպաներն ունինք . — Անոնց ոչ դերձանէ ոչ ալ բամբակէ գուլպաներն ունինք . — Անոնց ունեցած սթրաէզներն ունի՞նք . — Անոնց ունեցածները չունինք , այլ մեր դրացւոց ունեցածները . — Տակաւին մեզր ունի՞ք . — Այլ եւս չունիմ . — Տակաւին եղ ունի՞ք , — Այլ եւս չունիմ :

ԴիՏ. Beaucoup, assez, peu, trop, combien, եւայլն , քանակական մեկրայներու քով չափով կամ կշռով առնուած բաներուն անունները եղակի կը դրուին , իսկ թուով կամ հատով առնուած բաներուն անուններն՝ յօքնակի . ուստի կ'ըսուի՝ Beaucoup de pain, de sucre, բայց beaucoup de livres, de miroirs, եւայլն : Նոյնպէս՝ չափով կամ կշռով առնուած բաներուն անունները du, de l' մասնական եղակի յօդով կը գործածուին . հատով առնուած բաներուն անունները՝ des ով . J'ai du pain, de l'argent. J'ai des livres, des miroirs. Je n'ai pas de pain, d'argent. Je n'ai pas de livres, եւայլն :

ԺԶ. ԳԼՍ. Seizième Leçon.

Ոչ սակաւ.	Plusieurs.
Ոչ սակաւ մարդիկ .	Plusieurs hommes.
Ոչ սակաւ տղայք .	Plusieurs enfants.
Ոչ սակաւ դանակներ .	Plusieurs couteaux.
Հայրը .	Le père.
Որդին .	Le fils
Տղան .	L'enfant.
Կարկանդակը .	Le gateau.
Չայ .	Du thé.
Այնչափ	Autant (de կամ d'ով խնդիր կ'ուզէ) .
Որչափ	Que (de կամ d'ով խնդիր) .
Այնչափ հաց որչափ գինի .	Autant de pain que de vin.
Այնչափ մարդիկ որչափ տղայք .	Autant d'hommes que d'enfants.
Ունե՞ք այնչափ սակի որչափ արծաթ .	Avez-vous autant d'or que d'argent ?
Այնչափ տակէ (վերջինէն) ու .	J'ai autant de celui-ci que de celui-là.
Դիմ որչափ անկէ (առջինէն, արծաթէն) .	—
Այնչափ մէկէն ունիմ, որչափ միւսէն .	J'ai autant de l'un que de l'autre.
Ունե՞ք այնչափ մուճակ որչափ դուլաւ .	Avez-vous autant de souliers que de bas ?
Այնչափ աստնցմէ ունիմ որչափ անոնցմէ .	J'ai autant de ceux-ci que de ceux-là. Կամ J'ai autant des uns que des autres..
Ճիշդ այնչափ	Tout autant (de, և ինքն խնդրով) .
Ճիշդ այնչափ տակէ ունիմ որչափ անկէ .	J'ai tout autant de celui-ci que de celui-là.
Ճիշդ այնչափ մէկէն ունիմ որչափ միւսէն .	J'ai tout autant de l'un que de l'autre.
Ճիշդ այնչափ աստնցմէ որչափ անոնցմէ .	Tout autant de ceux-ci que de ceux-là. կամ, Tout autant des uns que des autres.

Թշնամի մը, Թշնամիներ .	Un ennemi, des ennemis.
Մատը .	Le doigt.
Քիթս .	Mon nez.
Աւելի	Plus
Աւելի հաց .	Plus de pain.
Աւելի մարդ .	Plus d'hommes.
Քան թէ, քան	Que (de, d'ով խնդր)
Աւելի հաց քան թէ գինի .	Plus de pain que de vin.
Աւելի դանակ քան թէ դաւա- դան .	Plus de couteaux que de bâtons.
Աւելի ասկէ քան թէ անկէ .	Plus de celui-ci que de celui-là.
Աւելի մէկէն քան թէ միւսէն .	Plus de l'un que de l'autre.
Աւելի ասոնցմէ քան թէ անոնցմէ .	Plus de ceux-ci que de ceux- là. Կամ Plus des uns que des autres.
Աւելի ձեր շաքարէն ունիմ քան թէ իմինէս .	J'ai plus de votre sucre que du mien.
Աւելի մեր գիրքերէն ունի քան թէ իրեններէն .	Il a plus de nos livres que des siens.
Աւելի քիչ, նուազ	Moins (de, d'ով խնդր)
Աւելի քիչ գինի քան թէ հաց .	Moins de vin que de pain.
Աւելի քիչ դանակ քան թէ դաւադան .	Moins de couteaux que de bâtons.
Անոնք	Eux
Քան թէ անոնք .	Qu'eux.
Ինչքիչ . (աւելի քիչ քան ես) .	Moins que moi.
Անկէ քիչ .	Moins que lui.
Մենք քիչ .	Moins que nous.
Ձեռք քիչ .	Moins que vous.
Անոնցմէ քիչ .	Moins qu'eux.
Ձեզի չափ . (այնչափ որչափ դուք) .	Autant que vous.
Սոր չափ .	Autant que lui.
Անոնց չափ .	Autant qu'eux.

35. Հրահանգ

Ձի մը ունի՞ք . — Ոչ տակաւ (էփ աղէկ , խել մը , շատ) ունիմ . — Շատ հանդերձ ունի՞ . — Հատ մը միայն ունի . — Ո՞վ շատ հայելիներ ունի . — Եղբայրս շատ ունի . — Ի՞նչ հայելիներ ունի . — Գեղեցիկներ ունի . — Իմ աղէկ կարկանդակներս մի ունի . — Շատ մարդիկ գանձաք ունին . — Ձեր բարեկամը աղայ մը ունի՞ . — Շատ ունի . — Ունի՞ք այնչափ սուրճ որչափ չայ . — Այնչափ ասկէ (չայէն) ունիմ որչափ անկէ . — Այս մարդը որդի մը ունի՞ . — Շատ ունի . — Ո՞րչափ որդիք ունի . — Չորս հատ ունի . — Մեր բարեկամները միջափ աղաք ունին . — Շատ ունին . տասը հատ ունին . — Ունի՞նք այնչափ հաց որչափ կարող . — Այնչափ ասկէ ունինք որչափ անկէ . — Այս մարդն ունի՞ այնչափ բարեկամ որչափ թշնամի . — Այնչափ առոնցմէ ունի որչափ անոնցմէ . — Ունի՞նք այնչափ մուճակ որչափ գուլպա . — Այնչափ ասոնցմէ ունինք որչափ անոնցմէ . — Ձեր հայրն ունի՞ այնչափ ասկի որչափ արծաթ . — Աւելի ասկէ (արծաթէն) ունի քան թէ անկէ . — Նաւապեան ունի՞ այնչափ նաւաստի որչափ նաւ . — Աւելի ասոնցմէ ունի քան թէ անոնցմէ .

36. Հրահանգ

Ունի՞ք այնչափ հրացան որչափ ես . (ինծի չափ հրացան ունի՞ք) . — Ճիշդ այնչափ ունիմ . — Օտարականը մեզի չափ քաջասրտութիւն ունի՞ . — Ճիշդ այնչափ ունի . — Ունի՞նք այնչափ աղէկ որչափ դէշ թուղթ . — Այնչափ մէկէն ունինք որչափ միւսէն . — Մեր դրացիներն ունի՞ն այնչափ ունիւր որչափ կաթ . — Աւելի ասկէ ունին քան թէ անկէ . — Ձեր որդիքն ունի՞ն այնչափ կարկանդակ որչափ գիրք . — Աւելի

ասոնցմէ՝ ունին քան թէ անոնցմէ. — Մարդը որչափ քիթ ունի. — Մինակ մէկ հատ ունի. — Ո՞րչափ մատ ունի. — Ոչ սակաւ ունի. — Ո՞րչափ ատրճանակ ունիք. — Հատ մը միայն ունիմ, բայց հայրս ինէ աւելի ունի. հինգ հատ ունի. — Տղաքս ունին այնչափ քաջասրտութիւն որչափ ձերինները (ուսին). — Ձերիններն իմիններէս աւելի ունին. — Ձեզի չափ ստակ ունիմ. — Ինէ քիչ ունիք. (Աւելի քիչ ունիք քան թէ ես.) — Ինծի չափ գիրք ունիք. — Ձենէ քիչ ունիմ. — Ձեր հօրը չափ թշնամի ունիմ. — Անկէ քիչ ունիք. — Բուսիացիք մեզի չափ տղաք ունին (այսինքն՝ Ուսին այնչափ տղաք որչափ մենք ունինք). — Մենք անոնցմէ քիչ ունինք. — Գաղիացիք մեզի չափ նաւ ունին. — Մենէ քիչ ունին. — Մենք անոնց չափ զոհարեղէն ունինք. — Անոնցմէ քիչ ունինք. — Մեր բարեկամներուն տղոցմէն քիչ դանակ ունինք. — Անոնցմէ քիչ ունիք :

37. Հրահանգ

Ո՞վ մենէ քիչ բարեկամ ունի. — Ոչ ոք աւելի քիչ ունի. — Ունիք այնչափ ձեր գինիէն որչափ իմինէս. — Այնչափ ձերինէն ունիմ որչափ իմինէս. — Ունիմ այնչափ ձեր գիրքերէն որչափ իմիններէս. — Աւելի քիչ ունիք իմիններէս քան թէ ձերիններէն. — Տաճիկն ունի՞ այնչափ ձեր ստակէն որչափ իրենէն. — Աւելի քիչ ունի իրենէն քան թէ մերինէն. — Ձեր հայագործն աւելի քիչ հաջ ունի քան թէ ստակ. — Աւելի քիչ ունի ասկէ քան թէ անկէ. — Մեր վաճառականն աւելի քիչ շո՛ւն ունի քան թէ ձի. — Աւելի քիչ ունի ասոնցմէ քան թէ անոնցմէ. — Ձեր սպասաւորներն ունին աւելի դաւազան քան թէ աւել. — Աւելի ասոնցմէ ունին քան թէ անոնցմէ. — Մեր

խոհարարն ունի՞ տւելի կարող քան թէ եղան միս .
 — Այնչափ մէկէն ունի որչափ միս ունի . — Ունի՞ այն-
 չափ վառեակ որչափ թռչուն . — Աւելի աստնցմէ ու-
 նի քան թէ անոնցմէ :

38. Հրամանց

Հիւան ունի՞ այնչափ դաւաղան որչափ բուռ . — Ճիշդ
 այնչափ ունի աստնցմէ որչափ անոնցմէ . — Ունի՞ք աւ-
 ւելի պարգեւաւ քան թէ դաւաթ . — Աւելի աստնց-
 մէ ունի՞ք քան թէ անոնցմէ . — Մեր բարեկամն ունի՞
 տւելի շաքար քան թէ մեղր . — Չունի այնչափ ասկէ
 որչափ անկէ (ունի) . — Ունի՞ տւելի ձեռնոց քան թէ
 անձրեւնոց (հովանոց) . — Չունի այնչափ աստնցմէ որ-
 չափ անոնցմէ . — Ինչ տւելի աճառ սփ ունի . — Ուր-
 դիս տւելի ունի . — Մենէ տւելի մասիրտ սփ ունի .
 — Նկարիչն տւելի ունի . — Ունի՞ այնչափ ձի որչափ
 ես (ունիմ) . — Ձեզի չափ ձի չունի , բայց տւելի նը-
 կար ունի . — Վաճառակաւնք մենէ տւելի քիչ եղ ու-
 նի . — Մենէ տւելի քիչ եղ ունի . մենք ալ անկէ աւ-
 ւելի քիչ ցորեն ունինք . — Ուրիշ աստնակ սփ ունի՞ք .
 — Ուրիշ մը ունիմ . — Չեր որդին տակաւին դրպահ մը
 ունի՞ . — Ոչ սակաւ ունի . — Հոլանտացիք մեզի չափ
 պարտէղ ունի՞ն . — Մենք անոնցմէ քիչ ունինք .
 — Մենք անոնցմէ տւելի քիչ հաց եւ տւելի քիչ կա-
 րագ ունինք . — Շատ ստակ չունինք , բայց բաւական
 հաց , եղան միս , պանիր եւ գինի . — Մեր դրացւոյն
 որդւոյն չափ քաջասարտութիւն ունի՞ք . — Ճիշդ այն-
 չափ ունիմ . — Պատանին մեզի չափ տոճակ ունի՞
 — Ճիշդ այնչափ ունի :

ԺԷ. ԴԱՍ. Dix-septième Leçon.

Դադիւթնի մէջ չորս լծորդութիւն (conjugaison) կայ, որոնք աներեւոյթ եղանակին (mode infinitif) վերջաւորութենէն կը ճանչցուին :

Առաջինը կը վերջաւորի er, ինչպէս .

Parler,	Խօսիլ .
Acheter,	Գնել .
Couper,	Կտրել .

Երկրորդը կը վերջաւորի ir, ինչպէս .

Finir,	Լ. Թցնել .
Choisir,	Ընտրել .
Bâtir,	Շինել .

Երրորդը կը վերջաւորի oir, ինչպէս .

Recevoir,	Ընդունել .
Apercevoir,	Տեսնել .
Devoir,	Պարտիլ .

Չորրորդը կը վերջաւորի re, ինչպէս .

Vendre,	Վաճառել .
Attendre,	Սպասել .
Rendre,	Ետ տալ .

ԾԱՆՅՈՒԹԻՒԹԻՒՆ . Հետեւեալ դասերուն մէջ այս լծորդութեանց բայերը՝ 1, 2, 3, 4 թուանշանով պիտի նշանակուին . իսկ զարտուղի կամ անկանոն (ir-régulier) բայերուն առջեւ աստղանիշ (*) մը պիտի դրուի :

Վախ .	Peur.
Վախնալ .	Avoir peur.
Աճեթ .	Honte.
Աճեալ .	Avoir honte.

Անիրաւութիւն կամ յանցանք . Tort.

Անիրաւ կամ յանցաւոր ըլլալ . Avoir tort.

(Ըսածը կամ ըրածը սրգաւք .

ուղիղ չըլլալ) .

Կրտուռնք .	Raison.
Կրտուռնք ունենալ . (Բառք	Avoir raison.
կամ բրածր արդար , իրա-	
ւայի , ուղիւք բլլալ) .	
Ժամանակ .	Le temps.
Քաջասրտութիւն , համարձա-	Le courage.
կութիւն .	
Բաղձանք .	Envie.
Բաղձանք ունենալ (ուղել) .	Avoir envie.
Աշխատել .	Travailler 4.
Խօսել .	Parler 4.

ԴԻՏ. Avoir peur, honte, tort, raison, je temps, *կէն* ,
խօսքերէն հարք , եթէ աներկուպի մը գայ , աներկ-
ւայիէն առաջ de նախադրութիւնը կը գրուի . ինչպէս
օրինակներէն պիտի տեսնուի :

Աշխատելու բաղձանք ունիք .	Avez-vous envie de travailler?
Աշխատելու բաղձանք ունիմ .	J'ai envie de travailler.
Անիկա խօսելու համարձակու-	Il n'a pas le courage de
թիւն չունի .	parler.
Խօսելու կը վախճամք .	Avez-vous peur de parler ?
Խօսելու կ'ամէնամ .	J'ai honte de parler.
Կտրել .	Couper. 4
Չայն կտրել .	Le couper.
Չանոնք կտրել .	Les couper.
Անկէ , անոնցմէ կտրել .	En conper.
Ինք իր մատը կտրել .	Se couper au doigt.
Հացը կտրելու ժամանակ ու-	Avez-vous le temps de cou-
նիք .	per le pain ?
Չայն կտրելու ժամանակ ունիմ .	J'ai le temps de le couper.
Երաւեր կտրելու բաղձանք ու-	A-t-il envie de couper des
նիք .	arbres ?
(Անոնցմէ) կտրելու բաղձանք	Il a envie d'en couper.
ունի .	
Պնել .	Acheter 4.
Տահաւին գնել (բանէ մը)	En acheter encore.
Հաս մը " "	En acheter un.
Երկու հաս " "	En acheter deux.

կտրել .	Casser 4.
վերցունել գետնէն .	Ramasser 4.
կարկտել, նորոգել .	Raccommoder 4.
գնառել .	Chercher 4.
Ձի մ'ալ գնելու բաղձանք ու- նիք .	Avez-vous envie d'acheter encore un cheval ?
Հատ մ'ալ գնելու բաղձանք ունիմ .	J'ai envie d'en acheter en- core un.
Գիրք գնելու բաղձանք ունիք .	Avez-vous envie d'acheter des livres ?
Գնելու բաղձանք ունիմ, բայց ստակ չունիմ .	J'ai envie d'en acheter, mais je n'ai pas d'argent.
Դաւաթները կտրելու կը վախ- նաք .	Avez-vous peur de casser les verres ?
Չանոք կտրելու կը վախնամ .	J'ai peur de les casser.
Աշխատելու ժամանակ ունի .	A-t-il le temps de travailler ?
Աշխատելու ժամանակ ունի, բայց բաղձանք չունի .	Il a le temps, mais il n'a pas envie de travailler.
Ձի մը գնելու իրաւունք ունիմ .	Ai-je raison d'acheter un cheval ?
Հատ մը գնելու իրաւունք ու- նիք .	Vous n'avez pas tort d'en acheter un.

Vous n'avez pas tort, *կը նշանակէ՝ Գէշ չէք ընել*,
կթէ, եւն. Vous avez tort. *Գէշ կ'ընէք*, *եթէ*, եւն.
Vous avez raison. *Աղէկ կ'ընէք*, *եթէ*, եւն. Vous avez
raison, եւ Vous n'avez pas tort *միեւնոյն իմաստն ու-*
նին, եւ *իրարու տեղ կը գործածուին*. բայց Vous n'a-
vez pas raison *ըսելու տեղ՝ սովորաբար* Vous avez tort
կ'ըսուի :

39. Հրահանգ

Տակաւին բաղձանք ունիք (կ'ուզէք) բարեկամիւ
ձին գնել . — Տակաւին կը բաղձամ գնել, բայց ստակ
չունիմ . — Աշխատելու ժամանակ ունիք . — Ժամա-
նակ ունիմ, բայց բաղձանք չունիմ աշխատելու . — Ձեր
եղբայրը գաւազան կտրելու ժամանակ ունիք . — Կրու-

րելու ժամանակ ունի . — Հայ կտրելու բաղձանք ունի՞ . — Կտրելու բաղձանք ունի , բայց զանակ չունի . — Պանիր կտրելու ժամանակ ունի՞ք . — Կտրելու ժամանակ ունի՞մ . — Մտաք կտրելու բաղձանք ունի՞ . — Կտրելու բաղձանք ունի . բայց ժամանակ չունի . — Գերձակը ժամանակ ունի՞ աստի՛ն կտրելու . — Կտրելու ժամանակ ունի . — Մտաքը կտրելու ժամանակ ունի՞մ . — Կտրելու ժամանակ ունի՞ք . — Նկարիչը ձի մը գնելու բաղձանք ունի՞ . — Այրիւ հաս գնելու բաղձանք ունի . — Արհեստագետը խօսելու ժամանակ ունի՞ . — Ժամանակ ունի , բայց բաղձանք չունի խօսելու . — Խօսելու կը վախնամք . — Ամ վախնար , բայց կ'առնամ խօսելու . — Հրացան մը գնելու իրաւունք ունի՞մ . — Հաս մը գնելու իրաւունք ունի՞ք . — Ար բարեկամին իրաւունք ունի՞ մեծ եղ մը գնելու . — Հաս մը գնելու իրաւունք չունի . — Փոքր եղբ գնելու իրաւունք ունի՞մ . — Գնելու իրաւունք ունի՞ք :

40. Հրահանգ

Խօսելու բաղձանք ունի՞ք . — Բաղձանք ունի՞մ , բայց սիրտ (քաջասրտութիւն , համարձակութիւն) չունի՞մ խօսելու . — Քաջասրտութիւն ունի՞ք ձեր մօտը կտրելու . — Զայն ընելու (faire) քաջասրտութիւն չունի՞մ . — Խօսելու իրաւունք ունի՞մ . — Խօսելու իրաւունք ունի՞ք , բայց ծառերը կտրելու իրաւունք չունի՞ք . — Ար բարեկամին որդին տակաւին թռչուն մը գնելու բաղձանք ունի՞ . — Տակաւին հատ մը գնելու բաղձանք ունի . — Տակաւին քանի մը ձի գնելու բաղձանք ունի՞ք . — Տակաւին քանի մը հաս գնելու բաղձանք ունի՞նք , բայց այլ եւս ստակ չունինք . — Մեր գերձակն ի՞նչ (qu'est-ce que) նորոգելու բաղձանք ունի . — Մեր հին հանդերձները նորոգելու

բաղձանք ունի . — Կօշկակարը մեր մուճակները նորոգելու ժամանակ ունի . — Ժամանակ ունի, բայց բաղձանք չունի (չուղեր) զանոնք նորոգել . — Մեր բեղոյրները նորոգելու ո՞վ բաղձանք ունի . — Խոյրաբար (le chapelier, շափղաճը) բաղձանք ունի զանոնք նորոգելու . — Իմ ձիա բերելու (փնտռելու) կը վախնամ . — Ձեռք վախնար, բայց ժամանակ չունիմ բերելու . — Ի՞նչ (բան) գնելու բաղձանք ունիք . — Աղէկ բան մը գնելու բաղձանք ունինք . մեր դրացիներն ալ գեղեցիկ բան մը գնելու բաղձանք ունին . — Ձեր տըղաքը կը վախնամ բուհոնք գեանէն վերցնելու (ժողվելու) . — Վերցնելու չեն վախնար . — Իմ գոհարեղէններս կոտրելու բաղձանք ունիք . — Բաղձանք ունիմ զանոնք գեանէն վերցնելու, բայց ոչ՝ կոտրելու . — Ձեր ձեռնոցները վերցնելու իրաւունք չունիմ . — Իրաւունք ունիք վերցնելու, բայց կտրելու իրաւունք չունիք :

ԴԻՏ. Գաղիերէնի մէջ արդէն յիշուած բայ մը չը կրկնելու համար, անոր տեղ faire բայը կը գործածուի . զոր օրինակ՝ Avez-vous le courage de couper votre doigt ? — Je n'ai pas le courage de le faire (փոխանակ բռնելու de le couper) :

44. Հրահանգ

Այս դաւաթները կոտրելու սիրտ ունիք . — Բաշարտութիւն ունիմ, բայց բաղձանք չունիմ կոտրելու . — Մեր հայելին կոտրելու ո՞վ բաղձանք ունի . — Մեր բարեկամը բաղձանք ունի կոտրելու . — Օտարականները բաղձանք ունին մեր ատրճառակները կոտրելու . — Բաղձանք ունին, բայց սիրտ (այսինքն՝ համարձակութիւն) չունին կոտրելու . — Նաւապե-

տին^(*) կամ հարիւրապետին տարճանակը կտարելու
բաղձանք ունի՞ք . — Բաղձանք ունիմ, բայց կը վախ-
նամ կտարելու . — Ո՞վ բաղձանք ունի իմ գեղեցիկ
չունա գնելու . — Ոչ ոք բաղձանք ունի գնելու . — Ի՞մ
գեղեցիկ արկղերս թէ՛ Վաղիաքոյն արկղերը գնելու
բաղձանք ունիք . — Բաղձանք ունիմ ձերբնները դը-
նելու , ոչ թէ՛ Վաղիաքոյնները . — Անդդիաքին ի՞նչ
դիրքեր գնելու բաղձանք ունի . — Ձեր ունեցածները ,
ձեր արդւոյն ունեցածները եւ իմինիս (իմ արդւոյս) ու-
նեցածները գնելու բաղձանք ունի . — Ի՞նչ ձեռնոց-
ներ երթալ բերելու բաղձանք ունիք . — Ձերբնները ,
իմններս եւ ձեր աղաքս ձեռնոցները երթալ բերելու
բաղձանք ունիմ :

42. Հրահանգ

Թշնամիք (ennemi) ի՞նչ հայելիներ կտարելու բաղ-
ձանք ունին . — Ձեր ունեցածները , իմ ունեցածներս
եւ մեր աղոյն ու մեր բարեկամներուն ունեցածները
կտարելու բաղձանք ունին . — Ձեր հայրն ա՛յս կար-
կանդակները թէ՛ անոնք գնելու բաղձանք ունի . — Ա-
սոնք գնելու բաղձանք ունի . — Ձեր տոմսակները
վերցնելու (ժողվելու) իրաւունք ունի՞մ — Չանոնք
վերցնելու իրաւունք ունիք . — Իսաւաղին իրաւունք
ունի՞ ձեր դրպահն երթալ բերելու (կամ առնելու) .
— Իրաւունք չունի երթալ առնելու . — Ուրիշ նաւ մը
գնելու բաղձանք ունի՞ք . — Ուրիշ մը գնելու բաղձանք
ունիմ . — Մեր թշնամին բաղձանք ունի՞ նաւ մ'ալ
գնելու . — Տակաւին ոչ սակաւ գնելու բաղձանք ու-
նի , բայց գնելու կը վախնայ . — Երկու ձի ունի՞ք .
— Հատ մը միայն ունիմ , բայց հատ մ'ալ գնելու բաղ-
ձանք ունիմ :

(*) Capitaine բառը թէ՛ նաւապետ եւ թէ՛ հարիւրապետ կը
նշանակէ :

ԺԸ. ԴԱՍ. Dix-huitième Leçon.

Ընել, շինել.	Faire (*) 4.
Ուզել, կամել.	Vouloir (*) 3.
Կ'ուզէ՞ք.	Voulez-vous ?
Կ'ուզեմ.	Je veux.
Կ'ուզէ՞.	Veut-il ?
Կ'ուզէ.	Il veut.
Կ'ուզենք.	Nous voulons.
Կ'ուզէք.	Vous voulez.
Կ'ուզեն.	Ils veulent.
Կրակա ընել կ'ուզէ՞ք.	Voulez-vous faire mon feu ?
Ընել կ'ուզեմ.	Je veux le faire.
Ընել չեմ ուզեր.	Je ne veux pas le faire.
Ձեր ձին գնել կ'ուզէ՞.	Veut-il acheter votre cheval ?
Գնել կ'ուզէ.	Il veut l'acheter.
Վառել, այրել.	Brûler 4.
Տաքցնել.	Chaulfer 4.
Պատռել.	Déchirer 4.
Սրգանակ (մսի ջուր).	Le bouillon.
Ձորձա (ճերմկեղէն).	Mon linge (մշտ եղակի).
Երթալ.	Aller (*) 4.
(Մէկուն) քով, տունը.	Chez.
Ըլլալ (եմ).	Etre.
Մարդուն քով, տունը.	Chez l'homme.
Մարդուն քով, տունը երթալ.	Aller chez l'homme.
Իւր բարեկամին քով, տունն	Etre chez son ami.
Ըլլալ.	
Իւր հօրը քով, տունը երթալ.	Aller chez son père.
Տունը.	A la maison.

ԴԻՏ. Ա. Երբ մէկուն իւր տան վրայ է խօսքը,
 chez soi, lui, կամ միայն à la maison կը գործածուի.
 Երբ ուրիշի մը տան վրայ է, chez նախադրութիւնը
 միայն կը գործածուի. Où est votre père ? — Il est à la
 maison. Հայրդ ո՞ւր է. — Տունն է, այսինքն՝ Իւր տու-
 նըն է, ըսել է. Je vais à la maison կը նշանակէ՝ Տուն

կ'երթամ, այսինքն՝ իմ տունս : Բայց՝ եղբորս տունն է, կամ՝ եղբորս տանը կ'երթամ. պէտք է ըսել, Il est, կամ Je vais chez mon frère:

ԳԻՏ. Բ. chez նախադրութիւն է, և բուն ոչ թէ տունս, այլ մէկուն քովը կամ եղած տեղը կը նշանակէ, այնպէս որ մէկուն խանութին կամ եղած տեղւոյն համար ալ chez կ'ըսուի :

Տունն ըլլալ .	Etre à la maison (chez soi).
Տուն երթալ .	Aller à la maison.
Ըլլալ, երթալ իմ տունս .	Etre, aller chez moi.
" " իւր, տնոր տանը .	" " " lui (աշ.).
" " մեր "	" " " nous.
" " ձեր "	" " " vous.
" " իրենց, տնոց "	" " " eux (աք.).
" " մէկուն "	" " " quelqu'un.
Ոչ մէկուն տունն ըլլալ, երթալ .	" " " personne.

Որո՞ւն տանը .	Chez qui ?
Որո՞ւն տանը կ'ուզէք երթալ .	Chez qui voulez-vous aller ?
Ոչ մէկուն տանը կ'ուզեմ երթալ .	Je ne veux aller chez personne.
Ձեր եղբայրը որո՞ւն տունն է .	(Chez qui est votre frère ? (Chez qui votre frère est-il ?
Մեր տունն է .	Il est chez nous.
Տո՞ւնն է .	(Est-il à la maison ?
Ի՞ւր տունն է .	(Est-il chez lui ?
Տանը չէ .	(Il n'est pas à la maison.
Իւր տանը չէ .	(Il n'est pas chez lui.

Է՞ք .	Etes-vous ?
Յոգնած .	Fatigué.
Յոգնած էք .	Etes-vous fatigué ?
Յոգնած եմ .	Je suis fatigué.
Յոգնած չեմ .	Je ne suis pas fatigué.

Է՞ .	Est-il ?
Է .	Il est.

Ենք .	Nous sommes.
Են .	Ils sont.
Խմել .	Boire (*) 4.
Ուր .	Où ?
Ի՞նչ կ'ուզէք ընել .	Que voulez-vous faire ?
Ձեր եղբայրն ի՞նչ ընել կ'ուզէ .	Que veut faire votre frère ?
Ձեր հայրը տո՞ւնն է .	Votre père est-il à la maison ?
Դերմանացիք ի՞նչ կ'ուզեն գնել .	Que veulent acheter les Allemands ?
Աղէկ բան մը գնել կ'ուզեն .	Il veulent acheter quelque chose de bon.
Բան մը գնել չեն ուզեր .	Ils ne veulent rien acheter.
Կուզեն գիրք մը գնել .	Veulent-ils acheter un livre ?
Հատ մը գնել կ'ուզեն .	Ils veulent en acheter un.
Բան մը խմել կ'ուզեն .	Veulent-ils boire quelque chose ?
Բան մը խմել չեն ուզեր .	Ils ne veulent rien boire.

43. Հրախնդ

Աշխատիլ կ'ուզէ՞ք . — Աշխատիլ կ'ուզեմ, բայց ոք
 նա՞մ եմ . — Իմ գաւաթներս կոտրել կուզէ՞ք . — Ձա-
 նոնք կոտրել չեմ ուզեր . — Որդիս վնասուել կ'ուզէ՞ք .
 — Ֆնատուել կ'ուզեմ . — Ի՞նչ կ'ուզէք (գետնէն) վեր-
 ցունել . — Կ'ուզեմ վերցունել առ սկուսն ու այս ֆը-
 բանքները . — Այս սուսն թէ անիկա վերցունել կ'ու-
 ղէք . — Երկուքն ալ վերցունել կ'ուզեմ . — Ձեր դրա-
 ցին այս սանտրերը թէ անոնք կ'ուզէ գնել . — Ասոնք
 եւ անոնք կ'ուզէ դնել . — Այս մարդը կ'ուզէ՞ կտրել
 ձեր մատը . — Իմինս կտրել չուզեր, այլ իրենը . — Նը-
 կարիչը թուղթ այրել կ'ուզէ . — Այրել ի՞նչու . — Կօշ-
 կակարն ի՞նչ նորոգել կուզէ . — Մեր հին մուճակնե-
 րը կ'ուզէ նորոգել . — Դերձակը կ'ուզէ՞ բան մը նո-
 րոգել . — Բաճկոններ նորոգել կ'ուզէ . — Ձեր թշնա-
 մին կ'ուզէ՞ իւր նաւն այրել . — Իրենը չուզեր այրել,
 այլ մարինը . — Բան մը ընել կ'ուզէ՞ք . Բան մը ընել չեմ

ուղեր . — Ի՞նչ ընել կ'ուզէք . — Մեր չայն ու մեր հօրը սուրճը տաքցնել կ'ուզենք . — Եղբորս արդանու-
կը տաքցնել կ'ուզէ՞ք . — Տաքցնել կ'ուզեմ . — Զեր
սպասաւորը կ'ուզէ՞ իմ կրակն ընել . — Դնել կ'ուզէ ,
բայց ժամանակ չունի :

44. Հրահանգ

Խօսիլ կ'ուզէ՞ք . — Խօսիլ կ'ուզեմ . — Զեր որդին
աշխատիլ կ'ուզէ՞ . — Աշխատիլ կ'ուզէ . — Ի՞նչ ընել
կ'ուզէ . — Գինի խմել կ'ուզէ . — Բան մը գնել կ'ու-
զէ՞ք . — Բան մը գնել կ'ուզեմ . — Ի՞նչ գնել կ'ուզէք .
— Գահալներ գնել կ'ուզեմ . — Զորձս նորոգել կ'ուզէ՞ք .
— Նորոգել կ'ուզեմ . — Մեր որդւոյն դուռըներն ո՞վ
կ'ուզէ նորոգել . — Նորոգել կ'ուզենք . — Բուսիացիներ
ա՞յս նկարը թէ անիկա կ'ուզէ գնել . — Ոչ ասիկա ոչ
անիկա կ'ուզէ գնել . — Ի՞նչ գնել կ'ուզէ . — Նաւեր
կ'ուզէ գնել . — Անդգիացիներ ի՞նչ հայելիներ կ'ուզէ
գնել . — Գաղիացւոյ ունեցածներն ու խաղաղւոյ ու-
նեցածները կ'ուզէ գնել . — Զեր հայրն իւր անձրիւ-
նօցը թէ իւր դաւաղանք կ'ուզէ ունենալ . — Երկուքն
ալ կ'ուզէ ունենալ . — Գինի խմել կ'ուզէ՞ք . — Խմել
կ'ուզեմ , բայց չունիմ . — Նաւատովն կաթ խմել կ'ու-
զէ՞ . — Խմել չուզեր , ծարաւի չէ . — Նաւապեան ի՞նչ
խմել կ'ուզէ . — Բան մը խմել չուզեր . — Խոյրաբարն
ի՞նչ ընել կ'ուզէ . — Բեղդոյններ շինել կ'ուզէ . — Ա-
տաղձագործը բան մը ընել կ'ուզէ՞ . — Մեծ նաւ մը
շինել կ'ուզէ . — Թռչուն մը գնել կ'ուզէ՞ք . — Կ'ուզեմ
ոչ սակաւ գնել :

45. Հրահանգ

Տաճիկը կ'ուզէ՞ աւելի հրացան քան թէ դանակ զը-
նել . — Աւելի ասնցմէ քան թէ անսնցմէ կ'ուզէ զը-

նել . — Զեր սպասաւորը ռըչափ աւել կ'ուզէ գնել .
— Երեք հատ կ'ուզէ գնել . — Շատ գուլպա գնել կ'ու-
զէ՞ք . — Քանի մը հատ միայն գնել կ'ուզենք , բայց
մեր տղաքը շատ գնել կ'ուզեն . — Զեր տղաքը մեր
ունեցած ձեռնոցները փնտռել կ'ուզեն . — Զեր ունե-
ցածները փնտռել չեն ուզեր , այլ հօրս ունեցածները .
— Մէկը կ'ուզէ՞ ձեր հանգերձը պատռել . — Ոչ ոք
կ'ուզէ պատռել . — Ո՞վ կ'ուզէ զիրքերս պատռել .
— Զեր տղաքը կ'ուզեն պատռել . — Մեր հայրը որո՞ւ-
քով (տունն) է . — Իւր բարեկամին տունն է . — Ո-
րո՞ւ տունը կ'ուզէք երթալ . — Կ'ուզեմ ձեր տունը
երթալ . — Իմ տունս կ'ուզէ՞ք երթալ . — Զեր տունը
երթալ չեմ ուզեր , այլ եղբօրս տունը . — Զեր հայրը
կ'ուզէ՞ իւր բարեկամին տունը երթալ . — Իւր բարե-
կամին տունը երթալ չուզեր , այլ իւր դրացւոյն տու-
նը . — Զեր ծրգին որո՞ւ տունն է . — Մեր տունն է .
— Մեր բեղոյրները թէ Հոլանտացւոց բեղոյրները կ'ու-
զէք երթալ բերել . — Ոչ ձերինները եւ ոչ Հոլանտա-
ցւոց (բեղոյրները) կ'ուզեմ բերել , այլ իմիններս եւ
իմ աղէկ բարեկամներուս (բեղոյրները) կ'ուզեմ եր-
թալ բերել :

46. Հրահանգ

Զեր արդանակը տաքցնելու իրաւունք ունի՞մ . — Տաք-
ցնելու իրաւունք ունիք . — Սպասաւորս ձեր ձորձը
տաքցնելու իրաւունք ունի՞ . — Իրաւունք չունի տաք-
ցնելու . — Զեր հանգերձը պատռելու կը վախնայ .
— Պատռելու չի վախնար , այլ ալրելու . — Զեր տղա-
քը կ'ուզեն մեր բարեկամներուն տունը երթալ . — Զեր
բարեկամներուն տունը երթալ չեն ուզեր , այլ մերին-
ներուն տունը . — Զեր տղաքը տո՞ւնն են . — Իրենց
տունը չեն , այլ իրենց դրացիներուն տունը . — Նաւա-
պետը իւր տո՞ւնն է . — Իւր տունը չէ , այլ իւր եղ-

բօրր տունը . — Ստարականը մեր եղբորը տունն է .
 — Մեր եղբորը տունը չէ , այլ մեր հօրը տունը .
 — Անդդիացին սրճ. տունն է . — Ձեր տունն է . — Ա-
 մերիկացին ձեր տունն է . — Ոչ , տէր , մեր տունը չէ ,
 այլ խ.բ. բարեկամին տունը . — Խապայցին սրճ. տու-
 նին է . — Մէկուն տունը չէ , խ.բ. տունն է . — Կ'ու-
 ղէ՞ք տուն երթալ . — Տուն երթալ չեմ ուզեր . զրաց-
 ւոյս սրբւոյն տունը երթալ կ'ուզեմ . — Ձեր հայրը խ.բ.
 տունն է . — Ոչ , տէր , տունը չէ . — Որո՞ւ տունն
 է . — Ձեր ծեր զրացւոյն աղէկ բարեկամներուն տունն
 է . — Մէկուն տունը երթալ կ'ուզէ՞ք . — Մէկուն տու-
 նին երթալ չեմ ուզեր :

47. Հրահանգ

Ձեր որդին սփ. է . — Խ.բ. տունն է . — Տունն ի՞նչ
 ընել կ'ուզէ . — Աղէկ զինի խմել կ'ուզէ . — Ձեր եղ-
 բայրը տունն է . — Տունը չէ , օտարականին տունն է .
 — Ի՞նչ խմել կ'ուզէ՞ք . — Կաթ խմել կ'ուզեմ . — Գեր-
 մանացին տունը ի՞նչ ընել կ'ուզէ . — Աշխատիլ եւ ա-
 ղէկ զինի խմել կ'ուզէ . — Տունն ի՞նչ ունիք . — Տունը
 բան մը չունիմ . — Աճառականը բաղձանք ունի՞ այն-
 չափ շաքար գնել որչափ չայ . — Բաղձանք ունի այն-
 չափ մէկէն գնել որչափ միւսէն . — Յոգնած էք .
 — Յոգնած չեմ . — Ո՞վ յոգնած է . — Եղբայրս յոգնած
 է . — Սպանիացին բաղձանք ունի՞ գնել այնչափ ձի
 որչափ էչ . — Աւելի ասանցմէ (էչ) քան թէ անմնցմէ
 (ձի) գնելու բաղձանք ունի . — Բան մը խմել կ'ու-
 ղէ՞ք . — Բան մը խմել չեմ ուզեր . — Խոհակերն սփ-
 չափ վառեալի գնել կ'ուզէ . — Չորս հատ գնել կ'ուզէ .
 — Գաղիացիք բան մը գնել կ'ուզե՞ն . — Բան մը գնել
 չեն ուզեր . — Սպանիացին բան մը գնել կ'ուզէ՞ . — Բան
 մը գնել կ'ուզէ , բայց ստակ չունի . — Իմ եղբայրնե-
 բաւս տունը երթալ կ'ուզէ՞ք . — Մենաց տունը երթալ

չեմ ուղեր, այլ անոնց տղոցը տունը. — Սկովտիացին մէկուն տունն է. — Մէկուն տունը չէ. — Ո՛ւր է. — Իւր տունն է :

ԺԹ. ԴԱՍ. Dix-neuvième Leçon.

Ո՛ւր .	Où ?
Հոն .	Y (բայի քով) .
Հոն երթալ .	Y aller.
Հոն բլլալ .	Y être.
Ձանի հոն .	L'y (բայի քով) .
Տանել .	Porter 4.
Ղրկել .	Envoyer 4.
Տանել .	Mener 4.
Ձանի հոն տանել .	L'y porter.
Ձանի, զայն, զնա .	Le.
Ձանի հոն ղրկել .	L'y envoyer.
Ձանի հոն տանել .	L'y mener.
Ձանոնք հոն .	Les y (բայի քով) .
Անկէ, անոնցմէ հոն .	Y en.
Ձանոնք հոն տանել .	Les y porter.
Անկէ, անոնցմէ հոն տանել .	Y en porter.
Կ'ուղէ՞ք զայն հօրս տունը ղրկել .	Voulez-vous l'envoyer chez mon père ?
Զայն հոն ղրկել կ'ուղեմ .	Je veux l'y envoyer.

ԴԻՏ. Վերի օրինակներէն կը տեսնուի որ le, les դերանունները y էն առաջ կը դրուին . en դերանունը y էն ետքը կը դրուի :

Բժեշկը .	Le médecin.
Գալ .	Venir (*) 2.
Ե՞րբ .	Quand ?
Վաղը .	Demain.
Այսօր .	Aujourd'hui.
Տեղ մը (ուրեք) .	Quelque part.
Եւ ոչ տեղ մը (ոչ ուրեք) .	Ne ... nulle part.

Տեղ մը երթալ կ'ուզէ՞ք .	Voulez-vous aller quelque part ?
Տեղ մը երթալ կ'ուզեմ .	Je veux aller quelque part.
Տեղ մը երթալ չեմ ուզեր .	Je ne veux aller nulle part.
Գրել .	Ecrire (*) 4.
ժամը քանի՞ն .	A quelle heure ?
ժամը մէկին .	A une heure.
ժամը երկուքին .	A deux heures.
Կէս .	Demi, իդ. demie.
Քառորդ .	Le quart.
ժամը մէկ ու կէսին .	A une heure et demie.
ժամը երկուք ու կէսին .	A deux heures et demie.
ժամը մէկը քառորդ անցած .	{ A une heure et quart.
	{ A une heure un quart.
ժամը երկուքը քառորդ անցած .	{ A deux heures et quart.
	{ A deux heures un quart.
ժամը մէկին քառորդ մնացած .	A une heure moins un quart.
Կէս օրին .	A midi.
Կէս գիշերուն ,	A minuit.
Աւելի քիչ , նուազ .	Moins (peu ինչ բազդատականն է . եթէ գոյականն մը առաջ է , իրմէ ետքը de կ'ուզէ) .

ԳԻՏ. Demi ածականը գոյականնէ մը առաջ անխորտիս կը մնայ , այսինքն՝ գոյականին հետ սեռով չի համաձայնիր , կամ թէ ըսենք . թէև գոյականը իգական է , ինք արական կը մնայ . միայն երկուքին մէջ տեղ միութեան գիծ (trait d'union) կը դրուի . ինչպէս , une demi-heure. Բայց երբ գոյականէն ետքն է , սեռիւ միայն (ոչ թուով) գոյականին հետ կը համաձայնի , այսինքն՝ եթէ գոյականն արական է , արական կը դրուի , եթէ գոյականն իգական է , իգական կը դրուի , այլ միշտ եղակի կը մնայ , թէև գոյականը յոքնակի ըլլայ . ինչպէս , Une heure et demie, deux heures et demie. un mois et demi, deux mois et demi. Demie, իգական վերջաւորութեամբ իբր գոյական կը գործածուի .

Cette horloge sonne les demies. Այս ժամացոյցը կէսերը
կը զարնէ :

48. Հրահանգ

Տուն երթալ կ'ուզէ՞ք . — Երթալ կ'ուզեմ . — Ձեր որ-
դին իմ տունս երթալ կ'ուզէ՞ . — Ձեր տունը երթալ
կ'ուզէ . — Ձեր եղբայրը իւր տո՛ւնն է . — Հո՞ն է .
— Ո՞ւր երթալ կ'ուզէ՞ք . — Իմ տունս երթալ կ'ուզեմ .
— Ձեր տղաքն իմ տունս երթալ կ'ուզե՞ն . — Ձեր տու-
նը երթալ չեն ուզեր . — Այս տոմսակը որո՞ւ տուն
տանել կ'ուզէ՞ք . — Իրացւոյս տունը տանել կ'ուզեմ .
— Ձեր սպասաւորը տոմսակս ձեր հօրը տունը տանել
կ'ուզէ՞ . — Տանել կ'ուզէ . — Ձեր եղբայրը հրացաններս
Բուսիացւոյն տունը տանել կ'ուզէ՞ . — Տանել կ'ուզէ .
— Մեր թշնամիները մեր ատրճաճանակներն որո՞ւ տուն
տանել կ'ուզեն . — Տաճկաց տունը տանել կ'ուզեն .
— Կօչկակարը մեր մուճակներն ո՞ւր տանել կ'ուզէ .
— Ձեր տունը տանել կ'ուզէ . — Տուն տանել կ'ուզէ՞ .
— Հո՞ն տանել չուզեր . — Կ'ուզէ՞ք իմ տունս դալ .
— Ձեր տունը երթալ չեմ ուզեր . — Ո՞ւր երթալ կ'ու-
զէ՞ք . — Բարի Անդղիացւոց տունը երթալ կ'ուզեմ .
— Բարի Իտալացիք մեր տունը երթալ կ'ուզե՞ն . — Եր-
թալ չեն ուզեր . — Ո՞ւր երթալ կ'ուզեն . — Տեղ մը
երթալ չեն ուզեր :

49. Հրահանգ

Ձեր որդին մեր տունը (կամ մեղի) տանել կ'ուզէ՞ք .
— Ձեր տունը տանել չեմ ուզեր , այլ նաւապետին տու-
նը . — Ծրք կ'ուզէ՞ք նաւապետին տունը տանել . — Վա-
ղը կ'ուզեմ տանել . — Ձեր տղաքը բժշկին տունը տա-
նել կ'ուզէ՞ք . — Տանել կ'ուզեմ . — Ե՞րբ տանել կ'ու-
զէ՞ք . — Այսօր տանել կ'ուզեմ . — Ժամը քանի՞ին տա-

Նեղ կ'ուզէք . — ժամը երկուք աւելան . — Մըր կ'ուզէք ձեր սպասաւորը բժշկին տունը դրկել . — Այսօր դրկել կ'ուզեմ . — ժամը քանի՞ն . — ժամը տասը քաւորդ անցած . — Տեղ մը երթալ կ'ուզէ՞ք . — Տեղ մը երթալ կ'ուզեմ . — Ո՛ւր կ'ուզէք երթալ . — Սկոյտիսցւոյն տունը կ'ուզեմ երթալ . — Իրանասպին կ'ուզէ՞ ձեր տունը գալ . — Մեր տունը գալ կ'ուզէ . — Ձեր որդին մէկուն տունը երթալ կ'ուզէ . — Մէկուն տունը երթալ կ'ուզէ . — Որո՞ւ տուն երթալ կ'ուզէ . — Իւր բարեկամներուն տունը երթալ կ'ուզէ . — Սպանիացիք աւել մը երթալ կ'ուզէ՞ն . — Տեղ մը երթալ չեն ուզեր . — Ձեր բարեկամը մէկուն տունը երթալ կ'ուզէ . — Մէկուն տունը երթալ չուզեր :

50. Հրահանգ

Մըր կ'ուզէք ձեր պատանին ներսընն տունը տանել . — Այսօր կ'ուզեմ տանել . — Այս թռչուններն ո՛ւր տանել կ'ուզէ . — Տեղ մը տանել չուզեր . — Բժիշկը կ'ուզէ՞ք այս մարդուն տունը տանել . — Տանել կ'ուզեմ . — Բժիշկը մըր կ'ուզէ երթալ ձեր եղբորը տունը . — Այսօր կ'ուզէ երթալ . — Մեղի սպասաւոր մը դրկել կ'ուզէ՞ք . — Ձեզի մէկ մը կ'ուզեմ դրկել . — Նքկարչին տունը տղայ մը դրկել կ'ուզէ՞ք . — Մէկ մը դրկել չեմ ուզեր . — Նաւասպետը որո՞ւ տունն է . — Մէկուն տունը չէ . — Ձեր եղբայրը ժամանակ ունի՞ իմ տունս երթալու . — Երթալու ժամանակ չունի . — Գաղիացին տոմսակ մ'ալ գրել կ'ուզէ . — Կ'ուզէ հաստ մ'ալ գրել . — Ձեր բարեկամը գրելու այնչափ տոմսակ ունի՞ որչափ ես . — Զիշդ այնչափ գրելու բաղձանք ունի . — Որո՞ւ կ'ուզէ գրել զանոնք . — Իւր բարեկամներուն կ'ուզէ գրել . — Ո՞վ կ'ուզէ փոքր տոմսակներ գրել . — Նրիտասարդը կ'ուզէ գրել . — Եղ-

բօրս տունը շատ գիրք տանել կ'ուզէ՞ք . — Քանի մը հատ միայն կ'ուզեմ տանել :

Յ1. Հրահանգ

Կ'ուզէ՞ք մեր բարեկամին տունն արեղ մ'ալ գրկել . — Տակաւն ոչ սակաւ գրկել կ'ուզեմ . — Խոյրարարը տակաւն սրչափ բեղոյր կ'ուզէ գրկել . — Տակաւն վեց (հատ) կ'ուզէ գրկել . — Գերձակը կ'ուզէ՞ ասնչափ մոճակ գրկել սրչափ կօշկակարը . — Աւելի քիչ (նուազ) կ'ուզէ գրկել . — Ձեր օրդին նաւապետին տունը երթալու քաջասրտութիւն ունի՞ . — Երթալու քաջասրտութիւն ունի , բայց ժամանակ չունի . — Կ'ուզէ՞ք ասնչափ շուն գնել սրչափ ձի . — Աւելի ասոնցմէ կ'ուզեմ գնել քան թէ անոնցմէ . — Ժամը քանի՞ն կ'ուզէ՞ք ձեր սպասաւորը Հոլանտացոյն տունը գլրկել . — Ժամը վեցին քառորդ մնացած կ'ուզեմ գրկել . — Ձեր հայրը ժամը քանի՞ն իւր տունն է . — Կէսօրին իւր տունն է . — Ձեր բարեկամը ժամը քանի՞ն կ'ուզէ գրկել իւր տոմսակները . — Կէս գիշերուն կ'ուզէ գրկել . — Նաւապետին տունը երթալու կը վախնա՞ք . — Ձեմ վախնար , բայց կ'ամչնամ երթալ :

ԳԻՏ. Ա. Գաղիերէնի մէջ դերանուն խնդիրները միշտ եւ ամէն բայի քով գրուելու են . Հայերէն կըրնանք շատ անգամ այս խնդիրները զանց ընել . զորօրինակ՝ Տոմսակս ձեր հօրը տունը կ'ուզէ՞ք տանել . ասոր պատասխան կրնանք ըսել . Կ'ուզեմ տանել : Գաղիերէնի մէջ պէտք է ըսել . Կ'ուզեմ զայն (տոմսակը) հոն (հօրս տունը) տանել . Voulez-vous porter mon billet chez votre père ? — Je veux l'y porter .

ԳԻՏ. Բ. Porter կը նշանակէ անշունչ բան մը տանել , կամ վերցունելով տանել . իսկ mener կը նշանակէ :

Հնչաւոր մը տանել , ան որ կրնայ քաղել , երթալ մէկ-
տեղ . առաքի կ'ըստի . Porter un billet, բայց Mener un
enfant chez quelqu'un.

Ի. ԴԱՅ. Vingtième Leçon.

Համար (վառն) .	Pour.
Տեսնել .	Voir (*) 3.
Հայ դնելու համար ստակ աւ .	Avez-vous de l'argent pour
նիք .	acheter du pain ?
Ունիմ .	J'en ai.
Ձեր եղբորը տունը երթալ հաւ .	Voulez-vous aller chez votre
ղէք դանի տեսնելու համար .	frère pour le voir ?
ժամանակ չունիմ հոն երթալ	Je n'ai pas le temps d'y aller
դանի տեսնելու համար .	pour le voir.
Ձեր եղբայրը դանակ մը աւնի՞	Votre frère a-t-il un couteau
իւր հացը կտրելու համար .	pour couper son pain ?
Կտրելու համար անկէ (դանակ)	Il n'en a pas pour le couper.
չունի .	
Բալէլ .	Balayer 4.
Սպաննել , մարմէլ .	Tuer 4.
Բզէլ .	Saler. 4.
Կրնալ , կարող ըլլալ .	Pouvoir (*) 3.
Կրնա՞ք .	Pouvez-vous ?
Կրնամ .	Je peux համ յe puis.
Չեմ կրնար .	Je ne peux pas համ յe ne puis.
Կրնա՞յ .	Peut-il ?
Կրնայ .	Il peut.
Չի կրնար .	Il ne peut pas.
Կրնանք .	Nous pouvons.
Կրնաք .	Vous pouvez.
Կրնան .	Ils peuvent.
Ձեռ .	Mé (էղ. հայտ. Ս. գէմք գեր .
	տեւի ինքիր , régime di-
	rect.)

Ձանի, զայն, զնա.	Le (եղ. հայց. դեր. Գ. դէմք, սեռի խնդիր).
Ձիտ տեսնել.	Me voir.
Ձայն տեսնել.	Le voir.
Մարդը տեսնել.	Voir l'homme.
Ձանի սպաննել, մորթել.	Le tuer.

Տրական շինելու համար կը գործածուի A, որ le յօդով միանալով կ'ըլլայ au, եւ յօքնակին les յօդով միանալով կ'ըլլայ aux. ձայնաւորով կամ անձայն h ուղ սկսող անուններէ առաջ à եւ le եղակիին մէջ չեն միանար, ալ կ'ըլլայ à l'.

Բարեկամին,	A l'ami.	Բարեկամներուն,	Aux amis.
Մարդուն,	A l'homme.	Մարդոց,	Aux hommes.
Հաւապետին,	Au capitaine.	Հաւապետներուն,	Aux capitaines.
Գիրքին,	Au livre.	Գիրքերուն,	Aux livres.

Անոր (դեր. տրական). Lui (Գ. դէմք դեր. էական, ար. և իգ. բնութ. խնդիր, régime indirect).

Ինծի. Me (Ա. դէմք դեր. էական, բնութ. խնդիր, régime indirect).

Ինծի խօսել.	Me parler.
Անոր խօսել.	Lui parler.
Անոր գրել.	Lui écrire.
Ինծի գրել.	M'écire (փոխանակ me écrire. քովէ քով երկու ձայնաւորի հնչումն տկանջի աղէկ չի դար. անոր համար օ կը ծառայէ).

Մարդուն խօսել.	Parler à l'homme.
Հաւապետին խօսել.	Parler au capitaine.
Հաւապետին գրել.	Ecrire au capitaine.
Կրնա՞ք ինծի գրել.	Pouvez-vous m'écire ?
Կրնամ գրել.	Je puis vous écrire.
Մարդը կրնա՞յ ձեզի խօսել.	L'homme peut-il vous parler ?
Կրնայ խօսել.	Il peut me parler.

Կ'ուզէ՞ք ձեր եղբորը գրել .	Voulez-vous écrire à votre frère ?
Կ'ուզեմ անոր գրել .	Je veux lui écrire.
Կտգով .	Le panier.
Գորգ (խալի) .	Le tapis.
Յատակ , դեղին (սենեկի) .	Le plancher.
Կատու .	Le chat.
Գիրքը մարդուն գրել Կ'ուզէ՞ք .	Voulez-vous envoyer le livre à l'homme ?
Ղրկել Կ'ուզեմ .	Je veux le lui envoyer.
Երբ Կ'ուզէք գրել .	Quand voulez-vous le lui envoyer ?
Վաղը Կ'ուզեմ գրել .	Je veux le lui envoyer demain.

Տրական դերանուն	Հայցական դերանուն
Ինձի . me Կամ՝ à moi .	Ձեռ , me Կամ՝ moi .
Անոր (նա) lui ,, a lui .	Ձանի , le ,, lui .
Մեզի . nous ,, à nous .	Ղեռ , nous
Ձեզի . vous ,, à vous .	Ղեռ , vous
Անոնց . leur ,, à eux .	Ձանոնք , les ,, eux .

ԳԻՏ. Ա. Առաջին սեան դերանունները , me, lui (ար .) nous, vous, leur, le, les, բայէն միշտ առաջ կը գրուին (բայ ի հրամայականէն) . իսկ երկրորդ սեան դերանուններն . à moi, à lui, à nous, à vous, à eux, moi, lui (հայց .) , eux, եւ ամէն դոյական խնդիր միշտ բայէն ետքը կը գրուին , ինչպէս օրինակներէն կը տեսնուի :

Ձեզի խօսել Կ'ուզէ՞ք .	Veut-il vous parler ?
Ինձի խօսել չուզեր , այլ ձեզի .	Il ne veut pas parler à moi, mais à vous.
Կ'ուզէ՞ք անոր գրել .	Voulez-vous lui écrire ?
Ձեմ ուզեր անոր գրել , այլ անոր եղբորը .	Je ne veux pas écrire à lui, mais à son frère.

ԳԻՏ. Բ. Երբ երկու այլեւայլ դէմքի դերանուն խընդիր կայ , առաջին եւ երկրորդ դէմքի դերանունը , թէ

ևւ բնութեան խնդիր , այսինքն՝ տրական ըլլայ , երբորդ գէմքի գերանունէն առաջ կը դրուի : Եթէ երկուքն ալ երբորդ գէմքի են , սեռի խնդիրը (հայցականը) բնութեան խնդրէն (տրականէն) առաջ կը դրուի :

Եզ.

Ձայն ինծի , Me le.
 Ձայն մեզի , Nous le.
 Ձայն ձեզի , Vous le.
 Ձայն անոր , Le lui.
 Ձայն անոնց , Le leur.

Յր.

Ձանոնք ինծի , Me les.
 Ձանոնք մեզի , Nous les.
 Ձանոնք ձեզի , Vous les.
 Ձանոնք անոր , Les lui.
 Ձանոնք անոնց , Les leur.

Երբ կ'ուզէք կողովն ինծի զրբ-
 կել .

Quand voulez-vous m'envoyer
 le panier ?

Այսօր կ'ուզեմ զրբկել .

Je veux vous l'envoyer au-
 jourd'hui.

ԴԻՏ. Գ. Առաջ ըսուեցաւ թէ որոշեալ անուան կամ անուանց տեղ , le, les գերանունները կը դրուին . իսկ անորոշ կամ մասնական մտքով առնուած անուան կամ անուանց տեղ en գերանունը կը դրուի . ինչպէս՝ Գիրքը կամ գիրքերն ինծի տալ կ'ուզէք . —Տալ կ'ուզեմ . Voulez-vous me donner le livre կամ les livres ? —Je veux vous le կամ les donner. Ինծի գիրք տալ կ'ուզէք . —Տալ կ'ուզեմ . Voulez-vous me donner des livres ? —Je veux vous en donner. Մենք հրահանգներուն մէջ անկէ , անսնցմէ գերանունները զանց կ'ընենք . Գաղիերէնի մէջ en միշտ դրուելու է , ինչպէս նաեւ ուրիշ գերանուն խնդիրներ որոնք Հայերէնի մէջ կըրնան զանց առնուիլ :

ԴԻՏ. Գ. En գերանունն ուրիշ գերանուններէն ետքը կը դրուի . ինչպէս .

M'en,	Ենձի անկէ, անանցմէ
Lui en,	Անոր ,, ,,
Nous en,	Մեզի ,, ,,
Vous en,	Ձեզի ,, ,,
Leur en,	Անոնց ,, ,,

Տալ .

Donner 4.

Փոխ տալ .

Prêter.

Ենձի հաց տալ կ'աւղէ՞ք .

Voulez-vous me donner du pain ?

Տալ կ'աւղեմ .

Je veux vous en donner.

Եղբորս տասկ փոխ տալ կ'աւ-
ղէ՞ք .Voulez-vous prêter de l'ar-
gent à mon frère ?

Փոխ տալ կ'աւղեմ .

Je veux lui en prêter.

ԷԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՅ ՀՈՒՈՂՈՒՄԸ

	Եզ .	Ար .	Իզ .
Ո. Ես ,	je, moi.	Դու, tu, toi	Ան , il, lui- elle.
Ս. Իմ ,	de moi.	Քու , de toi.	Անոր , de lui. d'elle.
Տ. Ենձի ,	me,	Քեզի , te,	Անոր , lui, lui.
	à moi.	à toi.	à lui. à elle.
Հ. Ձեռ ,	me, moi.	Քեզ , te, toi.	Ան , le, lui. la, elle.

ՅՐ .

Ո. Մենք ,	nous.	Դուք , vous.	Անոնք , ils.	elles.
Ս. Մեր ,	de nous.	Ձեր , de vous.	Անոնց .	d'eux. d'elles.
Տ. Մեզի ,	nous. à	Ձեզի , vous. à	Անոնց ,	leur. leur.
	nous.	vous.	à eux.	à elles.
Հ. Մեզ ,	nous.	Ձեզ , vous.	Ձանոնք ,	les. les.
			eux.	elles.

ԴԻՏ. Ա. Պէտք է դիտնալ որ Դաղիւքէնին սեռա-
կանը մեր բացառականին եւ պատմականին նշանա-
կութիւնն ալ ունի , եւ խօսքին իմաստէն կը հասկըց-
աւի . ուստի de nous, կը նշանակէ մեր , մեզի եւ մեր
վրայով :

ԳԻՏ. Բ. En գերանուհը de lui, d'elle, d'eux, d'elles, գերանուանց նշանակութիւնն ունի . եւ y գերանուհը à lui, à elle, à eux, à elles, գերանուանց նշանակութիւնն ունի . կամ թէ ըսենք , en սեռական է , y տըրական :

ԳԻՏ. Գ. Je, tu, il, ils, միշտ բայի հետ միայն իրեն աէր բայի կը գործածուին . Moi, toi, lui, nous, vous, eux, elle, elles թէ մինակ եւ թէ de, à, եւ ուրիշ նախադրութիւններով կը գործածուին . իսկ me, te, le, la, les, ամենեւին նախադրութիւն չեն ունենար . me, te, եւ nous, vous մինակ՝ թէ տրական եւ թէ հայցական են . le, la, les հայցական են միայն :

(*) Գաղղիերէն աէր բային sujet կը կոչուի , եւ ուղղական է . Սեռի խնդիրը complément կամ régime direct կ'ըսուի , եւ հայցական է . մնացեալ հոլովները՝ սեռական , տրական , եւայլն , եւ բոլոր նախադրութեամբ խնդիրներ complément կամ régime indirect կը կոչուին որ մեր քերականական լեզուով բնութեան խնդիր կ'ըսուի :

52. Հրահանգ

Ատաղձագործը մուրճ մը գնելու համար բաւական ստակ ունի՞ . — Բաւական ունի . — Նաւապետը նաւ մը գնելու համար բաւական ստակ ունի՞ . — Հատ մը գնելու համար բաւական ստակ ունի . — Գեղացին հաց գնելու բաղձանք ունի՞ . — Գնելու բաղձանք ունի , բայց գնելու համար բաւական ստակ չունի . — Ձեր որդին տոմսակ մը գնելու համար թուղթ ունի՞ . — Ձունի . — Եղբայրս տեսնելու ժամանակ ունի՞ք . — Ձանի տեսնելու ժամանակ չունիմ . — Ձեր հայրը զիս տեսնել կ'ուզէ՞ . — Ձեզ տեսնել չուզեր . — Ձեր սպասուորը գետինն սուլելու համար աւել մը ունի՞ . — Աւ-

խելու համար աւել մը ունի՞ , — Աւել կ'ուզէ՞ , — Աւել կ'ուզէ՞ , — Նաւաստին տուր՞մ գնելու համար ստակ ունի՞ , — Գնելու համար ստակ չունի՞ , — Աւել խոհանրիւր եղան միտ գնելու համար ստակ ունի՞ , — Գնելու համար ստակ ունի՞ , — Աւտակներ գնելու համար ստակ ունի՞ , — Վրնի , — Վմ եղան միտ աղելու համար բաւական աղ ունի՞ք , — Աղելու համար բաւական ունի՞մ , — Աւել բարեկամը զիտ տեսնելու համար ստանալ դալ կ'ուզէ՞ , — Զուգեր ոչ ձեր տանը երթալ , ոչ ալ ձեզ տեսնել , — Աւել գրացին խոր ձին սպաննելու բաղձանք ունի՞ , — Զանի սպաննելու բաղձանք չունի , — Աւել բարեկամները սպաննել կ'ուզէ՞ք , — Թշնամիներս միայն կ'ուզեմ սպաննել :

53. Հրամանից

Արնամք ինծի հայ կտրել . — Արնամ կտրել . — Ատրե-
լու համար դանակ մը ունի՞ք . — Հաստ մը ունի՞մ .
— Զեւոնցներս կրնամք նորոգել . — Արնամ նորոգել ,
բայց բնելու բաղձանք չունիմ . — Կերձակը կրնա՞յ ին-
ծի հանդերձ մը շինել . — Արնայ հաստ մը շինել . — Բը-
ժըշկին խօսել կ'ուզե՞ք . — Անոր խօսել կ'ուզեմ . — Զեր
սրգին ինծի խօսելու համար գիտ տեսնել կ'ուզե՞ .
— Կ'ուզէ՞ ձեզ տեսնել ձեզի սկսւա մը տալու համար .
— Զիտ սպաննել կ'ուզե՞ . — Զեզ սպաննել չուզեր . մի-
նակ ձեզ տեսնել կ'ուզէ . — Զեր ծեր բարեկամին սը-
ղին եղ մը մորթել կ'ուզե՞ . — Երկու հաստ մորթել կ'ու-
զէ . — Մեր կատուն սպաննելու ո՞վ բաղձանք ունի .
— Մեր դրացոյն մանչը դանի սպաննելու բաղձանք
ունի . — Ինծի սրչափ ստակ կրնաք զրկել . — Զեզի
քսան ֆրանք կրնամ զրկել . — Իմ գորգս ինծի դըր-
կել կ'ուզե՞ք . — Ղրկել չեմ ուզեր . — Աօշկակարին
բան մը զրկել կ'ուզե՞ք . — Աօշկկներս զրկել կ'ուզեմ .
— Զեր հանդերձներն անոր զրկել կ'ուզե՞ք . — Ոչ , դա-

նոնք դերձակլին կ'ուղեմդրել . — Դերձակը կրնայ իմ հանդերձներս ինծի դրել . — Ձի կրնար դրել . — Ձեր տղաքը կրնա՞ն ինծի դրել . — Արնան դրել . — Ձեր կողովն ինծի փոխ տալ կ'ուղէ՞ք . — Փոխ տալ կ'ուղեմ :

54. Հրահանգ

Ղինի խմելու համար դաւաթ մը ունի՞ք . — Հատ մը ունիմ , բայց ղինի չունիմ . Հայ միայն ունիմ . — Ղինի ղնելու համար ինծի ստակ տալ կ'ուղէ՞ք . — Տալ կ'ուղեմ , բայց շատ չունիմ . — Կ'ուղէ՞ք ձեր ունեցածը տալ ինծի . — Տալ կ'ուղեմ . — Արնա՞ք այնչափ ղինի խմել որչափ կաթ . — Արնամ այնչափ ասկէ խմել որչափ անկէ . — Ձեր դրացին կրակ ընելու համար փայտ ունի՞ . — (Անկէ) ընելու համար փայտ ունի , բայց հայ եւ կարագ ղնելու համար ստակ չունի . — Անոր փոխ տալ կ'ուղէ՞ք . — Փոխ տալ կ'ուղեմ . — Գերմանացւոյն կ'ուղէ՞ք խօսել . — Անոր կ'ուղեմ խօսել . — Ո՞ւր է . — Ամբիկկացւոյն որդւոյն տունն է . — Գերմանացին կ'ուղէ՞ ինծի խօսել . — Կ'ուղէ խօսել ձեզի . — Ի՞մ եղբօրս թէ ձերինին կ'ուղէ խօսել . — Երկուքին ալ կ'ուղէ խօսել . — Մեր դրացւոյն տղաքը կրնա՞ն աշխատիլ . — Արնան աշխատիլ , բայց չեն ուղեր :

55. Հրահանգ

Հոլանտացւոյն տղոյը խօսել կ'ուղէ՞ք . — Խօսել կ'ուղեմ անոնց . — Անոնց ի՞նչ կ'ուղէ՞ք տալ . — Անոնց աղէկ կարկանդակ կ'ուղեմ տալ . — Կ'ուղէ՞ք անոնց բան մը փոխ տալ . — Անոնց չեմ կրնար բան մը փոխ տալ . բան մը չունիմ . — Խոհակերը եղն աղելու համար տակաւին աղ ունի՞ . — Տակաւին քիչ մը ունի . — Տակաւին որիդ ունի՞ . — Տակաւին շատ ունի . — Կ'ուղէ՞ անկէ ինծի տալ . — Կ'ուղէ տալ . — Այս փառեակը

թէ անիկա կ'ուզէ մարթեկ . — Ոչ առիկա ոչ անիկա կ'ուզէ մարթեկ . — Ի՞նչ եղ մարթեկ կ'ուզէ . — Գեղալուսյնը կ'ուզէ մարթեկ . — Այս եղբ թէ անիկա կ'ուզէ մարթեկ . — Երկուքն ալ կ'ուզէ մարթեկ . — Ը՛ղ մեղի պարզամաս դրկել կ'ուզէ . — Հացադործը կ'ուզէ դըրկել . — Ի՛նչու բան մը ունի՞ք . — Ի՛նչու բան մը չունիմ :

56. Հրահանգ

Ձեր որդին ի՞նչ ունի բնելու . — Ունի դրեկ (պիտի դրէ) իւր աղէկ բարեկամներուն եւ նաւաստաններուն . — Որո՞ւ կ'ուզէ՞ք խօսել . — Կ'ուզեմ խօսել խաւալացւոց եւ Գաղիացւոց . — Կ'ուզէ՞ք անոնց տալ տալ . — Կ'ուզեմ տալ . — Այս մարդուն հաց տալ կ'ուզէ՞ք . — Տալ կ'ուզեմ . — Անոր հանգերձ մը տալ կ'ուզէ՞ք . — Հատ մը տալ կ'ուզեմ . — Ձեր բարեկամներն ինձի սուրճ տալ կ'ուզեն . — Տալ կ'ուզեն . — Ձեր դիւրքերն ինձի փոխ տալ կ'ուզէ՞ք . — Փոխ տալ կ'ուզեմ . — Ձեր խշտեակները ձեր գրացիներուն փոխ տալ կ'ուզէ՞ք . — Փոխ տալ չեմ ուզեր . — Ձեր հայելիները կ'ուզէ՞ք անոնց փոխ տալ . — Փոխ տալ կ'ուզեմ . — Ձեր անձրեւնոցներն որո՞ւ փոխ տալ կ'ուզէ՞ք . — Իմ բարեկամներուս փոխ տալ կ'ուզեմ . — Ձեր բարեկամը իւր ձորձը (ճերմկեղէնը) որո՞ւ փոխ տալ կ'ուզէ . — Մէկուն փոխ տալ չուզեր :

ԻԱ. ԴԱՍ. Vingt-et-unième Leçon.

Որո՞ւ (քիմէ՞) .

A qui ? (Հարցում, որոյ պատասխանը տրական հոլով է) .

Ո՞վ .

Qui ?

Ի՞նչ .

Que ? quoi ?

ՀԱՐՑԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ

Անճանց համար

Իրաց համար

Ուղղ. և հայց .

Տէր բոյժի և

Սեւի խնդիր .

Սեւ. Յատկա-

ցուցիչ .

Տրակ. թիւ .

Թեան խնդ.

Ո՞վ, ի՞նչ. Qui ?

Որո՞ւ. De qui ?

Որո՞ւ. A qui ?

Ի՞նչ, Que ? quoi ?

Ի՞նչ բանի. De quoi ?

Ի՞նչ բանի. A quoi ?

ԴԻՏ. Qui ? ո՞վ, յոքնակի չունի, թէ տրական է և թէ իպական. ուտոի կ'ըսուի. Qui est ? Ո՞վ է. Qui sont ? Որո՞նք են :

Նոյնպէս է que ? Ի՞նչ, որ իրաց վրայ կ'ըսուի :

Quoi ? Ի՞նչ, բայի հետ չի գործածուիր :

Պատասխանել .

Մարդուն պատասխանել .

Մարդոց պատասխանել .

Որո՞ւ կ'ուզէք պատասխանել .

Եզրօրս կ'ուզեմ պատասխանել .

Անոր պատասխանել .

Անոնց պատասխանել .

Տոմսակին պատասխանել .

Անոր պատասխանել .

Տոմսակներուն պատասխանել .

Անոնց պատասխանել .

Répondre 4.

Répondre à l'homme.

Répondre aux hommes.

A qui voulez-vous répondre ?

Je veux répondre à mon frère.

Lui répondre.

Leur répondre.

Répondre au billet.

Y répondre.

Répondre aux billets.

Y répondre.

Y դերանունը եղակի և յոքնակի տրականի տեղ է ,

և ընդհանրապէս իրաց համար կ'ըսուի , և. lui, leur գե-
րանուանց նշանակութիւնն ունի :

Կ'ուզէ՞ք տամակիս պատաս- Voulez-vous répondre à mon
խանկ . billet ?

Կ'ուզեմ անոր պատասխանել . Je veux y répondre.

Կ'ուզէ՞ք տամակներուս պա- Voulez-vous répondre à mes
տասխանել . billets ?

Կ'ուզեմ անոց պատասխանել . Je veux y répondre.

Տեսարանք . Le spectacle.

Թատրոնք . Le théâtre.

Պարահանդէսք . Le bal.

Թատրոնք (ս'ւր , շարժում և գաղարու՞մ) . Au théâtre.

Թատրոնները . „ „ Aux théâtres.

Պարահանդէսք . „ „ Au bal.

Պարահանդէսները . „ „ Aux bals.

Պարտէզը . „ „ Au jardin.

Պարտէզները . „ „ Aux jardins.

Մթերանոցք , գանձատունք . Le magasin.

(մեղադան) :

Գրասենեակք : Le comptoir.

Խուկան . Le marché.

Հոն Y (մկր .)

Հոն երթալ . Y aller.

Հոն բլլալ . Y être.

Տեսարան երթալ կ'ուզէ՞ք , Voulez-vous aller au spec-
tacle ?

(Հոն) երթալ կ'ուզեմ . Je veux y aller.

Ձեր եղբայրը տեսարանն է : Votre frère est-il au spec-
tacle ?

Հոն է : Il y est.

Հոն չէ : Il n'y est pas.

Ո՞ւր է : Où est-il ?

Մէջը , կամ : Ի , նախդիր . Dans.

Ձեր հայրը իւր պարտէզն է : Votre frère est-il dans son
jardin ?

Հոն է : Il y est.

Ո՞ր աճառականն ո՞ւր է .	Où est le marchand ? <i>Կամ</i> ,
	Où le marchand est-il ?
Իւր մթերանոցն է .	Il est dans son magasin.
Ի՞նչ ունիք ընելու .	Qu'avez-vous à faire ?
Ի՛նչեւր բան մը չսենիմ .	Je n'ai rien à faire.
Մարդը խմելու ի՞նչ ունի .	Qu'est ce que l'homme a à boire ?
Խմելու բան մը չունի .	Il n'a rien à boire.
Յամելու բան մը ունի՞ք .	Avez-vous quelque chose à boire ?
Յամակի մը պատասխան ունիմ .	J'ai à répondre à un billet.
տալ .	
Ձեր եղբորը խօսելիք ունիմ .	J'ai à parler à votre frère.

57. Հրահանգ

Ինծի գրել կ'ուզէ՞ք . — Ձեզի գրել կ'ուզեմ . — Իստա-
 չացւոյն գրել կ'ուզէ՞ք . — Անոր գրել կ'ուզեմ . — Ձեր
 եղբայրը կ'ուզէ՞ գրել Անգլիացւոց . — Անոնց գրել
 կ'ուզէ , բայց անոնք բաղձանք չունին անոր պատառ-
 խանելու . — Ձեր բարեկամին պատասխանել կ'ուզէ՞ք .
 — Անոր պատասխանել կ'ուզեմ . — Բայց որո՞ւ պա-
 տասխանել կ'ուզէք . — Իմ աղէկ հօրս պատասխանել
 կ'ուզեմ . — Ձեր աղէկ բարեկամներուն պատասխանել
 չէ՞ք ուզեր . — Անոնց պատասխանել կ'ուզեմ . — Ո՞վ
 կ'ուզէ ձեզի գրել . — Բուրացիին կ'ուզէ ինծի գրել .
 — Անոր պատասխանել կ'ուզէ՞ք . — Անոր պատասխա-
 նել չեմ ուզեր . — Ո՞վ կ'ուզէ գրել մեր բարեկամնե-
 րուն . — Մեր գրացւոյն տղաքը կ'ուզեն անոնց գրել .
 — Անոնք պատասխան տալ կ'ուզեն անոնց . — Պա-
 տասխան տալ կ'ուզեն . — Որո՞ւ կ'ուզէք գրել . — Բու-
 սիացւոյն կ'ուզեմ գրել . — Անիկա ձեզի պատասխան
 տալ կ'ուզէ . — Ինծի պատասխան տալ կ'ուզէ , բայց
 չի կրնար . — Սպանիացիք կրնան մեզի պատասխան
 տալ . — Մեզի չեն կրնար պատասխան տալ , բայց

մենք կրնանք անոնց պատասխանել . — Այս տոմսովք որսւ կ'ուզէք գրկել . — Կա՛նազործին կ'ուզեմ գրկել :

58. Հրահանգ

Ի՞նչ ունիք ընկելու . — Գրնդիք ունիմ . — Ի՞նչ տնիք գրկելու . — Տոմսակ մը ունիմ գրկելու . — Որսւ . — Ատաղճազործին . — Ձեր հայրն ի՞նչ ունի խմելու . — Ազէկ զինի ունի խմելու . — Ձեր սպասաւորը խմելու բան մը ունի՞ . — Ձայ ունի խմելու . — Կոշկաւորն ի՞նչ ունի ընկելու . — Մուճակներս ունի նորուղի . — Ի՞նչ ունիք նորագելու . — Իերձանէ զուլ պաներս ունիմ նորագելու . — Որսւ խօսելիք ունիք . — Նաւապետին խօսելիք ունիմ . — Ը՛ր կ'ուզէք աւոր խօսել . — Անոր տունը . — Ձեր եղբայրը որսւ խօսելիք ունի . — Ձեր որդւոյն խօսելիք ունի . — Անդղիային ի՞նչ ունի ընկելու . — Տոմսակի մը պատասխանելիք ունի (պիտի պատասխանէ) . — Ի՞նչ տոմսակի պատասխանելիք ունի . — Բարի Գերմանացւոյն տոմսակին ունի պատասխանել . — Գաղիայւոյն (տոմսակին) պատասխանելիք ունի՞մ . — Անոր պատասխանելիք ունիք . — Ի՞նչ տոմսակի պատասխանելիք ունիք . — Իմ ազէկ բարեկամս (տոմսակին) պատասխանելիք ունիմ . — Ձեր եղբայրը տոմսակի մը պատասխանելիք ունի՞ . — Տոմսակի մը պատասխանելիք ունի . — Ը՛վ տոմսակներու պատասխանելիք ունի . — Մեր տղաքը քանի մը տոմսակներու պատասխանելիք ունին . — Վաճառականաց տոմսակներուն պատասխանել կ'ուզէ՞ք . — Անոնց պատասխանել կ'ուզեմ . — Ձեր եղբայրն ա՛յս տոմսակին թէ անոր կ'ուզէ պատասխանել . — Ոչ տաք եւ ոչ անոր կ'ուզէ պատասխանել . — Մէկը կ'ուզէ՞ պատասխանել իմ տոմսակին . — Ոչ ոք կ'ուզէ անոր պատասխանել :

59. Հրահանգ

Ձեր հայրն ի՞նչ տոմսակներու կ'ուզէ պատասխանել . — Իւր աղէկ բարեկամներուն (տոմսակներուն) միայն կ'ուզէ պատասխանել . — Իմ տոմսակիս կ'ուզէ՞ պատասխանել . — Կ'ուզէ պատասխանել . — Մէկուն պատասխանելիք ունի՞ք . — Մէկուն պատասխանելիք չունիմ . — Իմ տոմսակներուս ո՞վ կ'ուզէ պատասխանել . — Ձեր բարեկամները կ'ուզեն պատասխանել . — Պարահանդէս երթալու բաղձանք ունի՞ք . — Հոն երթալու բաղձանք ունիմ . — Ե՞րբ կ'ուզէք երթալ . — Այսօր . — Ժամը քանի՞ի՞ն . — Ժամը տասն ու կէսին . — Ձեր մանչը ե՞րբ տեսարան տանել կ'ուզէք . — Կ'ուզեմ վաղը տանել . — Ժամը քանի՞ի՞ն կ'ուզէք տանել . — Ժամը վեցին քառորդ մնացած . — Ձեր որդին ո՞ւր է . — Տեսարանն է . — Ձեր բարեկամը պալահանդէսն է . — Հոն է . — Վաճառականն ո՞ւր է . — Իւր գրասենեակն է . — Ձիս ո՞ւր կ'ուզէք տանել . — Ձեզ իմ մթերանոցս կ'ուզեմ տանել . — Ձեր խոհակերնն ո՞ւր երթալ կ'ուզէ . — Շուկան երթալ կ'ուզէ . — Ձեր եղբայրը չուկան է . — Հոն չէ . — Ո՞ւր է . — Իւր մթերանոցն է :

60. Հրահանգ

Հոլանտացին ո՞ւր է . — Իւր յարդանոցն է . — Տեսարան երթալու համար տունս դալ կ'ուզէ՞ք . — Ձեր տունը երթալ կ'ուզեմ, բայց տեսարան երթալու բաղձանք չունիմ . — Իրլանտացին ո՞ւր է . — Շուկան է . — Ո՞ր թատրոնը երթալ կ'ուզէք . — Գաղիացուցը երթալ կ'ուզեմ . — Ի՞մ պարտէզս թէ Սկովտիացուցը կ'ուզէք երթալ . — Ոչ ձերինը եւ ոչ Սկովտիացուցը կ'ուզեմ երթալ . Խաւացուցը կ'ուզեմ երթալ . — Բը-

միշկը մե՞ր մթերանոցները թէ Հոլանտացւոյ (մթերանոցները) երթալու բաղձանք ունի, — Ոչ ձերինները եւ ոչ Հոլանտացւոյ (մթերանոցները) կ'ուզէ երթալ, այլ Պաղիացւոյ մթերանոցները, — Շուկան ի՞նչ կ'ուզէք գնել, — Կտրտի մը եւ գորգեր կ'ուզեմ գնել, — Ո՛ր կ'ուզէք տանել զանոնք, — Զանոնք սառն տանել կ'ուզեմ :

61. Հրահանգ

Որչափ գորդ կ'ուզէք գնել, — Երկու հասկ'ուզեմ գնել, — Զանոնք որո՞ւ տալ կ'ուզէք, — Սպասաւսբիւ տալ կ'ուզեմ, — Գետինն աւելու բաղձանք ունի, — Ընկու բաղձանք ունի, բայց ժամանակ չունի, — Անգղիացիք շատ մթերանոցներ ունի՞ն, — Շատ ունին, — Պաղիացիք ունի՞ն այնչափ շուն որչափ կատու, — Աւելի ասոնցմէ ունին քան թէ անոնցմէ, — Զեր մթերանոցներուն մէջ շատ հրացան ունի՞ք, — Շատ ունինք անոնցմէ (հրացան), բայց շատ ցորեն չունինք, — Մեր հրացանները տեսնել կ'ուզէ՞ք, — Զանոնք տեսնելու համար ձեր մթերանոցներն երթալ կ'ուզեմ, — Բան մը գնել կ'ուզէ՞ք, — Բան մը գնել կ'ուզեմ, — Ի՞նչ գնել կ'ուզէք, — Գրպահ մը, հայելի մը եւ ատրճառեակ մը կ'ուզեմ գնել, — Զեր արկղը ո՞ր կ'ուզէք գնել, — Շուկան կ'ուզեմ գնել զայն, — Զեր մթերանոցներուն մէջ ունի՞ք այնչափ գինի որչափ չայ, — Այնչափ մէկէն պէնինք որչափ միւսէն, — Զորձս ո՞վ սլատուել կ'ուզէ, — Ոչ ոք կ'ուզէ սլատուել :

62. Հրահանգ

Անգղիացիք մեղի հաց տալ կ'ուզեն, — Տալ կ'ուզեն, — Կ'ուզեն մեղի այնչափ կարագ տալ որչափ հաց, — Աւելի ասկէ տալ կ'ուզեն մեղի քան թէ ան,

կէ . —Այս մարդուն ֆրանք մը տալ կ'ուզէ՞ք . —Ոչ
տակաւ տալ կ'ուզեմ . —Հինգ հատ տալ կ'ուզեմ .
—Գաղիացիք մեղի ի՞նչ փոխ տալ կ'ուզեն . —Մեղի
շատ դիրք փոխ տալ կ'ուզեն . —Վաճառականին դը-
րելու ժամանակ ունի՞ք . —Անոր կ'ուզեմ գրել , բայց
այսօր ժամանակ չունիմ . —Գերմանացւոյն երբ պա-
տասխանել կ'ուզէք . —Վաղը պատասխանել կ'ուզեմ .
—Ժամը քանի՞րէն . —Ժամը ութին . —Սպանիացին
ո՞ւր երթալ կ'ուզէ . —Տեղ մը չուզեր երթալ . —Ձեր
սպասուորը կ'ուզէ՞ արգանակս տաքցնել . —Կ'ուզէ
տաքցնել . —Կրակս ընել կ'ուզէ՞ . —[Կնել կ'ուզէ .
—Հացագործի՞ ո՞ւր երթալ կ'ուզէ . —Կ'ուզէ անտառն
երթալ . —Պատանին ո՞ւր է . —Թատրոնն է . —Նա-
ւապեալին պարահանդէսն ո՞վ կայ . —Մեր տղաքն ու
մեր բարեկամները հոն են :

ԻԲ. ԴԱՍ. Vingt-deuxième Leçon.

ԴԻՏ. Ո՞ւր հարցման պատասխանը Գաղիեկէնի մէջ
à եւ dans նախադրութիւններով կը կազմուի . à նա-
խադրութիւնը կը գործածուի , երբ տեղը բաց կամ
ընդարձակ է . dans կը գործածուի , երբ տեղը գոց
կամ ամիսով է . Ո՞ւր է . —Թատրոնն է . Où est-il ?
—Il est au théâtre. Ո՞ւր է . —Պարտէզն է . Où esi-il ?
—Il est dans son jardin.

ԵԳ.

Անկեւնը . au coin.

Ծակը . au trou.

Ծակին }
Ծակերուն } մէջ .

Յատակը , տակը .

Պարկին տակը ,

նշտակին անկեւնը .

ԵՐ.

Անկեւները . aux coins.

Ծակերը . aux trous.

Dans le trou.

Dans les trous.

Au fond.

Au fond du sac.

Au coin du feu.

Ծայրք .	Au bout.
Համբուռն ծայրք .	Au bout du chemin.
Համբաներուն ծայրք .	Au bout des chemins.
Համբան .	Le chemin.
Բերել տալ .	Envoyer chercher.
Երթալ բերել .	Aller chercher.
Գինի բերել տալ կ'ուզէ՞ք .	Voulez-vous envoyer chercher du vin ?
Բերել տալ կ'ուզեմ .	Je veux en envoyer chercher.
Ձեր մանչը երթալ հաց բերել կ'ուզէ՞ .	Votre garçon veut-il aller chercher du pain ?
Երթալ բերել չուզեր .	Il ne veut pas en aller chercher.
Բժիշկը բերել տալ կ'ուզեմ .	Je veux envoyer chercher le médecin.
Չանի բերել տալ կ'ուզեմ .	Je veux l'envoyer chercher.
Իղբայրներս բերել տալ կ'ուզէ .	Il veut envoyer chercher mes frères.
Չանսը բերել տալ կ'ուզէ .	Il veut les envoyer chercher.
Գաւաթներ բերել տալ կ'ուզէ՞ք .	Voulez-vous envoyer chercher des verres ?
Բերել տալ կ'ուզեմ .	Je veux en envoyer chercher.
Ի՞նչ ունիք բնելու .	Qu'avez-vous à faire ?
Շուկան երթալիք ունիմ . (պիտի երթամ)	J'ai à aller au marché.
Ի՞նչ ունիք խմելու .	Qu'avez-vous à boire ?
Աղէկ գինի ունինք խմելու .	Nous avons à boire de bon vin.
Ձեր գուլպաներն ունիք հորս գելու . (պիտի հորոգէք)	Vous avez à raccommoder vos bas.
Ունին .	Ils ont.
Մարդիկն ի՞նչ ունին բնելու .	Qu'ont à faire les hommes ?
Մթերանոցը երթալիք ունին .	Qu'est-ce que les hommes ont à faire ?
Այս իրիկուն .	Ils ont à aller au magasin.
Իրիկունը .	Ce soir.
Այս առտուն .	Le soir.
Առտուն .	Ce matin.
	Le matin.

Հիմա .

A présent.

Դուն .

Tu.

Դուն ունիս , դուն ես .

Tu as, tu es.

Յողնած ես .

Es-tu fatigué ?

Յողնած չեմ .

Je ne suis pas fatigué.

Մարդիկը յողնած են .

Les hommes sont-ils fatigués ?

ԴԻՏ. Աձակաները , գոյականին թէ առաջ ըլլան եւ թէ ետքը , գոյականին հետ թուով եւ սեռիւ կը համաձայնին . *L'homme est fatigué. les hommes sont fatigués. La femme est fatiguée. Les femmes sont fatiguées.*

Անոնք յողնած չեն .

Ils ne sont pas fatigués.

Կ'ուզես , կրնաս .

Tu veux, tu peux.

Կրակս կ'ուզե՞ս ընել .

Veux-tu faire mon feu ?

Ընել կ'ուզեմ , բայց չեմ կրնար .

Je veux le faire, mais je ne puis.

Կը վախնաս .

A-tu peur ?

Չեմ վախնար ,

Je n'ai pas peur.

Կը մոխմ .

J'ai froid.

Անօթի՞ք ես .

As-tu faim ?

Վաճառել (ծախել) .

Vendre 4.

Ըսել .

Dire (*) 4.

ԴԻՏ. Երբ *dire* բայը հրամայել, պատուիրել, նշանակութեամբ կը գործածուի , իրմէ ետքը *de* նախադրութեամբ աներեւոյթ մը կ'ուզէ . այս աներեւոյթն հայերէն աշխարհաբարի մէջ որ շաղկապով դիմաւոր բայ կը դրուի . զոր օրինակ . Սպասաւորին ըսէք որ կրակը չինէ . *Dites au domestique de faire le feu.*

Մէկուն բսել .

Dire à quelqu'un.

Բառը , խօսքը .

Le mot.

Կ'ուզէ՞ք սպասաւորին ըսել որ կրակը չինէ .

Veulez-vous dire au domestique de faire le feu ?

Կ'ուզեմ ըսել որ չինէ .

Je veux lui dire de le faire.

	Եզ.		Յր.
Բու կինդ .	Le tien.	Բու կիններդ .	Les tiens.
Բու գիրքդ .	Ton livre.	Բու գիրքերդ .	Tes livres.

63. Հրահանգ

Շաքար բերել տալ կ'ուզէ՞ք . — Բերել տալ կ'ուզեմ .
 — Ուղեակ (տղաս) , երթալ կարեանդակ բերել կ'ուզեմ . — Այո , հայր , երթալ բերել կ'ուզեմ . — Ո՞ւր երթալ կ'ուզես . — Պարտէզ (dans le, au) երթալ կ'ուզեմ . — Պարտէզն ո՞վ կայ (է) . — Մեր բարեկամներուն տղաքն հոն են . — Բժիշկը բերել տալ կ'ուզէ՞ք . — Բերել տալ կ'ուզեմ . — Եղբայրս երթալ բերել ո՞վ կ'ուզէ . — Սպասաւորս երթալ բերել կ'ուզէ . — Ո՞ւր է . — Իւր գրասենեակն է . — Արդանակս ինծի տալ կ'ուզէ՞ք , — Ձեզի տալ կ'ուզեմ . — Ո՞ւր է . — Կրակիկն անկիւնն է (քովն է) . — Երթալ կաթ բերելու (դնելու) համար ինծի ստակ տալ կ'ուզէ՞ք . — Երթալ բերելու համար ձեզի ստակ տալ կ'ուզեմ . — Ձեր ստակըն ո՞ւր է . — Գրասենեակս է . — Երթալ բերել կ'ուզէ՞ք . — Երթալ բերել կ'ուզեմ . — Ձիս դնել կ'ուզէ՞ք . — Ձեմ կրնար դնել . ստակ չունիմ . — Ձեր կատուն ո՞ւր է . — Ծակն է (ծակին մէջն է) . — Ո՞ր ծակն է . — Յարդանոցին (թափան իւի) ծակը . — Այս մարդուն չունն ո՞ւր է . — Նաւին մէկ անկիւնն է . — Գեղացիին իւր ցորենն ո՞ւր ունի (դրած , պահած է) . — Իւր պարկին մէջ ունի . — Կատու մը ունի՞ . — Հաս մը ունի . — Ո՞ւր է . — Պարկին տակն է . — Ձեր կատունս այս պարկին մէջն է . — Հոն է :

64. Հրահանգ

Ընելու բան մը ունի՞ք . — Ընելու բան մը ունիմ .
 — Ի՞նչ ունիք ընելու . — Գուլպաներս ունիմ նորոգելու .

լու, եւ ճամբուն ծայրն երթալ. — Ճամբուն ծայրն
 ո՞վ կայ, — Հայրս հոն է, — Զեր խոհակերը խմելու
 բան մը ունի՞, — Գինի եւ աղէկ արգանակ տնի խը-
 մելու, — Կրնա՞ք ինծի այնչափ կարագ տալ որչափ
 հաց, — Զեղի աւելի ասկէ կրնամ տալ քան թէ ան-
 կէ, — Զեր բարեկամը կրնա՞յ այնչափ գինի խմել որ-
 չափ սուրճ, — Զի կրնար այնչափ ասկէ խմել որչափ
 անկէ, — Մէկուն խօսելիք ունի՞ք, — Ոչ սակաւ մար-
 դաց խօսելիք ունիմ, — Ո՞րչափ մարդաց խօսելիք ու-
 նիք, — Զորս (հողւոյ) խօսելիք ունիմ, — Ն՞րբ ա-
 նոնց խօսելիք ունիք (սլիտի խօսիք), — Այս իրի-
 կուն, — Ժամը քանի՞ն, — Ժամը իննիսն քառորդ մը-
 նացած, — Ն՞րբ կրնաք շուկան երթալ, — Առտուն
 կրնամ երթալ, — Ժամը քանի՞ն, — Ժամը եօթն ու
 կէսին, — Գաղիացւոյն տունը ե՞րբ կ'ուզէք երթալ,
 — Այս իրիկան կ'ուզեմ երթալ, — Բժշկին տունն
 առտո՞ւն թէ իրիկունը կ'ուզէք երթալ, — Առտուն
 կ'ուզեմ երթալ, — Ժամը քանի՞ն, — Ժամը ինք
 քառորդ անցած :

65. Հրամանգ

Այնչափ տոնակ ունի՞ք գրելու որչափ Անգղիա-
 ցիք, — Անոնցմէ քիչ ունիմ գրելու, — Գերմանացւոյն
 խօսել կ'ուզէ՞ք, — Անոր խօսել կ'ուզեմ, — Ն՞րբ խօ-
 ակ կ'ուզէք, — Հիմա, — Ո՞ւր է, — Անտառին միւս
 ծայրն է, — Շուկան երթալ կ'ուզէ՞ք, — Զորձ (ճեր-
 մկեղէն) դնելու համար հոն երթալ կ'ուզեմ, — Զեր
 դրացիները շուկան երթալ չե՞ն ուզեր, — Զին կրնար
 երթալ, յոգնած են, — Իրիկունն անտառը երթալու
 քաջասրտութիւն ունի՞ն, — Երթալու քաջասրտու-
 թիւն ունիմ, բայց ոչ իրիկունը, — Զեր տղաքը տոմ-
 աակներու կրնա՞ն պատասխանել, — Կրնան պատաս-
 խանել, — Սպասաւորին ի՞նչ ըսել կ'ուզէք, — Անոր

բակ կ'ուզեմ որ կրակն բնէ և մթերանոցն սուչէ .
 — Կ'ուզէ՞ք ձեր եղբորն բակ որ քու ձին խնծի վաճառէ .
 — Կ'ուզեմ անոր բակ որ ձեզի վաճառէ . — Ի՞նչ
 կ'ուզէք բակ խնծի . — Ձեզի խօսք մը բակ կ'ուզեմ .
 — Չմ'զ տեսնել կ'ուզէք . — Ախարապին տեսնել կ'ուզեմ .
 — Անոր բակու բան մը ունի՞ք . — Անոր քանի
 մը բառ ունիմ բակու . — Եղբայրս ի՞նչ գիրքեր վաճառել
 կ'ուզէ . — Քաղկիններդ կ'ուզէ վաճառել և ոչ
 խրկներդ :

Ի.Գ. ԳԼՍ. Vingt-troisième Leçon.

Գուրս կլիւ .	Sortir (?) 2.
Մնալ .	Rester 1.
Ե՞րբ կ'ուզէք գուրս կլիւ .	Quand voulez-vous sortir ?
Հիմա կլիւ կ'ուզեմ .	Je veux sortir à présent.
Տունը մնալ .	Rester à la maison.
Հոս .	Ici, y.
Հոս մնալ .	Rester ici.
Հոն .	Là, y.
Հոս մնալ կ'ուզէ՞ք .	Voulez-vous rester ici ?
Մնալ կ'ուզեմ .	Je veux y rester.
Ձեր բարեկամը հոն մնալ կ'ուզէ՞ .	Votre ami veut-il rester là ?
Մնալ չուզեր .	Il ne veut pas y rester.
Ձեր եղբորը առնը երթալ կ'ուզէ՞ք .	Voulez-vous aller chez votre frère ?
Կ'ուզեմ երթալ .	Je veux y aller, կամ լու ևս , Je veux aller chez lui.
Հաճութիւնը . Շնորհքը .	Le plaisir.
Շնորհք ընել , հաճել .	Faire plaisir, un plaisir.
Կ'երթա՞ք (կ'ուզէ՞ք երթալ) .	Allez-vous ?
Կ'երթամ (կ'ուզեմ երթալ) .	Je vais.
Չեմ երթար .	Je ne vais pas.
Կ'երթաս .	Tu vas.
Կ'երթայ .	Va-t-il ?
Կ'երթայ .	Il va.

Չեթար . Il ne va pas.
 Կ'երթանք (կ'ուղևնք երթալ) . Allons-nous ?
 Կ'երթանք (կ'ուղևնք երթալ) . Nous allons.

ԴԻՏ. Ա. Aller բայը Գաղիկերէնք մէջ շատ անգամ
 անմիջապէս ըլլալու գործողութիւն մը ցուցնելու հա-
 մար կը գործածուի՝ ետեւէն աներևոյթ մը առնելով
 առանց նախադրութեան :

Ի՞նչ պիտի ընէք, կամ ընելու Qu'allez-vous faire ?
 Քայ էք .

Պիտի կարդամ (սյոթնքն՝ հի- Je vais lire.
 մնա, անմիջապէս) .

Կարդալ . Lire (*) 4.

Ձեր եղբորը տունը կ'երթամք . Allez-vous chez votre frère ?
 Անոր տունը կ'երթամ . Je vais chez lui.

Բ՛ւր կ'երթայ . Où va-t-il ?

Հօրը տունը կ'երթայ . Il va chez son père.

Ամէն, բոլոր .

Եղ. Tout le. Յք. Tous les.

Ամէն օր . Tous les jours.

Ամէն առտու . Tous les matins.

Ամէն իրիկուն . Tous les soirs.

Ի . Il est.

Ուշ . Tard.

Ժամը քանի՞ն է . Quelle heure est-il ?

ԴԻՏ. Բ. Quelle, իդականն է quel ածականին, եւ
 համաձայնած է heure, ժամ բառին հետ որ իդական է .

Ժամը երեքն է . Il est trois heures.

Կէսօր է . Il est midi.

Կէսօրը քառորդ անցած է . Il est midi et quart, կամ mi-
 di et un quart.

Ժամը վեցին քառորդ կայ . Il est six heures moins un
 quart.

Ժամը մէկ ու կէսն է . Il est une heure et demie.

Ճանչնալ . Connaître (*) 4.

Մարդ մը ճանչնալ . Connaître un homme.

Պէտքը . Le besoin.

Պէտք ունենալ (բանի մը) . Avoir besoin de.

Պէտք ունիմ (անոր) . J'en ai besoin.

ԳԻՏ. Գ. Avoir besoin, Գաղիերէն ոչ թէ Հայերէնի պէս արական, այսինքն՝ à նախադրութեամբ, այլ de նախադրութեամբ խնդիր կ'աւնան։

Այս գանակին պէտք ունի՞ք. Avez-vous besoin de ce couteau ?

Պէտք չունիմ. Je n'en ai pas besoin.

Այս գանակներուն պէտք ունի՞ք. Avez-vous besoin de ces couteaux ?

Պէտք ունիմ. J'en ai besoin.

Պէտք չունիմ. Je n'en ai pas besoin.

Բանի մը պէտք չունիմ. Je n'ai besoin de rien.

Ստակի պէտք ունի՞ք. A-t-il besoin d'argent ?

Պէտք չունի. Il n'en a pas besoin.

Երթալու պէտք չունի. Il n'a pas besoin d'y aller.

Ի՞նչ բանի. De quoi ?

Ի՞նչ բանի պէտք ունի՞ք. De quoi avez-vous besoin ?

Է՛ԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՑ ՍԵՌԱԿԱՆԸ ԿԱՄ ԲԱՅԱՌՍԿԱՆԸ

(Բնութեան խնդիր. Տես Դաս Ի.)

Իմ քու Անոր De moi, de toi, de lui, en' (ինէ), (քեզմէ), (տնկէ).

Մեր Ձեր Անոնց De nous, de vous, d'eux, en. (մենէ), (ձեզէ), (անոնցմէ).

Ձեր հայրն ինձի պէտք ունի՞ք. Votre père a-t-il besoin de moi ?

Ձեզի պէտք ունի. Il a besoin de vous.

Այս գիրքերուն պէտք ունի՞ք. Avez-vous besoin de ces livres ?

Պէտք ունիմ. J'en ai besoin.

Իմ եղբայրներուն պէտք ունի՞ք. A-t-il besoin de mes frères ?

Անոնց պէտք ունի. Il a besoin d'eux, կամ, Il en a besoin.

ԳԻՏ. Դ. En, իրաց համար կ'ըսուի մանաւանդ քան անձանց համար. զոր օրինակ, Եղբօրս պէտք ունի՞ք.

—Պէտք ունիմ. Avez-vous besoin de mon frère ? —J'ai

besoin de lui. Այս գիրքին պէտք ունի՞ք. —Պէտք ունիմ.

Avez-vous besoin de ce livre ? —J'en ai besoin.

66. Հրահանգ

Ինծի չնորհք մը (հաճութիւն) մը ընել կ'ուզէ՞ք .
—Այո, տէր, որք . —Կ'ուզէ՞ք սպասաւորիս ըսել որ
կրակն ընէ . —Կ'ուզեմ ըսել որ ընէ . —Կ'ուզէ՞ք ա-
նոր ըսել որ մթերանոցներն աւլէ . —Կ'ուզեմ ըսել որ
աւլէ . —Ձեր հօրը ի՞նչ ըսել կ'ուզէ՞ք . —Կ'ուզեմ ա-
նոր ըսել որ իւր ձին ձեզի վաճառէ . —Կ'ուզէ՞ք ըսել
ձեր որդւոյն որ հօրս տունը կրթայ . —Կ'ուզեմ ըսել
որ կրթայ . —Ինծի ըսելու բան մը ունի՞ք . —Ձեզի
ըսելու բան մը չունիմ . —Հօրս ըսելու բան մը ու-
նի՞ք . —Խօսք մը ունիմ անոր ըսելու . —Այս մար-
դիկը կ'ուզեմ իրենց գորգերը վաճառել . —Չանոնք
վաճառել չեն ուզեր . —Յովհան, հո՞ն ես . —Այո,
տէր, հոս եմ . —Ի՞նչ ընելու վրայ ես . —Ձեր խոյ-
րարարին կ'երթամ անոր ըսելու համար որ ձեր բե-
ղոյրը նորոգէ . —Դերձակին կ'ուզեմ երթալ ըսելու
համար որ հանդերձներս նորոգէ . —Երթալ կ'ուզեմ .
—Շուկան երթալ կ'ուզէ՞ք . —Երթալ կ'ուզեմ . —Ձեր
վաճառականն ի՞նչ ունի վաճառելու . —Մորթէ գեղե-
ցիկ ձեռնոցներ, սանտրեր, աղէկ ասուի եւ փայտէ
գեղեցիկ կողովներ ունի վաճառելու . —Երկաթէ հը-
րացաններ ունի՞ վաճառելու . —Ունի վաճառելու .
—Իւր ձիերն ինծի վաճառել կ'ուզէ . —Վաճառել կ'ու-
զէ . —Վաճառելու բան մը ունի՞ք . —Վաճառելու
բան մը չունիմ :

67. Հրահանգ

Ո՞ւշ է . —Ուշ չէ . —Ժամը քանի՞ն է . —Կէսօրը
քառորդ անցած է . —Նաւապետը ժամը քանի՞ն
դուրս ելլել կ'ուզէ . —Ժամը ութին քառորդ մնացած
ելլել կ'ուզէ . —Ի՞նչ ընելու վրայ էք . (Ի՞նչ պիտի

ընէք) . — Պիտի կարգամ . — Ի՞նչ ունիք կարգալու .
 — Աղէկ գիրք մը ունիմ կարգալու . — Ձայն ինծի փօխ
 տալ կ'ուզէ՞ք . — Փօխ տալ կ'ուզեմ . — Ա՛յր փօխ տալ
 կ'ուզէք . — Ա՛ղղը փօխ տալ կ'ուզեմ . — Գուրս ել-
 լելու բաղձանք ունի՞ք . — Գուրս ելլելու բաղձանք
 չունիմ . — Ա՛ւուզէ՞ք հոս մնալ , սիրելի բարեկամս .
 — Հոս չեմ կրնար մնալ . — Ա՛ւր երթալիք ունիք
 (պիտի երթաք) . — Գրասենեակն ունիմ երթալ (պի-
 տի երթամ) . — Ա՛յր կ'ուզէք պար երթալ . — Այս ի-
 րիկուն . — Ժամը քանիի՞ն . — Ա՛յս գիշերին . — Իրի-
 կունը թէ առտուն կ'երթաք Ակովսիացւոյն տունը .
 — Առտուն եւ իրիկունը կ'երթամ . — Հիմա ո՛ւր կ'եր-
 թաք . — Թատրոն կ'երթամ . — Ձեր որդին ո՛ւր կ'եր-
 թայ . — Տեղ մը չերթար . իւր առմասկները գրելու
 համար տունը կը մնայ . — Ձեր եղբայրն ո՛ւր է . — Իւր
 մթերանոցն է . — Գուրս ելլել չուզեր . — Ո՛չ , տէր ,
 գուրս ելլել չուզեր . — Հոն ի՞նչ ընելու վրայ է (պի-
 տի ընէ) . — Իւր բարեկամներուն գրելու վրայ է (պի-
 տի գրէ) . — Հո՞ս թէ հոն կ'ուզէք մնալ . — Հոս մնալ
 կ'ուզեմ . — Ձեր հայրն ո՛ւր մնալ կ'ուզէ . — Հոն մնալ
 կ'ուզէ . — Մեր բարեկամը պարտէզը մնալու բաղ-
 ձանք ունի՞ . — Հոն մնալու բաղձանք ունի :

68. Հրահանգ

Հոլանտացին ժամը քանիի՞ն իւր տոմն է . — Ամէն
 իրիկուն ժամն ինը քառորդ անցած իւր տոմն է .
 — Ձեր խոհարարը ե՞րբ շուկայ կ'երթայ . — Ամէն առ-
 տու ժամը հինգ ու կէսին կ'երթայ . — Ձեր դրացին
 ե՞րբ Իրլանտացւոյն տունը կ'երթայ . — Ամէն առտու
 հոն կ'երթայ . — Ժամը քանիի՞ն . — Առտուան ժամը
 ութին . — Ի՞նչ կ'ուզէք գնել . — Բան մը գնել չեմ
 ուզեր , բայց հայրս եղ մը գնել կ'ուզէ . — Ա՛յս եղը
 թէ անիկա գնել կ'ուզէ . — Ո՛չ , ասիկա գնել կ'ուզէ ոչ :

անիկա . — Ո՞րք կ'ուզէ գնել . — Զեր բարեկամներ կ'ուզէ գնել . — Վաճառականը տակաւին հանդերձ մը ունի՞ վաճառելու . — Տակաւին հատ մը ունի , բայց չուզեր վաճառել . — Այս մարդը տակաւին դանակ մը ունի՞ վաճառելու . — Այլ եւս դանակ չունի , այլ տակաւին քանի մը հրացան ունի վաճառելու . — Մըր կ'ուզէ զանոնք վաճառել . — Այսօր կ'ուզէ վաճառել . — Ո՞ւր . — Իւր միջերանոցը . — Կ'ուզէ՞ք բարեկամս տեսնել . — Զանի ճանհնալու համար կ'ուզեմ տեսնել . — Կ'ուզէ՞ք տղաքս ճանհնալ . — Զանոնք ճանհնալ կ'ուզեմ . — Ո՞րչափ տղաք ունիք . — Երկու հատ միայն ունիմ , բայց եղբայրս ինէ աւելի ունի . վեց հատ ունի . — Այս մարդը չափէն աւելի գինի խմել կ'ուզէ . — Զափէն աւելի խմել կ'ուզէ . — Բաւական գինի ունի՞ք խմելու . — Շատ չունիմ , բայց բաւական ունիմ . — Զեր եղբայրը չափէն աւելի կարկանդակ գնել կ'ուզէ . — Շատ գնել կ'ուզէ , բայց ոչ չափէն աւելի :

69. Հրահանգ

Ինծի դանակ մը փոխ կրնամք տալ . — Հատ մը փոխ կրնամ տալ ձեզի . — Զեր հայրը կրնայ գիրք մը փոխ տալ ինծի . — Ոչ սակաւ կրնայ փոխ տալ ձեզի . — Ի՞նչ բանի պէտք ունիք . — Աղէկ հրացանի մը պէտք ունիմ . — Այս նկարին պէտք ունի՞ք . — Պէտք ունիմ . — Զեր եղբայրը ստակի պէտք ունի՞ք . — Պէտք չունի . — Մուճակի պէտք ունի՞ք . — Պէտք չունի . — Ի՞նչ բանի պէտք ունի . — Բանի մը պէտք չունի . — Այս դաւաղաններուն պէտք ունի՞ք . — Պէտք ունիմ . — Ո՞վ չաքարի պէտք ունի . — Ոչ ոք պէտք ունի . — Մէկը սղակելի պէտք ունի՞ք . — Ոչ ոք պէտք ունի . — Ի՞նչ բանի պէտք ունիմ . — Բանի մը պէտք չունիք . — Զեր հայրն ա՛յս նկարներուն թէ անոնց պէտք ունի . — Ոչ ասոնց ոչ անոնց պէտք ունի . — Ինծի պէտք ունի՞ք .

—Ձեզի պէտք ունիմ . —Մեր պէտք ունիք ինծի .
 —Հիմա . —Ի՞նչ ունիք ինծի բակու . —Խօսք մը ունիմ ձեզի բակու . —Ձեր սրդին մեզի պէտք ունիմ .
 —Ձեզի եւ ձեր եղբայրներուն պէտք ունի . —Խմսդ սպասուսդիս պէտք ունիմ . —Պէտք ունիմ . —Մէկը եղբօրս պէտք ունիմ . —Ոչ սք անոր պէտք ունի .
 —Ձեր հայրը բանի մը պէտք ունիմ . —Բանի մը պէտք չունի . —Անդդիացին ի՞նչ բանի պէտք ունի . —Ձործի պէտք ունի . —Գահարեղէններու պէտք չունիմ .
 —Պէտք չունի . —Նաւատարին ի՞նչ բանի պէտք ունի . —Պարցամասի , կաթի , պանրոյ եւ կարապի պէտք ունի . —Ինծի բան մը տալու վրայ էք . —Ձեր հայ եւ զինի տալու վրայ եմ (հիմա պիտի տամ) :

ԳԳ. ԳԱՍ. Vingt-quatrième Leçon.

ՆԵՐԿԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿ Le présent.

ԿԱՆ. Ա. Ներկայ ժամանակը չինելու համար՝ պէտք է գիտնալ բային Ջնդունելութիւն ներկան , Participe présent, որ ant կը վերջաւորի , ինչպէս՝ aimant, finissant, recevant, vendant.

ԿԱՆ Բ. Ներկային յօքնակի երեք գէմքերը կը շինուին՝ ant բոսի փոխելով Ա. գէմքին մէջ , ez ի՝ Բ. գէմքին մէջ , ent ի՝ Գ. գէմքին մէջ . ինչպէս՝ aim-ant, nous aim-ons, vous aim-ez, ils aim-ent.

ԴԻՏ. Ա. Բայերուն Սահմանական ներկան , Ջնդունելութիւն ներկան , Ջնդունելութիւն անցեալը , Անեքուսթը եւ Անցեալ որոշեալը՝ Նախնական ժամանակներ , Temps primitifs կը կոչուին :

ԴԻՏ. Բ. Ամէն բայի եղանի Բ. գէմքը s կ'ունենայ , բայի Ա. Լծորդութեան (aimer) բայերուն հրամայականէն որ առանց s ի կ'ըլլայ , ինչպէս՝ parle, j'ouïs :

Բայց եթէ հրամայականն անմիջապէս ետքը en եւ
y կու գան , Հրամայականը՝ ձայնի քաղցրութեան հա-
մար s կ'աւելու . ինչպէս՝ Donnes-en à ton frere. Անկէ
կղբօրդ տուր . Portes-y tes livres. Գիրքերդ հոն տար .
Ներկային կգ. Գ. գէմքը Ա. Լծորդութեան մէջ Ա.
գէմքին պէս է . Բ. եւ Գ. Լծորդութեանց մէջ է կ'աւ-
ելու . Գ. Լծորդութեան մէջ ամենեւին բան մը չառ-
նուր , արմատին հետ նոյն է : Բայի մը արմատը կը
դանուի , երբ բային աներևոյթին er, ir, oir, re մաս-
նիկները կը մերցունես :

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԲ

Les Temps Primitifs

Աներևոյթ	Ընդ. ներ.	Ընդ. անց.	Սհմ. ներ.	Անց. ան.
Infinitif	Participe présent	Participe passé	Présent	Passé défini
Aimer.	Aimant.	Aimé.	J'aime.	J'aimai.
Finir.	Finissant.	Fini.	Je finis.	Je finis.
Recevoir.	Recevant.	Reçu.	Je reçois.	Je reçus.
Rendre.	Rendant.	Rendu.	Je rends.	Je rendis.

Ա. ԼՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ Première conjugaison

Աներ .	Ընդ . ճերկ	Ինիտիվ .	Participe présent.
խօսել .	խօսելով .	Parler.	Parlant.

Ներկայ ժամ .

Կը խօսեմ , կը խօսես , կը խօսի .	Je parle , tu parles, il parle.
Կը խօսինք , կը խօսեք , կը խօսին .	Nous parlons, vous parlez, ils parlent.

Բ. ԼՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆ Deuxième Conjugaison.

Լմացունել , լմացնելով .	Finir, finissant.
Կը լմացունեմ , կը լմացունես , կը լմացունի .	Ja finis, tu finis, il finit.

Կը լմնցաներ, կը լմնցանէր, Nous finissons, vous finissez,
կը լմնցանեն. ils finissent.

Գ. ԼՅՈՐԳՈՒԹԻՒՆ

Troisième Conjugaison.

Կ'ընդունիմ, կ'ընդունիս, Je reçois, tu reçois, il re-
կ'ընդունի. çoit.
Կ'ընդունիր, կ'ընդունիր, Nous recevons, vous rece-
կ'ընդունին. vez, ils reçoivent.

ԳԻՑ. Ա. Ինչպէս կը տեսնուի, այս Գ. Լճորդութեան մէջ ներկային յօքնակի Գ. գէմքը քիչ մը աւարկեր կ'ըլլայ, այսինքն՝ ընդունելութեան ներկային ոչ թէ ant e, այլ evant e oivent ի կը փոխուի :

ԳԻՑ. Բ. Ինչպէս նախընթաց դասերուն մէջ պատահեցաւ, կան անուններ որոց մէջ e գիրը a, o, u գիրերէն առաջ cédille կ'աւանդու (ç) . Ինչպէս Français, garçon. Բայերուն մէջ ալ այսպէս է . երբ բայի մը վերջին արմատական գիրը e է, ինչպէս՝ rec-evoir, e գիրը խանարման մէջ a, o, u գիրերէն առաջ cédille կ'աւանդու, u գիրին հնչումը աւելու համար . ապա թէ ոչ p կը հնչուի :

Գ. ԼՅՈՐԳՈՒԹԻՒՆ

Quatrième Conjugaison.

Կը վաճառեմ, կը վաճառես, Je vends, tu vands, il vend.
կը վաճառէ .
Կը վաճառենք, կը վաճառէք, Nous vendons, vous vendez.
կը վաճառեն. ils vendent.

ԳԻՑ. Ա. Endre, andre, ondre, oudre, erdre, ordre վերջաւորած բայերը՝ սնմ. ներկային բոլոր գէմքերուն մէջ d գիրը կը պահեն . Ինչպէս՝ vendre, je vends. répandre, je répands. répondre, je réponds. mou dre, je mouds. perdre, je perds. tordre, je tords. Եւ այլն. Բայց eindre, aindre, oindre, soudre վերջաւորած բայերուն ներկային մէջ d գիրը կը կորսնուի . Ինչպէս . peindre, je peins, tu

peins, *հւն*. craindre, je crains. joindre, je joins, *հւն*. absoudre, j'absous, *հւն* :

ԳԻՏ. Բ. Վերը Բ. կանոնին մէջ ըսինք թէ բայերուն սահմանական ներկային յոքնա՛լի երեք գէմքերն ընդունելութիւն ներկայէն կը շինուին . ant e ons, ez եւ ent ի վախելով : Գ. Լծորդութեան վերաբերեալ բայերէն հետեւեալներուն քանի մը գէմքերը կը զարտուղին այն կանոնէն : Այս զարտուղութիւնները կը նշանակենք հոս :

Ըլլալ, բլլալով .
Եմք, էք, են .

Etre (*), étant.
Nous sommes, vous êtes, ils sont.

Ունենալ, ունենալով .
Ունինք, ունիք, ունին .

Avoir (*), ayant.
Nous avons, vous avez, ils ont.

Գիտնալ, գիտնալով .
Գիտենք, գիտէք, գիտեն .

Savoir (*), sachant.
Nous savons, vous savez, ils savent.

Ընել, ընելով .
Կ'ընէք, կ'ենն .
Ըսել, ըսելով .
Կ'ըսէք .

Faire, faisant.
Vous faites, ils font.
Dire, disant.
Vous dites.

Ուրիշ բայեր , որոց սահմանական ներկային յոքնալի Գ. գէմքը միայն յիշեալ կանոնէն կը զարտուղի :

1. Aller,	Երթալ .	allant.	ils vont,	կ'երթան .
2. Venir,	Գալ .	venant.	ils viennent,	կու գան .
Tenir,	Բռնել .	tenant.	ils tiennent,	կը բռնեն .
Acquérir,	Ստանալ .	acquérant	ils acquièrent,	կը ստանան .
Mourir,	Մեռնել .	mourant.	ils meurent,	կը մեռնին .
3. Recevoir,	Ընդունել .	recevant.	ils reçoivent,	կ'ընդունին .
Devoir,	Պարտիլ .	devant.	ils doivent,	պարտին .
Mouvoir,	Շարժիլ .	mouvant.	ils meuvent,	կը շարժին .
Pouvoir,	Կրնալ .	pouvant.	ils peuvent,	կրնան .
Vouloir,	Ուզել .	voulant.	ils veulent,	կ'ուզեն .
4. Boire,	Խմել .	buvant.	ils boivent,	կը խմեն .
Prendre,	Առնել .	prenant.	ils prennent,	կ'առնեն .

Այս բայերուն յսքնակի կրորդ գէմքերը միայն նույնանակուեցան, քանզի Ա. և Բ. գէմքերը, վերի կաշտնին համեմատ, բնականութիւն ներկային ant վերջաւորութիւնը ons և ez ի փոխելով կ'ըլլան, ինչպէս Allant, nous allons, vous allez. Venant, nous venons, vous venez.

Recevoir ին պէս կ'ըլլան, apercevoir, concevoir և ուրիշ evoir վերջաւորած բայեր:

Արեւ, արարեւ.

Կը սիրեմ, կը սիրե.

Կը սիրես, կը սիրէք.

Կը սիրենք, կը սիրեն.

Շարել, կարգադրել.

Aimer Վ.

J'aime, il aime.

Tu aimes, vous aimez.

Nous aimons, ils aiment.

Ranger, arranger Վ.

Mettre (*) Վ en ordre.

ԳԻՏ. Ա. Ger, ժե, վերջաւորած բայերուն խոնարհման մէջ, ուր որ ց գիրէն ետքը a, o ձայնաւորները կու գան, ց ին և ւ այս ձայնաւորներուն մէջտեղ անձայն e մը կ'աւելցուի, այսպէս, gea, geo, որպէս գի ժ ձայնը պահուի, ապա թէ ոչ կ'կը հնչուի. ինչպէս ga, go, կա, կօ:

Զանի կը սիրէք.

L'aimez-vous?

ԳԻՏ. Բ. Գերանուն խնդիրներ, ինչպէս me, te, nous, vous, lui, leur, le, la, les, en, y, բայէն առաջ կը դրուին:

Կը սիրեմ զնա.

Չեմ սիրեր զնա.

Չեք ձին կը վաճառէք.

Կը վաճառեմ զւշ.

Կը վաճառէք զայն.

Տոմսակը ձեզի կը ղրկէ.

Կը ղրկէ զայն ինծի.

Je l'aime.

Je ne l'aime pas.

Vendez-vous votre cheval?

Je le vends.

Le vendez-vous?

Vous envoie-t-il le billet?

Il me l'envoie.

ԳԻՏ. Գ. Ayer, oyer, uyer վերջաւորած բայերուն

խոնարհման մէջ, ուր որ չ գիրէն ետքը անձայն e
մը կու գայ, չ գիրը i ի կը փոխուի: Ոմանք ayer
վերջաւորածներուն չը կը պահեն. զոր օրինակ՝ փո-
խանակ ըսելու je paie կ'ըսեն, je paye որ payer, հա-
տուցանել, վճարել, բայէն է:

Կը գրկեմ, կը գրկես, կը գրկէ, J'envoie, tu envoies, il en-
voie, ils envoient.

Կ'աւլեմ, կ'աւլես, կ'աւլէ, Je balaie, tu balaies, il ba-
laie, ils balaient.

Սպասաւորը գետնը կ'աւլէ. Le domestique balaie-t-il le
plancher ?
Il le balaie.

ԳԻՏ. Գ. Հետեւեալ բայերուն սահմանական ներ-
կային յոքնակի երեք գէմքը, վերի կանոնին համե-
մատ, ընդունելութիւն ներկայէն կը շինուին, զոր
օրինակ,

Ecrire, ընդ. ներկ. écrivant. nous écrivons, vous é-
crivez, ils écrivent.

Ձառաւորութիւնները քիչ մը առաջ նշանակուեցան
յնչպէս,

Faire ընդ. ներկ. faisant. nous faisons, vous faites,
ils font. Տես եւ վերը Գ. Լծորդութեան Բ. գիտողու-
թեան մէջ:

Հոս սնմ. ներ. եզակի 3 գէմքերը միայն կը գնենք.

Ընել. Faire (*), faisant, je fais, tu fais, il fait.

Խմել. Boire, buvant, je bois, tu bois, il boit.

Գալ. Venir, venant, je viens, tu viens, il vient.

Գրել. Ecrire, écrivant, j'écris, tu écris, il écrit.

Տեսնել. Voir, voyant, je vois, tu vois, il voit.

Ըսել. Dire, disant, je dis, tu dis, il dit.

Նյլել. Sortir, sortant, je sors, tu sors, il sort.

Կարդալ. Lire, lisant, je lis, tu lis, il lit.

Ճանչ. Connai- connais- je con- tu con- il con-

նալ. tre, sant, nais, nais, naît.

Բանալ. Ouvrir, ouvrant, j'ouvre, tu ouvres, il ouvre.

Անոր տոմսակը կը բանա՞ք. Ouvrez-vous son billet ?

Ձեմ բանար. Je ne l'ouvre pas.

Այս բները կը բանայ .	Ouvre-t-il les yeux ?
Կը բանայ .	Il les ouvre.
Զո՞ւմ կը սիրէք .	Qui aimez vous ?
Հայրս կը սիրեմ .	J'aime mon père.
Ձեր հայրը իւր սրգին կը սիրէ .	Votre père aime-t-il son fils ?
Կը սիրէ .	Il l'aime.
Կը սիրէ՞ք ձեր ազաքը .	Aimez-vous vos enfants ?
Կը սիրեմ .	Je les aime.
Գինին կը սիրէ՞ք .	Aimez-vous le vin ?
Կը սիրեմ .	Je l'aime.
Ի՞նչ կը սիրէք .	Qu'aimez-vous ?
Մրդուզ .	Du cidre.
Մրդուզը կը սիրեմ .	J'aime le cidre.
Ամերիկացին .	L'Américain.
Ամերիկացին ի՞նչ կը սիրէ .	Qu'aime l'Américain ?
Սուճը կը սիրէ .	Il aime le café.

70. Հրահանգ

Ձեր եղբայրը կը սիրէ՞ք . — Կը սիրեմ . — Ձեր եղբայրը ձեզ կը սիրէ . — Ձխս չի սիրեր . — Ձխս կը սիրեն , բարի ազաս . — Քեզ կը սիրեմ . — Այս գէշ մարդը կը սիրեն . — Ձեմ սիրեր . — Զո՞ւմ կը սիրէք . — Խմ ազաքս կը սիրեմ . — Զո՞ւմ կը սիրէք . — Մեր բարեկամները կը սիրենք . — Մէկը կը սիրենք . — Մէկը չենք սիրեր (ոչ զոք կը սիրենք) . — Մէկը մեզ կը սիրէ . — Ամերիկացիք մեզ կը սիրեն . — Բանի մը պէտք ունի՞ք . — Բանի մը պէտք չունիմ . — Ձեր հայրն ի՞նչ բանի պէտք ունի . — Իւր սպասաւորին պէտք ունի . — Ի՞նչ բանի պէտք ունիք . — Տոմսակի պէտք ունիմ . — Այս տոմսակին թէ անոր պէտք ունիք . — Ասոր պէտք ունիմ . — Անիկա ի՞նչ կուզէք ընել . — Բանալ կ'ուզեմ կարդալու համար . — Ձեր որդին մեր տոմսակները կը կարդայ . — Կը կարդայ . — Մեր կը կարդայ . — Կը կարդայ երբ որ կ'ընդունի . — Ինծի շափ տոմսակ կ'ընդունի . — Ձենէ աւելի կ'ընդունի . — Ինչ

ծի ի՞նչ կու տաք . — Ձեզի բան մը չեմ տար . — Այս
գիրքն իմ եղբորս կու տա՞ք . — Կու տամ . — Անոր
թուղուն մը կու տա՞ք . — Հատ մը կու տամ . — Ձեր
գիրքերը որո՞ւ փոխ կու տաք . — Իմ բարեկամներուս
փոխ կու տամ . — Ձեր բարեկամն ինծի հանդերձ մը
փոխ կու տա՞յ . — Ձեզի հատ մը փոխ կու տայ . — Ձեր
հանդերձներն որո՞ւ փոխ կու տաք . — Մէկու մը փոխ
չեմ տար :

71. Հրահանգ

Բան մը կը կարգադրէ՞ք . — Բան մը չենք կարգա-
դրեր . — Ձեր եղբայրն ի՞նչ կը շարէ . — Իւր գիրքերը
կը շարէ . — Ձեր նաւը կը վաճառէ՞ք . — Ձեմ վաճա-
ռեր . — Նաւապիւսն իրենը կը վաճառէ՞ . — Կը վաճա-
ռէ . — Ամերիկացին ի՞նչ կը վաճառէ . — Իւր եզերը
կը վաճառէ . — Անգղիացին իւր տոմսակը կը լմնցու-
նէ՞ . — Կը լմնցունէ . — Ի՞նչ տոմսակներ կը լմնցունէք .
— Իմ բարեկամներուս գրածներս կը լմնցունեմ . — Մեծ
պարտէզս կը տեսնէ՞ք . — Կը տեսնեմ . — Ձեր հայրը
կը տեսնէ՞ մեր նաւերը . — Ձի տեսներ . բայց մենք
կը տեսնենք . — Ո՞րչափ զինուոր կը տեսնէք . — Շատ
կը տեսնենք , երեսնէ աւելի կը տեսնենք . — Բան մը
կը խմէ՞ք . — Գինի կը խմեմ . — Նաւաստին ի՞նչ կը
խմէ . — Մրգուղ կը խմէ . — Գինի՞ թէ մրգուղ կը խը-
մենք . — Գինի եւ մրգուղ կը խմենք . — Իտալացիք
ի՞նչ կը խմեն . — Տուրմ կը խմեն . — Տուրմ կը խմե՞նք .
— Կը խմենք . — Ի՞նչ կը գլխս . — Տոմսակ մը կը գրեմ .
— Որո՞ւ . — Դրացւոյս . — Ձեր բարեկամը Դը գրէ՞ . — Կը
գրէ . — Որո՞ւ կը գրէ . — Իւր գերձակին կը գրէ :

72. Հրահանգ

Ձեր տաճակներն իրիկունը կը գրէք . — Աստուծոն կը գրենք . — Ի՞նչ կ'ըսես . — Բան մը չեմ բեր . — Ձեր եղբայրը բան մը կ'ըսէ . — Բան մը կ'ըսէ . — Ի՞նչ կ'ըսէ . — Ձեմ գիտեր . — Ազատաւորիս ի՞նչ կ'ըսէք . — Անոր կ'ըսեմ որ գետինն տալէ եւ հաց , պանիր ու գինի բերելու երթայ . — Բան մը կ'ըսե՞նք . — Բան մը չենք բեր . — Ձեր բարեկամը կօշկակարին ի՞նչ կ'ըսէ . — Կ'ըսէ որ իւր մուճակները նորոգէ . — Գերձակներուն ի՞նչ կ'ըսէք . — Անանց կ'ըսեմ որ հանգերձներս չինեն . — Գուրս կ'եղլէս . — Ձեմ եղլեր . — Ո՞վ կ'եղլէ . — Եղբայրս կ'եղլէ . — Ո՞ւր կ'երթայ . — Պարտէղ կ'երթայ . — Բրուտուն կ'երթաք . — Բարի Անգղիացուց տունը կ'երթանք . — Ի՞նչ կը կարդաս . — Բարեկամիս մէկ տամսակը կը կարդամ . — Ձեր հայրն ի՞նչ կը կարդայ . — Գիրք մը կը կարդայ . — Ի՞նչ կ'ընէք . — Լը կարդանք . — Ձեր աղաքը կը կարդա՞ն . — Ձեն կարդար , կարդալու ժամանակ չունին . — Իմ կարդացած գիրքերս կը կարդա՞ք . — Ձեր կարդացածները չեմ կարդար , այլ ձեր հօրը կարդացածները . — Այս մարդը կը ճանչնա՞ք . — Ձեմ ճանչնար . — Ձեր բարեկամը կը ճանչնա՞յ զայն . — Լը ճանչնայ :

73. Հրահանգ

Տղաքս կը ճանչնա՞ք . — Լը ճանչնանք . — Անոնք ձեզ կը ճանչնա՞ն . Մեզ չեն ճանչնար . — Ձո՞վ կը ճանչնաք . — Մէկը չեմ ճանչնար . — Մէկը ձեզ կը ճանչնայ . — Մէկը զիս կը ճանչնայ . — Ձեզ ո՞վ կը ճանչնայ . — Բարի նաւապետը զիս կը ճանչնայ . — Ի՞նչ կ'ուտես . — Հաց կ'ուտեմ . — Ձեր որդին պանիր չո՞ւտեր . — Չուտեր . — Բան մը կը կարէ՞ք . — Փայտ կը կտրենք . — Աճառակա՞ն

ներն ի՞նչ կը կտրեն . — Ասուի (չուխա) կը կտրեն . — Ինծի բան մը կը զրկէ՞ք . — Ձեզի աղէկ հրացան մը կը զրկեմ . — Ձեր հայրը ձեզի ստակ կը զրկէ՞ . — Կը զրկէ . — Ինչ աւելի՞ կը զրկէ . — Ձենէ աւելի կը զրկէ . — Ո՞րչափ կը զրկէ . — Յիսուն սկուտէն աւելի կը զրկէ . — Ձեր տոմսակներն ե՞րբ կ'ընդունիք . — Ամէն առտու կ'ընդունիմ . — Ժամը քանի՞րէն . — Ժամը տասն ու կէսին . — Ձեր որդին կու գա՞յ . — Կու գայ . — Ո՞րով տուն կու գայ . — Իմ տունս կու գայ . — Իմ տունս կու գա՞ք . — Ձեր տունը չեմ երթար , այլ ձեր տղոցը տունը . — Ձեր բարեկամն ո՞ւր կ'երթայ . — Տեղ մը չ'երթար . տունը կը մնայ . — Տուն կ'երթա՞ք . — Տուն չ'ենք երթար , այլ մեր բարեկամներուն տունը . — Ձեր բարեկամներն ո՞ւր են . — Իրենց պարտէ՞ղն են . — Սկովսիայիք իրենց պարտէ՞ղն են . — Հոն են :

74. Հրահանգ

Ի՞նչ կը գնէք . — Դանակներ կը գնեմ . — Կը գնէ՞ք աւելի գանակ քան թէ գաւաթ . — Աւելի ասոնցմէ կը գնեմ քան թէ անոնցմէ . — Գերմանացին ո՞րչափ ձի կը գնէ . — Շատ կը գնէ . քսանէ աւելի կը գնէ . — Ձեր սպասաւորն ի՞նչ կը տանի . — Մեծ արկղ մը կը տանի . — Ո՞ւր կը տանի . — Տուն կը տանի . — Ո՞րով կը խօսիք . — Իրլանտացոյն կը խօսիմ . — Անոր ամէն օր կը խօսի՞ք . — Անոր ամէն առտու եւ ամէն իրիկուն կը խօսիմ . — Ձեր տունը կու գա՞յ . — Իմ տունս չի գար , այլ ես անոր տունը կ'երթամ . — Ձեր սպասաւորն ի՞նչ ունի ընելու . — Գեղինս (սենեակս) ունի աւելելու եւ գիրքերս շարելու (պիտի աւէ եւ պիտի շարէ , ելն .) — Հայրս ձեր տոմսակներուն կը պատասխանէ . — Կը պատասխանէ . — Ձեր մանչն ի՞նչ կը կտրէ . — Բան մը չի կտրեր , այլ ձեր մանչերն

խմ գաւաթներս կը կտարեն . — Բան մը կը պատահէն .
— Բան մը չեն պատուեր . — Գլխարկս ս'ի կայրէ .
— Մէկը (սչ սք) չայրեր զայն . — Մէկը կը փնտաւ՞ք .
— Մէկը չեմ փնտուեր . — Որդիս ի՞նչ կը փնտաւ . — Իւր
գրողահը կը փնտաւ . — Ձեր խոհարարն ի՞նչ կը մտ-
թէ . — Վառեակ մը կը մտրթէ :

73. Հրահանգ

Թռչուն մը կը մտրթէ՞ք . — Հաս մը կը մտրթեմ .
— Ձեր խոհարարն ս'րչափ վառեակ կը մտրթէ . — Երեք
հաս կը մտրթէ . — Մանչս որո՞ւ տուն կը տանիք .
— Նկարչին տունը կը տանիմ . — Նկարիչը ե՞րբ իւր
տունն է . — Ամէն իրիկուն ժամը եօթնին իւր տունն
է . — Հիմա ժամը քանի՞ն է . — Գեռ ժամը վեց չէ .
— Իրիկունը դուրս կ'ելլէ՞ք . — Առտուն կ'ելլեմ . — Ի-
րիկունը ելլելու կը վախնա՞ք . — Ձեմ վախնար , այլ
ժամանակ չունիմ իրիկունը ելլելու . — Ձեր որդւոյն
չափ կ'աշխատի՞ք . — Անոր չափ չեմ աշխատիր . — Ձե-
նէ աւելի կուտէ՞ . — Ինէ աւելի կ'ուտէ . — Ձեր տը-
ղաքը կրնա՞ն այնչափ տոմսակ գրել որչափ մերին-
ները . — Զիշդ այնչափ կրնան գրել . — Բուսիացին
կրնա՞յ այնչափ գինի խմել որչափ մրդուղ . — Աւելի
առկէ կրնայ խմել քան թէ անկէ . — Մեր գրացիներն
ե՞րբ կ'ելլեն . — Ամէն առտու ժամը վեցին քառորդ
մնացած կ'ելլեն . — Ձեր հօրը ի՞նչ տոմսակ կը ղրկէ՞ք .
— Իմինս կը ղրկեմ . — Իմինս չէ՞ք ղրկեր . — Ան ալ
կը ղրկեմ :

ԻԲ. ԴԱՍ. Vingt-cinquième Leçon.

Բերել .	Apporter .
Գտնել .	Trouver .
Տեսարանը (դադարում և շարժում) .	Au spectacle.
Մսավաճառ .	Le boucher.
Ոչխար .	Le mouton.
Ինչ որ, . . . ածը (գառած, գառածը, ելն .)	Ce que.
Ձեր գնառածը (գնառածնիդ) հր գանձը .	Trouvez-vous ce que vous cherchez ?
Փնտառածս հր գտնեմ .	Je trouve ce que je cherche.
Փնտառածը չի գտներ .	Il ne trouve pas ce qu'il cherche.
Մեր գնառածը հր գտնենք .	Nous trouvons ce que nous cherchons.
Իրենց փնտառածը հր գտնեն .	Ils trouvent ce qu'ils cherchent.
Ձեր նորագածը հր նորագեմ .	Je raccommode ce que vous raccommodez.

ԴԻՏ. Ա. Անհրաւոյթին վերջնիցեր վանկին մէջ ան-
ձայն Ե ունեցող բայերուն խոնարհման մէջ, երբ այն
Ե ին յաջորդ վանկն տրիշ անձայն Ե ու մը հր վերջա-
նայ, առաջի անձայն Են բուխ շէշտ, accent grave,
(¹) կ'առնու. ինչպէս .

Mener, տանել . Je mène, tu mènes, il mène, Nous me-
nons, vous menez, ils mènent.

Achever, աւարտել . J'achève, tu achèves, il achève.
Nous achevons, vous achevez, ils achèvent.

ԴԻՏ. Բ. Եր եւ Եր վերջաւորող բայերուն խո-
նարհման մէջ, երբ Ե եւ Ե գիրերէն ետքը անձայն Ե մը
կու գայ, Ե եւ Ե գիրերը հր կրկնուին . ինչպէս .

Acheter, գնել . J'achète, tu achètes, il achète. Nous
achetons, vous achetez, ils achètent.

Appelez, *կանչել* . J'appelle, tu appelles, il appelle. Nous appelons, vous appelez, ils appellent.

Ձանի տեսարան կը տանձք . La menez-vous au spectacle ?
Կը տանիմ . Je l'y mène.
Ձեր հայրը ձեզ կը կանչէ՞ . Votre père vous appelle-t-il ?
Չիս չի կանչեր . Il ne m'appelle pas.
Ուսանիլ (սերտել) . Etudier 4.
Փոխանակ , տեղը . Au lieu de.

ԳԻՏ. Գ. Au lieu նախադրութենէն ետքը եկող ա-
 ներկայիցը միշտ de կ'ուղէ իրմէ առաջ :

Խաղալ . Jouer 4.
Մտիկ ընել , լսել . Ecouter.
Փոխանակ մտիկ ընելու . Au lieu d'écouter.
Փոխանակ խաղալու . Au lieu de jouer.
Փոխանակ ուսանելու կը խա- Jouez-vous au lieu d'étudier ?
ղա՞ք .
Փոխանակ խաղալու կ'ուսանիմ . J'étudie au lieu de jouer.
Այս մարդը կը խօսի փոխանակ Cet homme parle au lieu
մտիկ ընելու . d'écouter.
Ձեր մատը կը ցաւի՞ . Avez-vous mal au doigt ?
Մատս կը ցաւի . J'ai mal au doigt.
Ձեր եղբայրը սորքը կը ցաւի . Votre frère a-t-il mal au pied ?
Աչքը կը ցաւի . Il a mal à l'œil.
Մեր աչքը կը ցաւի . Nous avons mal aux yeux.
Արմուկը . Le coude.
Կռնակը . Le dos.
Բազուկը . Le bras.
Ծոռնկը . Le genou.
Փոխանակ գրելու կը կարդա՞ք . Lisez-vous au lieu d'écrire ?
Ձեր եղբայրը կը կարդայ՞ փո- Votre frère lit-il au lieu de
խանակ խօսելու . parler ?
Անկողինը . Le lit.
Սպասաւորն անկողինը կը շինէ՞ . Le domestique fait-il le lit ?
Կրակը կը վառէ փոխանակ Il allume le feu au lieu de
անկողինը շինելու . faire le lit.
Սորվել , սորվելով . Apprendre (*), appren

Մարդուն ձեզի ըսածը մտիկ կ'ընէ՞ք .	Ecoutez-vous ce que l'homme vous dit ?
Մտիկ կ'ընեմ .	Je l'écoute.
Անոր ըսածս մտիկ կ'ընե .	Il écoute ce que je lui dis.
Ձեզի ըսածս մտիկ կ'ընէ՞ք .	Ecoutez-vous ce que je vous dis ?
Ինձի մտիկ կ'ընէ՞ք .	M'écoutez-vous ?
Ձեզի մտիկ կ'ընեմ .	Je vous écoute.
Եղբորս մտիկ կ'ընէ՞ք .	Ecoutez-vous mon frère ?
Մտիկ չեմ ընե .	Je ne l'écoute pas.
Մարդիկը մտիկ կ'ընէ՞ք .	Ecoutez-vous les hommes ?
Ձանոնք մտիկ կ'ընեմ .	Je les écoute.
Ուղղել .	Corriger 4.
Հանել, մերկանալ .	Oter 4.
Ուսում, (համար , դաս) .	Le thème, le devoir, (la tâche) .
Առնուլ, առնելով .	Prendre (*), prenant.
Ձեր գլխարկը կը հանէ՞ք .	Otez-vous votre chapeau ?
Կը հանեմ .	Je l'ôte.
Ձեր հայրը ձեր համարները կը սրբագրէ .	Votre père corrige-t-il vos thèmes ?
Կը սրբագրէ .	Il les corrige.
Գաղիերէն խօսել .	Parler français.
Անգղիերէն խօսել .	Parler anglais.
Գաղիերէն կը խօսե՞ք .	Parlez-vous français ?
Ոչ, աէր, Անգղիերէն կը խօսեմ .	Non, monsieur, je parle ang- lais.
Սուրճը խմել .	Prendre le café.
Սուրճ խմել .	Prendre du café.
Չսյը խմել .	Préndre le thé.
Չսյ խմել .	Prendre du thé.
Չսյ կը խմէ՞ք .	Prenez-vous du thé ?
Կը խմեմ .	J'en prends.
Ամէն օր չսյը կը խմէ՞ք .	Prenez-vous le thé tous les jours ?
Ամէն օր կը խմեմ .	Je le prends tous les jours.
Հայրս սուրճ կը խմէ .	Mon père prend du café.
Ամէն առտու սուրճը կը խմէ .	Il prend le café tous les ma- tins.

Եղբայրս առւրժ կը խմէ . Mon frère prend du chocolat.
Ամէն առաւուռ առւրժը կը խմէ . Il prend le chocolat tous les
matins.

ԳԻՏ. Քիչ քանակութեամբ խմած նիւթերուն ,
ինչպէս՝ առւրժ , չայ , դեղ , prendre կ'ըստի . մեծ
քանակութեամբ խմածներուն , ինչպէս , ջուր , գի-
նի , ելն . boire կ'ըստի .

80. Հրահանգ

Բան մը բերելու (կամ ստանելու) կ'երթա՞ք . (aller
chercher) — Բան մը բերելու կ'երթամ . — Ի՞նչ բերե-
լու կ'երթաք . — Մրդուդ բերելու կ'երթամ . — Ձեր
հայրը բան մը բերել (կանչել) կու տա՞յ . (envoyer
chercher) . — Գինի բերել կու տայ . — Ձեր սպասաւու-
րը հաց բերելու կ'երթա՞յ . — Բերելու կ'երթայ . — Ձեր
դրացին զո՞վ կանչել կու տայ . — Բժիշկը կանչել կու
տայ . — Ձեր սպասաւորը կրակ ընելու համար իւր
հանդերձը կը հանէ՞ . — Լը հանէ կրակ ընելու համար .
— Ձեր ձեռնոցը կը հանէ՞ք ինծի ստակ տալու համար .
— Լը հանեմ (ձեզի ստակ) տալու համար . — Գազի-
երէն կը սորվի՞ք . — Լը սորվիմ . — Ձեր եղբայրը Գեր-
մաներէն կը սորվի՞ . — Լը սորվի . — Ո՞վ կը սորվի
Անգղիերէն . — Գաղիացին կը սորվի . — Խաւերէն կը
սորվի՞նք . — Լը սորվի՞ք . — Անգղիացիք ի՞նչ կը սոր-
վին . — Գաղիերէն եւ Գերմաներէն կը սորվին . — Սպա-
ներէն կը խօսի՞ք . — Ոչ , տէր , Խաւերէն կը խօսիմ .
— Լեհերէն ո՞վ կը խօսի . — Եղբայրս Լեհերէն կը խօ-
սի . — Ձեր դրացիները Բուսերէն կը խօսի՞ն . — Բու-
սերէն չեն խօսիր , այլ Արաբերէն . — Արաբերէն կը
խօսի՞ք . — Ոչ , Յունարէն եւ Լատիներէն կը խօսիմ .
— Ի՞նչ դանակ ունիք . — Անգղիական դանակ մը ու-
նիմ . — Ի՞նչ ստակ ունիք հոգ . — Խաւակա՞ն թէ
Սպանիական ստակ է . — Բուսական ստակ է . — Խաւա-

լական գլխարկ մը ունի՞ք . — Ոչ , Սպանիական գլխարկ մը ունիմ . — Գաղիացի՞ էք . — Ոչ , Անգղիացի եմ . — Յո՞յն ես . — Ոչ , Սպանիացի եմ :

84. Հրահանգ

Այս մարդիկը Գերմանացի՞ են . — Ոչ , Իռլանդ . — Իռլանդիք Լահերէն կը խօսի՞ն . — Լահերէն չեն խօսիր , այլ Լատիներէն , Յունարէն եւ Արաբերէն . — Ձեր հայրը վաճառական է . — Ոչ , հացագործ է . — Այս մարդիկը վաճառական են . — Ոչ , ատաղձագործ (չիւս) են . — Խոհարար էք . — Ոչ , հացագործ եմ . — Դերձակ ենք . — Ոչ , կօշկակար ենք . — Խե՞նդ ես . — Խենդ չեմ . — Այդ մարդն ի՞նչ է . — Բժիշկ է . — Ինծի բան մը կը մաղթէ՞ք . — Ձեզի բարի՛րիկուն կը մաղթեմ . — Երիտասարդն ինծի ի՞նչ կը մաղթէ . — Ձեզի բարի՛րիկուն կը մաղթէ . — Ձեր տղաքն ինծի բարի՛րիկուն մաղթելո՞ւ համար տունս կու գան . — Ձեզի բարիլոյս մաղթելու համար ձեր տունը կու գան . — Գերմանացւոյն աչուքները սե՛ւ են . — Ոչ , կապո՞տ են . — Այս մարդուն ոտուքները մե՞ծ են . — Անոր ոտուքները մանր են , ճակատը լայն է , եւ քիթը մեծ . — Դիրքս կարգալու ժամանակ ունի՞ք . — Կարգալու ժամանակ չունիմ , բայց Գաղիերէն ուսանելու շատ քաջասրտութիւն ունիմ . — Փոխանակ խաղալու ի՞նչ կ'ընէք . — Փոխանակ խաղալու կ'ուսանիմ . Փոխանակ գրելու կը սորվի՞ք . — Փոխանակ սորվելու կը գրեմ . — Մեր բարեկամին որդին ի՞նչ կ'ընէ . — Իւր համարն ընելու (դասը պատրաստելու) տեղ պարտէղ կ'երթայ . — Մեր դրացւոյն տղաքը կը կարդա՞ն . — Փոխանակ կարդալու կը ըրեն . — Մեր խոհարարն ի՞նչ կ'ընէ . — Փոխանակ շուկան երթալու կրակ կը շինէ . — Ձեր հայրն իւր եզը կը ծախէ՞ . — Փոխանակ իւր եզը ծախելու , իւր ձին կը ծախէ :

82. Հրահանգ

Նկարչին որդին Անդղիերէն կ'ուսանի . — Փոխանակ
 Անդղիերէն ուսանելու՝ Յունարէն կ'ուսանի . — Մաս-
 վաճառը եղեր կը մարթէ . — Փոխանակ եղեր մարթե-
 լու սշխարներ կը մարթէ . — Ինծի մաթի կ'ընէ՞ք . — Ձե-
 ղի մաթի կ'ընեմ . — Ձեր եղբայրն ինծի մաթի կ'ընէ՞ք .
 — Փոխանակ ձեզի մաթի ընելու՝ կը խօսի . — Ձեզի բ-
 սածն (ինչ որ ձեզի կ'ըսեմ) մաթի կ'ընէ՞ք . — Ձեր
 ինծի բռածը մաթի կ'ընեմ . — Եղբօրը քեզի բռածը
 մաթի կ'ընեմ . — Մաթի կ'ընեմ . — Բժշկին աղաքը մը-
 րաթի կ'ընե՞ն մեր անոնց բռածը . — Մաթի չեն ըներ .
 — Թատրոն կ'երթա՞ք . — Փոխանակ թատրոն երթալու
 միթերանոց (մազազա) կ'երթամ . — Գիրքս կարդալ
 կ'ուզէ՞ք . — Կարդալ կ'ուզեմ , բայց չեմ կրնար . աշ-
 ուրներս կը ցաւին . — Ձեր հայրն ի՞նչ համարներս կը
 սրբադրէ թէ եղբօրս համարները . — Ոչ ձեր ինները կը
 սրբադրէ , ոչ ձեր եղբօրը (համարները) . — Ի՞նչ հա-
 մարներ կը սրբադրէ . — Իմ իններս կը սրբադրէ . — Հօրս
 խօսելու համար ձեր գլխարկը կը հանէ՞ք . — Անոր
 խօսելու համար կը հանեմ (գլխարկս) . — Ձեր մու-
 ճակները կը հանէ՞ք . — Ձեմ հաներ . — Իւր գլխարկն
 ո՞վ կը հանէ . — Բարեկամս կը հանէ . — Իւր ձեռնոց-
 ները կը հանէ՞ք . — Ձի հաներ . — Այս մանչերն ի՞նչ կը
 հանեն . — Իրենց մուճակներն ու գուլպաները կը հա-
 նեն . — Գաւաթներն ո՞վ կը վերցունէ . — Ձեր սպա-
 սաւորը կը վերցունէ . — Ինծի Անդղիակահն թէ Գեր-
 մանական թուղթ կու տաք . — Ձեզի ոչ Անդղիակահն
 եւ ոչ Գերմանական թուղթ կու տամ . ձեզի Գաղիա-
 կան թուղթ կու տամ . — Սպաներէն կը կարդա՞ք .
 — Սպաներէն չեմ կարդար , այլ Գերմաներէն . — Ձեր
 եղբայրն ի՞նչ գիրք կը կարդայ . — Գաղիերէն գիրք մը
 կը կարդայ . — Առտուն սո՛ւրճ թէ չայ կը խմէք . — Ձայ

կը խմեմ . — Ամէն առտու չայ կը խմէ՞ք . — Ամէն առտու կը խմեմ . — Ի՞նչ կը խմէք . — Սուրճ կը խմեմ . — Ձեր եղբայրն ի՞նչ կը խմէ . — Տուրճ կը խմէ . — Ամէն օր կը խմէ՞ . — Ամէն առտու կը խմէ . — Ձեր տղաքը չայ կը խմե՞ն . — Փոխանակ չայ խմելու սուրճ կը խմեն . — Ի՞նչ կը խմենք . — Չայ կամ սուրճ կը խմենք :

ԻԷ. ԴԱՍ. Vingt-septième Leçon.

Թրջել .

Mouiller 4.

ցուցնել .

Montrer 4. faire voir (*).

ԴԻՏ. Ա. Mouiller կը նշանակէ նաեւ Թաթխել . Je suis tout mouillé. Խուխում եղած եմ . La blanchisseuse mouille du linge. Լուայարարը ձորձը կը Թրջէ , ջուրը կը դնէ :

Կը ցուցնեմ .

Je fais voir. Je montre.

Կը ցուցնէ .

Il fait voir. Il montre.

Կը ցուցնես .

Tu fais voir. Tu montres.

Մէկուն ցուցնել .

Montrer, faire voir à quelqu'un.

Ձեր հրացանն ինձի կը ցուցնէ՞ք . Me faites-vous voir votre fusil ?

Ձեզի կը ցուցնեմ .

Je vous le fais voir.

Այս մարդուն ի՞նչ կը ցուցնէք . Que montrez-vous à cet homme ?

Դեղեցիկ հանգերձներս կը ցուցնեմ անոր . Je lui montre mes beaux habits.

Ծխախոտ .

{ Du tabac.

{ Du tabac à fumer.

Քթախոտ .

{ Du tabac en poudre.

{ Du tabac à priser.

Ծխել .

Fumer 4.

Քաշել (քթախոտ) .

Priser 4.

Պարտիզպանը .	Le jardinier.
Ծառան .	Le serviteur.
Ապաստարկուն .	Le valet.
Նուագաժամութիւնը .	Le concert.
Խորհիլ , միտք ունենալ .	Compter 4. (այս բայէն ետ- քէն եկող աներևոյթը նա- խադրութիւն չուղեր) .
Այս իրիկուն պարահանդէս եր- թալու միտք ունի՞ք .	Comptez-vous aller au bal ce soir ?
Երթալու միտք ունի՞մ .	Je compte y aller.
Գիանալ .	Savoir (*) 3.
Գիտէ՞ք .	Savez-vous ?
Գիտեմ .	Je sais.
Գիտես .	Tu sais.
Գիտէ .	Il sait. (Յ. Գ. գէմքը տես Դաս ԻԴ.)
Լողալ .	Nager 4.
Լողալ գիտէ՞ք (կրնաք) .	Savez-vous nager ?
Գրել գիտէ՞ք .	Savez-vous écrire ?
Կարդալ գիտէ՞ .	Sait-il lire ?
Կարդալ և գրել գիտէ՞ .	Sait-il lire et écrire ?
Կարդալ գիտէ , բայց գրել չի գիտեր .	Il sait lire, mais il ne sait pas écrire.

ԴԻՏ. Բ. Երբ մի և նոյն խօսքի մէջ բայ մը թէ
հաստատական և թէ բացասական գործածուած է ,
գերանուն տէր բային կը կրկնուի . Il sait lire, mais il
ne sait pas écrire.

Գաղերէն թէ Անգղերէն կը սորվիք .	Apprenez-vous l'anglais ou le français ?
Գաղերէն կը սորվիմ , բայց Անգղերէն չեմ սորվիր .	J'apprends le français, mais je n'apprends pas l'anglais. կամ mais non l'anglais.
Տանել , տանելով .	Conduire (*) 4. conduisant.
Կը տանիմ , կը տանիս , կը տա- նի .	Je conduis, tu conduis, il conduit.

ԴԻՏ. Գ. Conduire կը նշանակէ առջեւն իյնալով ,
կամ առաջնորդ ըլլալով տանել , հասցունել տեղ մը .

Այս տէրն իմ հօրս տունը կը տանիմ.	Je conduis ce monsieur chez mon père.
Այս ճամբան Մէյնս կը տանի.	Ce chemin conduit à Mayence.
Առաքինութիւնը երջանկու- թեան կը տանի.	La vertu conduit au bonheur.
Մարել, մարելով.	Eteindre (*) 4. éteignant.
Կրակը կը մարէ՞ք.	Eteignez-vous le feu ?
Չեմ մարեր.	Je ne l'éteins pas.
Կը մարէ.	Il l'éteint.
Կը մարես.	Tu l'éteins.
Կրակն ու ճրագը կը մարես.	Eteins-tu le feu et la lumière ?
Ճրագը կը մարեմ, բայց կրակը չեմ մարեր.	J'éteins la lumière, mais je n'éteins pas le feu. Կամ, mais non pas le feu.
Առաւել.	Allamer 4.
Յաճախ, շատ անգամ.	Souvent.
Յաճախ պարահանդէս կ'երթամք.	Allez-vous souvent au bal ?
Ձեզի չափ յաճախ.	Aussi souvent que vous.
Ինծի չափ յաճախ.	Aussi souvent que moi.
Անոր չափ յաճախ.	Aussi souvent que lui.
Անոնց չափ յաճախ.	Aussi souvent qu'eux.
Եղբայրս յաճախ կը տեսնէ՞ք.	Voyez-vous souvent mon frère ?
Աւելի յաճախ.	Plus souvent.
Ձենէ աւելի յաճախ կը տեսնեմ.	Je le vois plus souvent que vous.
Քիչ, ոչ այնչափ յաճախ.	Moins souvent.
Ձենէ քիչ յաճախ (ոչ ձեզի չափ յաճախ).	Moins souvent que vous.
Ինէ քիչ յաճախ.	Moins souvent que moi.
Անոնցմէ քիչ յաճախ.	Moins souvent qu'eux.

83. Հրահանգ

Ձեր հայրն ի՞նչ բանի պէտք ունի. — Յխախտաբի պէտք ունի. — Երթալ բերել (տանել) կ'ուզէ՞ք. — Երթալ բերել կ'ուզեմ. — Ի՞նչ ծխախտաբի պէտք ունի. — Յխախտաբի (քաշելու ծխախտաբի) պէտք ունի՞ք. — Պէտք չունիմ չեմ ծխեր. — Ինծի բան մը կը ցուցնէ՞ք. — Սեղի սոկեթել (սոկիէ) ժաղաւէններ կը ցուցնեմ. — Ձեր հայրն իւր հրաջանը եղբօրս կը ցուցնէ. — Լըր ցուցնէ. — Իւր գեղեցիկ թռչուններն անոր կը ցուցնէ. — Լըր ցուցնէ. — Գաղիացին կը ծխէ. — Ախ ծխեր. — Պարահանդէս կ'երթա՞ք. — Փոխանակ պարահանդէս երթալու թատրոն կ'երթամ. — Պարտիզպանը պարտէղ կ'երթայ. — Փոխանակ պարտէղ երթալու շուկան կ'երթայ. — Ձեր սպասարկուն (valet) գերձակին կը զրկէ՞ք. — Փոխանակ գերձակին զրկելու՝ կօշկակարին կը զրկեմ. — Ձեր եղբայրն այս իրիկուն պարահանդէս երթալու միտք ունի՞. — Պարահանդէս երթալու միտք չունի, այլ նուազածութեան. — Նուազածութեան երթալու կ'ըբ միտք ունիք. — Այս իրիկուն երթալու միտք ունիմ. — Ժամը քանիլի՞ն. — Ժամը տասը քառորդ անցած. — Ուրիս կանչելու (կամ բերելու) կ'երթա՞ք. — Լանչելու կ'երթամ. — Քէր է. — Գրասենեակն է. — Ձեր վրնտռած մարդը կը գտնէ՞ք. — Լըր գտնեմ. — Ձեր որդիքն իրենց վնտռած մարդիկը կը գտնեն. Զանոնք չեն գտներ.

84. Հրահանգ

Ձեր բարեկամները թատրոն երթալու միտք ունի՞ն. — Երթալու միտք ունին. — Երբ երթալու միտք ունին — Վաղը երթալու միտք ունին. — Ժամը քանիլի՞ն.

—Ժամը եօթն ու կէսին. վաճառականն ի՞նչ ծախել կ'ուզէ. —Ինծի թաշկինակ ծախել կ'ուզէ. —Դնելու միտք ունի՞ք. —Դնել չեմ ուզեր. —Բան մը գիտե՞ս. —Բան մը չեմ գիտեր. —Ձեր կրտսեր եղբայրն ի՞նչ գիտէ. —Կարդալ եւ գրել գիտէ. —Գաղիներէն գիտէ՞. —Ձի գիտեր. —Գերմաներէն գիտէ՞ք. —Դիտեմ. —Ձեր եղբայրները յունարէն գիտե՞ն. —Ձեն գիտեր. բայց ուսանելու միտք ունին. —Անգղիներէն գիտէ՞ք. —Ձեմ գիտեր, բայց սորվելու միտք չ'ունիմ. —Ձեր տղաքն ի՞տալերէն կարդալ գիտե՞ն. —Դալ գիտեն, բայց ոչ խօսիլ. —Լողալ գիտէ՞ք. —Լողալ չեմ գիտեր, բայց խաղալ գիտեմ. —Ձեր օրդին հանգերձ չինել գիտէ՞. —Շինել չի գիտեր, գերձակ չէ. —Վաճառակա՞ն է. —Չէ. —Ի՞նչ է. —Բժիշկ է. —Արարերէն ուսանելու միտք ունիմ. —Գաղիացիին Բուսերէն գիտէ՞. —Ձի գիտեր, բայց սորվելու միտք ունի. —Ո՛ւր կ'երթաք. —Պարտիզպանիս խօսելու համար սլարտէշ երթալ կ'ուզեմ. —Ձեզի մօտիկ կ'ընէ՞. —Ինծի մօտիկ կ'ընէ.

83. Հրամանք

Մըգուղ խմել կ'ուզէ՞ք. —Դինի խմել կ'ուզեմ. —Ունի՞ք. —Չունիմ, բայց առնելու պիտի դրկեմ. —Մըբ պիտի դրկէք առնելու. —Հիմա. —Չայ չինել գիտէ՞ք. —Շինել գիտեմ. —Ձեր հայրն ո՛ւր կերթայ. —Տեղ մը չերթար. իւր տունը կը մնայ. —Տոմսակ մը գրել գիտէ՞ք. —Հատ մը գրել գիտեմ. —Համարներ կրնա՞ք գրել. —Կրնամ գրել. —Մէկը կը տանի՞ս (առաջնորդ ըլլալով). —Ոչ ոք կը տանիմ. —Չո՛վ կը տանիք. —Որդիս կը տանիմ. —Ո՛ւր կը տանիք. —Բարեկամներուս տունը կը տանի մանոնց բարիլոյս մաղթելու համար. —Ձեր սպասաւորը ձեր տղան կը տանի՞. —Կը տանի. —Ո՛ւր կը տանի. —Պարտէշ կը տանի. —Մէ-

կը կը տանի՞ք . — Մեր աղաքը կը տանինք . — Մեր բարեկամները մեր սրդիքն ուր կը տանին . — Տուն կը տանին :

86. Հրահանգ

Կրակը կը մարէ՞ք . — Ձեմ մարեր . — Ձեր սղասաւորը կրակը կը վառէ՞ . — Կը վառէ . — Ո՞ր կը վառէ . — Ձեր վաճառատան (magasin մաղաղա) մէջ կը վառէ . — Սղանիացոյն տունն յաճախ կ'երթա՞ք . — Յաճախ կ'երթամ . — Ինչ աւելի յաճախ կ'երթա՞ք . — Ձենչ աւելի յաճախ կ'երթամ . — Սղանիացիք յաճախ կուկան ձեր տունը . — Իմ տունս յաճախ կու գան . — Ձեր աղաքը ձենչ յաճախ պարահանդէս կ'երթան . — Մենչ աւելի յաճախ կ'երթան . — Մեր դրացիներուն չափ յաճախ դուրս կ'ելլենք . — Անոնցմէ աւելի յաճախ կ'ելլենք . — Ձեր սղասաւորն իմ խոհակերիս չափ յաճախ շուկայ կ'երթայ . — Անոր չափ յաճախ կ'երթայ . — Հայրս ինծի չափ յաճախ կը տեսնէ՞ք . — Ձեղի չափ յաճախ չեմ տեսներ . — Մեր կը տեսնէք . — Կը տեսնեմ առէ՞ն առաւ . Ժամը հինգին քառորդ մնացած :

ԻԸ. ԳԱՍ. Vingt-huitième Leçon.

Բայերուն բոլոր ժամանակները հարցական կրնան ըլլալ՝ խօսքին սկիզբը est-ce que ? աւելցնելով , եւ բուն բային դերանուն տէր բային բայէն առաջ դնելով , այսպէս , je parle, je vais խօսքերը հարցական ընելու համար , կ'ըսուի , Est-ce que je parle ? Est-ce que je vais ? եւ ըսել է՝ Կը խօսի՞մ , Կ'երթա՞մ : Այս ձեւը գործածել շատ անգամ հարկ է ձայնի անուշտեան համար , այսինքն՝ սահմանական ներկայ եղակի Ա. դէմքին մէջ , երբ նախ՝ ասիկա միաւանկ է , ինչպէս .

je sens, *կը զգամ* . je prends, *կ'առնում* . je tends, *կը ձրգտեմ* . je fonds, *կը հալեցնեմ* . երկրորդ՝ երբ անոր վերջին վանկը *ցէ* , *ինչպէս* je mange, *կ'ուտեմ* . je venge, *վրէժ կ'առնում* . je range, *կարգի կը դնեմ* . je songe, *կ'երազեմ* . եւ երրորդ՝ ուրիշ քանի մը բայերու ներկայ առաջին դէմքին մէջ *ինչպէս* . j'unis. *կը միացնեմ* je permets, *թոյլ կու տամ* . j'offre, *կ'ընծայեմ* . եւն . Բոլոր այս առաջին դէմքերուն հարցականը *կ'ըլլայ* , Est-ce que je sens ? Est ce que je prends ? Est-ce que je mange ? եւն . փոխանակ սովորական կերպով *ըսելու* , sens-je ? prends-je ? mange-je ? եւն .

կ'ուզեմ .	Est-ce que je veux ? փոխ. veux-je ?
կրնեմ .	„ „ „ „ peux ? „ puis-je ?
կ'ընեմ .	„ „ „ „ fais ? „ fais-je ?

ԴԻՏ. Ա. Pouvoir բային սհմ. ներկ. Ա. *դէմքը կ'ըլլայ* je peux եւ je puis. բայց հարցական *ըլլալուն պէս՝ երկրորդը կը գործածուի* . ուստի *peux-je ? չըսուիր* , այլ՝ *puis-je ?*

Ի՞նչ կ'ընեմ .	Qu'est-ce que je fais ?
Ի՞նչ կ'ըսեմ .	Qu'est-ce que je dis ?
Ի՞նչ կը տեսնեմ .	Qu'est-ce que je vois ?
Որով կը խօսեմ .	A qui est-ce que je parle ?

ԴԻՏ. Բ. երբ հարցական խօսքը *que ?* *ինչ* , *où ? ո՞ւր* , *d'où ? ուստի՞* բառերով կը սկսի , *դերանուն տէր բային բայէն ետքը դնելն ալ վայելուչ է* , *թէ եւ բայը միավանկ է* , փոխանակ *qu'est-ce ? ձեւը գործածելու է* :

Ի՞նչ կ'ըսեմ .	Que dis-je ?
Ի՞նչ կ'ընեմ .	Que fais-je ?
Ի՞նչ կը տեսնեմ .	Que vois-je ?
Ո՞ւր կ'երթամ .	Où vais-je ?
Ուստի՞ կու գամ .	D'où viens-je ?
Ուստի՞ կ'ելլեմ .	D'où sors-je ?

Կ'երթամ՞մ .	Est-ce que je vais ?
Կու գամ՞մ .	Est-ce que je viens ?
Կու գար .	Vous venez.
Կ'բռնէ՞ք .	Dites-vous ?
Կ'բռնեմ .	Je dis.
Կ'բռնէ .	Il dit.
Ի՞նչ կ'բռնէ .	Que dit-il ?
Կ'բռնենք .	Nous disons.

ԳԻՏ . Գ . Երբ բայն անձայն Ե ով կը վերջանայ , ան-
ձայն Ե ն սուր շեշտ (accent aigu) Ե կ'աանու , եթէ Ա .
դէմքի եղակի գերանուռն տէր բային je բայէն ետքը կը
գրուի՝ խօսքը հարցական ըլլալով . ինչպէս .

Կը խօսեմ .	Parlé-je ? եւ կամ կ'բտուի Est-ce que je parle ?
Կը սիրեմ .	Aimé-je ? եւ կամ Est-ce que j'aime ?

Այս մարդը կը ճանչնամք .	Connaissez-vous cet homme ?
Չեմ ճանչնար .	Je ne le connais pas.
Ձեր եղբայրը զանի կը ճանչնայ .	Votre frère le connaît-il ?
Կը ճանչնայ .	Il le connaît.
Մըգուշ կը խմէք .	Buvez-vous du cidre ?
Ես մըգուշ կը խմեմ , բայց եղ- բայրս զինի կը խմէ .	Je bois du cidre, mais mon frère boit du vin.
Այսօր տոմսակ մը կ'ընդունի՞ք .	Recevez-vous un billet au- jourd'hui ?
Հատ մը կ'ընդունիմ .	J'en reçois un.
Ի՞նչ կ'ընդունինք .	Que recevons-nous ?
Մեր ազաքն ի՞նչ կ'ընդունին .	Que reçoivent nos enfants ? (Տես Գառ Ի.Գ. Իրան. 4.)
Գիրքեր կ'ընդունին .	Il reçoivent des livres.
Սկսիլ , սկսելով .	Commencer 4. commençant.
Խօսելու կը սկսիմ .	Je commence à parler.
Այս մանչը կարդալու կ'սկսի .	Ce garçon commence à lire.

Առաջ .	Avant (աներեւոյթէ մը ա- ռաջ de կ'ուղէ) .
--------	---

Մտիկ ընկելն առաջ կը խօսի՞ք .	Parlez-vous avant d'écouter ?
Նախաճաշ ընելէն առաջ շուկայն կ'երթայ .	Va-t-il au marché avant de déjeuner ?
Նախաճաշ ընել .	Déjeuner 4.
Գրելէն առաջ կ'երթայ հոն .	Il y va avant d'écrire.
Ձեր մուճակներն հանելէն առաջ .	Otez-vous vos bas avant d'ôter vos souliers ?
Ճեր դուրսանելը կը հանէք .	Partir 2. partant.
Մեզմիջ, մեկնելով .	Quand comptez-vous partir ?
Երբ մեկնելու միտք ունիք .	Je compte partir demain. (Տե՛ս և նախընթաց դասը) .
Վաղը մեկնելու միտք ունիմ .	Je pars, tu pars, il part.
Կը մեկնիմ, կը մեկնիս, կը մեկնի .	
Աղէկ .	Bien (միք .) (*)
Գէշ .	Mal (միք .)
Աղէկ կը խօսի՞մ .	Est-ce que je parle bien ?

87. Հրահանգ

Աղէկ կը կարդամ . — Աղէկ կը կարդաք . — Աղէկ կը խօսիմ . — Աղէկ չէք խօսիր . — Եղբայրս Գաղիերէն աղէկ կը խօսի՞ . — Աղէկ կը խօսի . — Գերմաներէն աղէկ կը խօսի՞ . — Գէշ կը խօսի . — Աղէկ կը խօսի՞նք . — Գէշ կը խօսիք . — Չափէն աւելի՞ (trop) կը խմեմ . — Բաւական չէք խմիր . — Բեղոյր կրնամ չլինել . — Չէք կրնար չլինել . խոյրարար չէք . — Տոմսակ մը կրնամ գրել . — Հատ մը կրնաք գրել . — Համարս աղէկ կը պատրաստեմ (faire) . — Աղէկ կը պատրաստէք . — Ի՞նչ կ'ընեմ . — Համարներ կը պատրաստէք . — Եղբայրս ի՞նչ կ'ընէ . — Բան մը չըներ . — Ի՞նչ կ'ըսեմ . — Բան մը չէք ըսեր . — Խօսելու կը սկսիմ . — Խօսելու կը սկսիք . — Աղէկ խօսելու կը սկսիմ . — Աղէկ խօսելու չէք սկսիր , այլ աղէկ գրելու . — Ո՞ւր կ'երթամ . — Ձեր

(*) Bien կը նշանակէ նաեւ շատ . J'ai bien faim. շատ անօթի եմ .

բարեկամին տունը կ'երթաք . — Իսր տունն է . — Գիտում . — Ձեր դրացւոյն որդւոյն չափ ստէպ կրնամ խօսիլ . — Ան ձենէ յաճախ կրնայ խօսիլ . — Անոր չափ կրնամ աշխատիլ . — Անոր չափ չէք կրնար աշխատիլ . — Ձեզի չափ յաճախ կը կարգամ . — Ինծի չափ յաճախ չէք կարգար , այլ ինէ աւելի յաճախ կը խօսիք . — Ձեզի չափ աղէկ կը խօսիմ . — Ինծի չափ աղէկ չէք խօսիր . — Ե՞ս ձեր տունը կ'երթամ , թէ դուք իմ տունս կու գաք . — Գուք իմ տունս կու գաք , ես ալ ձեր տունը կ'երթամ . — Ե՞րբ իմ տունս կու գաք . — Ամէն ատու ժամը վեց ու կէսին :

88. Հրահանգ

Իմ ճանչցած Բուսիացիս կը ճանչնամք . — Ձեր ճանչցածը չեմ ճանչնար , այլ ուրիշ մը կը ճանչնամ . — Լը խմէք այնչափ մրդուզ որչափ գինի . — Աւելի քիչ կը խմեմ ասկէ քան անկէ . — Լէհը Բուսիացւոյն չափ կը խմէ . — Զիչդ այնչափ կը խմէ . — Գերմանացիք Բուսիացւոյ չափ կը խմեն . — Ասոնք անոնցմէ աւելի կը խմեն . — Բան մը կընդունին . — Բան մը կ'ընդունին . — Ի՞նչ կ'ընդունին . — Ստակ կ'ընդունին . — Ձեր բարեկամը գիրք կ'ընդունի . — Կ'ընդունի . — Ի՞նչ կ'ընդունինք . — Մրդուզ կ'ընդունինք . — Լեհերը ծխախոտ կ'ընդունին . — Կ'ընդունին . — Սղանիացիք որմէ՞ ստակ կ'ընդունին . — Անգղիացիներէն եւ Դադիացիներէն կ'ընդունին , — Կ'ընդունիք այնչափ բարեկամ որչափ թշնամի . — Աւելի քիչ կ'ընդունիմ ասոնցմէ քան անոնցմէ . — Ձեր տղաքն որմէ՞ գիրքեր կ'ընդունին . — Ինէ եւ իրենց բարեկամներէն կ'ընդունին . — Կ'ընդունիմ այնչափ պանիր որչափ հաց . — Աւելի ասկէ կ'ընդունիք քան անկէ . — Մեր սպասաւորները կ'ընդունին այնչափ աւել որչափ հանդերձ . — Աւելի քիչ կ'ընդունին ասոնցմէ քան անոնցմէ :

—Տակաւին հրացան մը կ'ընդունի՞ք . —Տակաւին հատ
մը կ'ընդունիմ . —Մեր դրացին տակաւին ո՞րչափ դիրք
կ'ընդունի . —Տակաւին երեք հատ կ'ընդունի :

89. Հրամանգ

Օտարականը ե՞րբ մեկնելու միտք ունի . —Այսօր
մեկնելու միտք ունի . —Ժամը քանի՞ն . —Ժամը
մէկ ու կէսին . —Այս իրիկուն մեկնելու միտք ունի՞ք .
—Վաղը մեկնելու միտք ունիմ . —Գաղիացին այսօր
կը մեկնի՞ . Հիմա կը մեկնի . —Ո՞ւր կ'երթայ . —Իւր
բարեկամներուն տունը կ'երթայ . —Անգղիացւոց տու-
նը կ'երթայ . —Կ'երթայ . —Վաղը կը մեկնի՞ս . —Այս
իրիկուն կը մեկնիմ . —Մեր ձեր բարեկամներուն գը-
րելու միտք ունի՞ք . —Անոնց այսօր գրելու միտք ու-
նիմ . —Ձեր բարեկամները ձեզի կը պատասխանե՞ն .
—Ինծի կը պատասխանեն . —Ձեր հայրը ձեր տոմսա-
կին կը պատասխանե՞ . —Լը պատասխանէ . —Եղ-
բայրներու տոմսակներուն կը պատասխանե՞ք . —Ա-
նոնց կը պատասխանեմ . —Ձեր եղբայրը կը սկսի՞ Ի-
տալերէն սորվել . —Սորվել կը սկսի . —Գաղիերէն
կրնա՞ք խօսել . —Քիչ մը կրնամ խօսել . —Մեր բա-
րեկամները Գերմաներէն խօսելու կը սկսին . —Խօ-
սելու կը սկսին . —Լոնա՞ն գրել . —Լոնան գրել . —Վա-
ճառակա՞նը վաճառելու կը սկսի . —Լը սկսի . —Մտիկ
ընելէն առաջ կը խօսի՞ք . —Խօսելէն առաջ մտիկ կ'ը-
նեմ . —Ձեր եղբայրը խօսելէն առաջ մտիկ կ'ընէ .
—Ինծի մտիկ ընելէն առաջ կը խօսի . —Ձեր տղաքը
գրելէն առաջ կը կարդա՞ն . —Կարդալէն առաջ կը
գրեն :

90. Հրահանգ

Ձեր սպասաւորը մի՞տրանո՞ցը կ'աւելէ շուկան երթալէն առաջ . — Մի՞տրանոցն աւելէն առաջ շուկան կ'երթայ . — Գուրս ելլելէն առաջ կը խմն . — Խմելէն առաջ դուրս կ'ելլեմ . — Նախաճաշ ընելէն առաջ դուրս ելլելու միտք ունի՞ք . — Նախաճաշ ընելէն առաջ դուրս ելլելու միտք ունիմ . — Ձեր սրղին հանդերձն հանելէն առաջ մուճակները կը հանէ . — Այ մուճակները եւ ոչ հանդերձը կը հանէ . — Բեզոյցս հանելէն առաջ ձեռնոցներս կը հանեմ . — Ձեր ձեռնոցները հանելէն առաջ ձեր բեզոյցը կը հանէք . — Ձեռնոցներս հանելէն առաջ մուճակներս կրնամ հանել . — Ձեր ձեռնոցները հանելէն առաջ ձեր մուճակները չէք կրնար հանել . — Ժամը քանի՞ն նախաճաշ կ'ընէք . — Ժամն ու կէսն նախաճաշ կ'ընեմ . — Ամերիկացին ժամը քանի՞ն նախաճաշ կ'ընէ . — Ամէն օր ժամը իննին նախաճաշ կ'ընէ . — Ձեր սղաքը ժամը քանի՞ն նախաճաշ կ'ընեն . — Ժամը եօթնին նախաճաշ կ'ընեն . — Նախաճաշ ընելէն առաջ հօրս սուներ կ'երթամք . — Նախաճաշ ընելէն առաջ անոր սուներ կ'երթամ :

ԻԹ. ԳԱՍ. Vingt-neuvième Leçon.

ԱՆԿԱՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱԿԱՅՆՆԵՐՈՒ ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ժ.Զ. եւ Ի.Է. դասերուն մէջ տեսանք որ հաւասարութիւն ցուցնելու համար autant եւ aussi մակբայները կը գործածուին . այսինքն, ածականէ եւ մակբայէ առաջ՝ aussi, բայէ եւ գոյականէ առաջ՝ autant. զոր օրինակ . Ես ձեզի չափ հարուստ եմ. Je suis aussi riche que vous. Ես ձեզի չափ աղէկ կը խօսիմ. Je parle aus s

bien que vous. Ես ձեզի չափ կը խօսիմ. Je parle autant que vous. Ես ձեզի չափ գիրք ունիմ. J'ai autant de livres que vous.

Առաւելութիւն եւ նուազութիւն ցուցնելու համար plus եւ moins մակըայները կը գործածուին :

Հասարակ ածականը կամ մակըայը՝ Դրական, Positif, կ'ըսուի. հաւասար, առաւել կամ նուազ ցուցնողը՝ Բաղդատական, Comparatif, կը կոչուի :

Դրական.

Բաղդատական.

Մեծ.	Grand.	Մեծագոյն (աւելի մեծ).	Plus grand.
Փոքր.	Petit.	Փոքրագոյն.	Plus petit.
Հարուստ.	Riche.	Հարստագոյն.	Plus riche.
Աղքատ.	Pauvre.	Աղքատագոյն.	Plus pauvre.
Գիտուն.	Savant.	Գիտնագոյն.	Plus savant.
Զաճախ.	Souvent.	Զաճախագոյն.	Plus sovent.

Այս գիրքը փոքր է, առիկա Ce livre-ci est petit, celui-là
եւս աւելի փոքր է. est plus petit encore.

Այս բեղդը մեծ է, բայց առի- Ce chapeau-ci est grand, mais
կա եւս աւելի մեծ է. celui-là est encore plus
grand.

Ձեր բեղդըն խմբին չափ մեծ է. Votre chapeau est-il aussi
grand que le mien ?

Ձերինն աւելի մեծ է. Il est plus grand que le vôtre.

Ձերինն նուազ մեծ է. Il est moins grand que le
vôtre.

Նուազ (աւելի քիչ, ոչ այն- Moins grand.
չափ) մեծ.

Գեղեցիկ. Beau.

Նուազ (քիչ, ոչ այնչափ) Moins beau.
գեղեցիկ.

Մեր գրացւոյն աղաքը մերիննե- Les enfants de notre voisin
րուն չափ խելօք են. sont-ils aussi sages que les
nôtres ?

Մերիններէն աւելի խելօք են. Ils sont plus sages que les
nôtres.

Մերիններէն նուազ խելքք են . Ils sont moins sages que les
(յերիններուն չափ խելքք չեն) . nôtres.

ԳԻՏ. Ա. Առանց բաղդատութիւն մը ընելու գերա-
զանց առախճան մը ցուցնելու համար , très, fort, bien.
չաա , յոյժ . extrêmement, յեալին ծայր , վերջին առ-
ախճան . infiniment, անհունա , եւն. մակրայները կը
գործածուին ածականէն կամ մակրայէն առաջ : Այս
սեռակ ածական մը կամ մակրայ մը կը կոչուի Գե-
րադրական , Superlatif. ինչպէս .

Շաա գեղեցիկ գիրք մը .	Un très-beau livre.
Շաա գեղեցիկ գիրքեր .	De très-beaux livres.
Շաա սիրուն գանձակ մը .	Un fort joli couteau.
Շաա աղէկ .	Très-bien, fort-bien.

ԳԻՏ. Բ. Très ին ու ածականին կամ մակրային մէջ
տեղ ընդհանրապէս միութեան գիծ , trait d'union (-)
կը դրուի :

Այս մարդը յեալին ծայր գի- տուն է .	Cet homme est extrêmement (կամ très-) savant.
Այս թռչունը շաա սիրուն է .	Cet oiseau est très-joli.

ԳԻՏ. Գ. Հետեւեալ ածականներուն եւ մակրայնե-
րուն բաղդատականները զրականներէն բոլորովին
տարբեր են .

ԱՆՍԿԱՆՔ

Դրակ .	Բաղդատ .
Բարի , աղէկ . Bon.	Բարեգոյն , աւելի աղէկ . Meilleur.
Գէշ . Mauvais.	Աւելի գէշ . Pire.
Փոքր . Petit.	Փոքրագոյն . Moindre.

ՄԱԿԱՅԱՑՔ

Աղէկ .	Bien.	Լաւագոյն .	Mieux.
Գէշ .	Mal.	Յոռեգոյն .	Pis.

Քիչ.	Peu.	Նուաղ.	Moins.
Շատ.	Beaucoup.	Աւելի.	Plus.

ԴԻՏ. Դ. Պէտք է դիտնալ որ այս ածականներուն եւ մակբայներուն մէջ, ի՞նչ բաղդատական, կրնայ ըսուիլ նաեւ plus mauvais, plus mal, plus petit. բայց երբէք չըսուիր, plus bon, plus bien, plus peu.

ԴԻՏ. Է. Plus կամ moins էն ինչպէս նաեւ mieux, pis, մակբայնէն առաջ որոշեալ յօդ, le, la, les կը դրուի յուցնելու համար նոյն տեսակ բաներուն մէջ քան զամէնն աւելի կամ նուաղ : Այս տեսակ բաղդատութիւնը կը կոչուի Յարաբերութեամբ Դերադրական, Superlatif relatif. զոր օրինակ .

Յարաբերութեամբ գերադրական

Քան զամէն մէկ .	Le plus grand	de tous.
" " փոքր .	" " petit	" "
" " հարուստ .	" " riche	" "
" " աղքատ .	" " pauvre	" "
" " գիտուն .	" " savant	" "
" " յաճախ .	" " souvent	" "

Որո՞ւ (ար. քիմէ).	A qui ? (տես ԻԱ. Դաս).
Այս բեղղորը որո՞ւ է .	A qui est ce chapeau ?
Է .	C'est.
Եղբորս բեղղորն է, կամ Այս բեղղորը եղբորս է .	C'est le chapeau de mon frère. կամ. Ce chapeau est à mon frère.
Ամենէն գեղեցիկ բեղղորը որո՞ւ է .	Qui a le plus beau chapeau ?
Հօրս (բեղղոր) ամենէն գեղեցիկն է .	Celui de mon père est le plus beau.
Ո՞ր ժապատէնն ամենէն գեղեցիկն է . ձերի՞նք թէ իմինս .	Quel ruban est le plus beau, le vôtre ou le mien ?
Ինծի չափ յաճախ կը կարդա՞ք .	Lisez-vous aussi souvent que moi ?

Ձենէ աւելի յաճախ կը կարգաւ.	Je lis plus souvent que vous.
Ինծի չափ յաճախ կը կարգաւ.	Lit-il aussi souvent que moi ?
Ձեզի չափ յաճախ կը կարգաւ և կը գրէ.	Il lit et écrit aussi souvent que vous.
Ձեր ազաբբ ժեզի չափ կը գրեն.	Vos enfants écrivent-ils autant que nous ?
Ձենէ աւելի կը գրեն.	Ils écrivent plus que vous.
Մենք մեր բարեկամներուն որ- դոցմէն աւելի կը կարգանք.	Nous lisons plus que les en- fants de nos amis.
Որո՞ւ կը գրէք.	A qui écrivez-vous ?
Մեր բարեկամներուն կը գրենք.	Nous écrivons à nos amis.
Ազէկ գիրքեր կը կարգանք.	Nous lisons de bons livres.
Այս թռչունը փոքր է. փոք- րազոյն է շատ խմին. բոլոր թռչնոց փոքրազոյնն է.	Cet oiseau est petit, il est plus petit que le mien, c'est le plus petit de tous les oi- seaux.
Ասիւծը հզօր է. հզօրազոյն է քան գիւղաբ. բոլոր անաս- նոց հզօրազոյնն է.	Le lion est fort, il est plus fort que le tigre, c'est le plus fort de tous les ani- maux.

69. Հրահանգ

Այս դիրքը որո՞ւ է. — Իմս է. — Այս բեղոյը որո՞ւ
կը վերաբերի. — Հօրս բեղոյնն է. — Ինէ աւելի մեծ
էք. — Ձենէ աւելի մեծ եմ. — Ձեր եղբայրը ձեզի
չափ մեծ է. — Ինծի չափ մեծ է. — Քու բեղոյդ հօ-
րդ բեղոյրէն չափ դէ՞շ է. — Աւելի աղէկ է, բայց ա-
նոր (բեղոյրէն) չափ սեւ չէ. — Իսաալացւոց հանդերձ-
ները Խըլանտացւոց հանդերձներուն չափ աղէկ են.
— Աւելի գեղեցիկ են. բայց այնչափ (*) աղէկ չեն.
— Ամենէն գեղեցիկ ձեռնոցներն ո՞վ ունի. — Պաղիա-
ցիք ունին. — Ամենէն գեղեցիկ ձիերն ո՞վ ունի. — Ի-
միներս գեղեցիկ են. ձերկնանքն իմիններէս աւելի
գեղեցիկ են. բայց մեր բարեկամներունը ամենէն (**)
գեղեցիկներն են. — Ձեր ձին աղէկ է. — Աղէկ է.

բայց ձերինն աւելի աղէկ է . իսկ Անդղիացւոյնը մեր ճանչցած^(*) բոլոր ձերսուն ամենէն աղէկն է . — Սիրուն մուճակներ ունի՞ք . — Շատ սիրուններ ունիմ , բայց հղբայրս ինէ աւելի սիրուններ սնի . — Արմէ՞ կ'ընդունի զանոնք . — Իւր ամենէն աղէկ բարկամէն կ'ընդունի :

92. Հրահանգ

Ձեր զինին իմինիս չափ աղէկ է . — Աւելի աղէկ է . — Ձեր վաճառականն աղէկ զանալներ կը վաճառէ . — Ամենէն աղէկ զանալները որ ես կը ճանչնամ՝ կը վաճառէ . — Գաղիացիներէն աւելի գիրքեր կը կարդա՞նք . — Անոնցմէ աւելի կը կարդանք , բայց Անդղիացիք մինէ աւելի կը կարդան . իսկ Գերմանացիք ամենէն աւելի կը կարդան . — Մեր բժիշկն սլառաւէդէն աւելի գեղեցիկ պարտեղ մը ունի՞ս . — Անկէ աւելի գեղեցիկ մը ունիմ . — Ամերիկացին քննէ^(***) աւելի գեղեցիկ զաւաղսն մը ունի՞ . — Աւելի գեղեցիկ մը ունի . — Մեր զրացիներուն չափ գեղեցիկ տըղաք ունի՞նք . — Աւելի գեղեցիկներ ունինք . — Ձեր հանդերձն իմինիս չափ սիրուն է . — Այնչափ սիրուն չէ , բայց ձերինն աւելի աղէկ է . — Այսօր կը մեկնի՞ք . Այսօր չեմ մեկնիր . — Ձեր հայրը ե՞րբ կը մեկնի . — Այս իրիկուն իննին քառորդ մնացած կը մեկնի . — Այս երկու տղոցմէ ո՞րն ամենէն խելօքն է . — Սորվողը խաղացողէն աւելի խելօք է . — Ձեր սպասաւորըն իմինիս չափ աղէկ կ'աւլէ՞ . — Ձերինէն աւելի աղէկ կ'աւլէ . — Անդղիացին կը կարգաւ ափսոսալի գէշ որչափ աղէկ գիրքեր . — Աւելի աղէկներ կը կարգաւ քան թէ գէշեր :

93. Հրահանգ

Վաճառականները կը վաճառեն աւելի չաքար քան սուրճ . — Աւելի ասկէ կը վաճառեն քան անկէ . — Զեր կօշկակարն իմինիս չափ մաճակներ կը շինէ . — Զերինէն աւելի կը շինէ . — Իմ որդւոյս չափ աղէկ լողալ գիտէ՞ք . — Անկէ աւելի աղէկ լողալ գիտեմ, բայց ան ինէ աւելի աղէկ գիտէ խօսել Գաղիերէն . — Զերդի չափ աղէկ կը կարգա՞յ . — Ինէ աւելի աղէկ կը կարգայ . — Զեր գրացւոյն որդին շուկան կ'երթա՞յ . — Ոչ , տունը կը մնայ . սառւնները կը ցաւին . — Մեր պարափղպանին որդւոյն չափ աղէկ կը սորվի՞ք . — Անկէ աղէկ կը սորվիմ, բայց այն ինէ աղէկ կ'աշխատի . — Ամենէն գեղեցիկ հրացանն ո՞վ ունի . — Զերինը շատ գեղեցիկ է , բայց նաւապետներ եւս աւելի գեղեցիկ է . իսկ մերինն ամենէն գեղեցիկն է . — Մէկը մննէ աւելի գեղեցիկ տղայ ունի՞ . — Ոչ ոք աւելի գեղեցիկներ ունի . — Զեր որդին ինծի չափ յաճախ կը կարգա՞յ . — Զննէ աւելի յաճախ կը կարգայ . — Եղբայրս ձեզի չափ յաճախ Գաղիերէն կը խօսի՞ . — Ինծի չափ յաճախ կը խօսի եւ կը կարգայ . — Զեզի չափ կը գրե՞մ . — Ինէ աւելի կը գրէք . — Մեր գրացւոյն տղաքը մեզի չափ յաճախ Գերմաներէն կը կարգա՞ն . — Մենք անոնցմէ քիչ յաճախ (ոչ անոնց չափ յաճախ) կը կարգանք . — Անոնց չափ յաճախ կը գրենք . — Անոնք մննէ աւելի յաճախ կը գրեն . — Որո՞ւ կը գրեն . — Իրենց բարեկամներուն կը գրեն . — Անգղիերէն գիրքեր կը կարգա՞ք . — Փոխանակ Անգղիերէն գիրքեր կարգալու Գաղիերէն կը կարգանք :

(*) ԴԻՏ. Ըսուեցաւ որ հաւասարութիւն ցուցնելու համար aussi կը գործածուի : Պէտք է գիտնալ որ երբ խօսքը բացասական է , փոխանակ aussi մակըային՝

չատ անգամ si կը գործածուի . Ինծի չափ հարուստ է .
Il est aussi riche que moi . Ինծի չափ հարուստ չէ . Il
n'est pas si riche que moi .

(*) ԴԻՏ. Ամենէն աւելի ցուցնող le plus մակըայէն
ետքը շատ անգամ de tous բառը եւ կամ que je con-
naissse, que j'aie vu, որ ես ճանչնամ, որ ես տեսած
ըլլամ, խօսքերը կը գրուին . որ ըսել է՝ իմ ճանչցած-
ներուս, տեսածներուս ամենէն աղէկը, եւայլն :

(**) ՅԱՆ. Ամերիկացին ձենէ աւելի գեղեցիկ դա-
ւադան ունի, ըսել՝ հայերէն աղէկ բացատրութիւն մը
չէ . աւելի աղէկ է ըսել . Ձերինէն կամ ձեր ունեցած
դաւադանին աւելի գեղեցիկ : Թէպէտ մենք ոչ այն-
չափ բացատրութեան ընտրութեանը, որչափ Գաղիե-
րէնին մօտ ըլլալու համար, այս տեսակ խօսքեր վե-
րի կերպով թարգմանեցինք : Ըսինք . Մէկը մենէ ա-
ւելի գեղեցիկ տղաք ունի՞ . փոխանակ ըսելու՝ Մէկը
մեր տղոցմէն աւելի գեղեցիկ տղաք ունի :

Լ. ԴԱՍ. Trentième Leçon.

$\left. \begin{array}{l} \text{Հագնել} \\ \text{դնել} \end{array} \right\} \left. \begin{array}{l} \text{հագնելով} \\ \text{դնելով} \end{array} \right\} .$	Mettre (*) 4, mettant.
$\left. \begin{array}{l} \text{կը հագնի՞ք} \\ \text{կը դնի՞ք} \end{array} \right\}$	Mettez-vous ?
$\left. \begin{array}{l} \text{կը հագնիմ} \\ \text{կը դնիմ} \end{array} \right\}$	Je mets.
$\left. \begin{array}{l} \text{կը հագնիս} \\ \text{կը դնիս} \end{array} \right\}$	Tu mets.
$\left. \begin{array}{l} \text{կը հագնի} \\ \text{կը դնէ} \end{array} \right\}$	Il met.
Գլխարկս կը դնեմ .	Je mets mon chapeau.
Ձեռնոցները կը դնէ .	Il met ses gants.
Ձեր մուճակները կը հագնի՞ք .	Mettez-vous vos souliers ?
կը հագնի՞նք .	Nous les mettons.

Ձեր եղբայրներն ի՞նչ կը հագնին .	Que mettent vos frères ?
Երևոյց հանդերձները կը հագնին .	Ils mettent leurs habits .
Ձիւ ս՛ր կը տանիր .	Où me conduisez-vous ?
Ձեզ հօրս տունը կը տանիմ .	Je vous conduis chez mon père .
Գուրս կ'ելլէ՞ք .	Sortez-vous ?
Գուրս կ'ելլեմ .	Je sors .
Գուրս կ'ելլենք .	Sortons-nous ?
Գուրս կ'ելլենք .	Nous sortons .
Ձեր հայրը ե՞րբ գուրս կ'ելլէ .	Quand votre père sort-il ?
Կանուխ .	De bonne heure, matin .
Ձեզի չափ կանուխ .	D'aussi bonne heure que vous .
Ձեզի չափ կանուխ կ'ելլէ .	Il sort d'aussi bonne heure que vous .
Ուշ .	Tard .
Չափէն աւելի (Կարի) .	Trop (Ժաւ .)
Կարի ուշ .	Trop tard .
Կարի կանուխ .	Trop tôt, de trop bonne heure .
Կարի մեծ .	Trop grand .
Կարի քիչ .	Trop peu .
Կարի փոքր .	Trop petit .
Չափէն աւելի կը խօսե՞ք .	Parlez-vous trop ?
Բաւական չեմ խօսիր .	Je ne parle pas assez .
Չենէ աւելի ուշ .	Plus tard que vous .
Չենէ ուշ գուրս կ'ելլեմ .	Je sors plus tard que vous .
Ինծի չափ կանուխ տեսարան կ'երթամք .	Allez-vous au spectacle d'aussi bonne heure que moi ?
Չենէ աւելի կանուխ կ'երթամք .	Je vais plus tôt (de meilleure heure) que vous .
Աւելի կանուխ .	Plus tôt (de meilleure heure)
Իսկողն (անմիջապէս) ,	Aussitôt .
Իսկողն եկաւ .	Il est arrivé aussitôt .
Այնչափ կանուխ որչափ .	Aussi tôt que .
(... ուն) պէս .	Aussitôt que .
Ինծի չափ կանուխ եկաւ . (պիտի)	Il est arrivé aussi tôt que moi .
չափ կանուխ եկաւ որչափ ես) .	
Քիչ ատենէն (Ընդհուպ) .	Bientôt .
Շատ կանուխ .	Bien tôt (de fort bonne heure) .

Ինչ հուշ (քիչ ատենէն, մօտերս) պիտի մեկնի .	Il partira bientôt.
Շատ կանուխ կու գայք .	Vous venez bien tôt.
Ձեր հայրն ինչ աւելի կանուխ կ'երթայ .	Votre père va-t-il plus tôt que moi (de meilleure heure que moi) ?
Կարի (չափէն աւելի) կանուխ կ'երթայ .	Il va trop tôt.
Առդէն .	Déjà.
Առդէն կը խօսե՞ք .	Parlez-vous déjà ?
Դեռ ոչ .	Na—pas encore.
Դեռ չեմ խօսիր .	Je ne parle pas encore.
Ձեր ամսակը կը լնցնե՞ք .	Finissez-vous votre billet ?
Դեռ չեմ լնցուցներ .	Je ne le finis pas encore.
Դեռ նախաճաշ կ'ընե՞ք .	Déjeunez-vous encore ?

ԴԻՏ. Ա. Ինչպէս վերի օրինակներուն մէջ՝ տեսնուեցաւ, plus tôt զատ գրուած, եւ plustôt կից գրուած, ինչպէս նաեւ bien tôt եւ bientôt, aussi tôt եւ aussitôt տարբեր նշանակութիւն ունին: Աշակերտք այս տարբերութիւններն աղէկ միտք լսելուն, որ զատ գրուածն աւելից գրուածը չգիտիմեն:

ԴԻՏ. Բ. Նախընթաց դասերուն մէջ տեսնուեցաւ որ բայերէն ոմանք իրենցմէ ետքը եկող աներեւոյթէն անմիջապէս առաջ de նախադրութիւնը կ'ուզին, ոմանք՝ à, եւ ոմանք pour. ոմանք ալ ամենեւին նախադրութիւն չեն ուղեր. ինչպէս vouloir (տես Դաս ԺԸ), pouvoir (Դաս Ի.), aller (chercher) եւ envoyer (chercher) (Դաս ԻԲ.), aller, մօտ ապաւնի ցուցնող (Դաս ԻԳ.), faire (voir) (Դաս ԻԷ.), compter (Դաս ԻԷ.): Անմիջապէս իրենցմէ ետքը եկող աներեւոյթին հետ ամենեւին նախադրութիւն չարհանջող բայերը հետեւեալներն են:

Aller, թողել, ընելու վրայ ըլլալ .	Déclarer, իմացնել .
	Désirer, (*) Բաղձալ .

ԳԻՏ. (*) Désirer ին եւ ետեւէն եկող աներկւոյթին մէջտեղ եթէ ուրիշ բան մը մանէ, աներկւոյթը de կ'ամնու. Je désire fort de servir votre père.

Avouer, Խտտովանել.

Devoir, Պարտել, պարտական

Compter, Միտք ունենալ.

Բլլալ.

Croire, Կարծել.

Entendre, Լսել, Իմանալ.

Daigner, Արժանի համարել,

Envoyer, Դրհկել.

զիջանիլ.

Espérer, (***) Յուսալ.

ԳԻՏ. (***) Espérer ին եւտեւէն եկող աներկւոյթին մէջտեղ նոյնպէս եթէ ուրիշ բան մը մանէ, աներկւոյթը de կ'ամնու. Il n'espère plus de gagner son procès. նոյնպէս եթէ խօսքին մէջ espérer աներկւոյթ է, ետեւէն եկող աներկւոյթը de կ'ամնու. ինչպէս. Je puis espérer de gagner mon procès.

Avoir beau, Ի զուր ջանալ. valoir mieux, Լուսադոյն Բլլալ, նոյնպէս առանց նախադրութեան կ'ուզեն իրենցմէ ետքը եկող աներկւոյթը :

Faillir, Քիչ մնալ.

Prétendre, Պահանջել, ցուցնել.

Faire, Բնել.

Pouvoir, Կրնալ.

Falloir, Պէտք Բլլալ.

Savoir, Գիտնալ.

Laisser, Թողուլ.

Sembler, Թուիլ.

Nier, Ուրանալ.

Souhaiter, Մաղթել.

Oser, Համարձակիլ.

Soutenir, Բռնել, պաշտպանել.

Ouïr, Լսել.

Venir, Գալ.

Parâitre, Երեւալ, Թուիլ.

Voir, Տեսնել.

Penser, Խորհել.

Vouloir, Ուզել.

ԳԻՏ. Գ. Գարձեալ նախադրութիւն չաւանուր աներկւոյթը, եթէ խօսքին սկիզբն է իբրեւ տէր բայի. ինչպէս.

Չափէն աւելի ուտելը վտան. Manger trop est dangereux. Գաւոր է.

Չափէն աւելի խօսելն անխոհ. Parler trop est imprudent. մութիւն է.

Մեզ վշտացնողներուն բարեք Faire du bien à ceux qui nous
ընելը գովելի գործ է . ont offensés, est une action
louable. *louable*

94. Հրահանգ

Տեսարան երթալու համար ուրիշ հանդերձ մը կը
հաղնիք . — Ուրիշ մը կը հաղնիմ . — Ձեր մուճակները
չհաղած (հալանելէն առաջ) ձեր ձեռնոցները կը դնէք .
— Ձեռնոցներս չդրած մուճակներս կը հաղնիմ . — Ձեր
եղբայրն իր հանդերձն հաղնելու տեղ իր գլխաւորը կը
դնէ . — Իր գլխաւորը չդրած իր հանդերձը կը հաղնի .
— Մեր աղաքն իրենց բարեկամներուն տունն երթալու
համար իրենց մուճակները կը հաղնին . — Հոն երթա-
լու համար կը հաղնին . — Մեր որդիքն ի՞նչ կը հաղ-
նին . — Իրենց հանդերձներն ու իրենց ձեռնոցները կը
հաղնին . — Արդէն Գաղիներէն կը խօսէիք . — Դեռ չեմ
խօսիր , բայց սորվելու կը սկսիմ . — Ձեր հայրն ար-
դէն գուրս կ'ելլէ . — Դեռ գուրս չ'ելլեր . — Ժամը քա-
նիկն կ'ելլէ . Ժամը քանիկն կ'ելլէ . — Ժամը տասնին
կ'ելլէ . — Դուրս ելլելէն առաջ նախաճաշ կ'ընէ . — Եւ-
րէն առաջ նախաճաշ կ'ընէ եւ իր տոմսակները կը
դրէ . — Ձենէ աւելի կանոնի կ'ելլէ . — Ես անկէ կա-
նոնի կ'ելլեմ . — Ինծի չափ յաճախ տեսարան կ'եր-
թամք . — Ձեզի չափ յաճախ կ'երթամ . — Այս մարդը
ճանչնալու կը սկսիք . — Ճանչնալու կը սկսիմ . — Կա-
նոնի նախաճաշ կ'ընէք . — Ուշ նախաճաշ չ'ենք ընել .
— Անգղիացին ձենէ աւելի կանոնի նուազածութեան
կ'երթայ . — Ինչ ուշ կ'երթայ . — Ժամը քանիկն կ'եր-
թայ . — Ժամը տասնումէկ ու կէսին կ'երթայ :

95. Հրահանգ

Նա աղածութեան չափէն աւելի կանուխ չէ՞ք երթար . — Չափազանց ուշ կ'երթամ . — Չափազանց շատ (trop) կը գրեմ . — Չափազանց շատ չէ՞ք գրեր , բայց չափէն աւելի կը խօսիք . — Չենէ աւելի՞ կը խօսիմ . — Ինէ եւ իմ եղբորմէն աւելի կը խօսիք . — Վախարկս չափէն աւելի մեծ է . — Ոչ չափէն աւելի մեծ է , ոչ չափէն աւելի փոքր . — Աւելի յաճախ Վաղիերէն կը խօսիք քան թէ Անդդիերէն . — Աւելի յաճախ Անդդիերէն կը խօսիմ քան թէ Վաղիերէն . — Ձեր բարեկամները շատ ցորեն կը գնեն . — Շատ չեն գներ . — Բաւական հաց ունի՞ք . — Շատ չունիմ , այլ բաւական . — Ո՛ւշ է . — Ուշ չէ . — Ժամը քանի՞ն է . — Ժամը մէկ է . — Ձեր հօրը տունը երթալու համար չափէն աւելի ո՛ւշ է (Այնչափ ո՛ւշ է որ ձեր հօրը տունը չերթուիր) . — Հոն երթալու համար չափէն աւելի ուշ չէ . — Ձիս անոր տունը կը տանի՞ք . — Ձեզ հոն կը տանիմ . — Ան ո՛ւր է . — Իւր գրասենեակն է . — Սպանիացին ձի կը գնէ՞ . — Հատ մը չի կրնար գնել . — Աղքատ է . — Աղքատ չէ . ձենէ հարուստ է . — Ձեր եղբայրը ձեզի չափ գիտմուն է . — Ինէ աւելի գիտուն չէ , բայց դուն անկէ եւ ինէ աւելի գիտուն ես :

96. Հրահանգ

Այս մարդը կը ճանչնամք . — Այդ ճանչնամ . — Դիտումն է . — Իմ ճանչցած մարդիկներուս ամենէն գիտունն է . — Ձեր ձին իմինէն աւելի գէշ է . — Ձեր թինին չափ գէշ չէ . — Իմինս Սպանիացեալներէն աւելի գէշ է . — Աւելի գէշ է . ամենէն գէշ ձին է որ ես կը ճանչնամ . — Այս մարդոց աւելի քիչ (նուազ) հաց կու տաք քան թէ պանիր . — Անոնց աւելի քիչ կու

տամ ասիէ քան թէ անկէ . — Ձեր դրացիներուն չափ ստակ կ'ընդունի՞ք . — Անոնցմէ շատ աւելի կ'ընդունիմ (Ես շատ աւելի կ'ընդունիմ քան թէ անոնք) . — Ո՞վ ամենէն աւելի ստակ կ'ընդունի . — Անգղիացիք ամենէն աւելի կ'ընդունին . — Ձեր որդին տոմսակ մը գրել արգէն դիտէ՞ . — Դեռ հաստ մը գրել չի դիտեր , բայց քիչ մը կարգալու կը սկսի . — Բուսիացւոց չափ ի՞նչ կարգա՞ք . — Անոնցմէ աւելի կը կարգանք , բայց Գաղիացիք ամենէն աւելի կը կարգան . — Ամերիկացիք մննէ աւելի՞ կը դրեն . — Մենէ քիչ կը դրեն , բայց Խալապիք ամենէն քիչ կը դրեն . — Անոնք Ամերիկացւոց չափ հարուստ են . — Անոնցմէ քիչ հարուստ են (Անոնց չափ հարուստ չեն) . — Ձեր թռչուններն այնչափ գեղեցիկ են որչափ Իրլանդացւոց (թռչունները) . — Անոնց (թռչուններէն) քիչ գեղեցիկ են , բայց Սպանիացւոց (թռչունները) ամենէն քիչ գեղեցիկ են . — Ձեր թռչունը կը վաճառէ՞ք . — Ձեմ վաճառեր . չափէն աւելի կը սիրեմ վաճառելու համար (Այնչափ կը սիրեմ որ չեմ վաճառեր) :

ԼԱ. ԴԱՍ. Trente-et-unième Leçon.

ՀՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԱՆՑԵԱԼ.

Ընդունելութիւն անցեալը նախնական ժամանակ է . (Տես Դաս ԻԴ.) :

Ա. Լծորդութեան , այսինքն er վերջաւորած բայերուն ընդունելութիւն անցեալն Պաննալու համար պէտք է աներեւոյթին er մասնիկն é ի փոխել , ինչպէս՝ aimer, aimé. manger, mangé. aller, allé, ելն :

Բ. Լծորդութեան , այսինքն ir վերջաւորած բայերուն ընդունելութիւն անցեալն ունենալու համար պէտք է (բայ ի քանի մը անգամոն բայերէ) անեղեւ-

ւոյթին ր գիրը թողուլ, ինչպէս՝ finir, fini, sentir, senti. dormir, dormi, կն :

Գ. և Գ. Լծորդութեանց, այսինքն avoir և re ղերջաւորած կանոնաւոր բայերուն ընդունելութիւն անցեալն ունենալու համար՝ պէտք է աներեւոյթին avoir և re մասնիկները սի փոխել. ինչպէս՝ recevoir, reçu. devoir, dû. rendre, rendu. vendre, vendu .

ԳԻՏ. Զարաուղի բայերուն ընդունելութիւն անցեալներն, իրբեւ նախնական ժամանակ՝ պէտք է դաս միաք առնուլ :

Եմ, եղած .	Etre (*), été.
Երթալ, գացած .	Aller, allé.
Եղած ըլլալ .	Avoir été.
Եղած եմ կամ եղայ .	J'ai été.
Եղած ես ,, եղար .	Tu as été.
Եղած է ,, եղաւ .	Il a été.
Եղած ենք ,, եղանք .	Nous avons été.
Եղած էք ,, եղաք .	Vous avez été.
Եղած են ,, եղան .	Ils ont été.

ԳԻՏ. Երբ անցեալ ժամանակի մէջ տեղ մը եղած կամ դռնուած ըլլալու վրայ խօսք կ'ըլլայ, j'ai été, եմ, կրնայ դործածուիլ միայն այն առնն, երբ եղած կամ դռնուած ժամանակին տեւողութիւնը կը ցուցուի, եւ կամ խօսքէն կը հասկցուի թէ գացողն արդէն դադարած է : Ուրիշ դէպքերու մէջ aller բայը դործածելու է :

Գացի կամ գացած եմ.	Je suis allé.
Գացիր ,, ,, ես .	Tu es allé.
Գնաց ,, ,, է .	Il est allé.
Գացինք ,, ,, ենք .	Nous sommes allés.
Գացիք ,, ,, էք .	Vous êtes allé (*) կամ allés.
Գացին ,, ,, են .	Ils sont allés.

ԳԻՏ. (*) Vous êtes allé, առանց չի կը գործածուի, երբ տէր բային, Vous, մէկ անձ կը ցուցնէ, եւ քաղաքաւարութեան համար միայն յոքնակի դրուած է, իսկ եթէ Vous մէկէն աւելի անձանց համար է, Vous êtes allés գրելու է չ ուլ :

Երկու ժամ կեցայ տեսարանը J'ai été deux heures au spectacle.
(Թատրոնը).

Երկայն ատեն կեցայ եկեղեցին. J'ai été longtemps à l'église.

Շուկայ գացնք (եղաք). Avez-vous été au marché ?

Գացի (եղայ). J'y ai été.

Այս խօսքերուն առջի երկուքին մէջ ժամանակին տեւողութիւնը նշանակուած է. իսկ վերջի երկուքին մէջ կը հասկցուի թէ գացողն արդէն դարձած է :

Գացած չեմ կամ չգացի. Je n'y ai pas été.

Գացած եմ " գացի. Y ai-je été ?

Գացած էք " գացիք. Vous y avez été.

Գացած չէք " չգացիք. Vous n'y avez pas été.

Գացած է " դեռ. Y a-t-il été ?

Գացած է " գնաց. Il y a été.

Գացած չէ " չգնաց. Il n'y a pas été.

Երեկ բարեկամս տունը գացի. J'ai été hier chez mon ami.

Երեկ եկեղեցի գացի. J'ai été hier à l'église.

Քանի՞ անգամ շուկան գացիք. Combien de fois avez-vous été au marché ?

Պարահանդէս գացնք կամ դա. Avez-vous été au bal ?

ցած էք.

Երբեք.

Jamais.

Ոչ երբեք.

Ne—jamais.

Երբեք պարահանդէս գացած էք. Etes-vous jamais allé au bal ?

Երբեք գացած չեմ.

Je n'y suis jamais allé.

Երբեք գացած չես.

Tu n'y es jamais allé.

Երբեք գացած չէ.

Il n'y est jamais allé.

Երբեք գացած չէք.

Vous n'y êtes jamais allé.

Արդէն.

Déjà.

Արդէն (երբէք) թատրոնն դա- Avez-vous déjà été au spec-
ցած (գանուած) էք . tacle ? Կամ Etes-vous déjà
allé au spectacle ?

Արդէն դացած (գանուած) եմ J'y ai déjà été.

Արդէն դացած էք . Y avez-vous déjà été ?

Դեռ ոչ .

Ne—pas encore.

Դեռ դացած չեմ .

Je n'y ai pas encore été.

Դեռ դացած չես .

Tu n'y as pas encore été.

Դեռ դացած չէ .

Il n'y a pas encore été.

Դեռ դացած չէք .

Vous n'y avez pas encore été.

Դեռ դացած չենք .

Nous n'y avons pas encore été.

Արդէն (երբէք) հօրս տունը Avez-vous déjà été chez mon
դացած (եղած , գանուած) père ?

էք .

Դեռ տնոր տունը դացած չեմ . Je n'ai pas encore été chez lui.

Արդէն հօրս տունը դացած էք . Avez-vous déjà été chez mon
père ?

Դեռ տնոր տունը դացած չեմ . Je ne suis pas encore allé
chez lui.

Այս առաւ. ո՞ւր դացիք (ո՞ւր OÙ avez-vous été ce matin ?
էիք) .

Պարտէզն էի (դացի) .

J'ai été au jardin.

Եղբայրդ ո՞ւր էր .

Où ton frère a-t-il été ?

Մթերանոցն էր .

Il a été au magasin.

Ինծի չա՞ն կանուխ դնաց հօն . Y est-il allé d'aussi bonne-
heure que moi ?

Ձեռնե կանուխ դնաց հօն . Il y est allé de meilleure
heure que vous.

Ե՞րբ դացիք հօն .

Quand y avez-vous été ?

97. Հրահանգ

Ո՞ւր էիք (դացիք) . —Շուկան էի . —Պարահան-
դէս դացիք . —Գացի . —Տեսարան դացիք . —Գա-
ցիք . —Դուն հոն դացած ես . —Գացած եմ . —Ձեր
որդին երբէք թատրոնն դացած է . —Երբէք դացած
չէ . —Երբէք իմ մթերանոցս դացած ես . —Երբէք
դացած չեմ . —Երթալու միտք ունի՞ք . —Երթալու

միտք ունիմ . — Ն՛րբ երթալ կ'ուղէք . — Վաղը երթալ կ'ուղևմ . — Ժամը քանիկն . — Կէս օրին . — Ձեր եղբայրն արդէն իմ մեծ պարտէզս գացած է . — Դեռ գացած չէ . — Տեսնելու միտք ունի՞ . — Տեսնելու միտք ունի . — Ն՛րբ երթալ կ'ուղէ . — Այսօր երթալ կ'ուղէ . — Այսօր պարահանդէս երթալու միտք ունի՞ . — Երթալու միտք ունի . — Արդէն պարահանդէս գացած էք . — Դեռ գացած չեմ . — Ն՛րբ երթալու միտք ունիք . — Վաղիւ երթալու միտք ունիմ . — Արդէն Գաղիացւոյն պարտէզը գացած էք . — Դեռ գացած չեմ . — Իմ միջերանոցներս գացած էք . — Գացած եմ . — Ն՛րբ գացած էք . — Այս աստու գացած եմ . — Ձեր գրասենեակը թէ ձեր բարեկամինը գացած եմ . — Ոչ իմինս եւ ոչ բարեկամինս գացած էք , այլ Անդղիացւոյնը :

98. Հրահանգ

Խտալացին մն՛ր միջերանոցները թէ Հոլանտացւոյ միջերանոցները գացած է . — Ոչ մերինները եւ ոչ Հոլանտացւոյ (միջերանոցները) գացած է , այլ Գերմանացւոյ (միջերանոցները) . — Արդէն շուկայ գացի՞ր . — Դեռ չգացի , բայց երթալու միտք ունիմ . — Մեր գրացւոյն որդին հոն գացած է . — Գացած է . — Ն՛րբ գացած է . — Այսօր հոն էր . — Մեր պարսիզպանին որդին շուկայ երթալու միտք ունի՞ . — Երթալու միտք ունի . — Հոն ի՞նչ կ'ուղէ դնել . — Կ'ուղէ դնել վառեալ , ձու (հաւկիթ) , ցորեն , պանիր եւ միգուղ . — Արդէն եղբօրս տունը գացած էք . — Արդէն գացած եմ . — Ձեր բարեկամն արդէն հոն գացած է . — Դեռ գացած չէ . — Արդէն մեր բարեկամներուն տունը գացած ենք . — Դեռ գացած չենք . — Մեր բարեկամները երբէք մեր տունը գացած (եկած) են . — Երբէք գացած (եկած) չեն . — Երբէք թատրոն գացած էք :

—Երբէք դացած չեմ . —Համար մը գրելու բաղձանք ունի՞ք . —Հաս մը գրելու բաղձանք ունիմ . —Այսու ատմասկ մը գրել կ'ուզէք . —Հաս մը սրբույս գրել կ'ուզեմ . —Ձեր հայրն արդէն նաւադածութեան դացած է . —Դեռ դացած չէ , բայց երթալու միտք ունի . —Այսօր երթալու միտք ունի՞մ . —Վաղիւ երթալու միտք ունի . —Ժամը քանի՞ն կ'ուզէ մեկնել . —Ժամը վեց ու կէսին կ'ուզէ մեկնել . —Նախաճաշ չըրամք երթալու միտք ունի . —Մեկնելէն առաջ նախաճաշելու միտք ունի :

99. Հրամանդ

Ինծի չափ կանոնիս դացիք տեսարան , —Ձենէ կանոնիս դացի . —Ստէպ դացած էք նաւադածութեան . —Ստէպ դացած եմ . —Մեր դրացին մեղի չափ յաճախ թատրոն դացած է . —Մենէ յաճախ դացած է . —Մեր բարեկամները չափէն աւելի (կարի) կանոնիս (վաղ) կ'երթան իրենց դրասենեակը . —Չափէն աւելի ուշ (կարի անադոն) կ'երթան . —Մեղի չափ ո՛ւշ կ'երթան . —Մենէ ո՛ւշ կ'երթան . —Անդդիացիք չափէն աւելի կանոնիս կ'երթան իրենց մթերանոցները . —Չափէն աւելի կանոնիս կ'երթան . —Ձեր բարեկամը մեղի չափ յաճախ է (կը գտնուի) իւր դրասենեակը . —Ինէ աւելի յաճախ հոն է . —Հոն ի՞նչ կ'ընէ . —Կը գրէ . —Ձեզի չափ կը գրէ . —Ինէ աւելի կը գրէ . —Ձեր բարեկամն ո՛ւր կը մնայ . —Իւր դրասենեակը կը մնայ . —Դուրս չե՛լլեր . —Դուրս չե՛լլեր . —Պարտէղը կը մնա՞ք . —Կը մնամ . —Ամէն օր ձեր բարեկամին տունը կ'երթա՞ք . —Ամէն օր կ'երթամ . —Այն ե՛րբ ձեր տունը կ'երթայ . —Ամէն իրիկուն իմ տունս կուգայ . —Այս իրիկուն տեղ մը կ'երթա՞ք . —Տեղ մը չեմ երթար . իմ տունս կը մնամ . —Մէկը կանչել (բերել)

կու տա՞ք . — Բժիշկս կանչել կու տամ . — Ձեր սպասաւորը բան մը բերելու կ'երթայ . — Դինի բերելու (գընելու) կ'երթայ . — Այս առտու տեղ մը դացի՞ք . — Տեղ մը չդացի . — Ձեր հայրն ո՞ւր գնաց . Տեղ մը չգնաց . — Մորը չայ կը խմէ՞ք . — Ամէն առտու կը խմեմ . — Ձեր որդին սուրճ կը խմէ՞ . — Տուրմ կը խմէ . — Սուրճ խըմելու դացի՞ք . — Խմելու դացի :

ԼԲ. ԴԱՍ. Trente-deuxième Leçon.

Ունե՞աւ, ունեցա՞ծ .

Avoir (*), eu.

ԴԻՏ. Ա. Դերանունն սեռի խնդիրները, me, te, se, nous, vous, le, la, les. զիս, քեզ, զինքը, զմեզ, զձեզ, զնա, զանոնք, ոչ թէ ընդունելութիւն անցեալէն առաջ, այլ avoir բայէն առաջ կը դրուին :

Գիրքս ունեցա՞ք (առե՞ք, ձեր Avez-vous eu mou livre ? քո՞վն է) .

Չունեցայ (չառի, քովս չէ) . Je ne l'ai pas eu.

Ունեցա՞յ . L'ai-je eu ?

Ունեցաք . Vous l'avez eu.

Չունեցաք . Vous ne l'avez pas eu.

Չունեցար . Tu ne l'as pas eu.

Ունեցա՞ւ . L'a-t-il eu ?

Ունեցաւ . Il l'a eu.

Չունեցաւ . Il ne l'a pas eu.

Հանգերէն ունեցա՞ր . As-tu eu l'habit ?

Չունեցայ . Je ne l'ai pas eu.

Գիրքերն ունեցա՞ք . Avez-vous eu les livres ?

ԴԻՏ. Բ. Ընդունելութիւն անցեալին իրմէ առաջ եղած դերանունն սեռի խնդրոյն հետ թուով կը համաձայնի, այսինքն՝ եթէ սեռի խնդիր դերանունը յօքնակի է, ընդունելութիւնն յօքնակիի օ նշանը (իդականի մէջ es) կ'առնու .

Չանմը ունեցայ .	Je les ai eus.
Չանմը չունեցայ .	Je ne les ai pas eus.
Չանմը ունեցա՞յ .	Les ai-je eus ?
Չանմը ունեցա՞ր .	Vous les avez eus.
Չանմը չունեցա՞ր .	Vous ne les avez pas eus.
Չանմը ունեցա՞ւ .	Les a-t-il eus ?
Չանմը ունեցաւ .	Il les a eus.
Չանմը չունեցաւ .	Il ne les a pas eus.

ԴԻՏ. Գ. Եթէ ընդունկութիւն անցեալէն առաջ եղող զերանունը en է, ընդունկութիւն անցեալին անփափա կը մնայ, թէև en յաջորդէ դոյախան մը յաւարերէ :

Հաց ունեցա՞ք .	Avez-vous eu du pain ?
Ունեցայ .	J'en ai eu.
Չունեցայ .	Je n'en ai pas eu.
Ունեցա՞յ .	En ai-je eu ?
Ունեցա՞ր .	Vous en avez eu.
Չունեցա՞ր .	Vous n'en avez pas eu.
Ունեցա՞ւ .	En a-t-il eu ?
Չունեցաւ .	Il n'en a pas eu.
Դանակներ ունեցա՞ք .	Avez-vous eu des couteaux ?
Ունեցայ .	J'en ai eu.
Չունեցայ .	Je n'en ai pas eu.
Ի՞նչ ունեցաւ .	Qu'a-t-il eu ?
Բան մը չունեցաւ .	Il n'a rien eu.
Քաղց ունեցա՞ք (անօթեցա՞ք) .	Avez-vous eu faim ?
Վախ ունեցայ (ժախցայ) .	J'ai eu peur.
Երբէք ոչ իրաւունք ունեցաւ ոչ ալ անիրաւ եղաւ .	Il n'a jamais eu ni tort ni raison.
Տեղի ունենալ (պատահել, կատարուիլ, ըլլալ) .	Avoir lieu.
Այս, այս բանը .	Cela, c'est ceci.
Պարահանդէսն այս իրիկուն փեղի կ'ունենայ (կը կատարուի) .	Le bal a-t-il lieu ce soir ?
Տեղի կ'ունենայ (կը կատարուի) .	Il a lieu.

Այս իրիկուն տեղի կ'ուենայ .	Il a lieu ce soir.
Այսօր տեղի չուենար .	Il n'a pas lieu aujourd'hui.
Պարահանդէսն երբ տեղի ունեցաւ .	Quand le bal-a-t-il eu lieu ?
Երեկ տեղի ունեցաւ .	Il a eu lieu hier.
Երեկ .	Hier.
Եռանդ (երեկ չէ առջի օր) .	Avant hier.
Ո՞րչափ անգամ .	Combien de fois ?
Անգամ մը , միանգամ .	Une fois.
Երկու անգամ , երկիցս .	Deux fois.
Երեք անգամ , երիշս .	Trois fois.
Շատ անգամ , չազմիցս .	Plusieurs fois.
Ատենոք , երբեմն .	Autrefois.
Երբեմն , առանձն առանձն .	Quelquefois.
Երբեմն պարահանդէս կ'երթամք .	Allez-vous quelquefois au bal ?
Երբեմն կ'երթամ .	J'y vais quelquefois.
Երբեմն դացած էք .	Y êtes-vous allé quelquefois ?
Յաճախ դացած եմ .	J'y suis allé souvent.
Անէ աւելի յաճախ .	Plus souvent que vous.
Մարդիկն իմ արկղս ունեցան .	Les hommes ont-ils eu mon coffre ?
Չուենեցան .	Ils ne l'ont pas eu.
Ո՞վ ունեցաւ .	Qui l'a eu ?
Դանակներս ունեցան .	Ont-ils eu mes couteaux ?
Չուենեցան .	Ils ne les ont pas eus.
Ո՞վ ունեցաւ զանոնք .	Qui les a eus ?
Գիբբեր գնելու իրաւունք չունեցայ (գէշ բրէ) .	Ai-je eu tort d'acheter des livres.
Գնելու իրաւունք ունեցաք (գէշ չբրէ) .	Vous n'avez pas eu tort d'en acheter.

460. Հրահանգ

Գրպանս ունեցա՞ք . — Ունեցայ . — Ձեռնոցս ունեցա՞ք . — Ունեցայ . — Անձրեւնոցս ունեցա՞ք . — Չունեցայ . — Ձեր դանակն ունեցա՞յ . — Ունեցաք . — Ե՞րբ ունեցայ (առի) . — Երեկ ունեցաք . — Ձեր ձեռնոցներն ունեցա՞յ . — Ունեցաք . — Ձեր եղբայրն իմ փայ-

աէ մութն ունեցաւ . — Ունեցաւ . — Ոսկիէ ժապաւնս ունեցաւ . — Չունեցաւ . — Անդդիացիք իմ գեղեցիկ նաւս ունեցան . — Ունեցան . — Գերձանէ դուռս պաներս ո՞վ ունեցաւ . — Ձեր սպասաւորներն ունեցան դանակք . — Ձեր զրացւոյն երկաթէ արկղը ունեցա՞ք . — Ունեցանք . — Անոր գեղեցիկ ատրճանակն ունեցա՞նք . — Չունեցանք . — Օտարականներուն խըշտեակներն ունեցա՞նք . — Չունեցաք . — Ամերիկացին իմ աղէկ դործս (դրուածս) ունեցա՞ւ . — Ունեցաւ . — Սրծաթէ դանակս ունեցա՞ւ . — Չունեցաւ . — Երկտասարդը դործիս առաջին հատորն ունեցա՞ւ . — Առաջինը չունեցաւ , այլ երկրորդն ունեցաւ . — Ունեցաւ . — Այս , տէր , ունեցաւ . — Ե՞րբ ունեցաւ . — Այս առտու ունեցաւ . — Շաքար ունեցա՞ք . — Ունեցայ . — Աղէկ թուղթ ունեցա՞յ . — Չունեցաք . — Բուսիացի նաւապետին խոհարարը վառեակներ ունեցա՞ւ . — Չունեցաւ . — Ունեցաւ :

404. Հրահանգ

Գաղիացին աղէկ դինի ունեցա՞ւ . — Ունեցաւ եւ տակաւին ունի . — Մեծ կարկանդակներ ունեցա՞յ . — Ունեցար . — Եղբայրդ ունեցա՞ւ անոնցմէ . — Չունեցաւ . — Մեր սպարաիզպանին որդին կարադ ունեցա՞ւ . — Ունեցաւ . — Լեհացիք աղէկ ծխախոտ ունեցա՞ն . — Ունեցան . — Ի՞նչ ծխախոտ ունեցան . — Շըխելու եւ քաշելու ծխախոտ ունեցան . — Անդդիացիք ունեցա՞ն այնչափ շաքար որչափ չայ . — Այնչափ մէկէն ունեցան որչափ միւսէն . — Բժիշկն իրաւունք ունեցա՞ւ . — Իրաւունք չունեցաւ . — Հոլանտացին իրաւունք ունեցա՞ւ թէ չունեցաւ . — Երբէք ոչ իրաւունք ունեցաւ , ոչ անիրաւ եղաւ . — Մեւր քնեղու իրաւունք չունեցա՞յ . — Գնեղու իրաւունք չունեցար . — Նկարիչն ի՞նչ ունեցաւ . — Գեղեցիկ նկարներ ու

նեցաւ . — Գեղեցիկ պարտէզներ ունեցաւ . — Զուռնեցաւ . — Զեր սպասաւորն իմ մուճակներս ունեցաւ . — Զուռնեցաւ . — Սպանիացին ի՞նչ ունեցաւ . — Բան մը չունեցաւ . — Ո՞վ քաջասրտութիւն ունեցաւ . — Անդդիացի նաւապետներն ունեցան . — Գերմանացիք շատ բարեկամ ունեցաւն . — Շատ ունեցան . — Ունեցաւնք աւելի բարեկամ քան թէ թշնամի . — Աւելի ասոնցմէ ունեցանք քան թէ անոնցմէ . — Զեր որդին ունեցաւ աւելի դինի քան թէ մրդուղ . — Աւելի ասկէ ունեցաւ քան թէ անկէ . — Տաճիկն ունեցաւ աւելի պղպղղ քան թէ ցորեն . — Աւելի քիչ ունեցաւ ասկէ քան թէ անկէ . — Խտալացի նկարիչը քան մը ունեցաւ . — Բան մը չունեցաւ .

402. Հրահանգ

Եղբօրս գրեկու իրաւունք ունեցա՞յ (աղէկ ըրի՞) . — Անոր գրեկու իրաւունք ունեցար . — Զեր մատը ցաւեցաւ . — Աչքս ցաւեցաւ . — Աղէկ բան մը ունեցա՞ք . — Գէշ բան մը չունեցայ . — Պարահանդէսներէկ տեղի ունեցաւ . — Տեղի չունեցաւ . — Այսօր տեղի ունի՞ (կը կատարուի՞, կ'ըլլա՞յ) . — Այսօր տեղի կ'ունենայ . — Պարահանդէսն երբ կը կատարուի . — Այս իրիկուն տեղի կ'ունենայ . — Եռանդ (երեկ չէ առջի օր) տեղի ունեցաւ . — Տեղի ունեցաւ . — Ժամը քանիին տեղի ունեցաւ . — Ժամը տասն ու մէկին տեղի ունեցաւ . — Եղբօրս տունը եղա՞ք (գացի՞ք) . — Եղայ . — Քանի՞ (որչափ) անգամ հոն գացիք . — Երկու անգամ հոն գտնուեցայ . — Երբեմն թատրոն կ'երթա՞ք . — Երբեմն կ'երթամ . — Քանի՞ անգամ թատրոնը գտնուեցաք . — Անգամ մը միայն գտնուեցայ . — Երբէք պարահանդէս գացած էք . — Յաճախ գացած եմ . — Զեր եղբայրը երբէք պարահանդէս գացած չէ՞ . — Երբէք գացած չէ . — Զեր հայրն երբեմն

պարահանդէս դացած է. — Ատենօք դացած է. — Ինձի չափ յաճախ դացած է. — Ձենէ աւելի յաճախ դացած է. — Երբեմն պարտէզ կ'երթեմ. — Երբեմն կ'երթամ. — Յաճախ դացած եւ. — Յաճախ դացած եմ. — Ձեր ծեր խոհարարն յաճախ շուկայ կ'երթայ. — Յաճախ կ'երթայ. — Իմ պարտիզպանիս չափ յաճախ կ'երթայ. — Անկէ աւելի յաճախ կ'երթայ. — Ասիկա տեղի ունեցաւ (պատահեցաւ). — Ասիկա (այս բանը) տեղի ունեցաւ. — Այս բանը երբ տեղի ունեցաւ:

403. Հրամանք

Ատենօք պարահանդէս դացած էք. — Երբեմն դացած եմ. — Առաջածախն երբ դացիր. — Երբեմն դացիր. — Հոն մէկը դառն. — Հոն ոչ ոք գտայ. — Բուկերայրներէդ աւելի յաճախ պարահանդէս դացած եւ. — Անոնց չափ յաճախ դացած չեմ. — Ձեր բարեկամը յաճախ տեսարան (խտորոհ) դացած է. — Շատ սոսկ դամ դացած է. — Երբեմն անօթեցած էք. — Յաճախ անօթեցած եմ. — Ձեր սպասարկուն յաճախ ծարուած է. — Երբէք ոչ անօթեցած եւ ոչ ծարուած է. — Կանոնի դացիք տեսարան. — Ուշ դացիր. — Պարահանդէս ձեզի չափ կանոնի դացիր. — Ինէ կանոնի դացիք. — Ձեր եղբայրն աւելի ուշ դնայ. — Աւելի կանոնի (վաղադոյն) դնայ. — Ձեր եղբայրները բան մը ունեցան. — Բան մը չունեցան. — Վաւազաններս եւ ձեռնոցներս ո՛վ ունեցաւ (ո՛վ առած է). — Ձեր սպասարկուն ունեցաւ (առած է) երկուքն ալ. — Բեղդորս եւ հրացանս ունեցաւ (առաւ). — Երկուքն ալ ունեցաւ. — Իմ ձիս թէ եղբօրս (ձին) ունեցաք. — Ոչ ձերինն ունեցայ եւ ոչ ձեր եղբօրը (ձին). — Ձեր տոմսակը թէ բժշկինն ունեցայ. — Ոչ այս ոչ այն ունեցաք. — Բժիշկն ի՞նչ ունեցաւ. — Բան մը չունե-

յաւ . — Մէկը իմ ոսկիէ աշտանակս ունեցա՞ւ . — Ոչ
ոք ունեցաւ (առաւ) զայն . — Մէկը իմ արծաթէ դա-
նակներս ունեցա՞ւ . — Ոչ ոք ունեցաւ զանոնք :

1.9. ԴԱՍ Trente-troisième Leçon.

ԱՆՅԵՆԷ ԱՆՈՐՈՇ. Passé կամ Prétérit indéfini.

Անցեալ անորոշը կը շինուի avoir բային սահմանա-
կան ներկայէն (j'ai) եւ խոնարհուելու բային ընդու-
նեկութիւն անցեալէն , եւ Հայերէն կատարեալի նշա-
նակութիւն ունի : Ինչպէս , J'ai aimé, սիրեցի . J'ai
eu, ըմբոսցի . J'ai reçu, ընդունեցայ , ելն : Բայի մը
անցեալ անորոշին մէջ avoir բայը , j'ai, չի նշանակեր
ունիմ , եւ կ'ըսուի օժանդակ բայ , auxiliaire : Ան-
ցեալ անորոշն երեք դէպքի մէջ կը գործածուի . նախ
երբ ժամանակը յայտնի չէ . J'ai étudié, սորվեցայ . երկ-
րորդ՝ երբ ժամանակին տեւողութիւնն անցած , բայց
բոլորովին ըմբած չէ . ինչպէս՝ J'ai étudié ce matin, ce
mois-ci. այս առտու , այս ամիս սորվեցայ . երրորդ՝
երբ ժամանակին տեւողութիւնը բոլորովին ըմբած է ,
ինչպէս՝ J'ai étudié hier, le mois passé. երեկ , անցեալ
ամիս սորվեցայ :

Բնեւ, քրած .

Ի՞նչ քրեք .

Բան մը չքրեք .

Կօշկաղարը կօշկե՞հերս շինե՞ց
(շինած է) .

Շինեց (շինած է) .

Չշինեց (չինած է) .

Դնել, դրած .

Հագնել, հագած .

Faire (*), fait.

Qu'avez-vous fait ?

Je n'ai rien fait.

Le cordonnier a-t-il fait mes
souliers ?

Il les a faits.

Il ne les a pas faits .

{ Mettre (*). mis-

Ձեր մուճակները հագածք .

Հագալլ .

Ձեր ձեռնոցները հանեցի՞ք .

Հանեցի .

Բոկէլ, բոած .

Խօսքերը, բառերն ըսի՞ք .

Ըսի .

Խօսքը, բառը ինձի ըսի՞ք .

Խօսքը, բառը ձեզի ըսի .

Ձեզի ըսի .

Խօսքը, բառը .

Այն, այս (այս բանը

այս ինչ իրողութիւնը,
գործը) .

Այս .

Ձեզի ըսած զայս .

Ինձի ըսաւ զայս .

Ձեզի ըսի զայս .

Ինձի ըսիք զայս .

Զայն .

Ինձի ըսի՞ք զայն .

Ձեզի ըսի .

Ձեզի չըսի .

Ձեզի ըսած .

Ինձի ըսաւ .

Ինձի չըսաւ .

Անոր ըսի՞ք զայս .

Անոր ըսի .

Անոր ըսիք զայն .

Անոր ըսաւ .

Անոնց ըսի՞ք .

Անոնց ըսի .

Մարդոցը խօսեցա՞ք .

Անոնց խօսեցալ .

Որե՞ւ, կամ որո՞ւ հետ խօսեցաք .

Avez-vous mis vos sonliers ?

Je les ai mis.

Avez-vous ôté vos gants ?

Je les ai ôtés.

Dire (*), dit.

Avez-vous dit les mots ?

Je les ai dits.

M'avez-vous dit le mot ?

Je vous ai dit le mot.

Je vous l'ai dit.

Le mot.

Cela.

Ceci.

Vous a-t-il dit cela ?

Il m'a dit cela.

Vous ai-je dit cela ?

Vous m'avez dit cela.

Le.

Me l'avez-vous dit ?

Je vous l'ai dit.

Je ne vous l'ai pas dit.

Vous l'a-t-il dit ?

Il me l'a dit.

Il ne me l'a pas dit.

Lui avez-vous dit cela ?

Je le lui ai dit.

Vous le lui avez dit.

Il le lui a dit.

Le leur avez-vous dit ?

Je le leur ai dit.

Avez-vous parlé aux hommes ?

Je leur ai parlé.

A qui avez-vous parlé ?

ԳԻՏ. Ա. Գաղիերէնի մէջ le ոչ միայն գոյականն ա-
նուն մը, այլեւ ածական մը եւ ամբողջ խօսք մը կըր-

նայ յարարերել : Երբ ամբողջ խօսք կը յարարերէ , le անփոփոխ կը մնայ , այսինքն՝ իդական եւ յոքնակի (la, les) չի գործածուիր : Նոյնպէս aussi—que էն ետքը le կու դայ :

Բարեկամիս եղբայրն էք .

Etes-vous le frère de mon ami ?

Եմ .

Je le suis .

Հարուստ էք .

Etes-vous riche ?

Չեմ .

Je ne le suis pas .

Գիտուն է .

Est-il savant ?

Ե .

Il l'est .

Չէ .

Il ne l'est pas .

Մեր դրացիներն այնչափ հարուստ են որչափ կ'ըսեն .

Nos voisins sont-ils aussi riches qu'ils le disent ?

Են .

Ils le sont .

Ձեր եղբայրը եռանդ (երեկ չէ ասջի օր) պարահանդէս դրնայ .

Votre frère est-il allé au bal avant-hier ?

Չեմ գիտեր .

Je ne le sais (pas) , (կամ je l'ignore) .

Հիւանդ էք .

Etes-vous malade ?

Եմ .

Je le suis .

Եղբայր էք դուք .

Etes vous frères ?

Ենք .

Nous le sommes .

Մայր էք .

Etes-vous mère ?

Եմ .

Je le suis .

ԴԻՏ. Բ. Երբ le դերանունը որոշեալ յօդ ունեցող գոյական մը կը յարարերէ , այն գոյականին հետ կը համաձայնի . այսինքն՝ le դերանունն իդական (la) եւ յոքնակի (les) կ'ըլլայ . բայց երբ ածական մը կը յարարերէ , անփոփոխ կը մնայ :

Եղբայրներն էք .

Etes vous les frères ?

Ենք , անոնք են .

Nous les semmes .

Հիւանդն էք (կնոջ մը խօսելով) .

Etes-vous la malade ?

Եմ .

Je la suis .

Մայրն էք .	Etes-vous la mère ?
Եմ .	Je la suis.
Տղան էք .	Etes-vous les enfants ?
Եմք .	Nous les sommes.
Գրել, գրած .	Ecrire (*), écrit.
Ի՞նչ ամսականք գրեցիք .	Quels billets avez-vous écrits ?
Ասոնք գրեցի .	J'ai écrit ceux-ci.
Ի՞նչ խօսքեր, բառեր գրեց .	Quels mots a-t-il écrits ?
Ձեր տեսածները գրեց .	Il a écrit ceux que vous voyez.
Խմել, խմած .	Boire (*), bu.
Տեսնել, տեսած .	Voir (*), vu.
Կարդալ, կարդացած .	Lire (*), lu.
Ճանչնալ, ճանչցած .	Connaître (*), connu.
Ի՞նչ մարդիկ տեսաք .	Quels hommes avez-vous vus ?
Ասոնք տեսայ .	J'ai vu ceux-là.
Ի՞նչ գիրքեր կարդացիք .	Quels livres avez-vous lus ?
Ձեր ինծի փոխ տաւածները կարդացի .	J'ai lu ceux que vous m'avez prêtés.
Այս մարդիկը ճանչցա՞ք .	Avez-vous connu ces hommes ?
Ձանոնք չճանչցայ .	Je ne les ai pas connus.
Նաւաստանք տեսա՞ք .	Avez-vous vu des matelots ?
Տեսայ .	J'en ai vu.
Չտեսայ .	Je n'en ai pas vu. (Տես ԼԲ. Դաս. Դ.)
Կանչել, անուանել .	Appeler 4.
Նետել .	Jeter 4.
Ձիս կը կանչէ՞ք .	M'appellez-vous ?
Ձեզ կը ճանչնամ .	Je vous appelle.
ԴԻՏ. Գ. eler եւ eler գերջաւորող բայերուն, ինչպէս՝ appeler, jeter, խոնարհման մէջ 1 եւ 2 դիրքերը կը կրկնուին անձայն e է մը առաջ : (Տես եւ Դիւս. Գ. Դաս. ԻԱ.) :	

Ձիւս ս՛վ կը կանչէ .	Qui m'appelle ?
Ձեր հայրը կը կանչէ .	Votre père vous appelle.
Մարդիկը կանչեցի՞ք .	Avez-vous appelé les hommes ?
Կանչեցի .	Je les ai appelés.
Ձեր ստակը կը նետէ՞ք .	Jetez-vous votre argent ?
Չսո՛ւ նետեք .	Je ne le jette pas.
Խւր գիրքերն ս՛վ կը նետէ .	Qui jette ses livres ?
Բան մը նետեցի՞ք .	Avez-vous jeté quelque chose ?
Ձեռնոցներս նետեցի .	J'ai jeté mes gants.
Ձանոնք նետեցի՞ք .	Les avez-vous jetés ?

104. Հրամանագ

Բան մը ունի՞ք ընելու . — Բան մը հունիմ ընելու . — Ի՞նչ բրիւր . — Բան մը չբրի . — Բան մը բրի . — Ի՞նչ բրի . — Խմ գիրքերս պատուեցի՞ք . — Ձեր տղաքն ի՞նչ բրին . — Իրենց հանդերձները պատուեցին . — Ի՞նչ բրինք . — Բան մը չբրինք , բայց ձեր եղբայրներն իմ գեղեցիկ մատիաներս այրեցին . — Դերձակն արդէն ձեր հանդերձը չինե՞ց . — Դեռ չչինեց . — Ձեր կօշկակարն արդէն ձեր մուճակները չինե՞ց . — Արդէն չինեց . — Երբեմն գլխարկ մը չինեցի՞ք . — Երբէք չչինեցի . — Մեր դրացիներն երբէք գիրքեր չինեցի՞ն . — Ատենօք չինեցին . — Դերձակը ո՞րչափ հանդերձ չինեց . — Բսան կամ երեսուն հատ չինեց . — Աղէկ թէ գէշ հանդերձներ չինեց . — Աղէկներ եւ գէշեր չինեց . — Ձեր հայրն իւր հանդերձը հագա՞ւ . — Դեռ չհագաւ , բայց հագնելու վրայ է (հիմա պիտի հագնի) . — Ձեր եղբայրն իւր մուճակները հագա՞ւ . — Հագաւ . — Մեր դրացիներն իրենց մուճակներն ու իրենց գուլպաներն հագա՞ն . — Ոչ ասոնք ոչ անոնք հագան . — Բժիշկն ի՞նչ հանեց . — Բան մը չհանեց . — Ի՞նչ հանեցիք . — Խմ մեծ բեղոյրս հանեցի . — Ձեր

աղաքն իրենց ձեռնոցներն հանեցին . — Հանեցին . — Պարահանդէսը երբ տեղի ունեցաւ . (կատարուեցաւ) . — Ետանդ (երէկ չէ առջի օր) տեղի ունեցաւ . — Ո՛վ բաւ ձեղի դայն . — Սպասուորս բաւ ինծի . — Ձեր եղբայրը ձեզի ի՞նչ բաւ . — Ինծի բան մը չբաւ . — Ձեզի ըսի՞ր դայս . — Ինծի չբար . — Ձեզի ըսա՛ւ . — Ինծի բաւ . — Ձեր գրացւոյն մի՞լ բաւ . — Անդ-
յիսցիք ըսին անոր . — Անոնք դայս ըսի՞ն Դազիսաց . — Անոնց ըսին . — Ձեզի մի՞լ բաւ . — Ձեր որդին բաւ ինծի . — Ձեզի ըսա՛ւ . — Ինծի բաւ . — Ձեր բարեկամներուն ըսել կ'ուզէ՞ք դայս . — Անոնց ըսել կ'ուզեմ .

405. Հրահանգ

Այս երկատարդին եղբայրն էք . — Էմ . — Այս երկատարդը ձեր որդին է . — Է . — Ձեր բարեկամներն այնչափ հարմուտ են որչափ կ'ըսեն . — Են . — Այս մարդիկն այնչափ գիտուն են որչափ կ'ըսեն . — Ձեն . — Մթերանոցը (մաղաղան) յաճախ կ'ուշէ՞ք . — Այնչափ յաճախ կ'ուշեմ որչափ կ'ընեմ . — Ձեր գրացին անուխ գնելու համար բաւական ստակ ունի՞ր . — Ձեմ գիտեր . — Ձեր եղբայրը երէկ պարահանդէս գնաց . — Ձեմ գիտեր . — Ձեր խոհարարը շուկան գնաց . — Չգնաց . — Հիւանդ է . — Է . — Հիւանդ եմ . — Չէք . — Ինծի չափ մեծ էք . — Էմ . — Ձեր եղբորը չափ յոգնած էք . — Անկէ աւելի եմ . — Տոմսակ մը գրեցի՞ք . — Տոմսակ մը չգրեցի , այլ համար մը գրեցի . — Ձեր եղբայրներն ի՞նչ գրեցին . — Իրենց համարները գրեցին . — Մեր գրեցին . — Երէկ գրեցին . — Ձեր համարները գրեցի՞ք . — Գրեցի . — Ձեր բարեկամն իրենները գրեց . — Դեռ չգրեց . — Ձեր կրտսեր եղբայրն ի՞նչ համարներ գրեց . — Իրենները գրեց . — Նղբօրս խօսեցա՞ք . — Անոր խօսեցայ . — Մեր

խօսեցաք անոր . — Եւանդ խօսեցայ անոր . — Քանի՞ անգամ խօսեցաք նաւապետին . — Շատ անգամ խօսեցայ . — Անոր որդւոյն յաճախ խօսեցա՞ք . — Յաճախ խօսեցայ . — Ո՞ր մարդոց խօսեցաւ ձեր որդին . — Ասինց եւ անոնց խօսեցաւ :

106. Հրամանք

Ընտելացուց խօսեցա՞ք . — Անոնց խօսեցայ . — Անդ զիսցիք երբէք ձեզի խօսեցա՞ն . — Ինծի յաճախ խօսեցան . — Գերմանացին ձեզի ի՞նչ ըսաւ . — Ինծի բառերն ըսաւ . — Ի՞նչ բառեր ըսաւ ձեզի . Այս բառերն ըսաւ ինծի . — Ինծի ի՞նչ ունիք ըսելու . — Ձեզի քանի մը բառ ունիմ ըսելու . — Ձեր բարեկամն ի՞նչ համարներ գրեց . — Ասոնք գրեց . — Շուկան ի՞նչ մարդիկ տեսաք . — Ասոնք տեսայ . — Ձեր աղաքն ի՞նչ զիրքեր կարդացին . — Ձեր անոնց փոխ առւածները կարդացին . — Այս մարդիկը թէ անոնք տեսաք . — Ոչ ասոնք ոչ անոնք տեսայ . — Ի՞նչ մարդիկ տեսաք . — Անոնք տեսայ որոնց դուք խօսեցաք . — Այս մարդիկը ճանչցա՞ք . — Չանոնք ճանչցայ . — Ձեր եղբայրն ի՞նչ տղաք (կամ ո՞ր տղաքը) ճանչցաւ . — Մեր զըբացւոյն (աղաքը) ճանչցաւ . — Այս Գաղիացիները ճանչցայ . — Չանոնք չճանչցաք . — Ձեր սպասաւորն ի՞նչ գինի խմեց . — Իմինս խմեց . — Եղբայրներս տեսա՞ք . — Տեսայ . — Ո՞ւր տեսաք . — Իրենց տունը տեսայ . — Երբէք Յոյներ տեսա՞ք . — Երբէք չտեսայ . — Ձեր հայրը տեսա՞ւ . — Երբեմն տեսաւ . — Ձիս կը կանչէ՞ք . — Ձեզ կը կանչեմ . — Ո՞վ կը կանչէ ձեր հայրը . — Եղբայրս կը կանչէ զնա . — Մէկը կը կանչէ . — Մէկը չեմ կանչեր . — Ձեր բեղոյրը նետեցի՞ք . — Չնետեցի . — Ձեր հայրը բան մը կը նետէ՞ . — Ընդունած տամակները կը նետէ . — Ձեր մատիւրը նե-

տեղիք . — Չնեակցի . — Քու գիրքդ կը նեակնս . — Չեմ նեակեր . Գաղիերէն տարվելու համար անոր պէտք ունիմ .

I. Դ. ԳԱՍ. Trente-quatrième Leçon.

Մարել, մարած .	Eteindre (*), éteint.
Բանալ, բացած .	Ouvrir (*), ouvert.
Տանել, տարած .	Conduire (*), conduit.
Առնել, առած .	Prendre (*), pris.
Հաւատալ, հաւատացած .	Croire (*), cru.
Կրնալ, կրցած .	Pouvoir (*), pu.
Գիտնալ, գիտցած .	Savoir (*), su.
Ուզել, ուզած .	{ Vouloir (*), voulu.
Կամենալ, կամեցած .	

ՉԷԶՈՒՔ ԲԱՅԵՐ

Ներդարձական բայերն ստարկայ մը ունին իբրեւ նըստատակ, եւ զմէ, ի՞նչ բանը հարցման պատասխանն, եւ ասոնց բաղադրեալ ժամանակներն avoir բայով կը շինուին : Չէզոք բայերը դործողութեան ստարկայ մը չունին : Այս բայերուն նշանակութիւնը կամ ինքնին ամբողջ է, ինչպէս՝ marcher, քալել, venir, գալ . dormir, ննջել . եւ կամ պարագայ ցուցունող յաւելուածով մը կ'ամբողջանայ . ինչպէս՝ Il marche lentement. Յամբ կը քայլէ . Il vient de Rome, Հըսոմէ կու գայ . Il dort toute la journée. Բոլոր օրը կը քնանայ : Չէզոք բայերուն մեծ մասը avoir օժանդակով կը խոնարհին . ոմանք միայն être ու . ոմանք եւս մերթ avoir ու եւ մերթ être ու կը խոնարհին . երբ դործողութիւն մը կը ցուցնեն, avoir ու . երբ վիճակ մը կը ցուցնեն, être ու :

Մեկնել, մեկնած .	Partir (*), parti.
Դուրս ելլել, դուրս ելած .	Sortir (*), sorti.

Գալ, եկանք .	Venir (*), venn.
Ձեր հայրը մեկնեցա՞ւ .	Votre père est-il parti ?
Ձեր բարեկամները մեկնեցա՞նք .	Vos amis sont-ils partis ?
Դեռ չմեկնեցանք .	Ils ne sont pas encore partis.
Ձեր եղբայրները ե՞րբ դուրս ե- լան .	Quand vos frères sont-ils sortis ?
Ժամը տասնին ելան .	Ils sont sortis à dix heures.
Մարդիկը ձեր հօրը տունը ե- կա՞նք .	Les hommes sont-ils venus chez votre père ?
Անոր տունը եկան .	Ils sont venus chez lui.
Ի՞նչ կրակներ մարեցիք .	Quels feux avez-vous éteints ?
Ի՞նչ մեծ-կրամնոցներ բացեցիք .	Quels magasins avez-vous ouverts ?
Չունենք մեծ-կրամնոցը տարե՞ք .	Les avez-vous conduits au magasin ?
Տարե՛ք .	Je les y ai conduits.
Ի՞նչ գիրքեր առեց .	Quels livres avez-vous pris ?
Որչափ ամսանոց ընդունեցաք .	Combien de billets avez-vous reçus ?
Հաս մը միայն ընդունեցայ .	Je n'en ai reçu qu'un.
Վրայ .	Sur (նախադր.)
Նստարանին վրայ .	Sur le banc.
Նստարանը .	Le banc.
Վրան .	Dessus (միւր.)
Տակը .	Sous (նախադր.)
Նստարանին տակը .	Sous le banc.
Տակը .	Dessous (միւր.)

ԳԻՏ. Ա. Dessus եւ dessous իրր նախադրութիւն ալ կրնան դորժածուիլ, վրասն կամ վեր եւ տակը նշա- նակելով, նախ՝ երբ խօսքին մասերը հակադրեալ են, եւ մինեւոյն խնդիրն ունին . ինչպէս . Անդանին ոչ տա- կը եւ ոչ վրան են . ils ne sont ni dessous ni dessus la table. երկրորդ՝ երբ իրենցմէ առաջ à կամ de նախա- դրութիւնը կայ . ինչպէս . Անկողնին տակէն հանեցի զայն . j'ai tiré cela de dessous le lit. Աթոռին վրայէն ձերբուց զայս . il a ôté ceci de dessus la chaise.

Բեզդյոս սփռ է .	Où est mon chapeau ?
Հասարանին վրայ է .	Il est sur le banc.
Ձեռնոցներս հասարանին վրա՞ն են .	Mes gants sont-ils sur le banc ?
Տակն են .	Ils sont dessous.
Կարդայ կը սորվի՞ր .	Apprenez-vous à lire ?
Կը սորվի՞մ .	Je l'apprends.
Դրել կը սորվի՞մ .	J'apprends à écrire.
Խոսել սորվեցա՞ր .	Avez-vous appris à parler ?
Սորվեցայ .	Je l'ai appris.
Մի՞ կրանոցին մէջ .	Dans le magasin.
Ջերմոցին մէջ .	Dans le poêle.
Մէջը .	Dedans, y (մէր .)

ԴիՏ. Բ. Dedans, մէջը, կը գործածուի նաև իրրեւ նախադրութիւն, dessus, dessous նախադրութեանց գործածութեան կերպով : (Տես վերը Դիտ. Ա.) :

Ջերմոց (սոգա) .	Le poêle (բռակ) .
Լուայ .	Laver 4.

Անեքեանոյք ընդ . անց .	Անեքեանոյք ընդ . անց .
Նորոգել տալ . նորոգել տուած .	Faire raccommoder . fait raccommoder .
Լուալ " լուալ " " "	Faire laver . fait laver .
Ընել, շինել, շինել " " " "	" faire . " faire .
Աւել " աւել " " "	" balayer . " balayer .
Վաճառել, վաճառել " " " "	" vendre . " vendre .
Վերարկուն նորոգել տալ .	Faire raccommoder l'habit .
Ջայն նորոգել տալ .	Le faire raccommoder .
Ջանոց " " " "	Les " " "
Անկէ կամ անոնցմէ նորոգել տալ .	En " " "
Վերարկու մը շինել կու տա՞ք .	Faites-vous faire un habit ?
Հաս մը շինել կու տամ .	J'en fais faire un .
Հաս մը շինել տուի .	J'en ai fait faire un .
Ձեր վերարկուն նորոգել տուի՞ր .	Avez-vous fait raccommoder votre habit ?
Նորոգել տուի .	Je l'ai fait raccommoder .

Նորոգել չառի .

Je ne l'ai pas fait raccommoder.

Մուճակներս նորոգել առի .

J'ai fait raccommoder mes souliers.

Ձանձը նորոգել առի .

Je les ai fait raccommoder.

Արբէլ, չորցնել .

Essuyer f. (Տես ԻԳ. Դաս Գ. ԴԺա.)

Դիրքս չտեսա՞ք .

N'avez-vous pas vu mon livre ?

Տեսայ .

Je l'ai vu.

Ն՞րբ, ո՞ւր .

Quand ? Où ?

Եղբայ, աւրբ տեսայք .

Quand avez-vous vu mon frère ?

Էսանդ տեսայ .

Je l'ai vu avant-hier.

Ո՞ւր տեսայք .

Où l'avez-vous vu ?

Թատրոնը տեսայ .

Je l'ai vu au théâtre.

167. Հրահանգ

Ձեր եղբայրներն ո՞ւր դացին . — Թատրոն դացին .
— Ձեր բարեկամները մեկնեցա՞ն . — Դեռ չմեկնեցան .
— Ն՞րբ կը մեկնին . — Այս իրիկուն . — Ժամը քանի-
ի՞ն . — Ժամը ինն ու կէսին . — Գաղիացի մանչերը
կ՞րբ ձեր եղբօրը տունը եկան . — Երեկ եկան . — Ձեր
բարեկամներն ալ եկա՞ն . — Անոնք ալ եկան . — Մէ-
կը ձեր տունը եկա՞ւ . — Բարի Գերմանացիք եկան
մեր տունը . — Անգղիացւոց տունն ո՞վ եկաւ . — Գա-
ղիացիք եկան . — Ն՞րբ գինի խմեցիք . — Երէկ եւ
այսօր խմեցի . — Սպասաւորը տոմսակս տարա՞ւ .
Տարաւ . — Ո՞ւր տարաւ . — Ձեր բարեկամին տարաւ .
— Ի՞նչ տոմսակներ տարիք . — Տանելու համար ձեր
ինծի տուածները տարի . — Որո՞ւ տարիք . — Ձեր հօ-
րը տարի . — Ձեր սպասաւորն ի՞նչ գիրքեր առաւ .
— Ձեր չկարգացածներն առաւ . — Ձեր վաճառական-
ներն իրենց մթերանոցները բացի՞ն . — Բացին . — Ի՞նչ
մթերանոցներք բացին . — Ձեր տեսածները բացին .

—Ն՞րբ բային . —Այսօր բային . —Օտարականները մթերանոց տարի՞ք . —Տարի . —Մարդիկն ի՞նչ կրակներ մարեցին . —Ձեր տնտած (զիտած, նշմարածները) մարեցին . —Տամակներ ընդունեցա՞ք . —Ինդունեցանք . —Ո՞րչափ տամակ ընդունեցաք . —Հատ մը միայն ընդունեցայ . բայց կգրացրա ինչ աւելի ընդունեցաւ . վեց հաւ ընդունեցաւ :

408. Հրահանգ

Հանդերձս (վերաբնուս) մ՛ւր է . —Դատարանին վրայ է . —Մուճակներս նստարանին վրայ են . —Տակըն են . —Ածուխը նստարանին տակն է . —Ջերմոցին մէջն է . —Ջերմոցը փայտ գրի՞ք . —Դրի . —Կը մսի՞ք . —Ձեմ մսիր . —Տեսած փայտ ջերմոցին մէջն է . —Հան է . —Թուղթերս ջերմոցին վրայ են . —Մէջն են . —Թուղթերս այրելու չվախցա՞ք . —Չանանք այրելու չվախցայ . —Ձեր պղտիկ մանչը շուկան գրկեցի՞ք . —Դրկեցի . —Ն՞րբ գրկեցի՞ք . —Այս տատու . —Ձեր հօրը գրեցի՞ք . —Դրեցի . —Ձեզի պատասխանեց . —Գեռ չղատատխանեց . —Ձեր յատակը (սենեակը) աւելի կու տա՞ք . —Աւելի կու տամ . —Ձեր գրասենեակն աւելի տուի՞ք . —Գեռ աւելի չտուի . բայց այսօր աւելի տալու միտք ունիմ . —Ձեր սառնիկները սրբեցի՞ք . —Սրբեցի . —Ո՞ւր սրբեցիք ձեր սառնիկները . —Դսրգին սրբեցի . —Ձեր նստարանները սրբել տուիք . —Սրբել տուի . —Ձեր սղառաւորն ի՞նչ կը սրբէ . —Դանակները կը սրբէ . —Գժշկին երբէք գրեցի՞ք . —Նրբէք չգրեցի . —Այն ձեզի երբեմն գրեց . —Ինծի յաճախ գրեց . —Ձեզի ի՞նչ գրեց . —Բան մը գրեց . —Ձեր բարեկամները ձեզի քանի՞ անգամ գրեցին . —Քսան անգամէ աւելի գրեցին . —Որդիքս տեսա՞ք . —Նրբէք չտեսայ :

409. Հրահանգ

Երբէք Յոյներ տեսա՞ք . — Երբէք Հանսայ . — Աստ-
րի մը տեսա՞ք արդէն (տեսած էք) . — Արդէն տե-
սայ (տեսած եմ) . Ո՛ր տեսաք . — Քատարոնը . — Դիր-
քը եղբօրս տուի՞ք . — Տուի . — Աճառականին ստակ
տուի՞ք . — Տուի . — Ո՛րչափ տուիք . — Տասնեւչորս
սկում տուի . — Մեր դրացիներուն տղսցը ասկիէ (ոս-
կեթեկ) ժաղաւէններ տուի՞ք . — Տուի . — Ինծի դինի
տալ կ'ուզե՞ս . — Արդէն տուի . — Ե՞րբ տուիք . — Ա-
տենօք տուի . — Հիմա տալ կ'ուզե՞ս . — Հիմա չեմ
կրնար տալ . չունիմ . — Ամերիկացին ձեզի ստակ փոխ
տուա՞ւ . — Փոխ տուաւ . — Յաճախ փոխ տուա՞ւ .
— Երբեմն փոխ տուաւ . — Իտալացին ձեզի երբէք
ստակ փոխ տուա՞ւ . — Երբէք փոխ չտուաւ . — Աղ-
քա՞տ է . — Աղքատ չէ . ձենէ աւելի հարուստ է .
— Ինծի սկում մը փոխ տալ կ'ուզե՞ք . — Երկու հատ
փոխ տալ կ'ուզե՞մ . — Ձեր մանչն իմինիս տունը ե-
կա՞ւ . — Եկաւ . — Ե՞րբ . — Այս աստու . — Ժամը
քանիի՞ն . — Կանուխ . — Ինէ աւելի կանուխ եկաւ .
— Ձենէ աւելի կանուխ եկաւ . — Ժամը քանիի՞ն ե-
կաք . — Ժամը հինգ ու կէսին եկայ :

440. Հրահանգ

Նուագածութիւնը տեղի ունեցա՞ւ . — Տեղի ունե-
ցաւ (կատարուեցաւ, եղաւ) . — Ո՛ւշ տեղի ունեցաւ .
— Կանուխ տեղի ունեցաւ . — Ժամը քանիի՞ն . — Կէս
օրին . — Պարահանդէսը ժամը քանիի՞ն տեղի ունե-
ցաւ . — Կէս գիշերին տեղի ունեցաւ . — Ձեր եղբայրը
դրեկ կը սորվի . — Ար սորվի . — Կարդալ գիտե՞ . — Դեռ
չի գիտեր . — Իմ ճանչցած Գաղիացիս կը ճանչնա՞ք .
— Ձեր ճանչցածը չեմ ճանչնար , այլ ուրիշ մը կը ճանչ-

նամ . — Ձեր բարեկամն իմ ճանչցած վաճառականներու
կը ճանչնայ . — Նոյները չի ճանչնար , այլ ուրիշներ
կը ճանչնայ . — Ձեր վերաբերուն երբէք նորոգել տուի՞ք .
— Երբեմն նորոգել տուի . — Մուճակներդ արդէն նո-
րոգել տուի՞ք . — Դեռ նորոգել չտուի . — Ձեր եղբայրն
իւր գուլպաները երբեմն կարկանդ (ravauder) տուա՞ւ .
— Շատ անգամ կարկանդ տուա . — Բեղոյ՞ք թէ մաւ-
ճակդ նորոգել տուիք . — Ոչ մին ոչ միւսը նորոգել
տուի . — Ձեր գուլպաները թէ ձեր ձեռնոցները լուայ
տուի՞ք . — Ոչ ասանք եւ ոչ անոնք լուայ տուի . — Ձեր
հայրը բան մը չինել տուա՞ւ . — Բան մը չինել չտուա .
— Ձեռնոցներս փնտսեցի՞ք . — Փնտսեցի . Ո՞ւր փնտը-
սեցիք . — Անկողնոյն վրայ փնտսեցի , եւ տակը գտայ .
— Տամալներս ջերմոցին մէջ գտաք . — Հոն գտայ .
— Գուլպաներս անկողնին տակը գտաք . — Վրան դը-
տանք :

ԼԵ. ԴԱՍ. Trente-cinquième Leçon.

Խոստանալ , խոստացած . Promettre (*), promis (այս
բայը de ով աներեւոյթ կ'ու-
ղէ) .

Սորվել , սորված . Apprendre (*), appris.

ԴԻՏ. Ա. Mettre եւ Prendre բայերէն բաղադրեալ-
ներն այս բայերուն պէս կը խոնարհին , ինչպէս
promettre, apprendre. (Տես Դաս Լ, եւ ԼԳ. եւ Դաս
ԻԶ. եւ ԼԴ.) :

Գալ կը խոստանա՞ք ինձի . Me promettez-vous de venir ?
Կը խոստանամ . Je vous le promets.

Ի՞նչ խոստացաք մարդուն . Qu'avez-vous promis à l'hom-
me ?

Բան մը չխոստացայ . Je ne lui ai rien promis.

Երբեք զանգիւրէն սորվեցա՞ք .	Avez-vous jamais appris le français ?
Ատենօր սորվեցայ .	Je l'ai appris autrefois.
Մաշկոյնել , դորժածել .	User 4.
Ձքանալ .	Refuser 4. (աներեւոյթէն առաջ de կ'աւղէ) .
Հեղել .	Epeler 4. (Տես 17. Գրա) .
Ի՞նչպէս .	Comment ?
Աղէկ .	Bien (յղբ .)
Գէշ .	Mal (յղբ .)
Այսպէս .	Ainsi.
Ասոր պէս , այսպէս , սանկ .	Comme cela.
Այս կերպով .	De cette manière.
Ձեր եղբայրն իւր համարն ի՞նչ- պէս գրեց .	Comment votre frère a-t-il écrit son thème ?
Աղէկ գրեց .	Il l'a bien écrit.
Չորցնել , չորնալ .	Sécher 4.
Ձեր հանդերձը չորնալու կը դը- նէ՞ք .	Mettex-vous votre habit à sécher ?
Չորնալու կը դնեմ .	Je le mets à sécher.
Քանի տարուան էք (ի՞նչ տա- րիք ունիք) .	Quel âge avez-vous ?
Տասներկու տարուան եմ .	J'ai douze ans.
Ձեր եղբայրը քանի տարուան է .	{ Quel âge votre frère a-t-il ? { Quel âge a votre frère ?
Տասներեք տարուան է .	Il a treize ans.
Գրեթէ , իբր .	Presque.
Գրեթէ , իբր , տասներկու տարուան է .	Il a presque quatorze ans.
Շուրջ , իբր .	Environ.
Իբր տասներկու հինգ տարուան եմ .	J'ai environ quinze ans.
Մօտ , իբր .	Près de.
Իբր տասներկու հինգ տարուան է (տասներկու հինգ տարեկանի մօտ է) .	Il a près de quinze ans.
Հապիւ .	A peine.

Հայրս տասներեւոթ տարւան ձեր . Vous avez à peine dix sept ans.

Ոչ բոլորովին , կտաարկա- պէս . Pas tout-à-fait.

Դեռ կտաարկապէս տասներե- վեց տարւան չեմ . Je n'ai pas tout-à-fait seize ans.

Քու եղբորմէկ տւեկի տար- ւօք ես . Es-tu plus âgé que ton frère ?

Անկէ մանուկ (էկեճ) եմ . Je suis plus jeune que lui.

Տարւաք . Agé.

Կայ . Il y a.

Մէկ սկուտի մէջ քանի՞ ֆր- Combien de francs y a-t-il
րանք կայ . dans un écu ?

ԴԻՏ. (*) Presque բառին օ դիրք կը կրճատուի île, կղզի բառէն առաջ , presqueîle, թերակղզի , ցամա- քակղզի : Չայնաւարով սկսող աբիշ բառերէ առաջ օ դիրք չի կրճատուիր . Cet ouvrage est presque achevé. Այս գործը գրեթէ լինցած է . Mon habit est presque usé. Վե- րաբիտս գրեթէ մաշած է :

Երեք . Trois.

Մէկ տւի մէջ չինգ սանդիւմ կայ . Il y a cinq centimes dans un sou.

Քսանս առն կամ հարիւր սան- Vingt sous ou cent centimes
դիւմը մէկ ֆրանք կ'արժէ . valent un franc.

Հարիւր . Cent.

Հարիւրորդ . Le centime.

Հասկնալ . Comprendre (*) 4. prendre
ին պէս . (տես Գրաք ԻԶ. եւ
ԼԴ.)

Լսել . Entendre 4.

Սպասել . Attendre 4.

Կորսնցնել . Perdre 4.

Իսկը հասկնա՞ք . { Ne comprenez-vous ?

{ M'entendez-vous ?

Կը հասկըն՞ամ . { Je vous comprends.

{ Je vous entends.

Այս մարդը հասկցա՞ք .	Avez-vous compris cet homme ?
Հասկացայ .	Je l'ai compris.
Ձեզ կը լսեմ, բայց չեմ հասկըցար .	Je vous entends, mais je ne vous comprends pas.
Աղմուկը .	Le bruit.
Հովը .	Le vent.
Հովին աղմուկը .	Le bruit du vent.
Հովին աղմուկը (ձայնը) կը լսե՞ք .	Entendez-vous le bruit du vent ?
Կը լսեմ .	Je l'entends.
Հայել .	Aboyer † (Տէս ԻԴ. Դաս . Գ. Դես .)
Հայելներ .	L'aboïement.
Հուշերուն հախնը լսեցի՞ք .	Avez-vous entendu l'aboïement des chiens ?
Լսեցի .	Je l'ai entendu.
Մէկը, բան մը լսել .	Entendre quelqu'un ou quelque chose.
Եղբորս կը սպասե՞ք .	Attendez-vous mon frère ?
Կը սպասեմ .	Je l'attends.
Բարեկամներու կը սպասե՞ք .	Attendez-vous des amis ?
Ոմանց կը սպասեմ .	J'en attends quelques-uns.
Ձեր եղբայրը սրչափ կորսնցուց .	Combien votre frère a-t-il perdu ?
Իբր սկուտ մը կորսնցուց .	Il a perdu environ un écu.
Ես անկէ աւելի կորսնցուցի .	J'ai perdu plus que lui.
Մնալ : †	Rester †. (սովորաբար être օժանդակով կը խոսարհի) (*)

ԴԻՏ. (*) Rester բայն երբ բնական կը նշանակէ , a-voir օժանդակով կը խոսարհի . երբ մնալ կը նշանակէ , être ուլ : J'ai resté sept mois à Colmar sans partir de ma chambre. Եօթն ամիս բնակեցայ Գոլմար՝ առանց մեկնելու սենեկէս . Je l'attendais à Paris, mais il est resté à Lyon. Ես զնա Բարիզ կը սպասէի , բայց նա Լիօն :

մնաց : Cependant Télémaque était resté seul avec Mentor. Սակայն Տելեմաք Մենտորի հետ մնաց միայնակ :

Ազնուականը .

Le gentilhomme.

Ազնուականները .

Les gentilshommes.

ԴԻՏ Բ. Գոյականէ մը եւ ամականէ մը բարդուած բաներուն , եղիւքն ալ յոգնակիի նշանը (Տ) կ'առնուն . բայ ի demi, կէս ամականէն . (Տես Գառ Ժ.Թ.) :

Գեղեցիկ , սիրուն .

Gentil.

Ազնուականն ո՞ւր մնաց .

Où le gentilhomme est-il resté ?

Տունը մնաց .

Il est resté à la maison.

Անոր հետ մնացի՞ք .

Etes-vous resté avec lui ?

444. Հրահանգ

Պարահանգէսը դալ կը խոստանա՞ք ինծի . — Կը խոստանամ . — Անդի բան մը խոստացա՞յ . — Բան մը չը խոստացաք . — Հալքս ձեզի ի՞նչ խոստացաւ . — Ինծի գեղեցիկ գիրք մը խոստացաւ . — Ընդունեցա՞ք . — Ի՛նչ ոչ . — Ձեր ինծի խոստացածը կու տա՞ք . — Կու տամ . — Ձեր բարեկամը շատ ստակ ընդունեցա՞ւ . — Շատ չընդունեցաւ . — Ո՞րչափ ընդունեցաւ . — Մէկ սկուտ միայն ընդունեցաւ . — Որդւոյս ո՞րչափ ստակ տուիք . — Երեսուն ֆրանք տուի . — Աւելի : — Կացա՞ք . — Անոր խոստացածս տուի . — Գողիս բան ստակ ունի՞ք . — Ունիմ . — Ի՞նչ ստակ ունիք . — Ֆրանք , սու եւ սանդիմ ունիմ . — Մէկ ֆրանքի մէջ քանի՞ սուկայ . — Մէկ ֆրանքի մէջ քսան սուկայ . — Սանդիմ ունի՞ք . — Քանի մը հատ ունիմ . — Մէկ սուկ մէջ քանի՞ սանդիմ կայ . — Հինգ հատ կայ . — Մէկ ֆրանք մէջ քանի՞ հատ կայ . — Հարիւր . — Ձեր հանգերձը (վերաբերուն) ինծի փոխ ապա կ'ուզէ՞ք . — Ձեզի փոխ

տալ կ'ուզեմ զայն , բայց մաշած է . — Ձեր մուճակ-
ները մաշած են . — Մաշած չեն . — Ձանոնք եղբորս
փոխ տալ կ'ուզէ՞ք . — Փոխ տալ կ'ուզեմ . — Ձեր բե-
ղարը / որո՞ւ փոխ տուիք . — Փոխ չտուի . մէկուն
տուի . — Ղրո՞ւ տուիք . Աղքատի մը տուի :

442. Հրահանգ

Ձեր պլտիկ եղբայրն արդէն հեղել գիտէ . — Գիտէ .
— Աղէկ եր հեղէ՞ . — Աղէկ կը հեղէ . — Ձեր պլտիկ
մանչն ի՞նչպէս հեղեց . — Սանկ հեղեց . — Ձեր տը-
ղաքն իրենց համարներն ի՞նչպէս գրեցին . — Գէշ գը-
րեցին . — Դրացիս իւր ձեռնոցները ձեղխ փոխ տուա՞ւ .
— Ձանոնք ինծի փոխ տա՛ւու դրացաւ . — Անգլիերէն
գիտէ՞ք . — Գիտեմ . — Ձեր որդին խաւերէն կը խօսի՞ .
— Աղէկ կը խօսի . — Ձեր բարեկամներն ի՞նչպէս կը
խօսին . — Գէշ չեն խօսիր . — Ձեր անոնց ըսածը մը-
տիկ կ'ընեն . — Մտիկ կ'ընեն . — Անգլիերէն ի՞նչպէս
տորկեցաք . — Սա կերպով տորկեցայ . — Ձիա կանչե-
ցի՞ք . — Ձեզ չկանչեցի , այլ ձեր եղբայրը կանչեցի .
— Նկա՞ւ . — Դեռ ոչ . — Ձեր հանգերձներն ո՞ւր թըր-
ջեցիք . — Պարտէզը թրջեցի . — Կ'ուզէ՞ք զանոնք չոր-
նալու դնել . — Արդէն չորնալու գրի . — Աշնուականն
ինծի բան մը տալ կ'ուզէ՞ ընելու . — Ձեզի բան մը
տալ կ'ուզէ ընելու . — Քանի՞ տարուան էք . — Հա-
ղիւ տասնեւութ տարուան եմ . — Ձեր եղբայրը քա-
նի՞ տարուան է . — Քսան տարուան է . — Անոր չափ
տարուօ՞ք էք . — Անոր չափ տարուօք չեմ (նուազ
տարուօք եմ) . — Քանի՞ տարուան ես . — Իբր տաս-
ուերիս տարուան եմ . — Ձե՛նէ աւելի մանուկ (սըղ-
տիկ) եմ . — Ձեմ գիտեր . — Մեր դրացին քանի՞ տար-
ուան է . — Դեռ կատարեղապէս երեսուն տարուան
չէ . — Մեր բարեկամները մեզի չափ մանուկ (կէ՛նճ)

են . — Մենէ աւելի տարուօք են . — Քանի՞ տարուան են . — Մէկը տասնեւինը տարուան է , եւ միւսը քսան տարուան է . — Ձեր հայրն իմինիս հափ տարուօք է . — Ձերիննէն աւելի տարուօք է :

443. Հրանանգ

Գիրքս կարդացի՞ք . — Դեռ բոլորովին չկարդացի . — Ձեր բարեկամն իւր գիրքերը լմնցուց . — Գրեթէ լմնցուց . — Իս կը լսե՞ք (կը հասկնա՞ք) . — Ձեզ կը լսեմ . — Գաղիացին մեզ կը հասկնա՞յ . — Մեզ կը հասկընայ . — Մեր ձեզի բաժը կը հասկնա՞ք . — Կը հասկընանք . — Գաղիերէն կը հասկնա՞ք . — Դեռ չեմ հասկընար , բայց կը սորվիմ . — Անգղիացիները կը հասկընա՞նք . — Ձենք հասկնար . — Անգղիացիք մեզ կը հասկնա՞ն . — Կը հասկնան . — Մենք զանոնք կը հասկընա՞նք . — Հազիւ կը հասկնանք . — Ազմուշ (ձայն) կը լսե՞ք . — Քան մը չեմ լսեր . — Հովին ձայները լըսեցի՞ք . — Լսեցի . — Ի՞նչ կը լսէք . — Շուներուն հաչիւնը կը լսեմ . — Այս շունը որո՞ւ է . — Իրանտացոյն շունն է . — Ձեր դաւադանը կորսնցուցի՞ք . — Ձեր սընցուցի . — Ձեր սպասաւորն իմ տոմսակներս կորսընցուց . — Կորսնցուց . — Պարահանդէս գացի՞ք (գացած էք) . — Ձգացի (գացած չեմ) . — Ո՞ւր մնացիք . — Տունը մնացի . — Ազնուականներն ո՞ւր մնացին . — Պարտէզը մնացին . — Ձեր հայրը կորսնցուց աջն . — Հափ ստակ որչափ ես . — Ձենէ աւելի կորսնցուց . — Ես սրչափ կորսնցուցի . — Հազիւ սկուտ մը կորսընցուցիք . — Ձեր բարեկամները պարահանդէսը մընացի՞ն . — Մնացին . — Անգղիացի բժշկին հափ գիտե՞ք . — Անոր հափ չեմ գիտեր . — Ո՞րչափ գիրք կարդացիք . — Հազիւ երկու հատ կարդացի . — Մէկուն կը սպասե՞ք . — Ոչ ոք կը սպասեմ . — Ձեր այս առ-

առ. տեսած մարդուն կը սպասէ՞ք . — Կը սպասեմ .
— Բու. դիրքիդ կը սպասեմ : — Կը սպասեմ . — Այս ի-
րիկուն ձեր հօրը կը սպասէ՞ք . — Կը սպասեմ . — Բա-
րեկամներու կը սպասէ՞ք . — Ո՛հանց կը սպասեմ :

19. ԴԱՍ. Trente-sixième Leçon.

Ելծել, ծեծած .

Battre 4, battu.

Խածնել, խածած .

Mordre 4, mordu.

Ինչո՞ւ համար (ընդէ՞ր) .

Pourquoi ?

Ինչո՞ւ համար շունը կը ծեծէք . Pourquoi battez-vous le
chien ?

Քանզի, ժամն զի .

Parce que.

Կը ծեծեմ, քանզի զիս խածաւ . Je le bats, parcequ'il m'a
mordu.

Պարտիլ, պէտք ըլլալ, պէտք
կաւծ .

Devoir 3, avoir dû.

Ինծի ո՞րչափ պարտիք, պար- Combien me devez-vous ?
տական էք .

Ձեզի յիսուս սկուտ պարտիմ . Je vous dois cinquante écus.

Այս մարդը ձեզի ո՞րչափ պար- Combien cet homme vous
տի . doit-il ?

Ինծի զժամս ֆրանք պարտի . Il me doit soixante francs.

Մեր դրացիները ձեզի չափ պար- Nos voisins doivent-ils au-
տակա՞ն են . tant que nous ?

Մենք տնոնցմէ աւելի պարտա- Nous devons plus qu'eux.
կան ենք .

Ո՞րչափ պարտիս .

Combien dois-tu ?

Երկու հարիւր ֆրանք .

Deux cents francs.

Ութսուն ֆրանք .

Quatre-vingt³ francs.

Ութսունեւերեք ֆրանք .

Quatre-vingt-trois francs.

Երկու հարիւր յիսուս ֆրանք . Deux cent cinquante francs.

ԴԻՏ. Ա. Ինչպէս այս օրինակներէն կը տեսնուի ,
vingt եւ cent s կ'առնուին , եթէ իրենցմէ առաջ միայն .

ուրիշ թուական անուն մը ունին . եթէ իրենցմէ եւս-
քը թուական մը ունին , 3 չեն ասնուր :

Պարտական ենք , պիտի . . . Devons nous . . . ?

Պարտական եմ , պիտի . . . Je dois . . .

Այո առաւ. ո՞ւր պիտի երթայք . Où devez-vous aller ce ma-
tin ?

Մթերանոցը պիտի երթամ . Je dois aller au magasin.

Ձեր եղբայրն այսօր հոս պիտի . Votre frère doit-il venir ici
aujourd'hui.

ԴԻՏ. Բ. Երբ բան մը ընել ստիպողական է , հարկ
է , falloir , բայց կը դորձածուի . ինչպէս , Ապրելու հա-
մար պէտք է կամ հարկ է ուտել . Il faut manger pour
vivre . Մերելէ առաջ հարկ է ճանչնալ . Il faut connaître
avant d'aimer . Երբ բան մը ընել բանաւոր կամ վեճե-
լու է , devoir կը դորձածուի . Մարդ կրցած օգնու-
թիւնը ուրիշին ընելու է . On doit rendre service quand
on le peut . (Տես ևս Դաս 15 .) : Հարկ կամ ստիպում
մը ցուցնելու համար forcer բայն ալ կը դորձածուի :

Ընդհուպ , քիչ ատենէն .

Ընդհուպ հոս պիտի գայ .

Ետ դառնալ .

Bientôt.

Il doit bientôt venir ici.

Revenir (*) (venir ի պէս
կը խմբարհի . տես Դաս 17 .
և 18 . և կ'ուղէ être օժան-
դակը) .

Շուկայէն ժամը քանի՞ն կը
դառնաք .

Կէս օրին կը դառնամ .

Անկէ , անոնցմէ .

Սպասաւորը մթերանոցէն կա-
նուիս կու գա՞յ .

Առաւուսն ժամը վեցին կու
գայ անկէ .

Առաւուսն ժամը իննին .

Իրիկուան ժամը հինգին .

Իրիկուան ժամը տասնեւմէկին .

A quelle heure revenez-vous
du marché ?

J'en reviens à midi.

En (տես Դաս 16 .)

Le domestique revient-il de
bonne heure du magasin ?

Il en revient à six heures du
matin.

A neuf heures du matin.

A cinq heures du soir.

A onze heures du soir.

Որչափ ատեն .

Combien de temps ?

(Այսչափ) ատեն .

Pendant, durant.

ԴԻՏ. Գ. Pendant եւ durant իրարմէ քիչ մը կը տար-
բերին ըստ նշանակութեան . durant անընդհատ կամ
շարունակ տևողութեան մը համար կ'ըսուի . այսինքն
pendant բանի մը ատենը կը նշանակէ , durant բոլոր
ատենը . Pendant l'hiver, lorsque le froid était trop rigou-
reux, les soldats quittaient le camp et venaient à la ville;
durant l'été ils restaient toujours dans le camp. Չմոռան
ատենը , երբ ցուրտը սաստիկ էր , ղինուորները
բանակնազը կը թողուին եւ քաղաք կու գային . ա-
մառուան ատենը միշտ բանակատեղին կը մնային :

Որչափ ատեն մնաց .

Combien de temps est-il
resté ?

Վարկեան մը .

Pendant une minute.

ժամ մը .

Pendant une heure.

Սը մը .

Pendant un jour.

Տարի մը .

Pendant une année.

ԴԻՏ. Գ. Երեւանի բաժանումներուն հետ , ինչ-
պէս , տարի , ամիս , օր , գիշեր , ցորեկ , ելն , ընդ-
հանրապէս pendant նախադրութիւնը զանց կ'առնուի .
ս.տարի կ'ըսուի , un jour, trois mois, ce matin, cette an-
née, ելն . ժողովանակ pendant un jour, pendant trois mois,
ելն , ըսելու :

Ամառ .

L'été.

Զիւն ,

L'hiver.

ԴԻՏ. Ե. Տարւոյն եղանակներուն , ամիսներուն եւ
օրերուն անուններն արական են :

Ամառուան ատեն .

Pendant l'été.

Բնակել , մնալ .

Demeurer .

Ուր կը բնակիք .

Où demeurez-vous ?

Կը բնակիմ փողոց ԱԱ, Թիւ Je demeure (dans la) rue
քսանհարս. AA, (au) numéro vingt-
quatre.

ԴԻՏ. 9. Minute, heure, année իզական են. իզական
անուանց անորոշ յօդն է une, որոշեալ յօդն է la, յոբ-
les. իզականներն եւս արականներուն պէս յոքնակիրն
մէջ 8 կ'առնուն :

ԴԻՏ. 1. Demeurer երբ բնակիլ կը նշանակէ, avoir
կ'ուզէ. երբ մնալ կը նշանակէ, être կ'ուզէ. Il a de-
meuré à Paris. Բարիդ բնակեցաւ. Il est demeuré court
en haranguant le roi. Թագաւորին առջեւ բրած առե-
նաբանութեան առեւնը՝ պատանձեալ մնաց :

ԴԻՏ. Ը. Dans la rue, au numéro, այսինքն՝ այսինչ
փողոցին մէջ, այսինչ թիւ տունը, խօսքերուն մէջ,
համառօտութեան աղաղաւ, dans la, au բառերը դանց
ամառուելով կ'ըսուի, փողոց այսինչ, թիւ այսինչ :

Ձեր եղբայրն ո՞ւր բնակեցաւ. Où votre frère a-t-il de-
meuré ?

Բնակեցաւ Բիվոլի փողոցը, Il a demeuré (dans la) rue
Թիւ քսանհինգեր. de Rivoli (au) numéro
quarante neuf.

Եղբօ՞րդ տունը կը բնակիս. Demeures-tu chez ton frère ?
Անոր տունը չեմ բնակիր, այլ Je ne demeure pas chez lui,
հօրս տունը. mais chez mon père.

Ձեր բարեկամը գեռ հօն կը Votre ami demeure-t-il enco-
բնակի, ուր ես բնակեցայ. re où j'ai demeuré ?

Այլ եւս հօն չի բնակիր ուր Il ne demeure plus où vous
գուր բնակեցաք. avez demeuré.

Ոչ եւս այլ.
Թիւը.

Ne—plus.
Le numéro.

ԴԻՏ. Թ. Habiter բայն ալ բնակիլ կը նշանակէ, բայց
շատ անգամ հայցական խնդիր կ'ուզէ. demeurer, dans
կամ à նախադրութեամբ խնդիր կ'առնու. ուստի կ'ըս-

ուի . Quel quartier habitez-vous ? Ո՞ր թաղը կը բնակիք . Les peuples qui habitent ce pays . Այս երկիրը բնակող ժողովուրդները . Բայց կ'ըսուի , demeurer dans telle &ue . Այս ինչ փողոցը բնակիլ . Demeurer à la campagne . Գեղը բնակիլ :

Որչափ ատեն խօսեցաք այս մարդուն հետ . Combien de temps avez-vous parlé à cet homme ?

Երկու ժամ անոր խօսեցայ . Je lui ai parlé pendant deux heures .

Երկայն ատեն մնացիք հօրս տունը . Etes-vous resté longtemps chez mon père ?

Ժամ մը մնացի անոր տունը . Je suis resté une heure chez lui .

Երկայն ատեն . Longtemps .

444. Հրամանգ

Ինչո՞ւ համար չէք խմեր : — Ձեռ խմեր , վասն զի ծարաւի չեմ . — Ինչո՞ւ համար այս ժապաւէնը (դեռնէն) կը վերցնէք (կ'անուր .) . — Կը վերցնեմ , քանզի անոր պէտք ունիմ . — Այս մարդուն ինչո՞ւ համար ստակ չիսիս կու տաք . — Փոխ կու տամ , վասն զի պէտք ունի . — Ձեր եղբայրն ինչո՞ւ համար կ'ուսանի . — Կ'ուսանի , վասն զի Գաղիերէն սորվել կ'ուզէ . — Ձեր հօրեղբորսրդին արդէն խմեց . — Դեռ չխմեց , քանզի դեռ չծարուեցաւ . — Սպասաւորն իւր աւլած յատակը (սենեակը) ձեզի կը ցուցնէ . — Իւր (հիմա) աւլածը չի ցուցներ , այլ երէկ աւլածը . — Այս մարդն ինչո՞ւ համար կը սիրէք . — Կը սիրեմ , վասն զի բարի է . — Ձեր զրացին ինչու համար իւր շունը կը ծեծէ . — Վասն զի անոր մանչը խածաւ . — Ձեր բարեկամները մեզ ինչո՞ւ համար կը սիրեն . — Մեզ կը սիրեն , վասն զի բարի ենք . — Ինծի ինչո՞ւ համար գինի կը բերէք . — Կը բերեմ , վասն զի ծարաւի էք . — Նաւաստին

ինչո՞ւ համար կը խմէ . — Կը խմէ , վասն զի ծարաւի է . — Նախն վրայի նաւաստին կը տեսնե՞ք . — Նախն վրայինը չեմ տեսներ , այլ շուկան եղողը . — Հօրս ձեզի տուած գիրքերը կը կարդա՞ք . — Կը կարդամ . — Կը հասկնա՞ք . — Սանկ կը հասկնամ . — Մեր ճանչցած խաղաղիները կը ճանչնա՞ք . — Ձեր ճանչցածները չենք ճանչնար , այլ ուրիշները կը ճանչնանք . — Կօշկակարը կը նորագէ՞ ձեր անոր գրկած մուճակները . — Ձառանք չի նորագեր , վասն զի մաշած են :

445. Հրանանց

Ձեր սղատաւորը շուկայէն եկա՞ւ (զարձա՞ւ) . — Գնա չեկաւ . — Ձեր եղբայրը ժամը քանիին պարտահանգէսէն եկաւ . — Առտուան ժամը մէկին եկաւ . — Բուրարեկամիդ տունէն ժամը քանիին եկար . — Անոր տունէն առտուան ժամը տասնեւմէկին եկայ . — Անոր հետ երկայն ատեն մնացիր . — Իբր ժամ մը մնացի տնոր հետ . — Պարտահանգէսը ո՞րչափ մնալու միտք ունիք . — Գանի մը վայրկեան մնալու միտք ունիմ . — Գաղիացին ո՞րչափ ատեն ձեզի հետ մնաց . — Ինծի հետ երկու ժամ մնաց . — Ձեր եղբայրները ո՞րչափ ատեն մնացին քաղաքը . — Ձմրուտան ատենը մնացին հոն . — Մեզի հետ երկայն ատեն մնալու միտք ունի՞ք . — Ամառուան ատենը (ամառը) մնալու միտք ունիմ . — Ձեզի ո՞րչափ պարտական եմ . — Ինծի շատ պարտական չէք . — Ձեր դերձակին ո՞րչափ պարտական եմ . — Անոր ութսուն ֆրանք պարտական եմ . — Կօշկակարիդ ո՞րչափ պարտական ես . — Անոր արդէն ութսունեւհինգ ֆրանք պարտական եմ . — Ձեզի բան մը պարտական եմ . — Ինծի բան մը պարտական չէք . — Անդդիացին ձեզի ո՞րչափ պարտական է . — Ինծի ձենէ աւելի պարտական է . — Անդդիացիք Գաղիա-

յուսկ չափ պարտական են . — Ոչ բոլորովին (tout-à-fait) ամենալի . — Ձեզի եղբորս չափ պարտական եմ . — Ինծի անկէ աւելի պարտական էք . — Մեր բարեկամները մեզի չափ պարտական են ձեզի . — Ձեռնէ քիչ (ոչ ձեզի չափ) պարտական են ինծի . — Որչափ պարտական են ձեզի . — Ինծի երկու հարիւր յիսուն ֆրանք պարտական են . — Ձեզի ո՞րչափ պարտական ենք . — Ինծի երեք հարիւր ֆրանք պարտական էք :

446. Հրահանգ

Վաճառականին ինչո՞ւ համար ստակ կու տաք . — Կուտամ , քանզի ինծի բան մը վաճառեց . — Ո՛ւր պիտի երթաք (պարտիք երթալ) . — Շուկան պիտի երթամ . — Ձեր բարեկամն հոս պիտի գայ այսօր . — Պիտի գայ . — Ն՞րր պիտի գայ . — Ընդհուպ (քիչ առնէն) պիտի գայ . — Մեր որդիքը ե՞րբ տեսարան պիտի երթան . — Այս իրիկուն պիտի երթան . — Անկէ ե՞րբ պիտի գան . — Ժամը տասնուկէսին պիտի գան . — Բժշկին տունը ե՞րբ պիտի երթաք . — Իրիկուան ժամը տասնին պիտի երթամ . — Ձեր որդին նըկարչին տունէն ե՞րբ պիտի գայ . — Իրիկուան ժամը հինգին անոր տունէն պիտի գայ . — Ո՛ւր կը բնակիք . — Ար բնակիմ Ռիվոյի փողոցը , թիւ քառասուն եւ եօթը . — Ձեր հայրն ո՛ւր կը բնակի . — Իւր բարեկամին տունը կը բնակի . — Ձեր եղբայրներն ո՛ւր կը բնակին . — Ար բնակին Եփեսոմ փողոցը , թիւ հարիւր քսան . — Եղբորդ տունը կը բնակիս . — Հոն կը բնակիմ . — Դեռ ձեր բնակած տեղը կը բնակիք . — Դեռ հոն կը բնակիմ . — Ձեր բարեկամը դեռ իր բնակած տեղը կը բնակի . — Այլ եւս իւր բնակած տեղը չի բնակիր . — Հիմա ո՛ւր կը բնակի . — Հօրը տունը կը բնակի :

1,1. ԳԱՍ Trente-septième Leçon.

Մինչև երբ .	Jusqu'à quand ? <i>Կամ</i> jus- ques à quand ?
Մինչև .	Jusque, jusques.
Մինչև կէս օր .	Jusqu'à midi.
Մինչև վաղը .	Jusqu'à demain.
Մինչև միւս վաղիւ . (<i>վաղը չէ մեկալ օր</i>) .	Jusqu'après demain.
Մինչև կիրակի .	Jusqu'à dimanche.
Մինչև երկուշաբթի .	Jusqu'à lundi.
Մինչև այս երեկուն .	Jusqu'à ce soir.
Մինչև երեկուն .	Jusqu'au soir.
Մինչև առտու .	Jusqu'au matin.
Մինչև հետեւեալ օրը ,	Jusqu'au lendemain.
Մինչև այս օրս .	Jusqu'à ce jour.
Մինչև այս վայրկեան .	Jusqu'à ce moment.
Մինչև հիմա , մինչև հաս .	Jusqu'à présent, jusqu'ici.
Մինչև ան առնն .	Jusqu'alors.
Այժմ առնն .	A'ors.
Երկուշաբթի .	Le lundi.
Երեքշաբթի , չորեքշաբթի .	Le mardi, le mercredi.
Հինգշաբթի , ուրբաթ .	Le jeudi, le vendredi.
Շաբաթ , կիրակի ,	Le samedi, le dimanche.
Մինչև դառնալս .	Jusqu'à mon retour.
Մինչև եղբորս դառնալը .	Jusqu'au retour de mon frère.
Մինչև առտուան ժամը չորսը .	Jusqu'à quatre heures du ma- tin.
Մինչև կէս գիշեր .	Jusqu'à minuit.
Եւ դառնալը , դարձը .	Le retour.
Մինչև երբ մնացիք եղբորս տունը .	Jusqu'à quand êtes-vous res- té chez mon frère ?
Անոր տունը մնացի մինչև ի- րիկուան ժամը տասնեւմէկը .	Je suis resté chez lui jusqu'à onze heures du matin.
Մարդ , մէկը .	On (<i>անորոշ դերանուն , միշտ երակի է</i>) .

ԳԻՏ. Ա. Օն դերանուան իրրեւ տէր բայի կը դոր-
ծածուի, երբ բային դործողութիւնն ընողն անորոշ է,
այսինքն ով ըլլալն որոշ ցուցուած չէ: Այս տեսակ
խօսքի Հայերէն կը թարգմանուին բայն առանց տէր
բայի յոքնակի դնելով. *ինչպէս*. A-t-on apporté mes
souliers? *Մուճակներս բերին*. On les a apportés. *Բե-
րին*. On ne les a pas apportés. *Զբերին*: *Երբեմն ալ կը-
րաւորականով կը բացատրուին*, *ինչպէս*. On dit que...
Կ'ըսուի թէ...

Ի՞նչ ըսին կամ ի՞նչ ըսուե- Qu'a-t-on dit ?
ցաւ .
Բան մը չբոլն կամ չըսուեցաւ, On n'a rien dit.
Ի՞նչ բրին . Qu'a-t-on fait ?
Բան մը չբրին . On n'a rien fait.

ԳԻՏ. Բ. Երբ on անորոշ դերանուամբ բացատրուած
խօսքի մը մէջ սեռի խնդիր կայ, Հայերէնի մէջ այն
սեռի խնդիրը տէր բայի ընելով՝ բային կրաւորական
ձեւ տալու է. *ինչպէս*. On a balayé la chambre. *Սեն-
եակն աւաւեցաւ*. On, երբեմն ալ ընդհանուր մարդ
բառով կրնայ թարգմանուիլ.

Ուզել, ուզուած.	{ Vouloir (*), voulu. (Տեւ
Կամենալ, կամեցած.	{ Դաս ԻԴ. և ԼԴ.)
Հանդերձ նորոգել ուզեցի՞ն.	A-t-on voulu raccommo- der mon habit ?
Նորոգել չուզեցին.	On n'a pas voulu le raccom- moder.
Կրնալ, կրցած.	Pouvoir (*), pu. (Տեւ Դաս Ի. և ԼԴ.)
Գիբերբ կրցա՞ն գտնել.	A-t-on pu trouver les livres ?
Զկրցան գտնել.	On n'a pu les trouver.
Կրնա՞ն զանազ ճիշայ գտնել.	Peut-on les trouver à pré- sent ?
Զեն կրնաք գտնել.	On ne peut pas les trouver.

Այնպէ՛ք մարդ ուզածն ընել .

Մարդ կրցածը կ'ընէ , բայց
ուզածը չընէր .

Ի՞նչ կ'ըսուի .

Ի՞նչ նոր բան կ'ըսուի .

Նոր բան մը չըսուիր .

Peut-on faire ce qu'on veut ?

On fait ce qu'on peut; mais on
ne fait pas ce qu'on veut.

Que dit-on ?

Que dit-on de nouveau ?

On ne dit rien de nouveau.

ԳԻՏ. Գ. Երբ on գերանունը եղակի կամ յոքնակի իզական անուան մը տեղ է , խօսքին մէջ անոր վերաբերեալ ածական կամ ընդունելութիւն , on ին յարաբերած անուան նայելով իզական կամ յոքնակի կ'ըլլայ , թէպէտ բայը միշտ եղակի է . զոր օրինակ , On est fière quand on entend l'éloge de son mari. Եվն մը կը պանծայ , երբ իւր ասն գովասար կը լսէ . Quand on est bonnes et charitables, mesdames, on est aimées et bénies de tous les pauvres. Ո՛վ տիկնայք , բարի եւ սղարմած կանայք բոլոր աղքատներուն սիրելի են եւ անմոյշ մէջ օրհնուին :

Նոր բան մը .

Ոչինչ նոր բան .

Նոր , նորաշէն , նորոգ .

Quelque chose de nouveau.

Rien de nouveau.

Neuf, nouveau (nouvel,
ձայնաւորով եւ անձայն h ով
սկսեալ անուններէ առաջ) .

Իմ նոր վերաբեկուս .

Իմ նոր ձիս .

Իմ գեղեցիկ ձիս .

Իմ նոր բարեկամս .

Իմ գեղեցիկ վերաբեկուս կամ

Հանդերձս .

Mon habit neuf.

Mon nouveau cheval.

Mon beau cheval.

Mon nouvel ami.

Mon bel habit.

ԳԻՏ. Գ. Nouveau եւ beau արական են , եւ բազմաթիւ սկսեալ անուններէ առաջ միայն կը գործածուին . երբ անունն արական է , եւ ձայնաւորով կամ անձայն h ով կը սկսի , հնչման քաղցրութեան համար nouvel եւ bel կը դրուի . Ինչպէս որ վերի օրինակներէն կը տեսնուի , բայց յոքնակի արականի համար

nouveau եւ *beau* կը գործածուի X ուղ. *դոր օրինակ*, Ces beaux arbres, այս գեղեցիկ ծառերը. Mes nouveaux amis, իմ նոր բարեկամներս :

Nouveau կ'ըսուի բնութեան մէջ նոր գոյացած, եւ կամ ժամանակաւ նոր, այսինքն ուրիշէ մը ետքը եւ կող իրաց կամ անձանց համար. *ինչպէս*, du vin nouveau, նոր գինի. un nouveau commis, նոր գործակալ. un nouvel ami, նոր բարեկամ. un livre nouveau, նոր գիրք. Neuf կ'ըսուի այն բաներուն համար որ մարդու ձեռագործ են եւ գեռ գործածուած չեն. *ինչպէս*, un habit neuf, նոր հանդերձ մը. un livre neuf, նոր գիրք մը. ուստի կ'ընայ ըստիկ. Ce livre neuf est-il nouveau?, այս նոր (չգործածուած) գիրքը նո՞ր (նորաւիպ) է: Neuf կը նշանակէ նաեւ, անիօրձ. Ce valet est bien neuf, այս սպասաւորը շատ անիօրձ է :

Խողանել :

Brosser 4.

Այս գեղեցիկ մարդը .

Ce bel homme.

Այս գեղեցիկ մարդիկ .

Ces beaux hommes.

Այս գեղեցիկ ծառք .

Ce bel arbre.

Այս գեղեցիկ ծառերը .

Ces beaux arbres.

Իմ նոր բարեկամներս .

Mes nouveaux amis.

Ասոր (այս բանին) կը հաւատա՞ն .

Croit-on cela kամ ceci ?

Չեն հաւատար .

On ne le croit pas.

Ասոր (այս բանին) վրայ կը խօսուի՞ .

Parle-t-on de cela ? kամ En parle-t-on ?

Կը խօսուի .

On en parle.

Չի խօսուիր .

On n'en parle pas.

447. Հրահանգ

Մինչեւ երբ գրեցիք . — Մինչեւ կէս դիշեր գրեցի .
— Մինչեւ երբ աշխատեցայ . — Մինչեւ առտուան
ժամը չորս աշխատեցաք . — Եղբայրս մինչեւ երբ ձեր
հետ մնաց . — Մինչեւ իրիկուն ինծի հետ մնաց . — Մին-

չեւ երբ աշխատեցար . — Մինչեւ հիմա աշխատեցայ —
 — Դեռ երկայն ատենուան համար դրելիք ունիմ . — Մինչեւ
 միւս վաղուան համար դրելիք ունիմ . — Բժիշկը
 դեռ երկայն ատենուան համար աշխատելիք ունիմ .
 — Մինչեւ վաղուան համար աշխատելիք ունի . — Երկայն
 ատեն հոռ մնալու եմ (պարտիմ մնալ) . — Մինչեւ
 կիրակի մնալու էք . — Եզրայրս երկայն ատեն ձեր
 հետ մնալու է . — Մինչեւ երկուշաբթի մնալու է .
 — Մինչեւ երբ աշխատելու ենք . — Մինչեւ միւս վաղիւ
 աշխատելու ենք . — Դեռ երկայն ատենուան համար
 խօսելիք ունի՞ք . — Դեռ ժամու մը համար խօսելիք
 ունիմ . — Երկայն ատեն (երկար) խօսեցա՞ք .
 — Մինչեւ միւս (հետեւեալ) օրը խօսեցայ . — Գլխաւնեկիս
 մէջ երկար ատեն մնացի՞ք . — Մինչեւ այս ժայրկեանս
 հոն մնացի . — Գաղթացւոյն առնք դեռ երկայն
 ատեն բնակելիք ունի՞ք (շատ ատեն ունի՞ք բնակելու) .
 — Դեռ երկայն ատեն բնակելիք ունիմ առնոր
 առնք . — Մինչեւ երկուշաբթի . — Սպասաւորն իմ
 հանգերձնելու խողանեց . — Չանոնք խողանեց . — Դեռ
 օրինն աւելեց . — Աւելեց . — Մինչեւ երբ հոռ մնաց .
 — Մինչեւ կէս օր . — Ձեր բարեկամը դեռ ձեր առնք
 կը բնակի՞ . — Այլ եւս իմ առնս չի բնակիր . — Ո՞ր
 չափ ժամանակ ունի ձեր առնք բնակելու . — Տարի
 մը միայն ունի իմ առնս բնակելու . — Մինչեւ երբ
 մնացիք պարահանդէսը . — Մինչեւ կէս դիշեր մնացի .
 — Նաւին վրայ ո՞րչափ ատեն մնացիք . — Ժամ
 մը մնացի . — Մինչեւ հիմա պարտէ՞զք մնացիք .
 — Մինչեւ հիմա հոն մնացի :

448. Հրահանգ

Առաւօտուն ի՞նչ կ'ընէք . — Եւ կարդամ . — Այն
տունն ի՞նչ կ'ընէք . — Նախաճաշ կ'ընեմ եւ կ'աշխա-
տիմ . — Կարդալէ առաջ կը նախաճաշէ՞ք . — Ոչ, տէր,
նախաճաշելէ առաջ կը կարդամ . — Ախատելու տեղ
կը խաղա՞ս . — Խաղալու տեղ կ'աշխատիմ . — Նշ-
ւայրդ պարտէղ երթալու տեղ տեսարա՞ն կ'երթայ .
— Ոչ տեսարան կ'երթայ ոչ պարտէղ . — Իրիկունն ի՞նչ
կ'ընէք . — Կ'աշխատիմ . — Այս իրիկունն ի՞նչ ըրիր .
— Ձեր հանդերձները խողանեցի եւ թատրոն դացի .
— Երկայն տանն թատրոնը մնացի՞ր . — Քանի մը բո-
ւոյէ միայն մնացի . — Հոս սպասել կ'ուզէ՞ք . — Հոս
սպասել չեմ ուզեր . — Մինչեւ երբ սպասելու եմ .
— Մինչեւ հօրս դառնալն սպասելու էք . — Մէկը
եկա՞ւ . — Մէկը եկաւ . — Ի՞նչ ուզեցին կամ ուզուե-
ցաւ . — Ձեզի խօսել ուզուեցաւ . — Սպասել չուզուե-
ցա՞ւ . — Սպասել չուզուեցաւ . — Երկար սպասեցի՞ք ինձ .
— Երկու ժամ սպասեցի ձեզ . — Տոմսակս կրցա՞ք կար-
գալ . — Կրցայ կարգալ . — Հասկցա՞ք . — Հասկցայ .
— Մէկուն ցուցուցի՞ք . — Մէկուն չցուցուցի . — Գե-
ղեցիկ հանդերձներս բերուեցա՞ն . — Գեւ չբերուեցան .
— Սենսակս աւելուեցա՞ւ եւ հանդերձներս խողանուե-
ցա՞ն . — Երկուքն ալ կատարուեցան . — Ի՞նչ ըսուեցաւ .
— Բան մը չըսուեցաւ . — Ի՞նչ կատարուեցաւ կամ գոր-
ծուեցաւ (ըլլուեցաւ) . — Բան մը չգործուեցաւ . — Ձեր
փոքր եղբայրը հեղէ՞ց . — Հեղել չուղեց . — Վաճառա-
կանին մանչն աշխատիլ ուզե՞ց . — Չուղեց . — Ի՞նչ ը-
նել ուղեց . — Բան մը չուղեց ընել :

449. Հրահանգ

Կօշկակարը կրցա՞ւ կօշիկներս նորոգել . — Չկրցաւ
գամոնք նորոգել . — Ինչո՞ւ համար չկրցաւ նորոգել .

—Քանդի ժամանակ չունեցաւ . —Ոսկիէ կոճակներս
կրցամն դանել . —Ակրցան դանել . —Ինչո՞ւ համար գեր-
ձակն հանգերձս հնորդեց . —Քանդի աղէկ գերձան
չունի . —Ինչո՞ւ համար չունը ծեծեցիք . —Քանդի դիւ
խածաւ . —Ինչո՞ւ համար կը խմէք . —Քանդի ծարա-
ւի եմ . —Ի՞նչ բռն ուղուեցաւ . —Բան մը բռն չուղ-
ուեցաւ . —Նոր բան մը բռուեցա՞ւ . —Նոր բան մը
չբռուեցաւ . —Շուկան ի՞նչ նոր բան կ'ըսուի . —Հոն
նոր բան մը չըսուիր . —Մարդ մը սպաննել ուղուե-
ցա՞ւ . —Մէկը սպաննել ուղուեցաւ . —Ասիկա կը հաւ-
տացուի՞ . —Այի հաւտացուիր . —Ասոր վրայ կը խօս-
ուի՞ . —Կը խօսուի . —Սպանուած մարդուն վրայ կը
խօսուի՞ . —Անոր վրայ չի խօսուիր . —Կրնա՞յ մարդ
ընել ինչ որ կ'ուզէ . —Մարդ կ'ընէ ինչ որ կրնայ .
բացի չընել ինչ որ կ'ուզէ . —Ի՞նչ բերուեցաւ .
—Գիրք մը բերուեցաւ . —Սպասուորս գեղեցիկ դար-
գերս խողաննց . —Դեռ չխողանեց . —Նոր ձի մը
դնեցի՞ք . —Երկու նոր ձի դնեցի . —Ո՞րչափ գե-
ղեցիկ ծառ տեսա՞ք . —Գեղեցիկ մը միայն տե-
սայ . —Գեղեցիկ մարդ մը տեսա՞ք . —Ոչ սա-
կաւ գեղեցիկ մարդիկ տեսայ . —Նոր բարեկամ
մը ունի՞ք . —Ոչ սակաւ ունիմ . —Ձեր նոր բարե-
կամները կը սիրէ՞ք . —Կը սիրեմ :

ԼԸ. ԳԱՍ. Trente-huitième Leçon.

Մինչեւ ո՞ւր .	Jusqu'où ?
Մինչեւ .	Jusque (նախադր.)
Մինչեւ եղբորս տունը .	Jusque chez mon frère.
Մինչեւ հոս .	Jusqu'ici.
„ հոն .	Jusqu-là.
„ Լոնտոն .	Jusqu'à Londres.
„ Փարիզ .	Jusqu'à Paris.
Փարիզ .	A Paris.

Պերլին .	A Berlin.
Գաղիա .	En France.
Անգղիա .	En Angleterre.
Ենթևել . Անգղիա .	Jusqu'en Angleterre.
„ Եսպանիա .	Jusqu'en Espagne.
„ Գաղիա .	Jusqu'en France.
„ Իտալիա .	Jusqu'en Italie.
„ իմ տուն .	Jusque chez moi.
„ միմանցի .	Jusqu'au magasin.
„ անկիւն .	Jusqu'au coin.
„ ճամբուն ճայր .	Jusqu'au bout du chemin.
„ ճամբուն մէջանցի .	Jusqu'au milieu du chemin.
վեր .	En haut.
վար .	En bas.
Ենթևել վեր .	Jusqu'en haut.
Ենթևել վար .	Jusqu'en bas.
Ենթևել ճամբուն միւս կողմ .	Jusqu'à l'autre côté du chemin.
Այս կողմ .	De ce côté-ci.
Այն կողմ .	De ce côté-là.
Ճամբուն առջին .	En-deça du chemin.
Ճամբուն անդին .	Au-delà du chemin.
Գերմանիա .	L'Allemagne.
Ամերիկա .	L'Amérique.
Հոլանդա .	La Hollande.

ԴՒՏ. Ա. Տէրութեանց , երկիրներու անունները ընդհանրապէս իրական են , երբ e կը վերջաւորին . արական են , երբ բաղաձայնով կամ à , é (սուր շեշտով , accent aigu) , i , o , u կը վերջաւորին :

Ենթևել , մէջանցի (օրթան) ,	Le milieu.
Հոր , ջրհոր .	Le puits.
Կարասի , տակաւ . (ջրչին) .	Le tonneau.
Դղեակ , տուն .	Le château.

Ճամբորդել . Voyager (*) . (avoir ոգ) .

Ետրիկ կ'երթամք .

Allez-vous à Paris? *կամ*

կ'երթամք .

Partez-vous pour Paris?

Անդգիտ գնաց .

J'y vais.

Est-il allé en Angleterre?

Գնաց .

կամ Est-il parti pour

l'Angleterre?

Մինչև սուր գնաց .

Il y est allé.

Jusqu'où est-il allé?

Մինչև սուր ճամբորդաց .

Jusqu'où a-t-il voyagé?

Մինչև Ամերիկա գնաց .

Il est allé jusqu'en Améri-
que.

Գողցալ .

Voler 4.

Ըսան մը մէկէն գողցալ .

Voler quelque chose à quel-
qu'un.

ԳԻՏ. Բ. Գողցիւրէն , *փոխանակ* , *բացառակէտով* ,
մէկէն գողնալ , *ըսելու* , *արականով* voler à quelqu'un
կ'ըսուի .

Ձեր բեղջըրը ձեռն գողցուե-
ցաւ .

Vous a-t-on volé votre cha-
peau?

Գողցուեցաւ .

On me l'a volé.

Մարդը գիւրքերէ քեռն գող-
ցաւ .

L'homme t'a-t-il volé tes liv-
res?

Ձանձը ինն գողցաւ .

Il me les a volés.

Ձեռն թ'նչ գողցուեցաւ .

Que vous a-t-on volé?

Բոլոր , *ամեն* .

Tout le.

Բոլոր գինին .

Tout le vin.

Բոլոր գիւրքերը .

Tous les livres.

Բոլոր մարդիկ .

Tous les hommes.

Այս բառն ինչպէս կը գրուի .

Comment écrit-on ce mot?

Այսպէս կը գրուի .

On l'écrit ainsi (de cette
manière).

Ներկել , ներկելով , ներկած .

Teindre 4, teignant, teint.

Կը ներկեմ , կը ներկես , կը ներ-
կէ .

Je teins, tu teins, il teint.

Ներկելով .

Teignant.

Սև ներկել .

Teindre en noir.

Կարմիր

»

» en rouge.

Վանաչ ներկել .	Teindre en vert.
Կապոյտ „	„ en bleu.
Գեղին „	„ en jaune.
Կապոյտ հանգերծա .	Mon habit bleu.

ԻՒՏ. Դ. Գոյն կամ ձեւ ցուցնող ածականները միշտ իրենց դոյականէն ետքը կը դրուին :

Այս սպիտակ բեղդորը .	Ce chapeau blanc.
Անոր բոլորակ բեղդորը .	Son chapeau rond.
Ձեր հանգերծը կապոյտ կը ներկէք .	Teignez-vous votre habit en bleu ?
Վանաչ կը ներկեմ .	Je le teins en vert.
Ձեր տուփն ի՞նչպէս ներկել կ'ուզէք .	Comment voulez-vous teindre votre drap ?
Կապոյտ ներկել կ'ուզեմ .	Je veux le teindre en bleu.
Ներկարարը .	Le teinturier.
Ներկել տալ .	Faire teindre ընդ. անց. fait teindre.
Ձեր բեղդոյն ի՞նչպէս ներկել տուիք .	Comment avez-vous fait teindre votre chapeau ?
Սպիտակ ներկել տուի .	Je l'ai fait teindre en blanc.
Կարմիր, կարմիրը .	Rouge, le rouge.
Թուփ, թուփը .	Brun, le brun.
Գորշ, գորշը .	Gris, le gris.

420. Հրահանգ.

Մինչեւ ո՛ւր ճամբորդեցիք . — Մինչեւ Գերմանիա ճամբորդեցի . — Մինչեւ Իտալիա գնաց . — Մինչեւ Ամերիկա ճամբորդեց . — Սղանիացիք մինչեւ ո՛ւր գացին . — Մինչեւ Լոնտոն ճամբորդեցին . — Այս խեղճ մարդը մինչեւ ո՛ւր եկաւ . — Մինչեւ հոս եկաւ . — Մինչեւ ձեր տունը եկաւ . — Մինչեւ հօրս տունը եկաւ . — Ձենէ բան մը գողցուեցաւ . — Բոլոր ազէկ զինին գողցուեցաւ . — Ձեր հօրմէն բան մը գողցուեցաւ . — Անոր բոլոր ազէկ զիրքերը գողցուեցան անկէ . — Բան մը կը գողնամ . — Բան մը չեմ գողնար . — Եր-

բէք բան մը գողցա՞ր (գողցա՞ծ ես) . — Երբէք բան մը չգողցայ . — Ձեր աղէկ հանդերձները ձենէ գողցուցա՞ն . — Գողցուցան . — Ինէ ի՞նչ գողցուցաւ . — Ձեր բոլոր աղէկ գիրքերը ձենէ գողցուցան . — Ստակը ձենէ ե՞րբ գողցուցաւ . — Նոանդ գողցուցաւ . — Մենէ երբէք բան մը գողցուցա՞ւ . — Ձենէ երբէք բան մը չգողցուցաւ . — Մինչև ո՞ւր երթալ ուղեցիք . — Մինչև անտառը երթալ ուղեցի . — Մինչև հոն դացի՞ք . — Մինչև հոն չդացի . — Ձեր եղբայրը մինչև ո՞ւր երթալ կ'ուզէ . — Մինչև այդ ճամբուն ծայրը կ'ուզէ երթալ . — Դինին մինչև ո՞ւր կ'երթայ . — Մինչև տակաւին յատակը կ'երթայ . — Ըւր կ'երթաս . — Շուկայ կ'երթամ . — Մինչև ո՞ւր կ'երթանք . — Մինչև թատրոն կ'երթանք . — Մինչև ջրհոր կ'երթա՞ք . — Մինչև դղեակը կ'երթամ . — Ատաղձագործը բոլոր գինին խմո՞ց . — Խմեց . — Ձեր փոքրիկ մանչը իւր բոլոր գիրքերը պատուե՞ց . — Բոլորը պատուեց . — Ինչո՞ւ համար պատուեց . — Վասն գի ուսանել չուղեր :

121. Հրամանգ

ՈՐՀԱՓԻ ԿՈՆՆՑՈՒՄԻՔ . — Բոլոր ստակս կորսնցուցի . — Դիտէ՞ք եղբայրս ուր է . — Ձեմ գիտեր . — Դիրքս չտեսա՞ք . — Չտեսայ . — Դիտէ՞ք այս բառն ինչպէս կը գրուի . — Այսպէս կը գրուի . — Բան մը կը ներկէ՞ք . — Բեղորս կը ներկեմ . — Ի՞նչպէս կը ներկէք . — Սեւ կը ներկեմ . — Ձեր հանդերձներն ի՞նչպէս կը ներկէք . — Դեղին կը ներկեմ . — Ձեր արկղը ներկել կու տա՞ք . — Ներկել կու տամ . — Ի՞նչպէս ներկել կու տաք . — Կանաչ ներկել կու տամ . — Դերձանէ գուպաներդ ի՞նչպէս ներկել կու տաս . — Կարմիր ներկել կու տամ . — Ձեր որդին իւր ժապաւէնը ներկել

կու տայ . — Ներկել կու տայ . — Կարմիր ներկել կու տայ . — Գորշ ներկել կու տայ . — Ձեր բարեկամներն իրենց հանդերձներն ի՞նչպէս ներկել տուին . — Կանաչ ներկել տուին . — Իտալացիք իրենց բեղոյրներն ի՞նչպէս ներկել տուին . — Թուխ ներկել տուին . — Սպիտակ բեղոյր մը ունի՞ք . — Սև մը ունիմ . — Աղնուականն ի՞նչ բեղոյր ունի . — Երկու բեղոյր ունի . սպիտակ մը եւ սև մը . — Ամերիկացին ի՞նչ բեղոյր ունի . — Բոլորակ բեղոյր մը ունի . — Սպիտակ բեղոյր մը ունիմ . — Ոչ սակաւ (plusieurs) սպիտակ եւ սև բեղոյրներ ունիք . — Ձեր ներկարարն իւր ասուին արդէն ներկեց . — Ներկեց . — Ի՞նչպէս ներկեց . — Կանաչ ներկեց . — Երբեմն կը ճամբորդէ՞ք . — Ստէպ կը ճամբորդեմ . — Այո ամառ ո՞ւր երթալու միտք ունիք . — Բարիդ երթալու միտք ունիմ . — Իտալիա չէ՞ք երթար . — Կ'երթամ . — Երբեմն ճամբորդեցի՞ր . — Երբէք չճամբորդեցի . — Ձեր բարեկամները չոլանտա երթալու բաղձանք ունի՞ն . — Հոն երթալու բաղձանք ունին . — Նորք մեկնելու միտք ունին . — Միւս վաղիւ մեկնելու միտք ունին :

122. Հրահանգ

Ձեր եղբայրն արդէն Սպանիա դացած է . — Դեռ հոն դացած չէ . — Սպանիոյ մէջ ճամբորդեցի՞ք . — Ճամբորդեցի . — Նորք կը մեկնիք . — Վաղիւ կը մեկնիմ . — Ժամը քանի՞ն . — Առտուան ժամն հինգին . — Ձեր բոլոր մուճակները մաշեցուցի՞ք . — Բոլորը չմաշեցուցի . — Սպանիացիք ի՞նչ ըրին . — Մեր բոլոր աղէկ նաւերն ալրեցին . — Ձեր բոլոր համարները լմնցուցի՞ք . — Բոլորը չլմնցուցի . — Գաղիացին մինչեւ ո՞ւր եկաւ . — Մինչեւ ճամբուան մէջտեղն եկաւ . — Ձեր բարեկամն ո՞ւր կը բնակի . — Ճամբուան ասդին (ասդիի ղին) կը

բնակի . — Ձեր միջերանոցն ո՞ւր է . — Ճամբուոն ան-
դին է . — Մեր բարեկամին գրասենեակն ո՞ւր է .
— Թատարմին անդին է . — Մեր բարեկամին պարտէզն
սնտառին առջի՞ն թէ անդին է . — Անդին է . — Մեր
միջերանոցը ճամբուոն առջին չէ՞ . — Առջին է . — Այս
տառու ո՞ւր գացիք . — Դղեակը գացի . — Ո՞րչափ ա-
ռին մնացիք դղեակը . — Ժամ մը մնացի . — Ձեր եղ-
բայրը վա՞րն է թէ վերն է . — Վերն է . — Ձեր սպա-
սաւորն արհի՞ւ մինչեւ ո՞ւր տարաւ . — Մինչեւ միջե-
րանոցս տարաւ . — Մինչեւ տունս եկա՞ւ . — Մինչեւ
ձեր տունը եկաւ . — Կանաչ գորգը մինչեւ ո՞ւր կ'եր-
թայ . — Մինչեւ գրասենեկին անկիւնը կ'երթայ . — Գա-
ղիա գացի՞ք (գացած էք) . — Ոչ սակաւ անգամ գա-
ցած եմ . — Ձեր աղաքն արդէ՞ն Գերմանիա գացած
են . — Դեռ գացած չեն . բայց զանոնք գարնան հոն
գրկելու միտք ունիմ . — Ճամբուոն առջի՞ն թէ անդին
երթալ կ'ուզէք . — Ոչ առջին եւ ոչ անդին երթալ
կ'ուզեմ . ճամբուոն մէջտեղը երթալ կ'ուզեմ . — Այս
ճամբան մինչեւ ո՞ւր կը տանի . — Մինչեւ Լոնտոն կը
տանի :

ԼԹ. ԳԱՍ. Trente-neuvième Leçon.

Պէտք քալալ .

Falloir (*) (միտքէմ քայլ ..
ընդ. անց. fallu (avoir)
ով) .

Պէ՞տք է .

Faut-il ? (ետեւէն աներեւոյթ
մը կամ que ով ստորագա-
սական կ'ուզէ . Տես հետեւ-
եալ Ա. Դիւս .)

Պէտք է .

Il faut.

Շուկայ երթալ պէ՞տք է .

Faut-il aller au marché ?

Երթալ պէտք չէ .

Il ne faut pas y aller.

Գաղիերէն. սորվելու համար

Que faut-il faire pour ap-

- Բ՞նչ բնեւ պէտք է . prendre le français ?
 Պէտք է շատ ուսանել . Il faut étudier beaucoup.
 Ինձի Բ՞նչ բնեւ պէտք է (Բնչ Que me faut-il faire ?
 պէտք չեմ, պարտիմ բնեւ) .
 Ձեզի պէտք է (պարտիք) հան- Il vous faut rester tran-
 դաբա կենալ . quille.
 Անոր ո՞ւր երթալ պէտք է . Où lui faut-il aller ?
 Անոր պէտք է երթալ իւր գիր- Il lui faut aller chercher son
 քը բերել . livre.
 Անոնց Բ՞նչ պէտք է (Բ՞նչ Que leur faut-il acheter ?
 պարտին) գնել .
 Անոնց պէտք է եղան միս գնել . Il leur faut acheter du bœuf.
 Մեզի Բ՞նչ պէտք է կարդալ . Que nous faut-il lire ?
- ԴԻՏ. Ա. Շատ անգամ լաւապէս է որ il faut էն ետ-
 քը que շաղկապով ստորադասական դրուի . այն ա-
 տենն տրական խնդիրը ստորադասականին տէր բային
 կ'ըլլայ . ինչպէս .
- Պէտք է որ հանգաբա կենաք . Il faut que vous restiez
 tranquille.
 Ի՞նչ պէտք է որ երթայ . Où faut-il qu'il aille ?
 Պէտք է որ իւր գիրքը բերելու Il faut qu'il aille chercher
 երթայ . son livre.
 Բ՞նչ պէտք է որ գնեն . Que faut-il qu'ils achettent ?
 Պէտք է որ եղան միս գնեն . Il faut qu'ils achettent du
 bœuf.
 Բ՞նչ պէտք է որ կարդանք . Que faut-il que nous lisions ?
 Ձեզի Բ՞նչ պէտք է . Que vous faut-il ?
 Ինձի ստակ պէտք է . Il me faut de l'argent.
 Ձեզի առ մը պէտք է . Vous faut-il un sou ?
 Ձեզի անիկ շատ պէտք է . Vous en faut-il beaucoup ?
 Ինձի անիկ շատ պէտք է . Il m'en faut beaucoup.
 Ինձի միայն առ մը պէտք է . Il ne me faut qu'un sou.
 Ձեզի պէտք եղածը բոլոր ա՞յս է . Est-ce tout ce qu'il vous
 faut ?
 Մինակ ա՞յս պէտք է ձեզի . Ne vous faut-il que cela ?
 Ինձի բոլոր պէտք եղածն այս է . C'est tout ce qu'il me faut.
 Ինձի այս միայն պէտք է . Il ne me faut que cela.

Քեզի սրճափ պէտք է .	Combien te faut-il ?
Խնձի մէկ ֆրանք միայն պէտք է .	Il ne me faut qu'un franc.
Ձեր եղբորը սրճափ պէտք է .	Combien faut-il à votre frère ?
Անոր երկու ֆրանք միայն պէտք է .	Il ne lui faut que deux francs.
Ունիմ ինչ որ ինձի պէտք է .	J'ai ce qu'il me faut.
Ունի ինչ որ անոր պէտք է .	Il a ce qu'il lui faut.
Ունին ինչ որ իրենց պէտք է .	Ils ont ce qu'il leur faut.
Աւելի .	Davantage.

ԳԻՏ. Բ. Davantage մակապք plus ին նշանակութիւնն ունի, բայց գոյականի հետ չի գործածուիր .

Ձեզի աւելի պէտք չէ .	Ne vous faut-il pas davantage ?
Խնձի աւելի պէտք չէ .	
Անոր աւելի պէտք չէ .	Il ne me faut pas davantage.
Ձեզի շատ աշխատել պէտք է .	Il ne lui faut pas davantage.
Դա՞ն Գաղիերէն սորվելու համար .	Vous a-t-il fallu travailler beaucoup pour apprendre le français ?
Խնձի շատ աշխատել պէտք է .	Il m'a fallu travailler beaucoup.
Դա՞ն ընելու եմ, (պարտեմ ընել) .	Que dois-je faire ? Vous devez travailler.
Աշխատելու էք .	
Հոն երթալ պէտք է .	Faut-il y aller.
Կրնաք հոն երթալ .	Vous pouvez y aller.

Արժեւ, արժած .	Valoir (*), vallon (avoir + ւ) .
Այս ձին սրճափ կրնայ արժել .	Combien ce cheval peut-il valoir ?
Կրնայ հարիւր սկուա արժել .	Il peut valoir cent écus.
Կ'արժէ՞ք .	Valez-vous ?
Կ'արժեմ, կ'արժես, կ'արժէ .	Je vau, tu vau, il vaut.
Կ'արժենք, կ'արժեն .	Nous valons, ils valent.
Այս հրացանը սրճափ կ'արժէ .	Combien ce fusil vaut-il ?
Սկուա մը միայն կ'արժէ .	Il ne vaut qu'un écu.
Այս սրճափ կ'արժէ .	Combien cela vaut-il ?
Այս մեծ բան չարժեր .	Cela ne vaut pas grand'chose.
Իսկ մը չարժեր .	Cela ne vaut rien.

Այս աւելի կ'արժէ քան թէ այն .	Celui-ci vaut plus que celui-là.
Այն այնչափ չարժեք որչափ միւսը .	L'un ne vaut pas autant que l'autre.
Լաւ , լաւագոյն բլլալ .	Valoir mieux.
Ես եղբորս չափ լաւ չեմ .	Est-ce que je ne vaut pas autant que mon frère ?
Դուք անկէ լաւ էք .	Vous valez mieux que lui.
Ես ձեզի չափ լաւ չեմ .	Je ne vaud pas autant que vous.
Ես տալ , տալ .	Rendre 4.
Ձեր գիրքը ձեզի կու տայ .	Vous rend-il votre livre ?
Ինձի կու տայ ես .	Il me le rend.
Ձեր ձեռնոցները ձեզի տուած .	Vous a-t-il rendu vos gants ?
Ինձի կա տուաւ .	Il me les a rendus.
Ձեր եղբայրն իւր համարներն արդէն սկսած .	Votre frère a-t-il déjà commencé ses thèmes.
Դեռ ոչ .	{ Pas encore.
Դեռ չսկսաւ .	{ Ne—pas encore. բայց հետ .
	Il ne les a pas encore commencés.
Ընծայն .	Le présent, le cadeau.
Ընծայ մը ընդունեցա՞ք .	Avez-vous reçu un présent ?
Ոչ սակաւ ընդունեցայ .	J'en ai reçu plusieurs.
Գիրքերն ընդունեցա՞ք .	Avez-vous reçu les livres ?
Ընդունեցայ .	Je les ai reçus.
Որմէ .	De qui ?
Որմէ՞ ընդունեցաք ընծայ .	De qui avez-vous reçu des présents ?
Բարեկամներէս .	De mes amis.
Ուտա՞ք .	D'où ?
Ուտա՞ք կու գաք .	D'où venez vous ?
Պարտէզէն կու գամ .	Je viens du jardin.
Ուտա՞ք եկաւ .	D'où est-il venu ?
Թատրոնէն եկաւ .	Il est venu du théâtre.
Ուտա՞ք եկան .	D'où sont-ils venus ?

123. Հրահանգ

Շուկայ երթալ պէտք է . — Երթալ պէտք չէ . — Ձեզի լո՞նչ գնել պէտք է . — Ինծի եղան միս գնել պէտք է . (պէտք է որ եւայն) . — Ինծի պէտք է երթալ գինի բերել . — Ձեզի պէտք է երթալ բերել . — Պարահանդէս երթալո՞ւ եմ (սպարախմ երթալ) . — Ձեզի հոն երթալ պէտք է . — Ինծի երբ հոն երթալ պէտք է . — Ձեզի այս իրիկուն պէտք է հոն երթալ . — Ինծի պէտք է երթալ կանչել հիւր . — Ձեզի պէտք է երթալ կանչել գնա . — Ինծի լո՞նչ պէտք է ընել օրս սերէն սորվելու համար . — Ձեզի պէտք է շատ ուսանել . — Գերմաներէն սորվելու համար շատ ուսանել պէտք է . — Շատ ուսանել (կարդալ) պէտք է . — Ինծի լո՞նչ ընել պէտք է . — Ձեզի պէտք է աղէկ գիրք մը գնել . — Լո՞նչ ընելու է նա . — Անոր պէտք է հանդարտ կենալ . — Լո՞նչ ընելու ենք . — Ձեզի աշխատել պէտք է . — Արարերէն սորվելու համար ձեզի շատ աշխատել պէտք է . — Ձայն սորվելու համար ինծի շատ աշխատել պէտք է . — Ինծի խնդու համար չուկայ երթալ պէտք է . — Ձեզի պէտք է հոն երթալ եղան միս եւ գինի գնելու համար . — Ինծի տեղ մը երթալ պէտք է . — Քեզի սպարտեղ երթալ պէտք է . — Ինծի պէտք է որ բան մը առնելու գրկեմ (առնել տամ) . — Քեզի պէտք է որ գինի առնելու գրկես . — Ինծի լո՞նչ ընել պէտք է . — Ձեզի պէտք է համար մը գրել . — Որո՞ւ տոմսակ մը գրել պէտք է ինծի . — Ձեզի պէտք է հատ մը գրել ձեր բարեկամին . — Ձեզի լո՞նչ պէտք է , տէր . — Ինծի ասուի պէտք է . — Այս բեղոյրը ո՞րչափ կ'արժէ . — Չորս սկուտ կ'արժէ . — Ձեզի գուլպա պէտք է . — Պէտք է . — Այդ գուլպաները ո՞րչափ կ'արժեն . — Երկու ֆրանք կ'ար-

թին . — Զեղի աշտ միայն պէտք է . — Ինծի աշտ մի-
այն պէտք է . — Զեղի մուճակ պէտք չէ . — Պէտք
չէ . — Քեզի շատ ստակ պէտք է . — Ինծի շատ պէտք
է անկէ . — Որչափ պէտք է քեզի . — Ինծի հինգ
սկուտ պէտք է . — Զեր եղբօրը որչափ պէտք է . — Ա-
նոր վեց սու միայն պէտք է . — Անոր աւելի պէտք
չէ . — Անոր աւելի պէտք չէ . — Զեր բարեկամին ա-
ւելի պէտք է . — Անոր այնչափ պէտք չէ որչափ ինծի .
— Զեղի ինչ պէտք է . — Ինծի ստակ եւ հանդերձ պէտք
է . — Ունի՞ք հիմա ինչ որ ձեզի պէտք է . — Ունի՞մ
ինչ որ ինծի պէտք է . — Զեր հայրն ունի՞ ինչ որ ի-
րեն պէտք է . — Ունի ինչ որ իրեն պէտք է :

124. Հրահանգ

Գրացուցն մանչերը ձեր գիրքերը ձեզի տուի՞ն . — Ին-
ծի տուին (ետ դարձուցին , հատուցին) . — Մըբ
տուին . — Նրէկ տուին . — Զեր փոքրիկ մանչն ընծայ
մը ընդունեցաւ . — Ոչ սակաւ ընդունեցաւ . — Որմէ
ընդունեցաւ . — Իմ հօրմէս եւ ձերիննն ընդունեցաւ .
— Ընծաներ ընդունեցա՞ք . — Ընդունեցայ . — Ինչ ըն-
ծաներ ընդունեցաք . — Գեղեցիկ ընծաներ ընդունե-
ցայ . — Պարտէզէ՞ն կու գար . — Պարտէզէն չեմ գար ,
այլ մի՞կերանոցէն . — Իրանտացին ուստի՞ կու գայ .
— Պարտէզէն կու գայ . — Զեր եկած պարտէզէն կու
գայ . — Նոյնէն չի գար . — Որ պարտէզէն կու գայ .
— Մեր ծեր բարեկամին (պարտէզէն) կու գայ . — Զեր
մանչն ուստի՞ կու գայ . — Տեաքանէն կ'ըլ գայ . — Այս
ձին որչափ կրնայ արժեւ . — Հինգ հարիւր սկուտ կըր-
նայ արժեւ . — Այս գիրքն ասոր չափ կ'արժէ . — Ա-
ւելի կ'արժէ . — Հրացանս որչափ կ'արժէ . — Զեր
բարեկամին (հրացանին) չափ կ'արժէ . — Զեր ձիերն
Անգղիացուց (ձիերուն) չափ կ'արժե՞ն . — Այնչափ

չեն արժեր . — Այս դանակը ո՞րչափ կ'արժէ . — Բան մը չարժեր :

125. Հրահանգ

Ձեր սպասաւորն իմնիս չափ աղէկ է (կ'արժէ) . — Ձերինէն լաւ է . — Ձեր եղբօրը չափ աղէկ էք . — Ան ինէ աղէկ է . — Բարեկամիդ չափ աղէկ ես . — Անոր չափ աղէկ եմ . — Մեր դրացիներուն չափ աղէկ ենք . — Անոնցմէ լաւ ենք . — Ձեր անձրեւնոյն իմնիս չափ աղէկ է . — Այնչափ աղէկ չէ . — Ինչո՞ւ համար իմնիս չափ աղէկ չէ . — Բանդի ձերինին չափ գեղեցիկ չէ . — Այս հրացանը ո՞րչափ կ'արժէ . — Շատ չարժեր . — Ձեր ձին ծախել կ'ուզէք . — Մախել կ'ուզեմ . — Ո՞րչափ կ'արժէ . — Երկու հարիւր սկուտ կ'արժէ . — Ձայն գնել կ'ուզէք . — Արդէն հատ մը գնեցի . — Ձեր հայրը ձի մը գնելու միտք ունի . — Հատ մը գնել կ'ուզէ , բաց ոչ ձերինը . — Ձեր եղբայրներն իրենց համայները սկսա՞ն . — Սկսան . — Ձեր տոմսակներն ընդունեցա՞ք . — Դեռ չընդունեցանք . — Ունի՞նք ինչ որ մեզի պէտք է . — Չունինք ինչ որ մեզի պէտք է . — Մեզի ի՞նչ պէտք է . — Մեզի պէտք են գեղեցիկ ձիեր , ոչ սակաւ սպասաւորք եւ շատ ստակ . — Մեզի ա՞յս միայն պէտք է . — Մեզի այս միայն պէտք է . — Ի՞նչ ընելու եմ . — Ձեզի պէտք է որ գրէք . — Որո՞ւ գրել պէտք է ինծի (որո՞ւ պէտք է որ գրեմ) . — Ձեզի պէտք է գրել ձեր բարեկամին . — Ո՛ւր է . — Ամերիկա է . — Ո՛ւր երթալու եմ . — Գաղիա կրնաք երթալ . — Ինծի մինչեւ ո՞ւր երթալ պէտք է . — Մինչեւ Բարիդ կրնաք երթալ . — Ձեր հայրն ի՞նչ տոմսակներու պատասխան տուաւ . — Իւր բարեկամներուն (տոմսակներուն) պատասխան տուաւ .

—Ձեր սպասաւորն ի՞նչ շուներ ծեծեց . —Ձանոնք ծեծեց որ շատ աղմուկ բրին :

Խ. ԴԱՍ. Quarantième Leçon.

Ուտել, կերած .

Manger 4. mangé.

Ճաշել, ճաշած .

Dîner 4. diné.

Ճաշ .

Le dîner կամ le diné.

Նախաճաշ .

Le déjeuner կամ le déjeuner.

Ընթրել .

Souper 4.

Ընթրիք .

Le souper կամ le souper.

Ետքը .

Après.

Ինձ, անկէ, ձեռնէ ետքը .

Après moi, lui, vous.

Եղբորմէս ետքը .

Après mon frère.

Խօսելէն ետքը .

Après avoir parlé.

ԴԻՏ. Ա. Հայերէն կ'ըսենք աներեւութով, խօսելէն, ուտելէն, տեսնելէն ետքը . Գառիւկէն՝ փոխանակ աներեւութի պէտք է աներեւոյթ անցեալ դնել *après* էն ետքը . զոր օրինակ, *après avoir parlé, mangé, vu, &c.* : Բայց պէտք է գիտնալ որ *après* էն ետքը եկող աներեւոյթ անցեալին տէր բային՝ նոյն նախադասութեան գիմաւոր բային տէր բային հետ նոյն ըլլալու է . զոր օրինակ՝ *J'ai cassé votre couteau après avoir coupé le bœuf.* հոս *avoir coupé* ին տէր բային *ai cassé* ին տէր բային, այսինքն *je* դերանունն է :

Իւր ձին վաճառելէն ետքը .

Après avoir vendu son cheval.

Հոն երթալէն ետքը .

Après y avoir été.

Ձեռնէ կանուխ ճաշեցի .

J'ai diné de meilleure heure que vous.

Ուշ ընթրեցիք .

Vous avez souper tard.

Վճարել, հատուցանել .

Payer 4.

Ձի մը վճարել մարդու մը (ձի- *Payer un cheval à un homme.*
ու մը ստակը վճարել մար-
դու մը) .

Հանդերձը վճարել գերձակին .	Payer l'habit au tailleur .
Կոշիկները կը վճարէ՞ք կոշկա- կարին .	Payez-vous les souliers au cordonnier ?
Կը վճարեմ .	Je les lui paye .
Գանձակը ձեզի կը վճարէ՞ .	Vous paye-t-il le couteau ?
Կը վճարէ .	Il me le paye .
Պարտկան եղածս (ինչ որ պար- տեմ) կը վճարեմ .	Je paye ce que je dois .

Խնդրել , ուզել .	Demander .
Մէկէն բան մը խնդրել .	Demander quelque chose à quelqu'un .

ԳԻՏ. Բ. Գաղիներէնի մէջ payer բային հետ անձը որուն կը վճարուի՝ տրական կը գրուի , եւ կը նշանաւ կէ բանի մը ստակը կամ գինը մէկուն վճարել : Բայց երբ վճարուելու իրը չյիշուելով , միայն անձը կը յիշուի , այն ատեն անձը հայցական կը գրուի : Demander բային հետ նայնուէս անձը տրական էր գրուի , եւ ոչ բայատական :

Գերձակը վճարեցի (գերձակին J'ai payé le tailleur .
ստակը տուի) .

Վճարեցի անոր (շղ . հայց .) . Je l'ai payé .
Կոշկակարին վճարեցի՞ք . Avez-vous payé le cordon-
nier ?

Վճարեցի . Je l'ai payé .

Մարդէ մը (շղ . տր .) ստակ
խնդրել . Demander de l'argent à un
homme .

Հօրմէս ստակ է՞ր խնդրեմ . Je demande de l'argent à mon
père .

Ձեր բեղջյրն ինէ կը խնդրէ՞ք . Me demandez-vous votre
chapeau ?

Կը խնդրեմ . Je vous le demande .

Անկէ խնդրել զայն . Le lui demander .

Անկէ խնդրել զանոնք . Les lui demander .

Ինէ ի՞նչ կը խնդրէք . Que me demandez-vous ?

Ձեռնէ բան մը չեմ խնդրեր . Je ne vous demande rien .

Փորձել . Essayer (ետեւէն եկած անեւ-
բեւոյթը à ով կամ de ով) .

Կ'աղէք ասիկա ընելու փորձել . Voulez-vous essayer de faire cela ?
 Ընելու փորձեցի . J'ai essayé de le faire.
 Պարտիք փորձել աւելի աղէկ ընելու . Il vous faut essayer de (le) faire mieux.

Ըռնել , բռնած , բռնելով . Tenir 2, tenu, tenant.
 Կը բռնեմ , կը բռնես , կը բռնեն . Je tiens, tu tiens, il tient.
 Կաւաղանս կը բռնէք . Tenez-vous mon bâton ?
 Կը բռնեմ . Je le tiens.
 Կը բռնենք , կը բռնեն . Nous tenons, ils tiennent.
 Մէկը կը փնտռէք . Cherchez-vous quelqu'un ?
 Ձո՞վ կը փնտռէք . Qui cherchez-vous ?
 Եղբայրներուս մէկը կը փնտռեմ . Je cherche un de mes frères.

Հօրեղբայրս . Mon oncle.
 Հօրեղբորորդիս . Mon cousin.
 Ազգականս . Mon parent.
 Ծնողքս (հայր և մայր) . Mes parents.
 Եղբայրներուս մէկը . Un de mes frères.
 Հօրեղբորորդիներուս մէկը . Un de mes cousins.
 Ծնողաց , ազգականաց մէկը . Un de ses parents.
 Մեր բարեկամներէն մէկը . Un de nos amis.
 Անոնց դրացիներէն մէկը . Un de leurs voisins.

ԴԻՏ Դ. Oncle բառը կը նշանակէ նաեւ մօրեղբայր ,
 Cousin կը կոչէ մէկը ոչ միայն իւր հօրեղբոր , այլեւ
 մօրեղբոր , հօրաքեռ և մօրաքեռ որդին .

Ձեզ տեսնել կը փնտռէ (կը Իլ cherche à vous voir.
 ջանայ , կ'աղէ) .
 Ձիս տեսնել կը փնտռէ . Cherche-t-il à me voir ?
 Իւր հօրեղբարց մէկը տեսնել Իլ cherche à voir un de ses
 կը փնտռէ . oncles.

ԴԻՏ. Դ. Chercher բայն ետեւէն à ով աներեւոյթ մը .
 աւանանալով ջանալ , ուզել , խնդրել կը նշանակէ .

Մէկը խնդրել (այսինքն՝ հար. Demander quelqu'un.
ցընել, ուղել տեսնել) .

Ձո՞վ կը խնդրէք . Qui demandez-vous ?

Բարեկամներու մէկը կը խընդ- Je demande un de mes amis.
րեմ .

Ար խնդրուիք (ձեզ կ'ուզեն) . On vous demande.

Ար խնդրուի՞մ (զիս կ'ուզեն) . Me demande-t-on ?

ԴԻՏ. Ե. Demander բայէն ետքը եթէ անձը տրա-
կան գրուի , կը նշանակէ անոր հարցնել , կամ անկէ
խնդրել . — եթէ անձը հայցական գրուի , կը նշանակէ
մէկը խնդրել , տեսնել ուղել .

Խնչպէս որ պէտք է (ըստ ար. Comme il faut.

ժանւոյն , շատ աղէկ) .

Շատ աղէկ կը գրէք . Vous écrivez comme il faut.

Այս մարդիկ իրենց պարտքը Ces hommes font leur de-
շատ աղէկ կը կատարեն . voir comme il faut.

Պարտք (իբր պարտականու-
թիւն) .

Համար (վարժապետի մը ա-
շակերտին տուածը որպէս
զի վարժութեան համարը-
նէ) .

Le devoir.

Ձեր պարտքը (համարը) կա- Avez-vous fait votre devoir ?
տարեցիք .

Կատարեցինք (բրնք) . Nous l'avons fait.

Գաւաթ մը գինի . Un verre de vin.

Կտոր մը հաց . Un morceau de pain.

ԴԻՏ. Զ. Այլիդ , չափ , քանակութիւն կամ բաղ-
մութիւն , առատութիւն կամ պակասութիւն ցուցնող
անուններէն ետքը եկող գոյականէն առաջ de նախա-
գրութիւնը կը գրուի .

126. Հրահանգ

Հրացանը վճարեցիք . — Վճարեցի . — Հօրեղբայրդ
գիրքերը վճարեց . — Վճարեց . — Հանդերձները դեր-

ձակին վճարեցի՞ք . — վճարեցիք . — Ձին վճարեցի՞ր
 վաճառականին . — Դեռ չվճարեցի . — Մեր ձեռնոց-
 ները վճարեցի՞նք . — վճարեցինք . — Ձեր հօրեղբոր-
 որդին իւր մուճակները վճարե՞ց . — Դեռ չվճարեց .
 — Եղբայրս կը վճարե՞ ձեզի ինչ որ պարտի . — Կը վը-
 ճարէ . — Կը վճարե՞ք ինչ որ պարտիք . — Կը վճա-
 րեմ ինչ որ պարտիմ . — Հացադործին վճարեցի՞ք .
 — վճարեցի . — Ձեր հօրեղբայրը վճարե՞ց եղան մի-
 սը մատվաճառին . — վճարեց . — Գանալս ո՞վ կոտ-
 րեց . — Հացը կտրելէն ետքը ես կոտրեցի . — Ձեր
 որդին մատիւններս կոտրե՞ց . — Իւր տոմսակները դը-
 րելէն ետքը կոտրեց զանոնք . — Գինին խմելէն ետ-
 քը վճարեցի՞ք վաճառականին . — Խմելէն ետքը վճա-
 րեցի . — Ձեր համարները լմնցնելէն ետքը ի՞նչ բրիք .
 — Հօրեղբորորդւոյս տունը կ'երթայի զանի տեսարան
 տանելու համար . — Ի՞նչպէս կը խօսիմ . — Շատ ա-
 ղէկ (ինչպէս որ պէտք է) կը խօսիք . — Հօրեղբոր-
 որդիս իւր համարներն ի՞նչպէս գրեց . — Գրեց ինչ-
 պէս որ պէտք է . — Տղայքս իրենց համարներն ի՞նչ-
 պէս բրին . — Աղէկ բրին . — Այս մարդն իւր պար-
 տաւորութիւնը կը կատարէ՞ (կ'ընէ՞) . — Միշտ կը կա-
 տարէ . — Այս մարդիկն իրենց պարտաւորութիւնը
 կ'ընեն . — Միշտ կ'ընեն . — Ձեր պարտքը կ'ընէ՞ք .
 — Կ'ընեմ ինչ որ կրնամ . — Այս մարդէն ի՞նչ կը
 խնդրէք . — Ստակ կը խնդրեմ . — Այս մանչն ինէ՞ ի՞նչ
 կը խնդրէ . — Ձենէ ստակ կը խնդրէ . — Ինէ բան մը
 կը խնդրէ՞ք . — Ձենէ սկուտ մը կը խնդրեմ . — Հացը
 կը խնդրէ՞ք ինէ . — Կը խնդրեմ . — Ո՞ր մարդէն ստակ
 կը խնդրէք . — Անիէ կը խնդրեմ որմէ դուք կը խնդ-
 րէք . — Ո՞ր վաճառականներէն ձեռնոց կը խնդրէք .
 — Վիցեօմ փողոցը բնակողներէն կը խնդրեմ . — Հացա-
 դործէն ի՞նչ կը խնդրէք . — Հաց կը խնդրեմ :

427. Հրամանք

Մտաւժառաններէն եղան միս կը խնդրէ՞ք . — Կը խնդրեմ . — Գաւազանը կը խնդրէ՞ք ինչ . — Կը խորհրդեմ . — Գիրքը քննէ կը խնդրէ՞ք . — Կը խնդրէ . — Անդ զիացիէն ի՞նչ խնդրեցիք . — Անկէ իմ կաշեայ արկղս խնդրեցի . — Տուա՛ւ . — Տուաւ . — Որմէ՞ շաքար խորհրդեցիք . — Վաճառականէն խնդրեցի . — Ձեր հայրը որո՞ւ կը վաճառէ իւր մուճակները . — Կօշկակարներուն կը վճարէ . — Հացը որո՞ւն վճարեցինք . — Մեր հացագործներուն վճարեցինք . — Քանի՞ տարուան ես . — Գեւե տասը տարուան չեմ . — Արդէն Գաղիերէն կը սորվի՞ս . — Արդէն կը սորվիմ . — Եղբայրդ Գերմաներէն գիտէ՞ . — Ձի գիտեր . — Ինչո՞ւ համար չի գիտեր . — Վասն զի սորվելու ժամանակ չունեցաւ . — Հայրդ իւր տո՛ւնն է . — Ոչ , մեկնեցաւ . բայց եղբայրս տունն է . — Եղբայրդ ո՞ւր գնաց . — Անդղիս գնաց . — Երբեմն հոն դացած էք . — Երբէք դացած չեմ . — Այս ամառ Գաղիա երթալու միտք ունի՞ք . — Երթալու միտք ունիմ . — Հոն երկայն առնն մնալու միտք ունի՞ք . — Ամառը մնալու միտք ունիմ . — Ձեր եղբայրը մինչեւ երբ տունը կը մնայ . — Մինչեւ կէսօր . — Ձեր ձեռնոցները ներկել տուի՞ք . — Ներկել տուի . — Ի՞նչ պէս ներկել տուիք . — Գեղին ներկել տուի . — Արդէն ճաշեցի՞ք . — Գեո ոչ . — Ժամը քանիի՞ն կը ճաշէք . — Ժամը վեցին կը ճաշեմ . Որո՞ւ տուն կը ճաշէք . — Քարեկամներէս մէկուն տունը կը ճաշեմ . — Երէկ որո՞ւ հետ ճաշեցիք . — Աղգականներէս մէկուն հետ ճաշեցի . — Ի՞նչ կերաք . — Աղէկ հաց , եղան միս եւ կարկանդակ կերանք . — Ի՞նչ խմեցիք . — Աղէկ գինի եւ ընտիր մրգուղ խմեցինք . — Ձեր հօրեղբայրն այսօր ո՞ւր կը ճաշէ . — Մեր տունը կը ճաշէ . — Ձեր

հայրը ժամը քանի՞րէն կ'ընթրէ . — Ժամը իննիսն կ'ընթրէ . — Դուք անկէ կանոնաւ կ'ընթրէք . — Անկէ ուշ կ'ընթրեմ :

128. Հրաշանգ

Ո՛ր կ'երթաք . — Աղգականներէս մէկուն տունը կ'երթամ անոր հետ նախաճաշ ընելու . — Ձեռնոցներս բռնել կ'ուզեմ . — Բռնել կ'ուզեմ . — Բեղոյրս ո՞վ կը բռնէ . — Ձեր որդին կը բռնէ . — Դաւաղանս կը բռնեմ . — Լը բռնեմ . — Բան մը կը բռնէ՞ք . — Ձեր հըրացանք կը բռնեմ . — Գիրքս ո՞վ բռնեց . — Ձեր սպասաւորը բռնեց . — Խօսիչ փորձել (խօսելու փորձ մը ընել) կ'ուզէ՞ք . — Փորձել կ'ուզեմ . — Ձեր փոքր եղբայրը երբէք փորձեց համարներ գրել (ընել) . — Փորձեց . — Բեղոյր մը շինել երբէք փորձեցի՞ք . — Հաս մը շինել երբէք չփորձեցի . — Զո՞վ կը փնտռէք . — Ինձի ձի մը վաճառող մարդը կը փնտռեմ . — Մէկը կը փնտռէ՞ ձեր աղգականը . — Իւր բարեկամներէն մէկը կը փնտռէ . — Մէկը կը փնտռե՞նք . — Մեր գրացիներէն մէկը կը փնտռենք . — Զո՞վ կը փնտռես . — Մեր բարեկամներէն մէկը կը փնտռեմ . — Սպասաւորներուս մէկը կը փնտռէ՞ք . — Ոչ , խմբաներուս մէկը կը փնտռեմ . — Ձեր հօրեղբորը խօսել փորձեցի՞ք . — Անոր խօսել փորձեցի . — Հայրս տեսնել փորձեցի՞ք . — Զայն տեսնել փորձեցի . — Ձեզ ընդունեմ . — Զիս չընդունեց . — Ձեր եղբայրներն ընդունեց . — Ընդունեց . — Ձեր աղգականը տեսնել կրցա՞ք . — Տեսնել չկրցայ . — Ձեր համարները գրելէն ետքը ի՞նչ ըրիք . — Զանոնք գրելէն ետքը տոմսակս գրեցի . — Զո՞վ կը խնդրէք . — Դերձակը կը խնդրեմ . — Այս մարդը մէկը կը խնդրէ՞ . — Ձեզ կը խնդրէ . — Լը խնդրուի՞ք (ձեզ կ'ուզե՞ն) . — Լը խնդրուիմ . — Լը խնդրուիմ (դիս կ'ուզե՞ն) . — Դուք չէք խնդրուիր , այլ ձեր բարեկամնե-

բէն մէկը կը խնդրուի . — Բժիշկը կը խնդրէ՞ք . — Կը
խնդրեմ . — Ձեր վոքը եղբայրն ի՞նչ կը խնդրէ . — Պոք-
րիկ կտոր մը հաց կը խնդրէ . — Դեռ նախաճաշ չը-
րա՞ւ . — Նախաճաշ բրաւ , բայց տակաւին անօթի է .
— Ձեր հօրեղբայրն ի՞նչ կը խնդրէ . — Գաւաթ մը դինի
կը խնդրէ . — Դեռ չխմե՞ց . — Այդէն խմեց , բայց տա-
կաւին ծարաւի է :

ԽԱ. ԳԱՍ. Quarante-unième Leçon.

Այն որ (ուղղ . ե . հայց .)	Celui qui.
Կը տեսնէ՞ք մարդը որ կու գայ .	Apercevez-vous l'homme qui?
(եկող մարդը կը տեսնէ՞ք) .	vient ?
Եկողը կը տեսնեմ .	J'aperçois celui qui vient.
Մեծերանոցը գացող մարդիկը	Apercevez-vous les hommes
կը տեսնէ՞ք .	qui vont au magasin ?
Հին մանուկները կը տեսնեմ .	J'aperçois ceux qui y en-
	trent.

ԳԻՏ. Ա. Voir եւ apercevoir, երկուքն ալ տեսնել կը
նշանակեն . Voir, տեսնել , աչք ունենալ բնի է . կոյ-
րը չի տեսներ . apercevoir կը նշանակէ , նայած ասե-
նը բան մը տեսնել , աչքին հանդիպել :

Ո՞րն ի՞նչպէս է .	Quel temps fait-il ?
Հիմա օդը գեղեցիկ է .	Il fait beau (temps) à pré-
	sent.
Երէկ օդն ի՞նչպէս էր .	Quel temps a-t-il fait hier ?
Երէկ օդը գեղեցիկ էր .	A-t-il fait beau (temps) hier ?
Երէկ օդը գէշ էր .	Il a fait mauvais (temps)
	hier.
Այս առտու օդը գեղեցիկ է .	Il fait beau temps ce matin.

ԳԻՏ. Բ. Երբ օդոյ , եղանակի , բարեխառնութեան
առտիճանի վրայ խօսք կ'ըլլայ , Քաղիւրէն fair բայը

կը գործածուի իբրեւ միադէմ, եւ Հայերէն եմ բացով
կը բացատրուի :

Տա՞ք է .

Fait-il chaud ?

Տաք է .

Il fait chaud.

Շատ , յոյժ .

Très.

Շատ տաք է .

Il fait très-chaud.

Յուրա է , շատ ցուրտ է .

Il fait froid, il fait très froid.

Ոչ տաք է , ոչ ցուրտ է .

Il ne fait ni chaud ni froid.

Ըմբ .

Obscur.

Աղւա .

Sombre.

Պայծառ , յառակ .

Clair.

Անոր միեւրոնոյն աղւա է .

Il fait sombre dans votre magasin.

Անոր յարդանոյն աղւա է .

Fait-il sombre dans son grenier ?

Աղւա է .

Il y fait sombre.

Խոնավ .

Humide.

Ձոր .

Sec.

Խոնավ է .

Fait-il humide ?

Խոնավ չէ .

Il ne fait pas humide.

Ձոր է .

Il fait sec.

Չափազանց չոր է .

Il fait trop sec.

Լուսնիայ .

Le clair de lune.

Արեւ .

Le soleil.

Լուսնիայ է .

Il fait clair de lune.

Չափազանց արեւ է .

Il fait trop de soleil.

Հաշակել , համը նայիլ .

Goûter 4.

Այս գինին ճաշակեցիք .

Avez-vous goûté ce vin ?

Հաշակեցի .

Je l'ai goûté. ♡

Ի՞նչպէս կը գտնէք .

Comment le trouvez-vous ?

Աղէկ կը գտնեմ .

Je le trouve bon.

Աղէկ չեմ գտներ .

Je ne le trouve pas bon.

Արեւ , ախորժեւ .

Aimer 4.

Ձուկը կը սիրեմ (կ'ախորժիմ) .

J'aime le poisson.

Վառեալը կը սիրէ .

Il aime le poulet.

Մրդուղը կը սիրէք .

Aimez-vous le cydre ?

Ոչ, գինին կը սիրեմ.	Non, j'aime le vin.
Եղբայրս տեսնել կը սիրէ՞ք (կ'ախորժի՞ք).	Aimez-vous à voir mon frè- re ?
Տեսնել կ'ախորժիմ.	J'aime à le voir.
Ընել կը սիրեմ.	J'aime à faire.
Ուսանել կ'ախորժի.	Il aime à étudier.

ԳԻՏ. Գ. Aimer բայէն ետքը աներեւոյթը à նախա-
դրութիւն կ'ուղէ, ինչպէս օրինակներէն կը տեսնուի :

Բերնուց սորվիլ, գոց ընել.	Apprendre par cœur.
Աշակերտը (զպրոցի).	L'écolier.
Սանը.	L'élève.
Ուսուցիչը.	Le maître, l'instituteur, le précepteur.
Ձեր աշակերտները բերնուց սոր- վել կը սիրե՞ն.	Vos écoliers aiment-ils à ap- prendre par cœur ?
Բերնուց սորվել չեն սիրեր.	Ils n'aiment pas à appren- dre par cœur.
Ձեր համարները բերնուց սոր- վեցա՞ք.	Avez-vous appris vos thèmes par cœur ?
Սորվեցանք.	Nous les avons appris.
Օրն անգամ մը.	Une fois par jour.
Ամիսն երեք անգամ.	Trois fois par mois.
Տարին պսչափ.	Tant par an.
Մարդ գլուխ պսչափ.	Tant par tête (la tête խա- կան է).
Ձինուոր գլուխ պսչափ :	Tant par soldat.
Տարին վեց անգամ.	Six fois par an.
Առտուն կանուխ.	{ Le matin de bonne heure- { De bon matin.
Առտուն կանուխ կ'ելլենք.	Nous sortons le matin de bonne heure.
Ձեր հայրը ե՞րբ դուրս ելաւ.	Quand votre père est-il sorti ?
Մէկու մը կամ բանի մը վրայ խօսել.	Parler de quelqu'un ou de quelque chose.
Որո՞ւ վրայ կը խօսիք.	De qui parlez-vous ?
Ձեր ճանչցած մարդուն վրայ կը խօսիք.	Nous parlons de l'homme que vous connaissez.

Ի՞նչ բանի վրայով կը խօսին . De quoi parlent-ils ?

Օրին (եղանակին) վրայ կը խօսին . Ils parlent du temps.
սին .

Օրը , եղանակը .

Le temps.

Չինուորը .

Le soldat.

Եւսեւ .

Aussi.

Ի՞նչէ մը կամ բանէ մը դո՛ւ
բայ .

Etre content de quelqu'un ou
de quelque chose.

Այս մարդէն դո՛ւ էք .

Etes-vous content de cet
homme ?

Անկէ դո՛ւ եմ .

Je suis content de lui.

Ձեր նոր վերարկուէն դո՛ւ էք .

Etes-vous content de votre
habit neuf ?

Դո՛ւ եմ .

J'en suis content.

Ի՞նչ բանէ դո՛ւ էք .

De quoi êtes-vous content ?

Դժգո՛ւ .

Mécontent.

Անկէ (իր մը) դժգո՛ւ եմ .

J'en suis mécontent.

Անկէ (անձ մը) դժգո՛ւ եմ .

Je suis mécontent de lui.

Ձեր բարեկամին վրայ կը խօսուի .

On parle de votre ami.

Անոր վրայ կը խօսուի .

On parle de lui.

Ձեր գիրքին վրայ կը խօսուի .

On parle de votre livre.

Անոր վրայ կը խօսուի .

On en parle.

Եթէ .

Si. (շեղ .)

Ձեզի վճարելու միտք ունիմ ,
եթէ ստակո ընդունիմ .

Je compte vous payer, si je
reçois mon argent.

Փայտ գնելու միտք ունի՞ք .

Comptez-vous acheter du
bois ?

Գնելու միտք ունիմ , եթէ ին-
ծի եղած պարտքը վճարուի .

Je compte en acheter, si on
me paye ce qu'on me doit.

429. Հրահանգ

Եկող մարդ մը կը տեսնէ՞ք . — Չեմ տեսներ . — Զի-
նուորին տղաքը կը տեսնէ՞ք . — Կը տեսնեմ . — Պար-
տէզը գացող մարդիկը կը տեսնէ՞ք . — Պարտէզը դա-
ջողները չեմ տեսներ , այլ շուկան գացողները . — Ձեր
եղբայրն իրեն ստակ փոխ տուող մարդը կը տեսնէ՞ .

—Իրեն փոխ առաջը չի տեսներ, այլ այն սրուն ինք
 փոխ առաւ. —Սորվող աղաքը կը տեսնէ՞ք. —Սոր-
 վողները չեմ տեսներ, այլ խաղացողները. —Բան մը
 կը տեսնե՞ս. —Բան մը չեմ տեսներ. —Իմ ծնողացս
 միմեքանոցները տեսա՞ք (տեսած էք). —Տեսայ. —Ո՞ր
 տեսաք. —Համբուռն անդին տեսայ. —Մեծ բեղայր մը
 կը սիրէ՞ք. —Մեծ բեղայր մը չեմ սիրեր, այլ մեծ հո-
 վանոց մը. —Ի՞նչ բնեղ կը սիրէք. —Գրեղ կը սիրեմ.
 —Այս փոքրիկ մանչերը տեսնել կը սիրէ՞ք. —Չանոնք
 տեսնել կը սիրեմ. —Գինին կը սիրէ՞ք. —Գինին կը
 սիրեմ. —Ձինուորներն ի՞նչ կը սիրեն. —Գինին կը
 սիրեն. —Չա՞յր թէ սուրճը կը սիրէք. —Երկուքն ալ
 (թէ մին եւ թէ միւսը) կը սիրեմ. —Այս աղաք ու-
 սանել կը սիրե՞ն. —Ուսանել եւ խաղալ կը սիրեն.
 —Կարդալ եւ գրել կը սիրէ՞ք. —Կարդալ եւ գրել կը
 սիրեմ. —Որը քանի՞ անգամ կ'ուտէք. —Չորս ան-
 ցամ. —Ձեր աղաքն օրը քանի՞ անգամ կը խմեն. —Ոչ
 սակաւ անգամ կը խմեն օրը. —Անոնց չափ ստէպ կը
 խմէ՞ք. —Աւելի ստէպ կը խմեմ. —Ստէպ թատրոն
 կ'երթա՞ք. —Երբեմն կ'երթամ. —Ամիսը քանի՞ ան-
 ցամ հոն կ'երթաք. —Ամիսը մէկ անգամ միայն կ'եր-
 թամ. —Ձեր հօրեղբորդին տարին քանի՞ անգամ
 պարահանդէս կ'երթայ. —Տարին երկու անգամ կ'եր-
 թայ. —Անոր չափ ստէպ կ'երթա՞ք հոն. —Երբէք չեմ
 երթար. —Ձեր խոհարարն ստէպ շուկայ կ'երթա՞յ.
 —Ամէն առտու կ'երթայ :

130. Հրահանգ

Հօրեղբօրս տունը ստէպ կ'երթա՞ք. —Տարին վեց
 անգամ կ'երթամ. —Վառեակը կը սիրէ՞ք. —Վառ-
 եակը կը սիրեմ, բայց ձուկը չեմ սիրեր : —Ի՞նչ կը
 սիրէք. —Կտոր մը հաց եւ գաւաթ մը գինի կը սի-

բնմ . — Բերնուց սորվել կը սիրէ՞ք . — Բերնուց սոր-
վել չեմ սիրեր . — Ձեր սաները բերնուց սորվել կը սի-
րեն . — Ուսանել կը սիրեն , բայց բերնուց սորվել չեն
սիրեր . — Օրը ո՞րչափ համար կը գրեն (կ'ընեն) . — Նը-
կու հատ միայն կ'ընեն , բայց աղէկ (ինչպէս որ պէտք
է) կ'ընեն . — Ձեզի դրած տոմսակս կրցա՞ք կարդալ .
— Կրցայ կարդալ . — Հասկցա՞ք . — Հասկցայ . — Ձեզի
խօսող մարդը կը հասկնա՞ք . — Չեմ հասկնար . — Ին-
չո՞ւ համար չէ՞ք հասկնար . — Քանզի չափազանց (կա-
րի) գէշ կը խօսի . — Այս մարդը Գաղիերէն գիտէ՞ .
— Գիտէ , բայց ես չեմ գիտեր . — Ինչո՞ւ համար չէ՞ք
սորվիր . — Սորվելու ժամանակ չունիմ . — Այս իրի-
կուն թատրոն երթալու միտք ունի՞ք . — Երթալու
միտք ունիմ , եթէ գուք կ'երթաք . — Ձեր հայրն այս
ձին գնելու միտք ունի՞ . — Գնելու միտք ունի , եթէ
խր ստակը կ'ընդունի . — Ձեր բարեկամն Անդղիա եր-
թալու միտք ունի՞ . — Երթալու միտք ունի , եթէ ա-
նոր պարտք եղածը վճարուի . — Նուագածու թեան
երթալու միտք ունի՞ք . — Երթալու միտք ունիմ ,
եթէ բարեկամս կ'երթայ . — Ձեր եղբայրը Գաղիերէն
ուսանելու միտք ունի՞ . — Ուսանելու միտք ունի , ե-
թէ աղէկ ուսուցիչ (վարպետ) մը գտնէ :

131. Հրահանգ

Այսօր օգն ի՞նչպէս է . — Օղը շատ գեղեցիկ է .
— Երէկ օղը գեղեցիկ էր . — Երէկ օղը ցէշ էր . — Այս
առտու օգն ի՞նչպէս էր . — Օղը գէշ էր , բայց հիմա
գեղեցիկ է . — Տա՞ք է . — Շատ տաք է . — Յուրտ
չէ՞ . — Յուրտ չէ . — Տա՞ք է թէ ցուրտ . — Ոչ տաք
է ոչ ցուրտ . — Եռանդ պարտէ՞ր գացի՞ք . — Չգա-
ցի . — Ինչո՞ւ համար չգացիք . — Չգացի , քանզի օ-
ղը գէշ էր . — Վաղիւ երթալու միտք ունի՞ք . — Վա-

ղիւ. երթալու միտք ունիմ, եթէ օդը գեղեցիկ ըլլայ.
—Ձեր գրասենեակը պայծա՞ն (լուսաւոր) է. —Պայ-
ծառ չէ. —Խմնիս մէջ աշխատել կ'ուզէ՞ք. —Հոն
աշխատել կ'ուզեմ. —Հոն պայծա՞ն է. —Շատ պայ-
ծառ է. —Ձեր եղբայրն ինչո՞ւ համար իւր մթերա-
նոցին մէջ չի կրնար աշխատել. —Ձի կրնար աշխա-
տել, քանզի հոն չափազանց մութ է. —Կ'ըստ չափա-
զանց մութ է. —Անոր մթերանոցը. —Այս ծակին
մէջ պայծառ է (լոյս է). —Հոն մութ է. —Չոր է.
—Շատ չոր է. —Խոնամ է. —Խոնաւ չէ. —Լու-
սընկա՞յ է. —Լուսնկայ չէ, շատ խոնաւ է. —Ձեր
հօրեղբայրն ի՞նչ բանի վրայ կը խօսի. —Գեղեցիկ
օդի (եղանակի) վրայ կը խօսի. —Այս մարդիկն ի՞նչ
բանի վրայ կը խօսին. —Գեղեցիկ եւ գէշ օդի վրայ
կը խօսին. —Հովի վրայ չեն խօսիր. —Անոր վրայ
ալ կը խօսին. —Հօրեղբօրս վրայ կը խօսին. —Ձեմ
խօսիր. —Որո՞ւ վրայ կը խօսիս. —Քու վրայ եւ
քու ծնողացդ վրայ կը խօսիմ. —Մէկը կը խնդրէ՞ք.
—Ձեր հօրեղբայրը կը խնդրեմ. իւր տունն է. —Ոչ,
իւր սամնէն աղնիւ (աղէկ) բարեկամին տունն է:

432. Հրահանգ

Այս գինին ճաշակեցի՞ք (համը նայեցա՞ք). —Ճա-
շակեցի. —Ի՞նչպէս կը գտնէք գայն. —Աղէկ կը
գտնեմ. —Ձեր հօրեղբօրորդին այս մրդուղն ի՞նչպէս
կը գտնէ. —Աղէկ չի գտներ. —Ի՞նչ գինի ճաշակել
կ'ուզէք. —Ձեր ճաշակածը ճաշակել կ'ուզեմ. —Այս
ծխախոտը փորձել (ճաշակել) կ'ուզէ՞ք. —Արդէն
փորձեցի. —Ի՞նչպէս կը գտնէք. —Աղէկ կը գտնեմ.
—Այս մրդուղն ինչո՞ւ չէք ճաշակեր. —Քանզի ծա-
րաւի չեմ. —Ձեր բարեկամն ինչո՞ւ այս եղան միտէ
չի ճաշակեր. —Վասն զի անօթի չէ. —Որո՞ւ վրայ

խօսուեցաւ . — Զեր բարեկամին վրայ խօսուեցաւ .
 — Բժիշկներուն վրայ չխօսուեցաւ . — Զխօսուեցաւ .
 — Զի՞ խօսուիր այն մարդուն վրայ որուն վրայ մենք
 խօսեցանք . — Զի խօսուիր . — Ազնուականներուն վր-
 րայ խօսուեցաւ . — Խօսուեցաւ . — Խօսուեցաւ ա-
 նոնց վրայ որոնց վրայ մենք կը խօսինք . — Զխօս-
 ւեցաւ անոնց վրայ որոնց վրայ մենք կը խօսինք ,
 այլ ուրիշներու վրայ խօսուեցաւ . — Մէ՛ր տղոց վրայ
 խօսուեցաւ թէ մեր դրացիներուն (տղոցը) վրայ .
 — Ոչ մերիններուն վրայ խօսուեցաւ , ոչ մեր դրացի-
 ներուն (տղոցը) վրայ . — Ո՛ր տղոց վրայ խօսուե-
 ցաւ . — Մեր վարպետին (տղոցը) վրայ խօսուեցաւ .
 — Գիրքիս վրայ կը խօսուի . — Կը խօսուի . — Զեր
 սաներէն (աշակերտ) զո՞ն էք . — Գո՞ն եմ . — Եզ-
 րայրս ի՞նչպէս կ'ուսանի . — Աղէկ կ'ուսանի . — Ո՛ր-
 չափ համար ուսաք (միտք առիք) . — Արդէն քա-
 ռասուն եւ մէկ հատ ուսայ . — Զեր վարպեան իւր
 (դպրոցի) աշակերտէն զո՞ն է . — Գո՞ն է . — Զեր վար-
 պեան ընդունած ընծաներէն զո՞ն է . — Գո՞ն է . — Տոմ-
 սակ մը ընդունեցա՞ք . — Հատ մը ընդունեցայ . — Ա-
 նոր պատասխանել կ'ուզէ՞ք . — Անոր նկատի պատաս-
 խանեմ . — Ն՛որ ընդունեցաք . — Այս առտու կանուխ
 ընդունեցայ . — Անկէ զո՞ն էք . — Գո՞ն չեմ . — Զեր
 բարեկամը ձենէ ստակ կը խնդրէ . — Կը խնդրէ :

ԽԲ. ԴԱՍ. Quarante-deuxième Leçon.

ԿԲԱԻ. ԲԱՅ. Du verbe passif.

Կրաւորական բայերուն մէջ , տէր բային ոչ թէ կ'ը-
 նէ , այլ կը կրէ բային գործողութիւնը : Գաղիերէնի
 մէջ բայ մը կրաւորական ընելու համար ուրիշ բան
 պէտք չէ , բայց բային ընդունելութիւն անցեալը être

բայով խոնարհել . զոր օրինակ , aimer, սիրել, բային ընդունելութիւն անցեալն է aimé. ասիկա être բային ժամանակներով , զոր օրինակ , ներկայով je suis aimé, կը նշանակէ կը սիրուիմ :

Ներգ .	Actif.	կր .	Passif.
Կը սիրեմ ,	j'aime.	Կը սիրուիմ ,	je suis aimé.
Կը տանիս ,	tu conduis.	Կը տարուիս ,	tu es conduit.
Կը դովէ ,	il loue.	Կը դովուի ,	il est loué.
Կը լսե՞նք ,	nous entendons.	Կը լսուինք ,	nous sommes entendus.
Կը պատժէք ,	vous punissez.	Կը պատժուիք ,	vous êtes punis.
Կը պարտաւեն ,	ils blâment.	Կը պարտուուին .	ils sont blâmés.
Գողել , Louer.	Պարտաւել ,	Բլամեր 4.	Պատժել , Punir 2.
—էն (բացառական) .		De կամ par.	

ԳԻՏ. Ա. Գաղիերէն կրաւորական բայերուն բացառական խնդիրը par նախադրութեամբ կ'ըլլայ , երբ զործողութիւնը մարմնով կ'ըլլայ . զոր օրինակ , La Gaule fut conquise par Jules César. Գաղիա Յուլիոս Կէսարէն նուաճուեցաւ . իսկ եթէ զործողութիւնը հոգեւոր է , կամ արտի զգացում է , բացառականը de նախադրութեամբ կը բացատրուի . ինչպէ՞ս l'honnête homme est estimé de tout le monde. Շիտակ մարդն ամենէն կը յարգուի :

Ինէ , քենէ , անիէ .
 Մենէ , ձենէ , անոնցմէ .
 Անիէ (իգ .) կը սիրուիմ .
 Ո՛վ կը պատժուի .
 Չար մանչը կը պատժուի .
 Որմէ՞ կը պատժուի .
 Իւր հօրմէն կը պատժուի .
 Ո՞ր մարդը կը դովուի և ո՞րը
 կը պարտաւուի .

de կամ par moi, toi, lui.
 de „ par nous, vous, eux.
 Je suis aimé d'elle.
 Qui est puni ?
 Le méchant garçon est puni.
 Par qui est-il puni ?
 Il est puni par son père.
 Quel homme est loué et lequel est blâmé ?

Չար, անղբամ.	Méchant.
Բաջողակ, ճարասար.	Habile, adroit.
Չաջողակ.	Malhabile, maladroit.
Փոյթ, (փութաջան).	Studieux.
Բարասեւ, ժիր.	Assidu, empressé, diligent.
Ծոյլ, Paresseux. Տէւ, Ignorant. Ծոյլ, le paresseux.	
Վարձատրել.	Récompenser 4.
Բարդել, Estimer 4. Անարդել, Mépriser 4.	
Ատել, ատան, ատելով.	Haïr (*) 2, haï (Տես ԻԴ. Դաս), haïssant.
Կ'ատեմ, կ'ատես, կ'ատէ.	Je hais, tu hais, il hait.
Խելօք (տղոց համար), Խմաստուն.	Sage.
Այս տղայք կը սիրուին, քան զի փոյթ եւ Խելօք են.	Ces enfants sont aimés, parce qu'ils sont studieux et sages.
Երթալ.	Aller (*) 4.
Ի՞նչ գնաց.	Où est-il allé ?
Վիէնա գնաց.	Il est allé à Vienne (il est parti pour Vienne).
Համբարդել աղէկ է (աղէկ կը ճամբորդուի).	Fait-il bon voyager ?
Համբարդել աղէկ է.	Il fait bon voyager.
Համբարդել գէշ է.	Il fait mauvais voyager.
Ձմեռ.	En hiver, (dans) l'hiver.
Ամառ.	En été, (dans) l'été.
Գարնան.	Dans le printemps, au printemps.
Աշնան.	En automne, (dans) l'automne.
Ձմեռ ճամբորդել գէշ է.	Il fait mauvais voyager l'hiver համար en hiver.
Կառքով, ձիով, սաքով երթալ.	Aller en voiture, à cheval, à pied.
Ձի հեծնել կը սիրէք.	Aimez-vous à monter à cheval ?
Կառքով երթալ կը սիրեմ.	J'aime à aller en voiture.
Ապրել, ապրած, ապրելով.	Vivre 4 (*), vécu, vivant.
Կ'ապրիմ, կ'ապրես, կ'ապրի.	Je vis, tu vis, il vit.

Ֆարիդի մէջ ապրել ազէ՞կ է . Fait-il bon vivre à Paris ?
Ապրել ազէ՞կ է . Il y fait bon vivre.

Սուղ . Cher.
Լոնտոնայի մէջ ապրել սո՞ւղ է . Fait-il cher vivre à Londres ?
Հոն ապրել սուղ է . Il y fait cher vivre.

Որոտումը . Le tonnerre.
Ամպրոպ (մթրիկ) . L'orage.
Մէք , մառախուղ . Le brouillard.

Հո՞վ է . Fait-il du vent ?
Հո՞վ է . Il fait du vent.
Հո՞վ չէ . Il ne fait pas de vent.
Շատ հո՞վ է . Il fait beaucoup de vent.
Կ'որոտայ . Fait-il du tonnerre ? (ton-
ne-t-il ?)
Մէ՞ք է . Fait-il du brouillard ?
Ամպրոպ է . Il fait de l'orage (il fait un
temps orageux) .
Ամպրոպ չէ . Il ne fait pas d'orage; le
temps n'est pas orageux.
Արե՞ւ է . Fait-il du soleil ?
Շատ կ'որոտայ . Il fait beaucoup de tonnerre
(il tonne très-fort) .

Յետոյ . Ensuite.
—ուհ պէս . Aussitôt que.
Ուտելուս պէս , կը խմեմ . Aussitôt que j'ai mangé, je
bois.
Իրիկունն ե՞ւլ կ'ընէք . Que faites-vous le soir ?

ԴԻՏ. Բ. Haïr ըային սահմանական ներկային եղակի
երեք դէմքերուն մէջ i դիրք կրկնակէտ (tréma) չ'առ-
նուր :

ԴԻՏ. Գ. Ամառք , ձմեռք , աշման , բարեբը Գաղի-
երէն առանց dans նախադրութեան կրնան դործած-
ուիլ , l'été, l'hiver, l'automne, եւ խօսքին կարգէն կը
հասկցուի թէ՛ ամառուան մէջ , ձմեռուան մէջ ըսել

է : Այս բառերն առանց յօդի ալ կրնան դործածուիլ ,
եւ այն առանց քննադրութիւնը զնելու է :

Քնանալ , քնացած , քնանա- Dormir 2 (*), dormi, dor-
լով . mant.

Կը քնանամ , կը քնանաս , կը Je dors, tu dors, il dort.
քնանայ .

Ձեր հայրը դեռ կը քնանայ . Votre père dort-il encore ?
Դեռ կը քնանայ . Il dort encore.

Առանց . Sans.
Առանց աստիւն . Sans argent.
Առանց խօսելու . Sans parler.
Առանց բան մը ըսելու . Sans rien dire.

Այլ երջապէս . Enfin.
Հասնել . Arriver 2.
Այլ երջապէս հասած . Est-il enfin arrivé ?
Դեռ չհասած . Il n'est pas encore arrivé.
Այլ երջապէս կու գայ . Vient-il enfin ?
Կու գայ . Il vient.

Այն առնն . Alors.
Ետքը . Puis ? Et puis ?
Այն առնն կը քնանայ . Alors il dort.
Ընթերելուն պէս , կը կարդայ . Aussitôt qu'il a soupé, il lit;
այն առնն կը քնանայ . alors il dort.

433. Հրահանգ

Կը սիրուի՞ք . — Կը սիրուիմ . — Որմէ՞ կը սիրուիք .
— Հօրեղբորմէս կը սիրուիմ . — Որմէ՞ կը սիրուիմ .
— Մնողներէդ կը սիրուիս . — Որմէ՞ կը սիրուինք . — Ձեր
բարեկամներէն կը սիրուինք . — Այս մանչերը որմէ՞ կը
սիրուին . — Իրենց բարեկամներէն կը սիրուին . — Այս
մարդը որմէ՞ կ'առաջնորդուի . — Ինչէ՞ կ'առաջնորդուի
(կը տարուի) . — Ո՞ւր կը տանիք զնա . — Տուն կը
տանիմ . — Որմէ՞ կը պարսաւուինք . — Մեր թշնամի-

ներէն կը պարտաւորինք . — Ինչո՞ւ կը պարտաւորինք անոնցմէ . — Վասն զի մեզ չեն սիրեր . — Ձեռ վար պետէն կը պատժուիք . — Ձեռ պատժուիր , վասն զի խելօք եւ փոյթ եմ . — Լը լուինք . — Ենք (կը լուուինք) . — Բմէ՞ կը լուինք . — Մեր գրացիներէն կը լուինք . — Վարպետդ իւր աշակերտներէն կը լաւի (Աշակերտները զանի մասիկ կ'ընեն) . — Լը լուի . — Ո՞ր տղաք կը գովուին . — Անոնք որ խելօք են . — Արո՞նք կը պատժուին . — Անոնք որ ծոյլ եւ չար են . — Լը գովուինք թէ կը պարտաւորինք . — Ոչ կը գովուինք եւ սչ կը պարտաւորինք . — Մեր բարեկամն իւր վարպետներէն կը միրուի . — Լը սիրուի եւ կը գովուի , վասն զի փոյթ եւ խելօք է . բայց եղբայրը կ'արհամարհուի իրեններէն (իւր վարպետներէն) . քանզի չար եւ ծոյլ է . — Երբեմն կը պատժուի . — Այնպէս է (կը պատժուի) ամէն առտու եւ ամէն իրիկուն . — Երբեմն կը պատժուիք . — Երբէք չեմ (պատժուիր) . բարի վարպետներէս կը սիրուիմ եւ կը վարձատրուիմ . — Այս տղաք երբէք չեն պատժուիր . — Երբէք չեն (պատժուիր) , քանզի փոյթ եւ խելօք են . բայց ատոնք շատ յաճախ կը պատժուին , քանզի ծոյլ եւ չար են . — Ո՞վ կը գովուի եւ կը վարձատրուի . — Յաջողակ տղայք կը գովուին , կը յարգուին եւ կը վարձատրուին . բայց տղէտները կը պարտաւորին , կ'անարդուին եւ կը պատժուին . — Ո՞վ կը սիրուի եւ ո՞վ կ'ատուի . — Այն որ փոյթ եւ խելօք է՝ կը սիրուի , եւ այն որ ծոյլ եւ չար է՝ կ'ատուի . — Սիրուելու համար խելօք ըլլալ պէտք է : — Պէտք է այնպէս ըլլալ . — Սիրուելու համար ի՞նչ պէտք է ընել . — Պէտք է խելօք եւ յարատեւ ըլլալ . — Վարձատրուելու համար ի՞նչ ընել պէտք է , — Պէտք է յաջողակ ըլլալ եւ շատ ուսանել :

134. Հրահանգ

Ինչո՞ւ համար այս տղայք կը սիրուին . — Կը սիրուին , վասն զի խելօք են . — Մենէ աւելի խելօք են . — Մենէ աւելի խելօք չեն , բայց աւելի փոյթ են . — Ձեր եղբայրն իմինիս չափ յարատե՞ւ է . — Անոր չափ յարատեւ է , բայց ձեր եղբայրը իմինէս աւելի խելօք է . — Կառքով երթալ կը սիրէ՞ք . — Ձիով երթալ կը սիրեմ . — Ձեր եղբայրը երբէք ձիով դադած չէ . — Երբէք ձիով դադած չէ . — Ձեր եղբայրը ձեզի չափ ստէպ ձիով կ'երթայ . — Ինչ աւելի ստէպ ձիով կ'երթայ . — Եւսմի՞ք ձիով դադիք . — Այսօր ձիով դայի . — Համբարդել կը սիրէ՞ք . — Համբարդել կը սիրեմ . — Ձմուր ճամբորդել կը սիրէ՞ք . — Ձմուր ճամբորդել չեմ սիրեր . դարնան եւ աշնան ճամբորդել կը սիրեմ . — Վարնան ճամբորդել աղէկ է . — Վարնան եւ աշնան ճամբորդել աղէկ է . բայց ամառն ու ձմեռը ճամբորդել դէշ է . — Երբեմն աշնան ճամբորդած էք . — Ձմեռն ու ամառը ստէպ ճամբորդած եմ . — Ձեր եղբայրը ստէպ կը ճամբորդէ . — Այլ չի ճամբորդեր . ատենօք շատ ճամբորդած է . — Երբ կը սիրէք ձիով երթալ . — Առտուն ձիով երթալ կը սիրեմ . — Լոնտրա դադած էք . — Վադած եմ . — Հոն ապրին աղէկ է (ախորժակի) է . — Հոն ապրիլ աղէկ է , բայց սուղ է . — Բարի՞ ապրելը սո՞ւղ է . — Հոն ապրելն աղէկ է , եւ սուղ չէ . — Վաղիոյ մէջ ճամբորդել կը սիրէ՞ք . — Հոն ճամբորդել կը սիրեմ , քանզի հոն բարի մարդիկ կը դանուին . — Ձեր բարեկամը Հոլանտայի մէջ ճամբորդել կը սիրէ . — Հոն ճամբորդել չի սիրեր , քանզի հոն ապրելը դէշ է . — Խապիոյ մէջ ճամբորդել կը սիրէք . — Հոն ճամբորդել կը սիրեմ , քանզի հոն ապրելն աղէկ է , եւ աղէկ մարդիկ կը դանուին .

բայց ճամբաներն աղէկ չեն . — Անդդիացիք Սպանիոյ մէջ ճամբորդել կը սիրեմն . — Հոն ճամբորդել կը սիրեն . բայց ճամբաները հոն շատ դէշ կը գտնեն . — Օգն ի՞նչպէս է . — Օգը շատ դէշ է . — Հո՞վ է . — Շատ հով է . — Երէկ ամպրոպ (մրրկով անձրեւ) էր . — Շատ ամպրոպ էր :

435. Հրահանգ

Այս առտու շուկան կ'երթա՞ք . — Կ'երթամ , եթէ ամպրոպ չէ . — Այս տարի Գաղիա երթալու միտք ունի՞ք . — Երթալու միտք ունիմ , եթէ օդը չափազանց դէշ չըլլար . — Հետի (ոտքով) երթալ կ'ախորժի՞ք . — Հետի երթալ չեմ ախորժիր , բայց էստքով երթալ կ'ախորժիմ , երբ կը ճամբորդեմ . — Հետի երթալ կ'ուզէ՞ք . — Հետի չեմ կրնար երթալ . քանզի յոգնած եմ . — Օգն ի՞նչպէս է . — Կ'որոտայ . — Արեւ է . — Արեւ չէ . մէդ կայ . — Որոտումը կը լսե՞ք . — Կը լսեմ . — Օգը գեղեցիկ է . — Շատ հով եւ շատ որոտում է . — Որո՞ւ վրայ խօսեցաք . — Ձեր վրայ խօսեցանք . — Ձիս գովեցի՞ք . — Ձեզ չգովեցինք , պարսաւեցինք . — Ինչո՞ւ պարսաւեցիք դիս . — Քանզի աղէկ չէք ուսանիր . — Ձեր հայրն ի՞նչ բանի վրայ խօսեցաւ . — Իւր գիրքերուն , իւր ձիերուն եւ իւր շուներուն վրայ խօսեցաւ . — Իրիկունն ի՞նչ կ'ընէք . — Ընթերելուս պէս կ'աշխատիմ . — Ետքը ի՞նչ կ'ընէք . — Ետքը կը քնանամ . — Ե՞րբ կը խմէք . — Ընթերելուս պէս կը խմեմ . — Աճառականին խօսեցա՞ք . — Խօսեցայ . — Ի՞նչ ըսաւ . — Առանց բան մը ըսելու մեկնեցաւ . — Առանց խօսելու կրնա՞ք աշխատել . — Կըրնամ աշխատել , բայց (չեմ կրնար) Գաղիերէն ուսանել առանց խօսելու . — Գինի ունենալ կ'ուզե՞ս . — Առանց ստակի չեմ կրնար գինի ունենալ . — Ձի գնե-

յի՞ք . — Առանց ստակի չեմ գներ . — Ձեր հայրը վերջապէս հասա՞ւ . — Հասաւ . — Երբ հասաւ . — Այս ատու ժամը չորսին . — Ձեր հօրեղբորորդին վերջապէս մեկնեցա՞ւ . — Գեո չմեկնեցաւ . — Վերջապէս աղէկ վարպետ մը դա՞ւք . — Վերջապէս դտայ մէկ մը . — Վերջապէս Գերմաներէն կը սորվի՞ք . — Վերջապէս կը սորվիմ . — Ինչո՞ւ համար գեո չսորվեցաք . — Քանզի աղէկ վարպետ մը չկրցայ գտնել :

ԽԳ. ԳԱՍ. Quarant-troisième Leçon.

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԲԱՅԵՐ

Երբ գործողութիւն մը ընողը եւ կրողը միեւնոյն անձն է , այնպիսի բայ մը փոխադարձ , Verbe réfléchi կ'ըսուի : Գաղիերէն գրեթէ ամէն ներգործական բայ կրնայ փոխադարձ ըլլալ , եթէ տէր բային դէմքովն ու թուովը գերանուն խնդիր մը բայէն անմիջապէս առաջ գնենք . զոր օրինակ , je tue, կը սպաննեմ , ներգործական բայ է . Je me tue, ինքզինքս կը սպաննեմ ըսել է եւ փոխադարձ է : Այս տեսակ բայերուն Գաղիերէն կ'ըսուի նաեւ Գերանուանական , Pronominal :

Nous—nous, մենք մեզ . vous—vous, դուք ձեզ .

Je—me, ես զիս . tu—te, դուք քեզ .

Il, elle, on—se, այն զինք .

Ils, elles—se, անոնք զիրենք .

Se գերանունը եղակի եւ յոգնակի , արական եւ իգական է , եւ կը նշանակէ , ինք զինք , իրենք զիրենք :

Դուք ձեզ կ'աղբէ՞ք .

Ես զիս չեմ աղբեր .

Դուք ձեզ չէք աղբեր .

Ինքզինքս կը տեսնեմ .

Vous brûlez-vous ?

Je ne me brûle pas.

Vous ne vous brûlez pas.

Je me vois.

Խնդրեմքս կը տեսնե՞մ .	Est-ce que je me vois ?
Այն խնդրեմք կը տեսնէ .	Il se voit .
Մենք զմեզ կը տեսնենք .	Nous nous voyons .
Դուք ձեզ տաքցնել կ'ուզէ՞ք .	Voulez-vous vous chauffer ?
Խնդրեմքս տաք ցնել կ'ուզեմ .	Je veux me chauffer .
Խնդրեմք տաք ցնել կ'ուզէ՞ .	Veut-il se chauffer ?
Խնդրեմք տաք ցնել կ'ուզէ .	Il veut se chauffer .
Իրենք զիրենք տաք ցնել կ'ուզեն .	Ils veulent se chauffer .
Զրօնուի .	S'amuser (ետեւէն եկած տներեւոյթը à կ'ուզէ) .
Ի՞նչ բանով կը զրօնուիք .	A quoi vous amusez-vous ?
Կարդալով կը զրօնուում .	Je m'amuse à lire .
Խաղալով կը զրօնու .	Il s'amuse à jouer .
Խւրաբանչիւր , ամէն .	Chaque (ածական), tout .
Խւրաբանչիւր դք , ամէն մարդ .	Chacun (միեակ գոյականաբար), tout le monde .
Խւրաբանչիւր մարդ .	Chaque homme .
Խւրաբանչիւր դք կը զրօնու ուզածին պէս .	Chacun s'amuse comme il veut . Կամ Chacun s'amuse de son mieux .
Ճաշակը .	Le goût .
Խւրաբանչիւր մարդ իւր ճաշակն ունի .	Chaque homme a son goût .
Ձեռնէ ամէն մէկը .	Chacun de vous .
Մարդիկ , աշխարհք .	Le monde .
Ամէն մարդ ածոր վրայ իբր խօսի .	Tout le monde (chacun) en parle .
Խւրաբանչիւր մարդ խաբուելու ենթակաւ է .	Tout homme est sujet à se tromper .
Խնդրեմք խաբել , խաշուիլ .	Se tromper .
Կը խաբուիք .	Vous vous trompez .
Կը խաբուի .	Il se trompe .
Խաբել (ուրիշը) .	Tromper .
Ձեռն խաբեց .	Il m'a trompé .
Ձեռն հարիւր սկսւա խաբեց .	Il m'a trompé de cent écus .

Ձեր մատը կը կտրեք .

Vous vous coupez au doigt.

Եղունդներս կը կտրեմ .

Je me coupe les ongles.

Մազ մը (գլխու .) .

Un cheveu (յք . x) .

Խլել, փեռել .

Arracher 4.

Խ.բ մազերը կը փեռէ .

Il s'arrache les cheveux.

Խ.բ մազերը կը կտրէ .

Il se coupe les cheveux.

Կտորը .

Le morceau.

Հացի կտոր մը .

Un morceau de pain.

ԴԻՏ. Ա. Դադիւրէն փոխանակ ըսելու. Մատս, մազերս կը կտրեմ, Je coupe mon doigt, mes cheveux, եւ այլն, կ'ըսուի փոխադարձ բայով. Ես ինծի կը կըտրեմ մատը, մազերը. Je me coupe le doigt, les cheveux, առանց mon, mes, ստացական ածականները գործածելու. քանզի me դերանունը կը ցուցնէ թէ կտրածս իմ մատս, իմ մազերս են : Այս օրինակէն կը տեսնուի նաեւ որ me, te, se, ելն, միշտ հայցական չեն, երբեմն արական են, եւ խօսքէն կը հասկցուի, երբ մանաւանդ ուրիշ հայցական խնդիր մը կայ :

Պէտք է գիտնալ նաեւ որ, Je me coupe le doigt, մատը բոլորովին կտրել կը նշանակէ. բայց je me coupe au doigt, մատին վրայ դանակի կտրուած մը ընել, ըսել է. Մենք մատս կտրեցի ըսելով այս կ'իմանանք, թէպէտ առջի ըսուածն ալ կը հասկցուի :

Երթալ, մեկնել .

S'en aller 4 (*).

Կ'երթա՞ք .

Vous en allez-vous ?

Կ'երթամ .

Je m'en vais.

Կ'երթա՞յ .

S'en va-t-il ?

Կ'երթայ .

Il s'en va.

Կ'երթա՞նք .

Nous en allons-nous ?

Կ'երթանք .

Nous nous en allons.

Այս մարդիկը կ'երթա՞ն .

Ces hommes s'en vont-ils ?

Չեն երթար .

Ils ne s'en vont pas.

Քուռը եկած ըլլալ, քուռ ունենալ.	Avoir envie de dormir, <i>կամ</i> avoir sommeil.
Քուռ ունի՞ք.	Avez-vous envie de dormir ?
Քուռն եկած է, քուռ ունի՞մ.	<i>կամ</i> avez-vous sommeil ? J'ai envie de dormir. J'ai sommeil.
Աղտոտել.	Salir 2.
Վախնալ, վախցած, վախնալով.	Craindre (*) 4, craint, craignant (de ով աներեւելիք).
Կը վախնամ, կը վախնաս, կը վախնայ.	Je crains, tu crains, il craint.
Մատուցներն աղտոտելու կը վախնայ.	Il craint de se salir les doigts.
Գուրս ելլելու կը վախնա՞ք.	Craignez-vous de sortir ?
Գուրս ելլելու կը վախնամ.	Je crains de sortir.
Հոն երթալու կը վախնայ.	Il craint d'y aller.
Մէկէն վախնալ.	Craindre (*) quelqu'un.
Այս մարդէն կը վախնա՞ք.	Craignez-vous cet homme ?
Անկէ չեմ վախնար.	Je ne le crains pas.
Ի՞նչ բանէ կը վախնաք.	Que craignez-vous ?
Որմէ՞ կը վախնաք.	Qui craignez-vous ?
Մէկէն չեմ վախնար.	Je ne crains personne.

ԴԻՏ. Բ. Craindre բայը Գաղիերէն, փոխանակ բառացաւանի հայցական խնդիր կ'ուզէ :

436. Հրահանգ

Այս փոքր հայելին կը նայի՞ք. — Կը նայի՞մ. — Ձեր բարեկամներն այս հայելին կրնա՞ն նայիլ. — Կրնան նայիլ. — Ինչո՞ւ ձեր բարեկամը կրակը չի լուցաներ. — Ձի լուցաներ, վասն զի կը վախնայ թէ ինքզինք կ'այրէ. — Ձեր հայն ինչո՞ւ չէք կտրեր. — Ձեմ կըտրեր, վասն զի կը վախնամ թէ մատս կը կտրեմ. — Ձեր մատը կը ցաւի՞. — Մատս եւ ոտքս կը ցաւին. — Տաքնալ կ'ուզէ՞ք. — Տաքնալ կ'ուզեմ, վասն զի շատ (*)

կը մտնի . — Այս մարդն ինչո՞ւ ինքզինք չի տաքցու-
ներ . — Վասն զի չի մտնի . — Ձեր բարեկամներն ի-
րենք զիրենք կը տաքցնեն . — Եւ տաքցնեն , վասն
զի կը մտնի . — Ձեր մազերը կը կտրէ՞ք . — Մազերս
կը կտրեմ . — Ձեր բարեկամը եղունգները կը կտրէ՞ .
— Եղունգներն ու մազերը կը կտրէ . — Այս մարդն ի՞նչ
կ'ընէ . — Մազերը կը փետէ . — Ի՞նչ բանով ^(*) կը
դրօմնուք . — Ուղածիս ^(***) պէս կը դրօմնում . — Ձեր
աղայքն ի՞նչ բանով կը դրօմնուն . — Ուսանելով , դը-
րելով եւ խաղալով կը դրօմնուն . — Ձեր հօրեղբորոր-
դին ի՞նչ բանով կը դրօմնու . — Աղէկ գիրքեր կար-
դալով եւ իւր բարեկամներուն դրելով կը դրօմնու .
— Ի՞նչ բանով կը դրօմնուք , երբ տան մէջ ընելու
բան մը չունիք . — Տեսարան եւ նուազածութեան
կերթամ . ստէպ կ'ըսեմ . իւրաքանչիւր ոք ուղա-
ծին պէս կը դրօմնու . — Իւրաքանչիւր ոք իւր ճա-
շակն ունի . ձերինն ի՞նչ է . — Իմինս է ուսանել , ա-
ղէկ գիրք մը կարդալ , թատրոն , նուազածութեան ,
պարահանդէս երթալ , եւ ձի հեծնել :

(*) Դադիերէն չըսուիր , j'ai très froid կամ beaucoup
de froid, այլ պէտք է ածական մը , ինչպէս grand, դը-
նել :

(**) S'amuser բայը à ու խնդիր մը կ'ուղէ , որ Հա-
յերէն գործիական կը թարգմանուի :

(***) De mon mieux, de son mieux, ելն , կը նշանա-
կէ , Երցածիս չափ , կրցածին չափ աղէկ :

437. Հրահանգ

Ձեր բարեկամն ինչո՞ւ իւր հանդերձը չի խողաներ .
— Ձի խողաներ , վասն զի կը վախճայ թէ մատուքները
կ'աղատտէ . — Դրացիս ձեզի ի՞նչ կ'ըսէ . — Ինծի կ'ը-
սէ թէ դուք անոր ձին գնել կ'ուղէք . բայց զիտեմ ոք

կը խաբուի . քանզի դուք զայն գնելու համար ստակ
չունիք . — Շուկան ի՞նչ կ'ըսուի . — Կ'ըսուի թէ թը-
նամին զարնուեցաւ (յաղթուեցաւ) . — Ասոր կը հա-
ւատամք . — Կը հաւատամ, քանզի ամէն մարդ կ'ըսէ .
— Այս զիրքն ինչո՞ւ գնեցիք . — Գնեցի, վասն զի Գա-
ղիերէն սորվելու համար անոր պէտք ունիմ, եւ վասն
զի ամէն մարդ անոր վրայ կը խօսի . — Ձեր բարե-
կամները կ'երթան (կը մեկնին) . — Կ'երթան . — Մըր
կ'երթան . — Վաղիւ կ'երթան . — Մըր կ'երթաք .
— Այսօր կ'երթանք . — Ես կ'երթամ . — Կ'երթաք,
եթէ կ'ուզէք . — Մեր դրացիներն ի՞նչ կ'ըսեն . — Ա-
ռանց բան մը ըսելու կ'երթան . — Այս զինին ի՞նչպէ՞ս
կը գտնէք . — Աղէկ չեմ գտներ . — Ի՞նչ ունիք .
— Քունս եկած է . — Ձեր բարեկամին քունը եկած է .
— Քունը եկած չէ, այլ կը մօի . — Ինչո՞ւ համար ինք-
զինք չի տաքցներ . — Կրակ ընելու համար փայտ չու-
նի . — Ինչո՞ւ փայտ չի գներ . — Գնելու համար ստակ
չունի . — Անոր փոխ տալ կ'ուզէ՞ք . — Եթէ չունի,
կ'ուզեմ անոր փոխ տալ . — Շարաւի՞ էք . — Շարաւի
չեմ, բայց շատ անօթի եմ . — Ձեր սպասաւորը քուն
ունի . — Քուն ունի . — Անօթի՞ է . — Անօթի է . — Ին-
չո՞ւ չուտեր . — Վասն զի ուտելու բան մը չունի .
— Ձեր տղայքն անօթի՞ են . — Անօթի են, բայց ու-
տելու բան մը չունին . — Խմելու բան մը ունի՞ն .
— Խմելու բան մը չունին . — Ինչո՞ւ չէք ուտեր .
— Ձեմ ուտեր, վասն զի անօթի չեմ . — Բուսիացիին
ինչո՞ւ չի խմեր . — Ձի խմեր, վասն զի ծարաւի չէ .
— Ձեր եղբայրը երէկ իրիկուն բան մը կերած . — Կը-
տոր մը եզան միս, փոքրիկ կտոր մը վառեակ, եւ
կտոր մը հաց կերաւ . — Ձիմն . — Նաեւ խմեց .
— Ի՞նչ խմեց . — Դաւաթ մը գինի խմեց .

ԽԴ. ԴԱՍ. Quarante-quatrième Leçon.

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԲԱՅԵՐՈՒՆ ԱՆՅԵԱԼ ԱՆՈՐՈՇԸ

Փոխադարձ բայերը être օժանդակով կը խոնարհին .
ուստի փոխանակ ըսելու je m'ai trompé, ես զիս, կամ
ինքզինքս խաբեցի, պէտք է ըսել, je me suis trompé :

Դուք ձեզ կտրեցի՞ք (ձեր մեկ Vous êtes-vous coupé?
տեղը կտրեցի՞ք) .

Կտրեցի .

Je me suis coupé ?

Ինքզինքս կտրեցի՞ք .

Me suis-je coupé ?

Կտրեցիք .

Vous vous êtes coupé .

Չկտրեցիք .

Vous ne vous êtes pas coupé .

Ինքզինքդ կտրեցի՞ր .

T'es-tu coupé ?

Չկտրեցի .

Je ne me suis pas coupé .

Ձեր եղբայրն ինքզինք կտրեց .

Votre frère s'est-il coupé ?

Կտրեց .

Il s'est coupé .

Մենք զմեզ կտրեցի՞նք .

Nous sommes-nous coupés ?

Չկտրեցինք .

Nous ne nous sommes pas coupés .

Այս մարդիկն իրենք զիրենք
կտրեցի՞ն .

Ces hommes se sont-ils cou-
pés ?

Չկտրել ին .

Ils ne se sont pas coupés .

Պտտել .

Se promener 1, faire une
promenade .

Պտտելու երթալ .

Aller se promener .

Կառքով պտտել .

Se promener en voiture .

Կառքը .

Le carrosse .

Չխով պտտել .

Se promener à cheval .

Կը պտտի՞ք .

Vous promenez-vous ?

Կը պտտիմ .

Je me promène (տես Դաս

ԻԵ. ԴԻՍ. Ա .)

Կը պտտի .

Il se promène .

Կը պտտինք .

Nous nous promenons .

Կառքով պտտել կ'ա. զես .

Tu veux te promener en
carrosse .

Անհր ձիով պտակել կ'ուզեն . Ils veulent se promener à cheval.

Տղայ մը պտացնել .

Promener un enfant.

Ձեր տղաքը կը պտացնէք .

Promenez-vous vos enfants ?

Ձանհր ամէն առաւու . կը պըտացնեմ .

Je les promène tous les matins.

Պառկել .

Se coucher.

Պառկելու երթալ .

Aller se coucher; se mettre au lit.

Ելլել (անկողնէն) .

Se lever.

Կանուխ կ'ելլէք .

Vous levez-vous de bonne heure ?

Արեւն ելլելուն կ'ելլեմ .

Je me lève au lever du soleil.

Արեւը մտնելուն կը պառկեմ .

Je me couche au coucher du soleil.

Արեւին ելլելը .

Le lever du soleil.

Արեւին մտնելը .

Le coucher du soleil.

Ժամը քանի՞ն պառկեցաք .

A quelle heure vous êtes-vous couché ?

Առտուան ժամը երեքին .

A trois heures du matin.

Երէկ ժամը քանի՞ն պառկեցաւ .

A quelle heure s'est-il couché hier ?

Ուշ պառկեցաւ .

Il s'est couché tard.

Բանի մը վրայ ուրախանալ .

Se réjouir 2 de quelque chose.

Ձեր երջանկութեան վրայ կ'ուրախանամ .

Je me réjouis de votre bonheur.

Ձեր հօրեղբայրն ի՞նչ բանի վրայ կ'ուրախանայ .

De quoi votre oncle se réjouit-il ?

Ուրախացայ .

Je me suis réjoui.

Ուրախացան .

Ils se sont réjouis.

Խաբուեցաք .

Vous vous êtes trompé (եղ .)

Vous vous êtes trompés

(յք .)

Խաշուեցանք .

Nous nous sommes trompés.

Մէկուն քնակել, չար ընել .

Faire du mal à quelqu'un.

Անաս, չար, ցաւ .

Le mal.

Մէկը ցաւցնել, չարչարել .	Faire mal à quelqu'un.
Այս մարդուն վնաս բրնք .	Avez-vous fait du mal à cet homme ?
Այս մարդը ցաւցուցի . (մէկ տեղը ցաւցուցի .	J'ai fait mal à cet homme.
Ինչո՞ւ համար այս մարդը ցաւ- ցուցիք .	Pourquoi avez-vous fait mal à cet homme ?
Անոր վնաս չբրի, կամ, Անկէա չցաւցուցի .	Je ne lui ai pas fait de (Դաս ԺԱ. Դիւ. Ա.) mal կամ mal.
Անկէա ձեզ կը ցաւցնէ՞ .	Cela vous fait-il mal ?
Անկէա զիս կը ցաւցնէ .	Cela me fait mal.
Մէկուն բարեք, օգուտ բ- նել .	Faire du bien à quelqu'un.
Ձեզի երբէք վնաս բրնք .	Vous ai-je jamais fait du mal ?
Բնդհակառակն .	Au contraire.
Բնդհակառակն ինծի բարեք բ- րեք .	Au contraire, vous m'avez fait du bien.
Երբէք մէկուն վնաս չբրի .	Je n'ai jamais fait de mal à personne.
Ձեզ ցաւցուցե՞ք .	Vous ai-je fait mal ?
Ձիս չի ցաւցուցիք .	Vous ne m'avez pas fait mal.
Անկէա ինծի օգուտ կ'ընէ .	Cela me fait du bien.
Բնել բան մը .	Faire de.
Աղատուորն իւր աւելն ի՞նչ կ'ընէ .	Que fait le domestique de son balai ?
Անով աւնձակը կ'աւլէ .	Il balaie le plancher avec (*) .
Այս փայտն ի՞նչ ընել կ'ուզէ .	Que veut-il faire de ce bois ?
Բան մը ընել չուզէք .	Il n'en veut rien faire.

(*) Այսպէս խօսքը նախադրութեամբ առանց խընդ-
րոյ վերջացունել ընտանեկան խօսքերու մէջ կ'ըլլայ .
առիթաբար նախադրութենէն ետքը խնդիր մը դալու է :

ԴԻՏ. Ա. Գողիերէնի մէջ faire բայը երկու հայցա-
կան չափուր . ուստի չըսուիր, Que voulez-vous faire
cet enfant ? Այս աղան ի՞նչ ընել կ'ուզէք . այլ պէտք
է ըսել, Que voulez-vous faire de cet enfant ?

Կը շողքորթուի, բայց չի սիր- On le flatte, mais on ne
ուիք . l'aime pas.

Անոր գանակ մը արուեցաւ հա- On lui a donné un couteau
ցը կարելու համար, եւ մա- pour couper son pain, et
աը կարեց . il s'est coupé au doigt.

Մէկուն շողքորթել . Flatter 4. quelqu'un.

ԴԻՏ. Բ. Se flatter կը նշանակէ կարծել, խնդրինք
խարել, եւ ետեւէն նկատ աներեւոյթէն ասաջ de կ'ա-
ղէ :

Կը կարծէ թէ Գաղիերէն գի- Il se flatte de savoir le
տէ . français.

ԴԻՏ. Գ. Que երբ անունէ մը ետքն է, յարաբերա-
կան դերանուն է եւ կը նշանակէ զոք . L'homme que je
vois, Մարդը զոք կը տեսնեմ : Երբ բայէ մը ետքն է,
շաղկապ է, եւ ոք, քէ կը նշանակէ :

Խնժի լուր արուեցաւ թէ ե- On vient de m'annoncer qu'il
կած է . est arrivé.

ԴԻՏ. Դ. Երբ ne բացասականէն ետքը փոխանակ
pas գնելու que կը դրուի, միայն կը նշանակէ :

Միայն թշնամի ունի .

Il n'a que d'ennemis.

Ըլլաւ, եղած, ըլլալով .

Devenir 2, devenu, deve-
nant (venir ին պէս կը խո-
նարչի, տես Դաս Ի.Գ. և
Լ.Գ.)

Ըլլաւ, խնդրինք ընել ,

Se faire.

Զինուոր եղաւ .

Il s'est fait soldat.

Վաճառական եղա՞ք .

Vous êtes-vous fait mar-
chand ?

Փաստաբան եղայ .

Je me suis fait avocat.

Զեր եղբայրն ի՞նչ եղաւ .

Qu'est devenu votre frère ?

Ի՞նչ եղաւ .

Qu'est-il devenu ?

Զեմ գիտե՞ր ի՞նչ եղաւ .

Je ne sais ce qu'il est devenu.

Զինուոր գրուիլ, զինուոր

S'enrôler 1; se faire soldat.

ըլլաւ .

Զինուոր դրուեցաւ .

Il s'est enrôlé. Il s'est fait
soldat.

Քանդի .

Car (274.)

Ձեզի չեմ՝ կրնար վճարել ,
քանդի ստակ չունիմ .

Je ne puis vous payer, car
je n'ai pas d'argent.

Ձեզի հաց չի կրնար տալ ,
քանդի չունի .

Il ne peut pas vous donner
de pain, car il n'en a pas.

Եւհուն (խօսքին) հաւատաւ .

Croire (*) 4. quelqu'un.

Այս մարդուն կը հաւատամք .

Croyez-vous cet homme ?

Չեմ՝ հաւատար անոր .

Je ne le crois pas.

Բանի մը հաւատալ .

Croire quelque chose.

Այս լուրին կը հաւատայ .

Il croit cette nouvelle (nou-
velle, իզական է) .

ԴԻՏ. Ե. Croire բայը հայցական խնդիր կ'անու,
կրբանն ալ տրական :

Ձեր ինձի ըսածին չեմ հաւա-
տար .

Je ne crois pas à ce que
vous me dites.

Ինձի պատմածին չհաւատա-
ցի .

Je n'ai pas cru à tout ce
qu'il m'a raconté.

Աստուծոյ հաւատալ .

Croire en Dieu.

Աստուծոյ կը հաւատամք .

Je crois en Dieu.

Ստել .

Mentir (*) 2. menti, mentant.

Կը ստեմ, կը ստես, կը ստէ .

Je mens, tu mens, il ment.

Ստախօր .

Le menteur.

438. Հրահանգ

Այս տղան ինչո՞ւ համար գովուեցաւ . — Գովուե-
ցաւ, վասն զի աղէկ սորվեցաւ . — Եւսէք գովուե-
ցա՞ր . — Շատ անգամ գովուեցայ . — Այս միւս տղան
ինչո՞ւ համար պատժուեցաւ . — Պատժուեցաւ, վասն
զի չար եւ ծոյլ եղաւ . — Այս տղան վարձատրուե-
ցա՞ւ . — Վարձատրուեցաւ, վասն զի աղէկ աշխա-
տեցաւ . — Ի՞նչ ընելու է չանարգուելու համար . — Փու-
թաջան եւ խելօք ըլլալու է . — Ձեր բարեկամն ի՞նչ

եղաւ . — Փաստարան եղաւ . — Զեր հօրեղբորդին ի՞նչ եղաւ . — Զինուոր գրուեցաւ . — Զեր դրացին զինուոր գրուեցաւ . — Զինուոր չեղաւ . — Ի՞նչ եղաւ . — Վաճառական եղաւ . — Անոր տղաքն ի՞նչ եղան . — Անոր տղաքը մարդ եղան . — Մեծ (երեւելի) մարդ եղաւ . զիտուն եղաւ . — Գիտուն եղաւ . — Գիրքս ի՞նչ եղաւ . — Զեմ գիտեր ինչ եղաւ . — Զեր ստակն ի՞նչ ըրիք . — Անով գիրք մը գնեցի . — Կահադործը իւր փայտն ի՞նչ ըրաւ . — Անկէ նստարան մը շինեց . — Դերձակը ձեր տուած ասուին ի՞նչ ըրաւ . — Զեր տղոցն ու խմբներուն համար հանդերձ շինեց . — Այս մարդը ձեզ ցաւցուց . — Ոչ , տէր , զիս չցաւցուց . — Սիրուելու համար ի՞նչ պէտք է ընել . — Մեղի վընաս ընողներուն բարիք ընելու է . — Զեղի փեսա ըրի՞նք . — Ոչ , ընդհակառակն մեղի բարիք բրիք . — Մէկուն փեսա կ'ընէ՞ք . — Մէկուն փեսա չեմ ըներ . — Այս տղոց ինչո՞ւ փեսա ըրիք . — Անոնց փեսա չբրի . — Զեզ ցաւցուցի՞ . — Ինծի փեսա չբրիք , բայց ձեր մանչերն ըրին . — Զեղի ի՞նչ ըրին . — Զիս ծեծեցին . — Իմ որդիս ցաւցնողը ձեր եղբայրն է . — Ոչ , տէր , իմ եղբայրս չէ , քանզի նա մէկուն փեսա ըրած չունի :

439. Հրահանգ

Այս գինին խմեցի՞ք . — Խմեցի . — Ի՞նչպէս դտաք . — Շատ աղէկ դտայ . — Զեղի օգուտ ըրաւ . — Ինծի օգուտ ըրաւ . — Դուք ձեզ ցաւցուցի՞ք . (ձեր մէկ տեղը ցաւցուցի՞ք) . — Զիս չցաւցուցի . — Ո՞վ զինք ցաւցուց . — Եղբայրս զինք ցաւցուց , քանզի մատը կտրեց . — Դեռ հիւսնո՞ղ է . — Լաւագոյն է . — Ուրախ եմ լսելով թէ ա՛յ հիւանդ չէ , քանզի կը սիրեմ գնա . — Զեր եղբայրն ինչո՞ւ համար մազերը կը փետէ . — Քանզի պարտական եղածը չի կրնար վճարել . — Զեր

մաղերը կտրեցի՞ք . — Ձկարեցի , այլ կտրել տուի . —
 Այս տղան ի՞նչ բրաւ . — Ոտքը կտրեց . — Ինչու հա-
 մար անոր դանակ մը տուին . — Անոր կարոց մը տը-
 վին եղունգները կտրելու համար , եւ ան մասն ու
 ոտքը կտրեց . — Կանուխ կը պառկի՞ք . — Ուշ կը
 պառկիմ , քանզի չեմ կրնար քնանալ երբ կանուխ կը
 պառկիմ . — Նքէկ ժամը քանիլի՞ն պառկեցաք . — Ե-
 րէկ ժամը տանտումէկը քառորդ անցած պառկելու դա-
 ցի . — Ձեր տղաքը ժամը քանիլի՞ն պառկելու կ'եր-
 թան . — Արեւին մոնելուն կը պառկին . — Կանուխ
 կ'ելլէ՞ն — Արեւին ելլելուն կ'ելլեն . — Այսօր ժամը
 քանիլի՞ն ելաք . — Այսօր ուշ ելայ , քանզի երէկ ի-
 րիկուն ուշ պառկեցայ . — Ձեր որդին ուշ կ'ելլէ՞ . —
 Կանուխ կ'ելլէ , քանզի երբէք ուշ չի պառկիր . —
 Ի՞նչ կ'ընէ , երբ կ'ելլէ . — Կ'ուսանի , ապա կը նա-
 խաճաչէ . — Նախաճաչելէն առաջ դուրս չ'ելլեր . —
 Ոչ , կ'ուսանի եւ կը նախաճաչէ դուրս ելլելէն առաջ .
 — Նախաճաչելէն ետքը ի՞նչ կ'ընէ . — Նախաճաչելուն
 պէս իմ տունս կու դայ , եւ ձիով պտտելու կ'երթանք .
 — Այս առտու ինծի չափ կանուխ ելա՞ր . — Ձենէ կա-
 նուխ ելայ , քանզի արեւին ելլելէն առաջ ելայ :

430. Հրահանգ

Սաէպ պտտելու կ'երթա՞ք . — Պտտելու կ'երթամ ,
 երբ տան մէջ բնելու բան մը չունիմ . — Պտտիլ կ'ու-
 գէ՞ք . — Ձեմ կ'ընար պտտիլ , քանզի չափէն աւելի գործ
 ունիմ . — Ձեր եղբայրը ձիով պտտեցա՞ւ . — Կառքով
 պտտեցաւ . — Ձեր տղաքը սաէպ պտտելու կ'երթա՞ն .
 — Ամէն առտու նախաճաչէն ետքը պտտելու կ'երթան .
 — Ճաշէն ետքը պտտելու կ'երթա՞ք . — Ճաշէն ետքը
 չայ կը խմեմ , յետոյ կը պտտիմ . — Ձեր տղաքը սաէպ
 կը պտտցունէ՞ք . — Ձանոնք կը պտտցունեմ ամէն

առտու եւ ամէն իրիկուն . — Ինծի հետ կրնա՞ք երթալ . — Ձեզի հետ չեմ կրնար երթալ , քանզի իմ պղտիկ եղբայրս պատեցունելու եմ . — Կէր կը պատի՞ք . — Մեր հօրեղբօրը պարտէզը կը պտտինք . — Ձեր հայրը ձեզ տեսնելուն ուրախացա՞ւ . — Ձիս տեսնելուն ուրախացաւ . — Ի՞նչ բանի վրայ ուրախացա՞ք . — Բարեկամներս տեսնելուս ուրախացայ . — Ձեր հօրեղբայրն ի՞նչ բանի վրայ ուրախացաւ . — Ձեր անոր զրկած ձիուն վրայ ուրախացաւ . — Ձեր տղաքն ի՞նչ բանի վրայ ուրախացան . — Ուրախացան զեղեցիկ հանդերձներուն վրայ զոր անոնց շինել տուի . — Այս մարդն ինչո՞ւ համար այնչափ կ'ուրախանայ . — Բանդի աղէկ բարեկամներ ունենալ կը կարծէ . — Ուրախանալու իրաւունք չունի՞ . — Իրաւունք չունի , քանզի թշնամի միայն ունի . — Ձի՞ սիրուիր . — Կը շողոքորթուի , բայց չի սիրուիր . — Գաղիերէն զխոնալ կը կարծէ՞ք . — Գիտնալ կը կարծեմ (կը յուսամ) , քանզի (այն լեզուն) խօսել , կարգալ եւ գրել գիտեմ . — Բժիշկը ձեր տղան ցաւցուց . — Անոր մատը կըտրեց , բայց անոր միտս չըրաւ , եւ դուք կը խաբուիք , եթէ կը կարծէք թէ զանի ցաւցուց . — Ինչո՞ւ համար այս մարդը մտիկ կ'ընէք . — Մտիկ կ'ընեմ , բայց անոր չեմ հաւատար , քանզի գիտեմ թէ ստախօս է . — Ի՞նչպէս գիտէք թէ ստախօս է . — Աստուծոյ չի հաւատար , եւ բոլոր անոնք որ Աստուծոյ չեն հաւատար՝ ստախօս են :

ԽԵ. ԴԱՍ. Quarante-cinquième Leçon.

ԱՆԴԷՄ ԲԱՅ. Verbe impersonnel

ԽԱ. և ԽԲ. Դասերուն մէջ faire բայով քանի մը խօսքի ձևեր մէջ բերուեցան, դոր օրինակ՝ Il fait obscur, մութ է : Այս և ասոնց նման il դերանուամբ կգակի երրորդ դէմքով դործածուած բայեր անդէմ կամ միադէմ (unipersonnel) կը կոչուին : Այս տեսակ բայերուն մէջ il դերանունը կը կոչուի Առերեւոյթ տէր բայի, sujet apparent : Այսպէս են հետեւեալ բայերը .

Անձրեւել, կ'անձրեւէ .	Pleuvir (*) 3, il pleut, ան- ջեալ, plu.
Ձիւնել, կը ձիւնէ .	Neiger 4. il neige.
Կարկառել, կը կարկառէ .	Grêler 4. il grêle.

Անձրեւ, la pluie. ձիւն, la meige, կարկուտ, la grêle, իգական են :

Փայլատակել .	Faire des éclairs, éclairer.
Կը փայլատակէ՞ .	Fait-il des éclairs ? éclai- re-t-il ?
Կը փայլատակէ .	Il fait des éclairs, il éclaire.

Փայլակը .	L'éclair.
Հովանոցը .	Le parasol, ombrel, om- brelle.

Տարափ կ'իջնէ .	Il pleut à verse.
Շատ կը փայլատակէ .	Il fait beaucoup d'éclairs.
Կը ձիւնէ .	Neige-t-il ?
Սաստիկ կը ձիւնէ .	Il neige très-fort.
Շատ, սաստիկ կը կարկառէ .	Il grêle beaucoup, très-fort.
Արեւ չէ .	Il ne fait pas de soleil.
Արեւն աչքիս մէջ կը մտնէ .	Le soleil me donne dans les yeux.

Որոտալ, կ'որոտայ. Tonner 4, il tonne.
Փայլել, փայլած, փայլելով. Luire (*) 4, lui, luisant.

Գոցել. Fermer 4.
Լ'աչալիք. Avez-vous fini ?
Քալելն աղէկ է (Աղէկ կը քալուի). Fait-il bon marcher ?
Այս երկրին մէջ. Dans ce pays.

Երկիր. Le pays.
Այս երկրին մէջ շատ բարեկամ ստացաւ. Il s'est fait beaucoup d'amis dans ce pays.

Որուն, որմէ, որուն վրայ. Dont (յարարեր. գերան. փոխանակ de qui. ահա իմ. Դաս).

Կը տեսնեմ մարդը որուն վրայ կը խօսիք. Je vois l'homme dont vous parlez.

Գնեցի ձին որուն վրայ բնծի խօսեցաք. J'ai acheté le cheval dont vous m'avez parlé.

Կը տեսնեմ մարդը որուն եղբայրը շունս սպաննեց. Je vois l'homme dont le frère a tué mon chien.

Կը տեսնեմ մարդը որուն շունը դուք սպաննեցիք. Je vois l'homme dont vous avez tué le chien.

Կը տեսնե՞ք աղայն որուն հայրը ելէկ մեկնեցաւ. Voyez-vous l'enfant dont le père est parti hier ?

Կը տեսնեմ. Je le vois.

Ձո՞վ տեսաք. Qui avez-vous vu ?

Տեսայ վաճառականը որուն մը թերանոցը դուք առիք. J'ai vu le marchand dont vous avez pris le magasin.

Խօսեցայ մարդուն որուն մթերանոցն այրեցաւ. J'ai parlé à l'homme dont le magasin a été brûlé.

Այն որուն. Ce dont.
Այն որուն. Celui dont, celui de qui.
Այնոք որոնց. Ceux dont, ceux de qui.

Անիմ ա՛յն որուն պէտք ունիմ. J'ai ce dont j'ai besoin.

Անի զա՛յն որուն պէտք ունի. Il a ce dont il a besoin.

Անի՞ք գիրքը որուն պէտք ունիք. Avez-vous le livre dont vous avez besoin ?

Ունիմ՝ զայն որուն տէտը ունիմ. J'ai celui dont j'ai besoin.

Մարդը ունի՞ դամեքը որոց
տէտը ունի . L'homme a-t-il les clous
dont il a besoin ?

Պէտք ունենալ . Avoir besoin de.

Ի՞նչ մարդիկ կը տեսնե՞ք . Quels hommes voyez-vous ?

Կը տեսնեմ՝ զանոնք որոց վը-
րոյ խօսեցայ . Je vois ceux de qui vous
m'avez parlé.

Կը տեսնե՞ք աշակերտները ո-
րոց վրոյ ձեզի խօսեցայ . Voyez-vous les élèves dont
(de qui) je vous ai parlé ?

Կը տեսնեմ զանոնք . Je les vois.

ԳԻՏ. Ա. De qui անձանց համար միայն կ'ըսուի .
dont, թէ անձանց եւ թէ իրաց համար : De qui, dont,
Հայերէն սեռականի , բացառականի , եւ գրաբարին
պատմականին նշանակութիւնն ունին : Յարաբերակա-
նին որականն է à qui, եղակի եւ յոքնակի , եւ կը
նշանակէ որում , որոց (առ որ , առ որս) :

Կը տեսնեմ աղայքը որոց կար-
կանդակ տուիք . Je vois les enfants à qui
vous avez donné des ga-
teaux.

Ի՞ր մարդոց կը խօսիք . A quels hommes parlez-vous ?

Կը խօսիմ անոնց՝ որոց դուք
գիմեցիք . Je parle à ceux auxquels կամ
à qui vous vous êtes ad-
ressé.

ԳԻՏ. Բ. Qui յարաբերականը de, à, pour եւ ուրիշ
նախադրութիւններով , անձանց համար կ'ըսուի . ան-
ձանց եւ միշտ իրաց համար lequel յարաբերականը
տէտք է գործածել , որ կ'ըլլայ , duquel, auquel, pour
lequel, յոքնակի lesquels, desquels, auxquels, եւայլն :

Գիմել առ . S'adresser 1. à.

Հանդիպել . Rencontrer 1. (Հայցական
կ'ուղէ) .

Հանդիպեցայ մարդոց՝ որոց
դուք գիմեցիք . J'ai rencontré les hommes à
qui (auxquels) vous vous
êtes adressé.

Ո՞ր մարդոց վրայ կը խօսիք . De quels hommes parlez-vous ?
Անոնց վրայ կը խօսիմ, որոց Je parle de ceux dont les en-
տղայքը փութաջան եւ հը- fants ont été studieux et
նազանդ եղան . obéissants.

Հնազանդ, անհնազանդ . Obéissant, désobéissant.
Այնպէս որ . De sorte que (չդէ.)

Ստակս կորսնցուցի, այնպէս որ J'ai perdu mon argent, de
չեմ կրնար ձեզի վճարել . sorte que je ne puis vous
payer.

Հիւանդ եմ, այնպէս որ չեմ Je suis malade, de sorte que
կրնար դուրս ելլել . je ne puis sortir.
Հիւանդ . Malade.

144. Հրահանգ

Վերջապէս Գաղիերէն սորվեցա՞ք . — Հիւանդ եղայ ,
այնպէս որ չկրցայ սորվել . — Ձեր եղբայրը սորվե-
ցա՞ւ . — Չսորվեցաւ , քանզի դեռ աղէկ վարպետ մը
չկրցաւ դասնել . — Այս իրիկուն պարահանդէս կ'եր-
թա՞ք . — Ոտուրներս կը ցաւին , այնպէս որ չեմ կրը-
նար երթալ . — Այս Գերմանացիին հասկցա՞ք . — Գեր-
մաներէն չեմ գիտեր , այնպէս որ չկրցայ դանի հաս-
կընալ . — Գնեցի՞ք ձին որուն վրայ ինծի խօսեցաք .
— Ստակ չունիմ , այնպէս որ չկրցայ գնել զայն . — Տե-
սա՞ք մարդը որմէ ես ընծայ մը ընդունեցայ . — Չտե-
սայ . — Տեսա՞ք գեղեցիկ հրացանը որուն վրայ ձեզի
խօսեցայ . — Տեսայ . — Ձեր հօրեղբայրը տեսա՞ւ զիր-
քերը որոց վրայ անոր խօսեցաք . — Տեսաւ . — Տե-
սա՞ր մարդը որուն տղաքը պատժուեցան . — Չտեսայ .
— Թատրոնը որո՞ւ խօսեցաք . — Խօսեցայ մարդուն ո-
րուն եղբայրը գեղեցիկ շունս սպաննեց . — Տեսա՞ք
փոքրիկ մանչը որուն հայրը փաստաբան եղաւ . — Տե-
սայ . — Պարահանդէսը զո՞վ տեսաք . — Հոն տեսայ
մարդիկը որոց ձիերը դուք գնեցիք , եւ անոնք ո-
րոց կառքը գնեցիք . — Հիմա զո՞վ կը տեսնէք . — Կը

տեսնեմ մարդը որուն սպասաւորը հայելիս կտարեց . — Լսեցի՞ք մարդը որուն բարեկամն ինծի ստակ փոխ տուաւ . — Զլսեցի . — Զո՞վ լսեցիք . — Լսեցի Գաղիացի նաւապետը որուն որդին բարեկամս է . — Խողանցի՞ր հանդերձ (վերարկուս) որուն վրայ քեզի խօսեցայ . — Դեռ չխոզանեցի . — Ընդունեցա՞ք ստակը որուն պէտք ունեցաք . — Ընդունեցայ . — Ունի՞մ թուղթը որուն պէտք ունիմ . — Ունի՞ք . — Զեր եղբայրն ունի՞ գիրքերը որոց պէտք ունի . — Ունի . — Խօսեցա՞ք վաճառականներուն որոց խանութները մենք առինք . — Անոնց խօսեցանք . — Խօսեցա՞ք բժշկին որուն որդին Գերմաներէն ուսաւ . — Խօսեցայ . — Տեսա՞ր խեղճ մարդիկը որոց միջերանոցներն այբեցան . — Տեսայ . — Կարգացի՞ք գիրքերը զորս ձեզի փոխ տուինք . — Կարգացինք . — Անոնց վրայո՞վ ի՞նչ կ'ըսէք . — Կ'ըսենք թէ շատ դեղեցիկ են . — Զեր աղաքն ունի՞ն ինչ բանի որ պէտք ունին . — Ունին ինչ բանի որ պէտք ունին :

142. Հրահանգ

Ո՞ր մարդուն վրայ կը խօսիք . — Կը խօսիմ անոր վրայ որուն եղբայրը գինուոր գրուեցաւ . — Ո՞ր արդոյ վրայ խօսեցաք . — Անոնց վրայ խօսեցայ որոց ծնողքը գիտուն են . — Ի՞նչ գիրք կարգացիք . — Կարգացի դայն որուն վրայ երէկ ձեզի խօսեցայ . — Զեր հօրեղբորորդին ի՞նչ թուղթ ունի . — Ունի դայն որուն պէտք ունի . — Ի՞նչ ձուկեր կերա՞ն . — Կերաւ դանոնք որոնք դուք չէք սիրեր . — Ի՞նչ գիրքերու պէտք ունիք . — Անոնց պէտք ունիմ որոց վրայ ինծի խօսեցաք . — Զունի՞ք պէտք անոնց զորս ես կը կարգամ . — Պէտք չունիմ . — Կը տեսնե՞ք աղաքը որոնց կարկանդակներ տուի . — Զեմ տեսներ դանոնք

որոց կարկանդակներ տուիք, այլ զանոնք զորս պատ-
 ժեցիք. — Որո՞ւ սասակ տուիք. — Անոնց տուի որոնք
 յաջողակ եղան. — Ո՞ր աղոց գիրքեր պիտի արտին.
 — Անոնց պիտի արտին որոնք խելօք եւ հնազանդ են.
 — Որոնց ուտելիք եւ խմելիք կու տաք. — Անոնց որ
 անօթի եւ ծարաւի են. — Կու տա՞ք բան մը աղոց որ
 ծոյ՞լ են. — Անոնց բան մը չեմ տար. — Երէկ ձիւնեց.
 — Զիւնեց, կարկանդ եւ փայլատակեց. — Անձրեւեց.
 — Անձրեւեց. — Գուրս եղա՞ք. — Երբէք չեմ ելլեր,
 երբ օդը գէշ է. — Նաւապետները վերջապէս մախկ
 ըրին այս մարդը. — Մախկ ընելու զլաշտն (չուղե-
 ցին, մերժեցին). բոլոր անոնք որոնց գիմեց՝ լսել զԲ-
 լացան. — Այս տառու որմ՞ւ հանգիպեցաք. — Հան-
 գիպեցայ մարդուն որմէ՞ կը յարգուիմ. — Զեր սանե-
 րուն (աշկերաններուն) կարկանդակ տուի՞ք. — Աղէկ
 չսորվեցան, այնպէս որ անոնց բան մը չտուինք:

ԽԶ. ԳԱՍ. Quarante-sixième Leçon.

ԱԳԱՌՆԻՈՅ ՎԲԱՅ. Du futur.

Պարզ ապառնին, futur simple, շինելու համար պէտք
 է 1 եւ 2 Լծորդութեան բայերուն աննքեւութիւն Ի գի-
 րը, 3 Լծորդութեան բայերուն օր մասնիկը, եւ 4
 Լծորդութեան բայերուն re մասնիկը rai ի փոխել, եւ
 Կ'ըլլայ ապառնի եղակի առաջին գէմը:

Աճեր.

Ապ.

1. Լծ. Aimer, j'aimerai. Սերել, պիտի սիրեմ.
2. „ Finir, je finirai. Լքեցնել, „ լքեցնեմ.
3. „ Recevoir, je recevrai. Ընդունել, „ ընդունիմ.
4. „ Rendre, je rendrai. Ետ տալ, „ տամ.

ԳԻՏ. Ա. Ապառնուսն *եղակի Ա. դէմքը դիտնալէն*
և տքը. միւս դէմքերը հետեւեալ կերպով կը շինուին.

Եղ. Ա. Դեմք, *rai*, Բ. Դ. *ras*, Գ. Գ. *ra*.
 Յք. " " *rons*, " " *rez*, " " *ront*.

Պիտի սիրես,	լնցնես.	Tu aimeras,	tu finiras.
" սիրէ,	լնցնէ.	Il aimera,	il finira.
" սիրենք,	լնցնենք.	Nous aimerons,	nous finirons.
" սիրէք,	լնցնէք.	Vous aimerez	vous finirez.
" սիրեն,	լնցնեն.	Ils aimeront,	ils finiront.
" ընդունիս,	տաս.	Tu recevras,	tu rendras.
" ընդունի,	տայ.	Il recevra,	il rendra.
" ընդունինք,	տանք.	Nous recevrons,	nous rendrons
" ընդունէք,	տաք.	Vous recevrez,	vous rendrez.
" ընդունեն,	տան.	Ils recevront,	ils rendront.

ԲԱՅԱՐՈՒԹԻՒՆԴ

ԳԻՏ. Բ. Հետեւեալ 26 բայերուն ապառնիւնքն *ան-*
կանն են. բայց այս անկանոնութիւնը *եղակի Ա.*
դէմքին մէջ է. *եղակի Ա. դէմքը դիտնալով, մնա-*
ցածնէքը վերի կերպով կը շինուին.

Աճեք. Ապ.

Avoir,	j'aurai.	Ունենալ,	պիտի ունենամ.
Etre,	je serai.	Ըլլալ,	" ըլլամ.
Aller,	j'irai.	Երթալ,	" երթամ.
Envoyer,	j'enverrai.	Ղգկել,	" զրկեմ.
Acquérir,	j'acquerrai.	Ստանալ,	" ստանամ.
Courir,	je courrai.	Վազել,	" վազեմ.
Cueillir,	je cueillerai.	Բաղել,	" քաղեմ.
Mourir,	je mourrai.	Մեռնել,	" մեռնիմ.
Tenir,	je tiendrai.	Բռնել,	" բռնեմ.
Venir,	je viendrai.	Դալ,	" դամ.
S'asseoir,	je m'assiérai.	} Նստել,	} նստիմ.
	je m'assiérai.		
Echoir,	j'écherrai.	Պատահել,	" պատահեմ.
Falloir,	il faudra.	Պարտել,	" պարտի.

Pouvoir,	je pourrai.	կրնայ,	„	կրնամ.
Savoir,	je saurai.	Գիտնայ,	„	գիտնամ.
Valoir,	je vaudrai.	Արժեղ,	„	արժեմ.
Voir,	je verrai.	Տեսնեղ,	„	տեսնեմ.
Prévoir,	je prévoirai.	Նախատեսեղ,	„	նախատեսեմ.
Vouloir,	je voudrai.	Ուզեղ,	„	ուզեմ.
Faire,	je ferai.	Ընեղ,	„	ընեմ.
Mouvoir,	je mouvrai.	Շարժեղ,	„	շարժեմ.
Pleuvr,	il pleuvra.	Անձրեւեղ,	„	անձրեւէ.
Appuyer,	j'appuierai.	Յենուլ,	„	յենում.
Employer,	j'emploierai.	Գործածեղ,	„	գործածեմ.
Essayer,	j'essaierai.	} Փորձեղ,	„	փորձեմ.
	j'essayerai.			

Ատակ պիտի ունենայ .

Aura-t-il de l'argent ?

Պիտի ունենայ .

Il en aura.

Պիտի չունենայ .

Il n'en aura pas.

Գրեղը ընդհուպ լմնցուցած պիտի ըլլամք .

Aurez-vous bientôt fini d'écrire ?

Ընդհուպ (քիչ ատենէն) լըմնցուցած պիտի ըլլամք .

J'aurai fini bientôt.

Ընդհուպ լմնցուցած պիտի ըլլայ իւր պարտքը (համարը) .

Il aura bientôt fini son devoir.

Ձեր պարտքը ե՞րբ պիտի ընէք .

Quand ferez-vous vos devoirs ?

Ընդհուպ պիտի ընեմ .

Je les ferai bientôt.

Եղբայրս իւր պարտքը վաղը պիտի ընէ .

Mon frère fera ses devoirs demain.

Գալ երկուշաբթի .

Lundi prochain.

Անցած երկուշաբթի .

Lundi passé *կամ* dernier.

Գալ ամիս .

Le mois prochain.

Այս ամիս .

Ce mois-ci.

Այս երկիրը .

Ce pays-ci.

Ձեր հօրեղբորդին ե՞րբ պիտի երթայ նուագածուլթեան .

Quand votre cousin ira-t-il au concert ?

Գալ երեքշաբթի պիտի երթայ .

Il (y) ira mardi prochain.

Տեղ մը պիտի երթամք .

Irez-vous quelque part ?

Տեղ մը պիտի չերթանք .

Nous n'irons nulle part.

ԳԻՏ. Գ. Y մակըայը i ով սկսող բառերէն առաջ
ստիորարար դանց կ'առնուի : Part, որ կողմ, տեղ կը
նշանակէ : իզական է :

Գիշոր ինձի պիտի գրկէ՞ . M'enverra-t-il le livre ?
Պիտի գրկէ, եթէ լինցուց . Il vous l'enverra, s'il l'a fini.
Այս իրիկուն ձեր տունը պիտի Serez-vous chez-vous (à la
բլա՞ք . maison) ce soir ?

Պիտի բլլամ՞ . J'y serai.
Ձեր հայրն իւր տունը պիտի Votre père sera-t-il chez lui
բլլա՞յ , (à la maison) ?

Պիտի բլլայ . Il y sera.
Ձեր հորեղբորդիներն հոն պի- Vos cousins y seront-ils ?
տի բլլա՞ն .

Պիտի բլլան . Ils y seront.
Գիշորն ինձի պիտի գրկէ՞ . M'enverra-t-il les livres ?
Պիտի գրկէ . Il vous les enverra.

Իմ գրասենեակս թուղթ պիտի Enverra-t-il du papier à mon
գրկէ՞ . comptoir ?
Պիտի գրկէ . Il y en enverra.

Ձեր կոշիկաւորին պիտի կրնա՞ք Pourrez-vous payer votre
վճարել . cordonnier ?

Ատակս կորսնցուցի, այնպէս J'ai perdu mon argent, de
որ պիտի չկրնամ վճարել . sorte que je ne pourrai
pas le payer.

Բարեկամս իւր գրպահը կոր- Mon ami a perdu son por-
սնցուց, այնպէս որ իւր tefeuille, de sorte qu'il ne
մուծակները պիտի չկրնայ pourra pas payer ses
վճարել . souliers.

Բան մը պիտի բռնէ՞ք . Tiendrez-vous quelque chose ?
Ձեր անձրեւնացը պիտի բռնեմ . Je tiendrai votre parapluie.

Ձեր բարեկամն իմ նուագա- Votre ami viendra-t-il à mon
ծուծեանս պիտի գա՞յ . concert ?

Պիտի գայ . Il viendra.

Պիտի գա՞ք . Viendrez-vous ?

Պիտի գամ . Je viendrai.

Շուկան երթալ պէտք պիտի Faudra-t-il aller au marché ?
բլլա՞յ .

Վաղը երթալ պէտք պիտի բլ- Il faudra y aller demain
լնա՞յ . matin.

Երթալ հարկաւոր պիտի չդ- Il ne sera pas nécessaire d'y
լայ . aller.
Հայրս պսօր պիտի տեսնէ՞ք . Verrez vous mon père au-
jourd'hui ?
Պիտի տեսնե՞ք . Nous le verrons.

143. Հրամանից

Դիրքեր պիտի ունենա՞ք , — Պիտի ունենամ . — Ո՞ր
պիտի տայ ձեզի . — Հօրեղբայրս պիտի տայ . — Ձեր
հօրեղբորորդին ե՞րբ ստակ պիտի ունենայ . — Դալ ա-
միս պիտի ունենայ . — Ո՞րչափ ստակ պիտի ունենաք .
— Երեսուն եւ հինգ ֆրանք պիտի ունենամ . — Աղէկ
բարեկամներ ո՞վ պիտի ունենայ . — Անդդիացիք պի-
տի ունենան . — Ձեր հօրեղբայրը դուրս պիտի ելլե՞
այսօր . — Պիտի ելլէ , եթէ օգը գեղեցիկ ըլլայ .
— Դուրս պիտի ելլե՞ք . — Պիտի ելլեմ , եթէ չ'անձ-
րուեր . — Որդիս պիտի սիրե՞ք . — Պիտի սիրեմ , եթէ
խեղճ է . — Ձեր կօշկահարին պիտի վճարե՞ք . — Պի-
տի վճարեմ , եթէ ստակս կ'ընդունիմ . — Տղաքս պի-
տի սիրե՞ք . — Եթէ խելօք եւ յարատեւ են , դանձնք
պիտի սիրեմ . բայց եթէ ծոյլ եւ չար են , պիտի ա-
նարգեմ դանձնք եւ պիտի պատժեմ . — Այսպէս խօ-
սելու իրաւունք ունիմ . — Իրաւունք ունիք . — Ձեր
բարեկամը դեռ կը գրէ՞ . — Դեռ կը գրէ . — Խօսելը չը
լմնցուցի՞ք . — Ընդհուպ լմնցուցած պիտի ըլլամ . — Մեր
բարեկամները կարգալը լմնցուցին . — Ընդհուպ լմն-
ցուցած պիտի ըլլան . — Դերձակը հանդերձ շինեց .
— Դեռ չշինեց , բայց ընդհուպ պիտի շինէ . — Մեր
պիտի շինէ . — Երբ ժամանակ ունենայ . — Ձեր հա-
մարնները ե՞րբ պիտի ընէք . — Պիտի ընեմ , երբ ժա-
մանակ ունենամ . — Ձեր հօրեղբայրն իրենները ե՞րբ
պիտի ընէ . — Դալ չաբաթ օր պիտի ընէ . — Տառս
պիտի գամս . — Պիտի գամ . — Մեր պիտի գաս . — Դալ

աւրաթ պիտի դամ . — Հօրեղբայրս ն՞րք տեսաք .
— Անցած (վերջին) կերակի տեսայ . — Ձեր հօրեղբօ-
րորդինները դալ երեքշաբթի պարահանդէս պիտի եր-
թան . — Պիտի երթան . — Նուազածովեանս պիտի
դամք . — Պիտի դամ, եթէ հիւանդ չըլլամ :

444. Հրահանգ

Ն՞րք պիտի դրկէք ինձ ստակը զոր պարտական էք .
— Հնդուպ պիտի դրկեմ . — Ձեր եղբայրները պիտի
դրկեն գիրքերը զորս անոնց տուի . — Պիտի դր-
կեն . — Ն՞րք պիտի դրկեն . — Դալ ամիս պիտի դր-
կեն . — Արնա՞ք վճարել ինչ որ ինծի պարտական էք .
— Պիտի չկրնամ վճարել , քանզի ըոյրս ստակս կոր-
սընցուցի . — Ամերիկացին պիտի կրնայ իւր մուճակ-
ները վճարել . — Իւր գրպանը կորսնցուց , այնպէս որ
պիտի չկրնայ վճարել . — Բժիշկը կանչել տալ պէտք
պիտի ըլլայ . — Ոչ ոք հիւանդ է , այնպէս որ պէտք
պիտի չըլլայ կանչել տալ դնա . — Վաղը շուկան եր-
թալ պէտք պիտի ըլլայ . — Երթալ պէտք պիտի ըլլայ ,
քանզի մօդի պէտք է եղան միս, հաց^ը եւ գինի . — Մեր
հայրը պիտի տեսնէ՞ք այսօր . — Պիտի տեսնեմ . — Ո՞ւր
պիտի ըլլայ . — Իւր գրասենեակը պիտի ըլլայ . — Այս
իրիկունս պարահանդէս պիտի երթամք . — Պիտի չեր-
թամ , քանզի այնպէս (*) հիւանդ եմ որ չեմ կրնար
երթալ . — Ձեր բարեկամը պիտի երթայ . — Պիտի եր-
թայ , եթէ դուք կ'երթաք . — Ո՞ւր պիտի երթան մեր
բարեկամները . — Տեղ մը պիտի չերթան , իրենց տու-
նը պիտի մնան , քանզի շատ դժուր ունին :

(*) Je suis trop malade pour y aller, կրնշտնակէ՛ Այն-
պէս հիւանդ եմ որ չեմ կրնար երթալ :

ԽԷ. ԳԱՍ. Quarante-septième Leçon.

Վերաբերել .	Appartenir (*) 2, (tenir ի պէս) .
Կը վերաբերե՞ք .	Appartenez-vous ?
Կը վերաբերիմ .	J'appartiens.
Այս ձին ձեր եղբորը կը վերաբերի .	Ce cheval appartient-il à votre frère ?
Անոր կը վերաբերի .	Il lui appartient.
Այս ձեռնոցները որո՞ւ կը վերաբերին .	A qui appartiennent ces gants ?
Նաւապետներուն կը վերաբերին .	Ils appartiennent aux capitaines.
Այս ձիերը նաւապետներո՞ւն կը վերաբերին .	Ces chevauz appartiennent-ils aux capitaines ?
Անոնց կը վերաբերին .	Ils leur appartiennent.
Վայել, յարմարի .	Convenir (*) 2, (նշագէս venir (տես Դաս ԻԳ. Է 1, Դ.))
Այս ասուին ձեր եղբորը կը յարմարի .	Ce drap convient-il à votre frère ?
Կը յարմարի .	Il lui convient.
Այս մուճակները ձեր եղբայր-ներուն կը յարմարի՞ն .	Ces souliers conviennent-ils à vos frères ?
Կը յարմարին .	Ils leur conviennent.
Ասիկա ընել ձեզի կը յարմարի .	Vous convient-il de faire cela ?
Ինձի ընել կը յարմարի .	Il me convient de le faire.
Ձեր հօրեղբորորդւոյն կը յարմարի՞ մեզի հետ գալ .	Convient-il à votre cousin de venir avec nous ?
Գուրո ելլել անոր չի յարմարի .	Il ne lui convient pas de sortir.
Հասնել, յաջողիլ .	Parvenir (*) (ետեւէն եկած աներեւոյթը à ով) .
Գաղութերէն սորվելու կը յաջողի՞ք .	Parvenez-vous à apprendre le français ?
Կը յաջողիմ .	J'y parviens.
Յորվելու կը յաջողիմ .	Je parviens à l'apprendre.

Այս մարդիկը կը յաջողին ի- րենց ձիերը ծախելու .	Ces hommes parviennent-ils à vendre leurs chevaux ?
Կը յաջողին .	Ils y parviennent.
Յաջողել .	Réussir 2. (աներեւոյթ à ուլ) .
Արիկա բնելու կը յաջողի՞ք .	Réussissez-vous à faire cela ?
Կը յաջողիմ .	J'y réussis.
Մոռնալ .	Oublier 4. (երմէ ետքը անե- րեւոյթը de ուլ) .

ԳԻՏ. Ա. Réussir, յաջողել, ոչ միայն անձանց, այլ
և իրաց վրաց կ'ըսուի. Tout lui réussit. անոր ամէն
բան կը յաջողի. Cette affaire, cette entreprise a réussi.
Այս դարձը, այս ձեռնարկութիւնը յաջողեցաւ .

Oublier, մոռնալ, իրմէ ետքը աներեւոյթը de ուլ կը
նշանակէ մոռնալ, այսինքն՝ մտքէն ելլել. իսկ անե-
րեւոյթը à ուլ կը նշանակէ ունակութիւնը, վարժու-
թիւնը կորսնցնել. Il oublie à dessiner, բժաղրութիւնը
կը մոռնայ. Il oublie à bien saluer, աղէկ բարեւ տալը
մոռցած է :

Մաքրել .	Nettoyer.
Կաղամարը .	L'encrier.
Անմիջապէս .	Tout de suite.
Աւժամայն .	A l'instant, sur-le-champs.
Իսկոյն, շուտով .	Tout-à-l'heure.
Ընել կ'ուզեմ, պիտի ընեմ .	Je vais le faire.
Անմիջապէս պիտի ընեմ .	Je vais le faire tout de suite.
Պիտի աշխատիմ .	Je vais travailler.
Կա՞յ .	Y a-t-il ?
Չկայ .	Il n'y a pas. ❖
Պիտի ըլլա՞յ .	Y aura-t-il ?
Պիտի ըլլայ .	Il y aura.
Եղա՞ւ .	Y a-t-il eu ?
Եղաւ .	Il y a eu.
Գինի եղա՞ւ, դոնուեցա՞ւ .	Y a-t-il eu du vin ?
Կայ .	Il y en a.
Չկայ .	Il n'y en a pas.

Մարդ կա՞յ .	Y a-t-il des hommes ?
Կայ , չկայ .	Il y en a ; il n'y en a pas.
Մարդիկ կան որ ուսանել չեն ուզեր .	Il y a des hommes qui ne veulent pas étudier.
Մէկը կա՞յ .	Y a-t-il quelqu'un ?
Մէկը չկայ .	Il n'y a personne.
Պարահանդէսը շատ մարդ կա՞յ .	Y a-t-il beaucoup de monde au bal ?
Կ'ըսուի թէ շատ կայ .	On dit qu'il y en a beaucoup.
Ապառիկ (վերէսիկ) .	A crédit.
Ապառիկ վաճառել .	Vendre à crédit.
Կանխիկ ստակ .	De l'argent comptant.
Կանխիկ գնել .	Acheter comptant.
Կանխիկ վաճառել .	Vendre comptant.
Կ'ուզէ՞ք կանխիկ գնել .	Voulez-vous acheter (argent comptant ?
Ձեզի կը յարմարե՞ (ձեր բանին կու գա՞յ) ինծի ապառիկ վաճառել .	Vous convient-il de me vendre à crédit ?
Վայել (զգեստ մը) .	Aller bien.
Այս վերարկուն ինծի կը վայել .	Cet habit me va-t-il bien ?
Ձեզի կը վայել .	Il vous va bien.
Բեղդըք ձեր եղբորը չի վայել .	Le chapeau ne va pas bien à votre frère.
Անոր չի վայել .	Il ne lui va pas bien.
Այս մուճակները ձեզի կը վայ- լեն .	Ces souliers vous vont-ils bien ?
Ինծի կը վայլեն .	Ils me vont bien.
Ասիկա ձեզի շատ կը վայլէ .	Cela vous va fort bien.
Պահել .	Garder 4.
Աւելի ազէկ կ'ընէիք .	Vous feriez mieux de .
Աւելի ազէկ կ'ընէի .	Je ferais mieux de .
Աւելի ազէկ կ'ընէր .	Il ferait mieux de .
Փոխանակ պահելու ձեր ձի , լաւագոյն կ'ընէիք զայն ծա- խել .	Au lieu de garder votre cheval, vous feriez mieux de le vendre.
Փոխանակ ծախելու իւր ձի , լաւագոյն կ'ընէր պահել զայն .	Au lieu de vendre son che- val, il ferait mieux de le garder.

Ձին պիտի պահե՞ք .	Garderez-vous le cheval ?
Պիտի պահեմ .	Je le garderai.
Ատան պէտք չէ պահել .	Il ne faut pas garder mon argent.
Հաճոյ բոլոր .	Plaire (*) ; plu ; plaisant.
Հաճոյ եմ , հաճոյ ես , հաճոյ է .	Je plais, tu plais, il plaît.
Ի՞նչու հաճոյ բոլոր .	Plaire à quelqu'un.
Այս գիրքը քեզի հաճոյ է .	Ce livre vous plaît-il ?
Ինձի շատ հաճոյ է .	Il me plaît beaucoup
Պիտի քնեմ ինչ որ ձեզի հա- ճոյ է .	Je ferai ce qu'il vous plaira.
Հրամար էք .	Cela vous plaît à dire (ըն- տանեկան) .
Ձեզի ի՞նչ հաճոյ է .	Que vous plaît-il ?
Հրամայե՞ք .	Plaît-il ? (ընտանեկան) .
Հաճոյ , հաճեյի դանել .	Se plaire (*) 4.
Ի՞նչպէս եր դանելք հաս (հա- ձեղ հաճեյի՞ է) .	Comment vous plaisez-vous- ici ?
Հոս շատ եր հաճեմ .	Je m'y plais très-bien.

443. Հրամանգ

Այս ձին որսւ էր վերաբերի . — Կը վերաբերի Անգ-
ղիացի նաւապետին որոյ որդին ձեզի տոմսակ մը գը-
րեց . — Այս սաակը ձեզի՞ կը վերաբերի . — Ինձի կը
վերաբերի . — Որմէ՞ ընդունեցաք դախ . — Ընդունե-
ցայ մարդոցմէն որմնց աղաքը դուք տեսաք . — Այս
ձիերը որսւ են . — Մերն են . — Ձեր եղբորն ըսի՞ք թէ
հոս անոր կը սպասեմ . — Ըսելու մոտքայ . — Պէտքին
դացողը ձե՞ր հայրն է թէ իմա . — Իմինս է . — Ձե՞ր
հացագործն է թէ բարեկամին (հացագործը) որ ձեզի
ապառիկ հաց ծախեց . — Մերինն է . — Ատիկա ձեր
որդի՞ն է . — Իմինս չէ , բարեկամինս է . — Ձերինն
մը է . — Բարիդ է . — Բերի՞ք ինձի գիրքը զոր ին-

ծի խոստացած էք . — Մտցայ . — Ձեր հօրեղբայրը մեզի խոստացած դրպահը բերա՞ւ . — Բերելու մոռցաւ . — Ձեր բարեկամին արդէն գրեցի՞ք . — Անոր գրելու դեռ ժամանակ չունեցայ . — Ձեր ազգականին գրելու մոռցա՞ք . — Անոր գրելու չմոռցայ . — Այս առաւին ձեզի կը յարմարի՞ (ձեր ուղածն է) . — Ինծի չի յարմարիր . ուրիշ չունի՞ք . — Ուրիշ ունիմ , բայց աս կէ աւելի սուղ է . — Ա՛յ ուղէ՞ք ինծի ցուցնել . — Ա՛յ ուղեմ ցուցնել . — Այս մուճակները ձեր հօրեղբօրը կը յարմարի՞ն . — Անոր չեն յարմարիր , քանզի չափազանց սուղ են . — Այս մուճակներն են որոց վրայ մեզի խօսեցաք . — Շոյներն են . — Որո՞ւ են այս մուճակները . — Կը վերաբերին աղնուականին զոր այս առաւ իմ վաճառատունս (մթերանոցս) տեսաք . — Մեզի հետ գալ ձեզի կը յարմարի՞ . — Ձի յարմարիր . — Շուկան երթալ ձեզի կը յարմարի՞ . — Հոն երթալ ինծի չի յարմարիր . — Հետի՞ գացիք Գերմանիա . — Հետի երթալ ինծի չի յարմարիր , այնպէս որ կառքով գացի :

146. Հրահանգ

Ձեզի ի՞նչ հաճոյ է (ի՞նչ կ'ուզէք) , տէր . — Ձեր հայրը կը խնդրեմ . — Իւր տո՞նն է . — Ոչ , տէր , դուքս ելաւ . — Ի՞նչ կ'ըսէք . — Կ'ըսեմ որ դուքս ելաւ . — Մինչեւ անոր դառնալուն կը սպասէ՞ք . — Սպասելու ժամանակ չունիմ . — Այս վաճառականն ապառիկ կը ծախէ՞ . — Ապառիկ չի ծախեր . — Կանխիկ դրնել ձեզի կը յարմարի՞ . — Ինծի չի յարմարիր (բանիս չի գալ) . — Այս սիրուն դանակներն ո՞ւր գնեցիք . — Գնեցի վաճառականին քով (վաճառականէն) որուն մթերանոցը երէկ տեսաք . — Ձեզի դանոնք ապառիկ ծախեց . — Կանխիկ (ստակով) ծախեց . — Ստէպ կան

խիկ կը գնէ՞ք . — Ոչ ձեզի չափ ստէպ . — Հոս բան մը մոռցա՞ք . — Բան մը չմոռցայ . — Ասիկա բերնուց սորվել ձեզի կը յարմարի՞ն . — Ուսանելու շատ ժամանակ չունիմ, այնպէս որ (ուստի) բերնուց սորվել ինձի չի յարմարիր . — Այս մարդը ձեր հօրը խօսել փորձեց . — Խօսել փորձեց, բայց չհասաւ (չյաջողեցաւ) . — Համար մը գրելու յաջողեցա՞ք . — Յաջողեցայ . — Այս վաճառականները յաջողեցան իրենց ձիերը ծախելու . — Չյաջողեցան . — Կաղամարս մաքրել փորձեցի՞ք . — Փորձեցի, բայց չյաջողեցայ . — Ձեր տղայքը Անդղիներէն սորվելու կը յաջողի՞ն . — Կը յաջողին . — Այս տակառին մէջ գինի կա՞յ . — Կայ . — Այս դաւաթին մէջ քացախ կա՞յ . — Չկայ . — Դինի՞ թէ մրդուղ կայ մէջք . — Ոչ գինի կայ եւ ոչ մրդուղ . — Ի՞նչ կայ մէջք . — Քացախ կայ :

447. Հրահանգ

Մեր միջերանոցը մարդ կա՞յ . — Կայ . — Միջերանոցը մէկը կա՞յ . — Մէկը չկայ . — Թատրոնը շատ մարդ կա՞ր (եղած) . — Շատ կար . — Ձեր պարահանդէսին շատ մարդ պիտի ըլլա՞յ . — Շատ պիտի ըլլայ . — Կա՞ն շատ տղայք որ խաղալ չեն ուզեր . — Կան շատեր որ ուսանել չեն ուզեր, բայց ամենքն ալ խաղալ կ'ուզեն . — Արկղս մաքրեցի՞ր . — Ընել փորձեցի, բայց չյաջողեցայ . — Անձրեւնոց մը գնելու միտք ունի՞ք . — Հատ մը գնելու միտք ունիմ, եթէ վաճառականն ինծի աղաոթիկ կը վաճառէ . — Իմինս պահելու միտք ունի՞ք . — Ձեզի ետ տալու միտք ունիմ, եթէ հատ մը գնեմ . — Դիրքերը եղբօրս ետ առի՞ք . — Դեռ ետ չառի . — Մինչեւ երբ պահելու միտք ունիք . — Մինչեւ դալ երեքշաբթի պահելու միտք ունիմ . — Ձեա մինչեւ երբ պահելու միտք ունիք . — Մինչեւ

հօրս դաննալը պահելու միտք ունիմ. — Դաննակս մաքրեցի՞ք. — Դեռ ժամանակ չունեցայ, բայց իսկոյն (հիմա) պիտի ընեմ. — Կրակ բրի՞ք. — Դեռ ոչ, բայց անմիջապէս (հիմա) պիտի ընեմ. — Ինչո՞ւ համար չաշխատեցաք. — Դեռ չկրցայ. — Ի՞նչ ունեցաք ընելու. — Ձեր գորգն ունեցայ մաքրելու եւ ձեր դերձանէ գուլպաները նորոգելու. — Ձեր վերաբերուն ծախելու միտք ունի՞ք. — Պահելու միտք ունիմ, քանզի անոր պէտք ունիմ. — Փոխանակ պահելու դայն, ծախել լաւագոյն (*) կ'ընէք. — Ձեր ձիերը կը ծախէ՞ք. — Ձանոնք չեմ ծախեր. — Փոխանակ զանոնք պահելու, լաւագոյն կ'ընէիք զանոնք ծախել. — Մեր բաբեկամն իւր հովանոցը կը պահէ. — Կը պահէ, բայց փոխանակ պահելու դայն, լաւագոյն կ'ընէր ծախել, քանզի արդէն մաշած է. — Ձեր սրդին իւր գլորքը կը պատուէ. — Կը պատուէ. բայց իրաւունք չունի այն պէս ընելու, քանզի փոխանակ պատուելու դայն, լաւագոյն պիտի ընէ կարգալ:

ԳԻՏ. (*) Լաւագոյն կ'ընէք ծախել, ելն. այս տեսակ խօսքեր Հայերէն կրնան այսպէս բացատրուիլ փոխանակ պահելու, պարտիք մանաւանդ ծախել:

ԽԸ. ԴԱՍ. Quarante-huitième Leçon.

Երթալ, մեկնել.
Ե՞րբ պիտի երթաք.
Ընդհուպ պիտի երթամ.

S'en aller. (ԽԳ. Դաս).
Quand vous en irez-vous?
Je m'en irai bientôt.

Շուտով, անմիջապէս.
Անմիջապէս պիտի երթայ.
Վաղը պիտի երթանք.
Վաղը պիտի երթան.
Իսկոյն պիտի երթան.

Tout de suite.
Il s'en ira tout de suite.
Nous nous en irons demain.
Ils s'en iront demain.
Tu t'en ira sur-le-champs!

Երբ .	Lorsque (274.)
Բջյալ .	Devenir (*) 2. (ԽԴ. Դաս) .
Ի՞նչ պիտի բյալ Էթէ ձեր ստակը կորսնցնէր .	Que deviendrez-vous, si vous perdez votre argent ?
Չեմ գիտեր ինչ պիտի բյամ .	Je ne sais (pas) ce que je deviendrai.
Ի՞նչ պիտի բյալ .	Que deviendra-t-il ?
Ի՞նչ պիտի բյամք .	Que deviendrons-nous ?
Ի՞նչ պիտի բյան .	Que deviendront-ils ?
Չեմ գիտեր ինչ պիտի բյան .	Je ne sais (pas) ce qu'ils deviendront.
Կարգ (սրբա) .	Le tour.
Իմ կարգս .	Mon tour.
Իմ կողմէս, իմ կարգս գալուն .	A mon tour.
Իւր կողմէն, կարգը իրեն դա- լուն .	A son tour.
Կարգը իմ եղբորս գալուն .	Au tour de mon frère.
Վէ՛ն մարդ իւր կարգը գալուն .	Chacun à son tour.
Երբ կարգը ձեզի գայ .	Quand votre tour viendra.
Կարգը մեզի պիտի գայ .	Nous aurons notre tour.
Պադյա մը բնել .	Faire un tour de promenade.
Պադյա մը բնելու գնաց .	Il est allé faire un tour de promenade.
Պարտէ՛զը պադյա մը բնել .	Faire un tour de jardin.
Վազել, վազած, վազելով .	Courir (*) 2. couru, courant.
Իբ վազեմ, կբ վազես, կբ վազէ .	Je cours, tu cours, il court.
Իբ վազէ՞ք . Իբ վազեմ .	Courez-vous ? Je cours.
Պիտի վազէ՞ք . Պիտի վազեմ .	Courrez-vous ? Je courrai (ԽԶ. Դաս) .
Ետին . անոր ետին .	Derrière; derrière lui.
Հարուած մը .	Un coup.
Այս մարդուն հարուած մը տու՞ք (զարկե՞ք) .	Avez-vous donné un coup à cet homme ?
Հարուած մը տուի .	Je lui en ai donné un.
Գաւաղանի հարուած մը .	Un coup de bâton.
Կից մը (սարի հարուած) .	Un coup de pied.
Բռւռ մը (եռմբուդ) .	Un coup de poing.

Դանակի հարուած մը .	Un coup de couteau.
Հրացանի հարուած մը .	Un coup de fusil.
Ատրճանակի հարուած մը .	Un coup de pistolet.
Ակնարկութիւն մը .	Un coup d'œil.
Որոտման հարուած մը .	Un coup de tonnerre.
Դանակով զարնել, (զերուռ- րել) .	Donner un coup de couteau.
Մարդու մը գաւազանով զար- նել .	Donner un coup de bâton à un homme.
Մարդու մը կից զարնել .	Donner un coup de pied à un homme.
Մարդու մը բռնցի զարնել .	Donner un coup de poing à un homme.
Փաշել, հանել .	Tirer 4.
Հրացան մը պարպել .	Tirer un coup de fusil.
Ատրճանակ մը պարպել .	Tirer un coup de pistolet.
Մէկուն վրայ հրացան պար- պել .	Tirer un coup de fusil sur quelqu'un.
Այս Թռչնոյն վրայ հրացան մը պարպեցի .	J'ai tiré un coup de fusil à (կամ après) cet oiseau.
Երկու հրացան պարպեցի .	J'ai tiré deux coups de fusil.
Երեք հրացան պարպեցի .	J'ai tiré trois coups de fusil.
Շատ հրացաններ պարպեցի .	J'ai tiré plusieurs coups de fusil.
Ո՞րչափ հրացան պարպեցիք .	Combien de coups de fusil avez-vous tirés ?
Այս Թռչնոյն վրայ ո՞րչափ հը- րացան պարպեցիք .	Combien de fois avez-vous tiré après cet oiseau ?
Շատ անգամ անոր վրայ պար- պեցի .	J'ai tiré plusieurs fois après lui.
Հրացանի հարուած մը լսեցի .	J'ai entendu un coup de fusil.
Ատրճանակի հարուած մը լսեց .	Il a entendu un coup de pis- tolet.
Որոտման հարուած մը լսեցինք .	Nous avons entendu un coup de tonnerre.
Բռւռն (եռամբուղ) .	Un poing.
Տունը, գղեակը .	Le château.
Մէկուն վրայ, կամ բանի մը վրայ աչք նետել .	Jeter un coup d'œil sur quel- qu'un ou sur quelque chose.

Այս գիրքին վրայ աչք մը նե- տեցիք .	Avez-vous jeté un coup d'œil sur ce livre ?
Աչք մը նետեցի .	J'y ai jeté un coup d'œil.
Այս մարդը գնաց .	Cet homme s'en est-il allé ?
Գնաց .	Il s'en est allé.
Ձեր եղբայրները դացին .	Vos frères s'en sont-ils allés ?
Գացին .	Ils s'en sont allés.
Չգացին .	Ils ne s'en sont pas allés.
Գացին .	S'en sont-ils allés ?
Երթալ չուզեցին .	Ils n'ont pas voulu s'en aller.

448. Հրահանգ

Ա'երթմք (կոր) . — Դեռ չեմ երթար (կոր) . — Այս
մարդը երբ պիտի երթայ . — Հիմա պիտի երթայ .
— Վնդհուպ պիտի երթամք . — Դալ հինգշաբթի պիտի
երթամ . — Ձեր բարեկամները երբ պիտի երթան .
— Դայ ամիս պիտի երթան . — Նրբ պիտի երթաս .
— Խսկոյն պիտի երթամ . — Ձեր հայրը ինչո՞ւ համար
այնպէս չուտ գնաց . — Իւր բարեկամին խոստացաւ
անոր սուռը երթալ իննին քառօրդ մնացած , այնպէս
որ կանուխ գնաց խոստացածը բռնելու համար . — Նրբ
պիտի երթանք . — Վաղը պիտի երթանք . — Աստուծոյ
պիտի մեկնինք . — Աստուծոյ ժամը հինգին պիտի
մեկնինք . — Նրբ պիտի երթաք . — Գրելը լմնցնելու
պէս պիտի երթամ . — Ձեր տղաքը երբ պիտի եր-
թան . — Իրենց համարներն ընկուն պէս պիտի եր-
թան . — Պիտի երթմք երբ ես երթամ . — Պիտի եր-
թամ երբ դուք երթաք . — Մեր գրացիներն ընդհուպ
պիտի երթան . — Պիտի երթան երբ խօսիլը լմնցու-
նեն . — Ձեր որդին ի՞նչ պիտի ըլլայ , եթէ չուսանիր .
— Եթէ չուսանիր , բան մը պիտի չսորվի . — Ի՞նչ պի-
տի ըլլաք , եթէ ձեր ստակը կորսնցնէք . — Ձեմ գի-
տեր ինչ պիտի ըլլամ . — Ձեր բարեկամն ի՞նչ պիտի
ըլլայ , եթէ իւր գրպահը կորսնցնէ . — Ձեմ գիտեր ինչ

պիտի ըլլայ եթէ կրօնեցնէ . — Ձեր որդին ի՞նչ կ'աւ . — Ձեմ գիտեր ինչ կ'աւ . — Ձինուոր գրուեցա՞ւ . — Ձինուոր չգրուեցաւ . — Ի՞նչ պիտի ըլլանք , եթէ մեր բարեկամներն երթան . — Ձեմ գիտեր ինչ պիտի ըլլանք , եթէ մեր բարեկամներն երթան . — Ձեր ծնողքն ի՞նչ կ'զան . — Գացին :

149. Հրահանգ

Ձի մը գնելու միտք ունի՞ք . — Ձեմ կրնար գնել , քանզի դեռ ստակս չընդունեցայ . — Ինծի թատրան երթալ պէ՞տք է . — Պէտք չէ երթալ , քանզի օգը շատ քէշ է . — Ինչո՞ւ համար եղբօքս տունը չէք երթար . — Ինծի չի յարմարիր հոն երթալ , քանզի դեռ չեմ կրնար անոր վճարել ինչ որ պարտիմ . — Ինչո՞ւ համար ձեր սպասաւորն այս մարդուն դանակի հարուած կու տայ . — Գանակի հարուած մը կու տայ , քանզի մարդն անոր բռնցի զարկաւ . — Այս երկու աշակերտներէն ո՞րը խօսելու կը սկսի . — Այն որ փութաջան է կը սկսի խօսել . — Ի՞նչ կ'ընէ միւսը որ այնպէ՞ս չէ . — Այն ալ կը սկսի խօսել , բայց ոչ գրել գէտէ ոչ կարգալ . — Մտիկ չը՞ներ ինչ որ անոր կ'ըսէք . — Մտիկ չը՞ներ , եթէ անոր հարուած չտամ . — Ինչո՞ւ համար այս տղաքը չեն աշխատիր . — Անոնց վարպետն անոնց բռնցի զարկաւ , այնպէս որ աշխատել չեն ուզեր . — Ինչո՞ւ համար անոնց բռնցի զարկաւ . — Քանզի անհնազանդ եղան . — Հրացան մը պարպեցի՞ք . — Երեք հատ պարպեցի . — Ի՞նչ բանի վրայ պարպեցիք . — Թռչնոյ մը վրայ պարպեցի . — Այս մարդուն վրայ հրացան պարպեցի՞ք . — Անոր վրայ ասորճանակ պարպեցի . — Ինչո՞ւ համար անոր վրայ ասորճանակ պարպեցիք . — Քանզի ինծի դանակով զարկաւ . — Այս թռչնոյն վրայ ո՞րչափ հրացան պար-

պեցիք . — Անոր վրայ երկու հատ պարպեցի . — Սպան-
նեցիք դաջն . — Երկրորդ հարուածով սպաննեցի . — Այս
թռչունն առաջին հարուածով սպաննեցիք . — Զորորո-
ղով սպաննեցի . — Եւ պարպէք ա՛յն թռչուններուն
վրայ զորոնք ծառերուն վրայ կը տեմնէք , թէ անոնց
վրայ զորոնք պարտէ՞ղներուն մէջ կը տեմնէք . — Ոչ
անոնց վրայ կը պարպեմ զորոնք ծառերուն վրայ կը
տեմնեմ , ոչ անոնց վրայ զորոնք պարտէ՞ղներուն մէջ
կը տեմնեմ , այլ անոնց վրայ զորոնք կը տեմնեմ դըղ-
եակին վրայ անտառին ետին :

430. Հրամանգ

Թշնամբները ռըչափ հրացան պարպեցին մեր վրայ .
— Հատ անգամ մեր վրայ պարպեցին . — Մէկը սպան-
նեցին . — Մէկը չսպաննեցին . — Այս թռչնոյն վրայ
պարպելու բաղձանք ունի՞ք . — Անոր վրայ պարպելու
բաղձանք ունիմ . — Ինչո՞ւ համար այս թռչուններուն
վրայ չէք պարպեր . — Չեմ կրնար . քանզի մատս կը
ցաւի . — Նաւասեար ե՞րբ պարպեց . — Պարպեց , երբ
ղինուորները պարպեցին . — Ո՞րչափ թռչնոց վրայ
պարպեցիք . — Բոլոր տեսածներուն վրայ պարպեցի ,
բացի եւ ոչ մէկը սպաննեցի , քանզի հրացանս բան
մը չարժեք (անպիտան է) . — Այս մարդուն վրայ աչք
մը նետեցի՞ք . — Անոր վրայ աչք չը նետեցի . — Ձեզ
տեսա՞ւ . — Ձիս չտեսաւ , քանզի աչուքները կը ցա-
ւին . — Այս զինիէն խմեցի՞ք . — Խմեցի , եւ ինձի օ-
ղուտ բրաւ . — Դիրքս ի՞նչ բրիք . — Ձեր արկղին վը-
րայ դրի . — Ձեզի պատասխանելո՞ւ եմ . — Պիտի պա-
տասխանէք , երբ ձեր կարգը դայ . — Կարգը եղբօրս
է . — Երբ անոր կարգը դայ , անկէ կը խնդրեմ . քան-
զի ամէն մարդ իւր կարգին . — Այս առաւու պառոյտ
մը բրի՞ք . — Պառոյտ մը բրի . — Ձեր հօրեղբայրն ո՞ւր

գնաց . — Պատայա մը ընկու գնաց . — Ինչո՞ւ համար կը վազէք . — Լը վազեմ , քանզի ամենէն աղէկ բարեկամս կը տեսնեմ . — Ո՞վ կը վազէ մեր ետեւէն . — Մեր շունը կը վազէ մեր ետեւէն . — Այս թռչունը կը տեսնէք . — Մտալն ետին կը տեսնեմ . — Ինչո՞ւ համար ձեր եղբայրները գացին . — Գացին , քանզի չուզեցին տեսնուիլ մարդէն որուն շունը սպաննեցին :

ԽԹ. ԳԱՍ. Quarant-neuvième Leçon.

Բանի մը վրայ խօսուիլը լը- սել (լուր առնուլ) .	Entendre parler de.
Ձեր եղբորը վրայ լուր առնե՞ք .	Avez-vous entendu parler de votre frère ?
Լուր առի .	J'en ai entendu parler.
Երկայն ատեն կա՞յ որ նախա- ճաշ բրիք .	Y a-t-il longtemps que vous avez déjeuné ?
Ո՞րչափ ատեն կայ որ նախա- ճաշ բրիք .	Combien de temps y a-t-il que vous avez déjeuné ?
Երկայն ատեն չկայ որ նախա- ճաշ բրիք .	Il n'y a pas longtemps que j'ai déjeuné.
Երկայն ատեն է որ . . .	Il y a longtemps que . . .
Քիչ ժամանակ է որ . . .	Il y a peu de temps que . . .
Ո՞րչափ ատեն կայ որ ձեր եղ- բորը վրայ լուր առիք .	Combien de temps y a-t-il que vous avez entendu parler de votre frère ?
Արդէն տարի մը կայ որ անոր վրայ լուր առի .	Il y a déjà un an que j'ai entendu parler de lui.
Տարի մը միայն է որ . . .	Il n'y a qu'un an que . . .
Արդէն տարիէ մը աւելի է որ . . .	Il y a déjà plus d'un an que . . .

ԴԻՏ. Ա. Plus, աւելի , բազդատական մակըայ է ,
եւ ետեւէն que շաղկապը կ'ուղէ . plus riche que vous,
ձենէ աւելի հարուստ . Բայց երբ plus էն ետքը թուա-
կան անսան մը գայ , փոխանակ que ի de կը դրուի :

Իննէ աւելի .	Plus de neuf.
Քսան անդամէ աւելի .	Plus de vingt fois.
Հազիւ վեց ամիս կայ որ . . .	Il y a à peine six mois que.
Քանի մը ժամ է .	Il y a quelques heures.
Կէս ժամ է .	Il y a une demi-heure.
Երկու տարի է .	Il y a deux ans.
Երկու ժամ ու կէս է .	Il y a deux heures et demie.
Տասն եւ հինգ օր է .	Il y a quinze jours.
Երկայն ատեն է որ Գաղթա էք .	Y a-t-il longtemps que vous êtes en France ?
Երեք ամիս է որ Բարեղ է .	Il y a trois mois qu'il est à Paris.
Երկու տարի է որ հոս կը բնակիմ .	Il y a deux ans que je demeure ici.
Ո՞րչափ ատեն է որ այս ձին ունիք .	Combien y a-t-il que vous avez ce cheval ? (փննկ .)
	Combien de temps y a-t-il ?)

ԴԻՏ. Բ. Combien էն ետքը de temps բարձր շատ անգամ դանց կ'աւանդի :

Հինգ տարի է որ զայն ունիմ .	Il y a cinq ans que je l'ai.
Երբէն ի վեր .	Depuis quand ?
Երբէն ի վեր հոս է .	Depuis quand est-il déjà ici ?
Երեք օրէ ի վեր .	Depuis trois jours.
Ամէն մը ի վեր .	Depuis un mois.
Չանի քսան անգամէ աւելի տեսայ .	Je l'ai vu plus de vingt fois.
Արդէն վեց ամիս է որ անոր հետ խօսած չեմ .	Il y a déjà six mois que je ne lui ai parlé.

ԴԻՏ. Գ. Այս վերջին խօսքին մէջ que, որ, depuis que, յարկն հետեւ կը նշանակէ : Բաղդատէ հետեւեալ խօսքերը :

Յօրմէ հետէ ձեզ չտեսայ , շատ անգամ անձրեւ եկաւ .	Depuis que je ne vous ai vu, il a plu très-souvent.
Տարիէ մը աւելի է որ անոր վրայ լուր չառի .	Il y a plus d'un an que je n'en ai entendu parler.

Դեռ նոր, այն ինչ ընել. Venir de.

Ձեր եղբայրը դեռ նոր տեսայ. Je viens de voir votre frère.

ԴԻՏ. Դ. Aller բային ներկան եւ անկատարը, առանց նախադրութեան աներկայթով, մտաւոր ապանի կը ցուցնեն, ինչպէս՝ je vais écrire, հիմա պիտի գրեմ. j'allais écrire, նոր պիտի գրէի, գրելու վրայ էի : Իսկ Venir բայը ետեւէն de ով աներկայթ մը գալուն պէս՝ մօտ առնն, նոր կատարուած դործողութիւն մը կը ցուցնէ. je viens de manger, նոր, հիմայ կերայ. je venais de manger, նոր, այն ինչ կերած էի :

Նոր գրեց.

Il vient d'écrire.

Մարդիկը նոր հասան.

Les hommes viennent d'arriver.

Երկէջն ատեն է որ այս մարդը կը սպասէ.

Y a-t-il longtemps que cet homme attend ?

Նոր հասաւ.

Il ne fait que d'arriver.

ԴԻՏ. Ե. Il ne fait que de... նոյնպէս նոր, այն ինչ եղած դործողութիւն մը կը նշանակէ :

Կրցածն ընել.

Faire de son mieux.

Կրցածս պիտի ընեմ.

Je ferai de mon mieux.

Կրցածը պիտի ընէ.

Il fera de son mieux.

Ծախք ընել.

Dépenser 1.

Այսօր ո՞րչափ ծախք ըրիք.

Combien avez-vous dépensé aujourd'hui ?

Ամիսը յիսուն սկուա ծախք ունի.

Il a cinquante écus par mois à dépenser.

Ձիերը գտնուեցան.

Les chevaux ont-ils été trouvés ?

ԴԻՏ. Ձ. Երբ բայի մը օժանդակը être բայն է, այն բային ընդունելութիւն անցեալը (particip passé) տէր բային հետ թուով եւ սեռիւ կը համաձայնի :

Ի տնուեցան .	Ils ont été trouvés.
Ո՞ւր .	Où ?
Ե՞րբ .	Quand ?
Ի տղիկը տեսնուեցան .	Les hommes ont été vus.
Ի եր աղայքը գովուեցան եւ փարձատրուեցան , փան զի խելոք եւ յարատեւ եղան .	Nos enfants ont été loués et récompensés, parce qu'ils ont été sages et assidus.
Որով՞ փարձատրուեցան .	Par qui ont-ils été récom- pensés ?
Որով՞ պարտաւուեցանք .	De qui avons-nous été blâ- més ?
Անցնել .	Passer 4.
Առաջ .	Avant.
Առջեւ .	Devant.
Ի կիւն առջեւն անցնել .	Passer devant quelqu'un.
Տեղւոյ մը առջեւն անցնել .	Passer devant un endroit.
Տեղ մը .	Endroit.
Թատրոնին առջեւն անցայ .	J'ai passé devant le théâtre.
Առջեւս անցաւ .	Il a passé devant moi.
Ժամանակը բանով մը ան- ցընել .	Passer le temps à quelque chose.
Ի՞նչ բանով կ'անցունէք ժա- մանակը .	A quoi passez-vous le temps ?
Ուսանելով կ'անցունեմ ժա- մանակը .	Je passe le temps à étudier.
Ժամանակն ի՞նչ բանով անցուց .	A quoi a-t-il passé le temps ?
Ի՞նչ բանով անցունենք ժա- մանակը .	A quoi passerons-nous le temps ?
Պակսել , զանց ընել .	{ Manquer 4. (գլխահին հետ) . { Négliger 4. (Պե ով աներեւ- { պիժի հետ) .
Վաճառականը զանց բրա- տտակը բերելու .	Le marchand a négligé d'ap- porter l'argent.
Զեր կարգը զանց բրիք .	Vous avez manqué votre tour.
Այս առտու աւան դալ զանց բրիք .	Vous avez négligé de venir chez moi ce matin.

ԳԻՏ. Է. Négliger բայը գոյական սեռի խնդիր ալ կ'առնու. զոր օրինակ՝ négliger son devoir, ses affaires, իւր պարտքը, իւր գործերը զանց ընել :

Բանի մը օգտակար ըլլալ (եւ. Etre bon à quelque chose. բամագ) .

Ասիկա ի՞նչ բանի կու գայ . A quoi cela est-il bon ?

Ասիկա բանի մը օգտակար չէ . Cela n'est bon à rien.

Անգիտան, դատարկապորտ . Le vaurien.

Ձեր գնած հրացանն աղէ՞կ է . Le fusil que vous avez acheté, est-il bon ?

Ոչ, բան մը չարժէր . Non, il ne vaut rien.

Նետել, մերժել . Jeter l. rejeter, մերժել .

Բան մը նետեցե՞ք . Avez-vous jeté quelque chose ?

Բան մը չնետեցի . Je n'ai rien jeté.

454. Հրահանգ

Մէկուն վրայ խօսուիլ լսեցի՞ք (լուր առի՞ք) . — Մէկուն վրայ լուր չառի, քանզի այս առաւ գուրս չեւայ . — Լուր չառի՞ք (չլսեցի՞ք) այն մարդուն վրայ որ զինուոր մը սպաննեց . — Լուր չառի (չլսեցի) . — Եղբայրներուս վրայ լուր առի՞ք . — Լուր չառի . — Ձեր հօրեղբորորդին որո՞ւ վրայ լուր առաւ . — Լուր առաւ իւր բարեկամին վրայ որ Ամերիկա գնաց . — Երկայն ատեն (շատո՞նց) է որ լուր առաւ . — Երկայն ատեն չէ որ լուր առաւ . — Ո՞րչափ ատեն կայ . — Ամիս մը միայն կայ . — Երկայն ատեն է որ Բաքիդ էք . — Երեք տարի է . — Շատո՞նց է որ ձեր եղբայրը Լոնտրա է . — Տասը տարի է որ հոն է . — Ո՞րչափ ատեն է որ ճաշեցիք . — Շատոնց է որ ճաշեցի, բայց շատոնց չէ որ ընթրեցի . — Ո՞րչափ ատեն է որ ընթրեցիք . — Կէս ժամ է . — Ո՞րչափ ատեն է որ այս գիրքերն ունիք . — Երեք ամիս է որ զանոնք ունիմ . — Ո՞րչափ ատեն

է որ ձեր հօրեղբորդդին մեկնեցաւ . — Տարիէ մը աւելի է որ մեկնեցաւ . — Ի՞նչ եղաւ մարդը որ ձեզ ստակ փոխ տուաւ . — Չեմ գիտեր ինչ եղաւ , քանզի շատ երկայն ատեն է որ զանի տեսած չեմ . — Շատո՞նց է որ լսեցիք զինուորին վրայով որ ձեր բարեկամին գանախի հարուած մը տուաւ (զանախով զարկաւ) . — Տարիէ մը աւելի է որ անոր վրայով լսած չեմ . — Ո՞րչափ ատեն է որ Գաղիերէն կը սորվիք . — Կըկու ամիս միայն է որ կը սորվիմ . — Գիտե՞ք (կրնա՞ք) խօսել . — Կը տեսնէք որ կը սկսիմ խօսել . — Երկայն ատեն է որ Անդդիացի ազնուականաց տըղայքը զայն կը սորվին . — Երեք տարի է որ կը սորվին , եւ գեռ չեն սխիւր խօսելու . — Ինչո՞ւ համար չեն գիտեր խօսել . — Չեն գիտեր (կրնար) խօսել , վասն զի գէշ կը սորվին . — Ինչո՞ւ աղէկ չեն սորվիր . — Աղէկ վարդեա մը չունին , այնպէս որ (ուստի եւ) աղէկ չեն սորվիր :

432. Հրահանգ

Շատո՞նց է որ չտեսաք երիտասարդը որ Գերմաներէն սորվեցաւ այն վարպետին քով որուն քով մենք սորվեցանք . — Տարիի մը մօտ է որ զանի չտեսայ . — Ո՞րչափ ատեն է որ այս տղայն կերաւ . — Կերաւ , քանի մը վայրկեան կայ . — Ո՞րչափ ատեն է որ այս տղայքը խմեցին . — Վայրկեան մը կայ (որ) խմեցին . — Ո՞րչափ ատեն կայ որ ձեր բարեկապը Սալանիա է . — Ամիս մը կայ որ հոն է . — Քանի՞ անգամ տեսաք թագաւորը . — Տասն անգամէ աւելի տեսայ , երբ Բարիզ էի . — Եզրօրս ե՞րբ հանդիպեցաք . — Տասնեւհինգ օր կայ (որ) հանդիպեցայ . — Ո՞ւր հանդիպեցաք անոր . — Թատրոնին առջեւ հանդիպեցայ . — Ձեզի մեաս քրա՞ւ . — Ինծի մեաս չըրաւ , քանզի շատ ա-

դէկ տղայ է . — Զեռնոյներս ո՛ր են . — Նեաուեցան .
 — Զիերը դանուեցա՞ն . — Գանուեցան . — Ո՛ր դըա-
 նուեցան . — Գանուեցան անաաւին ետին , ճամբուն
 անդիի դին . — Մէկէ մը տեսնուեցա՞ք . — Մէկէ մը
 չտեսնուեցայ . — Մէկուն կը սպասե՞ք . — Հօրեղբօր-
 որդւոյս նաւապետին կը սպասեմ . — Զանի չտեսա՞ք .
 — Այս առտու տեսայ , մի՞կերանոցիս առջեւէն անցաւ .
 — Այս երիտասարդն ի՞նչ բանի կը սպասէ . — Ստակի
 կը սպասէ . — Բանի մը կը սպասե՞ս . — Գիրքիս կը
 սպասեմ . — Այս երիտասարդն իւր ստակին կը սպա-
 սէ՞ . — Կը սպասէ . — Թագաւորն ասկէ՞ անցաւ . — Աս-
 կէ չանցաւ , այլ թատրոնին առջեւէն . — Գլեակին
 առջեւէն չանցա՞ւ . — Անկէ անցաւ , բայց ես չտեսայ :

453. Հրահանգ

Ժամանակն ինչո՞վ կ'անցունէք . — Ժամանակս ու-
 սանելով կ'անցունեմ . — Զեր եղբայրը ժամանակն ին-
 չո՞վ կ'անցունէ . — Ժամանակը կարդալով եւ խաղա-
 լով կ'անցունէ . — Այս մարդն իւր ժամանակն աշխա-
 տելով կ'անցունէ . — Անպիտան մըն է . իւր ժամա-
 նակը խաղալով եւ խմելով կ'անցունէ . — Զեր տղայքն
 իրենց ժամանակն ինչո՞վ կ'անցունեն . — Իրենց ժա-
 մանակը սորվելով կ'անցունեն . — Երեսմէք վճարել ին-
 ծի ինչ որ պարտիք . — Զեմ կրնար վճարել , քանզի
 վաճառականը ստակս բերելու պակսեցաւ (չբերաւ) .
 — Ինչո՞ւ համար առանց ինծի նախաճաշ ըրիք . — Ժա-
 մը իննին դալու պակսեցաք , այնպէս որ առանց ձեզի
 նախաճաշ ըրինք . — Վաճառականը բերա՞ւ ձեռնոց-
 ները դրոնք անոր քով (անկէ) դնեցիք . — Զանոնք
 բերելու պակսեցաւ . — Զանոնք ձեզի ապառի՞կ ծա-
 խեց . — Մոզհակառակն , դանոնք ինծի կանխիկ ստա-
 լով ծախեց . — Այս մարդիկը կը ճանչնա՞ք . — Զա-

նոնք չեմ ճանչնար, այլ կարծեմ թէ անպիտաններ
 (սրիկայ) են, քանզի իրենց ժամանակը խաղալով
 կ'անցունեն. — Ինչո՞ւ համար այս առտու հօրս տունը
 դպրու սղակեցաք. — Դերձակը չբերաւ հանդերձը
 զոր խոտապած էր, այնպէս որ չկրցայ երթալ. — Ի՞նչ
 է մարդը որ դեռ նոր ձեզի հետ խօսեցաւ. — Վաճա-
 րական մըն է. — Կօշկակարն հիմա ի՞նչ բերաւ. — Մե-
 ղի չինած մուճակները բերաւ. — Ի՞նչ են մարդիկը որ
 հատան. — Բուսխաղիններ են. — Ձեր հօրեղբայրն երէկ
 սէր ճաշեց. — Խւր տունը ճաշեց. — Ի՞րչափ ծախք
 բրաւ. — Հինգ ֆրանք ծախք բրաւ. — Ի՞րչափ ծախք
 ունի ընկու. ամիսը. — Ամիսը երկու հարիւր ֆրանք
 ունի ծախք ընկու. — Ձեր բեղսրը կը նետէ՞ք.
 — Ձեմ նետեր, քանզի ինծի կը վաղէ. — Այսօր սը-
 չափ ծախք բրիք. — Շատ ծախք չբրի. երկու ֆը-
 րանք միայն ծախք բրի. — Ամէն օր աճյաչափ ծախք
 կ'ընէք. — Երբեմն ասկէ աւելի ծախք կ'ընեմ. — Եր-
 կայն ասե՞ն է որ այս մարդը կը սպասէ. — Դեռ նոր
 հատաւ. — Ի՞նչ կ'ուզէ. — Ձեզի խօսել կ'ուզէ. — Ա-
 սիկա ընել կ'ուզէ՞ք. — Կ'ուզեմ ընել. — Կրնա՞ք զայն
 աղէկ ընել. — Կրցածիս չափ սկիտի ընեմ. — Այս
 մարդը սկիտի կրնա՞յ ընել ասիկա. — Պիտի կրնայ ը-
 նել, քանզի կըրցածին չափ (բոլոր զօրութեամբ) սկի-
 տի ընէ :

Յ. ԳԱՍ. Cinqantième Leçon.

Հեռու .	Loin.
Ի՞նչ հեռավորութիւն (ս՞ր- շափ հեռու) .	Quelle distance ?
Ասկէ Բարիկ Ի՞նչ հեռավորու- թիւն կայ (ս՞րշափ հեռու է) .	Quelle distance y a-t-il d'ici à Paris ?
Ասկէ Բարիկ հեռ.ս՞ է .	Y a-t-il loin d'ici à Paris ?
Հեռու է .	Il y a loin.
Հեռու չէ .	Il n'y a pas loin.
Ո՞րչափ մըսն է .	Combien de milles y a-t-il ?
Յսսն մըսն է .	Il y a vingt milles.
Մըսն մը, մըսնը .	Un mille, le mille.
Ասկէ Բարիկ երկու հարիւր մըսնի մաս է .	Il y a près de deux cents milles d'ici à Paris.
Պէրլինէն վիճնա իբր հարիւր մըսն է .	Il y a environ cent milles d'ici à Paris ?

ԴԻՏ. Ա. Mille, միոսն, դայական է, եւ յօքնակիլին
մէջ s կ'առնու : Mille, հազար, թուական անուն է,
եւ յօքնակիլի նշան հառնուր :

De, բացառականի նշանակութիւն ունի, եւ քաղ-
քի, դաւառի անուններուն հետ, Հայերէն ցի (Գա-
ղիացի, ելն.) մասնական զօրութիւնը կ'ունենայ :

Վիենացի, Լոնտրացի .	De Vienne, de Londres.
Բարիկցի եմ .	Je suis de Paris.
Ո՞ր տեղացի էք .	De quel pays êtes-vous ?
Գաղիացի՞ էք .	Etes-vous de France ?
Անկէ եմ .	J'en suis.

Բարիկցին .	Le parisien.
Բարիկցի է .	Il est parisien (de Paris) .

Թագաւորը, Le roi.	Փիլիսոփան. Le philosophe.
Ուսուցիչը, Le professeur.	Պանդօկապետը. L'aubergiste.
Անգղիացի՞ էք .	Etes-vous Anglais ? (Գառ ԻԶ.)
Ուստի՞ կու գաք .	D'où venez-vous ?
Բարիկէն կու գամ .	Je viens de Paris.

փախչել, փախած, փախչել-լով.	S'enfuir (*) 2; enfui; s'enfuyant.
Եր փախչիմ, հր փախչիս, հր փախչի.	Je m'enfuis, tu t'enfuis. il s'enfuit.
Ինչո՞ւ համար հր փախչիր.	Pourquoi vous enfuiez-vous ?
Եր փախչիմ, բանդի հր վախճամ.	Je m'enfuis, parce que j'ai peur.
Վ ասահայնել.	Assurer 4.
Եր փասահայնեմ (ասողդ հ'ըսեմ) ձեզ որ հասաւ.	Je vous assure qu'il est arrivé.
Լսել, տեղեկանալ, իմանալ.	Apprendre (*), (prendre) պէս հր խոնարհի. Դաս ԼԴ).
Նոր բան մը չլսեցիր.	N'avez-vous rien appris de nouveau § ?
Նոր բան մը չլսեցի.	Je n'ai rien appris de nouveau.
Պատահել.	Arriver 4.
Լըջանկութիւնը.	Le bonheur.
Դժբախտութիւնը.	Le malheur.
Անձ դժբախտութիւն մը պատահեցաւ.	Il est arrivé un grand malheur.
Անոր մէն դժբախտութիւն մը պատահեցաւ.	Il lui est arrivé un grand malheur.
Ձեզի ի՞նչ պատահեցաւ.	Que vous est-il arrivé ?
Ինձի բան մը չպատահեցաւ.	Il ne m'est rien arrivé.
Ձեր եղբորը հանդիպեցայ.	J'ai rencontré votre frère.
Ի՞նչ պատահեցաւ.	Qu'est-il arrivé ?

ԴԻՏ. Բ. Pauvre ածականը գոյականէն առաջ խեղճ հը նշանակէ. գոյականէն ետքը գրուելով հը նշանակէ աղքատ. Un homme pauvre, աղքատ մարդ մը. Un pauvre homme, խեղճ մարդ մը : (Տես ԻԶ. Դաս. Դիտող. Զ.) :

Անոր մատը կտրեցի.	Je l'ai coupé au doigt.
Մարդուն վիզը կտրեցիր.	Vous avez cassé le cou à l'homme.

Կսկծալ .	Plaindre (*) 4; plaint; plaignant.
Կը կսկծամ, կը կսկծաս, կը կսկծայ .	Je plains, tu plains, il plaint.
Այս մարդը կը կսկծա՞ք .	Plaignez-vous cet homme ?
Բոլոր սրտովս կը կսկծամ .	Je le plains de tout mon cœur.
Գանդառել .	Se plaindre de.
Կը գանդառա՞ք .	Vous plaignez-vous ?
Չեմ գանդառիր .	Je ne me plains pas.
Բարեկամէս կը գանդառա՞ք .	Vous plaignez-vous de mon ami ?
Անկէ կը գանդառիմ .	Je me plains de lui.
Անկէ չեմ գանդառիր .	Je ne me plains pas de lui.
Համարձակել .	Oser 4.
Ապահանել .	Gâter 4.
Ծառայել, ծառայած, ծառայելով .	Servir (*) 2; servi; servant.
Կը ծառայե՞ս .	Sers-tu ?
Կը ծառայեմ .	Je sers.
Կը ծառայէ .	Il sert.
Կը ծառայե՞ք .	Servez-vous ?
Մէկուն ծառայել .	Servir quelqu'un.
Ձեր ծառայութեան մէջ եղա՞ծ է .	A-t-il été à votre service ?
Ձեզի ծառայած է .	Vous a-t-il servi ?
Ո՞րչափ ատեն է որ ձեզի կը ծառայէ .	Combien y a-t-il qu'il vous sert ?
Ո՞րչափ ատեն է որ ձեր ծառայութեան մէջ է .	Combien y a-t-il qu'il est à votre service ?
Ծառայութիւնը .	Le service.
Ընծայել, մատուցանել (հըրածոյնել) .	Offrir (*) 2; offert, offrant.
Կ'ընծայե՞ք .	Offrez-vous ?
Կ'ընծայեմ .	J'offre.
Կ'ընծայեա, կ'ընծայէ .	Tu offres, il offre.
Վստահել, յանձնել .	Confier 4.
Ձեր ստակն ինծի կը վստահե՞ք , կը յանձնե՞ք .	Me confiez-vous votre argent ?

Կը վստահեմ . Je vous le confie .
Այս մարդուն զազանիք մը
վստահեցայ . J'ai confié un secret à cet
homme .

Վազանիքը . Le secret
Բանի մը վայ զազանիք պա- Garder le secret sur quelque
հի . chose .

Այս ինչ բանին զազանիքը J'en ai gardé le secret .
պահեցի .

Բանի մը հոգ , խնամ տանել . Avoir, prendre soin de quel-
que chose .

Ձեր զգեստներուն հոգ կը տա- Avez-vous soin de vos vê-
նիք . tements ?

Հոգ կը տանեմ . J'en ai soin .

Ձիւս հոգ տանել կ'ուզէք . Voulez-vous prendre soin de
mon cheval ?

Հոգ տանել կ'ուզեմ . Je veux en prendre soin .

Թողու . Laisser .

Յրուել , վատնել . Dissiper .

Իւր բոլոր ստացուածքը վատնեց . Il a dissipé tout son bien .

Արգելք ըլլալ . Empêcher (ետեւէն անե-
րեւոյթը de ով) .

Խնձի քնանալու արգելք կ'ըլլաք . Vous m'empêchez de dormir .

ԴԻՏ. Գ. Եթէ empêcher էն ետքը փոխանակ անե-
րեւոյթի զիմաւոր բայ գայ , այն բայը բացասական
կ'ըլլայ . J'empêcherai qu'il ne vienne . արգելք պիտի ըլ-
լամ որ չգայ . Je n'empêche pas qu'il ne sorte . արգելք
չեմ ըլլար որ դուրս չելլէ . Empêche-t-il qu'il ne m'é-
crive ? արգելք կ'ըլլայ որ ինձի չգրէ .

Գնել .

{ Faire emplette (ետեւէն Եկած աներեւոյ-
թը de ով) .
{ Faire des emplettes .

Այսօր է՞նչ գնեցիք . De quoi avez-vous fait em-
plette aujourd'hui ?

Երկու թաշկենակ գնեցի .	J'ai fait emplette de deux mouchoirs.
Այսօր բան մը գնեցիք .	Avez-vous fait des emplettes aujourd'hui ?
Աքանչելի .	Charmant (ած.)
Շատ աղէկ .	Très-bien (մկր.)
Աքանչեւազեւ , զարմանալի կերպով .	A merveille (մկր.)
Այս բեղչըք ձեզի զարմանալի կերպով կը վայելէ .	Ce chapeau vous va à merveille.
Այս հանգերէն անոր շատ ա- ղէկ կը վայելէ .	Cet habit lui va très-bien.
Աքանչելի է .	C'est (կամ, cela est) char- mant.

154. Հրահանգ

Բարիդէն Լոնտրա ի՞նչ հեռաւորութիւն կայ (որ-
չափ հեռու է) . — Բարիդէ Լոնտրա երկու հարիւր
մղոնի մօտ (չափ) կայ . — Ասկէ Պէրլին հեռու է .
— Հեռու է . — Ասկէ Վիէնա հեռու է . — Ասկէ Վիէ-
նա հարիւր յիսուն մղոնի չափ հեռու է . — Բարիդէ
Պլուա աւելի՞ հեռու է քան թէ Օրլէանէ Բարիդ .
— Պլուայէ Բարիդ աւելի հեռու է , քան թէ Բարի-
դէ Օրլէան . — Բարիդէ Պէրլին ի՞նչ հեռաւորու-
թիւն կայ . — Բարիդէ Պէրլին հարիւր երեսուն մղո-
նի չափ է . — Ընդհուպ (քիչ ատենէն) Բարիդ եր-
թալու միտք ունի՞ք . — Ընդհուպ երթալու միտք ու-
նիմ . — Այս անգամ ինչո՞ւ համար հոն երթալ կ'ու-
ղէք . — Աղէկ գիրքեր եւ աղէկ ձեռնոցներ գնելու ,
եւ իմ աղէկ բարեկամներս տեսնելու համար . — Շա-
տո՞նց է որ հոն դացած չէք . — Տարիի մը չափ է որ
դացած չեմ . — Այս տարի Իտալիա չէ՞ք երթար .
— Չեմ երթար , քանզի ասկէ Իտալիա չափազանց հե-
ռու է . — Համոռոգ մարդիկն ո՞վ են . — Փիլիսոփաներ

են . — Ո՞ր տեղացի են . — Լոնտրացի (Լոնտրայէ)
են . — Ո՞վ է մարդը որ մեկնեցաւ . — Անգղիացի մըն
է , որ իւր բոլոր ստացուածքը Գաղիոյ մէջ վառնեց .
— Ո՞ր երկրէն էք . — Սպանիացի եմ , իսկ բարեկամս
Իտալացի է . — Թուրէ՞ք էք . — Ոչ , Բարիզցի եմ .
— Ձեր տղաքը ո՞րչափ ստակ ծախք բրին աշտօր . — Շատ
ծախք չբրին . սկուտ մը միայն ծախք բրին . — Երէկ
ո՞ւր ճաշեցիք . — Պանդոկապետին քով ճաշեցի . — Շատ
ծախք բրինք . — Մէկ ու կէս սկուտ ծախք բրին . — Թա-
ղաւորն ասկէ անցա՛ւ . — Ասկէ չանցաւ , այլ թատ-
րոնին առջեւէն . — Զանի տեսա՞ք . — Տեսայ . — Ա-
ռաջին անգամ է որ տեսաք , — Առաջին անգամ չէ ,
քանզի քսան անգամէ աւելի տեսած եմ :

455. Հրահանգ

Այս մարդն ինչո՛ւ համար կը փախչի . — Կը փախ-
չի , վասն զի կը վախնայ . — Ինչո՛ւ կը փախչիք . — Կը
փախչիմ , վասն զի կը վախնամ . — Որո՞նք կը վախ-
նաք . — Զիս չսիրող մարդէն կը վախնամ . — Ձեր
թշնամի՞ն է . — Ձեմ գիտեր թէ թշնամիս է , բայց կը
վախնամ բոլոր անոնցմէ որ զիս չեն սիրեր , քանզի
եթէ ինծի մնաս չեն ըներ , բարիք ալ պիտի չընեն .
— Հօրեղբորդիէս կը վախնա՞ք . — Անկէ չեմ վախ-
նար , քանզի այն երբէք մէկու մնաս ըրած չէ . — Ի-
րաւունք չունիք այս մարդուն առջեւէն փախչելու ,
քանզի ձեզ կը վստահեցնեմ որ այն լաւ մարդ մըն է ,
որ երբէք մէկու մը մնաս ըրած չէ . — Ձեր եղբայրը
որո՞ւ վրայով լուր առաւ . — Մարդու մը վրայով լուր
առաւ որուն գծրախառութիւն մը պատահեցաւ . — Ձեր
աշակերաններն ինչո՛ւ համար իրենց համարները չբրին .
— Ձեզ կը վստահեցնեմ որ բրին , եւ կը խաբուիք եթէ
կը կարծէք թէ չբրին . — Գիրքս ի՞նչ բրիք . — Ձեզ կը

վստահացնեմ (ստոյդ կ'ըսեմ, հաւատացէք) որ չտեսայ . — Զեր եղբօրորդին դանակներս ունեցաւ (առաւ) . — Զիս կը վստահացնէ թէ չունեցաւ (չառաւ) . — Զեր հօրեղբայրն արդէն հասած է . — Գեւ հասած չէ . — Մինչեւ անոր դառնալը սպասել կ'ուզէ՞ք . — Զեմ կրնար սպասել , քանզի շատ դարձ ունիմ . — Նոր բան մը չլսեցի՞ք . — Նոր բան մը չլսեցի . — Թագաւորը հասաւ . — Կ'ըստի թէ հասաւ . — Զեղի ի՞նչ պատահեցաւ . — Ինծի մեծ դժբախտութիւն մը պատահեցաւ . — Ո՞րը (ի՞նչ) . — Իմ ամենէն մեծ թշնամոյս հանդիպեցայ , որ ինծի գաւաղանի հարուած մը տուաւ . — Անտառն (ուրեմն) ձեզ կը կսկծամ բոլոր սրտովս . — Այս մարդն ինչո՞ւ կը կսկծաք . — Ար կսկծամ , վասն զի անոր վիզը կտորեցիք . — Բարեկամէս ինչո՞ւ կը գանգատիք . — Անկէ կը գանգատիմ , վասն զի մատս կտրեց . — Այս մարդը ձեզի աղէկ կը ծառայէ . — Ինծի աղէկ կը ծառայէ , բայց չափազանց ծախք կ'ընէ . — Այս ծառան առնուլ կ'ուզէ՞ք . — Առնուլ կ'ուզեմ , եթէ ինծի ծառայել կ'ուզէ . — Այս սպասաւորը կրնամ առնուլ . — Կրնաք առնուլ , քանզի ինծի շատ աղէկ ծառայեց . — Ո՞րչափ ատեն է որ ձեր ծառայութենէն դուրս է (ձեր քովէն ելած է) . — Երկու ամիս միայն է . — Զեղի երկայն ատեն ծառայեց . — Անց ամիս ծառայեց :

456. Հրահանգ

Ինծի բան մը կ'ընծայէ՞ք (կը հրամայէ՞ք) . — Զեղի ընծայելու բան մը չունիմ . — Բարեկամս ձեզի ի՞նչ կ'ընծայէ . — Ինծի գիրք մը կ'ընծայէ . — Բարիզցիք ձեզի բան մը ընծայեցի՞ն . — Ինծի գինի , հաց եւ աղէկ եղան միս ընծայեցին . — Մեր դրացին ինչո՞ւ կը կսկծաք . — Զանի կը կսկծամ , քանզի իւր ստակը Բարիզցի վաճառականի մը վստահացաւ (յանձնեց) , եւ

ասիկա անոր տալ (վճարել) չուզեր . — Այս մարդուն
բան մը կը յանձնէ՞ք . — Անոր բան մը չեմ յանձներ .
— Անի մէկ բանը պահած է . — Արդէք անոր բան մը
յանձնած չեմ , այնպէս որ (ուստի եւ) երբէք մէկ բանս
պահած չէ . — Անր ստակը հօրս յանձնել կ'ուզէ՞ք .
— Յանձնել կ'ուզեմ . — Արդիս ձեզի ի՞նչ դադանիք
հաղորդեց (յանձնեց) . — Անդի չեմ կրնար հաղորդել
ինչ որ ինծի հաղորդեց , քանզի ազաչեց որ դադա-
նիքը պահեմ . — Անր դադանիքը որով կը հաղորդէք .
— Մէկուն չեմ հաղորդեր , այնպէս որ մէկը ղանոնք
չի գիտեր . — Անր եղբայրը վարձատրուեցա՞ւ . — Ընդ-
հակառակն , պատժուեցաւ . բայց կ'ազաչեմ որ դադա-
նիք պահէք , քանզի մէկը չի գիտեր . — Անոր ի՞նչ
պատահեցաւ . — Անդի ըսեմ ինչ որ անոր պատահե-
ցաւ , եթէ դադանի պահել կը խոստանաք . — Գաղա-
նի պահել կը խոստանամք . — Ար խոստանամ , քանզի
բոլոր սրտովս կը կսկծամ զնա . — Իմ հանգերձնե-
րուս հոգ տանել կ'ուզէ՞ք . — Հոգ տանել կ'ուզեմ .
— Հոգ կը տանի՞ք գիրքին դոր ձեզի փոխ տուի . — Հոգ
կը տանիմ . — Սպասաւորիս ո՞վ հոգ պիտի տանի .
— Պանդոկապետը հոգ պիտի տանի . — Անր բողբոյր
կը նետէ՞ք . — Անմ նետեր , քանզի ինծի զարմանալի
կերպով կը վայել . — Անր բարեկամն իւր հանդերձը կը
ծախէ . — Ար ծախեր , քանզի անոր յետին աստիճան
(extrêmement) կը վայել . — Գիրքս ո՞վ ապականեց .
— Մէկը չապականեց , քանզի ոչ ոք համարձակեցաւ
անոր գալել :

ԵՐՐՈՐԴ ԱՄԻՍ. Troisième Mois.

ՄԱ. ԴԱՍ. Cinquante-et-unième Leçon.

Բազմաթիւնն ընդհուպ պիտի Le monde viendra-t-il bien-
դա՞յ . lôt ?

Ընդհուպ (քիչ ատենէն , Bientôt .
քիչ մը ետքը) .

Վիոն (քէման) . Violon .

Վիոն զարնել . Jouer du violon .

ԴԻՏ. Ա. Jouer, հարկանել (չալել) նշանակութեամբ
de ուլ կ'ուղէ գործիքին անունը . իսկ խաղալու նշա-
նակութեամբ՝ à ուլ կը պահանջէ խաղին անունը . զոր
օրինակ՝ Jouer aux cartes, թուղթ խաղալ . Jouer aux
échecs, նարա խաղալ :

Դաշնակ .

Le clavecin, le piano .

Ի՞նչ գործիք կը զարնէք . De quel instrument jouez-
vous ?

Գպչել . Toucher . Մօտ . Près de .

Ինծի , անոնց , կրակին մօտ . Près de moi, d'eux, du feu .

Դառերուն մօտ . Près des arbres .

Երթալու մօտ բլլալ . Etre près d'aller .

Ո՞ւր կը բնակիք . Où demeurez-vous ?

Դղեակին մօտ կը բնակիմ . Je demeure près du château .

Կրակին մօտ լո՞ւյ կ'ընէք . Que faites-vous près du feu ?

Կաքաւել . Danser . Իշնալ . Tomber . (être օժ .)

Զդէլ , ընկենուլ .

Laisser tomber .

Բան մը ձգե՞ց . A-t-il laissé tomber quelque
chose ?

Բան մը չձգեց . Il n'a rien laissé tomber .

Բռնել , ետ բռնել .

Retenir (*) (tenir ի պէս .

ի . Դատ) .

Մ'առննայ .	S'approcher de (սեռակա- նով) .
Կրակին կը մերձենամք . Կը մերձենամք .	Vous approchez-vous du feu ? Je m'en approche .
Մէկուն մօտենայ .	Approcher quelqu'un (հայ- ցականով) .
Այնպիսի մարդ մըն է , որուն մէկը չի կրնար մօտենալ .	C'est un homme qu'on ne peut (pas) approcher .
Հեռանայ .	S'éloigner 4. de .
Կրակէն կը հեռանամք .	Je m'éloigne du feu .
Կը հեռանամք անկէ .	Je m'en éloigne .
Այս մարդն ինչո՞ւ կրակէն կը հեռանայ .	Pourquoi cet homme s'éloi- gne-t-il du feu ?
Կը հեռանայ , վասն զի չի մը- սիւր .	Il s'en éloigne , parce qu'il n'a pas froid .
Միտքը բերել .	Se rappeler 4. (հայցական կ'ուղէ) .
Ասիկա միտք կը բերե՞ք (միտ- քդ կու գաս՞) .	Vous rappelez-vous cela ?
Միտք կը բերեմ (միտքս կու գայ) .	Je me le rappelle .
Ձեր եղբայրն ասիկա միտք կը բերե՞ք .	Votre frère se rappelle-t-il cela ?
Միտք կը բերէ զանոնք .	Il se les rappelle .
Բառերը միտք կը բերե՞ք .	Vous rappelez-vous les mots ?
Միտքս կը բերեմ .	Je me les rappelle .
Բառերը միտք բերե՞ք .	Vous êtes-vous rappelé les mots ?
Միտքս բերի .	Je me les suis rappelés .
Միտքս չբերի .	Je ne me les suis pas rappe- lés .
Չանոնք միտք բերե՞ք .	Vous les êtes-vous rappelés ?
Չանոնք միտք բերիք .	Vous vous les êtes rappelés .
Չանոնք միտք բերա՞ւ .	Se les est-il rappelés ?
Չանոնք միտք բերաւ .	Il se les est rappelés .
Չանոնք միտք բերինք .	Nous nous les sommes rap- pelés .
Չանոնք միտք բերին .	Ils se les sont rappelés .

Յիշէլ.

Se souvenir (¹) 2. se res-
souvenir (սեռական խըն-
դիր կ'ուզեն. venir է պէս
կը խոնարհին, տես իդ. և
լ.դ. դասեր) աներեւոյթը
de ով.

Այս մարդը կը յիշէք.

Vous souvenez-vous de cet
homme ?

Չանի կը յիշեմ.

Je me souviens de lui.

Ասկա կը յիշէք.

Vous souvenez-vous de cela ?

Ինչ բան կը յիշէք.

Je m'en souviens.

Ինչ բան կը յիշէք.

De quoi vous souvenez-vous ?

Ինչ մը չեմ յիշեր.

Je ne me souviens de rien.

Նստել, նստած, նստելով.

S'asseoir; assis; s'asséyant.

Ինչ նստիք.

Vous asséyez-vous ?

Ինչ նստիմ, կը նստիս, կը նստ-
տի.

Je m'assieds, tu t'assieds, il
s'assied.

Պիտի նստիմ.

Je m'assiérai կամ je m'as-
seierai. (Տես Դաս ԽԶ.)

Իրակին քով նստած է.

Il est assis près du feu.

Ուզել մանաւանդ քան.

Aimer mieux (տեսէն եկած
աներեւոյթն առանց նա-
խադրուիտան).

Իսուզէք մանաւանդ մնալ հոս
քան դուրս ելլել.

Aimez-vous mieux raster ici
que de sortir ?

Իսուզեմ մանաւանդ մնալ հոս
քան դուրս ելլել.

J'aime mieux rester ici que
de sortir.

Իսուզէ մանաւանդ խաղալ քան
թէ սորվել.

Il aime mieux jouer que
d'étudier.

Իսուզէք մանաւանդ գրել քան
թէ խօսել.

Aimez-vous mieux écrire que
de parler ?

Իսուզեմ մանաւանդ խօսել քան
թէ գրել.

J'aime mieux parler que
d'écrire.

Աւելի քան.

Mieux—que de.

Երկուքն ալ ընել կը սիրէ,

Il aime à faire l'un et l'autre.

Եզը (եղան միս) աւելի կը սի-
րեմ քան ոչխարը.

J'aime mieux le bœuf que le
mouton.

- Հաղն աւելի՛ք հր սիրէք քան թէ Aimez-vous mieux le pain
սրահիրք . que le fromage ?
- Երկուքն ալ չեմ սիրեր . Je n'aime ni l'un ni l'autre .
- Զոյքը սուրճի չափ հր սիրեմ . J'aime (tout) autant le thé
que le café .
- Այնչափ (որչափ) . (Tout) autant .
- Հորթու մի . Du veau .
- Հորթ մը . Հորթներ . Un veau, des veaux .
- Շուտ . Vite . Կամայ . Lentement .
- Խորձր , բարձրաձայն . Haut, à haute voix .
- Ձեր վարպետը բարձր հր խօսի . Votre maître parle-t-il haut ?
- Խորձր հր խօսի . Il parle haut .
- Վարպետին սորվելու համար Pour apprendre le français,
պէտք է բարձր խօսել . il faut parler haut .
- Աւելի շուտ . Plus vite .
- Ոչ այնչափ շուտ . Pas si vite, moins vite .
- Ձեզի չափ շուտ . Aussi vite que vous .
- Ինչէ շուտ կ'աւել . Il mange plus vite que moi .
- Ինչի չափ շուտ հր սորվիք . Apprenez-vous aussi vite que
moi ?
- Ձեռնէ շուտ կ'սորվիմ . J'apprends plus vite que vous .
- Ձեզ չեմ հասկնար , քանզի չափազանց շուտ հր խօսիք . Je ne vous comprends pas,
parce que vous parlez
trop vite .
- Աժան , սուղ ծախել . Vendre à bon marché, cher .
- Աժան հր ծախել . Vend-il à bon marché ?
- Սուղ չի ծախեր . Il ne vend pas cher .
- Ինչի շատ սուղ ծախեց . Il m'a vendu fort cher .
- Այնպէս , այնչափ . Si .
- Այս մարդն ամէն բան այնպէս Cet homme vend tout si cher,
սուղ հր ծախել , որ մարդ ան- qu'on ne peut rien acheter
կէ բան մը չի կրնար գնել . chez lui .
- Այնպէս շուտ հր խօսիք որ չեմ Vous parlez si vite que je ne
կրնար հասկնալ ձեզ . puis vous comprendre .
- Մէկէն բան մը գնել . Acheter quelque chose à
quelqu'un .

Անկէ գնեցի զայս .

Je le lui ai acheté.

ԴԻՏ. Բ. Acheter à quelqu'un, *կը նշանակէ նաեւ մէկուն համար գնել* . J'ai acheté ce cheval à votre frère, *այս ձին ձեր եղբորմէն գնեցի*, իբր *Je l'ai acheté de lui*. J'ai acheté un gâteau à mon enfant. *տղուս համար կարկանդակ մը գնեցի* . *այսինքն* Je l'ai acheté pour lui.

Այնչափ .

Tant.

Այնչափ ամուսակ գրեցի, որ
ալ չեմ կրնար գրել ձեզի.J'ai écrit tant de billets, que
je ne puis plus vous en
écrire.

Դուքս ելլելու կը վախնա՞ք .

Craignez-vous de sortir ?

Դուքս ելլելու կը վախնամ.

Je crains de sortir.

Պրծել, փախչել .

Se sauver ; s'enfuir (*)

2 (Ի. Դաս) .

Պրծա՞ք, խոյս տուի՞ք .

Vous êtes-vous sauvé ?

Զպրծայ .

Je ne me suis pas sauvé.

Այս մարդն ինչո՞ւ խոյս տուաւ .

Pourquoi cet homme s'est-il
sauvé ?Խոյս տուաւ, վառն զի վախ-
ցաւ .Il s'est sauvé, parce qu'il a
eu peur.

Ո՞վ փախաւ, պրծաւ .

Qui s'est enfui ? qui s'est
sauvé ?

Փախաւ, պրծաւ .

Il s'est enfui, il s'est sauvé.

157. Հրահանգ

Վին կը զարնէ՞ք . — Վին չեմ զարներ, այլ դաշ-
նակ . — Այս իրիկուն պարահանդէս մը պիտի ունե-
նա՞նք . — Պիտի ունենանք . — Ժամը քանիի՞ն . — Ժա-
մը տասնեւմէկին քառորդ մնացած . — Հիմա ժամը
քանի՞ն է . — Տասնեւմէկին մօտ է, եւ բաղմութիւնը
պիտի գայ ընդհուպ . — Ի՞նչ նուագարան պիտի դար-
նէք . — Վին պիտի զարնեմ . — Եթէ դուք վին կը
զարնէք, ես ալ դաշնակ կը զարնեմ . — Մեր պարա-
հանդէսին շատ մարդ պիտի ըլլա՞յ . — Շատ պիտի ըլ-

լայ . — Պիտի կաքաւէ՞ք . — Պիտի կաքաւեմ . — Ձեր
աղայքը պիտի կաքաւեն . — Պիտի կաքաւեն , եթէ
կը հաճին . — Այս երկրին մէջ ինչո՞վ ժամանակ կ'ան-
ցունէք . — Դաշնակ զարնելով եւ կարդալով ժամա-
նակ կ'անցունեմ . — Ձեր հօրեղբորորդին ինչո՞վ կը
գրօսնու . — Վին հարկանելով կը գրօսնու . — Մէկը
կը կաքաւէ , երբ դուք կը զարնէք . — Շատ մարդ կը
կաքաւէ , երբ ես կը զարնեմ . — Ո՞վ . — Նախ մեր
աղայքը , ապա մեր հօրեղբորորդին , վերջապէս մեր
գրայիները . — Լը գրօսնո՞ւք . — Լը վտահայնեմ ձեզ
որ շատ կը գրօսնուենք . — Չո՞վ կը կսկծաք . — Ձեր
բարեկամը կը կսկծամ . — Ինչո՞ւ կը կսկծաք . — Լը
կսկծամ , վասն զի հիւանդ է . — Մէկը ձեզ կսկծա՞ց .
— Մէկը զիս չկսկծաց , քանզի հիւանդ չեղայ . — Ին-
ծի բան մը կ'ընծայէ՞ք . — Ձեզի գեղեցիկ հրացան մը
կ'ընծայեմ . — Հայրս ձեզի ի՞նչ ընծայեց . — Գեղեցիկ
զիրք մը ընծայեց . — Որո՞ւ ընծայեցիք ձեր գեղեցիկ
ձիերը . — Անդդիացի նաւապետին ընծայեցի . — Քու
սիրուն շնիկդ այս աղոյ կ'ընծայե՞ս . — Կ'ընծայեմ ,
վասն զի դանմաք սրտանց կը սիրեմ . — Այս մանչուն
ինչո՞ւ բռնցի զարկիք . — Քանցի ինծի քնանալու ար-
դեւք եղաւ . — Մէկը ձեզի արդեւք եղա՞ւ գրելու .
— Մէկը ինծի արդեւք չեղաւ գրելու , բայց ես մէ-
կուն արդեւք եղայ ձեր եղբորը միաս ընելու :

438. Հրահանգ

Բան մը ձգեցի՞ք . — Բան մը չձգեցի , բայց հօրեղ-
բորորդիս ստակ ձգեց . — Ո՞վ վերցուց (գնանէն)
(ramaşger) զայն . — Մարդիկ զայն վերցուցին . — Ա-
նոր տրուեցա՞ւ . — Տրուեցաւ , քանզի վերցունողները
զայն պահել չուզեցին . — Շատ ցուրտ է . կրակին մօ-
տենալ կ'ուզէ՞ք . — Ձեմ կրնար մօռենալ , քանզի կը

վախնամ թէ կ'այրիմ . — Զեր բարեկամն ինչո՞ւ կրա-
կէն կը հեռանայ . — Լը հեռանայ , քանզի կը վախնայ
թէ կ'այրի . — Կրակին կը մօտենա՞մ . — Լը մօտենամ ,
քանզի կը մսիմ . — Կրակէն կը հեռանա՞ք . — Լը հե-
ռանամ . — Ինչո՞ւ կը հեռանաք . — Վասն զի չեմ մը-
սիր . — Լը մսի՞ք թէ տաք էք . — Ոչ կը մսիմ ոչ տաք
եմ . — Զեր աղաքն ինչո՞ւ կրակին կը մօտենան . — Լը
մօտենան , վասն զի կը մսին . — Մէկը կը մսի՞ . — Մէ-
կը կը մսի . — Ո՞վ կը մսի . Փոքրիկ մանչը որուն հայ-
րը ձեզի ձի մը փոխ տուաւ՝ կը մսի . — Ինչո՞ւ չի
տաքնար . — Վասն զի հայրը փայտ զնելու ստակ չու-
նի . — Կ'ուղէ՞ք անոր ըսել որ իմ տունս գայ տաք-
նալու . — Կ'ուղեմ ըսել . — Բան մը կը յիշէ՞ք . — Բան
մը չեմ յիշեր . — Զեր հօրեղբայրն ի՞նչ բան միտք կը
բերէ . — Միտք կը բերէ ինչ որ անոր խոստացաք .
— Անոր ի՞նչ խոստացայ . — Անոր խոստացաք դալ
ձմեռ անոր հետ Գաղիա երթալ . — Այս բանն ընելու
միտք ունիմ , եթէ չափազանց ցուրտ չըլլար . — Կրա-
կէն ինչո՞ւ կը հեռանաք . — Ժամ ու կէս է որ կրակին
մօտ նստած եմ , այնպէս որ ալ չեմ մսիր . — Զեր բա-
րեկամը կրակին մօտ նստել չի՞ սիրեր . — Ինչհակա-
ռակն , կրակին մօտ նստել շատ կը սիրէ , բայց միայն
երբ կը մսի . — Զեր հօրեղբօրը կրնա՞յ մարդ մօտենալ .
— Կրնայ մօտենալ , քանզի այն ամէն մարդ կ'ընդու-
նի . — Նստել կ'ուղէ՞ք . — Նստել կ'ուղեմ . — Զեր հօ-
րեղբայրն ո՞ւր կը նստի . — Ինծի մօտ (քովս) կը նըս-
տի . — Ը՛ւր չի՞տի նստիմ . — Կրնաք քովս նստել .
— Կրակին քով (auprès de) կը նստի՞ք . — Կրակին քով
չեմ նստիր , քանզի կը վախնամ թէ չափազանց կը
տաքնամ . — Եղբայրս միտք կը բերէ՞ք . — Միտք կը
բերեմ (միտքս է) :

159. Հրահանգ

Ձեր ծնողքն իրենց ձեր բարեկամները միաք կը բերեն . — Միաք կը բերեն . — Այս բառերը միաք կը բերէ՞ք . — Միաք չեմ բերեր . — Ասիկա միաք բերէ՞ք . — Միաք բերի . — Ձեր հօրեղբայրն այս բառերը (խօսքերը) միաք բերա՞ւ . — Միաք բերաւ . — Համարս միաք բերի՞ . — Միաք բերիք . — Ձեր համարները միաք բերի՞ք . — Միաք բերի , քանզի բերնուց սորվեցայ . եղբայրներս ալ իրենցները միաք բերին , քանզի զանոնք բերնուց սորվեցան . — Շատմ'նց է որ ձեր Բարեկցի բարեկամը չտեսաք . — Տասնեւհինգ օր կայ որ տեսայ . — Ձեր աշկերանները բերնուց սորվել կը սիրեն . — Բերնուց սորվել չեն սիրեր . կ'ուզեն մանաւանդ դրել եւ կարգալ քան բերնուց սորվել . — Մըրդուզը գլինիէն աւելի կը սիրէ՞ք . — Գլինին մըրդուզէն աւելի կը սիրեմ (անկէ աւելի կ'ընտրեմ) . — Ձեր եղբայրը խաղալ կը սիրէ՞ . — Կ'ուզէ ուսանել մանաւանդ քան խաղալ . — Հորթը (հորթու միտը) ոչխարէն աւելի՞ կը սիրէք . — Աւելի կը սիրեմ զայս քան զայն . — Կ'ուզէ՞ք մանաւանդ խմել քան ուտել . — Կ'ուզեմ մանաւանդ ուտել քան խմել , բայց հօրեղբայրս կ'ուզէ մանաւանդ խմել քան ուտել . — Գաղթացին վառեալը ձուկէն աւելի կը սիրէ . — Ձուկը վառեալէն (հաւէն) աւելի կը սիրէ . — Կ'ուզէ՞ք մանաւանդ դրել քան խօսել . — Երկուքն ալ ըն'ի կը սիրեմ . — Մեզրը չաքարէն աւելի կը սիրէ՞ք . — Երկուքն ալ չեմ սիրեր . — Ձեր հայրը սուրճը չայէն աւելի՞ կը սիրէ . — Երկուքն ալ չի սիրեր . — Ձիս կրնա՞ք հասկնալ . — Ոչ , տէր , քանզի չափազանց շուտ կը խօսիք . — Կ'ուզէ՞ք շնորհք ընել այսպէս շուտ չխօսելու . — Այսպէս շուտ չեմ խօսիր , եթէ զիս մտիկ ընել կ'ուզէք :

460. Հրամանգ

Կրնա՞ք հասկնալ ինչ որ եղբայրս կ'ըսէ . — Այնպէս շուտ կը խօսի որ չեմ կրնար հասկնալ . — Զեր աշակերտները կրնա՞ն ձեզ հասկնալ . — Կը հասկնան , երբ յամբ (ծանր) կը խօսիմ . քանզի հասկցուելու համար յամբ խօսել պէտք է . — Գաղիերէն սորվելու համար պէ՞տք է բարձր խօսել . — Պէտք է . — Զեր վարպետը բարձր կը խօսի . — Բարձր եւ յամբ կը խօսի . — Այս վաճառականէն ինչո՞ւ բան մը չէք գներ . — Այնպէս սուղ կը ծախէ որ անկէ բան մը չեմ կրնար գնել . — Զիս ուրիշի մը քով տանել կ'ուզէ՞ք . — Կ'ուզեմ տանել ձեզ անոր որդւոյն քով որմէ որ անցած տարի գնեցիք . — Ասոր պէս սուղ կը ծախէ . — Այնչափ սուղ չի ծախեր (նուազ սուղ) . — Զեր տղայք կ'ուզե՞ն մանաւանդ խաւերէն սորվել քան Սպաներէն . — Երկուքն ալ սորվել չեն ուզեր , Գաղիերէն միայն սորվել կը սիրեն . — Ոչխարը (ոչխարի միս) կը սիրէ՞ք . — Ոչխարէն աւելի եղբ կը սիրեմ . — Զեր տղայք կարկանդակը հացէն աւելի՞ կը սիրեն . — Երկուքն ալ կը սիրեն . — Բոլոր գնած գիրքերը կարդա՞ց . — Այնչափ գնած է որ չի կրնար ամէնը կարդալ . — Համարներ գրել կ'ուզէ՞ք . — Այնչափ գրեցի որ ալ չեմ կրնար գրել . — Այս մարդն ինչո՞ւ կը փախչի . — Կը փախչի , քանզի կը վախնայ . — Մէկըն անոր մեաս ընել կ'ուզէ . — Մէկն անոր մեաս ընել չուզեր . բայց չի համարձակիր մնալ , քանզի իւր պարտքն ըրած չէ , եւ պատժուելու կը վախնայ . — Մէկն անոր դպչել կ'ուզէ . — Մէկն անոր գպչել չուզեր . բայց պիտի պատժուի իւր վարպետէն , իւր պարտքն ըրած չըլլալուն համար :

ԵՐԻՆ ԳԱՍՍ. Cinquante-deuxième Leçon.

Քովը, մօտ .

A côté de, près de, au-
près de.

ԳԻՏ. Ա. Près de, լոկ մօտ կը նշանակէ, auprès de-
մօտ բլլալէ զտա նաեւ բնասնութիւն մը կ'իմացնէ :

Այլ կուէն քովէն անցնել .

Passer à côté (կամ près) de
quelqu'un.

Անք քովէն անցայ .

J'ai passé à côté (près) de
vous.

Այդքոքս քովէն անցա՞ք .

Avez vous passé à côté (près)
de mon frère ?

Անոր քովէն անցայ .

J'ai passé à côté (près) de lui.

Թատրոնին մօտէն անցայ .

J'ai passé près du théâtre.

Դղեակին մօտէն անցաւ .

Il a passé près du château.

Այժմ երանոցիս առջեւէն ան-
ցայ .

Vous avez passé devant mon
magasin.

Համարձակել, իշխել .

Oser 4. (իրմէ կարք եկող ա-
ներեւոյթն առանց նախադ-
րութեան) .

Հոն երթալ չեմ համարձակիր .

Je n'ose (pas) y aller.

Այն բնեւ չի համարձակիր .

Il n'ose (pas) le faire.

Ահա համարձակեցայ անոր բնեւ .

Je n'ai (pas) osé le lui dire.

Գործածել .

Se servir de (Տես Ե. Գաւ) .

Ան կը գործածէ՞ք .

Vous servez-vous de mon
cheval ?

Ա՞յ գործածեմ .

Je m'en sers.

Անք հայրը կը գործածէ՞ .

Votre père s'en sert-il ?

Այո գործածէ .

Il s'en sert.

Հրացանս գործածեցի՞ք .

Vous êtes-vous servi de mon
fusil ?

Գործածեցի .

Je m'en suis servi.

Անք զիրքերը գործածեցին .

Ils se sont servis de vos liv-
res.

Չանոնք դործածեցին .

Ils s'en sont servis.

Հրահանգել .

Instruire (*) 4; instruit;
instruisant.Կը հրահանգեմ, կը հրահան-
գես, կը հրահանգէ .J'instruis, tu instruit, il
instruit.

Սորվեցնել .

Enseigner 4. Appren-
dre (*) 4.

Մէկուն բան մը սորվեցնել .

Enseigner quelque chose à
quelqu'un.

Ինծի հաշիւ կը սորվեցնէ .

Il m'enseigne le calcul.

Ձեզի Գաղիերէն կը սորվեցնեմ .

Je vous enseigne le fran-
çais.

Անոր Գաղիերէն սորվեցուցի .

Je lui ai enseigné le fran-
çais.Մէկուն բան մը ընել սորվի-
ցնել .Apprendre à quelqu'un à
faire quelque chose.

Ինծի կարդալ կը սորվեցնէ .

Il m'apprend à lire.

Անոր գրել կը սորվեցնեմ .

Je lui apprend à écrire.

Գաղիերէնի վարպետը .

Le maître de français.

Ածիլել .

Raser.

Ձեք ածիլել տալ .

Se faire raser.

Հագցունել . Habiller.

Հանուեցնել . Déshabiller.

Հագուիլ . s'habiller.

Հանուիլ . Se déshabiller.

Հագուեցաք .

Vous êtes-vous habillé ?

Դեռ չհագուեցայ .

Je ne me suis pas encore
habillé .

Տղան հագուեցուցիք .

Avez-vous habillé l'enfant ?

Հագուեցուցի .

Je l'ai habillé.

Իրախել, ձեռքէ հանել (տէք էթմէք) . Défaire. Se défaire
de. (Դաս ԻԳ. Լ ԼԳ.)

Ձեր ֆլառուած շաքարը կը ծա-
խէք .

Vous défaites-vous de votre
sucre avarié ?

Կը ծախեմ .

Je m'en défais.

Ձեր հին հաւը ծախեցիք .

Vous êtes-vous défait de
votre vieux vaisseau ?

հախելոցի .

Je m'en suis défait.

Միտք : գիտաւորութիւն .

Le dessein, l'intention.

Միտք ունենալ .

Avoir dessein (ետեւէն ե-
կած աներեւոյթք de ոգ) .

Միտք ունիմ հոն երթալու .

J'ai dessein d'y aller.

Միտք ունինք զայն ընելու .

Nous avons dessein de le
faire.

Ձեր ձիերը ձեռքէ հանելու
միտք ունիք .

Avez-vous dessein de vous
défaire de vos chevaux ?

Այդէն ձեռքէ հանելոցի .

Je m'en suis déjà défait.

Իւր հրացանը ձեռքէ հանելոց .

Il s'est défait de son fusil.

Ձեր տղատաւորին ճամբայ
տալք .

Vous êtes-vous défait de
votre domestique ?

Ճամբայ տալի .

(Je m'en suis défait.

(Je me suis défait de lui.

Ի՛նչէն զերծանել (տաշմտած
ստովմայ , աւֆէ կ'մէք) .

Se débarrasser de quel-
qu'un.

Անկէ զերծայ .

Je me suis débarrassé de lui.

Ձեր հայրն այս մարդէն զեր-
ծաւ .

Votre père s'est-il débarrassé
de cet homme ?

Ձերծաւ .

Il s'en est débarrassé. Il s'est
débarrassé de lui.

Արթնցնել .

Eveiller 4. Réveiller 4.

Արթննալ .

S'éveiller; se réveiller.

ԴԻՏ. Բ. Eveiller կը նշանակէ մէկը գիտմամբ որոշ
ժամանակ մը արթնցնել , ձայն տալ . Réveiller կը նը-
շանակէ քնացած ատեն մէկը արթնցնել . զորօրինակ
աղմուկ ընելով եւ այլն : Նայնպէս s'éveiller կը նշանա-
կէ որոշ ատենին արթննալ . se réveiller, յանկարծ կամ
պատահմամբ արթննալ :

Ընդհանրապէս առատան ժամը Je m'éveille ordinairement
վեցին կ'արթննամ (կ'ըլլեմ) . à six heures du matin.

Սպասաւորս զիս ընդհանրապէս Mon domestique m'éveille
առատան ժամը վեցին կ'աշ-
խարհցնէ . ordinairement à six heu-
res du matin.

Թեթեւ աղմուկ մը զիս կ'ար- թընցնէ .	Un bruit léger me réveille.
Երազ մը զիս արթնցուց .	Un songe m'a réveillé.
Աղմուկ չեմ ընէր զանի չար- թընցնելու համար .	Je ne fais pas de bruit pour ne pas le réveiller.
Երազ մը .	Un songe, un rêve.
Ընդհանրապէս, հասարակօրէն .	Ordinairement, d'ordinaire.
Իջնել .	Descendre.
Ձիէն իջնել .	Descendre du cheval.
Վարուել .	Se conduire (*) 4. Se com- porter 4.
Աղէկ կը վարուիմ (վարմանքս աղէկ է) .	Je me conduis bien.
Ի՞նչպէս է վարմանքը .	Comment se conduit-il ?
Դէ՛ գ ի (մէկը) .	Envers.
Դէպ այս մարդը գէշ կը վար- ուի .	Il se comporte mal envers cet homme.
Դէպ յիս (ինձի հետ) գէշ վարուեցաւ .	Il s'est mal comporté envers moi.
Աշխատութիւնն արժե՛լ .	Valoir la peine.
Ասիկա (աշխատութիւնը) կ'արժէ՞ .	Cela vaut-il la peine ?
Կ'արժէ .	Cela vaut la peine.
Ասիկա (աշխատութիւնը) չարժեր .	Cela ne vaut-il pas la peine ?
Ընել (աշխատութիւնը) կ'ար- ժէ՞ .	Vaut-il la peine de le faire ?
Անոր գրել (աշխատութիւնը) կ'արժէ՞ .	{ Vaut-il la peine de lui écrire ? { Est-ce la peine de lui écrire ?
Ասիկա բան մը չարժեր .	Cela ne vaut rien.
Լաւագոյն է .	Vaut-il mieux ?
Լաւագոյն է .	Il vaut mieux.
Լաւագոյն պիտի ըլլայ .	Vaudra-t-il mieux ?
Լաւագոյն պիտի չըլլայ .	Il ne vaudra pas mieux.
Լաւագոյն է ասիկա ընել քան անիկա .	Il vaut mieux faire ceci que cela.
Լաւագոյն է հոս մնալ քան պտտել .	Il vaut mieux rester ici que de se promener.

464. Հրահանգ

Զեր գիրքերը գտնուեցան . — Գտնուեցան . — Ո՛ւր .
 — Անկողնին տակ . — Վերարկուս անկողնին վրայ է .
 — Տակն է . — Զեր եղբորը դուշտաներն անկողնին
 տակն են . — Վրան են : — Մէկէ մը տեսնուեցայ .
 — Մէկէն չտեսնուեցաք . — Մէկուն մօտէն անցա՞ք .
 — Զեր քովէն անցայ , եւ դիւ չտեսաք . — Մէկը ձեր
 քովէն անցա՞ւ . — Մէկն իմ քովէս չանցաւ . — Զեր
 սրդին ուտա՞ն անցաւ . — Թատրոնին մօտէն անցաւ .
 — Գլխակին մօտէն սկիտի անցնի՞ք . — Պիտի անցնի՞մ .
 — Արիղս ինչո՞ւ չմաքրեցիք . — Ար վախնայի որ մատ-
 ուրներս կ'աղտոտեմ . — Եղբորս սպասաւորն իւր տի-
 րոջը հրացանները մաքրեց . — Մաքրեց . — Զվախցա՞ւ
 որ մատուրները կ'աղտոտէ . — Զվախցաւ որ կ'աղտո-
 տէ , քանզի անոր մատուրները երբէք մաքուր (propre)
 չեն . — Ար գործածէ՞ք գիրքերը զորս ձեզի փոխ
 տուի . — Ար գործածեմ . — Զեր գանակը կրնա՞մ գոր-
 ծածել . — Այնաս գործածել , բայց սէտք չէ որ դքեղ
 կտրես . — Եղբայրներս ձեր գիրքերը կրնա՞ն գործա-
 ծել . — Այնան գործածել . — Զեր հրացանը կրնա՞ք
 գործածել . — Այնաք գործածել , բայց սէտք չէ զայն
 սպախանել . — Իմ փայտս ի՞նչ բրիք . — Տաքնալու
 համար գործածեցի . — Զեր հայրն իմ ձիւ գործածեց .
 — Գործածեց . — Մեր զրացիները մեր հանդերձները
 գործածեցին . — Զգործածեցին , քանզի անոնց սէտք
 չունեցան . — Բեղայրս ս՛ի գործածեց . — Ոչ ոք գոր-
 ծածեց . — Զեր եղբորն բսի՞ք որ իչնէ . — Ըսելու չը
 համարձակեցայ . — Ինչո՞ւ չհամարձակեցաք բսել .
 — Քանզի չուզեցի արթնցնել . — Զեղի բսա՞ծ է որ
 չարթնցնէք . — Ըսած է որ չարթնցնեմ , եթէ կը քը-
 նանայ :

462. Հրահանգ

Այսօր ածիլուեցա՞ք (դուք ձեզ կ'ածիլե՞ք) . — Ածիլուեցայ . — Ձեր եղբայրն ածիլուեցա՞ւ . — Ձածիլուեցաւ , այլ զինք ածիլել տուաւ . — Ստէպ կ'ածիլուի՞ք . — Ամէն առտու կ'ածիլուիմ , եւ երբեմն նաեւ իրիկունը . — Իրիկունը ե՞րբ կ'ածիլուիք . — Երբ տունը ճաշ չեմ ընել . — Ձեր հայրն օրը քանի՞ անգամ կ'ածիլուի . — Օրն անգամ մը միայն կ'ածիլուի , բայց հօրեղբայրս օրը երկու անգամ կ'ածիլուի . — Ձեր հօրեղբորորդին ստէպ կ'ածիլուի՞ . — Երկու օրն անգամ մը միայն կ'ածիլուի . — Առտուն ժամը քանի՞ն կը հագուիք . — Նախաճաշ ընելուս պէս կը հագուիմ , եւ կը նախաճաշեմ ամէն օր ժամը ութին կամ ութը քառորդ անցած . — Ձեր բարեկամը նախաճաշէն առաջ կը հագուի . — Հագուելէն առաջ կը նախաճաշէ . — Իրիկուան ժամը քանի՞ն կը հանուիս . — Թատրոնէն դաշուս պէս կը հանուիմ . — Ամէն իրիկուն թաաւրոն կ'երթա՞ս . — Ամէն իրիկուն չեմ երթար , քանդիլաւ է ուսանել քան թատրոն երթալ . — Ժամը քանի՞ն կը հանուիս , երբ թատրոն չես երթար . — Այն ատեն ընթրելուս պէս կը հանուիմ , եւ ժամը տասնին պակեկու կ'երթամ . — Տղան արդէն հագուեցուցի՞ք . — Դեռ չհագուեցուցի , քանդի դեռ կը ննջէ . — Ժամը քանի՞ն կ'ելէ . — Արթնցուելուն պէս կ'ելլէ . — Ինծի չափ կանուիս կ'ելլե՞ք . — Ձեմ գիտեր թէ դուք ժամը քանի՞ն կ'ելլէք , բայց ես արթննալուս պէս կ'ելլեմ . — Կ'ուզէ՞ք սպասաւորիս ըսել որ դիս վաղը ժամը չորսին արթնցնէ . — Կ'ուզեմ ըսել . — Ինչո՞ւ այսպէս կանուիս ելաք . — Տղայքս այնչափ աղմուկ ըլին որ դիս արթնցուցին . — Աղէկ քնացա՞ք . — Աղէկ չքնացայ , քանդի չափադանց աղմուկ ըրիք .

— Բարի նստապետը ժամը քանի՞ն արթնցաւ . — Առաւուսն ժամը հինգը քառորդ անցած արթնցաւ :

463. Հրահանգ

Տղա ի՞նչպէս վարուեցաւ . — Շատ աղէկ վարուեցաւ . — Եղբայրս դէպ ի ձեզ ի՞նչպէս վարուեցաւ . — Դէպ ինձ շատ աղէկ վարուեցաւ , քանզի դէպ ամէն մարդ աղէկ կը վարուի . — Այս մարդուն դրել (աշխատութիւնը) կ'արժէ . — Անոր դրել չարժեր . — Կարկանդակ մը գնելու համար ձիէ իջնել կ'արժէ . — Չարժեր , քանզի երկայն առնն չէ որ կերաք . — Այս աղքատին բան մը տալու համար ձիէ իջնել կ'արժէ . — Այս , քանզի կ'երևի թէ պէտք ունի , բայց կրնաք առանց ձիէ իջնելու անոր բան մը տալ . — Լաւագո՞յն է թատարն երթալ քան ուսանել . — Լաւագոյն է ասիկա ընել քան անիկա . — Լաւագոյն է Գաղիերէն կարգալ սորվել քան խօսել սորվել . — Առանց խօսել սորվելու կարգալ սորվել աշխատութիւնը չարժեր . — Լաւագո՞յն է պատկել երթալ քան պատուել երթալ . — Լաւագոյն է ասիկա ընել քան անիկա . — Լաւագոյն է Գաղիա երթալ քան Վերմանիա . — Չարժեր Գաղիա կամ Վերմանիա երթալ , երբ մարդ համբարդելու բաղձանք չունի . — Վերջապէս այս մարդէն զերծա՞ք . — Անկէ զերծայ . — Ինչո՞ւ ձեր հայրն իւր ձիերը ձեռքէ հանեց . — Վասն զի անոնց պէտք չունէր . — Ձեր վաճառականը վերջապէս յաջողեցա՞ւ իւր վնասուած չաքարը ձեռքէ հանելու . — Ձեռքէ հանելու յաջողեցաւ . — Ապառի՜կ ծախեց . — Աւանխիկ կրցաւ ծախել , այնպէս որ ապառիկ չծախեց . — Ձեզի կարգալ ո՞վ սորվեցուց . — Գաղիացի վարպետի մը քով սորվեցայ . — Ձեզի գրել սորվեցա՞ց . — Ինձի կարգալ եւ գրել սորվեցուց . — Ձեր

եղբորը հաշիւ ո՞վ սորվեցուց . — Գաղիացի վարպետ մը սորվեցուց . — Ձի՞ն կը կանչէք . — Ձեզ կը կանչեմ . — Ի՞նչ կը հաճիք . — Ինչո՞ւ չէք ելլեր , չէք դիտեր որ արդէն ուշ է . — Ինչ է ի՞նչ կը խնդրէք . — Բոլոր ստակս կորսնցուցի , եւ կու գամ աղաչելու որ ինծի փոխ տաք . — Ժամը քանի՞ն է . — Արդէն ժամը վեցը քառորդ անցած է , եւ բաւական քնացաք . — Շատե՞նց է որ ելաք . — Ժամ ու կէս է որ ելած եմ . — Ինծի հետ պտոյտ մը ընել կ'ուզէ՞ք . — Ձեմ կրնար պտտելու երթալ , քանզի Գաղիերէնի վարպետիս կը սպասեմ :

ԾԴ. ԴԱՍ. Cinquante-troisième Leçon.

Յուսալ .

Espérer (ետեւէն եկած ա-
ներեւոյթը առանց de նա-
խադրութեան .

ԴԻՏ. Ա. Երբ բայի մը վերջընթեր վանկին օ ձայնաւորը սուր շեշտ , accent aigu (') ունի՝ բույժ շեշտ , accent grave (`) կ'առնու , երբ իրմէ ետքի վանկն ան-
ձայն օ ուլ կը վերջանայ . զորօրինակ . Céder, je cède, tu cèdes, il cède.

Կը յուսամ , կը յուսաս , կը
յուսայ .

J'aspère, tu espères, il es-
père.

Կը յուսա՞ք . Espérez-vous ?

Կը յուսանք . Nous espérons.

Ձանի հոն գտնել կը յուսա՞ք . Espérez-vous l'y trouver ?

(Լ. Դաս Դիւ. Ա.)

Կը յուսամ .

Je l'espère.

Փոխել .

Changer.

Բան մը ուրիշ բանի մը հետ
փոխել .

Changer կամ troquer une
chose contre une autre.

Բեղդրս անոր բեղդրին հետ կը
փոխեմ .

Je change կամ je troque mon
chapeau contre le sien.

փոխել (իւր մէկ բանը , այս- Changer de (առանց յօդի) .
 ինքն՝ մէկը թողուլ ուրիշ
 մը առնուլ) .

(Եղջյր կամ ձեր բեղջյրը կը Changez-vous de chapeau ?
 փոխէ՞ք .

կը փոխիմ . J'en change.

Չորէն (ճերմկեղէնը) կը փոխէ . Il change de linge.

Իրենց հանգերենիքը կը փոխեն . Ils changent d'habits.

Խառնուիլ . Se mêler.

Մարդոց մէջ կը խառնուիմ . Je me mêle parmi les gens.

Չինուորիկներուն մէջ կը խառնուի . Il se mêle parmi les soldats.

Իմէջ .

Parmi; Entre.

Ճանչնալ (յիշել որ տե- Reconnaître (*). կը խոնարհի
 ասն է) . connaître ի պէս (Տես Գրա-
 ԻԳ. Գիտ. Գ. և Գրա ԼԳ.)

Այս մարդը կը ճանչնամ . Reconnaissiez-vous cet hom-
 me ?

Այնչափ ատենէ ի վեր չեմ տե- Je ne l'ai pas vu depuis si
 ասն որ չեմ ճանչնար (կոր) . longtemps que je ne le
 reconnais plus.

Այնչափ հաց ունիմ որ չեմ J'ai plus de pain que je n'en
 կընար ուտել (ուտելու հա- puis manger.
 մար իննի պէտք եղածէն ա-
 ւելի) .

ԳԻՏ. Բ. Երբ , ինչպէս վերի խօսքին մէջ է , երկու
 նախադասութիւն իրարու հետ կը բաղդատուին , plus,
 moins, mieux, autrement, plus tôt que մակրայներով ,
 երկրորդ նախադասութիւնը որ այս մակրայներէն ետ-
 քը կու գայ՝ բացասական կ'ըլլայ առանց pas ի , եթէ
 առաջին նախադասութիւնը հաստատական է . իսկ ե-
 թէ առաջին նախադասութիւնը բացասական է , երկ-
 րորդը հաստատական ըլլալու է . զորօրինակ . Je n'ai
 pas plus d'argent que vous croyez. Չեք կարծածէն աւել-
 իս ստակ չունիմ . J'ai plus d'argent que vous ne croyez.
 Չեք կարծածէն աւելի ստակ ունիմ :

- Այս մարդն աւելի ստակ ունի Cet homme a plus d'argent
քան որչափ ծախք չընէր . qu'il n'en dépensera pas.
Պէտք եղածէն աւելի զինի կայ . Il y a plus de vin qu'il n'en
faut.
- Պէտք եղածէն աւելի ստակ ու- Vous avez plus d'argent
նիք . qu'il ne vous en faut.
- Մեզի պէտք եղածէն աւելի Nous avons plus de souliers
մուճակ ունինք . qu'il ne nous en faut.
- Այս մարդը կարծածէն քիչ Cet homme a moins d'amis
բարեկամ ունի . qu'il ne pense.
- Զեղ ձեր կարծածէն աւելի ա- Je vous comprends mieux
ղէկ կը հասկնամ . que vous ne pensez.
- Ըսածէն տարբեր կերպով կը Il agit autrement qu'il ne
գործէ . dit.
- Իւր կարծածէն աւելի շուտ Il est arrivé plus tôt qu'il
հասաւ . ne pensait.
- Երեւակայել . S'imaginer. Խորհել . Penser. Շահել . Gagner.
- Զեր հայրն արդէն մեկնեցա՞ւ . Votre père est-il déjà parti ?
Մեկնելու պատրաստ է . Il est prêt à partir.
- Պատրաստ . Prêt. Պատրաստել . Préparer.
Պատրաստուիլ . Se préparer.
Պատրաստ կենալ . Se tenir prêt.
Ճեղքել . Fendre.
- Մեկուն սիրտը ճեղքել . Fendre le cœur à quelqu'un.
Այս մարդուն սիրտը կը ճեղ- Vous fendez le cœur à cet
քէք (կը ծակէք) . homme.
Որո՞ւ սիրտը կը ծակեմ . A qui est-ce que je fends le
cœur ?
- Սփռել . Répandre. Տարածել . Étendre.
- Երկայն , մանրամասն խօ- S'étendre sur.
սել . Տարածուիլ .
- Այս մարդն այս նիւթին վրայ Cet homme s'étend toujours
մէջտ երկայն կը խօսի . sur ce sujet.
- Առարկան , նիւթը . Le sujet; l'objet.
Գետինը տարածուիլ . S'étendre sur le plancher.
- Կախել . Pendre à. Պատր . Le mur.

Վերաբերուս պատին կը կախեմ . Je pends mon habit au mur.
Իւր բեղջըրը ծառին կը կախէ . Il pend son chapeau à l'arbre.

Գողը . Le voleur . Աւաղակը . Le brigand.

Մեր մուշակները դամին կը կա . Nous pendons nos souliers
aux clous.

Գողը կախուեցաւ . Le voleur a été pendu.

Կաղովը ծառին ա՛լ կախեց . Qui a pendu le panier à
l'arbre?

Հաւրկահաղը . Le voleur de grand che-
min.

Միշտ փութեամբն էք , եւ միշտ . Vous êtes toujours studieux,
այնպէս պետի բլլաք . et vous le serez toujours.

ԴԻՏ . Գ . Երբ քանի մը նախադասութիւններէ բա-
ղադրեալ խօսքի մը բայերը միեւնոյն աէր բայիկ կը
մերարեւրին , ա՛մէն մէկ բային վրայ գերանուն աէր
բային պետի կրկնուի . նոյնպէս գերանուն խնդիրները :

Ձեր եղբայրն խմատուն է , եւ . Votre frère est sage et il le
միշտ այնպէս պետի բլլայ . sera toujours.

Բարեկիրթ սրդի մը երէք իւր . Un fils bien élevé ne fait
հօրը վիշտ չի պատճառեր . jamais de chagrin à son
ղանի կը սիրէ , կը պատուէ
եւ կը յարգէ . père; il l'aime, l'honore et
le respecte.

Երկուցն առենէ ի վէր , շա- . Depuis longtemps.
տանդուրնէ .

Շատանդուրնէ հիւանդ է . Il est malade depuis long-
temps.

Շատանդ է որ հիւանդ է . Il est longtemps qu'il est
malade.

464. Հրահանգ

Այսօր տամսակ մը ընդունել կը յուսա՞ք . — Հաս մը
ընդունել կը յուսամ . — Որմէ՞ . — Բարեկամներուս մէ-

կէն . — Ի՞նչ կը յուսաս . — Կը յուսամ աղգականներս այսօր տեսնել , քանզի դաստիարակս (précepteur) զիս անոնց տունը տանել խոստացաւ . — Ձեր բարեկամը բան մը ընդունել կը յուսայ . — Բան մը ընդունել կը յուսայ , քանզի շատ աշխատեցաւ . — Կանուխ Բարիզ հասնել կը յուսա՞ք . — Ժամը ութը քառորդ անցած հոն հասնել կը յուսանք , քանզի մեր հայրն այս իրիկուն մեզ կը սպասէ . — Չանի տունը գտնել կը յուսա՞ք . — Կը յուսանք . — Ի՞նչ բանի հետ փոխեցիք ձեր կառքը որուն վրայով ինծի խօսեցաք . — Չանի գեղեցիկ արաքացի ձիու մը հետ փոխեցի . — Ձեր գիրքն իմինիս հետ փոխել կ'ուզէ՞ք . — Ձեմ կրնար , քանզի Գաղիերէն ուսանելու համար անոր պէտք ունիմ . — Ձեր բեղոյրն ինչո՞ւ կը հանէք . — Կը հանեմ , քանզի իմ ծեր վարպետիս դաշը կը տեսնեմ . — Շուկան երթալու համար բեղոյր կը փոխէ՞ք . — Շուկան երթալու համար չեմ փոխեր , այլ նուազածութեան երթալու համար . — Նուազածութիւնը ե՞րբ պիտի ըլլայ (տեղի ունենայ) . — Միւս վաղիւ տեղի պիտի ունենայ . — Ինչո՞ւ կ'երթաք . հոս չէ՞ք զբօսնուր . — Կը խաբուիք , եթէ կ'ըսէք թէ հոս չեմ զբօսնուր . քանզի կը վստահացնեմ ձեզ որ ձեզի հետ խօսելու մէջ շատ զուարճութիւն կը գտնեմ . բայց կ'երթամ , վասնզի աղգականիս պարահանդէսին կը սպասուիմ . — Հոն երթալ խոստացա՞ք . — Խոստացայ . — Անգղիացի նաւապետին տունը երթալու համար բեղոյր փոխեցի՞ք . — Բեղոյր փոխեցի , բայց ոչ վերարկու ոչ ալ մուճակ փոխեցի . — Օրը քանի՞ անգամ հանգերձ կը փոխես . — Ճաշելու եւ թատրոն երթալու համար կը փոխեմ :

463. Հրահանգ

Այս մարդոց մէջ ինչո՞ւ կը խառնուիք . — Անոնց մէջ կը խառնուիմ, գիտնալու համար թէ իմ վրայով ինչ կ'ըսեն . — Ինչ պիտի ըլլաք, եթէ միշտ զինուորներուն մէջ կը խառնուիք . — Ձեմ գիտեր թէ ինչ պիտի ըլլամ, բայց կը վստահացնեմ ձեզ որ անոնք ինձի վնաս պիտի չբնեն, քանզի անոնք մէկուն վնաս չեն բներ . — Ձեր հայրը նանչցածք . — Այնչափ երկայն տառն է դանի չեմ տեսած, որ չնանչցայ . — Այն ձեզ նանչցած . — Խակոյն նանչցաւ զիս . — Ո՞րչափ տառն է որ այս վերաբերուն ունիք . — Շատանց է որ ունիմ . — Ո՞րչափ տառն է որ ձեր եղբայրն այս հրացանն ունի . — Շատ երկայն տառն է որ ունի . — Միշտ Գաղիսըն՝ն կը խօսիք . — Այնչափ երկայն տառն է չեմ խօսած, որ գրեթէ բոլորովին մոռցած եմ . — Ո՞րչափ տառն է որ ձեռ հօրեղբորդին Գաղիսըն՝ն կը սորվի . — Երեք ամիս միայն է . — Ձեզի չափ զիտէ՞ . — Ինչ աւելի զիտէ, քանզի աւելի երկայն տառն է որ կը սորվի . — Գիտէ՞ք ինչու համար այս մարդը չուտեր . — Կարծեմ թէ անօթի չէ, քանզի աւելի հաց ունի քան որչափ կրնայ ուտել . — Ձեր որդւոյն ստակ տալիք . — Աւելի տալի քան որչափ ծախք պիտի չընէ . (այնչափ տալի որ չի կրնար ամէնը ծախք բնել) . — Ինձի դուռիմ մը մրդուղ տալ կ'ուզէ՞ք . — Մրդուղ խմելու պէտք չունիք, քանզի պէտք եղածէն աւելի զինի կայ . — Եւ որ բեղոյր մը գնելու համար հրացանս ծախելով եմ . — Շախելու պէտք չունիք, քանզի ձեզի պէտք եղածէն աւելի ստակ ունիք . — Լօշկաւարին խօսել կ'ուզէ՞ք . — Անոր խօսել չեմ ուզեր, քանզի մեզի պէտք եղածէն աւելի մուճակ ունինք . — Գաղիսայիք ինչո՞ւ կ'ուրախանան . — Կ'ուրախանան,

քանզի կը կարծեն թէ շատ աղէկ բարեկամներ ունին . — Ուրախանալու իրաւունք չունին . — Իրաւունք չունին , քանզի աւելի քիչ բարեկամ ունին քան որչափ կը կարծեն :

166. Հրանանգ

Ինծի հետ մեկնելու պատրաստ էք . — Եմ . — Ձեր հօրեղբայրը մեզի հետ կը մեկնի . — Մեզի հետ կը մեկնի , եթէ կ'ուզէ . — Կ'ուզէ՞ք անոր ըսել որ վաղիւ իրիկուան ժամը վեցին մեկնելու պատրաստ ըլլայ . — Ըսել կ'ուզեմ . — Այս երիտառարդը մեկնելու պատրաստ է . — Գեռ ոչ , բայց ընդհուպ պատրաստ պիտի ըլլայ . — Այս մարդն ինչո՞ւ կախուեցաւ . — Կախուեցաւ , քանզի մէկը սպաննեց . — Կախուեցա՞ւ մարդը որ ձեր եղբորմէն ձի մը գողցաւ . — Պատժուեցաւ , բայց չկախուեցաւ . մեր երկրին մէջ հուղկահարները միայն կը կախուին . — Վերարկուս ի՞նչ ըրիք . — Պատին կախեցի . — Բեղոյրս ծառէն կախել կ'ուզէ՞ք . — Կախել կ'ուզեմ . — Մուճակներս չտեսա՞ք . — Չանոնք ձեր անկողինին տակը դտայ , եւ դամին կախեցի . — Ձեր հրացանը գողցող գողը կախուեցա՞ւ . — Պատժուեցաւ , բայց չկախուեցաւ . — Այս նիւթին վրայ ինչո՞ւ երկայն կը խօսիք . — Վասն զի ամէն նիւթոյ վրայ պէտք է խօսել . — Եթէ ձեզի մօտիկ ընեաւ եւ պատասխանելու ստիպուած եմ , երբ այս նիւթին վրայ կ'երկայնաբանէք , բեղոյրս դամին կախեմ , եւ ապա ձեզ մօտիկ ընեմ եւ ըստ կարի (de mon mieux) պատասխանեմ . — Աղէկ կ'ընէք :

ԾԴ. ԴԱՍ. Cinquante-quatrième Leçon.

Ազէկ (առողջ) բլլալ .	Se porter bien.
Ի՞նչպէս էք .	Comment vous portez-vous ?
Ազէկ եմ .	Je me porte bien.
Ձեր հայրն ի՞նչպէս է .	Comment se porte monsieur votre père ?
Ազէկ չէ .	Il ne se porte pas bien.
Ձեր եղբայրը, հօրեղբորդին .	Monsieur votre frère; monsieur votre cousin.
Ձեր եղբայրները .	Messieurs vos frères.

ԴԻՏ. Ա. Գաղիկեւէնի մէջ քաղաքաւարութեան համար հայր, մայր, եղբայր, քոյր եւ ասանց նման բաներուն հետ, Monsieur, Տէր, Madame, Տէկին, Mademoiselle, Օրիորդ փառասնները կը դործածուին . Monsieur ինչ յաքնակին է Messieurs. Madame ինք՝ Mesdames. Mademoiselle ինք՝ Mesdemoiselles. Une madame, une mademoiselle չըսուիր, պէտք է ըսել, une dame, փիկին մը, une demoiselle, օրիորդ մը :

Ձեր հօրեղբայրները .	Messieurs vos oncles.
Բանի մը վրայ տարակուսել .	Douter de quelque chose.
Ասոր վրայ կը տարակուսե՞ք .	Doutez-vous de cela ?
Կը տարակուսիմ .	J'en doute.
Չեմ տարակուսիր .	Je n'en doute pas.
Ի՞նչ բանի վրայ կը տարակուսիք .	De quoi doutez-vous ?
Մարդուն բռանին վրայ կը տարակուսիմ .	Je doute de ce que l'homme m'a dit.

Տարակաջար . Le doute. Անտարակաջար . Sans doute.

Միտարան բլլալ բանի մը վրայ . Convenir de quelque chose.

Յայտմ՝ միտարան էք .	Convinez-vous de cela ?
Միտարան եմ .	J'en conviens.

ԴԻՏ. Բ. Հայերէն կ'ըսենք, Այս ինչ բանին համար

այսչափ ֆրանք վճարեցի . Գաղիերէն կ'ըսուի , Բան
մը այսչափ ֆրանք վճարեցի : Նոյնպէս Հայերէն կ'ը-
սենք , Այս ինչ բանը այսչափ ֆրանքի գնեցի , Գա-
ղիերէն պէտք է ըսել՝ Այս ինչ բանը այսչափ ֆրանք
գնեցի . վերջապէս ստակին անունը հայցական կը
ղրուի :

Այս բեղջյրին համար ո՞րչափ վճարեցիք .	Combien avez-vous payé ce chapeau ?
Անոր համար երեք սկուտ վե- ճարեցի .	Je l'ai payé trois écus.
Այս ձին հինգ հարիւր ֆրան- քի գնեցի .	J'ai acheté ce cheval cinq cents francs.
Գինը .	Le prix.
Գինին վրայ միաբանեցա՞ք .	Etes-vous convenus du prix ?
Միաբանեցանք .	Nous sommes convenus.
Ի՞նչ բանի վրայ միաբանե- ցաք .	De quoi êtes-vous convenus ?
Դնոյն վրայ ,	Du prix.
Համաձայնել բանի մը վրայ .	S'accorder de quelque chose.
Զգալ , զգացած , զգալով .	Sentir (2); senti; sentant.
Նը զգամ , կը զգաս , կը զգայ .	Je sens, tu sens, il sent.
Հաւանել , հաճել .	Consentir (à ուլ խնդիր) .
Հոն երթալու կը հաճիմ .	Je consens à y aller.
Ստկայն . Cependant. Կրել (հանդերձ) .	Porter.
Ի՞նչ հանդերձ կը կրէ .	Quels vêtements porte-t-il ?
Գեղեցիկ հանդերձներ կը կրէ .	Il porte de beaux vêtements.
Հանդերձ , հազուսար .	Le vêtement.
Սովորութեանս հակառակ .	Contre mon ordinaire.
Ըստ սովորութեան .	Comme à l'ordinaire, comme de coutume.
Ընկերակիցս (օրթագ) .	Mon associé.
Բան մը դիտել .	S'apercevoir 3. de quelque chose.

Ատիկա կը գիտե՞ք .	Vous apercevez-vous de cela ?
Կը գիտեմ .	Je m'en aperçois.
Ատիկա գիտեցի՞ք .	Vous êtes-vous aperçu de cela ?
Ըրածը գիտեցի՞ք .	Vous êtes-vous aperçu de ce qu'il a fait.
Դիտեցի .	Je m'en suis aperçu.
Սպասել , սկսունել .	S'attendre à .
Զեք հարեղրսքմէն տամակ մը ընդունելու կը սպասե՞ք .	Vous attendez-vous à recevoir un billet de votre oncle ?
Կը սպասեմ , կը յաւամ .	Je m'y attends.
Կը սպաս .	Il s'y attend.
Կը սպասենք .	Nous nous y attendons.
Սպասեցի՞նք .	Nous y sommes-nous attendus ?
Սպասեցինք .	Nous nous y sommes attendus.
Հայթայթ ել (ճարել) .	Se procurer.
Ստակ չեմ կրնար հայթայթել .	Je ne peux pas, <i>կամ</i> je ne puis me procurer de l'argent.
Զի կրնար առելէք հայթայթել .	Il ne peut se procurer de quoi manger.
Բան մը , կամ մէկը ծաղրել .	Se moquer de quelque chose ou de quelqu'un.
Ամէն մարդ կը ծաղրէ .	Il se moque de tout le monde.
Այս մարդը կը ծաղրէ՞ք .	Vous moquez-vous de cet homme ?
Զեմ ծաղրեր .	Je ne m'en moque pas, <i>կամ</i> je ne me moque pas de lui.
Կենալ , մնալ .	S'arrêter, rester (Տես ԼԵ- Դաս . Դէպ .)
Երկայն տառն կեցա՞ք Պերլին .	Vous êtes-vous arrêté longtemps à Berlin ?
Երեք օր միայն կեցայ .	Je ne m'y suis arrêté que trois jours.

Բնակել .	Séjourner.
Ձեր եղբայրը հիմա ո՞ւր կը բը- նակի .	Où monsieur votre frère sé- journe-t-il actuellement ?
Հիմա .	Actuellement.
Բնակութեան տեղ .	Le séjour.
Բարիք գեղեցիկ բնակութեան տեղ մի է .	C'est un beau séjour que Paris.
Կարդալէն ետքը .	Après avoir lu, կամ, après la lecture.
Չբաղելէս ետքը .	Après m'être occupé (Տես թ. Դաս) .
Ձեր հագուելէն ետքը .	Après vous être habillé.
Հագուելէն ետքը .	Après s'être habillé ?
Մեր ածելուելէն ետքը .	Après nous être rasés.
Անոնց տաքնալէն ետքը .	Après s'être chauffés.
Կարդալէն ետքը գիրքը առի (տիրոջը) .	J'ai rendu le livre après l'avoir lu.
Չիս կտրելէն ետքը դանակը նե- սեցի .	J'ai jeté le couteau après m'être coupé.
Հագուելէն ետքը նուագածու- թեան դահլիք .	Vous êtes allé au concert après vous être habillé.
Հագուելէն ետքը Թատրան դը- նաց .	Il est allé au théâtre après s'être habillé.
Ածելուելէն ետքը նախաճաշը .	Nous avons déjeuné après nous être rasés.
Տաքնալէն ետքը դուրս ելան .	Ils sont sortis après s'être chauffés.
Հիւանդը .	Le malade.
Բաւական աղէկ .	Assez, passablement bien.
Շատ ուշ է .	Il est bien tard, կամ, très- tard.
Շատ հեռու է .	C'est bien loin, կամ très- loin.

167. Հրահանգ.

Ձեր հայրն ի՞նչպէս է . — Սանկ է . — Ձեր հիւանդն
ի՞նչպէս է . — Այսօր կրէկուրնէ քիչ մը աւելի աղէկ

է . — Շատո՞նց է որ ձեր եղբայրները չտեսաք . — Երկու որ է որ չտեսայ . — Ի՞նչպէս եւ . — Բաւական աղէկ եմ . — Ո՞րչափ ատեն է որ ձեր հօրեղբորորդին Գաղիերէն կը սորվի . — Երեք ամիս միայն է որ կը սորվի . — Արդէն կը խօսի . — Եր խօսի , կը կարգայ եւ կը դիէ լաւ քան ձեր եղբայրը որ երկու տարիէ ի վեր կը սորվի . — Շատո՞նց է որ հօրեղբորս վրայ լուր առած չէք . — Հազիւ տասնեւհինգ որ է որ անոր վրայ լուր տրած եմ . — Հիմա մեր կը բնակի . — Պէ՛րզին կը բնակի , բայց եղբայրս լոնարա է . — Երկայն ատեն Վիէնա կեցա՞ք . — Տասնեւհինգ որ կեցայ . — Ձեր հօրեղբորորդին Բարիդ ո՞րչափ ատեն կեցաւ . — Ամիս մը միայն կեցաւ . — Հօրեղբորս խօսել կը սիրէ՞ք . — Անոր խօսել շատ կը սիրեմ , բայց չեմ սիրեր որ դիս ծաղրէ . — Ինչո՞ւ ձեզ կը ծաղրէ (ձեր վրայ կը խնդայ) . — Ձիս կը ծաղրէ , վասն զի գէշ կը խօսիմ . — Ձեր եղբայրն ինչո՞ւ բարեկամ չունի . — Չունի , վասն զի ամէն մարդ կը ծաղրէ . — Այս մարդն ինչո՞ւ կը ծաղրէք . — Չանի ծաղրելու միտք չունիմ . — Կ'աղաչեմ որ չընէք , քանզի սիրտը կը ծակէք , եթէ ծաղրէք . — Ըսածիս վրայ կը տարակուսի՞ք . — Չեմ տարակուսիր . — Այս մարդուն ձեզի ըսածին վրայ կը տարակուսի՞ք . — Եր տարակուսիմ , քանզի տա՛նդ տրած է . — Վերջապէս գնեցի՞ք ձին զոր անցեալ ամիս գնել ուղեցիք . — Չգնեցի , քանզի չկրցայ տաակ հայթայթել .

468. Հրահանկ

Ձեր հօրեղբայրը վերջապէս պարտէղք՞ գնեց . — Չգնեց , քանզի գնոյն վրայ չմիտքանեցաւ . — Այս նրկարին գնոյն վրայ վերջապէս միտքանեցա՞ք . — Միտքանեցանք . — Ո՞րչափ վճարեցիք անոր համար . — Ա-

նոր համար տասն եւ հինգ հարիւր (հազար հինգ հարիւր) ֆրանք վճարեցի. — Այսօր լ՞նչ գնեցիր. — Երկու գեղեցիկ ձի, երեք գեղեցիկ նկար եւ գեղեցիկ հրացան մը գնեցի. — Նկարներուն համար լ՞նչ վճարեցիր. — Զանոնք եօթն հարիւր ֆրանքի գնեցի. — Սո՛ւղ կը գտնէք (կը կարծէք). — Սուղ չեմ գտներ. — Ձեր ընկերակցին հետ համաձայնեցա՞ք. — Անոր հետ համաձայնեցայ. — Նաւին դինը ձեզի վճարել կը հաճի՞. — Ինծի վճարել կը հաճի. — Դադիա երթալու կը հաճիք (հաճութիւն կու տա՞ք). — Հոն երթալու հաճութիւն կու տամ. — Ձեր ծեր բարեկամը նորէն տեսա՞ք. — Նորէն տեսայ. — Զանչցա՞ք. — Գրեթէ չճանչցայ, քանզի, հակառակ իւր սովորութեան, մեծ բեղոյր մը կը կրէ. — Ի՞նչպէս է. — Շատ աղէկ է. — Ի՞նչ զգեստ կը կրէ. — Գեղեցիկ նոր զգեստներ կը կրէ. — Ձեր մանչուն ըրածը դիտեցիք. — Դիտեցի. — Զանի պատժեցի՞ք անոր համար. — Պատժեցի. — Ձեր հայրը ձեզի արդէն դընոց. — Դեռ ոչ, բայց այսօր անկէ տոմսակ մը ընդունել կը սպասեմ. — Ի՞նչ բանի վրայ կը գանգատիք. — Ստակ հայթայթել չը կրնալուս կը գանգատիմ. — Այս խեղճ մարդիկն ինչո՞ւ կը գանգատին. — Կը գանգատին, քանզի չեն կրնար ուտելիք հայթայթել. — Ձեր ծնողքն լ՞նչպէս են. — Ըստ սովորութեան, շատ աղէկ են. — Ձեր հօրեղբայրն աղէկ է. — Սովորականէն աւելի աղէկ է. — Լուր առի՞ք մեր բարեկամին վրայ որ Գերմանիա է. — Անոր շատ անգամ գրեցի, բայց դեռ չպատասխանեց.

169. Հրաճանգ

Ի՞նչ բրիք գիրքերը զոր Անդղլիացի նաւապետը ձեռքի փոխ տուաւ . — Անոր տուի կարգալէն կտքը . — Զեր դանակն ինչո՞ւ նետեցիք . — Զիս կտրելէն կտքը նետեցի . — Նաւագածութեան ե՞րբ գացի . — Հաղուելէն կտքը գացիք . — Զեր կղբայրը ե՞րբ պարահանդէս գնաց . — Հաղուելէն կտքը գնաց . — Ե՞րբ նախաճաշ բրիք . — Ածիլուելէն կտքը նախաճաշ բրինք . — Մեր բարեկամները ե՞րբ դուրս ելան . — Տաքնալէն կտքը դուրս ելան . — Զեր մանչն ինչո՞ւ պատժեցիք . — Պատժեցի , քանզի իմ ամենէն գեղեցիկ դաւաթն կտրեց . — Անոր գինի տուի . փոխանակ խմելու գայն , նոր գորգին յիսկ թափեց (սփռեց) , եւ դաւաթը կտրեց . — Այս ատու ի՞նչ բրիք . — Ելելէն կտքը ածիլուեցայ , եւ նախաճաշելէն կտքը դուրս ելայ . — Զեր հայրը երէկ իրիկուն ի՞նչ բրաւ . — Տեսաքան երթալէն կտքը ընթրեց , եւ ընթրելէն կտքը պատկելու գնաց . — Կանուխ ելա՞ւ . — Արեւին ելլելուն ելաւ :

ԽԵ. ԴԱՍ. Cinquante-cinquième Leçon.

ԻԴԱԿԱՆ ՍԵՌԻ ԱԾԱԿԱՆՔ ԵՒ ԴՈՅԱԿԱՆՔ .

(Substantifs et adjectifs du genre féminin).

ԻԴԱԿԱՆ ՈՐՈՇԵԱԼ ՅՕԳԻ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ .

Եղ. Ուղ. la. Սեւ. de la. Տը. à la. Հայց. Գա.

Յք. „ les. „ des. „ aux „ les.

Կենք. la femme. Մայրը. la mère. Աղջիկը, դուստրը. la fille. Քոյրը. la sœur. Լոյսը, ճրագը. la lumière. Շէշը la bouteille. Բանալին. la clef. Շապիկը. la chemise.

Այս բառերուն յոքնակին կը շինուի , անոնց վերջը
s մը դնելով , ինչպէս , կանայք , les femmes, մայրե-
րը , les mères, եւայլն :

Նա , անիկա , անոնք . elle, elles. (Տես դերանուանց տախ-
տակը Դաս Ի .)

Ունի՞ (իգ .) A-t-elle ? Ունի . Elle a. Զու՛նի . Elle n'a pas.

Ունի՞ն . Ont-elles ? Ունին . Elles ont. Զու՛նին . Elles n'ont pas-

		Ուշ .	Սեռ .	Տր .	Հայց .
Իգ .	Իմ	Ma,	de ma,	à ma,	ma-
„	Քու	Ta,	de ta,	à ta,	ta-
„	Իւր }	Sa,	de sa,	à sa,	sa-
	Անոր }				
Յգ .	Իմ	Mes,	de mes,	à mes,	mes-

ԴիՏ. Ա. Ma, ta, sa, ստացական ածականաց յոքնա-
կին արականներուն հետ նոյն է , այսինքն՝ mes, tes,
ses. անս եւ Դաս Թ : Mon, ton, son կը դրուի , երբ
անոնն արական է . ma, ta, sa կը դրուի , երբ անոնն
իգական է :

Հայրը , որդին եւ դուստրը .	Le père, son fils et sa fille.
Մայրը , որդին եւ դուստրը .	La mère, son fils et sa fille.
Տղան , եղբայրը եւ քույրը .	L'enfant, son frère et sa sœur.

ԴիՏ Բ. Son, sa. յոք . ses, ինչպէս նաեւ leur, leurs,
թէ Անոր , անոց , եւ թէ Իր , իրենց կը նշանակէ .
խօսքէն պէտք է հասկնալ :

	Եգ .	Յոք .
Իմ գրիչ , իմ գրիչներս .	Ma plume, mes plumes.	
Քու պատարագադր , քու պա- տաւարադիրք .	Ta fourchette, tes four- chettes.	
Իւր կամ անոր ձայնը , իւր կամ անոր ձայները .	Sa voix, ses voix.	

Մեր ձեռքը, ձեր ձեռքերը . Notre main, nos mains-
 Զեր բերանը, ձեր բերանները . Votre bouche, vos bouches-
 Իրանց կամ անոնց դուռը, ի- Leur porte, leurs portes-
 բանց կամ անոնց դուռները .

ԴԻՏ. Դ. Leur ստացական ածականը եւ leur, il դեր-
 անունն յոք. տրականը , շփոթելու չէ . Je leur parle,
 Անոնց կը խօսիմ . Կոս leur դերանուն տրական խնդիր
 է parle բային . Je vois leur frère. անոնց եղբայրը կը
 տեսնեմ . Կոս leur ստական ածական է frère ին , եւ
 յոքնակին կ'ըլլայ leurs. Je vois leurs freres. անոնց եղ-
 բայրները կը տեսնեմ :

ԴԻՏ. Դ. Ածականներն իդական կ'ըլլան անոնց վեր-
 ջը անձայն Ե մը գրուելով , որոնց յոքնակին Ե մը առ-
 նելով կ'ըլլայ .

Փոքր մամը .	La petite chandelle .
Փոքր մամերը .	Les petites chandelles .
Մեծ շիշը .	La grande bouteille .
Մեծ շիշերը .	Les grandes bouteilles .

Quel ? Ի՞նչ , ածականին իդականը կ'ըլլայ quelle .

Ի՞նչ կին . quelle femme ?	Ի՞նչ կանայք . quelles femmes ?
Ի՞նչ աղջիկ . quelle fille ?	Ի՞նչ աղջիկներ . quelles filles ?

Ce, այս , ցուցական ածականին իդականը կ'ըլլայ
 cette. յոքնակին տրականին ոչէս է ces .

Այս կինը . cette femme . Այս կանայք . ces femmes . Այս
 քրտորդը . cette demoiselle-ci . Այն օրորդները . ces demoi-
 selles-là .

Այդ մանկամարդ տիկինը . Cette jeune dame-là .
 Այդ մանկամարդ տիկնայք . Ces jeunes dames-là .
 Աջ ձեռքը . La main droite . Ձախ ձեռքը . La main gauche .

Ձեռքս կը ցաւի .	J'ai mal à la main.
Ակռա , ակռաներ .	La dent, les dents.
Ձեր ակռան կը ցաւի .	Avez-vous mal aux dents ?
Դէմքս կը ցաւի .	J'ai mal à la tête.
Բոկս կը ցաւի .	J'ai mal au côté.
Անոր սառնեղերը կը ցաւին .	Il a mal aux pieds.
Դէմքը .	La figure, la vue, le visage.
Բերանը . La bouche.	Այտը . La joue.
Լեզուն . La langue.	Դուռը . La porte.
Պատուհանը . La fenêtre.	Փողոցը . La rue.
Ճամբան . La route.	Փաղաքը . La ville.
Ոստայնը . La toile.	Պառաւը . La vieille femme.

ԴԻՏ. Ե. Ածականներն իրենց վերջը անձայն է (օ) մը առնելով իդական կ'ըլլան (Տես վերը Դիւա. Ե.) . իսկ օ վերջաւորող ածականներուն արականն ու իդականը նոյն է . զորօրինակ .

Mon petit frère.	Պզտիկ եղբայրս .
Ma petite sœur.	Պզտիկ քոյրս .
Un homme aimable.	Սիրուն մարդ մը .
Une femme aimable.	Սիրուն կին մը .
Սենեակը . La chambre.	Ջուրը . L'eau (Իշ .)

Առջեւի սենեակը . La chambre du devant, կամ sur le devant.
 Ետեւի սենեակը . La chambre du derrière, կամ sur le derrière.
 Վերի սենեակը . La chambre du haut.

ԻԳԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԿԱՆ ՅՕԴ

Ուշ .	{ de la, de l'.	Սեւ . de.
Հոգ .		Տը . à de la, à de l'.

Մասնական յօդին վրայ տես եւ ԺԱ. դասը .

Լոյս , de la lumière.	Մետաքս , de la soie.
Աղէկ ապուր .	De bonne soupe.

ԳԻՏ. Զ. El, ell, en, on, et վերջաւորած ածականները վերջին բաղաձայնը կրկնելով անձայն e կ'առնուն իդականին մէջ :

Անգութ . cruel, cruelle. Դման . pareil, pareille.
 Անգութ (ցաւալի) ստուգաւ . Une cruelle certitude.
 Թիւն մը .
 Դման (այսպիսի) խոստում մը . Une pareille promesse.
 Հին , նախնի . ancien, ancienne. Բարի . Bon, bonne. Համբ . muet, muette.
 Հին ճանաչմէ մը . Une ancienne connaissance.
 Աղէկ ճշմարտութիւն մը . Une bonne vérité.
 Համբ կին մը . Une femme muette.

ԻԳԱԿԱՆ ԱՆՈՐՈՇ ՅՕՂԻՆ ՀՈԼՈՎՈՒՄԸ

Ուղ . } une.
 Հայ . }
 Ասարիների կին մը . Une femme vertueuse.
 Սե . d'une.
 Տը . à une.

ԳԻՏ. Լ. x վերջաւորող ածականներուն x դիրք իդականին մէջ se ի կը փոխուի . vertueux, իդ . vertueuse.

Էջըանիկ տիտղոս մը . Une demoiselle heureuse.
 (տը . heureux).

ԳԻՏ. Բ. f վերջաւորող ածականաց f դիրք իդականին մէջ ve ի կը փոխուի . actif, իդ . active.

Նոր պարեգատ մը . Une robe neuve (տը . neuf).
 Պարզմտական սառլարկու . Une proposition naïve (տը . naïf).
 Թիւն ունիք ,
 Այ, տիկին , չունիմ . Avez-vous ma plume ?
 Ի՞նչ շիշ կտարեցիք . Non, madame, je ne l'ai pas.
 Ի՞նչ դուռ բացեք . Quelle porte avez-vous ouverte ?

ԴԻՏ. Թ. Բայերուն ընդունելութիւն անցեալը երբ
avoir ուլ է, իրմէ առաջ եղող սեռի խնդրոյն հետ կը
համաձայնի սեռիւ եւ թուով, բայց ոչ իրմէ ետքը ե-
ղող սեռի խնդրոյն հետ :

Պատուհանը բացե՞ք .

Avez vous ouvert la fenêtre ?

Բացի .

Je l'ai ouverte.

Ի՞նչ պատուհաններ բացիք .

Quelles fenêtres avez-vous
ouvertes ?

Կինը ի՞նչ շիշեր կտարեց .

Quelles bouteilles la femme
a-t-elle cassées ?

Ո՞ր օրերդը պարահանդէս տա-
րիք .

Quelle demoiselle avez-vous
conduite au bal ?

Ի՞նչ ջուր խմեցիք .

Quelle eau avez-vous bue ?

Ի՞նչ նամակներ գրեցիք .

Quelles lettres avez-vous
écrites ?

Ասիկա (իդ .) celle-ci.

Ատանք (իդ .) celles-là.

Այս գրիչն ունիք թէ անիկա . Avez-vous cette plume-ci ou
celle-là ?

Ոչ ասիկա ունիմ ոչ անիկա . Je n'ai ni celle-ci ni celle-là.

Զայն (իդ .) là.

Զանոնք (իդ .) les.

Այս կինը կը տեսնե՞ք .

Voyez-vous cette femme ?

Կը տեսնեմ զիս .

Je la vois.

Քոյրերս տեսա՞ք .

Avez-vous vu mes sœurs ?

Ոչ, օրերդ, զանոնք չտեսայ .

Non, mademoiselle, je ne les
ai pas vues.

Անոր (տր .) lui.

Անոնց . leur.

ԴԻՏ. Ժ. Lui եւ leur տրական դերանունը թէ տ-
րական եւ թէ իգական է :

Եղբորս, եղբայրներուս կը խո-
սե՞ք .

Parlez-vous à mon frère, à
mes frères ?

Անոր, անոնց կը խօսիմ .

Je lui, leur parle.

Քրոջս, քոյրերուս կը խօսե՞ք .

Parlez-vous à ma sœur, à
mes sœurs ?

Անոր, անոնց կը խօսիմ .

Je lui, leur parle.

Ար.	Իգ.	
Exécuteur,	exécutrice.	Գործադրող.
Persécuteur,	persécutrice.	Հալածիչ.

Eur վերջաւորող ածականներ ալ կան, որոց իդականը կ'ըլլայ *eresse*.

Ար.	Իգ.	
Enchanteur, enchanteresse.		Կախարդող.
Pécheur, pécheresse.		Մեղաւոր.
Vengeur, vengeresse.		Վրէժխնդիր.

Հետեւեալ ածականները տարբեր իդական ունին :

Արձակուած.	Absous,	absoute.
Հեղ.	Bénin,	bénigne.
Ճերմակ.	Blanc,	blanche.
Դիւրաբեկ.	Caduc,	caduque.
Արեւի.	Favori,	favorite.
Դաւար, թարմ.	Frais,	fraîche.
Ազատ.	Franc,	franche.
Յոյն.	Grec,	grecque.
Երկայն.	Long,	longue.
Զարակամ.	Malin,	maligne.
Հրապարակական.	Public,	publique.
Զոր.	Sec,	sèche.

	Ար.	Իգ.
Երէր (երրորդ).	Tiers.	tierce.
Տաճիկ.	Turc,	turque.
Մամիչ.	Traître,	traîtresse.

ԳԻՏ. ԺԲ. Al վերջաւորած ածականներն իդական կ'ըլլան ըստ կանոնի, իրենց վերջն անձայն օ մը առնելով. զոր օրինակ՝ austral, australe, հարաւային. boreal, boréale, հիւսիսային, ելն :

Քրիստոնեան .	Le chrétien.	la chrétienne.
Հրեան .	Le juif.	la juive.
Սև .	Le nègre.	la négresse.
Ինկեր մը .	Un compagnon.	une compagne.
Բարեկամ մը .	Un ami.	une amie.
Տօնել .	Célébrer, fêter.	

470. Հրաձայնիկ

Ձեր եղբայրներն ի՞նչպէս են . — Բանի մը օրէ ի վեր շատ աղէկ են . — Ո՛ւր կը բնակին . — Բարիք կը բնակին . — Տաճիկները կօթնակին (շարթուն) ո՞ր օրը կը տօնեն . — Ուրբաթը կը տօնեն . բայց քրիստոնեայք կը տօնեն կիրակին . հրեայք՝ շաբաթը , եւ սեւերն՝ իրենց ծննդեան օրը . — « Ձեր գեղացւոց մէջ շատ խենթեր կան , այնպէս չէ՞ » , հարցուց անցեալ օր փոխտօմայ մը գեղացւոց մը : Ասիկա պատասխան տուաւ : « Տէր , ամէն ժիւաղի մէջ անոնցմէ կը գանուին » . « Խենթերն երբեմն ճշմարտութիւնը կ'ըսեն » , ըսաւ փոխտօմայն . — Ձեր քոյրն իմ ոսկիէ ժապաւէնս ունի՞ . — Չունի . — Ի՞նչ ունի . — Բան մը չունի . — Ձեր մայրը բան մը ունի՞ . — Ոսկիէ գեղեցիկ պատառաքաղ մը ունի . — Իմ մեծ շիշս ո՞վ ունի . — Ձեր քոյրն ունի . — Երբեմն մայրս կը տանե՞ք . — Ստէպ կը տանեմ . — Ձեր քոյրը ե՞րբ տեսաք . — Տասն եւ հինգ օր կայ տեսայ . — Իմ գեղեցիկ բնկոյզներս ո՞վ ունի . — Ձեր բարի քոյրն ունի . — Արծաթէ պատառաքաղերս ալ ունի՞ . — Չանոնք չունի . — Չանոնք ո՞վ ունի . — Ձեր մայրն ունի . — Ի՞նչ պատառաքաղ ունիք . — Իմ երկաթէ պատառաքաղս ունիմ . — Ձեր քոյրերն իմ ծագիկներս ունեցա՞ն . — Չունեցան , բայց կարծեմ թէ աղայք զանոնք ունեցան . — Ձեր եղբայրն ի՞նչ բանի վրայ կը գանդատի . — Ար գանդատի , վասն զի աջ ձեռքը կը ցաւի . — Ինչո՞ւ կը գանդատիք . — Ար գանդատիմ , քանզի ձախ ձեռքս կը ցաւի :

171. Հրահանգ

Ձեր քոյրն իմ մօրս չափ տարւո՞ք է . — Այնչափ տարւոք չէ , բայց աւելի մեծ է . — Ձեր եղբայրը բան գնեց . — Բրաւ (գնեց) . — Ի՞նչ գնեց . — Դեղեցիկ ոստայն (կտաւ) եւ աղէկ գրիչներ գնեց . — Մետաքսէ զանկաղաններ չգնեց . — Դնեց . — Ձեր քոյրը կը գրէ՞ . — Ոչ , տիկին , չի գրեր . — Ինչո՞ւ չի գրեր . — Վասն զի ձեռքը կը ցաւի . — Ձեր դիպցւոյն աղջիկն ինչո՞ւ դուրս չելլեր . — Դուրս չելլեր , վասն զի տուրները կը ցաւին . — Քոյրս ինչո՞ւ չի խօսիր . — Վասն զի բերանը կը ցաւի . — Արծաթէ գրիչս չտեսա՞ր . — Չտեսայ . — Առջեւի վրայ սենեակ մ'ունի՞ս . — Ետեւի վրայ հատ մը ունիմ , բայց եղբայրս առջեւի վրայ հատ մը ունի . — Վերի՞ սենեակ է . — Այնպէս է . — Մեր հօշկակարին կինը դուրս կ'ելլէ՞ . — Ոչ , տիկին , դեռ չելլեր , քանզի դեռ շատ հիւանդ է . — Ձեր պղտիկ քոյրն ի՞նչ չիչ կ'ոտրեց . — Կոտրեց զայն զոր մայրս երէկ գնեց . — Ի՞մ ապուրէս թէ մօրս (ապուրէն) կերաք . — Ոչ ձերինէն կերայ , ոչ ձեր մօրն (ապուրէն) , այլ իմ բարի քրոջս (ապուրէն) . — Տեա՞ք կինը որ այս առտու իմ տունս եկաւ . — Չտեսայ . — Ձեր մայրն ինքզինք ցուցո՞ւց . — Չցուցուց :

172. Հրահանգ

Ձեր քիթը կը ցաւի՞ . — Քիթս չի ցաւիր , այլ ախաներս կը ցաւին . — Ձեր մատը կտրեցի՞ք . — Ոչ , տիկին , ձեռքս կտրեցի . — Ինծի գրիչ մը տալ կ'ուզէ՞ք . — Հաս մը տալ կ'ուզեմ . — Ասիկա՞ ունենալ կ'ուզէք թէ անիկա . — Ոչ մին եւ ոչ միւսը կ'ուզեմ ասենայ . — Մըք կ'ուզէք . — Ձեր քրոջն ունեցածը

կ'ուղեմ. — Մ՞տա աղէկ սեւ մետաքսը թէ քրոջս (մե-
տաքսը) կ'ուղէք. — Ոչ ձեր մօրը կ'ուղեմ ոչ ձեր քը-
րոջը, այլ ձեր ունեցածը. — Այս գրչով գրել կ'ու-
ղէք. — Այնով գրել կ'ուղեմ. — Իւրաքանչիւր կլին
ինքզինք սիրուն (բարեբաւոյ) կը կարծէ, իւրաքան-
չիւրն անձնասիրութիւն (իւր վրայ համարում, amour-
propre) ունի. — Արանց պէս, բարեկամ, մէկը ինք-
զինք գիտուն կը կարծէ, որ չէ. եւ շատ արք ու-
նայնասիրութեամբ զկանայս կը գերազանցեն. — Ի՞նչ
ունիք. — Բան մը շունիմ. — Ձեր քոյրն ինչո՞ւ կը
զանգատի. — Վասն զի այտը կը ցաւի. — Ձեր եղ-
բօրը ձեռքը կը ցաւի. — Ոչ, բայց քովը կը ցաւի.
— Պատուհանը կը բանա՞ք. — Լըր բանում, վասն զի
շտիտպանց տաք է. — Ձեր քոյրն ի՞նչ պատուհաններ
բացաւ. — Առջևի սենեկիները բացաւ. — Իմ կին
ծանօթիս պարահանդէսը զացի՞ք. — Վացի. — Ո՞ր
օրիորդները պարահանդէս տարիք. — Քրոջս բարե-
կամները տարի. — Կաքաւեցի՞ն. — Շատ կաքաւե-
ցին. — Ձբօսա՞ն. — Ձբօսան. — Երկայն առնն պա-
րահանդէսը կեցա՞ն. — Երկու ժամ կեցան. — Այս օ-
րիորդը Տաճի՞կ է. — Ոչ, Յոյն է. — Վաղիերէն կը
խօսի՞. — Լըր խօսի. — Անդդիերէն չի՞ խօսիր. — Այն
պէ կը խօսի, բայց Վաղիերէն աւելի աղէկ կը խօսի.
— Ձեր քոյրն ընկեր մը ունի՞. — Հատ մը ունի. — Չա-
նի կը սիրէ. — Շատ կը սիրէ, քանզի անիկա շատ
սիրուն է :

ԾԶ. ԴԱՍ. Cinquante-sixième Leçon.

Գեղ երթալ. Aller à la campagne.

Գեղն ըլլալ. Etre à la „

Դրամասեղանը երթալ. Aller à la banque.

Դրամասեղանն ըլլալ. Etre à la „

Պօրոսն, A la bourse.

Խոհանոցը, A la cuisine.

Եկեղեցին, A l'église.

Գետը, A la rivière.

Մասանը, A la cave.

Դպրոցը, A l'école.

Գաղիերէնի դպրոցը.

Կաքաւի դպրոցը.

Կատակերգութիւնը.

Օբերան.

Որսի երթալ.

Որսի ըլլալ.

Զկնորսութեան երթալ.

Զկնորսութեան ըլլալ.

A l'école de français.

A l'école de danse.

La comédie.

A l'opéra (արական).

Aller à la chasse.

Etre à la chasse.

Aller à la pêche.

Etre à la pêche.

Որսալ.

Chasser.

Բոլոր օրը. toute la journée. Բոլոր առտուն. toute la matinée. Բոլոր իրիկունքը. toute la soirée. Բոլոր գիշերը. toute la nuit. Բոլոր տարին. toute l'année. Բոլոր շաբաթը. toute la semaine.

Բոլոր ընկերութիւնը.

Եւէկէն, միանգամայն.

Յանկարծ.

Toute la société.

Tout à la fois.

Tout-à-coup, soudainement.

Այս տարի. cette année. Այս շաբաթ. cette semaine. Աջեալ շաբաթ. la semaine dernière. Գալ շաբաթ. la semaine prochaine.

Բոլոր կանայք.

Ամէն անգամ.

Ամէն շաբաթ.

Toutes les femmes.

Toutes les fois.

Toutes les semaines.

ԴիՏ. Ա. Jour, օր. matin, առտուն. soir, իրիկունք, ժամանակի բաժանումները կը նշանակեն. journée, matinée, soirée, այն բաժանումներուն բոլոր տեւողութիւնը.

Թիւնը կը նշանակեն . զոր օրինակ , Ամէն օր զիս տես-
նելու կու գայ . Il vient me voir tous les jours . Բոլոր
ցորեկը տունը մնացի . Je suis resté chez moi toute la
journée . Ամէն առաւ ժամ մը կը պտտիմ . Je me pro-
mène tous les matins pendant une heure . Բոլոր առաւու-
սանձրեւոյ . Il a plu toute la matinée . Վաղն իրիկուն
ձեզ տեսնելու կու գամ . J'irai vous voir demain au soir .
Իրիկունն ժամանակն ո՛ւր պիտի անցունէք . Où pas-
serez-vous la soirée ? Եոյնպէս առաւի , ժամանակին
տարի կոչուած բաժանումը կը ցուցնէ . année, այն ժա-
մանակին տեսողութիւնը . Վեց տարի է որ եղբայրս ին-
ձի գրած է . Il y a six ans que mon frère ne m'a pas
écrit երջանիկ տարին այն է զոր մարդ առանց ձանձ-
րութեան եւ խօթութեան կ'անցունէ . Une année heu-
reuse est celle que l'on passe sans ennui et sans infirmité .

Ձեր տիկին մայրը .

Madame votre mère .

Ձեր օրերդ բոլորը .

Mademoiselle votre sœur .

Ձեր օրերդ բոլորէրը .

Mesdemoiselles vos sœurs .

Անձ մը .

Une personne .

ԳԻՏ . Բ . Personne, կըր անձ կը նշանակէ , անուն է
եւ իզական է . յօդով կը գործածուի , la կամ une per-
sonne . ԴՔ . les personnes . կըր ոչ ոք կը նշանակէ , ա-
նորոշ գերանուն է (pronom indéfini) , թէ արանց եւ
թէ կանանց համար կ'ըսուի , առանց յօդի կը գործա-
ծուի , եւ յօքնակի չունի . Personne n'est plus joli que
vous, madame . Personne n'est plus grand que ce mon-
sieur .

Ականջի ցաւը .

Le mal d'oreille .

Սրտի թալուկ (խառնուիլ) .

Le mal de cœur .

Փսրի ցաւը .

Le mal de ventre .

Ատամբոսի ցաւը .

Le mal d'estomac .

Ստամոքսի ցաւ ունի .

Elle a des maux d'estomac.

Քոյրը սաստիկ զլխու ցաւ ունի ,

Sa sœur a un violent mal de tête.

ՍՏԱՅԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆՔ ԻԴԱԿԱՆ

Եզ .

Իմին , քուկինդ , անորը կամ Լa mienne, la tienne, la si-
իննը . enne.Մերինը , ձերինը , անոնցը կամ Լa nôtre, la vôtre, la leur-
իննցը .

Յոք .

Իմիններս , քուկիններդ , ելն . Les miennes, les tiennes, les
siennes.Մերինները , ձերինները , ելն . Les nôtres, les vôtres, les
leurs.

ԴԻՏ. Գ. Notre, votre ածականաց օ ին վրայ պա-
րոյկ (') accent circonflexe չի գրուիր . notre père, votre
mère. բայց երբ այս բառերը գերանուն են , օ ին վր-
այ պարոյկը գնելու է : Le nôtre, la vôtre, ելն :

Ի՞մ գրիչս թէ անոնն ունիք . Avez-vous ma plume ou la
sienne ?

Սնորն ունիմ . J'ai la sienne.

Ձեր մօրաքեռն ի՞նչ գրկել կ'ուզէք . Que voulez-vous envoyer à
votre tante ?Անոր քաջար մը գրկել կ'ուզեմ . Je veux lui envoyer une
tourte.Անոր պտուղ ալ գրկել կ'ուզէ՞ք . Voulez-vous lui envoyer aussi
des fruits ?

Կ'ուզեմ գրկել .
{ Je veux lui en envoyer.
{ Je lui en enverrai.

Գիրքերը քոյրերուս գրկեցիք . Avez-vous envoyé les livres
à mes sœurs ?

Ղբկեցի . Je les leur ai envoyés.

Ցաւը, la douleur.	Հօրեղբօրացիկը, la cousine.
Քաշաքը, la tourte.	Եղբօր, քրոջ աղջկանը, la nièce.
Դեղձը, la pêche.	Աղախինը, la servante.
Կապույտը, la fraise.	Աղապատը (կին), la parente.
Կեռաւոր, la cerise.	Դրացին (կին), la voisine.
Լրագիրը, la gazette.	Խոհակերը (կին), la cuisinière.
Վաճառքը, la marchandise.	Քեռայրը, le beau-frère.
Հօրաքրոջը } la tante.	Եղբօրը կինը, la belle-sœur.
Մօրաքրոջը }	

ԴԻՅ. Դ. Հետեւեալ անուններուն իդականներն աւարականներէն տարբեր են.

Ար.

Իդ.

Աբրա մը, un abbé.	Աբրաատուհի մը, une abbessé.
Դերասան մը, un acteur.	Դերասանուհի մը, une actrice.
Դեսպան մը, un ambassadeur.	Դեսպանուհի մը, une ambasadrice.
Աշկերտ մը (արհեստի), un apprenti.	Աշկերտուհի մը, une apprentie.
Հովիւ մը, un berger.	Հովուուհի մը, une bergère.
Բարեբաւ մը, un bienfaiteur.	Բարեբաւուհի մը, une bienfaitrice.
Կոմս մը, un comte.	Կոմսուհի մը, une comtesse.
Կարուիչ մը, un danseur.	Վարձակ մը, une danseuse.
Աստուած մը, un dieu.	Աստուածուհի մը, une déesse.
Դուքս մը, un duc.	Դքսուհի մը, une duchesse.
Կայսր մը, un empereur.	Կայսրուհի մը, une impératrice.
Հիմնադիր մը, un fondateur.	Հիմնադիր կին մը, une fondatrice.
Առիւծ մը, un lion.	Մատակ առիւծ մը, une lionne.
Հեթանոս մը, un païen.	Հեթանոս կին մը, une païenne.
Դեղացի մը, un paysan.	Դեղացի կին մը, une paysanne.
Իշխան մը, un prince.	Իշխանուհի մը, une princesse.
Պաշտպան մը, un protecteur.	Պաշտպան կին մը, une protectrice.
Թագաւոր մը, un roi.	Թագուհի մը, une reine.

ԳԻՏ. Ե. Արուեստաւորաց անուններ , երբ այն արուեստները ընդհանրապէս արք կը կատարեն , իզական չունին , եւ առանց վտիտիսութեան կանանց համար եւս կ'ըսուին . ինչպէս են՝ auteur, մատենագիր . sculpteur, անդրիագործ . peintre, նկարիչ . poète, քերթող :

Անիկա (կին) աղէկ քերթող է . Elle est bon poète.

Նկարիչ է (կնոջ մը համար) . Est-elle peintre ?

Մատենագիր է (կին մը) . Elle est auteur.

Գողել . 2. վարձել . Louer.

Արդէն սենեակ մը վարձեցի՞ք . Avez-vous déjà loué une chambre ?

Խոստովանել , ճանչնալ .

Convenir de quelque chose.

Ասիկա կը խոստովանի՞ք .

Convenez-vous de cela ?

Կը խոստովանիմ .

J'en conviens.

Ձեր յանցանքը կը խոստովանի՞ք . Convenez-vous de votre faute ?

Կը խոստովանիմ որ ասիկա Je conviens que c'est une
յանցանք է . faute.

Խոստովանել .

Avouer, confesser.

Այնչափ .

Tant.

Այնչափ մոմ ունի որ ամէնը Elle a tant de chandelles
վառել անհնար է . qu'elle ne saurait les brûler
toutes.

Պաղել . Se refroidir.

Հարուսի բլլալ . S'enrhumer.

Հիւանդ ընել .

Rendre malade.

Եթէ այնչափ կ'ուտէք , ասիկա Si vous mangez tant, cela
ձեզ հիւանդ կ'ընէ . vous rendra malade,

ԳԻՏ. Զ. Երբ նախընթաց նախադասութիւն մը նորէն կը յիշուի , il դերանուամբ կը սկսի խօսքը , երբ նախընթաց նախադասութիւնը չի յիշուիր , cela ով կը սկսի . զոր օրինակ ,

Ձեր հրացանն ինծի փոխ տալ Vous convient-il de me prêter
ձեզի կը յարմարի՞ք . votre fusil ?

Ձայն ձեզի փոխ տալ ինծի չի Il ne me convient pas de vous
յարմարիք . le prêter.

Այդ (բանք) թե՛ք չի յարմար։ Cela ne me convient pas-
բեր :

Ա՛յք հարբուխ առիք : Où vous êtes-vous enrhumé ?

Օրերոյէն ելած ասեմա առիք : Je l'ai gagné en sortant de
l'opéra. »

Հարբուխ առնուիք : Être enrhumé.

Հարբուխք , le rhume. Հազք , la toux.

Յրտառու թիւնք : Le refroidissement.

Կուրծքի հարբուխ առնիմք : J'ai un rhume de poitrine.

Հազ առնիք : Vous avez un rhume de poi-
trine.

Կուրծք , la poitrine. Ըղեղք , le cerveau.

473. Հրահանգ

Ձեր հօրեղբորորդին ո՛ւր է . — Խահանոցն է . — Ձեր
խահակերուհին ապուրն բրա՛ւ (սպարաաստե՛ց) . — Բրաւ ,
քանդի ապուրը սեղանն է . — Ձեր տիկին մայրն ո՛ւր
է . — Եկեղեցին է . — Ձեր քոյրը դպրոց դնա՛ց . — Գը-
նաց . — Ձեր մայրը սառնակ եկեղեցի կ'երթա՛յ . — Ամէն
առաւու եւ ամէն իրիկուն կ'երթայ . — Առաւան ժա-
մը քանիի՛ն եկեղեցի կ'երթայ . — Ելլելուն պէս կ'եր-
թայ . — Ժամը քանիի՛ն կ'ելլէ . — Արեւը ծագելուն
կ'ելլէ . — Այսօր դպրոց կ'երթա՛ք . — Կ'երթամք .
— Գպրոցն ի՞նչ կը սորվիք . — Կարդալ , գրել եւ խօ-
սել կը սորվիմք . — Ձեր հօրաքոյրն ո՛ւր է . — Փոքր
քրոջս հետ տեսարան դնաց . — Ձեր քոյրերն այս ի-
րիկուն օրերայի կ'երթա՛ն . — Ոչ , տիկին , կաքաւի
դպրոցը կ'երթան . — Գաղիերէնի դպրոցը չե՛ն եր-
թար . — Առաւուն հոն կ'երթան , բայց իրիկունը չեն
երթար . — Ձեր հայրը որսի դնա՛ց . — Որսի չկրցա՛ւ
երթալ , քանդի հարբուխ առի . — Որսի երթալ կը սի-
րէ՞ք . — Կ'ուզեմ մանաւանդ ձկնորսութեան երթալ
քան որսի երթալ . — Ձեր հայրը դեռ գե՛ղն է . — Ա-
յս , տիկին , դեռ հոն է . — Ի՞նչ կ'ընէ հոն . — Որսի

և. ձկնորսութեան կ'երթայ . — Գեղը որս բրի՞ք . — Բոլոր ցորեկ որս բրի . — Մօրս տունը սրչափ ատեն կեցաք . — Բոլոր երեկոյն հոն կեցայ . — Շատո՞նց է որ զղեակը գացած չէք . — Անցեալ շաբաթ դայի . — Հոն շատ մարդ գտա՞ք . — Երեք անձինք միայն գտայ . կոմսը , կոմսուհին և անոնց գուստրը :

174. Հրահանգ

Այս աղջիկներն իրենց եղբարցը չափ խելօք են . — Անոնցմէ աւելի խելօք են . — Ձեր քոյրերը Գերմաներէն խօսել գիտե՞ն . — Ձեն գիտեր , բայց կը սորվին . — Ձեր մօրը բան մը բերի՞ք . — Անոր աղէկ տըտուղներ և. գեղեցիկ զաքար մը բերի . — Ձեր եղբօր աղջիկները ձեզի ի՞նչ բերին . — Մեզի աղէկ կեռաս , աղէկ ելակ և. աղէկ գեղձ բերին . — Գեղձ կը սիրէ՞ք . — Շատ կը սիրեմ . — Ձեր քոյրը ձեզի սրչափ գեղձ տուաւ . — Քսանէն աւելի տուաւ , — Այս տարի շատ կեռաս կերա՞ք . — Շատ կերայ . — Ձեր փոքր քրոջը տուի՞ք . — Անոր այնչափ տուի որ ամէնը չի կրնար ուտել . — Ձեր բարի դրացուհւոյն ինչո՞ւ չտուիք : — Ուղեցի տալ , բայց առնուլ չուզեց , քանզի կեռասը չի սիրեր . — Անցեալ տարի շատ տանձ (poire) եղաւ . — Շատ եղաւ . — Ձեր հօրեղբօրաղջիկն ելակ ունի՞ . — Այնչափ ունի որ ամէնը չի կրնար ուտել :

175. Հրահանգ

Ձեր քոյրերն ինչո՞ւ տեսարան չեն երթար . — Ձեն կրնար երթալ , քանզի հարբուխ ունին , և. ասիկա զանոնք շատ հիւանդ կ'ընէ . — Ռ'ւր հարբուխ առին . — Երէկ իրիկուն օքերայէն ելլելու ատեն առին , — Ձեր քրոջը կը յարմարի՞ (կ'ախորժէ՞) գեղձ ուտել . — Անկէ ուտել անոր չի յարմարիր , քանզի արդէն շատ կե-

բաւ , եւ եթէ բոլորն ուտէ , առիկա զանի հիւանդ
կ'ընէ . — Անցեալ դիւեր աղէկ քնացա՞ք . — Աղէկ չը
քնացայ , քանզի աղաքս սննեկիս մէջ չառ աղմուկ
բրին . — Արէկ իրիկուն ս'ըք էիք . — Բնոայրիս տունն
էի . — Ձեր եղբորը կիներ տեսա՞ք . — Տեսայ . — Ի՞նչ
սէս է . — Ստորահանէն աւելի աղէկ է . — Իսպաղի՞ք .
— Զիսպաղինք , այլ քանի մը աղէկ գիրքեր կարդա-
ցինք . քանզի եղբորս կիներ կ'ուղէ մանաւանդ կար-
դալ քան խաղալ . — Այսօր լրագիրը կարդացի՞ք .
— Կարդացի . — Նոր բան մը կայ . — Նոր բան մը չը
կարդացի . — Ո՛րք էիք , քանի որ ձեզ չտեսայ . — Վի-
էնա , Բարիդ եւ Պէրլին էի . — Հօրաքնոս խօսեցա՞ք .
— Խօսեցայ . — Ի՞նչ կ'ըսէ . — Կ'ըսէ թէ ձեզ տեսնել
կ'ուղէ . — Գրիչո ս'ըք գրիք . — Նստարանին վրայ դը-
րի . — Այսօր ձեր եղբորաղջիկը տեսնելու միտք ու-
նի՞ք . — Ձանի տեսնելու միտք ունիմ , քանզի ինծի
խոստացաւ մեր հետ ճաշել . — Կը դարմանամ այս ըն-
տանիքին վրայ , քանզի հայրն անոր թաղաւորն է ,
եւ մայրը՝ թաղուհին . աղաքն ու ողաժաւորներն այս
աւերութեան հաւատակներն են . ազոց ուսուցիչները
ողաչանեաններն են , որ թաղաւորին եւ թաղուհոյն
հետ կոտորակութեան խնամեցը մասնակից են . բարի
դատախարակութիւնը որ ազոց կը արուի՝ վնասեալին
թաղն է :

476. Հրահանգ

Արդէն սննեակ մը վարձեցի՞ք . — Հատ մը վարձե-
ցի . — Ո՛րք վարձեցիք . — Վարձեցի զգոյն Լիլիոմ փու-
ղոցը , թիւ հարիւր յիսուն եւ երկու . — Որո՞ւ տու-
նը (քով) վարձեցիք . — Այն մարդուն տունը (քով)
որոյ սրտին ձի մը գնեց . — Ձեր հայրը որո՞ւ համար
թննեակ մը վարձեց . — Հատ մը վարձեց իւր սրտոյն

համար որ Գաղիայէ նոր եկաւ . — Ինչո՞ւ ձեր խոստումը չբռնեցիք . — Ձեմ յիշեր ձեզի խոստացածս . — Ձմեղ անցեալ հինգշաբթի նուազածութեան տանել չխոստացա՞ք . — Կը խոստովանիմ (կ'ընդունիմ) որ ձեզի դայդ խոստանալու աղէկ չըրի . սակայն նուազածութիւնը տեղի չունեցաւ . — Ձեր եղբայրն իւր յանցանքը կը խոստովանի՞ր . — Կը խոստովանի . — Ձեր հօրեղբայրն այս տոմսակին վրայ ի՞նչ կ'ըսէ . — Կ'ըսէ թէ աղէկ դրուած է . բայց կը խոստովանի թէ աղէկ չըրաւ նաւապետին դրկելուն . — Ձեր յանցանքն հիմա կը խոստովանի՞ք . — Կը խոստովանիմ որ ասիկա յանցանք է . — Վերարկուս սէր դտաք . — Կապոյտ սեւեակին մէջ դտայ . — Բեզոյրս ծառին կախել կ'ուզէ՞ք . — Կախել կ'ուզեմ . — Այսօր ի՞նչպէս էք . — Շատ աղէկ չեմ . — Ի՞նչ ունիք . — Սաստիկ գլխացաւ մը եւ հարբուխ մը ունիմ . — Ո՞ւր հարբուխ առիք . — Նըէկ իրիկուն տեսարանէն ելած ատենս առի :

ԵՒ. ԳԱՍ. Cinquante-septième Leçon.

ԸՆԴՈՒՆ. ՆԵՐԿԱՅ. Du participe présent.

Գաղիերէն բայերուն ընդունելութիւններկայն՝ սահմանական ներկայ յօքնակի Ա. դէմքէն կը շինուի՝
ons Ե ant ի փոխելով :

1.	Լժ.	Nous parlons,	parlant.
2.	„	Nous finissons,	finissant.
3.	„	Nous recevons,	recevant.
4.	„	Nous rendons,	rendant.

Հետեւեալ հինգ բայերը կը զարտուղին .

Avoir, ayant. Etre, étant. Echoir, échéant. Savoir, sachant. Seoir, séant.

ԳԻՏ. Ա. Echoir, պայմանադրի, փոխանակադրի, ելն, պայմանաժամին լրանալուն կ'ըսուի : Seoir զգեստի մը մէկուն աղէկ յարմարելուն, վաշկելուն կ'ըսուի (յազ-էել) :

ԳԻՏ. Բ. Ընդունելութիւն ներկայն Վաղիերէնի մէջ ստէպ կը դործածուի, մանաւանդ երբ տէր բայի մը միեւնոյն ժամանակի մէջ երկու դործողութիւն կա-տարելը բացատրել կ'ուզուի . եւ Հայերէն քանի մը կերպով կը թարգմանուի . այսինքն՝ աներևոյթին հետ ստեփ բառը գնելով, աներևոյթին դործիականովը, եւ երբեմն ող մասնիկով :

Cet homme mange en cou-
rant.

Այս մարդը վազելու տակնը
կ'ուտէ .

Je corrige en lisant.

Կարդալու տակնս կը սրբա-
դրեմ .

Je questionne en ensei-
guant.

Սորվեցնելու տակնս հարցում
կ'ընեմ, կամ Հարցումներ
ընելով կը սորվեցնեմ .

Vous parlez en me répon-
dant.

Ինծի պատասխանելով կը խօ-
սիք .

Pourquoi as-tu menti, sa-
chant pourtant que cela
est défendu ?

Ինչո՞ւ տակցիր, գիտնալով որ
տսիկա արգելեալ է .

Tout voyageur venant de
Rome dit qu'il a vu le pape.

Հռոմէն եկող ամէն ճամբորդ
կ'ըսէ թէ Պապը տեսաւ .

Cet homme qui me demande
de l'argent, ayant la manie
du jeu, je ne lui prêterai
pas un liard.

Այս մարդուն որ, խաղալու
մոլութիւն ունենալով, ինէ
ստակ կը խնդրէ, լուծա մը
անգամ փոխ չեմ տար .

Ընդունելութիւն ներկայն Վաղիերէն կը ցուցնէ նա-
եւ պատճառ, եւ այն տակն շատ անգամ en նախա-
դրութեամբ կը դործածուի :

Dieu étant juste, il récom-

Առաւած, վասն զի արդար է,

pense la vertu.

առաքինութիւնը կը վարձա-
տրէ .

Հարցունել, հարցում ընել. Questionner.

Փողպատը, la cravate. Կառքը, la voiture. Տունը, la mai-
son. Նամակը, գիրը, la lettre. Սեղանը, la table. Հնարանիքը,
la famille. Խոստումը, la promesse. Արունքը, la jambe. Կո-
կորդի ցաւը, le mal de gorge. Կոկորդը, la gorge.

Կոկորդա կը ցաւի.

J'ai mal à la gorge.

Միս (ուտելու), la viande.

Միս, մարմին (մարդոյ, անաս-
նոյ), la chair.

Աղած միս.

De la viande salée.

Դալար, թարմ միսը.

De la viande fraîche.

Դալար եղան միս.

Du bœuf frais.

Զով ջուր.

De l'eau fraîche.

Կերակուրը, ջամբը.

L'aliment.

Խորտիկը.

Le mets.

Աղած խորտիկներ.

Des mets salés.

Կաթնեղէն.

Du laitage.

Ճամբորդը.

Le voyageur.

Քալել.

Marcher (avoir ուղ).

Այսօր շատ քալեցի.

J'ai marché beaucoup au-
jourd'hui.

Մըն մը երթալ.

Faire un mille.

Փարսախ մը (ժամու մը ճամ-
բայ) երթալ.

Faire une lieue.

Քայլ մը ընել.

Faire un pas.

Մեջոց բանեցնել.

Faire des démarches.

Ճամբորդութիւն մ'ընել.

Faire un voyage.

Ճառ մը ըսել.

Faire un discours.

Գործ մը.

Une affaire.

Գործ ընել.

Faire des affaires.

Քանի մը խառնուել.

Se mêler de quelque chose.

Ի՞նչ բանի կը խառնուիք.

De quoi vous mêlez-vous?

Իմ գործերուս կը խառնուիմ.

Je me mêle de mes propres
affaires.

Այս մարդը միշտ ուրիշներուն

Cet homme se mêle toujours

գործերուն կը խառնուի .	des affaires des autres կամ d'autrui.
Ուրիշին գործերուն չեմ խառնուիր .	Je ne me mêle pas des affaires d'autrui.
Ուրիշը , ուրիշները .	Autrui (անորոշ գերանուն) .
Նկարչութեամբ կը զբաղի .	(Il se mêle de peindre. (Il s'occupe de peindre.
Նկարչութիւնը , la peinture.	Քիմիան , la chimie.
Քիմիադէտը , le chimiste.	Արուեստը , l'art (ար.) .
Նորանշան .	Etrange, singulier.
Օտարական .	Etranger.
Նորանշան , զարմանալի է .	C'est étrange.
Զբաղիլ . S'occuper. (de ով գոյականէ առաջ , à ով անգլ. անգլիէ առաջ) .	
Վերաբերիլ . concerner, regarder quelqu'un.	
ԳիՏ. Դ. Regarder quelqu'un կը նշանակէ նաեւ մեկուկ նայիլ .	
Թե՛ն չվերաբերան բանին խառնուել չեմ սիրեր .	Je n'aime pas à me mêler de ce qui ne me regarde pas.
Սո՛րկա մեկուն չի վերաբերիր .	Cela ne regarde personne.
Բան մը հոգը չըլլայ .	Ne pas se soucier de quelque chose.
Իրեն ձգել , քաշել .	Attirer.
Դադնիսը երկաթը կը քաշէ .	L'aimant attire le fer.
Անոր երգը զիս կը քաշէ .	Son chant m'attire.
Կախարդել , հիացնել .	Enchanter, charmer.
Կախարդեալ , հիացեալ եմ .	J'en suis charmé, enchanté (ար.) . J'en suis charmée, enchantée (կ.) .
Գեղեցկութիւնը , la beauté. Համահայնութիւնը , դաշն (ձայնի) , l'harmonie. Զայն , la voix. Կարողութիւն , le pouvoir. Խաղամոլութիւն , la manie du jeu. Մոլի սէր բանի մը , la manie.	

Կրկնել.

Répéter.

Կրկնում, la répétition. Սկիզբ, le commencement.

Խմաստութիւն, la sagesse. Ուսում, l'étude.

Տէրը, le seigneur, le monsieur, le maître.

Ազէկ յիշողութիւն մը, une bonne mémoire.

Յուշակ հաշուի (բուսուլա). le mémoire.

Սոխակ.

Le rossignol.

Ամէն սկիզբ դժուարին է.

Les commencements sont difficiles.

Ստեղծել.

Créer.

Ստեղծումը, la création. Ստեղծողը, le créateur, Երախտք, le bienfait. Տէրոջը երկիւղը, la crainte du Seigneur. Երկինքը, le ciel. Երկիրը, la terre. Միայնութիւնը, la solitude. Վարդապետութիւնը, la doctrine, la leçon. Բարութիւնը, la bonté.

Ալիւր, de la farine. Աղօրի, le moulin.

ԴԻՏ. Ե. ԽԴ. դասին մէջ ըսուեցաւ որ դերանուանական կամ փոխադարձ բայերը être օժանդակով կը խոնարհին : Բայց կան ուրիշ բայեր ալ որ փոխադարձ չեն, եւ être օժանդակը կ'ուզեն : Այսպէս են հետեւեալ բայերը :

Aller (*), երթալ.

Intervenir (*), միջամտել.

Arriver, հասնել.

Entrer, մտնել.

Déchoir (*), իյնալ.

Mourir (*), մեռնել.

Décéder, բաժնուել, մեռնել.

Naître (*), ծնանել.

Tomber, ընկնալ.

Partir (*), մեկնել.

Venir (*), գալ.

Sortir (*), դուրս ելլել.

Devenir (*), բլլալ.

Parvenir (*), հասնել, յաջ.

Disconvenir (*), ժխտել.

դել.

Դեռ չեկաւ (կնոջ մը համար).

Elle n'est pas encore venue.

Կանայք արդէն եկա՞ն.

Les femmes sont-elles déjà venues ?

Դեռ չեկան.

Elles ne sont pas encore venues.

ԴԻՏ. Գ. Etre ով խանարհող բայերուն ընդունելու թիւն անցեալը (part. passé) աէր բայիկն հետ սետիւ. եւ թուով կը համաձայնի :

477. Հրահանգ

Այսօր մեղի հետ հաշել կ'ուղէ՞ք . — Շատ հաճութեամբ . — Ի՞նչ խորանի ունիք , կամ , ի՞նչ ունիք ուտելու . — Աղէկ տալուք , թարմ միտ եւ աղած միտ , ինչպէս նաեւ կաթնեղէն ունինք . — Արթնեղէնը կը սիրէ՞ք . — Արիչ ամէն կերակրէ աւելի կ'ընտրեմ դայն . — Հաշելու պատրաստ էք . — Աստուատ եմ . — Ընդհուպ մեկնելու միտք ունի՞ք . — Չալ շարժու մեկնելու միտք ունիմ . — Միշտի կը հանապարհորդէք . — Այ , ակիկն , հօրեղբօրս հետ կը հանապարհորդեմ . — Հետի՞ թէ կառքով կ'երթաք . — Առաքով կը համբարդենք . — Զեր Պէրլին (բրած) վերջին համբարդութեան ատեն մէկուն հանդիպեցա՞ք . — Շատ համբարդներու հանդիպեցանք . — Այս ամառ ժամանակն ինչո՞վ անցունելու միտք ունիք . — Փոքր համբարդութիւն մը ընելու միտք ունիմ . — Զեր վերջին համբարդութեան ատեն շատ քաղեցի՞ք . — Քաղել շատ կը սերեմ , բայց հօրեղբայրս կառքով երթալ կը սիրէ . — Քաղել չուղեց . — Նախ քաղել ուղեց , բայց քանի մը քայլ ընելէն ետքը կառք հեծնել ուղեց , այնպէս որ շատ չքաղեցի . — Այսօր դպրոցն ի՞նչ ըրիք . — Մեր ուսուցչին մօտիկ ըրինք . — Ի՞նչ ըտաւ . — Ասաուծոյ բարութեան վրայ մեծ հաւ մը ըրաւ : Ըսելէն ետքը (թէ) , « Արկնու մը ուսմանց մայրն է , եւ աղէկ յիշողութիւն մը Ասաուծոյ մեծ երախտիքն է » , յաւել . « Ասաուած երկնի եւ երկրի արարիչն է , Տիրոջը երկիւղն ամէն խմատութեան սկիզբն է . — Բոլոր օրն այս պարտեղին մէջ ի՞նչ կ'ընէք . — Ար պատիմ . — Զեղ

խնչ բան հոն կը քաշէ . — Թռչնոց երդը զիս հոն կը քաշէ . — Սոխակներ կա՞ն . — Կան , եւ անոնց երդին համաձայնութիւնը զիս կը կախարդէ . — Այն սոխակները ձեր վրայ աւելի՞ կարողութիւն ունին քան նրկարչութեան (կամահարներու) գեղեցկութիւնը , կամ ձեր խանդակաթ մօրը ձայնը որ ձեզ այնչափ կը սիրէ . — Ար խոստովանիմ որ այս փոքրիկ թռչնոց երդին համաձայնութիւնը իմ վրայ աւելի կարողութիւն ունի քան իմ ամենէն սիրելի բարեկամացս ամենէն խանդակաթ խօսքերը :

178. Հրահանգ

Ձեր եղբորաղջիկն իւր միայնութեան մէջ ինչո՞վ կը զբօսնու . — Շատ կը կարգայ , եւ իւր մօրը նամակներ կը դրէ . — Ձեր հօրեղբայրն իւր միայնութեան մէջ ինչո՞վ կը զբօսնու . — Նկարչութեան եւ քիմիայի կը զբաղի . — Այլ եւս գործ չը՞նեն . — Այլ եւս չընեն , քանզի այնչափ տարւոք է որ չի կրնար (trop âgé pour) . — Ինչո՞ւ ձեր գործերուն կը խառնուի . — Սովորաբար ուրիշներուն գործերուն չի խառնուիր , բայց խմբներու կը խառնուի , քանզի զիս կը սիրէ . — Ձեր վարպետը ձեզի այսօր ձեր դասն արտասանել տուա՞ւ . — Արտասանել տուաւ . — Գիտցա՞ք . — Շատ աղէկ գիտցայ . համարներ այլ ըրի . բայց ձեզի ի՞նչ պէտք է (qu'est-ce que cela vous fait ?) , կ'աղաչեմ . — Նս սովորաբար չեմ խառնուիր ուրիշներուն գործերուն որ ինծի չեն վերաբերիր , բայց ձեզ այնչափ կը սիրեմ որ ձեր ըրածին մեծ շահ ունիմ . (je m'intéresse beaucoup à) . — Մէկը ձեր վրայ հոգ կ'ընէ՞ (se soucier) . — Մէկը հոգ չընեն իմ վրայ , քանզի չեմ արժեր (je n'en vaud pas la peine) . — Ձեր համարներն ո՞վ կը սրբադրէ . — Արպետս կը սրբադրէ . — Ի՞նչպէս կը

սրբազրէ . — Կը սրբազրէ կարգալով զանոնք , եւ զանոնք կարգալով ինծի կը խօսի . — Ձեր վարպետը ո՞րչափ բան կ'ընէ մէկէն (à la fois) . — Ձերս բան կ'ընէ միեւնոյն ժամանակի մէջ . — Ի՞նչպէս . — Կը կարգայ եւ կը սրբազրէ համարներս , ինծի կը խօսի եւ միանգամայն հարցումներ կ'ընէ . — Ձեր օրիորդ քոյրը կաքաւելու ատենը կ'երգէ . — Աշխատելու ատենը կ'երգէ , բայց կաքաւելու ատենը չի կրնար երգել . — Ձեր մայրը մեկնեցա՞ւ . — Գեւ չմեկնեցաւ . — Ե՛րբ պիտի մեկնի . — Վաղիւ առտուն պիտի մեկնի . — Ժամը քանի՞ն . — Ժամը եօթին քառօրդ մնացած . — Ձեր քոյրերը հասա՞ն . — Գեւ չհասան , բայց այս իրիկուն կը սպասենք . — Երեկոյն մեզի հետ պիտի անցունեն . — Մեզի հետ պիտի անցունեն , քանզի խօստացան . — Առաւօտեան միջոյն (la matinée) ո՞ր անցուցիք . — Գեղն անցուցի . — Ամէն առտու գեղ կ'երթա՞ք . — Ամէն առտու չեմ երթար , այլ շաբաթն երկու անգամ . — Ձեր եղբոր աղջիկն ինչո՞ւ զիս տեսնելու չեկաւ . — Շատ հիւանդ է , եւ քոյր ցերեկն իւր սենեակն անցուց :

ԵՐ. ԳԱՍ. Cinquante-huitième Leçon.

ԱՆՅԵԱԼ ԱԳԱՌՆԻ

(Du futur Passé կամ Composé)

Անցեալ ապամինն բաղադրեալ ժամանակ է , եւ կը չիմտի օժանդակին պարզ ապամիէն առ բային ընդունելութիւն անցեալէն :

Անրած պիտի ըլլամ .

J'aurai aimé .

„ „ Ըլլաս .

Tu auras „

„ „ Ըլլած .

Il, elle aura aimé .

Սերած պիտի ըլլանք .	Nous aurons aimé.
„ „ ըլլաք .	Vous aurez „
„ „ ըլլան .	Ils, elles auront „
Եկած „ ըլլամ .	Je serai venu, (եղ.) venue.
„ „ ըլլաս .	Tu seras „ „ „
„ „ ըլլայ .	{ Il sera „ „ „
	{ elle sera venue.
„ „ ըլլանք .	Nous serons venus, (եղ.) ve-
	nues.
„ „ ըլլաք .	Vous serez „ „ „
„ „ ըլլան .	{ Ils seront venus.
	{ Elles seront venues.
Գողուած պիտի ըլլամ .	J'aurai été loué, (եղ.) louée.
„ „ ըլլաս .	Tu auras été „ „ „
„ „ ըլլայ .	{ Il aura été loué.
	{ Elle aura été louée.
„ „ ըլլանք .	Nous aurons été loués, louées.
„ „ ըլլաք .	Vous aurez „ „ „
„ „ ըլլան .	{ Ils auront „ „ „
	{ Elles „ „ „ louées.

Մնալ . rester . Մնացորդ . պահել . avoir de reste .

Երբ ձին վճարեմ, ինծի տասը սկուտ միայն պիտի մնայ .	Quand j'aurai payé le che- val, il ne me restera que dix écus.
Ձեզի ո՞րչափ ստակ կը մնայ .	Combien d'argent vous res- te-t-il ?
Ինծի ֆրանք մը կը մնայ .	Il me reste un franc.
Ինծի ֆրանք մը միայն կը մնայ .	Il ne me reste qu'un franc.
Ձեր եղբորը ո՞րչափ կը մնայ .	Combien reste-t-il à votre frère ?
Անոր մէկ սկուտ կը մնայ .	Il lui reste un écu.
Ձեր քրոջը ո՞րչափ կը մնայ .	Combien reste-t-il à votre sœur ?
Անոր երեք սու միայն կը մնայ .	Il ne lui reste que trois sous.
Ձեր եղբայրներուն ո՞րչափ կը մնայ .	Combien reste-t-il à vos frères ?
Անոնց մէկ լուի (ստակ) կը մնայ .	Il leur reste un louis.

Երբ գերեակին վճարեն, անոնց *Quand ils auront payé le*
 հարկի քիւնք պիտի մնայ. *tailleur, il leur restera*
cent francs.

ԴԻՏ. Ա. Երբ երկու ապանի գործողութիւնն կայ,
 ստորաբար ասա՞ ըլլալու գործողութիւնն անցնալ
 ապանի կը դրուի. վերջն ըլլալու գործողութիւնը՝
 պարզ ապանի:

Երբ մերարեւս տունն ըլլամ, *Quand je serai chez ma*
 դիւ տեսնելու կու գա՞ք. *tante, viendrez-vous me*
voir ?

Երբ գրելը լմցնէք, թնծի հետ *Quand vous aurez fini d'é-*
 պադա մը ընելու կու գա՞ք. *crire, viendrez-vous faire*
un tour de promenade
avec moi ?

Պիտի խաղաք, երբ ձեր գատը *Vous jouerez, quand vous*
 լմցնէք. *aurez fini votre thème.*

Ի՞նչ պիտի ընէք, երբ ճաշէք. *Que ferez-vous, quand vous*
aurez diné ?

Երբ ձեր եզրօրր հետ խօսիմ, *Quand j'aurai parlé à votre*
 պիտի գիտնամ թէ ինչ ը- *frère, je saurai ce que j'ai*
 նելու եմ. *à faire.*

Faire քայտի եղած դադիարանութիւնները.

Il fait chaud, froid, clair, obscur. *Տաք, ցուրտ, լուսա-*
ւոր, մութ է.

Il fait de la boue. *Յէթ է.*

Fait-il sale dehors, կամ dans *Դուրսը, կամ փողոցն աղտոտ*
 la rue ? *է.*

Fait-il de la poussière ? *Փռչի՞ է.*

Il fait beaucoup de pous- *Հոսա փռչի է.*
 sière.

Դուրսը.

Dehors.

Մտնել.

Entrer dans.

Սենեակս մտնել կ'ուզէ՞ք.

Voulez-vous entrer dans ma
chambre ?

Մտնել կ'ուզեմ. Je veux y entrer.
 Հոն պիտի մտնե՞ք. Y entrerez-vous ?
 Պիտի մտնեմ. J'y entrerais.

Նստել. s'asseoir. Etre assis, իգ. assise.

Մեծ աթոռին վրայ նստած է. Il est assis sur la grande chaise.

Նստաբանին վրայ նստած է (կնն) . Elle est assise sur le banc.

Լեցունել. Remplir de.

Շիշ մը գինւով լեցունել. Remplir de vin une bouteille.

Այս շիշը ջրով կը լեցունե՞ք. Remplissez-vous d'eau cette bouteille ?

Քսակս ստակով կը լեցունեմ. Je remplis ma bourse d'argent.

Փորը մնով կը լեցունէ. Il se remplit le ventre de viande.

Գրպան (ճէպ). La poche.

Մինա՞յ եկաք. Etes-vous venu tout seul ?

Ոչ, բոլոր մարդիկս բերի. Non, j'ai amené tout mon monde.

Տանել. Mener. porter.

ԴԻՏ. Բ. Mener, կը նշանակէ տանել բան մը որ կըր-
 նայ քալել դալ. porter, վերցունելով տանել է : Նայել
 պէտք է դիմնալ amener եւ apporter բայերուն հա-
 համար :

Այս շունն ախոռը տանել
 կ'ուզե՞ք. Voulez-vous mener ce chien
 à l'écurie ?

Տանել կ'ուզեմ. Je veux l'y mener.

Այս հրացանը հօրս կը տա-
 նե՞ք. Portez-vous ce fusil à mon
 père ?

Անոր կը տանիմ. Je le lui porte.

Գաւազանք. la canne. Ախոռք. l'écurie.

Բերել. Amener, apporter.

Բոլոր իւր մարդիկը բերաւ. Il a amené tout son monde.

Ձեր եղբայրը բերե՞ք. Avez-vous amené votre
 frère ?

Յեբի .	Je l'ai amené.
Ձխաղանին ըսիք որ ձին խնի բերէ .	Avez-vous dit au palefrenier de m'amener le cheval ?
Վարդանդասապա , ձխաղա .	Le palefrenier.
Նը (սէյիս) .	
Դերբերս խնի կը բերե՞ք .	M'apportez-vous mes livres ?
Կը բերեմ .	Je vous les apporte.
Իջնել .	Descendre.
Հորն իջնել .	Descendre dans le puits.
Լեռնն իջնել .	,, la montagne.
Գետն իջնել .	,, la rivière.

ԴԻՏ. Դ. Descendre, իջնել, բայք երբ հայցական խնն
դիր կ'ամուսնու , avoir ով կը խոնարհի . այլապէ՛ք être ով .
դոր օրինակ , il a descendu la montagne. Լեռնն իջաւ .
Elle est descendue d'une famille honorable. Պատուաւոր
ընտանիքէ իջած է : Այսպէս է նաեւ monter, ելլել
բայք :

Ելլել (վեր , վրան) .	Monter.
Լեռն ելլել .	Monter la montagne.
Ձեր եղբայրն ո՞ւր գնաց .	Où votre frère est-il allé ?
Բարձր ելաւ .	Il a monté la colline.
Ձի ելլել (հեծնել) .	Monter à cheval.
Կառք ելլել .	Monter en voiture.
Նաւ մը ելլել .	Monter sur un vaisseau.

Աղաչել .	Prier (երբէ կարք de ով ա- նկրեւոյթի կ'ուղէ , փոխա- նակ գիմուսք բայի) .
Ձեր եղբորը կ'ուղէ՞ք աղաչել որ իջնէ .	Voulez-vous prier votre frère de descendre ?

Մորսքը , la barbe. Գետակը , la rivière. Գետը , le fleuve.
Հեղեղը , le torrent.
Գետն ի վեր երթալ . Remonter le fleuve.

179. Հրահանգ

Ձեր ծնողքը վաղը գեղ պիտի երթան . — Պիտի
չերթան , քանզի փոշի է . — Այսօր պատելու պիտի
երթանք . — Պատելու պիտի չերթանք , քանզի դուր-
սը շատ աղտոտ է . — Այդ լեռան ետին աղցականիս
դղնակը կը տեսնէ՞ք . — Այր տեսնեմ . — Հոն մանե՞նք .
— Մանենք , եթէ ձեզի հաճոյ է . — Այս օննակը
մանել կ'ուզէ՞ք . — Հոն չեմ մտներ , քանզի հոն մուխ
(de la fumée) է . — Բարի լոյս , տիկին . — Մանել
չէ՞ք ուղեր . — Նստել չէ՞ք ուղեր . — Այս մեծ աթոռ-
ոն վրայ նստիմ . — Կ'ուզէ՞ք ինծի ըսել թէ ինչ ե-
ղաւ ձեր եղբայրը . — Ձեզի ըսեմ . — Ձեր քոյրն ո՞ւր
է . — Ձէ՞ք տեսներ . — Նստարանին վրայ նստած է .
— Ձեր հայրը նստարանին վրայ նստած է . — Ոչ , ա-
թոռին վրայ նստած է . — Բոլոր ստակս ծախեցի՞ք
(վաճակեցի՞ք) . — Բոլորը չծախեցի . — Ո՞րչափ կը
մնայ քեզի . — Շատ չի մնար . հինգ ֆրանքէն աւելի
չի մնար . — Ձեր քոյրերուն ո՞րչափ ստակ կը մնայ .
— Անոնց երեք սկուտէն աւելի չի մնար . — Ձեր դուռ-
ձակին վճարելու համար ձեզի բաւական ստակ կը մը-
նայ . — Անոր վճարելու համար ինծի բաւական կը
մնայ . բայց եթէ վճարեմ , շատ չի մնար ինծի . — Ձեր
եղբայրներուն ո՞րչափ ստակ պիտի մնայ . — Անոնց
հարիւր սկուտ պիտի մնայ . — Իտալիա ե՞րբ պիտի
երթաք . — Իտալերէն սորվելուս պէս պիտի երթամ .
— Ձեր եղբայրները ե՞րբ Գաղիա պիտի երթան . — Գա-
ղիերէն գիտնալունս պէս պիտի երթան . — Ե՞րբ պի-
տի սորվին . — Աղէկ վարպետ մը գտնելունս պէս պի-
տի սորվին . — Մեզի ո՞րչափ ստակ պիտի մնայ , երբ
աչք ձիերը վճարենք . — Երբ վճարենք , մեզի հարիւր
սկուտ միայն պիտի մնայ :

180. Հրահանգ

Այս դարձէն բան մը կը շահի՞ք . — Շատ չեմ շահիր , բայց եղբայրս շատ կը շահի . քսակը ստակով կը լեցունէ . — Մըշտի ստակ շահեցա՞ք . — Շատ բան չշահեցայ , բայց հայրս շատ շահեցաւ . դրօշմը ստակով լեցուց . — Ինչո՞ւ չաշխատիր այս մարդը . — Ասահակ մին է , քանզի ուրիշ բան չընէր բայց եթէ բար օրն ուտել . փարը միշտ մտով կը լեցունէ , անպէս որ հիւանդ պիտի բլլայ , եթէ այնչափ ուտելը շարունակէ . — Այս շին ինչո՞վ լեցուցի՞ք . — Գինով լեցուցի . — Այս մարդը ձեռու հող պիտի տանի՞ . — Հող տանել կ'ուզէ . — Աղասաւորիս ո՞վ հող պիտի տանի . — Անդակապեալը հող պիտի տանի . — Ձեր աղասաւորը մեր ձերտուն հող պիտի տանի՞ . — Հող պիտի տանի . — Ձեր հանդերձներուն հող կը տանի . — Հող կը տանի , քանզի ամէն օր զանոնք կը խողանէ . — Երբէք գաղխական գինի խմած է՞ք . — Երբէք խմած չեմ . — Շատո՞նց է որ գաղխական հաց կերած չէ՞ք . — Երեք տարիի մօտ է որ կերած չեմ . — Բեռայրս ցաւցուցի՞ք . — Ես գանի չցաւցուցի , բայց այն իմ մատս կարեց . — Ինչո՞վ ձեր մաւր կարեց . — Այն գանակով զոր անոր փոխ տուիք :

181. Հրահանգ

Ձեր հայրը վերջապէս հասա՞ւ . — Ամէ՞ն՝ հարց դըռնէ հասաւ . բայց գէտ չգտայ . — Բժիշկը ձեր եղբայրը ցաւցո՞ւց . — Ցաւցուց , քանզի անոր մաւր կարեց . — Այս մարդուն օրունքը կարուեցա՞ւ . — Կըտրուեցաւ . — Ձեր աղասաւորէն զո՞հ է՞ք . — Շատ զոհեմ , քանզի ամէն բանի յարմար է . — Ի՞նչ գիտէ .

—Ամէն բան գիտէ . —Ձի հեծնել գիտէ . —Գիտէ .
 —Ձեր եղբայրը վերջապէս Անգղիայէ եկա՞ւ . —Ե-
 կաւ , եւ ձեզի գեղեցիկ ձի մը բերաւ . —Իւր ձիա-
 պանին ըսա՞ւ որ զանի բերէ . —Ըսաւ որ բերէ .
 —Այս ձիուն վրայ ի՞նչ կ'ըսէք . —Կ'ըսեմ որ գեղե-
 ցիկ եւ աղէկ է . եւ կ'աղաչեմ որ զանի ակոտը բե-
 րէք . —Երէկ ժամանակն ի՞նչ բանով անցուցիք .
 —Նուագածութեան դասի , եւ ետքը տեսարան .
 —Այս մարդը ե՞րբ հորն իջաւ . —Այս առտու իջաւ .
 —Ելա՞ւ . —Ճամ մըն է որ ելաւ . —Ձեր եղբայրն
 ո՞ւր է . —Իւր սենեակն է . —Կ'ուզէ՞ք անոր ըսել որ
 իջնէ . —Կ'ուզեմ ըսել , բայց դեռ հագուած չէ . —Ձեր
 բարեկամը տակաւին լեռան վրայ է . —Արդէն իջած
 է . —Գետակը ելա՞ք թէ իջաք . —Իջանք . —Հօր-
 եղբորորդին ձեզի խօսեցա՞ւ մեկնելէն առաջ . —Կառ-
 քը չմտած ինծի խօսեցաւ . —Եղբայրս տեսա՞ք .
 —Նաւը հեծնալէն առաջ տեսայ . —Կառքով երթալ
 աւելի՞ աղէկ է քան թէ նաւ հեծնելը . —Կառք հեծ-
 նելն աշխատութիւն չարժեք , ոչ ալ նաւը հեծնել ,
 երբ մարդ ճամբորդելու բաղձանք չունի :

ԾԹ. ԴԱՍ. Cinquante-neuvième Leçon.

ԱՆԿԱՏԱՐ. De l'imparfait.

Սահմանական անկատարը կը շինուի ընդունելու-
 թիւն ներկային ant մասնիկը ais ի փոխելով :

Ա. դեմք. Բ. դեմք. Գ. դեմք.

եզ.

ais.

ais.

ait.

Յգք.

ions.

iez.

aient.

Ա. 1. փ.	}	Je parlais, tu parlais, il parlait.
Parlant.		Nous parlions, vous parliez, ils parlaient.
Բ. 1. փ.	}	Je finissais, tu finissais, il finissait.
Finissant.		Nous finissions, vous finissiez, ils finissaient.
Գ. 1. փ.	}	J'apercevais, tu apercevais, il apercevait.
Apercevant.		Nous apercevions, vous aperceviez, ils apercevaient.
Դ. 1. փ.	}	Je rendais, tu rendais, il rendait.
Rendant.		Nous rendions, vous rendiez, ils rendaient.

Այս կանոնն էր կու. բացառութիւն կայ.

Ayant.	}	J'avais, tu avais, il avait.
		Nous avions, vous aviez, ils avaient.
Sachant.	}	Je savais, tu savais, il savait.
		Nous savions, vous saviez, ils savaient.

ԳԻՏ. Ա. Անկասար կը գործածուի, նախ՝ անցեալ գործողութեան մը տակնն կըսած գործողութիւն մը ըստ յիշեցու համար. երկրորդ՝ սովորական կամ սակայ կրկնուած գործողութիւն մը ըստ յիշեցու:

Երբ Պերլին էի, սակայ կ'երթայի բարեկամներս տեսնելու.	Quand j'étais à Berlin, j'allais souvent voir mes amis.
Սակայ Շանդ-Էլիզէ կ'երթայիք, երբ Բարիզ էիք.	Alliez-vous souvent aux Champs-Élysées, quand vous étiez à Paris?
Հռոմէացիքը արուեստներն ու գիտութիւնները կը մշակէին, և արժանիքը կը լարձաւ արեւին.	Les Romains cultivaient les arts et les sciences, et récompensaient le mérite.
Կը պատե՞ք.	Vous promeniez-vous?
Չէի պատեր.	Je ne me promenais pas.
Բարե՞ք էիք, երբ թագաւորն հան էր.	Étiez-vous à Paris lorsque le roi y était?
Հան էի, երբ այն հան էր.	J'y étais, lorsqu'il y était.

- Ո՛ւր էիք, երբ ես Լոնտրա էի. OÙ étiez-vous, lorsque j'étais à Londres ?
- Ե՛րբ կը նախաճաշէիք, երբ Գերմանիա էիք. Quand déjeûniez-vous lorsque vous étiez en Allemagne ?
- Կը նախաճաշէի, երբ հայրս կը նախաճաշէր. Je déjeûnais lorsque mon père déjeûnait.
- Կ'աշխատէի՞ք, երբ այն կ'աշխատէր. Travaillez-vous lorsqu'il travaillait ?
- Կ'ուսումնէի, երբ այն կ'աշխատէր. J'étudiais lorsqu'il travaillait.
- Ձուկ. du poisson. Որսի միս. du gibier.
- Երբ հօրս տունը կը բնակէի, աւելի կանուխ կ'ելլէի որչափ հիմա չեմ բնեղ. Quand je demeurais chez mon père, je me levais de meilleure heure que je ne le fais à présent (Տես Գրառ. ԾԴ. Դիւ. Բ.)
- Երբ այն երկիրը կը բնակէինք, ստեղծ ձկնորսութեան կ'երթայինք. Quand nous demeurions dans ce pays-là, nous allions souvent à la pêche.
- Երբ հիւանդ էի, բոլոր օրը անկողինը կը կենայի. Quand j'étais malade, je gardais le lit toute la journée.
- Անցեալ ամառ, մինչ գեղնէի, շատ պտուղ կար. L'été passé, pendant que j'étais à la campagne, il y avait beaucoup de fruits.
- Բան մը. une chose. Նոյն բանը. la même chose.
- Նոյն մարդը. Le même homme.
- Հաւասար է (նոյն բան է). C'est égal.
- Այսպիսի, այնպիսի մը. Un tel, (իդ.) une telle.
- Այնպիսի մարդ մը. Un tel homme.
- Այնպիսի մարդիկ. De tels hommes.
- Այնպիսի էին մը. Une telle femme.
- Այնպիսի կանայք. De telles femmes.
- Նման, այսպիսի. Pareil, (իդ.) pareille.
- Այսպիսի մարդիկ յարգանաց արժանի են. De pareils hommes méritent de l'estime.

Գուրս , hors de (նախ .) .	Դուրսը (մէ .) dehors.
Քաղքէն դուրս .	Hors de la ville.
Էկեղեցին քաղքէն դուրս է .	L'église est hors de la ville.
Քաղքէն դուրս ձեզի պիտի սպասեմ .	Je vous attendrai hors de la ville.
Այսօր մեր տունէն դուրս կը ճաշենք .	Aujourd'hui nous dinons hors de chez nous.
Քաղքին դուռը .	La porte de la ville.
Խարսքը .	La barrière.
Դուռն ուրեք .	Rarement.
Օղի , de l'eau de vie.	Կեանքը , la vie.
Խր կեանքը (ապրուստը) շա- հէլ .	Gagner sa vie à . . .
Կեանքս աշխատելով կը շահիմ .	Je gagne ma vie à travailler.
Խր կեանքը գրելով կը շահի .	Il gagne sa vie à écrire.
Ստակս աշխատելով կը շահիմ .	Je gagne mon argent en travaillant.
Այս մարդն իւր կեանքը ինչո՞ք կը շահի .	A quoi cet homme gagne- t-il sa vie ?
Շարունակել .	Continuer (ետեւէն եկած աներեւոյթը de ով կամ à ով .
Խր ճառը կը շարունակէ .	Il continue son discours.
Աղէկ ախորժակ մը .	Un bon appétit.
Պատմութիւն .	Le conte, la narration.
Եղիւրդը (գաւաթի մը , ելն .) .	Le bord (d'un verre, etc)
Եզր , ափն .	Le bord, la rive.
Ծովեզր .	Le bord de la mer.
Ծովին եղիւրդը .	Au bord de la mer.
Եզր ծովու .	Le rivage, la côte.
Մարդիկ .	Les gens.
Բարի մարդիկ են .	Ce sont de bonnes gens.

ԴԻՏ. Ա. Bord, ամէն ջուրի եզերքն կ'ըսուի . côte
ծովի եզերք է . rive, մեծամեծ գետերու համար կ'ըս-
ուի . rivage մինակ ծովու համար . Bord ջուրին կը
դպչի . côte ջուրէն վեր է . rivage ընդարձակ ծո-
ղեզր է :

ԴԻՏ. Բ. Gens արական է, բայց անոր նախագաս եղող ածականք՝ իգական կը գրուին: Եթէ gens էն ետքը de ով բառ մը դայ, ինչպէս gens de bien, gens de lettres, ելն, նախագաս ածականն արական կ'ըլլայ:

Չար մարդիկ են.
Ծեր մարդիկը.

Ce sont de méchantes gens.
Les vieilles gens.

Բայց gens ին յետագաս ածականներն արական կը գրուին:

Այս մարդիկն այնպէս չար են
ինչպէս վնասակար. Ces gens sont aussi mé-
chants que dangereux.

Եթէ gens էն առաջ tout ածականը միայն է, արական կը գրուի. Tous les gens. Եթէ tout ին եւ gens ին մէջտեղ ածական մը կայ, ոչ միայն այն ածականը, հապա նաեւ tout, իգական կ'ըլլայ, ինչպէս. Toutes les méchantes gens. Եթէ tout ին եւ gens ին մէջտեղի ածականն իգականաւոր է (անձայն e ով կը վերջաւորի), tout արական կը մնայ. Tous les honnêtes gens.

182. Հրահանգ

Կը սիրուէի՞ք երբ Տրեղտա էիք. — Ձէի ատուեր (ատելի չէի). — Ձեր եղբայրը կը սիրուէ՞ր երբ Լոնտրա էր. — Կը սիրուէր եւ կը յարգուէր. — Նոր Սպանիա էիք. — Հոն էի երբ դուք հոն էիք. — Ո՞վ կը սիրուէր եւ ո՞վ կ'ատուէր. — Անոնք որ խնօք, յարատեւ եւ հնազանդ էին՝ կը սիրուէին. եւ անոնք որ չար, ծոյլ եւ անհնազանդ էին՝ կը սպառժուէին, կ'ատուէին եւ կ'արհամարհուէին. — Պէրլին էիք, երբ Թագաւորն հոն էր. — Հոն էի, երբ այն հոն էր. — Ձեր հօրեղբայրը Լոնտրա՞ էր, երբ ես հոն էի.

—Հոն էր, երբ դուք հոն էիք. —Ո՞ւր էիք, երբ ես Տրեգտա էի. —Բարիդ էի. —Ձեր հայրն ո՞ւր էր, երբ դուք Վիէնա էիք. —Անգղիա էր. —Նոր նախաճաշ կ'ընէիք, մինչ Գաղիա էիք. —Լը նախաճաշէի, երբ հօրեղբայրս կը նախաճաշէր. —Կ'աշխատէի՞ք, երբ այն կ'աշխատէր. —Կ'ուսանէի, երբ այն կ'աշխատէր. —Ձեր եղբայրը կ'աշխատէ՞ր, երբ դուք կ'աշխատէիք. —Լը խաղար, երբ ես կ'աշխատէի. —Մեր նախնիքն ի՞նչ բանով կ'ապրէին. —Ձիամբ եւ որսի մասով միայն կ'ապրէին, քանզի ամէն օր որսի եւ ձկնորսութեան կ'երթային. —Հոռմայեցիք ի՞նչ մարդիկ էին. —Հաստ աղէկ մարդիկ էին, քանզի արուեստներն ու գիտութիւնները կը մշակէին եւ արժանիքը կը վարձատրէին. —Ձեր բարեկամները ստէպ տեսնելու կ'երթայի՞ք, երբ Պէրլին էիք. —Ստէպ զանոնք տեսնելու կ'երթայի. —Նրբեմն Շանդ-Էլիզէ կ'երթայի՞ք, երբ Բարիդ էիք. —Ստէպ կ'երթայի.

183. Հրահանգ

Ի՞նչ կ'ընէիք, երբ այս երկիրը կը բնակէիք. —Նրբ հոն կը բնակէինք, ստէպ ձկնորսութեան կ'երթայինք. —Պտտելու չէի՞ք երթար. —Նրբեմն պտտելու կ'երթայի. —Կանուխ կ'ելլէ՞ք. —Ոչ ձեզի չափ վաղ. բայց երբ հօրեղբորս տունը կը բնակէի, աւելի կանուխ կ'ելլէի քան որ հիմա կ'ընեմ (հիմա եւածէս աւելի կանուխ). —Անկողինը կը մնայի՞ք երբեմն, երբ ձեր հօրեղբորը տունը կը բնակէիք. —Նրբ հիւանդ էի, բոլոր օրն անկողինը կը մնայի (garder le lit). —Այս տարի շատ պտուղ կա՞յ. —Ձեմ գիտեր, բայց անցեալ ամառ, երբ դեղն էի, շատ պտուղ կար. —Ի՞նչ բանով կը շահիք ձեր կեանքը (ապրուստը). —Կեանքս աշխատելով կը շահիմ. —Ձեր

բարեկամն իւր կեանքը գրելով կը շահի . — Խօսելով
 եւ գրելով կը շահի . — Այս տեարք իրենց կեանքն
 աշխատելով կը շահին . — Քան մը չընելով կը շահին ,
 քանզի այնչափ ծոյլ են որ չեն աշխատիր (trop . . .
 pour) . — Ձեր բարեկամն ինչ բանով շահեցաւ այս
 ստակը . — Աշխատելով շահեցաւ . — Ինչո՞վ կը շահե-
 իք ձեր կեանքը , երբ Անդդիա էիք . — Կեանքս գը-
 ռելով կը շահէի . — Ձեր բարեկամն իւր կեանքը գը-
 ռով կը շահէր . — Աշխատելով կը շահէր , — Այսպիսի
 անձ մը երբէք տեսա՞ք . — Այնպիսի մը երբէք չտե-
 սայ . — Մեր եկեղեցին արդէն տեսա՞ք . — Դեռ տե-
 սած չեմ . — Ո՞ր է . — Քաղաքէն դուրս է . եթէ տե-
 նել կ'ուզէք , ձեզի հետ երթամ ցուցնելու դայն .
 — Ծովին եղերքը բնակող մարդիկ ինչո՞վ կ'ապրին .
 — Ձկնորսութեամբ միայն կ'ապրին . — Ինչո՞ւ այլ չէք
 ուզեր որսի երթալ . — Երէկ բոլոր օրը որսացի եւ
 թռչնդ թռչուն մը միայն գարիի (tuer) , այնպէս որ
 այլ որսի չեմ երթար . — Ինչո՞ւ չէք ուտեր . վաճան
 դի աղէկ ակործակ չունիմ . — Ինչո՞ւ ձեր եղբայրն
 այնչափ կ'ուտէ . — վաճան դի աղէկ ակործակ ունի :

184. Հրահանգ

Ձո՞վ կը փնտռէք . — Պզտիկ եղբայրս կը փնտռեմ .
 — Եթէ գտնել կ'ուզէք , պէտք է պարտէղ երթալ ,
 քանզի հոն է . — Պարտէղը մեծ է , եւ պիտի չկրնամ
 դանի գտնել , եթէ չէք ըսեր թէ պարտէղին որ մա-
 սին մէջ է . — Նստած է մեծ ծառին տակ , որուն
 տակ մենք երէկ նստած էինք . — Հիմա պիտի գըա-
 նեմ . — Հանդերձներս ինչո՞ւ չըբրիք . — Շինուած չէ-
 ին , այնպէս որ չէի կրնար բերել . բայց հիմա կը բե-
 րեմ . — Ձեր դասը սորվեցաք . ձեր քոյրն իրենն ին-
 չո՞ւ չսորվեցաւ . — Մօրս հետ պատելու դնաց , այն-

պէս որ չկրցաւ սորվիլ . բայց վաղը պիտի սորվի .
— Համարս երբ պիտի սրբադրէք . — Պիտի սրբա-
դրեմ , երբ ձեր քրոջը (համարները) բերէք . — Կը
կարծէք թէ սխալ ըրած էք . — Ձեմ դիտեր . — Եթէ
սխալ ըրած էք , ձեր դասն աղէկ ուսած չէք . քան-
զի դասերն աղէկ սորվել պէտք է կրթութեանց մէջ
սխալ չընելու համար . — Նոյն բան է (հոգ չէ , c'est
égal) , եթէ այսօր չէք սրբադրեր , վաղը կը սորվիմ .
— Ձեր համարներուն մէջ պէտք չէ սխալ ընել , քան-
զի սխալ չընելու համար ինչ որ պէտք է ունիք :

Կ. ԴԱՍ. Soixantième Leçon.

ԱՆԿԱՏԱՐԻ ՎՐԱՅ (Շարունակութիւն)

Այն բայերը որոնց ընդուն. ներկան iant կը վերջա-
ւորի , ինչպէս՝ oublier, oubliant. rire, riant. prier, pri-
ant, անկատարին յօք. Ա. եւ. Բ. դէմքերուն մէջ եր-
կու i կ'ունենան :

J'oubliais, tu oubliais, il oubliait.

Nous oublions, vous oubliez, ils oublièrent.

Երբ գպրոց կ'երթայինք , շատ. Quand nous allions à l'école,
անգամ մեր գիրքերը կը մոռ- nous oublions souvent nos
նայինք . livres.

Ձեր աղոց համար Տերոջը կ'ա- Priiez-vous souvent le Sei-
ղաչէիք ստէպ , երբ եկեղեցի gneur pour vos enfants,
կ'երթայիք . quand vous alliez à l'é-
glise ?

ԴԻՏ. Ա. Ընդուն. ներկան yant վերջաւորող բայեր ,
ինչպէս՝ payer, payant. croire, croyant. fuir, fuyant. voir,

voyant, անկատար յոք. Ա. եւ Բ. դէմքերուն մէջ y
էն ետքը i ալ կ'ուզեն. ինչպէս.

Je payais, tu payais, il payait.

Nous payions, vous payiez, ils payaient.

Երբ ստակ կ'ընդունէինք, ա- Quand nous recevions de l'ar-
զէկ զիւրքեր գնելու կը գոր- gent, nous l'employions à
ծածէինք զայն. acheter de bons livres.

Երբ այս վաճառականէն կը Quand vous achetiez chez ce
գնէիք, միշտ կանխիկ չէիք marchand, vous ne payiez
վճարեր. pas toujours comptant.

Ձեր քոյրը ձեր փողպատը նո- Votre sœur est-elle parvenue
րոգելու յաջողեցա՞ւ. à raccommoder votre cra-
vate ?

Յաջողեցաւ.

Elle y est parvenue.

Կինը շուկայէն գարձա՞ւ.

La femme est-elle revenue
du marché ?

Դեռ չդարձաւ.

Elle n'en est pas encore re-
venue.

Կանայք այս բանին վրայ միա- Les femmes sont-elles con-
բա՞ն են (կ'ընդունո՞ւն). venues de cela ?

Միտքան են.

Elles en sont convenues.

Ձեր քոյրն ո՞ւր գնաց.

Où votre sœur est-elle allée ?

Իկեղեցի գնաց.

Elle est allée à l'église.

ԹԵԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ. Conditionnel Présent.

Այս ժամանակը կը շինուի, ապառնւոյն մէջ նե-
տեւեալ փոփոխութիւնն ընելով :

Ապ. rai, ras, ra. rons, rez, ront.

Թէակ. rais. rais, rait. rions, riez, raient.

J'aurais, tu aurais, il aurait.

Nous aurions, vous auriez, ils auraient.

Je serais, tu serais, il serait.

Nous serions, vous seriez, ils seraient.

Je parlerais, tu parlerais, il parlerait.

Nous parlerions, vous parleriez, ils parleraient.

ԴԻՏ. Բ. Թէ՛ականինն հետ միշտ si, երբ, շաղկապով կապուած նախադասութիւն մը կից է, որուն բայը միշտ անկատար է, եւ թէական բային գործողութեանը սկսցմանը կամ թէութիւնն է : Թէականը Հայերէն անկատար կամ տարանի կը թարգմանուի, ետեւէն թէութեամբ . զոր օրինակ, Je parlerais. si... կը խօսէի, եթէ . . . :

Եթէ ստակ ունենայի, նոր վե- Si j'avais de l'argent, j'au-
րարիւ մը կ'ունենայի . rais un habit neuf.

Եթէ ասիկա ընել գիտնայի, Si tu savais faire ceci, tu
ասիկա ընել պիտի ուզէիք . voudrais faire cela.

Եթէ կրնար, պիտի ուզէր . S'il pouvait, il voudrait.

Կ'երթայի, եթէ ժամանակ ու- J'irais, si j'avais le temps.
նենայի .

Եթէ գիտնար ինչ որ դուք S'il savait ce que vous avez
բրէք (ձեր բրածը), ձեզ կը fait, il vous gronderait.

Յանդիմանել, սաստել . Gronder.

Եթէ փայտ ունենար, կրտիկ S'il avait du bois, il ferait
կ'ընէր . du feu.

Եթէ մարդիկը դային, անոնց Si les hommes venaient, il
խմելու բան մը տալ պէտք faudrait leur donner quel-
էր . que chose à boire.

Եթէ մեր նամակներն ընդու- Si nous recevions nos let-
նէինք, վաղը միայն կը կարդա- tres, nous ne les lirions
յինք . que demain.

Ոչ առաջ . Ne—pas avant. կամ ne pas
avant de (աներեւոյթ է մը
առաջ) .

ԹԵԱԿԱՆ ԱՆՅԵԱԼ. Conditionnel Passé.

Այս ժամանակը կը շինուի օժանդակին թէական երկայէն եւ բային ընդունելութիւն անցեալէն : Թէա-

Իման անցեալն ալ իւր ետեւէն *si ուլ գերակատար կ'ուզէ . զոր օրինակ , J'aurais parlé, si j'avais fait... Խօսած կ'ըլլայի , եթէ . . . Ըրած ըլլայի :*

J'aurais, tu aurais, il aurait parlé.

Nous aurions, vous auriez, ils auraient parlé.

Je serais, tu serais, il serait parti; elle serait partie.

Nous serions, vous seriez, ils seraient partis; elles seraient parties.

Եթէ ստակս ընդունած ըլլայի, նոր մուճակներ գնած կ'ըլլայի .

Si j'avais reçu mon argent, j'aurais acheté des souliers neufs.

Եթէ կանուխ ելած ըլլայիք, հարբուխ առած չէիք ըլլար .

Si vous vous étiez levé de bonne heure, vous ne vous seriez pas enrhumé.

Եթէ ձեռուքները լուացած ըլլար, զանոնք սրած կ'ըլլար .

S'il s'était lavé les mains, il se les serait essuyées.

Եթէ իրենց ծեր ձին ծախած ըլլային, լաւագոյն մը հայթայթած կ'ըլլային .

S'ils s'étaient défaits de leur vieux cheval, ils s'en seraient procuré un meilleur.

Եթէ զայս գիտնայի, տարբեր կը վարուէի .

Si je savais cela, je me comporterais différemment.

Եթէ զայս գիտցած ըլլայի, այլազգ վարուած կ'ըլլայի .

Si j'avais su cela, je me serais comporté autrement.

Եթէ ասիկա գիտած ըլլայիր, խաբուած չէիր ըլլար .

Si tu t'étais aperçu de cela, tu ne te serais pas trompé.

Գաղիերէն կը սորվէ՞ք, եթէ ես սորվէի .

Apprendriez-vous le français, si je l'apprenais ?

Կը սորվէի, եթէ դուք սորվէիք .

Je l'apprendrais, si vous l'appreniez.

Գերմաներէն սորված կ'ըլլայի՞ք, եթէ ես սորված ըլլայի .

Auriez-vous appris l'allemand, si je l'avais appris ?

Սորված կ'ըլլայի, եթէ դուք սորված ըլլայիք .

Je l'aurais appris, si vous l'aviez appris.

Գաղիա կ'երթայի՞ք, եթէ ձեզի հետ երթայի .

Iriez-vous en France, se j'y allais avec vous ?

Կ'երթայի, եթէ ինծի հետ երթայիք .

J' (y) irais si vous y alliez avec moi.

Գեղամանիս դացած կ'ըլլայիք , Եթէ ձեզի հետ դացած ըլ- լայի .	Seriez-vous allé en Alle- magne, si j'y étais allé avec vous ?
Գուրս կ'ըլլէիք , եթէ ես տունը մնայի .	Sortiriez-vous, si je restais à la maison ?
Տունը կը մնայի , եթէ դուք գուրս կ'ըլլէիք .	Je resterais à la maison, si vous sortiez.
Նամակ մը գրած կ'ըլլայիք , Եթէ տոմսակ մը գրած ըլ- լայի .	Auriez-vous écrit une lettre, si j'avais écrit un billet ?
Ահա գիրքս .	Voilà, voici mon livre.
Ահա նա .	Le voilà; (իդ.) la voilà.
Ահա նորս .	Les voici. Ահա ես . Me voici.
Ահա ինչու համար .	Voilà pourquoi.
Ահա ինչու համար կ'ըսեմ .	Voilà pourquoi je le dis.
Ոտուքներս կը մնին .	J'ai froid aux pieds.
Ոտուքները կը մնին .	Il a froid aux pieds.
Ձեռուքները (կին) կը մնին .	Elle a froid aux mains.
Բոլոր մարմնովս կը մնիմ .	J'ai froid par tout le corps.
Գլուխս կը ցաւի .	La tête me fait mal.
Սրունք կը ցաւի .	La jambe lui fait mal.
Քովը կը ցաւի .	Il a mal au côté.
Լեզուն շատ կը ցաւի .	La langue lui fait bien mal.
Ակաւառակ մը (թաղարդ) .	Une assiette.
Փեսայ .	Le beau-fils, le gendre.
Խորդ որդի , ուրջու .	Le beau-fils.
Հարս , նու .	La belle-fille, la bru.
Խորթ աղջիկ .	La belle-fille.
Յառաջադիմութիւն .	Le progrès.
„ րնել .	Faire des progrès.
Ստաննց , գիտութեանց մէջ յառաջադիմութիւն րնել .	Faire des progrès dans les études, dans les sciences.
Հիւանդութեան մը յառաջա- դիմութիւնը կամ յառաջ- դիմութիւնները .	Le progrès d'une maladie.
Անէր , խորթ հայր .	Le beau-père.
Ձրքանչ , խորդ մայր .	La belle-mère.

185. Հրահանգ

Բան մը կը մոռնայի՞ք, երբ դպրոց կ'երթայիք .
 — Ստէպ մեր գիրքերը կը մոռնայինք . — Ո՛ւր կը մոռ-
 նայիք . — Դպրոցը կը մոռնայինք . — Բան մը կը մոռ-
 նայի՞նք . — Բան մը չէինք մոռնար . — Ձեր մայրը
 մէկուն համար կ'աղօթէ՞ր, երբ եկեղեցի կ'երթար .
 — Իւր տղոցը համար կ'աղօթէր . — Երբ ձեր ստակը
 կ'ընդունէիք, լո՞նչ կ'ընէիք . — Աղէկ գիրքեր գնելու
 կը գործածէինք . — Ձերինն ալ կը գործածէի՞ք գիր-
 քեր գնելու . — Ոչ, մենք կը գործածէինք աղքատաց
 օգնելու . — Ձեր դերձակին չէի՞ք վճարեր . — Այլ վը-
 ճարէինք . — Միշտ կանխիկ կը վճարէի՞ք, երբ վա-
 ճառականէն կը գնէիք . — Միշտ կանխիկ կը վճարե-
 ինք, քանզի երբէք ապառիկ չենք գներ . — Ձեր
 քոյրը յաջողեցա՞ւ ձեր դուպլաները նորոգելու . — Յա-
 ջողեցաւ . — Ձեր մայրը եկեղեցիէն դարձա՞ւ (եկա՞ւ).
 — Դեռ չեկաւ . — Ձեր մայրն ո՛ւր գնաց . — Եկեղեցին
 գնաց . — Մեր հօրեղբօր աղջկունք ո՛ւր դացին .
 — Նուագածութեան դացին . — Դեռ անկէ չեկա՞ն .
 — Դեռ չեկան .

186. Հրահանգ

Ո՞վ է հոն . — Ես եմ . — Այս մարդիկն ո՞վ են .
 — Օտարականներ են որ ձեզի խօսել կ'ուզեն . — Ո՞ր
 երկրէն են . — Ամերիկացի են . — Ո՛ւր է գիրքս .
 — Ահա . — Հապա գրի՞չս . — Ահա . — Ո՛ւր է ձեր
 քոյրը . — Ահա նա . — Մեր հօրեղբօր աղջկունք ո՛ւր
 են . — Ահա նոքա . — Ո՛ւր էք, Ժան . — Ահա ես .
 — Ձեր տղաքն ինչո՞ւ Գաղիա կը բնակին . — Գաղիա-
 րէն սորվել կ'ուզեն . ահա ինչու համար Գաղիա կը

ընակին . — Ինչո՞ւ կրակին մօտ նստած էք . — Ձեռ-
ուքներս եւ ոտուքներս կը մսին . ահա ինչու համար
կրակին մօտ նստած եմ . — Ձեր քրոջը ձեռուքները
կը մսին . — Ոչ , այլ ոտուքները կը մսին . — Ձեր ախ-
կին հօրաքոյրն ի՞նչ ունի . — Արուհը կը ցաւի . — Այս
կինն ի՞նչ ունի . — Անոր լեզուն շատ կը ցաւի . — Ին-
չո՞ւ չէք ուտեր . — Ախորժակ ունենալէս առաջ պիտի
չուտեմ . — Ձեր քոյրն ախորժակ ունի՞ . — Ախորժակ
ունի . (անօթի է) . ահա ինչու համար այնչափ կ'ու-
տէ . — Եթէ կարդացիք ձեզի փոխ տուած գիրքերս ,
ինչո՞ւ զանոնք ինծի չէք տար . — Անգամ մ'ալ կար-
դարձ միտք ունիմ . ահա ինչու համար զանոնք դեռ
ձեզի չառի . բայց երկրորդ անգամ կարդացած ըլլա-
լուս պէս՝ կու տամ . — Մուճակներս ինչո՞ւ չբերիք .
— Շինուած չէին . ահա ինչու համար չբերի . բայց
հիմա (ահա) կը բերեմ . ահա նոքա . — Ձեր քոյրն իւր
համարներն ինչո՞ւ չսորվեցաւ . — Իւր ընկերին հետ
պտոյտ մը ընելու գնաց . ահա ինչու համար չսորվե-
ցաւ . բայց կը խոստանայ վաղիւ սորվել , եթէ զա-
նի չէք յանդիմաներ :

187. Հրահանգ

Ստակ կ'ունենայի՞ք , եթէ ձեր հայրն հոս ըլլար .
— Կ'ունենայի , եթէ հոս ըլլար . — Գոհ եղած կ'ըլլա-
յի՞ք , եթէ գիրքեր ունեցած ըլլայի . — Շատ գոհ ե-
ղած կ'ըլլայի , եթէ ունեցած ըլլայիք . — Պզտիկ եղ-
բայրս գոված կ'ըլլայի՞ք , եթէ խելօք եղած ըլլար .
— Եթէ խելօք եղած ըլլար , ստուգիւ զանի ոչ միայն
գոված , այլեւ սիրած , պատուած եւ վարձատրած
կ'ըլլայի . — Ար գովուէի՞նք , եթէ մեր համարներն ը-
րած ըլլայինք . — Եթէ անսխալ ընէիք , կը գովուէիք
եւ կը վարձատրուէիք . — Նղբայրս սլառժուած պիտի

չըլլա՞ր, եթէ իւր համարներն ըրած ըլլար. — Պատ-
ժուած չէր ըլլար, եթէ զանոնք ըրած ըլլար. — Քոյ-
րըս գովուած կ'ըլլա՞ր, եթէ յաջողակ եղած չըլլար.
— Ստուգիւ գովուած չէր ըլլար, եթէ շատ յաջողակ
եղած չըլլար, եւ եթէ առտուընէ մինչեւ իրիկուն աչ-
խատած չըլլար. — Ինծի բան մը կու տայի՞ք, եթէ
շատ խելօք ըլլայի. — Եթէ շատ խելօք ըլլայիք, եւ
եթէ աղէկ աշխատէիք, գեղեցիկ գիրք մը կու տայի.
— Ձեր քրոջը գրած կ'ըլլայի՞ք, եթէ Բարիզ գացած
ըլլայի. — Անոր գրած կ'ըլլայի եւ անոր ղրկած կ'ըլ-
լայի գեղեցիկ բան մը, եթէ հոն գացած ըլլայիք. — Կը
խօսէի՞ք, եթէ ձեզ մտիկ ընէի. — Կը խօսէի, եթէ
զիս մտիկ ընէիք, եւ եթէ ինծի պատասխանէիք.
— Մօրս խօսած կ'ըլլայի՞ք, եթէ զանի տեսած ըլլա-
յիք, — Եթէ զանի տեսած ըլլայի, անոր խօսած կ'ըլ-
լայի, եւ աղաչած կ'ըլլայի որ ձեզի ոսկիէ գեղեցիկ
ժամացոյց մը ղրկէր :

188. Հրահանգ

Լուի Ժ.Գ. ի սենեկապետներէն (valet de chambre)
մէկը, այս թագաւորէն կը խնդրէր, երբ անիկա ան-
կողին կը մտնէր, առաջին նախագահին (le premier
président) յանձնել (recommander) դատ մը զոր իւր
աներոջը դէմ ունէր, եւ կ'ըսէր, զանի (զթագաւո-
րը) ստիպելով. « Բա՛ւէ, Տէր (Sire), խօսք մը միայն
ըսէ՛ք՝ բաւական է » (vous n'avez qu'un mot à dire) :
« Այո », ըսաւ Լուի Ժ.Գ. « ատ հոգս չէ » (ce n'est
pas de quoi je suis en peine : բայց ըսէ ինծի, եթէ ա-
ներոջդ տեղն (à la place) ըլլայիր, գոհ կ'ըլլայի՞ր,
եթէ այն խօսքն (mot) ըսէի » :

Եթէ մարդիկը գային, անոնց խմելու բան մը տալ
սէտք էր. — Եթէ կարենար ասիկա ընել, անիկա ը-

նել պիտի ուզէր. — Միշտ յոյս ունեցած եմ (se flatter), սիրելի եղբայրս, որ դիւս կը սիրէք այնչափ որչափ ես ձեզ կը սիրեմ. բայց հիմա կը տեսնեմ որ խաբուած եմ. — Կուզէի գիտնալ, ինչո՞ւ համար առանց ինձ պատելու դացիք. — Լսեցի (apprendre), սիրելի քոյրս, որ ինձի սրգողած էք, վասն զի առանց ձեզ պատելու դացի. — Կ'ապահովեմ զձեզ որ, եթէ դիտցած ըլլայի թէ հիւանդ չէիք, ձեզ առնելու եկած կ'ըլլայի. բայց ձեր առողջութեան վրայ ձեր բժշկէն տեղեկութիւն առի, եւ ինձի ըսաւ որ դուք ութ օրէ ի վեր անկողինն էիք :

489. Հրահանգ

Պաղիացի պաշտօնակալ մը Վիէնայի արքունիքը հասած (եկած) ըլլալով, Թերեզա կայսրուհին անոր հարցուց, թէ կը կարծէր արդեօք որ Ա. իշխանուհին զոր նախընթաց իրիկունը (la veille) տեսած էր, իրօք աշխարհիս ամենէն գեղեցիկ կի՞նն էր, ինչպէս որ կ'ըսուէր. « Տիկին », պատասխանեց պաշտօնակալը. « երէկ այնպէս կը կարծէի ». — Այս միտն ի՞նչպէս կը գտնէք. — Շատ աղէկ կը գտնեմ. — Այս ձուկէն կըտոր մը խնդրելու կը համարձակկի՞մ. — Եթէ շնորհ կ'ընէք ձեր սկաւառակն ինձի տալու (passer), ձեզի կու տամ անկէ. — Կ'ուզէ՞ք շնորհք ընել գաւաթս լեցունել (verser à boire). — Շատ հաճութեամբ. — Կիկերոն իւր փեսային, որ շատ փոքր էր, քովը (մէջքը) երկայն սրոյ՛ գալը (*) տեսնելով, ցտաւ. « Փեւսաս այդ սուրին ո՞վ կապեց » :

(*) Voici, ահա, մօտաւոր բանի մը համար կ'ըսուի. voilà, հեռաւորի մը համար :

(**) Հայերէն կ'ըսենք՝ Մէկուն դալը տեսնել, մէկուն լալը լսել, եւն. Պաղիերէն պէտք է ըսել, Մէ-

կը դալ տեսնել, մէկը լալ լսել. դոր օրինակ. Je vois
votre frère venir. ձեր եղբորը դալը կը տեսնեմ. J'entends
pleurer l'enfant. տղուն լալը կը լսեմ. Այս տեսակ խօս-
քերու մէջ աներեւոյթը՝ venir, pleurer, կը նշանակեն
venant, pleurant, եւ ստորագելի են. J'entends pleu-
rer l'enfant, կը նշանակէ՝ J'entends l'enfant pleurant.
այսինքն՝ կը լսեմ տղան լացող, որ կու լայ :

ԿԱ. ԴԱՍ. Soixante-et-unième Leçon.

Ձեր հօրաքոյրն ի՞նչ եղաւ. Qu'est devenue votre tante ?
Ձեմ գիտեր ի՞նչ եղաւ. Je ne sais pas ce qu'elle est
devenue.

Ձեր քոյրերն ի՞նչ եղան. Que sont devenues vos
sœurs ?

Ձեմ կրնար ըսել ձեզի թէ ի՞նչ եղան. Je ne peux pas vous dire ce
qu'elles sont devenues.

Մեռնել, մեռած, մեռնելով. Mourir (*) ; mort; mourant.
կը մեռնիմ, կը մեռնիս, կը մեռնի. Je meurs, tu meurs, il meurt.

Պիտի մեռնի՞ք. Mourrez-vous ? (Տես Դաս
ԽԶ.)

Պիտի մեռնիմ. Je mourrai.

Այրն այս առաւուր մեռաւ. L'homme est mort ce matin,
կինն ալ մեռաւ. et la femme est morte
aussi.

Գինին աղէկ կը ծախուի. Le vin se vend bien.

Գինին գալ տարի աղէկ պիտի ծախուի. Le vin se vendra bien l'an-
née prochaine.

Այս գուռը գիւրաւ կը գոց-
ուի. Cette porte se ferme faci-
lement.

Այս պատուհանը գիւրաւ չի
բացուիր. Cette fenêtre ne s'ouvre pas
facilement.

Այս նկարը հեռուէն կը տես-
նուի. Ce tableau se voit de loin.

Հեռուէն .	De loin.
Ձմեռուան զգեստներն ամառը չեն կրուիր (տարուիր) .	Les vêtements d'hiver ne se portent pas en été.
Ասիկա չըսուիր .	Cela ne se dit pas.
Ասիկա չըմբռնուիր .	Cela ne se conçoit pas.
Ըմբռնել , հասկնալ .	Concevoir.
Յայտնի է .	C'est clair.
Ըստ պարագայից .	Selon les circonstances.
Պարագան .	La circonstance.
Կրնայ բլլալ .	C'est selon.
Դոհ , ուրախ .	Bien aise, content de ...
Տխուր , վշտացած .	Fâché.
Հարուստ էք .	Etes-vous riche ? Եմ . Je le suis.
Կանայք շատ գեղեցիկ են .	Les femmes sont-elles bien jolies ?
Են . Հարուստ և գեղեցիկ են .	Elles le sont; elles sont ri- ches et belles.
Գաղիացիք էք .	Etes-vous de France ?
Եմ .	J'en suis.
Ո՞ր երկրէն է .	De quel pays est-elle ?
Գաղիայէն (Գաղիացի) է .	Elle est de France.
Կը վշտանայի՞ք (չէ՞ք ուզէր) հարուստ բլլալ .	Seriez-vous fâché d'être riche ?
Չէի վշտանար .	Je n'en serais pas fâché.
Մեկուն գէմ վշտանալ .	Etre fâché contre quelqu'un.
Բանի մը համար վշտանալ .	Etre fâché de quelque chose.
Ի՞նչ բանի վրայ վշտացած էք .	De quoi êtes-vous fâché ?
Ըրած բլլալնուդ վշտացած էք .	Etes-vous fâché de l'avoir fait.
Վշտացած եմ .	J'en suis fâché.
Փաղաքավար , մարդասէր .	Honnête, civile, obligant.
Անքաղաքավար , ամարդի .	Malhonnête. ♥
Անքաղաքավար , կոպիտ .	Impoli, incivil, désobligeant.
Երջանիկ .	Heureux, (Իդ .) heureuse.
Թշուառ .	Malheureux, (Իդ .) malheureuse.
Դիւրին , facile. Դժուարին , difficile. Օգտակար , utile.	
Անօգուտ , inutile. Թեթեւ , léger. Ծանր , lourd.	

Շատ գրել օգտակար է . Est-il utile d'écrire beaucoup ?

Օգտակար է . C'est utile.

Ուրիշին ինչքն առնուլ աղէկ է . Est-il bien de prendre le bien d'autrui ?

Չար է . C'est mal. Աղէկ չէ . Ce n'est pas bien.

Աղէկ . Bien. Գէշ, չար . Mal.

Ասիկա ի՞նչ բանի օգտակար է . A quoi cela est-il bon ?

Ասիկա բանի մը օգտակար չէ . Cela n'est pas bon à rien.

Այս ի՞նչ է . Qu'est ce que c'est que cela ?

Չեմ գիտեր ինչ է . Je ne sais pas ce que c'est.

Ի՞նչ է . Qu'est-ce que c'est ?

Չեմ գիտեր ինչ է . Je ne sais ce que c'est.

Ի՞նչպէս կը կոչուիք (ձեր անունն ի՞նչ է) . Comment vous appelez vous ?

Շարլ կը կոչուիմ . Je m'appelle Charles.

Ասիկա Գաղիերէն ի՞նչպէս կը կոչուի . Comment cela s'appelle-t-il en français ?

Ասիկա Գաղիերէն ի՞նչպէս կ'ըսուի . Comment dit-on cela en français ?

Ասիկա ի՞նչպէս կը կոչուի . Comment appelle-t-on cela ?

Գէորգ երրորդ . George Trois.

ԴԻՑ. Ա. Թագաւորաց եւ ուրիշ իշխանաց համար Գաղիերէն փոխանակ դասականի (ordinal), բացարձակ (cardinal) Թուականները կը գործածուին, բայց առաջին եւ երկրորդէ . ուստի կ'ըսուի՝ Louis quatorze, փոխանակ ըսելու quatorzième. Լոտովիկոս չորեքտասաներորդ : Բայց կ'ըսուի Henri premier, կամ second, Հենրիկոս առաջին կամ երկրորդ : Կրնայ ըսուիլ նաեւ Henri deux. Հենրիկոս երկրորդ : Կարողս հինգերորդ կայսեր եւ Սեքստոս հինգերորդ Պապին համար Quint բառը կը գործածուի, այսպէս . Charles-Quint, Sixte-Quint, փոխանակ Charles cinq, Sixte cinq ըսելու :

Հարաւոր հինգերորդ. այլեւայլ եւրոպական լեզուներ վարժ կը խօսէր .	Charles-Quint parlait cou- ramment différentes lan- gues européennes.
Եւրոպա , եւրոպական .	L'Europe, européen.
Վարժ (ջուրի պէս խօսել) .	Couramment.
Մանաւանդ քան . . .	Plutôt que de . . .
Ստակս վտանելու տեղ՝ մանա- ւանդ. կը պահեմ .	Plutôt que de dissiper mon argent, je le garderai.
Կը վճարեմ մանաւանդ քան թէ կ'երթամ անոր տունը .	Je le payerai plutôt que d'aller chez lui.
Կ'այրեմ մանաւանդ վերարկուն քան թէ զայն կը կրեմ .	Je brûlerai plutôt l'habit que de le porter.
Ինէ շատ (կանուխ) հասաւ .	Il est arrivé plus tôt que moi.
Կիսամաշ հանդերձ մը .	Un habit à demi usé.
Բաները վեր ի վերջը ընել .	Faire les choses à demi.

ԴԻՏ. Բ. Plutôt, կը նշանակէ մանաւանդ . զատ գրը-
ուելով, plus tôt, կը նշանակէ աւելի կանուխ :

190. Հրահանգ

Ձեր հօրեղբայրն ի՞նչ եղաւ . — Ձեզի ըսեմ ինչ ե-
ղաւ . ահա ավտոր որուն վրայ յաճախ կը նստէր .
— Մեռա՞ւ . — Մեռաւ . — Ն՞րը մեռաւ . — Մեռաւ ,
երկու տարի կայ . — Շատ կը ցաւիմ . — Ինչո՞ւ չէք
նստիր . — Նի՞ք քովս կենալ կ'ուզէք , կը նստիմ .
բայց եթէ կ'երթաք , ձեզի հետ կ'երթամ . — Ձեր հօ-
րաքոյրն ի՞նչ եղաւ . — Ձեմ գիտեր ինչ եղաւ . — Կ'ու-
զէ՞ք ինծի ըսել , ինչ եղաւ ձեր քոյրը . — Կ'ուզեմ ը-
սել ինչ եղաւ . — Մեռա՞ւ . — Չմեռաւ . — Ի՞նչ եղաւ .
— Վիէ՞նա գնաց . — Ձեր քոյրերն ի՞նչ եղան . — Ձեմ
կրնար ձեզի ըսել թէ ինչ եղան , քանզի երկու տա-
րի է որ զանոնք տեսած չեմ . — Ձեր ծնողքը դեռ
կենդանի՞ են . — Մեռան . — Ո՞րչափ ատեն է որ ձեր

հօրեղբոր աղջիկը մնում է . —վեց ամիս է որ մնում է . —Գինին անցած տարի աղէկ կը ծախուէր . —Չափազանց աղէկ չէր ծախուեր , բայց դալ տարի աղէկ պիտի ծախուի . քանզի շատ պիտի ըլլայ , եւ սուղ պիտի չըլլայ . —Ինչո՞ւ դուռը կը բանաք . —Չէ՞ք տեսներ թէ ինչպէս ծուխ է հոս . —Լը տեսնեմ , բայց պէտք է պատուհանը բանալ փոխանակ դուռը բանալու . —Պատուհանը դուրաւ չի բացուիր . ահա ինչու համար (վասն որոյ) դուռը կը բանամ . —Նոր պիտի գոցէք . —Այլ եւս ծուխ (մուխ) չըլլալուն պէս պիտի գոցեմ . —Յաճախ ձկնորսութեան կ'երթայի՞ք , երբ այս երկրին մէջ էիք . —Յաճախ ձկնորսութեան եւ որսի կ'երթայինք . —Եթէ մեղի հետ դեղ գալ կ'ուզէք , հօրս դղեակը պիտի տեսնէք . —Շատ բարի (մարդասէր) էք , տէր . բայց արդէն տեսած եմ այն դղեակը (տունը) :

191. Հրահանգ

Հօրս դղեակը նոր տեսաք . —Անցեալ տարի ճամբորդելով տեսայ . —Շատ գեղեցիկ դղեակ մ'է , եւ հեռուէն կը տեսնուի . —Ասիկա ի՞նչպէս կ'ըսուի . —Ասիկա չըսուիր . չըմբռնուիր (չի հասկցուիր) . —Ձեր լեզուին մէջ ամէն բան չի՞ բացատրուիր . —Ամէն բան կը բացատրուի (exprimer) , բայց ոչ ինչպէս ձերինին մէջ . —Վաղը կանուխ պիտի ելլէ՞ք . —Լըրոնայ ըլլալ (c'est selon) . Եթէ կանուխ կը պառկիմ , կանուխ կ'ելլեմ . բայց եթէ ուշ կը պառկիմ , ուշ կ'ելլեմ . —Տղաքս կը սիրէ՞ք . —Եթէ խելօք են , պիտի սիրեմ . —Վաղը մեղի հետ պիտի ճաշէ՞ք . —Եթէ սիրած կերակուրներս պատրաստել կու տաք , ձեզի հետ կը ճաշեմ . —Կարդայի՞ք նամակը զոր այս առտու ընդունեցաք . —Դեռ չըացի . —Նոր պիտի

կարգաք . — Ժամանակ ունենալուս պէս պիտի կարգամ . — Ասիկա ի՞նչ բանի օգտակար է . — Ասիկա բանի մը օգտակար չէ . — Ինչո՞ւ գետնէն վերցուցիք . — Վերցուցի , ձեզի ցուցնելու համար . — Կրնա՞ք բռնել ինծի թէ ինչ է . — Չեմ կրնար ըսել , քանզի չեմ պիտեր . բայց եղբօրս պիտի հարցունեմ , ան ձեզի կ'ըսէ : — Տէր գտաք . — Անտառին մօտ գետակին եղերքը գտայ . — Հեռու՞ն տեսաք . — Հեռուէն տեսնելու պէտք չունէի , քանզի գետակին քովէն կ'անցնէի . — Այսպիսի բան մը երբէք տեսա՞ծ էք . — Երբէք . — Շատ խօսել օգտակա՞ր է . — Կրնայ ըլլալ . երբ օտար լեզու մը սորվել կ'ուզուի , օգտակար է շատ խօսել . — Գրել ա՞յնպէս օգտակար է ինչպէս խօսել . — Խօսելն աւելի օգտակար է քան գրել . բայց օտար լեզու մը սորվելու համար , երկուքն ալ պէտք է ընել . — Օգտակա՞ր է գրել ինչ որ կ'ըսուի . — Ասիկա անօգուտ է :

192. Հրահանգ

Այս գիրքն ո՞ւր (ուստի՞) առիք . — Ձեր բարեկամին սենեակէն առի . — Ուրիշներուն գիրքերն առնելն աղէ՞կ է . — Աղէկ չէ , գիտեմ . բայց անոր պէտք ունէի , քանզի կարգալուս պէս անոր պիտի տամ (ետ դարձունեմ) . — Ի՞նչպէս կը կոչուիք . — Կիցեմ կը կոչուիմ . — Ձեր քոյրն ի՞նչպէս կը կոչուի . — Լէօնորա կը կոչուի . — Ինչո՞ւ Շարլ իւր քրոջմէն կը դանգատի . — Վասն զի անիկա անոր զրիչներն առաւ . — Այս աղաք որմէ՞ կը դանգատին . — Ֆրանսուա կը դանգատի Լէօնորայէ , եւ Լէօնորա՝ Ֆրանսուայէ . — Ո՞վ իրաւունք ունի , — Երկուքն ալ իրաւունք չունին . քանզի Լէօնորա կ'ուզէր Ֆրանսուայի գիրքերն առնուլ , եւ Ֆրանսուա՝ Լէօնորա-

յինները . — Բասինի գործերը որո՞ւ փոխ տուիք .
 — Առաջին հատորը Կիյեովի փոխ տուի , եւ երկրոր-
 ղը՝ Լուիզային . — Ասիկա Գաղիերէն ի՞նչպէս կ'ըս-
 ուի . — Ասիկա այսպէս կ'ըսուի . — Ասիկա Գերմանե-
 րէն ի՞նչպէս է . — Ասիկա Գերմաներէն չըսուիր .
 — Դերձակը ձեր նոր վերարկուն բերա՞ւ . — Բերաւ ,
 քայց ինծի չըլլար (կամ չի վայելիր) . — Ուրիշ մը պի-
 տի չինէ՞ . — Ուրիշ մը պիտի չինէ . քանզի կ'ուզեմ
 ետ տալ մանաւանդ քան թէ կրել (հազնել) (plutôt
 que de le porter, je le donnerai) . — Այս ձին պիտի
 գործածէ՞ք . — Չեմ գործածեր . — Ինչո՞ւ չէք գործա-
 ծեր . — Քանզի չի վերաբերիր ինծի . — Չայն պիտի
 վճարէ՞ք . — Կ'ուզեմ վճարել մանաւանդ քան թէ գոր-
 ծածել . — Այս գեղեցիկ գիրքերն որո՞ւ կը վերաբե-
 րին . — Կիյեովի կը վերաբերին . — Ո՞վ զանոնք ա-
 նոր տուաւ . — Հայրը . — Չանոնք պիտի կարդա՞յ .
 — Պիտի սլատոէ մանաւանդ քան թէ պիտի կարդայ .
 — Ասիկա ձեզի ո՞վ րսաւ . — Ինք ըսաւ :

193. Հրահանգ

Այս աիկինը ո՞ր երկրէն է . — Գաղիայէ է . — Գա-
 ղիայէ՞ (գաղիացի՞) էք . — Ոչ , Գերմանիայէ եմ .
 — Ինչո՞ւ ձեր զգեստները նորոգելու չէք տար . — Չար-
 Ժեր , քանզի ինծի նոր հանդերձներ պէտք են . — Ձեր
 կրած հանդերձն աղէկ չէ՞ . — Կէս մաշած հանդերձ
 մ'է , եւ բան մը չարժեր . — Կը վշտանայի՞ք , եթէ
 ձեր մայրը հասնէր . — Չէի վշտանար . — Ձեր քոյրը
 կը վշտանար , եթէ հարուստ ըլլար . — Չէր վշտա-
 նար . — Մէկուն դէմ վշտացած (սրդողած) էք .
 — Վշտացած եմ Լուիզայի դէմ որ օրերայի դնաց ա-
 ռանց բան մը ըսելու ինծի . — Ո՞ւր էիք , երբ այն
 դուրս ելաւ . — Իմ սենեակս էի . — Կ'ապահովեմ ձեզ

որ անիկա շատ վշտացած է . քանզի եթէ գիտցած ըլլար թէ դուք ձեր սենեակին էք , ձեզ կանչած կ'ըլլար ձեզ իւր հետը օգնական տանելու համար . — Շարլ հինգերորդ որ շատ եւրոպական լեզուներ վարժ կը խօսէր՝ սովորութիւն ունէր ըսելու թէ , սպաններէն պէտք է խօսել աստուածոց հետ . իտալերէն՝ բարեկամութիւն հետ . գաղիերէն՝ բարեկամին հետ . գերմաներէն՝ ղինուորաց հետ . անգղիերէն՝ սագերուն հետ . ունկարերէն՝ ձիերու հետ , եւ պոհմերէն՝ գիւլին հետ ,

ԿԲ. ԴԱՍ. Soixante-deuxième Leçon.

Գալով. Quant à. Ինծի գալով. Quant à moi.

Այս բանին գալով, չեմ գիտեր թէ ինչ ըսեմ. Quant à cela, je ne sais que dire.

ԴԻՏ. Ա. Գաղիերէն երբեմն գիմաւոր բայի տեղ աներեւոյթ կը գործածուի , եւ այն ատեն աներեւոյթէն առաջ եղած բայը առանց pas ի մինակ ne ով բացասական կ'ըլլայ , եւ աներեւոյթէն առաջ que կը դրուի :

Չեմ գիտեր ինչ ընեմ.	Je ne sais que faire.
Չեմ գիտեր ուր երթամ.	Je ne sais où aller.
Չեմ գիտեր ինչ պատասխանեմ.	Je ne sais que répondre.
Չենք գիտեր ինչ պիտի գնենք .	Nous ne savons qu'acheter.
Հիւանդութենէ մը մեռանել.	Mourir d'une maladie.
Մտղկէ մեռաւ .	Elle est morte de la petite vérole.
Տրամութենէն մեռաւ .	Elle est morte de chagrin.
Մաղիկը . la petite vérole.	Չեբմը . la fièvre.
Օրընդմէջ ջերմ.	La fièvre intermittente.

Կաթուածը .	L'apoplexie.	l'attaque d'apoplexie.
Ջերմ բռնեց .	{	Il avait un accès de fièvre.
Ջերմը նորէն բռնեց .		La fièvre l'a pris.
Կաթուածէ զարնուեցաւ .		La fièvre l'a repris.
		Il a été frappé d'apoplexie.
Զարնել .		Frapper.
Ստոյգ .		Sûr, (հգ.) sûre.
Ստոյգ եմ .		J'en suis sûr. Je suis sûr de cela.
Ստոյգ եմ որ հասաւ .		Je suis sûr qu'elle est arrivée.
Ստոյգ եմ .		J'en suis sûr.
Բան մը պատահեցաւ .		Il est arrivé quelque chose.
Բան մը չպատահեցաւ .		Il n'est rien arrivé.
Ի՞նչ պատահեցաւ .		Qu'est-il arrivé ?
Անոր ի՞նչ պատահեցաւ .		Que lui est-il arrivé ?
Անոր արկած մը պատահեցաւ .		Il lui est arrivé un accident.
Թափել , լեցունել .		Verser.
Արտօսը մը .		Une larme.
Արցունք թափել .		Verser des larmes.
Խմելու համար լեցունել (դա- ւաթը) .		Verser à boire.
Այս մարդուն կը լեցունեմ իւր մելու .		Je verse à boire à cet homme.
Արտասուալից աչք .		Les larmes aux yeux.
Քաղցր , հեղ .		Doux, (հգ.) douce.
Թթու .		Sur, acide.
Անոյլ գինի , du vin doux .		Քաղցր օդ . un air doux.
Քաղցր զեփիւս .		Un doux zéphir.
Քաղցր քուն .		Un doux sommeil.
Բան մը այնպէս քաղցր չընէր կեանքը , որչափ մեր բարե- կամեցուն ընկերութիւնն ու կենակցութիւնը .		Rien ne rend la vie si douce que la société et le com- merce de nos amis.
Նրթալ .		Se rendre à . . .
Բանակը , իւր գունդը երթալ .		Se rendre à l'armée, à son régiment.

Բանակ մը, une armée.	Գունդ մը. un régiment.
Այն տեղը դացի.	Je me suis rendu à cet endroit.
Հոն գնաց.	Il s'y est rendu.
Պառաւ, գոչել.	Crier.
Օգնել, aider (հայց. կ'ուղէ. եւ իրմէ կտքը անկ- րկւոյթը à ուղ) :	
Անոր կ'օգնեմ զայն բնելու.	Je l'aide à le faire.
Ձեզի կ'օգնեմ գրելու.	Je vous aide à écrire.
Կ'ուղեմ ձեզի օգնել աշ- խատելու.	{ Je veux vous aider à tra- vailler. Je vous aiderai à travailler.
Օգնութեան կանչել, Crier à l'aide. Appeler au secours.	
Օգնութիւնը.	L'aide, le secours.
Մէկուն վրայ տեղեկութիւն տանուլ.	S'informer de quelqu'un.
Այն պահին ինծի տալու շը- նորհքը բնել կ'ուղէք.	Voulez-vous avoir la bonté de me passer ce plat? կամ Voulez-vous me passer ce plat, s'il vous plaît? կամ Veuillez me passer ce plat.
Եթէ կը հաճիք. Շնորհք ըրէք.	S'il vous plaît.
Ինչպէս որ կը հաճիք.	Comme il vous plaira.
Գուռը զարնել.	Frapper à la porte.
Մէկուն վստահել.	Se fier à quelqu'un.
Մէկուն չվստահել.	Se défier de quelqu'un.
Այս մարդուն կը վստահեմք.	Vous fiez-vous à cet homme?
Անոր կը վստահիմ.	Je me fie à lui.
Ինծի կը վստահի.	Il se fie à moi.
Ամէն մարդու վստահելու չէ.	Il ne faut pas se fier à tout le monde.
Խնտաւ, խնտացած, խնտ- լով.	Rire (*) de; ri; riant.
Կը խնտամ, կը խնտաս, եւն.	Je ris, tu ris, il rit.
Ասոր վրայ կը խնտաք.	Riez-vous de cela?
Կը խնտամ.	J'en ris.

Ի՞նչ բանի վրայ կը խնաման . De quoi rient-ils, (իդ.) elles ?
 Մէկուն երեսին խնամալ, ծաղ- Rire au nez de quelqu'un.
 րել .

Ձանի ծաղրեցինք .

Nous lui avons ri au nez .

Ծաղրել մէկը .

{ Se rire, se moquer de quel-
 qu'un.
 { Plaisanter quelqu'un.

Ձեզ կը ծաղրեմ .

Je me ris (me moque) de
 vous.

Մեզ կը ծաղրէ՞ք .

Vous riez-vous de nous ?
 (Դաա Դ.)

Ձեզ չէ՞նք ծաղրեր .

Nous ne nous rions pas de
 vous.

Լեցուն .

Plein, rempli.

Գիրք մը լի սխալով .

Un livre plein de fautes.

Միջոցներն ունենալ .

Avoir les moyens de.

Այս ձին գնելու միջոցներն ու- Avez-vous les moyens d'a-
 նէք . cheter ce cheval ?

Միջոցներն ունիմ .

J'en ai les moyens .

Միջոցները չունիմ .

Je n'en ai pas les moyens.

Հոն ո՞վ կայ . Qui est là ? Qui vive ?

Ես եմ . C'est moi. Ես չեմ . Ce n'est pas moi.

Ա՞ն է . Est-ce lui ? Ա՞ն չէ . Ce n'est pas lui.

Ձեր եղբայրներն են .

Sont-ce vos frères ? Est-ce
 que ce sont vos frères ?

Անոնք են . Ce sont eux. Անոնք չեն . Ce ne sont pas eux.

Ա՞ն է (իդ.) Est-ce elle ? Ա՞ն է , C'est elle. Ա՞ն չէ . Ce n'est
 pas elle.

Ձեր քոյրերն են . Sont-ce vos sœurs ?

Անոնք են . Ce sont elles. Անոնք չեն . Ce ne sont pas elles.
 Խօսողն ես եմ . C'est moi qui parle.

Երծաղողն անոնք են . Sont-ce eux (elles) qui rient ?

Երծաղողը դուք էք . C'est vous qui riez.

Դուն ես ընողը . C'est toi qui l'as fait.

ԴԻՏ. Ա. Դերանունէ մը կողք եկող յարաբերակա-
 նին բայը , այն դերանունան հետ կը համաձայնի սե-
 րիւ , թուով եւ գէմքով :

Եղբայրս և ես Վաղիներէն կը սորվինք . Mon frere et moi, nous apprenons le français.
 Վա՛ւք ըսիք ասիկա, տեարք . C'est vous, messieurs, qui avez dit cela.

ԴԻՏ. Բ. Երբ բայի մը տէր բայիները տարբեր դէմք են, բայը յոքնակի կը դրուի, եւ պատուաւոր դէմքին հետ կը համաձայնի :

Ղուք և ես գեղ պիտի երթանք , Vous et moi, nous irons à la campagne.

Նարբաղ և ես, աստուածոց բարութեան վրայ կը զարմանայինք , Narbal et moi, nous admirons la bonté des dieux.

Դու և այն, պիտի պատժուիք . Lui et toi, vous serez punis.
 Եղբայրդ և մենք, Վաղիներէն լեզուն կը սորվինք . Ton frere et nous, nous apprenons la langue française.

Ղուք և այն տունը պիտի մընաք , Vous et lui vous resterez, կամ vous resterez à la maison.

Ղուք, գեղ պիտի երթաք, իսկ ես քաղաք պիտի դամ . Vous irez à la campagne, et moi, je reviendrai à la ville.

Ի՞նչ կ'ընէիք, երբ ձեր դաստիարակն հոս էր . Que faisiez-vous quand votre instituteur était ici ?

Բան մը չէի ըներ . Je ne faisais rien.

Ի՞նչ կ'ըսէիք . Que disiez-vous ?

Բան մը չէի ըսեր . Je ne disais rien.

194. Հրահանգ

Ձեր քոյրն ի՞նչ հիւանդութենէ մեռաւ . — Տենդէ մեռաւ . — Ձեր եղբայրն ի՞նչպէս է . — Եղբայրս կենդանի չէ . երեք ամիս է որ մեռաւ . — Կը զարմանամ, քանզի անցեալ ամառ շատ աղէկ էր, երբ ես գեղն էի . — Ի՞նչ բանէ մեռաւ . — Կաթուածէ մեռաւ . — Ձեր բարեկամին մայրն ի՞նչպէս է . — Աղէկ չէ . եռանդ զանի ջերմ բռնեց, եւ այս առտու նորէն բըռնեց . — Օրընդմէջ ջերմ ունի . — Ձեմ գիտեր, բայց

յաճախ կը բռնէ (avoir des accès de fièvre). — Ի՞նչ եւ լաւ կկնը զոր ձեր մօրը տունը տեսայ . — Այս առտու կաթուածէ մեռաւ . — Ձեր աշակերտներն իրենց համարները բերնուց կը սորվին . — Պիտի պատուեն զանոնք մանաւանդ քան թէ բերնուց սորվին . — Այս մարդն ինէ ի՞նչ կը խնդրէ . — Կը խնդրէ ստակը զոր անոր պարտական էք . — Եթէ վաղն առտու տունս դալ կ'ուզէ , կը վճարեմ անոր ինչ որ պարտկան եմ . — Պիտի կորսնցնէ մանաւանդ իւր ստակը քան թէ հոն երթայ . — Ձեր ծեր սպասաւորին մայրն ինչո՞ւ արցունք կը թափէ . ի՞նչ պատահեցաւ անոր . — Արցունք կը թափէ , վասն զի ծեր եկեղեցականն , անոր բարեկամը , որ անոր այնչափ բարիք կ'ընէր , մեռաւ քանի մը օր կայ . — Ի՞նչ հիւանդութենէ մեռաւ . — Կաթուածէ զարնուեցաւ . — Ձեր հօրը օգնեցի՞ք իւր նամակները դրելու . — Օգնեցի . — Ինծի կ'օգնէ՞ք աշխատելու , երբ քաղաք երթանք . — Ձեզի կ'օգնեմ աշխատելու , եթէ դուք ինծի կ'օգնէք ապրուստս չահելու :

193. Հրահանգ

Տեղեկացա՞ք (տեղեկութիւն խնդրեցի՞ք) վաճառականին վրայ որ այնպէս աժան կը ծախէ . — Տեղեկացայ , բայց ոչ ոք կրցաւ ըսել ինծի թէ ինչ եղաւ . — Ո՛ւր կը բնակէր , երբ դուք երեք տարի կայ հոս էիք . — Այն աստն Շարլ փողոցը կը բնակէր , թիւ յիսուն եւ եօթը . — Այս գինին ի՞նչպէս կը գտնէք . — Շատ աղէկ կը գտնեմ , բայց քիչ մը թթու է . — Ձեր քոյրը խնձորներն ի՞նչպէս կը գտնէ . — Շատ աղէկ կը գտնէ , բայց կ'ըսէ թէ քիչ մը չափազանց քաղցր են . — Այս սրնակն ինծի տալու (passer) շնորհք ընել կ'ուզէ՞ք . — Շատ հաճութեամբ . — Ձուկերը ձեզի տալ

(passer) պէ՞տք է. — Կ'աղաչեմ որ ինծի տաք. — Հա-
յը ձեր քրոջը տալ պէ՞տք է. — Շնորհք բրած կ'ըլ-
լաք (vous l'obligerez), եթէ դայն անոր տաք. — Ձեր
մայրը մեր խորաիկներն ի՞նչպէս կը դռնէ. — Շատ ա-
ղէկ կը դռնէ, բայց կ'ըսէ թէ բաւական կերաւ. — Ի-
նէ ի՞նչ կը խնդրես. — Կ'աղաչեմ որ ինծի այս ոչխա-
րի միտէն պղտիկ կտոր մը տաք. — Շիշն ինծի տալ
կ'ուզէ՞ք, եթէ կը հաճիրք. — Բաւական չխմեցի՞ք.
— Դեռ ոչ, քանզի գեռ ծարաւի եմ. — Ձեզի գինի
վեցունել պէ՞տք է. — Ոչ, մրգուղն աւելի կ'ընտրեմ.
— Ինչո՞ւ չէք ուտեր. — Ձեմ գիտեր ինչ ուտեմ.
— Դուռն մի կը դարնէ. — Օտարական մըն է. — Ին-
չո՞ւ կը պոռայ. — Կը պոռայ, վասն զի անոր մեծ չա-
րիք մը պատահեցաւ. — Ձեզի ի՞նչ պատահեցաւ.
— Ինծի բան մը չպատահեցաւ. — Այս իրիկուն ո՞ւր
պիտի երթաք. — Ձեմ գիտեր ուր երթամ. — Ձեր
եղբայրներն ո՞ւր պիտի երթան. — Ձեմ գիտեր ուր
պիտի երթան. ինծի դալով (խկ ես), թատրոն պի-
տի երթամ. — Ինչո՞ւ քաղաք կ'երթաք. — Հոն կ'եր-
թամ գիրքեր գնելու. — Կ'ուզէ՞ք ինծի հետ երթալ.
— Կ'ուզեմ ձեզի հետ երթալ, բայց չեմ գիտեր թէ
հոն ինչ պիտի ընեմ:

196. Հրահանգ

Այս մարդուն ապառիկ ծախել պէ՞տք է. — Կրնաք
անոր ծախել, բայց ոչ ապառիկ. պէտք չէ որ անոր
վստահիք, քանզի ձեզի պիտի չվճարէ. — Մէկը խա-
բած է. — Արդէն ոչ սակաւ վաճառականներ խարեց
որոնք անոր վստահացան. — Այս աիկիններուն վըս-
տահելով եմ. — Անոնց կրնաք վստահիլ. բայց ինծի
դալով, ես չեմ վստահիր, քանզի շատ անգամ խաբ-
ուեցայ կանանցմէ, եւ ահա ինչու համար կ'ըսեմ.

Պէտք է ամէն մարդու վստահել . — Այս վաճառականները ձեզի կը վստահին . — Անոնք ինծի կը վրատահին , եւ ես անոնց կը վստահիմ . — Այս տնարք որո՞ւ վրայ կը խնդան . — Մեզ կը ծաղրեն , քանզի շատ գէշ կը խօսինք . — Պէտք է ծաղրել այն անձինք որ գէշ կը խօսին . — Պէտք է դանոնք ծաղրել . պէտք է , ընդհակառակն , անոնց մօտիկ ընել . եւ եթէ սխալ կ'ընեն , պէտք է ուղղել . — Ի՞նչ բանի վրայ կը խնտաք . — Ձեր բեղոյրին վրայ կը խընտամ . երբէ՞ն ի վեր այսպէս մեծ (բեղոյր) կը կրէք . — Գերմանիայէն դալէս ի վեր . — Ձի մը եւ կառք մը դնելու միջոցներն ունի՞ք . — Միջոցներն ունիմ . — Ձեր եղբայրն այս մեծ տունը դնելու միջոցներն ունի՞ք . — Միջոցները չունի . — Ձեր հօրեղբորդին այս ձին պիտի գնէ՞ . — Պիտի գնէ , եթէ անոր կը յարմարի . — Նամակս ընդունեցա՞ք . — Շատ հաճութեամբ ընդունեցայ . դայն ցցուցի իմ գաղիներէնի վարպետիս , որ դարմացաւ անոր մէջ սխալ մը անգամ չըլլալուն վրայ . — Գոռնէյլի եւ Պուալոյի գործերն ընդունեցա՞ք , — Պուալոյիներն ընդունեցայ . — Գոռնէյլիներուն գալով , կը յուսամ դանոնք գալ չարթու ընդունել :

197. Հրահանգ

Գո՛ւն ես , Շարլ , որ գիրքս ազատեսցիր . — Ես չեմ , ձեր ուղտիկ քոյրն է որ ազատեսց . — Գեղեցիկ կադամարս ո՞վ կոտրեց . — Ե՛ս կոտրեցի . — Իմ վրաս դո՞ւք խօսեցաք . — Ձեր վրայ մենք խօսեցանք , բայց ձեր վրայ աղէկ միայն ըսինք . — Գուռն ո՞վ կը զարհնէ . — Ես եմ . — Կ'ուզէ՞ք բանալ . — Ի՞նչ կը բաղձաք . — Կուգամ խնդրել ստակը զոր ինձ պարտիք , եւ գիրքերը զոր ձեզ փոխ տուի . — Եթէ կ'ուզէք չը-

նորոք ընել վաղիւ գալ, երկուքն ալ կու տամ. — Դաշ-
նակ զարնողը ձեր քոյրն է. — Այն չէ. — Ո՞վ է.
— Հօրեղբօրս աղջիկն է. — Եկողները ձեր քոյրերն
են. — Անոնք են. — Ձեզ ծաղրողները ձեր զրացու-
հիններն են. — Մեր զրացուհիները չեն. — Ո՞վ է.
— Կոմսուհւոյն աղջիկներն են, որուն եղբայրը ձեր
տունը գնեց. — Այն տիկնա՞յք են որոց վրայ ինծի
խօսեցաք. — Անոնք են. — Գերմաներէն պիտի սոր-
վի՞ք. — Եղբայրս եւ ես պիտի սորվինք. — Վաղը
գեղ պիտի երթա՞նք. — Ես գեղ պիտի երթամ, եւ
դուք քաղաքը պիտի մնաք. — Քոյրերս եւ ես օրե-
րայի պիտի երթա՞նք. — Դուք եւ ես տունը պիտի
մնանք, բայց ձեր եղբայրը օրերայի պիտի երթայ.
— Ի՞նչ կ'ըսէիք, երբ ձեր դաստիարակը ձեզ կը յան-
դիմանէր. — Բան մը չէի ըսեր, վասն զի ըսելու բան
մը չունէի. քանզի սպարաքս (համարս) ըրած չէի,
եւ այն իրաւունք ունէր զիս յանդիմանելու. — Ի՞նչ
կ'ընէիք, երբ անիկա դուրսն էր. — Վին կը զարնէի,
փոխանակ ընելու ինչ որ ինծի ընել տուած էր. — Եղ-
բայրս ձեզի ի՞նչ ըսաւ. — Ինծի ըսաւ թէ աշխարհիս
ամենէն երջանիկ մարդը կ'ըլլար, եթէ Գաղիերէն լե-
զուն գիտնար, ըսոր լեզուաց ամենէն օգտակարը :

ԿԳ. ԴԱՍ. Soixante-troisième Leçon.

Կնճռեալ գործերու մէջ մըտ. S'attirer (se faire) de mau-
շել. Գլխուն փորձանք բերել. vaises affaires

Գժուարութեան մէջէն ելլել. Se tirer d'affaire; se tirer
d'une mauvaise affaire.

Այս գժուարութեան մէջէն ե. Je me suis tiré d'affaire.

լսյ.

Այս մարդը միշտ կնճռեալ գոր. Cet homme s'attire toujours

- Ժերու մէջ կը մանէ, բայց de mauvaises affaires, mais
միշտ մէջէն կ'ելլէ. il s'en tire toujours.
- Մէջը. Entre. parmi.
- Մէկուն հետ ծանօթանալ. Faire connaissance avec
quelqu'un. Faire la con-
naissance de quelqu'un.
- Անոր հետ ծանօթացայ. J'ai fait sa connaissance.
- Ձանի կը ճանչնա՞ք. Le (la) connaissez-vous ?
- Կը ճանչնամ. Je le (la) connais.
- Երանօթա է. Il (elle) est de ma connais-
sance.
- Բարեկամ չէ, ծանօթ է. Ce n'est pas un ami, ce n'est
qu'une connaissance.
- Վայելիւ. Jouir de. Ուրախանալ. Se réjouir de.
- Աղէկ առողջութիւն մը կը վա- Jouissez-vous d'une bonne
յիւէ՞ք. santé ?
- Առողջ բլլալ. Se porter bien. Etre en bonne santé.
- Աղէկ, ողջ առողջ է. Elle se porte bien. Elle est
en bonne santé.
- Երեւակայիւ. S'imaginer. Մեր նմանները. Nos semblables.
- Նմանը չունի. Il n'a pas son semblable (son pareil).
- Մէկուն նմանիւ. Ressembler à quelqu'un.
- Այս մարդը եղբորս կը նմանի. Cet homme ressemble à mon
frère.
- Այս գարեջուրը ջուրի կը նմա- Cette bière ressemble à de
նի. l'eau.
- Իրար. L'un l'autre, l'une l'autre.
- Իրարու կը նմանինք. Nous nous ressemblons.
- Իրարու չեն նմանիր. Ils (elles) ne se ressem-
blent pas.
- Եղբայրն ու քոյրն իրար կը սի- Le frère et la sœur s'aiment
րեն. l'un l'autre.
- Իրարմէ գո՞հ էք. Etes-vous contents l'un de
l'autre.
- Ենք. Nous le sommes. Ինչպէս որ. Ainsi que.

Գէմք, կերպարանք.	La mine,
Երեւիլ.	Faire mine.
Երեւցունել, կեղծել.	Faire semblant de; feindre.
Այս մարդը զբք կը տեսնէք, կը թուի թէ մեզի պիտի մո- տենայ.	Cet homme que vous voyez, fait mine de s'approcher de nous.
Մէկուն զուարթ գէմք ցուցը- նել.	Faire bonne mine à quel- qu'un.
Մէկուն դատան գէմք ցուցը- նել.	Faire mauvaise mine à quel- qu'un.
Երբ այս մարդը տեսնելու կ'եր- թամ, փոխանակ ինծի զու- արթ գէմք ցուցնելու, դա- տան գէմք կը ցուցնէ.	Quand je vais voir cet hom- me, au lieu de me faire bonne mine, il me fait mauvaise mine.
Այր զուարթագէմ.	Un homme de bonne mine.
Այր ժանտաղէմ, դատան.	„ de mauvaise mine.
Ժանտաղէմ մարդիկ.	Des gens „ „
Մէկը տեսնելու երթալ.	Aller voir quelqu'un.
Այցելութիւն ընել մէկուն.	Faire une visite, կամ visite à quelqu'un.
Տեղ մը յաճախել.	Fréquenter un lieu.
Ընկերութիւններ յաճախել.	Fréquenter des sociétés.
Մէկուն քով յաճախել.	Fréquenter quelqu'un.
Երեւալ, թուիլ.	Avoir l'air.
Ի՞նչպէս կ'երեւայ.	Quelle mine a-t-il ?
Միշտ խնդալից, տխուր, գոհ կ'երեւայ.	Il a l'air enjoué, triste, con- tent.
Առողջ կ'երեւալ.	Vous avez l'air de vous bien porter.
Քիչիկ կ'երեւալ.	Vous avez l'air d'un médecin.
Բարկացած կ'երեւայ.	Il a l'air fâché.
Գոհ կ'երեւան.	Ils ont l'air content.
Մարդասէր, բարի երեւալ.	Avoir l'air bon.
Մէկուն կենացը խմել.	Boir à quelqu'un.
Մէկուն առողջութեանը խմել.	Boir à la santé de quelqu'un.
Ձեր առողջութեանը կը խմեմ.	Je bois à votre santé.
Իմ բանս լինցած է (վճարեալ վասն իմ).	C'est fait de moi
Լինցած է (բանը բանէն տն- ցած է).	C'en est fait.

Մէկուն զիշտ պատճառել .	Causer de la peine à quelqu'un.
Այս մարդուն զիշտ պատճառեցիք .	Vous avez causé de la peine à cet homme.
Տեղ մը .	Un endroit.
Լողալու աղէկ տեղ մը գտեմք .	Je connais un bon endroit à nager.
Զգալ, կրել .	Eprouver (essuyer).
Մեծ չարիք կրեցի .	J'ai éprouvé beaucoup de malheurs.
Երկու բախտն ալ կրեց .	Il a éprouvé l'une et l'autre fortune.
Ցաւեր կը զգայ .	Il éprouve des douleurs.
Գէշ ընդունելութիւն չտեսայ .	Je n'ai éprouvé aucun mauvais traitement.

Կրել, կրած, կրելով. Souffrir; souffert; souffrant. Կը կրէս. Souffres-tu? Կը կրեմ. Je souffre. Կը կրէ. Il souffre.

ԳԻՏ. Ա. Souffrir էն ետքը աներեւոյթը de կամ à կրնայ ունենալ. Je souffre à l'entendre se plaindre. Անոր դանդառնիքը լսելով կը ցաւիմ. Je souffre de la voir si malade. Զանի ախտէս հիւանդ տեսնելով կը վշտանամ .

Գլուխը, ոտքը ցաւ, տխուր ունենալ .	Souffrir de la tête, du pied.
Եւրի ցաւ ունեցայ .	J'ai souffert de l'œil.
Իւր ցաւերը կը կրէ առանց դանդառնելու .	Il souffre ses maux sans se plaindre.

Զտնցառութիւն ընել. Négliger (de աներեւոյթէն առաջ) .
Տեղի տալ, զիջանել. Céder (տես Դաս ԽԳ. Դիտ. Ա.)

Հարկին պէտք է տեղի տալ. Il faut céder à la nécessité.

Նետուիլ, յարձակիլ. S'élançer, se jeter.
Կատուն մը կին վրայ կը նետուի. Le chat s'élançait sur le rat.

Զիւն վրայ նետուիլ (ոտնուել) . S'élançer sur le cheval.

Չուրք նետաւիլ .	Se jeter dans l'eau.
Լրուքն , աճումն .	Un surcroît.
Ի լրուքն թշուառութեան , բարեբախտութեան .	Pour surcroît de malheur, de bonheur.
Ի լրուքն թշուառութեան , քսակս կորսնցուցի .	Pour surcroît de malheur, j'ai perdu ma bourse.
Խելքը կորսնցուցիլ .	Perdre sa tête.
Այս մարդը խելքը կորսնցուց , ընելիքը չի գիտեր .	Cet homme a perdu la tête, et il ne sait que faire (Դաս կի. Դիտ. Ա.)
Բացարձակապէս .	A toute force, absolument.
Այս մարդը կ'ուզէ բացարձա- կապէս իւր ստակը փոխ տալ ինծի .	Cet homme veut à toute force me prêter son argent.
Հետեւել , հետեւած , հետե- ւելով .	Suivre; suivi; suivant.
Կը հետեւիմ , կը հետեւիս , կը հետեւի .	Je suis, tu suis, il suit.
Ծուռն ահոր ետեւէն կ'երթայ .	Il le suit de près.
Կտեւէն իջնալ , հաշածել .	Poursuivre.
Պահպանել .	Conserver (չթողուլ որ ջնջուի) .

498. Հրահանգ

Ինչո՞ւ այս մարդոց քով կը յաճախէք . — Կը յաճա-
խեմ , վասն զի ինծի օգտակար են . — Եթէ անոնց
քով յաճախելու կը շարունակէք , ձեր գլխուն փոր-
ձանք կը բերէք , քանզի անոնք շատ թշնամի ունին .
— Ձեր եղբայրն ի՞նչպէս կը վարուի . — Շատ աղէկ չի
վարուիր , քանզի միշտ փորձանքի կը հանդիպի . — Եր-
բեմն ձեր գլխուն փորձանք չէ՞ք բերեր ? — Ճշմարիտ
է որ երբեմն կը բերեմ , բայց միշտ մէջէն կ'ելլեմ .
— Կը տեսնէ՞ք սա մարդիկը որ մեզի մօտենալ կը ցու-
ցընեն . — Կը տեսնեմ , բայց անոնցմէ չեմ վախնար .
քանզի մէկու չարիք չէն ըներ . — Պարտինք հետա-

նալ, քանզի չեմ սիրեր խառնուիլ մարդոց մէջ զորս չեմ ճանչնար. — Վաղաչեմ, մի վախնաք. քանզի հօրեղբայրս անոնց մէջ կը տեսնեմ. — Լողալու համար ողէկ տեղ մը գիտէ՞ք. — Հատ մը գիտեմ. — Ո՛ր է. — Գետակին անդին, անտառին ետին, մեծ ճամբուն մօտ. — Ե՛րբ երթանք լողալու. — Այս իրիկուն, եթէ կամիք. — Քաղքին դրանն առջին ինծի սպասել կ'ուզէ՞ք. — Հոն ձեզ կը սպասեմ. բայց կ'աղաչեմ որ չի մոռնաք. — Գիտէ՞ք որ խոստումներս չեմ մոռնար. — Այս տիկնոջ հետ ո՛ր ծանօթութիւն ունեցաք. — Անոր հետ աղքատականներէս մէկուն առնը ծանօթութիւն ունեցայ. — Ինչո՞ւ ձեր հօրեղբորդին ինէ ստակ եւ զիրք կ'ուզէ. — Վասն զի յիմար է. քանզի ինէ՝ որ անոր ամենէն մօտ աղքատականն եմ եւ լաւագոյն բարեկամը բան մը չուզեր. — Ինչո՞ւ ճաշելու չեկաք. — Արդելուեցայ, բայց դուք առանց ինծի կրցաք ճաշել. — Կը կարծէք որ պիտի չճաշե՞նք, եթէ դուք չէք կրնար դալ, — Մինչեւ ե՛րբ ինծի սպասելիք. — Մինչեւ ժամը եօթը քառորդ անցած ձեզի սպասեցինք. եւ որովհետեւ չեկաք, առանց ձեզի ճաշեցինք. — Իմ առողջութեանս խնայի՞ք. — Ձեր եւ ձեր ծնողաց առողջութեանը խնայինք :

499. Հրահանգ

Ձեր հօրեղբայրն ի՞նչ դէմք ունի (ի՞նչպէս կ'երեւայ). — Շատ դուարթ կ'երեւայ, քանզի իւր աղտոմէն շատ դո՛ւ է. — Անոր բարեկամներն անոր չափ դուարթ դէմք ունին. — Ընդհակառակն, ոխուր դէմք ունին, քանզի տգիտ են : Հօրեղբայրս ստակ չունի եւ միշտ գո՛ւ է, եւ անոր բարեկամները, որ շատ (ստակ) ունին, գրեթէ երբէք (գո՛ւ) չեն. — Ձեր քոյրը կը սիրէ՞ք. — Շատ կը սիրեմ, եւ որովհետեւ դէպ

գլխ մարդասէր է , եւ ալ դէպ առ նա այնպէս եմ .
բայց դուք ձերինն ինչո՞ւ կը սիրէք . — Իրար կը սի-
րենք , քանզի միշտ իրարմէ դո՛ւ եմք . — Մարդ մը
գինին կը սիրէր , բայց անոր վրայ երկու գէշ յատկու-
թիւն կը դնէր . « Նթէ ջուր կը դնեմ , կ'ըսէր , կ'ա-
պականեմ զայն . եւ եթէ չեմ դներ , այն գլխ կ'ապա-
կանէ » . — Ձեր հօրեղբորորդին ձեզի կը նմանի՞ . — Այր
նմանի . — Ձեր քոյրերն իրար կը նմանին . — Իրար չեն
նմանիր . քանզի մեծը ծոյլ եւ չար է . իսկ պզտիկը
յարատեւ եւ մարդասէր է դէպ առ ամենայն ոք : — Ձեր
մօրաքոյրն ի՞նչպէս է . — Շատ աղէկ է . — Ձեր մայրն
առողջութիւն կը վայելէ՞ (ողջ առողջ է) . — Առող-
ջութիւն վայելել կ'երեւակայէ , բայց կարծեմ թէ կը
խտրուի . քանզի վեց ամիս է որ գէշ հազ ունի որմէ
չի կրնար ազատիլ . — Այս մարդը ձեզի գէմ նեղացած
է . — Արծեմ թէ նեղացած է ինծի դէմ , քանզի զնա
տեսնելու չեմ երթար . բայց չեմ սիրեր անոր տունը
երթալ , քանզի երբ հոն կ'երթամ , գլխ փոխանակ հա-
ճութեամբ ընդունելու , տեղո՛ւ կ'երեւայ . — Պէտք չէ
այսպէս կարծել , ձեզի գէմ նեղացած չէ , քանզի այն-
չափ շար չէ որչափ կ'երեւայ : Աշխարհիս ամենէն ա-
ղէկ մարդն է . բայց պէտք է զանի ճանչնալ անոր
յարդը գիտնալու համար (apprécier) . — Ձեր եւ անոր
մէջտեղ մնծ տարբերութիւն մը կայ . դուք դուարթ
գէմք կը ցուցնէք ձեզ տեսնել եկողներուն , իսկ այն՝
գէշ գէմք կը ցուցնէ :

200. Հրահանգ

Այսպէս ամէն մարդ ծաղրել կը վայել՞ . (est-ce bien?) .
— Նթէ ձեր հանգերձը կը ծաղրեմ , ամէն մարդ չեմ
ծաղրեր (ձեր հանգերձը ծաղրելով ամէն մարդ ծաղ-
րած կ'ըլլամ) . — Ձեր որդին մէկուն կը նմանի՞ . — Մէ-

կու՛ն չի նմանիր . — Ինչո՞ւ չէք խմեր . — Ձեւ գիտեր ինչ խմում, քանզի աղէկ գինին կը սիրեմ, իսկ ձերինը քացախի կը նմանի . — Եթէ ուրիշ կ'ուզէք, մառանն իջնեմ ձեզի բերելու . — Չափազանց քաղաքավար (poli) էք, տէր, այսօր չեմ խմեր . — Շատո՞նց է որ հայրս կը ճանչնաք . — Շատոնց է որ կը ճանչնամ, քանզի անոր հետ ծանօթացած եմ, երբ դու դպրոցն էի : Յաճախ իրարու համար կ'աշխատէինք . եւ իբրեւ եղբարք՝ իրար կը սիրէինք . — Կը հաւատամ, քանզի իրարու կը նմանիք . — Երբ համարներս ըրած էի ըլլար, այն կ'ընէր ինծի համար . եւ երբ այն իրեններն ըրած է՛ր ըլլար, ես անոր համար կ'ընէի . — Ինչո՞ւ ձեր հայրը բժիշկը կանչել կու տայ . — Հիւանդ է, եւ որովհետեւ բժիշկը չի գար, կանչել կու տայ զանի . — Ո՛հ, վճարեալ է վասն իմ . — Բայց, տէր Աստուած, ինչո՞ւ այսպէս կը պոռաք . — Ոսկիէ մասնիս, ամենէն ազնիւ հանգերձներս եւ բոլոր ըստակս գողցուեցան . ահա ինչու համար այսպէս կը պոռամ . — Այնչափ աղմուկ մ'ընէք, քանզի մենք առինք այս ամէնը ձեզի սորվեցնելու համար որ ձեր բաներուն աւելի հոգ տանիք, եւ ձեր սննեկին գուռը գոցէք, երբ դուրս կ'ելէք . — Ինչո՞ւ այսպէս տխուր կ'երեւաք . — Մեծամեծ դժբախտութիւններ կրեցի . բոլոր ստակս կորսնցնելէն ետքը, ժանտաղէմ մարդիկներէ ծեծուեցայ, եւ ի լրումն թշուառութեան, կը խեւ որ բարի հօրեղբայրս զոր այնչափ կը սիրեմ, կաթուածէ զարնուած է . — Պէտք չէ որ այնչափ վշտանաք, քանզի գիտէք որ պէտք է աւելի տալ հարկին :

ԿԴ. ԴԱՍ. Soixante-quatrième Leçon.

ԳԻՏ. Ա. ԻՆՔ, ԽՐԶԱԿ, ԻՆՔԱԿԱ, զարմացական բաները Գաղիներէն զոչ կը բացատրուին :

Ի՞նչ բարի էք . Que vous êtes bon ! Que de
bonté vous avez !
Ի՞նչպէս անմիտ է . Qu'il est sot !

Ինչպէս երկրորդ օրինակէն կը տեսնուի , երբ զէն
կտրը գոյական մը կուգայ , գոյականը de նախադրու-
թիւնը կ'առնու , եւ ԽՐԶԱԿ կը նշանակէ .

Ի՞րչափ բարութիւն ունիք ինչ . Que de bonté vous avez pour
moi !

Ի՞րչափ պարտաւորութիւն ու . Que d'obligations je vous ai !
նիմ՝ ձեզի .

Ի՞նչ անմիտ է (իդ .) . Qu'elle est sotté !

Ի՞նչ հարուստ է այս մարդը . Que cet homme est riche !

Մէկուն պարտաւորութիւն
ունենալ , այսինքն՝ երախ-
տապարտ ըլլալ . } Avoir des obligations à
quelqu'un.

Անոր շատ երախտապարտ եմ . Je lui ai beaucoup d'obli-
gations.

Ի՞րչափ բաղնաթիւն . Que de monde ! Ի՞նչ երջանիկ էք
Que vous êtes heureux ! Ի՞րչափ հարստութիւն ունի այս
մարդը . Que de richesses cet homme a ! կամ , a cet homme !
Ի՞րչափ ստակ վաճառած է այս մարդը իւր կենաց մէջ . Que d'ar-
gent cet homme a dépensé dans sa vie !

Մէկուն բանի մը համար է-
րախտապարտ ըլլալ . } Etre obligé à quelqu'un de
quelque chose.
Etre redevable à quelqu'un
de quelque chose.

Անոր երախտապարտ եմ . Je lui en suis redevable.

Շնորհակալ ըլլալ . Remercier (անձին անունը հայ-
ցական եւ իրին անունը սեռական կը դրուի) :

Ինծի համար ձեր կրած աշխատ. Je vous remercie de la peine
տուածեանը շնորհակալ եմ, ne que vous avez prise
pour moi.

Ասկէ աւելի ի՞նչ մեծ բան կայ. Qu'y a-t-il de plus grand ?
Ասկէ աւելի անգուծ բան մը Y a-t-il rien de plus cruel ?
կայ.

Ասկէ աւելի ի՞նչ չար բան կայ. Qu'y a-t-il de plus méchant ?
Աւելի գեղեցիկ բան մը կայ. Est-il rien de plus beau ?

Ո՞րչափ մեծ. De quelle grandeur ? Ո՞րչափ բարձր. De quelle
hauteur ? Ո՞րչափ խորունկ. De quelle profondeur ?

ԴԻՏ. Գ. Ձախ ցուցնելու համար Գաղիներէն avoir
բայը կը գործածուի, եւ չափ ցուցնող բանկանէն
կամ գոյականէն առաջ de կը դրուի :

Անոր տունը ո՞րչափ բարձր է. Combien sa maison a-t-elle
de haut կամ de hauteur ?
Իբր յիսուն ոտք բարձր է. Elle a environ cinquante
pieds de haut կամ de
hauteur.

Մեր տունը երեսուն ոտք լայն է. Notre maison a trente pieds
de large կամ de largeur.

Այս սեղան վեց ոտք երկայն է. Cette table a six pieds de
long կամ de longueur.

Այս գետակը քսան ոտք խոր է. Cette rivière a vingt pieds
de profondeur.

Հասակը (պղ). La taille. Ճշմարիտ. Vrai.

Ի՞նչ հասակ ունի այս մարդը. De quelle taille cet homme
est-il ?

Այս տղան ի՞նչպէս հագուած էր. Comment cet enfant était-il
habillé ?

Կանաչ հագուած էր. Il était habillé de vert.

Կապոյտ վերարկուով մարդը. L'homme à l'habit bleu.

Կարմիր շրջագետտով կինը. La femme à la robe rouge.

Ճշմարիտ է որ անոր տունն
այրեցաւ. Est-il vrai que sa maison
est brûlée ?

Ճշմարիտ է .

C'est vrai.

Ճշմարիտ չէ՞ .

N'est-ce pas ? *կամ* n'est-il pas vrai ?

Թերեւս .

Peut-être.

Թերեւս կ'երթամ .

J'irai peut-être.

Մասնակցել .

Partager.

Որո՞ւ .

A qui ? (*Դաս ԻԱ. և ԻԲ.*)

Այս ձին որո՞ւ է .

A qui est ce cheval ?

Իմն է .

C'est le mien, *կամ* il est à moi.

Այս ձիերն որո՞ւ են .

A qui sont ces chevaux ?

Իմնեւորն են .

Ce sont les miens *կամ* ils sont à moi.

Այս տունն որո՞ւ է .

A qui est cette maison ?

Իմն է .

C'est la mienne, *կամ* elle est à moi.

Այս տուներն որո՞ւ են .

A qui sont ces maisons ?

Իմնեւորն են .

Ce sont les miennes, *կամ* elles sont à moi.

Դիմել, դալ փութով .

Accourir.

Շատ մարդիկ փութով եկան,
բայց փոխանակ կրակը մա-
րելու, թշուառականներն
սկսան կողակտել .

Beaucoup d'hommes étaient
accourus, mais au lieu
d'éteindre le feu, les mi-
sérables s'étaient mis à
piller.

Մէկուն օգնութեան դիմել,
դալ .

Accourir au secours de quel-
qu'un.

Փրկել. Sauver.

Կողակտել. Piller.

Մէկուն կեանքն աղատել .

Sauver la vie à quelqu'un.

Բանի մը սկսել .

Se mettre à quelque chose.

Սկսել .

Commencer, se mettre à.

Սկսաւ խնդալ .

Il se mit à rire.

Կրցան հրդեհը մարել .

Est-on parvenu à éteindre
le feu ?

Կրցան, յաջողեցան .

On y est parvenu.

Ժամացոյցը ժամերը կը ցուցնէ .

La montre marque les heures.

Ցւցնել .

Marquer, indiquer.

Բան մը մէկուն ցուցնել .

Indiquer quelque chose à
quelqu'un.

Կագել, կռուել .

Se quereller.

Մէկուն հետ կագել .

Quereller quelqu'un.

Բանի մը վրայ վիճել .

Disputer sur quelque chose.

Այս մարդիկն ի՞նչ բանի վրայ
կը վիճին .

Sur quoi ces gens di-
sputent-ils ?

Կը վիճին (կը մրցին) թէ ով
առաջ պիտի երթայ .

Ils disputent à qui ira le
premier.

Այսպէս . Ainsi.

Չգիտնալ . Ignorer.

Առջի, նախընթաց իրիկունը .

La veille.

Այն օրուան առջի իրիկունը
շաբաթ էր .

La veille de ce jour-là était
un samedi.

Կիրակիին նախընթաց իրիկու-
նը շաբաթ է .

La veille du dimanche est le
samedi.

201. Հրահանգ

Այս մարդէն չէ՞ք կրնար ազատիլ (se débarrasser) .
— Չեմ կրնար անկէ ազատիլ , քանզի բացարձակա-
պէս կ'ուզէ ետեւէս դալ . — Խեղքը կորսնցուցած չէ՞ .
— Կարելի է . — Ի՞նչ կ'ուզէ ձեռնէ . — Խնձի ձի մը ծա-
խել կ'ուզէ , զոր չեմ գիտեր ինչ ընեմ . — Այս տու-
ներն օրո՞ւ են . — Իմա են . — Այս գրիչները ձեզի՞
կը վերաբերին . — Ոչ , քրոջս կը վերաբերին . — Ա՞յն
գրիչներն են որոցմով այնպէս գեղեցիկ կը գրէ . — Նոյ-
ներն են . — Որո՞ւ է այս հրացանը . — Հօրս է . — Այս
գիրքերը ձեր քրոջն են . — Անորն են . — Որո՞ւ է
այս կառքը . — Իմա է . — Ո՞վ է մարդը որմէ կը դան-
դատիք . — Կարմիր վերաբկու կրողն է . — « Ի՞նչ
տարբերութիւն կայ ժամացուցի մը եւ իմ մէջտեղ » ,
հարցուց տիկին մը երիտասարդ պաշտօնակալի մը .
— « Տիկին » , պատասխանեց ասիկա , « ժամացոյց մը
ժամերը կը ցուցնէ . իսկ ձեր քով մարդ զանոնք կը
մտնայ » . — Բուսիացի գիւղա-կան մը որ է՛լ տեսած

չէր՝ անոնցմէ ոչ սակաւ տեսնելով Գաղիա , ըսաւ , « Տէր Աստուած , ի՞նչ մեծ նապաստակներ կան այս երկրին մէջ » . — Մըշտի երախտապարտ եմ ձեզ , սիրելի բարեկամս , կեանքս փրկեցիք . առանց ձեզ վճարեալ էր վասն իմ . — Այս թշուառականները ձեզի վնաս բրին . — Զիս ծեծեցին եւ գողցան , եւ երբ դուք ինծի օգնութեան եկաք , զիս հանուեցնելու եւ սպաննելու վրայ էին . — Նըջանիկ եմ ձեզ ազատելու (délivrer) այն աւաղակներուն ձեռքէն . — Ի՞նչ բարի էք :

202. Հրահանգ

Այս իրիկուն Պարոն Ա. ի տունը պիտի երթա՞ք . — Թերեւս կ'երթամ . — Զեր քոյրերն ալ պիտի երթան . — Թերեւս անոնք ալ պիտի երթան . — Նրէկ նուազածութեան ատեն դըօսա՞ք . — Զդըօսայ , քանզի այնչափ մարդ կար որ հաղիւ կը մանուէր . — Զեզի սիրուն ընծայ մը կը բերեմ որմէ շատ գոհ պիտի ըլլաք . — Ի՞նչ է . — Մետաքսէ փողպատ մըն է . — Ո՞ւր է . — Դրպանիս մէջ ունիմ (դրպանիս մէջն է) . — Զեզի հաճո՞յ է . — Շատ հաճոյ է , եւ բոլոր սրտով շնորհակալ եմ . — Կը յուսամ թէ վերջապէս ինչ բան մը պիտի ընդունիք . — Ինծի ի՞նչ տալու միտք ունիք . — Զեզի ըսել չեմ ուզեր . քանզի եթէ ըսեմ , հաճութիւն պիտի չունենաք երբ տամ . — Շուկան՝ մէկը տեսա՞ք . — Շատ մարդ տեսայ . — Ի՞նչպէս հագուած էին . — Ոմանք կապոյտ հագուած էին , ուրիշները կանաչ , այլք դեղին , եւ ոչ սակաւք՝ կարմիր . — Այս մարդիկն ո՞վ են . — Այն որ գորշ հագուած է՝ դրացիս է , եւ սեւագգետ մարդը բժիշկն է որոյ որդին իմ դրացոյս գաւազանի հարուած մը տուաւ . — Կանաչ հագուած մարդն ո՞վ է . — Աղականներէս

մին է . — Ձեր երկրին մէջ շատ փխխտութիւններ կան . — Ձերինին մէջ եղածին չափ կան . — Այս բեղոյրն ինծի ի՞նչպէս է . — Ձեզի շատ աղէկ է . — Այս վերարկուն ձեր եղբօրն ի՞նչպէս է . — Շատ սքանչելի է . — Ձեր եղբայրը ձեզի չափ մեծ է . — Ինչ մեծ է , բայց ես անկէ տարւոք եմ . — Այս մարդուն հասակն ի՞նչ է . — Հինգ ոտք չորս մատ է . — Ձեր պանդուկապետին տունը ռըչափ բարձր է . — Աթոռուն ոտք բարձր է . — Ձեր հօրը խորո՞ւնկ է . — Այո , տէր , յիսուն ոտք խոր է . — « Հոսմ շատ դիտուններ կան , այնպէս չէ » , կը հարցունէր Միլտոն Հոռմայեցւոյ մը . — « Ոչ այնչափ որչափ երբ դուք հոն էիք » , պատասխանեց ասիկա :

203. Հրահանգ

Ճշմարիտ է որ ձեր հօրեղբայրն հասաւ . — Ա՛պապա հովեմ ձեզ որ հասաւ . — Ճշմարիտ է որ թաղաւորը ձեզ ապահովցուց իւր օգնութեան վրայ (ձեզի օգնութիւն խոստացաւ) . — Ա՛պապահովեմ ձեզ որ ճշմարիտ է . — Ճշմարիտ է որ վեց հազար մարդիկը որոյ կը սպասէինք , հասան . — Ըսուելը լսեցի . — Ա՛րուդէ՞ք մեզի հետ ճաշել . — Ձեմ կրնար ձեզի հետ ճաշել , քանզի նոր կերայ . — Ձեր եղբայրը դաւաթ մը գինի խմել կ'ուզէ . — Ձի կրնար խմել . կը վստահացընեմ ձեզ որ նոր խմեց . — Ինչո՞ւ այս մարդիկը կը կուտին . — Ար կուտին , քանզի չեն գիտեր թէ ինչ ընեն . — Արալը մարեղու յաջողեցա՞ն . — Յաջողեցան . բայց կ'ըսուի թէ ոչ սակաւ տուններ այրեցան . — Բան մը չկրցա՞ն աղատել . — Բան մը չկրցան աղատել , քանզի վոխանակ հրդեհը մարեղու , եկող թշուառականներն սկսան կողոպտել . — Ի՞նչ պատահեցաւ . — Մեծ դժբախտութիւն մը պատահեցաւ . — Բարե-

կամենեալ ինչո՞ւ առանց ինծի դացին . — Մինչև և կէս
օր ձեզի սպասեցին . եւ տեսնելով որ չէք դար , մեկ-
նեցան . — Երկուշարթիին նախընթաց իրիկունն ի՞նչ-
պէս կը կոչուի . — Երկուշարթիին նախընթաց իրի-
կունը կիրակի է . — Ինչո՞ւ համար օգնութեան չվա-
ղեցիք ձեր դրացւոյն որուն տունն այրեցաւ . — Բո-
ւորովին անգէտ էի (ignorer) թէ կրակն անոր տունը
բռնած էր . քանզի եթէ դիտցած ըլլայի , անոր օգ-
նութեան կը դիմէի :

ԿԵ. ԴԱՍ. Soixante-cinquième Leçon.

Առաջագրել , միտքը դնել .	Se proposer (աներեւոյթք de ուղ) .
Այս ճամբորդութիւնն ընելու կ'առաջագրեմ .	Je me propose de faire ce voyage .
Որտե՞ մը երթալ կ'առաջագրէ .	Il se propose d'aller à une partie de chasse .
Մաս մը (խաղ) նարտ .	Une partie d'échec .
Մաս մը զնդակախաղ .	Une partie de billard .
Մաս մը թուղթ .	Une partie de carte .

Յաջողել . Réussir (աներեւոյթք de ուղ) .

Ասիկա ընելու կը յաջողե՞ք .	Réussissez-vous à faire cela ?
Կը յաջողեմ .	Je réussis .

Չափալ . Tâcher (աներեւոյթք de ուղ) .

Ի՞նչ կը ջանամ .	Je tâche de la faire .
Յաջողել կը ջանամ .	Je tâche d'y Réussir .
Աւելի աղէկ ընելու ջանացէ՛ք .	Tâchez de le bien faire .

Որովհետեւ . Puisque, comme. երբ . lorsque .

Որովհետեւ երջանիկ էք , ին- չո՞ւ կը գանգատիք .	Puisque vous êtes heureux , pourquoi vous plaignez- vous ?
--	--

Որովհետեւ հոս եմ, կը մնամ. Puisque je suis ici, j'y reste.
Բանի մը տեղեակ ըլլալ. Etre au fait de quelque chose (en être bien instruit).

Հասկնալ (բանէ մը), դիմնալ. S'entendre à . . . , savoir.
Բանի մը տեղեկանալ. Se mettre au fait de quelque chose.

Այս մարդն այս գործին տեղեակ է. Cet homme est au fait de cette affaire.

Այս բանին տեղեակ եմ. Je suis au fait de cela, կամ je m'y entends.

Ի վեր, հետեւ.

Depuis; dès.

Այն վայրկենէն ի վեր.

Depuis ce moment.

Երիտասարդութենէս, ծննդեանէս ի վեր, Depuis ma jeunesse; dès sa naissance.

Մանկութենէ ի վեր.

Dès l'enfance.

Առաւօտէ մինչեւ ցերեկոյ.

Depuis le matin jusqu'au soir; du matin au soir.

Սկզբէն մինչեւ վերջը.

Depuis le commencement jusqu'à la fin.

Ասկէ մինչեւ հոս.

Depuis ici jusque là, կամ d'ici là.

Այս գիրքն երկու տարիէ ի վեր ունիմ. J'ai ce livre depuis deux ans.

Երեք տարուքէն ի վեր Բարիլ. Je demeure à Paris depuis trois ans.

Փչել. Souffler. Կրակը, քրտը մը փչել. Souffler le feu, une lumière.

Նուաղեցնել, վերածել. Réduir; réduire; réduisant.

Կը վերածնու. Réduis-tu? Կը վերածեմ. Je réduis Կը վերածէ. Il réduit.

Գիծ. Ա. Réduire բային սլէս կը խոնարհին,

Թարգմանել, Traduire. Յառաջ բերել, Produire, Եղծուել, Détruire. Կառուցանել, Construire. Մտածանել, Int-roduire.

Գինը նուաղեցնել, իջեցնել. Réduire le prix.

Թարգմանել թարգմանել. Traduire en français.

Դարձիւնէն Գերմաներէնի թարգմանել .	Traduire du français en al- lemand.
Մէկ լեզուէ ուրիշի մը թարգ- մանել .	Traduire d'une langue dans une autre.
Ձեր քով կը մտնամեմ, ձեզի կը ներկայացնեմ .	Je l'introduis chez vous; je vous le présente.
Նոյն իսկ . իսկ . ինքն .	Même. Եւ. mêmes.
Ես ինքն . Moi-même. Դու ինքն . Toi-même.	
Նա ինքն . Lui-même (իգ.) Elle même.	
Մէր ինքնին . Nous-mêmes. Դուք ինքնին . Vous-mêmes.	
Անանք ինքնին . Eux-mêmes. (իգ.) Elles-mêmes.	
Ինքն իսկ . Soi-même (անձը անորոշ խօսքերու մէջ) .	
Ինքն իսկ բառ ինծի .	Il me l'a dit lui-même.
Ինծի իսկ բառ .	Il (me) l'a dit à moi-même.
Քնդդիմը շողջարթել չուզուիր .	On n'aime pas à se flatter soi-même.
Անդամ, իսկ .	Même (միգ.)
Ոչ իսկ .	Ne pas même.
Նորաբն անդամ զանի չեն սիրեր .	Même ses frères ne l'aiment pas.
Հայ գնելու անդամ բաւական ստակ չունի .	Il n'a pas même assez d'ar- gent pour acheter du pain.
Պէտք է սմէն մարդ սիրել, իւր թշնամիներն անդամ .	Il faut aimer tout le monde, même ses ennemis.
Նորէն .	De nouveau, derechef.
Նորէն կը խօսի .	Il parle de nouveau.
Իջնել, իջնալ (գինը) .	Baisser, tomber (ԾԱ. Դաս) .
Վաճառքին (ապրանքին) գն- նը կ'իջնէ .	La marchandise baisse de prix.
Կտրել (գինէն) .	Rabattre Կտես Battre Դաս ԼԳ.)
Աւելցնել (գինը, գրան դնել) .	Surfaire (faire le plus) .
Վրայ դրած (աւելի պահան- ջած) չբաւարար համար, չեմ կրնար կտրել (իջե- ցնել) գինը .	Ne vous ayant pas surfait, je ne saurais rien rabattre.

Աննդուն մը .	Une aune.
Բերել (եկամեաւ) .	Rapporter.
Այս պաշտօնը ձեզի տարին որչափ կը բերէ .	Combien cet emploi (cette charge) vous rapporte-t-il (elle) par an ?
Պաշտօն մը , տեղ մը .	Un emploi, une charge.
Փախչել , խոյս տալ .	Prendre la fuite.
Լքանել , դատարիք ըլլալ .	Désertter.
Կռիւր թողուց , փախաւ .	Il a déserté la bataille.
Փախչել , ճողորկել (կծիկը դնել) .	S'évader.
Գողը փախաւ , ճողորկեցաւ .	Le voleur s'est évadé.
Ամենեւին , բնաւ .	Pas du tout, aucunement, point du tout.

204. Հրամանագ

Ձեր քոյրն յառաջագիմութիւն կ'ընէ . — Ա'ընէր , եւ թէ ձեզի չափ յարատեւ ըլլար . — Ձէս կը շողոքորթէք . — Ամենեւին . կ'ապահովեմ ձեզ որ շատ դո՛ւ կ'ըլլայի , եթէ բոլոր աշկերտներս ձեզի պէս աշխատէին . — Այսօր ինչո՞ւ դուրս չէք ելլեր . — Ա'ելլէի , եթէ օշը գեղեցիկ ըլլար . — Ձեզ վաղը տեղնելու հաճութիւնը պիտի ունենամ . — Եթէ կը բաղձաք , կու գամ . — Ձեր համնելուն գեռ հոս պիտի ըլլամ . — Այս իրէկուն քաղաք երթալու պատեհութիւնը (առիթը) պիտի ունենամք . — Ձեմ գիտեր , բայց հիմա կ'երթայի , եթէ աղէկ պատեհութիւն մը ունենայի . — Այնչափ հաճութիւն պիտի չունենայիք , եւ այնպէս երջանիկ պիտի չըլլայիք , եթէ բարեկամներ եւ գիրքեր չունենայիք . — Մարդ իւր (կէնաց) ընթացքին մէջ այնչափ թշուառութիւն (misère) պիտի չկրէր (չզգար) եւ այնպէս ողորմելի պիտի չըլլար , եթէ այնպէս կուր չըլլար . — Ուրիշներուն համար այն անզգայութիւնը

պիտի չունենայիք եւ անոնց ազաչանայն այնպէս խաւ
պիտի չըլլայիք, եթէ դուք ալ տուն մը թշուառու
թեան մէջ եղած ըլլայիք. — Ասիկա չէիք ըսեր, եթէ
դիւ քաջ ճանչնայիք. — Անք քոյրն ինչու իւր համար-
ները չըրաւ. — Ըրած կ'ըլլար, եթէ արգելուած չը-
լար. — Եթէ աւելի աշխատէիք եւ աւելի յաճախ խօ-
սէիք, աւելի աղէկ պիտի բացատրէիք (ձեր միտքը).
— Անդ կ'ապահովցնեմ որ աւելի աղէկ կը սորվէի, եթէ
աւելի ժամանակ ունենայի. — Անէ չեմ դանդաթիր,
այլ ձեր քոյրմէն. — Դուք տեղի (սլաւաճառ) չէիք ու-
նենար անկէ դանդաթելու, եթէ անիկա ժամանակ ու-
նեցած ըլլար ընել ինչ որ ընելու համար անոր տուիք.
— Գիտէ՞ք ինչ պատահեցաւ. — Բան մը չլսեցի (բա-
նի մը վրայով խօսուիլը չլսեցի). — Մեր դրացւոյն
տունն այրեցաւ. — Բան մը չկրցա՞ն ազատել. — Շատ
բախտաւոր եղան որ հոն եղած անձինք ազատել կըլ-
ցան. բայց հոն գտնուած կարասիներէն (effet) բան
մը չկրցան ազատել. — Ասիկա ձեզի ո՞վ ըսաւ. — Նոյն
խոյ մեր դրացին ըսաւ :

203. Հրահանգ

Ինչո՞ւ անոնց ճրագի էք. — Հովը փչեց զայն (մա-
րեց), երբ դուք մտաք. — Այս ասուիին զինն ի՞նչ
է. — Կանգու՛նը երեք ու կէս սկուտի կը ծախեմ զայն.
— Շատ սուղ կը դանեմ (է). — Ասուիին զինը չիջա՛ւ.
— Զիջաւ. բոլոր վաճառաց զինն իջաւ, բայ ի առ-
ուիինէն. — Երեք սկուտ կու տամ. — Այս դնով չեմ
կրնար թողուլ (սալ) ձեզի, քանզի ինծի աւելի
կ'արժէ. — Կաւղէ՞ք չորո՞ք ընել ցցուանկ ինծի անդ-
դիական ասուիի կտոր մը (թօփ). — Շատ հաճու-
թեամբ. — Այս ասուին ձեզի կը յարմարի՞. — Զի յար-
մարիք. — Ինչո՞ւ չի յարմարիր. — Վասն զի չափա-

դանց սուղ է . եթէ անկէ բան մը կոտորել կ'ուզէք քսան կանգուն կը դնեմ . — Աւելի չպահանջելու համար՝ բան մը չեմ կրնար կոտորել . — Գաղիերէն կը սորվիք . ձեր վարպետը ձեզի թարգմանել կու տայ . — Կարգալ , գրել եւ թարգմանել կու տայ . — Օտար լեզու մը սորվելու ատեն (սորվելով) թարգմանել օգտակար է . — Օգտակար է , եթէ մարդ սորված լեզուն գրեթէ գիտէ . բայց երբ մարդ դուրս բան մը չի գիտեր , ասիկա (թարգմանելը) բոլորովին անօգուտ է . — Ձեր գաղիերէնի վարպետը ձեզի ի՞նչ ընել կու տայ . — Ինծի դաս մը կարգալ կու տայ . յետոյ Գերմաներէն համարներ Գաղիերէնի թարգմանել կու տայ մեր կարգացած դասին վրայ . եւ դասին ակիւզէն մինչեւ վերջը Գաղիերէն կը խօսի , եւ ինծի պէտք է որ անոր նոյն լեզուաւ պատասխանեմ . — Այս եղանակաւ շատ սորվեցա՞ք . — Կը տեսնէք որ արդէն բան մը սորված եմ , քանզի հաղիւ երեք ամիս կայ որ Գաղիերէն կը սորվիմ , եւ արդէն ձեզ կը հասկնամ , երբ ինծի կը խօսիք , եւ կրնամ պատասխանել . — Կրնա՞ք այնպէս աղէկ կարգալ . — Այնպէս աղէկ զիտեմ կարգալ եւ գրել , ինչպէս խօսել . — Ձեր վարպետը Գերմաներէն ալ կը սորվեցնէ՞ . — Կը սորվեցնէ . — Անոր հետ ծանօթանալ բաղձալով , ձեզի պիտի ազաչեմ զիս անոր քով մուծանելու :

206. Հրահանգ

Օրը քանի՞ համար կը թարգմանէք . — Եթէ համարները գծուարին չեն , նրկու երեք (հաս) կը թարգմանեմ օրը , եւ երբ գծուարին են , հաս մը միայն կը թարգմանեմ . — Այսօր ռըհափ բրիք . — Նորոսըն է որ կը թարգմանեմ . բայց վաղը կը յուսամ թէ կրնամ հաս մը աւելի ընել , քանզի մինալ պիտի ըլլամ . — Հօ-

բաքրոջն այցելութիւն ըրի՞ք . — Երկու ամիս է որ
դանի տեսնելու գացի , եւ որովհետեւ ինծի գէշ գէմք
բրաւ , այն ժամանակէն ի վեր այլ եւս անոր տունը
չգացի . — Այսօր ի՞նչպէս էք . — Շատ գէշ եմ . — Այս
ապուրն ի՞նչպէս կը գտնէք . — Շատ գէշ կը գտնեմ .
բացց յորմէ հետէ ախորժակս կորսնցուցի , բան մը ին-
ծի աղէկ չի թուիր . — Այս պաշտօնը ձեր հօրը յիշատի
(եկամուտ) կը բերէ . — Չորս հազար սկուտէն աւելի
կը բերէ . — Նորէն ի՞նչ կ'ըսուի . — Նորէն բան մը
չըսուիր . — Աղիւ ի՞նչ ընելու միտք ունիք . — Ուր-
սի մը երթալու գիտաւորութիւն ունիմ (կ'առաջա-
դրեմ) . — Ձեր եղբայրը գիտաւորութիւն ունի՞ մաս
մը (բարթի մը) գնդի խաղալու . — Գիտաւորութիւն
ունի մաս մը նարտ խաղալու . — Ինչո՞ւ կան մարդիկ
որ կը խնաման երբ կը խօսիմ . — Անքաղաքաւար մար-
դիկ են . դուք ալ խնտալու էք , եւ այլ եւս չեն ծաղ-
րեր ձեզ . — Եթէ ինծի պէս ընէիք , աղէկ կը խօսե-
իք . — Ձեզի պէտք է ամէն օր քիչ մը ուտանել , եւ
այլ եւս պիտի չխանաք խօսելու . — Պիտի ջանամ
ձեր խրատին հետեւել . քանզի առաջադրած եմ ամէն
առտու ժամը վեցին ելլել , մինչեւ տասն ուսանել եւ
կանուխ պառկել . — Ձեր քոյրն ինչո՞ւ կը գանդատի .
— Ձեմ գիտեր . քանզի անոր ամէն բան կը յաջողի եւ
երջանիկ է , ձենէ եւ ինէ իսկ երջանիկ . ինչո՞ւ կը
գանդատի . — Թերեւս կը գանդատի , վասն զի այս
գործին տեղեակ չէ . — Լրնայ ըլլալ :

ԿԶ. ԴԱՍ. Soixante-sixième Leçon.

Տեսակ մը .	Une espèce, une sorte.
Շատ տեսակ կենդանիներ կան .	Il y a bien des sortes d'animaux.
Ասիկա թ' նչ տեսակ պտուղ է .	Quelle espèce de fruit est cela ? (կամ est-ce là ?)
Կուլաք . Le noyau. Դեղձի, ծիրանի, սալորի, կուլա մը . Un noyau de pêche, d'abricot, de prune.	
Կուլաով պտուղներ .	Des fruits à noyau.
Կուլաք կտրելու է՝ նուշի առ- նելու համար .	Il faut casser le noyau pour avoir l'amande (առակ) .
Նուշ մը . կորեղ մը .	Une amande, un pepin.
Կորեղով պտուղներ .	Des fruits à pepin.
Կորեղով պտուղ մըն է .	C'est un fruit à pepin.
Քաղել, քաղած, քաղելով .	Cueillir; cueilli; cueillant.
Կը քաղեմ, կը քաղես, ելն .	Je cueille, tu cueilles, il cueille.
Պտուղ քաղել .	Cueillir des fruits.
Ապուրը, մեղեղէնները սեղան բերել .	Servir la soupe, le dessert.
Պտուղ, le fruit. Ծիրան մը, un abricot. Դեղձ մը, une pêche. Սալոր մը, une prune.	
Զուարճալի պատմութիւն մը .	Une anecdote.
Խորոված (քէպապ) .	Du rôti.
Վերջինը . Le dernier. (իդ .)	La dernière.
Անցեալ շաբաթ .	La semaine dernière.
Դադրել . Cesser de. Կարդալէն կը դադրիմ . Je cesse de lire.	
Խօսելէն կը դադրի . Elle cesse de parler.	
Խղյս տալ, զղուշանալ .	Eviter.
Պրծել, ազատել .	Echapper.
Դժբախտութենէ մը պրծել .	Echapper à un malheur.
Քախալ՝ մահաւանէ պրծելու համար .	Il a pris la fuite pour échapper à la mort.

- Կրնալ առանց բանի մը բլլալ . Pouvoir se passer de.
Առանց հացի կրնա՞ք բլլալ . Pouvez-vous vous passer de pain ?
- Կրնամ բլլալ . Je puis *համ* je peux m'en passer.
- Հատ բան կայ որոցմէ գուրկ բլլալ պէտք է . Il y a bien des choses dont il faut se passer.
- Յանձնարարութիւն մը կատարել . S'acquitter d'une commission, faire une commission.
- Ձեր յանձնարարութիւնը կատարեցի . Je me suis acquitté de votre commission. J'ai fait votre commission.
- Յանձնարարութիւնս կատարեցի՞ք . Vous êtes-vous acquitté de ma commission, *համ* avez-vous fait ma commission ?
- Կատարեցի , բրի . Je m'en suis acquitté. Je l'ai faite.
- Խւր պարտքը կատարել . { Remplir son devoir.
{ S'acquitter de son devoir.
- Այս մարդը միշտ իւր պարտան հանութիւնը կը կատարէ . Cet homme fait, remplit toujours son devoir.
- Ղտտահել . Compter sur. Անոր կը *փտտահի* . Il y compte.
Ձեզի կը *փտտահիմ* . Je compte sur vous. Je me fie à vous.
- Կրնաք ա՛նոր *փտտահիլ* . Vous pouvez vous fier à lui. Vous pouvez vous y fier. Vous pouvez compter sur lui.
- Բաւել , բաւած , բաւելով . Suffir; suffi; suffisant.
- Այս հացը ձեզի կը բաւէ՞ . Ce pain vous suffit-il ?
- Կը բաւէ . Il me suffit.
- Կը բաւեմ , կը բաւես . Je suffis, tu suffis.
- Այս ստակն այս մարդուն պիտի բաւէ՞ . Cet argent suffira-t-il à cet homme ?
- Պիտի բաւէ . Il lui suffira. ♥
- Այս գումարն այս մարդուն բաւե՞ց . Cette somme a-t-elle suffi à cet homme ?
- Բաւեց . Elle lui a suffi.
- Դո՛հ եղաւ ա՛նկէ . Il s'en est contenté.
- Բա՛նով մը դո՛հ բլլալ . Se contenter de quelque chose.

Անոր պիտի բաւէր, եթէ մի- այն քանի մը սկրւտ աւել- ցնել աւելիք.	Elle lui suffirait, si vous vouliez seulement y ajou- ter quelques écus.
Գոհ պիտի բլլար, եթէ աւել- իք միայն քանի մը սկրւտ ա- ւելցնել.	Il s'en contenterait, si vous vouliez seulement y ajou- ter quelques écus.
Իմաստունը քիչով գոհ էլլի- լայ, իր շատանայ.	Le sage se contente de peu, le sot est content de peu.
Ինծի բաւական է գիտնալ թէ դուն ապրուստդ իր շահիս.	Il me suffit de savoir que tu gagnes ta vie.
Աւելցնել. Ajouter. Շինել. Bâtir.	
Առադրստ մը. Une voile. Նաւ մտնել. S'embarquer.	

ԴԻՏ. Le voile, արական իր նշանակէ քող :

Անիկա քող մը գնեց.	Elle s'est achetée un voile.
Նաւով նամբայ ելլել.	Mettre à la voile.
Նաւել.	Faire voile.
Նաւորէլ Ամերիկա.	Faire voile pour l'Amérique (aller en Amérique).
Նաւով երթալ.	Aller à la voile. marcher.
Էկցուն առագաստով (արագ).	A pleines voiles (à toutes voiles).
Էի առագաստիւ երթալ.	Marcher à pleines voiles, cingler.
Անցեալ ամսուն տասնեւվեցին նաւը մտաւ.	Il s'est embarqué le seize du mois dernier.
Առագաստի նաւով գնաց ներ- սայ ամսոյս երեքին.	Il a mis à la voile le trois du mois courant.
Ներկայ ամիսը.	Le mois courant.
Այս ամսուն չորսին կամ հին- գին.	Le quatre ou le cinq de ce mois.
Նամակն ամսոյս վեցին է.	La lettre est du six de ce mois.
Այսինքն.	C'est-à-dire; savoir.
Եւսլին.	Et le reste (etc).
Դրիչս ձերինէն աղէկ է.	Ma plume est meilleure que la vôtre.

Ձենէ աղէկ կը գրեմ.	J'écris mieux que vous.
Ապուրը պիտի տաքցուի.	On fera réchauffer la soupe.
Կերակուրը սեղանն է.	On a servi.
Ձեզի ապուր տա՞մ.	Vous servirai-je de la soupe?
Քիչ մը կ'ուզեմ.	Je vous en demanderai un peu.

(Կերակուրը սեղան) բերել ,
(մէկուն բան մը) հրամցը-
նել . } Servir.

207. Հրահանգ

Ա՛ռաղէի գիտնալ թէ ինչո՞ւ համար ձեզի պէս աղէկ խօսել չեմ գիտեր . — Ձեզի ըսեմ . ճիշդ ինծի պէս աղէկ կը խօսէիք , եթէ այնպէս երկչոտ չըլլայիք . Բայց եթէ ձեր դասերն աւելի աղէկ սորված ըլլայիք , խօսելու չէիք վախնար . քանզի աղէկ խօսելու համար պէտք է գիտնալ . եւ շատ ընտան է որ երկչոտ ըլլայ այն որ սորվածն աղէկ չի գիտեր . Այնպէս երկչոտ չէիք ըլլար ինչպէս էք , եթէ սխալ չընելու ապահով ըլլայիք :

Ձեզի բարի լոյս մաղթելու կու գամ . — Շատ մարդասէր (aimable) էք . — Ինծի հաճութիւն մը ընել կու գաք . — Ըսէք ինծի ինչ որ պէտք է , քանզի ձեզի ծառայութիւն մը ընելու համար (pour vous obliger) ամէն բան պիտի ընեմ . — Հինգ հարիւր սկուտի պէտք ունիմ , եւ կ'աղաչեմ որ փոխ տաք : Ստակըս ընդունելուս պէս ձեզի կու տամ : Զիտ շատ երախտապարտ կ'ընէիք , եթէ այս ծառայութիւնն ինծի ընել ուզէիք . — Բոլոր սրտով կ'ընէի , եթէ կարենայի . բայց բոլոր ստակս կորսնցուցած ըլլալով , անկարելի է ինծի այս ծառայութիւնը ձեզի ընել (rendre service) . — Ա՛ռաղէ՞ք հարցնել ձեր եղբորը թէ դո՞ւ է ստակէն զոր անոր դրկեցի . — Նղբօքս դա-

լով (եղբայրս), դո՛ւ է , բայց ես չեմ . քանզի նա
 ւարեկութիւն ըրած ըլլալով , պէտք ունիմ ստակին
 զոր ինծի պարտական էք :

208. Հրահանգ

Ապուրը բերուեցաւ . — Քանի մը բոսէ կայ որ
 քերուեցաւ . — Ուրեմն (alors) պազած ըլլալու է , եւ
 ես տաք ապուրը միայն կը սիրեմ . — Ձեզի համար
 տաքցունեն . — Երախտապարտ կ'ըլլամ . — Այս խո-
 րովածէն ձեզի տա՛մ (servir) . — Քիչ մը կը խընդ-
 րեմ . — Այս ոչխարի միսէն ուտել կ'ուզէ՞ք . — Շե-
 նորհակալ եմ , վառեալն աւելի կը սիրեմ . — Ձեզի
 գինի տա՛մ . — Քիչ մը կը խնդրեմ . — Մրդեղէնը բեր-
 ուեցա՛ւ . — Բերուեցաւ . — Պտուղը կը սիրեմ , բայց
 այլ եւս ախորժակ չունիմ . — Քիչ մը պանիր ուտել
 կ'ուզէ՞ք . — Քիչ մը ուտեմ . — Ձեզ անգղիական պա-
 նիր տամ թէ Հոլանտայի պանիր . — Քիչ մը Հոլան-
 տայի պանիր ուտեմ . — Ասիկա ի՞նչ տեսակ պտուղ
 է . — Կուտով պտուղ են . — Ասիկա ի՞նչպէս կը կոչ-
 ուի . — Այսպէս կը կոչուի . — Ձեր ձեռուըները լուալ
 կ'ուզէ՞ք . Կ'ուզէի լուալ , բայց անձեռոց (essuie-main)
 չունիմ ձեռուըներս սրբելու համար . — Ձեզի անձե-
 ոց մը , աճառ եւ ջուր տալ կու տամ . — Ձեզի եւ-
 րախտապարտ պիտի ըլլամ . — Կրնա՛մ համարձակիլ
 քիչ մը ջուր խնդրելու . — Ահաւասիկ . — Կրնա՞ք ա-
 ռանց աճառի ըլլալ . — Աճառի գալով , կրնամ առանց
 անոր ըլլալ , բայց ձեռուըներս սրբելու համար անձե-
 ոց մը պէտք է . — Շատ անգամ առանց աճառի կ'ըլ-
 լա՞ք . — Շատ բան կայ որ առանց անոնց պէտք է
 ըլլալ . — Այս մարդն ինչո՞ւ համար միախաւ . — Այս-
 րէ՛ն զի ուրիշ միջոց չունէր պրծելու պատժէն (puni-
 tion) որուն արժանի էր . — Ձեր եղբայրներն ինչո՞ւ

աւելի աղէկ ձի մը հայթայթեցին . — Նթէ իրենց հին
 ձին ծախած (se défaire) ըլլային , աւելի աղէկ մը կը
 հայթայթէին . — Զեր հայրն արդէն հասա՞ւ . — Դեռ
 ոչ , բայց կը յուսանք թէ այսօր պիտի հասնի . — Զեր
 բարեկամը ժամանակին (à temps) մեկնեցա՞ւ . — Զեմ
 գիտեր , բայց կը յուսամ թէ ժամանակին մեկնած է :

209. Հրահանգ

Յանձնարարութիւնս կատարեցի՞ք . — Կատարեցի .
 — Զեր եղբայրը կատարե՞ց յանձնարարութիւնը զոր
 անոր տուի . — Կատարեց . — Ինծի յանձնարարու-
 թիւն մը ընել կ'ուզէ՞ք . — Զեզի այնչափ երախտա-
 պարտ եմ որ միշտ պիտի կատարեմ ձեր յանձնարա-
 րութիւնները , եթէ ինծի ընել հաճիք . — Կ'ուզէ՞ք
 խնդրել վաճառականէն թէ կրնայ տալ ինծի այն գը-
 նով զոր իրեն մատուցի (առաջարկեցի) . — Ապահով
 եմ որ անով պիտի շատանար , եթէ քանի մը սկուտ
 աւելցնել ուզէիք . — Նթէ այս բանիս վրայ ապահով
 ըլլայի , քանի մը սկուտ ալ կ'աւելցնէի . — Բարի
 լոյս , տղաքս , ձեր պարտականութիւնը կատարեցի՞ք .
 — Դիտէ՞ք որ միշտ կը կատարենք , եթէ միայն (à
 moins que) հիւանդ չըլլանք . — Մենէ ի՞նչ ընել կը
 խնդրէ՞ք այսօր . — Զեզի կու տամ ուսանելու ութսը-
 ներորդ դասը , եւ ընել անկէ կախում ունեցող հա-
 մարները , այսինքն 207 երորդը , 208 երորդը եւ 209
 երորդը : Պիտի ջանա՞ք որ սխալ չընէք . — Պիտի ջա-
 նանք չընել . — Այս հայր ձեզի կը բաժէ . — Կը բա-
 լէր , եթէ շատ անօթի չըլլայի . — Զեր եղբայրը երբ
 նաւ մտաւ Ամերիկա (երթալու) համար . — Անցեալ
 ամսուն երեմեկն առադատտի նաւով ճամբայ ելաւ
 (mettre à la voile) . — Ինծի կը խոստանա՞ք ձեր եղ-
 բրը խօսելու . — Կը խոստանամ : կրնա՞ք վստահիլ .

— Զեր վրայ վստահ եմ. — Գալ դասին համար աւելի աղէկ պիտի աշխատի՞ք, քան որչափ ատոր համար աշխատեցաք. — Աւելի աղէկ պիտի աշխատիմ. — Կրնամ վստահիլ. — Կրնաք :

ԿԻ. ԳԱՍ. Soixante-et-septième Leçon.

Բանէ մը հասկնալ.	Se connaître en quelque chose.
Ասուիէ կը հասկնամք.	Vous connaissez-vous en drap ?
Կը հասկնամ.	Je m'y connais.
Չեմ հասկնար.	Je ne m'y connais pas.
Շատ աղէկ կը հասկնամ.	Je m'y connais très-bien.
Շատ չեմ հասկնար.	Je ne m'y connais pas beaucoup.

Գծագրել. Dessiner. Նկար մը բնօրինակել. Calquer.

Գիւղանկար մը գծագրել.	Dessiner un paysage.
Բուռը, բնականը նկարել.	Dessiner d'après nature.

Գծագրութիւնը. Le dessein. Գծագրողը. Le dessinateur.
Բնութիւնը. La nature.

Ընել, ի կիր արկանել.	S'y prendre.
Առանց սենելեաց (մտշա) կը բակ վառելու համար թոշ պէս կ'ընիք.	Comment vous y prenez-vous pour faire (allumer) du feu sans pincettes ? (*)
Այսպէս կ'ընեմ.	J'y m'y prends comme cela.
Գէշ կ'ընէք, կը գործածէք.	Vous vous y prenez mal.
Աղէկ կ'ընեմ, կը վարուիմ.	Je m'y prends bien.
Ասիկա բնելու համար ձեր եղբայրն թոշպէս կ'ընէ.	Comment votre frère s'y prend-il pour faire cela ?

(*) ԴԻՏ. ևս վերջաւորող գոյականներն իդական են, բայց ի նկտեւեալներէն. un amulette, բժժանք. un

aquelette, *կմախ* . *և* . *քանի մը բարդ անուշներէ* , *ինչ-պէս* un porte-mouchettes, *բազմակալոց* (*մում մադասը* թասկասը) , un tire-botte, *կռկահան* . un casse-noisette, *կաղնաքնէ* (*ֆընտըդ դըբաճադ*) :

Յաջողակութեամբ .

Adroitement.

Առանց յաջողակութեան .

Maladroitement.

Արդելու .

Défendre.

Աօրկա ընել ձեզի կ'արդելում Je vous défends de faire
(*էլ պատուիրեմ չընել*) . cela.

Իջեցնել , խոնարհեցնել .

Baisser.

խոնարհեցնել աչուքներ , վա- Baisser les yeux, la toile, le
րագոյրը , rideau.

Վարագոյրը կը վերնայ (*կը բացուի*) .

La toile se lève.

Կ'իջնէ (*կը գոցուի*) .

Se baisse.

Փոխանակագլինն իջաւ .

Le change a baissé.

Օրը կը խոնարհի . Le jour se baisse. Գիշեր կ'ըլլայ . Il se
fait nuit. Ժամանակը կ'անագանի . Il se fait tard.

Մտիլ , խոնարհել . Se baisser. Հոռիլ . Sentir.

Խտտը կը հոռի .

Il sent l'ail.

Մէկուն երակը զննել .

Tâter le pouls à quelqu'un.

Բանի մը հաւանել .

Consentir à quelque chose.

Կը հաւանիմ .

J'y consens.

Ծածկել . Cacher. Միտք , խելք . L'esprit.

Հշմարտապէս . En vérité. Արդարեւ . En effet, vraiment.

Հշմարտութիւնը . La vérité. Արդիւնքը . L'effet.

Հշմարիտ . Vrai. Հշմարտախօս մարդ մը . Un homme vrai.

Ահա այս նկարին բուն տեղը . Voilà la vraie place de ce
tableau.

Յարգել , բանի տեղ զննել մէկը . Faire cas de quelqu'un.

Յարգել մէկը .

Estimer quelqu'un.

Այո մարդուն մեծ յարգ չեմ Je ne fais pas grand cas de
տար . cet homme.

Անոր մեծ յարգ կու տամ .

Je fais grand cas de lui.

շատ կը յարգեմ .

Je l'estime beaucoup.

Դեպքը . Le cas. Մաղիկը . La fleur.

Բանի մը երեսին հաւասար , A fleur de.
վայելէն քերելով .

Այս տան հիմունքն արդէն Les fondements de cette mai-
գետնին հաւասար են . son sont déjà à fleur de
terre.

Թումըը գետ քուրին երեսին La digue n'était pas encore
հաւասար էր . à fleur d'eau.

Այս մարդուն աչուքները ծակ- Cet homme a les yeux à
տին հաւասար են . fleur de tête.

Մաղիկէլ . Fleurir (+) . Աճել . Croître; crû; croissant.

ԴԻՏ. (*) Eleurir բային ընդունելութեան ներկայն
ևւ սահմանական անկատարը երկու են . fleurissant,
fleurissait, ևւ florissant, florissait. Վերջին կերպը կը
գործածուի այլաբանօրէն . Un empire florissant, une
ville florissante. Մաղիկեալ տէրութիւն , քաղաք . Cet
auteur florissait sous son règne. Այս հեղինակն անոր
թագաւորութեան ատենը կը ծաղկէր . Les arts et les
sciences florissaient alors. Արուեստք ևւ գիտութիւնք
կը ծաղկէին յայնժամ :

Կ'աճիմ , կ'աճիս , կ'աճի . Je crois, tu crois, il croît.
Արագ աճել . Croître rapidement.

Եւծնալ . Grandir.
Այս տղան զգալի կերպով կը Cet enfant grandit à vue
մեծնայ . d'œil.
Այս տղան քիչ ատենուան մէջ Cet enfant a bien grandi en
շատ մեծցաւ . peu de temps.
Այս անձրեւը ցորենը մեծցուց . Cette pluie a fait grandir
les blés.

Ցորեն . Du blé Տնակ . Une chaumière.

Նրածկոց , անքոյթ , վրան դոց Un abri, un couvert-
տեղ .

- Ապաստանալան . Un abri, un refuge, un asile .
- Բանէ մը ծածկուիլ , պաշտպանուիլ . Se mettre à l'abri de quelque chose .
- Անձրեւէն , հովէն պաշտպանուիլ . Mettons-nous à l'abri de la pluie, du vent .
- Մտնելէն պահուելու , օդին վնասներէն պաշտպանուելու . Entrons dans cette chaumière pour être à couvert de la tempête, pour être à l'abri des injures du temps .
- Ամէն տեղ . Partout . Բոլոր քաղքին մէջ . Par toute la ville .
- Բոլոր երկրիս վրայ . Par toute la terre .
- Հովանի , շուք մը . Une ombre . Ընդ հովանեաւ . A l'ombre .
- Ելլանք այս ծառին շուքին տակ նստելու . Allons nous asseoir à l'ombre de cet arbre .
- Չեւայնել , կեղծել . Faire semblant de .
- Այս մարդը քնանալ կը կեղծէ . Cet homme fait semblant de dormir .
- Այս օրհորդը Գաղիերէն գիտնալ կը ձեւայնէ . Cette demoiselle fait semblant de savoir le français .
- Մեզի մօտենալ կը կեղծեն (կ'ենքուի թէ մեզի մօտենալ կ'ուզեն) . Ils font semblant de s'approcher de nous .
- Հիմա . Maintenant . Ի վեր . . . Dès . . .
- Առտուրնէ ի վեր . Dès le matin . Լուսնայէն ի վեր . Dès le point du jour . Բերրոյէն . Dès le berceau . Հիմախուրնէ , արդէն . Dès à présent .
- . . . ուն պէս . Dès que .
- Գանի տեսնելուս պէս պիտի խօսիմ անոր . Dès que je le verrai, je lui parlerai .
- Վախէն , չլլայ թէ , գուցէ . De crainte de, de peur de .
- Պաղել , պաղ առնուլ . Se refroidir, prendre du froid .
- Գուրս ելլելու կը վախճամ , որ չլլայ թէ պաղ առնում . Je ne veux pas sortir, de peur de me refroidir .

Քաղաք երթալ չուզեր, իւր պարտատէրներէն մէկուն հանդիպելու վախէն .	Il ne veut pas aller à la vil- le, de peur de rencontrer un de ses créanciers.
Իւր քսակը բանալ չուզեր, ստակը կորսնչելու վախէն .	Il ne veut pas ouvrir sa bourse, de peur de perdre son argent.
Ընդօրինակել, օրինակել .	Copier (տես Դաս Կ. Դիտ. Ա.)
Հոլովել . Décliner . Մագուրը քաշել, գրել .	Mettre au net.
Դոյական մը, ածական մը, դե- բանուն մը .	Un substantif, un adjectif, un pronom.
Բայ մը, նախադրութիւն մը .	Un verbe, une proposition.
Քերականութիւն մը, բառա- բան մը .	Une grammaire, un diction- naire.

240. Հրահանգ

Ասուիէ կը հասկնա՞ք (կը ճանչնա՞ք) . — Կը հասկը-
նամ . — Ինծի քանի մը կանգուն գնել կ'ուզէ՞ք .
— Նթէ ինծի ստակ տալ կ'ուզէ՞ք, կը գնեմ . — Ձիս
երախտապարտ կ'ընէ՞ք . — Այս մարդն ասուիէ կը
հասկնայ . — Շատ չի հասկնար . — Ատիկա ընելու
համար ինչպէ՞ս կ'ընէ՞ք . — Այսպէս կ'ընեմ . — Կ'ու-
զէ՞ք ինծի ցուցնել (սորվեցնել) թէ ինչպէս կ'ընէ՞ք .
— Կ'ուզեմ (չատ աղէկ) . — Ինծի վաղիւ ի՞նչ ընել
պէտք է . — Ձեր համարներուն մագուրը պիտի գրէ՞ք,
ուրիշ երեք հատ ալ պիտի ընէ՞ք, հետեւեալ դասն
ալ պիտի սորվի՞ք . — Առանց ստակի վաճառք հայ-
թայթելու համար ի՞նչպէս կ'ընէ՞ք . — Ապառիկ կը
գնեմ . — Ձեր քոյրն առանց բառարանի դադիներէն
սորվելու համար ի՞նչպէս կ'ընէ (ի՞նչպէս կ'ընէ որ . . .
կը սորվի) . — Սա եզանակաւ կ'ընէ . — Շատ յաջո-
ղակաբար կ'ընէ . — Իսկ ձեր եղբայրն ինչպէս կ'ընէ .
— Շատ անյաջողաբար կ'ընէ . կը կարգայ եւ բառերը
բառարանին մէջ կը փնտռէ . — Կրնայ այս եզանակաւ
քսան տարի սորվիլ՝ առանց խօսք մը չլինել գիտնա-

լու . — Այր քոյրն ինչո՞ւ աչուքները կը խոնարհեցնէ .
— Ար խոնարհեցնէ , վասն զի իւր պարտքը (դասը) ը-
րած չըլլալուն կ'ամչնայ . — Այսօր պարտէզը պիտի
ճաշե՞նք . — Օղն այնպէս գեղեցիկ է որ պէտք է վայե-
լել . — Այս սուրճն ի՞նչպէս կը գտնէք . — Աքանչելի
կը գտնեմ . — Ինչո՞ւ կը ծռիք . — Ար ծռիմ թաշկինա-
կը վերցնելու համար զոր ձգեցի . — Ձեր քոյրերն ին-
չո՞ւ կը թաքչին . — Ձէին թաքչիր , եթէ տեսնուելու
չվախնային . — Որով՞ կը վախնան . — Իրենց դաստիա-
րակուհիէն (institutrice) որ զանոնք երէկ յանդիմա-
նեց , վասն զի իրենց պարտքն ըրած չէին :

244. Հրահանգ

Որդիս արդէն տեսա՞ք . — Դեռ չտեսայ . ինչպէս է .
— Շատ աղէկ է . զանի պիտի չճանչնաք , քանզի քիչ
ատենուան մէջ շատ մեծցաւ . — Այս մարդն ինչո՞ւ
աղքատաց բան մը չի տար . — Շատ ազահ է . իւր
քսակը բանալ չուզեր ստակը կորսնցնելու վախէն .
— Օղն ի՞նչպէս է . — Շատ տաք է . երկայն ատեն է
որ անձրեւ չունեցանք . կարծեմ թէ ամպրոպ մը պի-
տի ունենանք . — Արնայ ըլլալ . — Հովը կ'ելլէ , ար-
դէն կ'որոտայ . կը լսէ՞ք . — Այո , կը լսեմ , բայց
ամպրոպը դեռ շատ հեռու է . — Ոչ այնչափ հեռու
որչափ կը կարծէք . տեսէք ինչպէս կը փայլատակէ .
— Տէր Աստուած , ի՞նչ տարափ . — Եթէ տեղ մը մըա-
նենք , ամպրոպէն ապահով (à l'abri) կ'ըլլանք .
— Մտնենք ուրեմն սա տնակը . հոն անձրեւէն եւ հո-
վէն ապահով կ'ըլլանք . — Հիմա ո՞ւր երթանք . ի՞նչ
ճամբայ բռնենք . — Ամենէն կարճն ամենէն աղէկն է .
— Չափազանց արեւ է , եւ դեռ շատ յոգնած եմ . այս
ծառին հովանւոյն մէջ նստինք . — Շառին տակը նըս-
տող մարդն ո՞վ է . — Չեմ ճանչնար . — Ա'երեւի թէ

մինալ ըլլալ կ'ուզէ . քանզի երբ անոր կը մօտենանք , քնանալ կը ձեւացնէ . — Անր քրոջը պէս է . դադիւրէն շատ աղէկ կը հասկնայ , բայց երբ անոր հետ խօսել կը սկսիմ , զիս չհասկնալ կը ձեւացնէ . — Ինծի խոստացաք որ նաւապետին խօսիք . ինչո՞ւ չըրիք . — Անի գեռ չտեսայ . բայց տեսնելուս պէս , անոր կը խօսիմ .

ԿԸ. ԴԱՍ. Soixante-huitième Leçon.

ԱՆՅԵԱԼ, ՈՐՈՇԵԱԼ. Du Passé Défini.

Առաջին Լծորդութեան բայերուն Անցեալ որոշեալը կը շինուի , ընդունելութիւն անցեալին é գիրը՝ ai, as, a, âmes, âtes, èrent ի փոխելով . ինչպէս

Aimer. Ընդունելութիւն Անցեալ. aimé. Անցեալ որոշեալը կ'ըլլայ՝ J'aimai, tu aimas, il aima. Nous aimâmes, vous aimâtes. ils aimèrent.

Երկրորդ եւ Զորրորդ Լծորդութեան բայերուն Անցեալ որոշեալները կը շինուին , ընդունելութիւն անցեալին i եւ u գիրերը is, is, it. îmes, îtes, irent ի փոխելով . ինչպէս

Finir. Ընդունելութիւն անցեալ. fini. Անցեալ որոշեալը՝ Je finis, tu finis, il finit. Nous finîmes, vous finîtes, ils finirent.

Rendre. Ընդունելութիւն անցեալ. rendu. Անցեալ որոշեալը՝ Je rendis, tu rendis, il rendit. Nous rendîmes, vous rendîtes, ils rendirent.

Երրորդ Լծորդութեան բայերուն Անցեալ որոշեալը կը շինուի , ընդ . անցեալին u գիրը , us, us, ut. âmes, âtes, urent ի փոխելով , ինչպէս՝

Recevoir, ընդունելութիւն անցեալ reçu. Անցեալ որոշեալը
կ'ըլլայ՝

Je reçus, tu reçus, il reçut. Nous reçûmes, vous reçûtes, ils reçurent.

Այս կանոնին համեմատ են նաեւ գրեթէ բոլոր զար-
տուղի բայերուն անցեալ որոշեալը, եւս եւ այն բայե-
րուն՝ որոնց ընդ. անցեալը is կամ it կը վերջաւորին,
ինչպէս .

Mettre. ընդունելութիւն անցեալ mis. Անցեալ որոշեալը .
Je mis, tu mis, il mit. Nous mîmes, vous mîtes, ils mirent.

Dire. ընդունելութիւն անցեալ dit. Անցեալ որոշեալը կ'ըլլայ՝
Je dis, tu dis, il dit. Nous dîmes, vous dites, ils dirent.

Հետեւեալ բայերն այս կանոնէն կը զարտուղին ,
այսինքն անոնց Անցեալ որոշեալներն ընդունելութիւն
անցեալներէն չեն ելլեր .

Couvrir. ընդունելութիւն անցեալ couvert. Անցեալ որոշ-
եալ Je couvris.

Այսպէս կ'ըլլան նաեւ offrir, ouvrir, souffrir.

Tenir, ընդունելութիւն անցեալ tenu. Անցեալ որոշեալ
Je tins, tu tins, il tint. Nous tînmes, vous tîntes, ils tin-
rent.

Ասոր պէս է նաեւ Venir, venu, je vins, եւայլն .

Mourir.	Ընդ.	Անց.	Mort.	Անց. որոշ.	Je mourus.
Vêtir.	"	"	Vêtu.	"	Je vêtis.
Voir.	"	"	Vu.	"	Je vis.
Prévoir.	"	"	Prévu.	"	Je prévis
Ceindre.	"	"	Ceint.	"	Je ceignit, եւայլն.

Այսպէս կ'ըլլան բոլոր indre վերջաւորող բայերը ,
craindre, feindre, joindre, peindre plaindre, teindre.
եւայլն , ասոնց ընդունելութիւն անցեալները կ'ըլլան՝
craint, feint, joint, peint, plaint, teint. իսկ անցեալ ու-

որոշեալները *կ'ըլլան*՝ je craignis, je feignis, je joignis, je ceignis, je plaignis, je teignis.

Բոլոր ուր *վերջաւորող բայերուն*, *ինչպէս*՝ conduire, construire, détruire, instruire, réduire, traduire, luire, nuire, ընդունելութեան անցեալները (բայ ի luire եւ nuire էն որոնց ընդունելութեան անցեալը *կ'ըլլայ* lui, lui) *կը վերջաւորին* nit, *ինչպէս* conduit, construit, եւայլն. իսկ Անցեալ որոշեալները *կը վերջաւորին* uisit. *ինչպէս*, je conduisis, je détruisis, եւայլն. je luisis, je nuisis.

Coudre.	Ընդ. անց.	cousu.	Անցեալ որոշ.	je cousis.
Ecrire.	„ „	écrit.	„ „	j'écrivis
Etre.	„ „	été.	„ „	je fus.
Faire.	„ „	fait.	„ „	je fis.
Naître.	„ „	né.	„ „	je naquis.
Vaincre.	„ „	vaincu.	„ „	je vainquis.

ԳԻՏ. Ա. Անցեալ որոշեալը *կը գործածուի*, երբ գործողութիւնը բոլորովին անցած լինցած ժամանակի մը մէջ է. ուստի *կ'ըսուի*՝ Je vis, j'écrivis hier, la semaine passée, l'année dernière, *եղն*. Բայց ոչ երբէք *կըրնայ ըսուիլ*՝ Je vis, j'écrivis aujourd'hui, cette semaine, ce mois, cette année.

ԳԻՏ. Բ. Անցեալ որոշեալը *կը գործածուի նաեւ*, երբ անոր նշանակած գործողութիւնը՝ իրմէ առաջ կատարուած գործողութենէ մը ետքն է. *ինչպէս*,

Ճաշած էինք, երբ անիկա հա- Nous avions dîné, lorsqu'il arriva.

Խօսելէն ետքը գացիք. Après avoir parlé, vous vous en allâtes.

Ածիլուելէս ետքը, երես լու- Après m'être rasé, je me lavai la figure.

Տաքնալէն ետքը պարտէզ գ- Après s'être chauffés, ils allèrent au jardin.

Չանգաղը զարնելուն պէս ար- Dès que la cloche sonna,

Թընցաք .	vous vous réveillâtes.
Չիս կանչեմուն պէս , ելայ .	Dès qu'ils m'appelèrent, je me levai.
Պատրաստ բլլալուն պէս , զիս տեսնելու եկաւ .	Aussitôt qu'il fut prêt, il vint me voir.
Լէր ձին ունենալուն պէս , զայն ինծի ցուցնելու եկաւ .	Aussitôt qu'il eut son cheval, il vint me le montrer.
Հաստ անդամ՝ փորձելէն ետքը , ընելու յաջողցան .	Après avoir essayé plusieurs fois, ils parvinrent à le faire.
Չանի տեսնելուս պէս , տուի ինչ բանի որ պէտք ունէի .	Aussitôt que je le vis, j'obtins ce dont j'avais besoin.
Անր խօսելուս պէս , ըրաւ՝ ինչ որ անոր կ'ըսէի .	Aussitôt que je lui parlai, il fit ce que je lui disais.
ԱՆՅԵԱԼ ՅԱՌԱՋԱԴՈՅՆ .	Du passé Antérieur.

Այս ժամանակը բաղադրեալ է , եւ կը շինուի օժանդակին անցեալ որոշեալէն , եւ բային ընդունելու թիւն անցեալէն . զոր օրինակ , J'eus parlé, nous eûmes écrit, il fut tombé, vous fûtes venus, ils furent arrivés.

ԴԻՏ. Ա. Այս ժամանակը սովորաբար հետեւեալ չաղկապներուն մէկովը կը գործածուի :

Aussitôt que, sitôt que, dès que . . . ուն պէս .

Après que, . . . էն ետքը .

Lorsque, quand, երբ .

Ne—pas plus tôt—que, այն ինչ .

A peine—que, հազիւ թէ .

ԴԻՏ. Բ. Անցեալ յառաջագոյնէն ետքը եկող նախադասութեան բայն անցեալ որոշեալ կ'ըլլայ :

Գործս լմցնելուս պէս անոր տարի . Aussitôt que J'eus fini mon ouvrage, je le lui portai.

Չագուելուս պէս , դուրս ելայ . Aussitôt que je me fus habillé, je sortis.

Երբ խաղը լմցուցին , երգելու սկսան . Quand ils eurent fini de jouer, ils se mirent à chanter.

Երբ ճաշեցի, կէսօրը զարկաւ. Quand j'eus diné, midi sonna.
Հրաւիրեալները ժողովուելուն Dès que les convives se fu-
ողէս, կերակուրը սկսաւ. rent assemblés, le repas
commença.

Ղինուորները քաղաքը կողոպտե- Après que les soldats eurent
լէն ետքը, կանայք և տղայք pillé la ville, ils égorgè-
անխնայ կոտորեցին. rent sans pitié les femmes
et les enfants.

Հազիւ թէ հասածք, մեղ թա- A peine fûmes-nous arrivés
թաւորին տարին. qu'on nous conduisit chez
le roi.

Մեղ տեսաւ չտեսաւ, դէպ ի Il ne nous eut pas plus tôt
մեղ յառաջ եկաւ. aperçus, qu'il s'avança
vers nous.

ԳԻՏ. Գ. Ինչպէս վերի օրինակներէն կը տեսնուի, անցեալ յառաջագոյնին նշանակած դործողութիւնն առաջ կատարուած է. իսկ անցեալ որոշեալին նշանակածն՝ անկէ ետքը կատարուած, կամ անոր հետեւորդ դործողութիւնն է: Ուստի այս երկու ժամանակները, Անցեալ յառաջագոյն եւ Անցեալ որոշեալ մէկտեղ կը դուզընթանան.

242. Հրահանգ

Ի՞նչ ըրիք, երբ ձեր նամակը լմնցուցիք. — Եղբորս տունը գացի, որ զիս թատրոն տարաւ, ուր հաճութիւն ունեցայ բարեկամներուս մէկը գտնելու զոր տարիէ ի վեր տեսած չէի. — Երէկ առտու (անկողնէն) ելլելէն ետքը ի՞նչ ըրիք. — Երբ Պալոնիայի կոմսին նամակը կարդայի, դուրս ելայ այցելութիւն ընելու իշխանին թատրոնին զոր գեռ տեսած չէի. — Ձեր հայրն ի՞նչ ըրաւ, երբ նախաճաշեց. — Ածիռուեցաւ եւ դուրս ելաւ. — Ձեր բարեկամը պատեւու երթալէն ետքը ի՞նչ ըրաւ. — Պարոնին տունը գնաց. — Պարոնը հացը կտրելէն ետքը միտը կտրեց. — Մի-

ալ կտրելէն ետքը հացը կտրեց . — Ն՛րք կը մեկնիք .
— Վաղիւ միայն կը մեկնիմ . քանզի մեկնելէն առաջ
կ'ուզեմ անգամ մ'ալ բարի բարեկամներս տեսնել .
— Ձեր տղայքն ի՞նչ բրին , երբ նախաճաշեցին . — Ի-
րենց սիրելի ուսուցչին հետ պոպոյտ մը ընելու գացին .
— Ձեր հօրեղբայրը տաքնալէն ետքը ուր գնաց .
— Տեղ մը չգնաց . տաքնալէն ետքը հանուեցաւ եւ
պառկեցաւ . — Ժամը քանիի՞ն ելաւ . — Արեւը ծա-
ղկունն ելաւ . — Չանի արթնցուցի՞ք . — Արեւոյնիւ
պէտք չունեցայ , քանզի ինչ առաջ ելաւ . — Ձեր
հօրեղբօրորդին ի՞նչ բրաւ , երբ իւր աղնուագոյն բա-
րեկամին մահը լսեց . — Շատ վշտացաւ եւ առանց
բառ մը ըսելու պառկեցաւ . — Նախաճաշելէն առաջ
ածիլուեցա՞ք . — Ածիլուեցայ , երբ նախաճաշեցի .
— Պառկեցա՞ք , երբ ընթրեցիք . — Երբ ընթրեցի ,
նամակներս դրեցի , եւ երբ զանոնք դրեցի , պառկե-
ցայ . — Ի՞նչ բանի վրայ վշտացա՞ք . — Այս գէպքին
վրայ վշտացայ . — Ձեր աղգականին մահուանը վրայ
վշտացա՞ք էք . — Շատ վշտացած եմ . — Ձեր աղգա-
կանը երբ մեռաւ . — Անցեալ ամիս մեռաւ . — Որմէ՞
կը գանգատիք . — Ձեր մանչէն կը գանգատիմ . — Ին-
չո՞ւ կը գանգատիք անկէ . — Վասն զի սպաննեց սի-
րուն շունը զոր բարեկամներուս մէկէն ընդունած էի .
— Ձեր հօրեղբայրն ի՞նչ բանէ գանգատեցաւ . — Ձեր
բրածէն գանգատեցաւ . — Նամակէ՞ն գանգատեցաւ
զոր եռանդ անոր դրեցի . — Անկէ գանգատեցաւ :

243. Հրահանգ

Ինչո՞ւ աւելի երկայն ատեն Հօլանտա չմնացիք .
— Նրք հոն էի , աղբիւրը սուղ էր , եւ աւելի երկայն
ատեն մնալու համար բաւական ստակ չունէի . — Օգն
ի՞նչպէս էր , երբ Վիէնայի ճամբուն վրայ էիք . — Օգը

շատ գէշ էր , քանզի ամպրոպ եւ ձիւն էր , եւ յորդ (à verse) կ'անձրեւէր . — Ձեզ չտեսնելէս ի վեր ո՛ր էիք . — Երկայն ատեն ծովեզերքը բնակեցանք մինչեւ նաւի մը գալը որ մեզ Գաղիա տարաւ . — Ձեր պատմութիւնը շարունակել կ'ուզէ՞ք . — Հաղիւ Գաղիա հասած էինք , թաղաւորին տարուեցանք , որ մեզ շատ աղէկ ընդունեց եւ մեզ մեր երկիրը ղրկեց . — Գեղացի մը տեսնելով որ ծերունիք կարգալու համար ակնոց կը գործածեն , ակնոցաւաճառի մը (un opticien) գնաց եւ ակնոց խնդրեց : Ան ատեն գեղացին գիրք մը առաւ , եւ բանալով ըսաւ թէ ակնոցներն աղէկ չեն : Ակնոցաւաճառն իւր խանութին մէջ գտած ամենէն աղէկ ակնոցներէն ուրիշ ղոյգ մը անոր (աչքը) դրաւ . բայց գեղացին միշտ (տակաւին) չկրբնալով կարգալ , վաճառականն անոր ըսաւ , « Բարեկամ , թերեւս բնաւ կարգալ չես գիտեր : » « Եթէ կարգալ գիտնայի , » ըսաւ գիւղացին , « ձեր ակնոցներուն պէտք չէի ունենար : » — Հենրիկոս Գ. , որ մը իւր սլալատին մէջ մարդու մը հանդիպելով որ իրեն անծանօթ էր , անոր հարցուց թէ որո՞ւ կը վերաբերէր . « Ես ինծի կը վերաբերիմ , » պատասխանեց (répliquer) մարդը : « Բարեկամ , » ըսաւ թաղաւորը , « դուն անմիտ տէր մը ունիս » : — Պատմեցէք մեզ ինչ որ ձեզի պատահեցաւ անցեալ օր . — Շատ յօժարութեամբ (très-volontiers) բայց սա պայմանաւ որ ինծի մօտիկ ընէք առանց զիս ընդհատելու . — Ձեզ պիտի չընդհատենք , կրնաք վստահ ըլլալ . — Մօտերէս (dernièrement) տեսարանն ըլլալով , խօսող նկար եւ Լացոդ կից (խաղերուն) ներկայացուիլը տեսայ : Այս վերջին խաղը (pièce) ինծի համար զբօսեցուցիչ չըլլալով , նուազածութեան գացի , ուր երաժշտութիւնն ինծի սաստիկ անդար (la migraine) պատճառեց : Ան ատեն նուազածութիւնը թողուցի , անիծելով

գայն , եւ շխտակ յիմարանոց (l'hôpital des fous) դացի
հօրեղբորորդիս տեսնելու : Հօրեղբորորդւոյս յիմարա-
նոցը մտնելով սոսկմամբ բռնուեցայ ոչ սակաւ խնն-
թեր տեսնելով որ ինծի մօտեցան ցատկաւորով եւ
ռնալով . — Ան առնն ի՞նչ բրիք . — Ես ալ այնպէս
բրի , եւ ետ քաշուելով սկսան խնդալ :

ԿԹ. ԴԱՍ. Soixante-neuvième Leçon.

Ինքդինք ծեծել տալ . Se faire battre.
Իրեն վճարել տալ . Se faire payer.
Ինքդինք ճաշի հրաւիրել տալ . Se faire inviter à dîner.
Կախ . D'abord, premièrement, en premier lieu.
Երկրորդ . Secondement, en second lieu.
Երրորդ . Troisièmement, en troisième lieu.

Ձեր մայրը տո՞ւնն է . Votre mère est-elle chez elle,
à la maison ?

Հոն է . Elle y est. Անոր տունը կ'երթամ . Je vais chez elle.

Նիւթ , պատճառ մը . Un sujet.
Վշտի , տրամուլթեան նիւթ . Un sujet de chagrin, de
mêl. tristesse.
Տրամուլթեան նիւթ , պատճառ . Elle a un sujet de tristesse-
mêl. ունի .

Վշտը , le chagrin. Տրամուլթեանը , la tristesse.

Գանդատելու նիւթ , պատճառ . Il a sujet de se plaindre.
ունի .

Անոր պատճառ , նիւթ տրուե . On lui en a donné sujet-
ցաւ (տրամուլթեան) .

Գանդատելու պատճառ տալ . Donner sujet de plaindre,
կամ de se plaindre.

Բարկանալու , նեղանալու . J'ai sujet d'être en colère,
պատճառ ունիմ . կամ de me fâcher.

Առանց պատճառի կը ծիծաղի . Il rit sans aucun sujet.

Ասիկա երբեմն պատճառ , տե . Cela donne quelquefois sujet.

դի, առիթ կուտայ զէծի.	lien, occasion à une dispute.
Այս կինը գուրս ելլելու պատրաստ է.	Cette femme est-elle prête à sortir ?
Է.	Elle l'est.
Հակառակ, ի հեճուկս.	Malgré, en dépit de.
Ասոր հակառակ.	Malgré cela.
Անոր, անոնց հակառակ.	Malgré lui, elle, eux, elles.
Վրան նայել.	Donner sur.
Պատուհանը փողոցին, գետակին վայ կը նայի.	La fenêtre donne sur la rue, la rivière.
Ետեւի դուռը պարտեզին վրայ է.	La porte du derrière donne sur le jardin.
Հեղձուցանել (ջուրի մէջ խեղդել).	Noyer.
Շուն մը հեղձուցանել.	Noyer un chien.
Խնդրիք հեղձուցանել.	Se noyer.
Պատուհանէն ցատկել, նետել.	Sauter, jeter par la fenêtre.
Կը հեղձնում.	Je me noie (Յեւ Դաս Ի. Գրա. Գ.)
Պատուհանէն ցատկեց.	Il sauta par la fenêtre.
Կցել, կապել.	Attacher.
Ծառին կապեցին.	On l'attacha à un arbre.
Անասունք (ռիսար, արջառ.).	Le bétail, les bestiaux.
ԳԻՏ. Ա. Bétail յոքնակի չունի :	
Խնդրիք տաք, զով, մաքուր բռնել.	Se tenir chaud, frais, propre.
Մէկուն դէմ զգոյշ կանալ.	Se tenir en garde contre quelqu'un.
Այս մարդուն դէմ զգոյշ կեցէք.	Tenez-vous en garde contre cet homme.
Զգուշանալ.	Prendre garde à.
Եթէ ոյս ձիէն չէք զգուշանար, ձեզ կ'աքացէ.	Si vous ne prenez pas garde à ce cheval, il vous donnera un coup de pied.

Ձգուշացէք որ չիխտը .	Prenez garde de tomber.
Ձգոյշ բլլալ բանէ մը .	Etre sur ses gardes (avec կամ contre) .
Ձգուշացէք .	Tenez-vous, կամ soyez sur vos garde. Prenez garde.
Խորհուրդ մը . Une pensée. Գաղափար մը . Une idée.	
Ձաւարճարմանութիւն մը , հանճարեղ խօսք մը . Une saillie.	
Միտքը գալ . Venir à l'idée, venir en pensée, tomber dans l'esprit.	
Միտքս բան մը կու գայ .	Il me vient une idée.
Ասիկա երբէք միտքս չեկաւ .	Cela ne m'est jamais tombé dans l'esprit.
Յանդգնել , մտարեբել .	S'aviser de.
Անցեալ օր դիւ գործնալու (կո- ղակուելու) մտարեբեց .	Il s'avisa l'autre jour de me voler.
Ի՞նչ բանն կը մտարեբեք .	De quoi vous avisez-vous ?
Իմ , ձեր , անոր տեղը .	A ma place, à votre place, à sa place.
Ամէն բան իւր տեղը դնել պէտք է .	Il faut mettre chaque chose à sa place.
Բոլորտեք , շուրջանակի .	Autour, tout autour.
Անգղիոյ բոլորտեք նաւեցինք .	Nous naviguâmes autour de l'Angleterre.
Քաղաքը պտտեցան չքնաղ բա- ները տեսնելու համար .	Ils se promenèrent par la ville, pour en voir les curiosités.
Տանը բոլորտեք պտտել .	Aller autour de la maison. faire le tour de la maison.
Տունը պտտել .	Se promener par կամ dans la maison.
Արժեք , բլլալ (տշլալի) .	Coûter.
Ասիկա ձեզի քիչափի է .	Combien cela vous coûte-t-il ?
Այս գիրքը ձեզի քիչափի է .	Combien ce livre vous coûte-t-il ?
Դնէի երէք ու կէս սկուտի է .	Il me coûte trois écus et demi.

Այս սեղանն անոր եօթը սկուռ . Cette table lui coûte sept
տի եղաւ . écus.

Միայն . Seul, իգ . seule.

Մինակ էի . J'étais seul. Միայն կին մը . Une seule femme.

Միայն Աստուած մը . Un seul Dieu.

Աստուած միայն կրնայ ընել . Dieu seul peut faire cela.
ասիկա .

Ասոր մտածութիւնը միայն . La seule pensée de cela est
յանցանք է . criminelle.

Անգամ մը միայն կարդայր ըս- Une seule lecture ne suffit
ւական չէ ճաշակ ունեցող pas pour contenter un
մարդ մը գոհ ընելու . homme qui a du goût.

Հրացանի հարուածով մը ըս- Tuer d'un coup d'arme à
պաննել . feu.

Մէկուն ըզեզն այրել (գլխուն Brûler la cervelle à quel-
հրացան պարպելով սպան- qu'un.
նել) .

Ինք իւր ըզեզն այրել ատրճա- Se brûler la cervelle d'un
նակով (ինքզինք սպաննել , coup de pistolet.
գլխուն հրացան պարպելով) .

Իւր ըզեզն այրեց . Il s'est brûlé la cervelle.

Երկայն ատեն ծառայեց , պա- Il servit longtemps, parvint
տաներու հասաւ և գոհ մե- aux honneurs et mourut
ռաւ . content.

ԴԻՏ. Բ. Երբ քանի մը բայերու տէր բային Գ. դէմ-
քի դերանուն է , եւ ըսյերը միեւնոյն ժամանակն են ,
դերանունը չի կրկնուիր :

Աղքատ եկաւ , քիչ ժամանա- Il arriva pauvre, devint ri-
կի մէջ հարուստ եղաւ և ո- che en peu de temps et
ւելի քիչ ժամանակի մէջ perdit tout en moins de
կորսնցուց ամէն բան . temps encore.

214. Հրահանգ

Ի՞նչ սնիք : Ինչո՞ւ այսպէս սեւամաղձոտ կ'երեւիք . — Այսպէս սեւամաղձոտ (տխուր) չէի երեւեր , եթէ տրամութեան պատճառ մը չունենայի : Լսեցի որ բարեկամներէս մէկն ատրճանակի հարճուածով մը իւր ըղեղն այրեց , եւ կնոջս ամենէն աղնիւ բարեկամուհիներէն մէկը չի՞նք հեղձամահ ըրաւ . — Մէր հեղձոյց ինքզինք . — Իւր տանը ետեւէն անցնող զետին մէջ խողոված է : Երէկ առտուան ժամը չորսին , առանց բան մը ըսելու մէկէն ելաւ , պարտէզին վրայ նայող պատուհանէն ցատկեց , եւ ինքզինք զետակը նետեց ու հեղձաւ . — Մեծ փափաք ունիմ այսօր լողանալու . — Ո՞ւր կ'ուզէք լողանալ . — Գետակին մէջ . — Ձե՞ք վախճար որ կը հեղձնուք . — Ո՛հ , ո՛չ . լողալ դիտեմ . — Ո՞վ սորվեցուց ձեզի . — Անցեալ ամառ լողացման դպրոցին մէջ քանի մը դաս առի . — Ձեր պարտքը (դասը) երբ լմնցուցիք . — Լմնցուցած էի դայն , երբ գուք մտաք . — Անոնք որ ամենէն աւելի նշապատեցին անոր իւր նախնեաց դահը եղլելուն՝ անոնք են որ հիմա կ'աշխատին ամենէն աւելի կատաղութեամբ զանի գահավէժ ընելու . — Կեսար Բուրիկոն անցնելուն պէս , ալ խորհելու պէտք չունեցաւ : Պարտաւորեցաւ յաղթել կամ մեռնել . — Կայսր մը , աստեղաբաշխի մը դէմ բարկանալով , անոր հարցուց . « Թշուառական , ի՞նչ տեսակ մահուամբ կարծես թէ պիտի մեռնիս : » « Տենդէ պիտի մեռնիմ , » պատասխանեց աստեղաբաշխը : « Կը սըտես , » ըսաւ կայսրը , « անմիջապէս (հիմա) ըոնի մահուամբ պիտի մեռնիս : » Երբ ձերբակալ ըլլալու վրայ էր , ըսաւ կայսր . « Տէր , հրամայեցէք որ երակըս զննեն , պիտի գտնուի (իմացուի) որ տենդ ունիմ : » Այս զուարճարանութիւնը փրկեց անոր կեանքու

245. Հրահանգ

Կը տեսնէ՞ք սա տունը վարը . — Կը տեսնեմ . ի՞նչ տուն է . — Պանդոկ մըն է . եթէ կ'ուզէք , դաւաթ մը գինի խմելու համար հոն մտնենք , քանզի շատ ծարաւի եմ . — Միշտ կը ծարուիք , երբ պանդոկ մը կը տեսնէք . — Եթէ հոն մտնենք , ձեր առողջութեանը պիտի խմեմ . — Կ'ընտրեմ չիմել , մանաւանդ քան պանդոկ մը մտնել . — Մըբ պիտի վճարէք ինծի ինչ որ պարտական էք . — Նրբ ստակ ունենամ . այսօր ինէ խնդրել անօգուտ է . քանզի շատ աղէկ դիտէք որ բան մը չառնուիր անկէ որ բան մը չոճի . — Մըբ ստակ ունենալ կը կարծէք . — Գալ տարի ունենալ կը կարծեմ . — Կ'ուզէ՞ք ընել ինչ որ ձեզի պիտի ըսեմ . — Կ'ուզեմ ընել , եթէ չափազանց դժուարին չէ . — Ինչո՞ւ վրաս կը խնդաք . — Ձեր վրայ չեմ խնդար , այլ ձեր հանդերձին վրայ . — Ձերինին չի՞նք մանիր . — Ձի նմանիր , քանզի իմինս կարճ է , ձերինը չափազանց երկայն . իմինս սեւ է , եւ ձերինը կանաչ . — Ինչո՞ւ այս մարդուն քով կը յաճախէք . — Անոր քով չէի յաճախեր , եթէ ինծի մեծամեծ ծառայութիւններ ըրած չլլար . — Մի վստահիք , քանզի եթէ զգոյշ չըլլաք , ձեզ կը խարէ . — Ինչո՞ւ այնչափ կ'աշխատիք . — Կ'աշխատեմ օր մը հայրենեացս օգտակար ըլլալու համար . — Գեռ աղայ ըլլալով (եղած տաննս) օր մը հօրս ըսի . « Առուտուրէ չեմ հատկընար եւ ծախել չեմ գիտեր . թոյլ տուէք ինձ խաղալ : » Հայրս ժպտելով պատասխան տուաւ . « Առուտուր ընելով կը սոքելուի սակարկել . եւ ծախելով կը սորվուի ծախել : » « Բայց , սիրելի հայր » , պատասխանեցի , « խաղալով ալ խաղալ կը սորվուուի : » « Խրաւունք ունիք , » ըսաւ ինծի . բայց նախ պէտք է սորվել ինչ որ հարկաւոր եւ օգտակար է . — Մի

դատէք, դուք որ դատուել չէք ուղեր: Ինչո՞ւ ձեր ընկերին աչքին մէջ չիղը կը տեսնէք, դուք որ ձեր աչքին մէջ եղած գերանը չէք տեսներ. — Ձեր համարները կ'օրինակէի՞ք, եթէ ես իմիններս օրինակէի. — Կ'օրինակէի դանոնք, եթէ դուք ձերիններն օրինակէիք. — Ձեր քոյրն իւր նամակը նորէն գրած պիտի ըլլա՞ր, եթէ ես իմինս նորէն գրած ըլլայի. — Նոյնն գրած պիտի ըլլա՞ր. — Մեկնած պիտի ըլլա՞ր, եթէ ես մեկնած ըլլայի. — Ձեռք կրնար ձեզի բռնել թէ ինչ բրած պիտի ըլլա՞ր, եթէ դուք մեկնած ըլլայիք:

Հ. ԴԱՍ. Soixante-et-dixième Leçon.

ՀՐԱՄԱՅԱԿԱՆ. De l'impératif.

ԴԻՏ. Ա. Հրամայականն առաջին դէմք չունի: Եւսակի Բ. դէմքը սահմանական ներկային եղակի առաջին դէմքին հետ նոյն է՝ առանց դերանուան: Զոր օրինակ.

Մմ. Գերկ.	Հրամ.	Մմ. Գերկ.	Հրամ.
1. Լ. Je parle.	parle.	2. Լ. Je finis.	finis.
3. Լ. Je reçois.	reçois.	4. Լ. Je rends.	rends.

ԴԻՏ. Բ. Հրամայականին յոքնակի Ա. եւ Բ. դէմքերը նոյնպէս Սահմանական ներկային նոյն դէմքերն են առանց դերանուան. ինչպէս,

Մմ. Գերկ.	Հրամ.	Մմ. Գերկ.	Հրամ.
1. Լ. Nous parlons.	Parlons.	2. Լ. Vous parlez.	Parlez.
3. Լ. Nous finissons.	Finissons.	4. Լ. Vous finissez.	Finissez.
5. Լ. Nous recevons.	Recevons.	6. Լ. Vous recevez.	Recevez.
7. Լ. Nous rendons.	Rendons.	8. Լ. Vous rendez.	Rendez.

Հրամայականին երրորդ դէմքերը Ստորագասական ներկային երրորդ դէմքերուն հետ նոյն են : Ստորագասականին վրայ ետքը պիտի խօսինք :

ԴիՏ. Գ. վերի կանոնէն կը զարտուղին հետեւեալ բայերուն հրամայականները .

Avoir,	j'ai.	Aie,	ayons,	ayez.
Etre,	je suis.	Sois,	soyons,	soyez.
Aller,	je vais.	Va,	allons,	allez. (կանոնաւոր) .
Savoir,	je sais.	Sache,	sachons,	sachez.
Vouloir,	je veux.	Veuille,	veuillez.	

Համբերեցէք . Ayez patience ! Ուշադիր եղիք . Soyez attentif ! Գացէ՛ք հոն . Allez-y. Տուէ՛ք ինձ . Donnez-le-moi. Անոր զրկեցէ՛ք զայն . Envoyez-le-lui. Փոխ տուէ՛ք ինծի . Prêtez-le-moi.

Սա պիտի ինծի մատուցանե՛լու շնորհք ըրէ՛ք . Ayez la bonté de me passer ce plat.

Փոխ առնուլ . Emprunter à կամ de.

Զնեկ տալ փոխ առնուլ կ'ուզեմ . Je veux vous emprunter de l'argent.

Անկէ փոխ տուէ՛ք . Empruntez-le-lui կամ de lui.

Անկէ փոխ կ'առնում . Je le lui emprunte. Je l'emprunte de lui.

Այս գումարը բարեկամէ մը փոխ առաւ . Il a emprunté cette somme d'un ami կամ à un ami.

Անոր մի ըսէ՛ք . Ne le lui dites pas.

Անոնց մի տաք . Ne le leur rendez pas.

Համբերութիւնը . La patience.

Անհամբերութիւնը . L'impatience.

Մերձաւորը . le prochain. Քթախտի տուփը . la tabatière.

Գումարը . La somme.

Բարի եղիք . Soyez bon. Գիտցէ՛ք . Sachez-le.

ԴիՏ. Դ. Երբ խօսքը հաստատական է , հրամայականին դերանուն խնդիրներն ընդհանրապէս բայէն

ևաքք կը դրուին , և Երկուքին մէջտեղ դիծ մը (trait-d'union) կը դրուի . ինչպէս՝ Donnez-moi, prêtez-le-lui, allons-y, ևն : Բայց երբ խօսքը բացասական է , դե-
րանուն խնդիրներն առաջ կը դրուին . ինչպէս . Ne me
donnez pas. Ne le lui prêtez pas, ևն :

Հնազանդիլ . Obéir. Մխիթարել . Consoler. Վշտացնել , սրբ-
գողցնել . Offenser. Գործել , գործադրել . Pratiquer.

Հնազանդեցէք ձեր վարպետներ . Obéissez à vos maîtres, et
բուն , և անոնց վիշտ մի պատ- ne leur donnez jamais de
ճառէք . chagrin.

Հատուցէք ինչ որ պարտէք , Payez ce que vous devez,
մխիթարեցէք արամեախները consolez les affligés et fai-
և բարիք բրէք անոնց որ ձեզ tés du bien à ceux qui
վշտացուցած են . vous ont offensés.

Սիրեցէք զԱստուած և ձեր ըն- Aimez Dieu et votre pro-
կերը ձեզի պէս . chain comme vous-mêmes.

Առաքինութիւնը սիրենք և դոր- Aimons et pratiquons tou-
ծենք միշտ , և այս ու միւս jours la vertu, et nous se-
աշխարհի մէջ երջանիկ պիտի rons heureux dans cette
ըլլանք . vie et dans l'autre.

Տեսնենք ով աղէկ պիտի պար- Voyons qui tirera le mieux.
պէ (հրացան) .

Բացատրել . Exprimer. Միտքը յայտնել . S'exprimer.

Միտքը հասկցնել . Se faire comprendre.

Սովորութիւն ունենալ . Avoir l'habitude, la coutume.

Սովորեցնել . Accoutumer, habituer.

Սովորել . S'accoutumer à.

Պէտք է տղայք կանուխ աշխա- Il faut accoutumer de bonne
տութեան սովորեցնել . heure les enfants au tra-
vail.

Սովորել . Etre accoutumé.

Սովորած եմ ասոր . J'y suis accoutumé.

Չեմ կրնար միտքս Գաղիերէն Je ne peux pas bien m'ex-
աղէկ յայտնել , քանզի խօ-
սելու սովորութիւն չունիմ . primer en français par ce
que je n'ai pas l'habitude
de le parler.

Ըստ արժանւոյն կը խօսիք . Vous parlez comme il faut.
 Շատխօսել, շաղփաղփել . Causer, bavarder, jaser.
 Շատախօս . Un causeur, և une causeuse.
 Շաղակրատ . Un jaseur, „ une jaseuse.
 Շաղակրատ . Un bavard, „ une bavarde.

ԴԻՏ. Ե. Causer, կը նշանակէ ընտանեքար խօսել
 դործի մը կամ ջնչին բանի մը վրայ : Chuchoter, ա-
 կանջին փսփսալ ըսել է : Jaboter, կը նշանակէ մէկ-
 դի քաշուելով առանձին եւ կամաց խօսել , այնպէս
 որ ուրիշ ներկայ եղողները չկարենան լսել : Jaser, կը
 նշանակէ շատ եւ անխորհրդաբար խօսել : Caquetter,
 շարունակ եւ բարձրաձայն խօսել կը նշանակէ . այն-
 պէս որ ուրիշները կը ձանձրանան : Bavarder, կը նը-
 շանակէ ջնչին բաներու վրայ խօսելով ձանձրացնել :

Կրթել .	Exercer.
Խօսելու կը կրթուիմ .	Je m'exerce à parler.
Թող տալ .	Permettre.
Թողլատուութիւն, հրաման .	La permission.
Կը թողում որ երթաք .	Je vous permets d'y aller.
Աշխատներուն բարիք ըրէք ,	Faites du bien aux pauvres,
Թշուառներուն գթացէք ,	ayez compassion des mal-
Է մնացածը կը հոգայ Աստ-	heureux, et le bon Dieu
ուած .	aura soin du reste.

Բարիք ընել . Faire du bien. Գթալ . Avoir pitié de. Գթ-
 ութիւն . La compassion, la commisération, la miséricor-
 de, la pitié. Մնացածը , մնացորդը . Le reste.

Եթէ կու գայ , ըսէք որ պար- S'il vient, dites-lui que je
 տէղն եմ . suis au jardin.

ԴԻՏ. Զ. Si շաղկապին i դիրը , il, ils գերանուենե-
 րէն առաջ կը կրճատուի , s'il, s'ils. Բայց ոչ elle եւ
 elles էն առաջ :

Երբ on գերանուէնէն առաջ et, ou, où, si բառերը

կան , ձայնի քաղցրութեան համար երկուքին մէջտեղ
1' կը դրուի :

Վաճառականին հարցուր թէ Demandez au marchand s'il
կրնայ ինծի ձին տալ այն peut me donner le cheval
գնով զոր անոր առաջար- au prix que je lui ai offert.
կեցի .

Յարգացի , և ինծի պատմուե- J'ai lu et l'on m'a raconté.
ցաւ .

Եթէ ձեր բրածք դիպցուէր . Si l'on savait ce que vous
avez fait.

Երկիրն ուր աղամանդը կը գտ- Le pays où l'on trouve le
նուի . diamant.

Ձեզի ըսուեցաւ , կամ ընդ On vous a dit déjà, ou l'on
հուպ պիտի ըսուի . vous dira bientôt.

ԴԻՏ. Է. Եթէ ձայնի քաղցրութեան համար հարկ
ըլլայ , que եւ qui էն ետքն ալ on ին վրայ 1' կը դըր-
ուի :

Աղէկ հասկցուածն աղէկ կը Ce que l'on conçoit bien,
բացատրուի . s'énonce clairement.

Ծարգ. չի սիրեր տեսնել զանոնք On n'aime pas à voir ceux
որոց պարտականութիւն մը à qui l'on doit tant.
ունի .

ԴԻՏ. Ը. Երբ on էն ետքը le, la, les կայ , on էն ա-
ռաջ 1' գիրը չի դրուիր . Je ne veux pas qu'on le tour-
mente. եւ ոչ que l'on le tourmente.

246. Հրահանգ

Համբերէ , սիրելի բարեկամ , արտօմ մի ըլլար .
քանզի արտմութիւնը բան մը չի փոխեր , եւ անհամ-
բերութիւնը չարիքն աւելի կը սաստկացնէ . — Ձեր
պարտաւէրներէն մի վախնաք . ապահով եղիք որ ա-
նոնք ձեզի մեաս պիտի չընեն . պիտի սպասեն , եթէ
տակաւին չէք կրնար անոնց վճարել . — Ե՞րբ պիտի

վճարէք ինչ որ ինծի պարտական էք . — Ստակ ունենալուս պէս , ձեզի պիտի վճարեմ ինչ որ ինծի համար կանխաւ տուիք : Մոռցած չեմ , քանզի ամէն օր անոր վրայ կը խորհիմ : Ձեր պարտապանն եմ , եւ երբէք պիտի չուրանամ . — Այդ ի՞նչ գեղեցիկ կաղամար ունիք . ինծի փոխ տուէք զայն , կ'աղաչեմ . — Ձայն ի՞նչ ընել կ'ուզէք . — Յրօջս ցուցնել կ'ուզեմ . — Առէք , բայց հոգ տարէք եւ մի կ'ուարէք . — Մի վախճաք . — Նղրօրմէս ի՞նչ կը բաղձաք . — Անկէ ստակ փոխ առնուլ կ'ուզեմ . — Ուրիշէ մը փոխ առէք . — Նթէ այն ինծի փոխ տալ չուզեր , ուրիշէ մը փոխ առնում . — Աղէկ կ'ընէք . — Մի փափաքիք ինչ որ չէք կրնար ունենալ , այլ դո՛հ եղիք անով որ Նախախնամութիւնը ձեզի տուած է , եւ խորհեցէք որ շատ մարդիկ կան որ ձեր ունեցածը չունին . — Կեանքը կարճ ըլլալով , ջանանք զայն այնպէս դուարձալի ընել որչափ կարելի է : Բայց նկատենք նաեւ որ հեշտութեանց զեղծումը զայն դառն կ'ընէ . — Ձեր համարներն բրլօք . — Ձանոնք չկրցայ ընել , քանզի եղբայրս տունը չէր . — Պէտք չէ որ դասերը ձեր եղբօրն ընել տաք , այլ պէտք է որ դուք անձամբ ընէք . — Ի՞նչ կ'ընէք հոտ . — Ձեր փոխ տուած գիրքը կը կարդամ . — Ձայն միշտ կարդալ աղէկ չէք ընէր . — Ի՞նչ ընելու եմ . — Այս գիւղանկարը գծագրեցէք , եւ երբ գծագրած ըլլաք , գոյականներու հետ միացեալ ածականներ հարովեցէք :

247. Հրահանգ

Երջանիկ ըլլալու համար ի՞նչ ընել պէտք է . — Միշտ սիրեցէք եւ գործեցէք առաքինութիւնը , եւ երջանիկ պիտի ըլլաք այս եւ միւս կեանքին մէջ . — Որովհետեւ երջանիկ ըլլալ կ'ուզենք , աղքատաց բարիքը

նենք, եւ թշուառաց գլխանք. մեր վարպետներուն հնազանդինք եւ անոնց երբէք վիշտ չտանք. դժբախտները մխիթարենք, մեր ընկերը մեզի պէս սիրենք, եւ չատենք զանոնք որ մեզ վշտացուցած են. մէկ խօսքով միշտ մեր պարտականութիւնը կատարենք, եւ Աստուած կը հոգայ մնացածը. — Որդեակ, սիրուելու համար պէտք է աշխատասէր եւ խելօք ըլլալ: Կ'ամբաստանուիս որ քու գործերուդ մէջ ծոյլ եւ անհոգ եւ. գիտես սակայն որ եղբայրդ չար ըլլալուն համար պատժուեցաւ: Անցեալ օր քաղաքն ըլլալով, զաստիարակէդ նամակ մը ընդունեցայ, որուն մէջ անիկա քննէ կը գանդատէր: Մի լար. գնա հիմա քու սենեակդ, դասդ սորվէ, եւ խելօք եղիր. ապա թէ ոչ (autrement) ճաշելու բան մը պիտի չունենաս. — Այնպէս խելօք պիտի ըլլամ, սիրելի հայրս, որ ինէ ստուգիւ դո՛ւ պիտի ըլլաք. — Փոքրիկ մանչն իւր խօսքը բռնեց. — Ոչ բոլորովին, քանզի ասիկա ըսելէն ետքը, իւր սենեակը գնաց, առաւ իւր գիրքերը, սեղանի մը առջեւ նստաւ եւ նիրհեց. — «Շատ աղէկ մանչ մըն է, երբ կը քնանայ,» ըսաւ հայրը, դանի քիչ մը ժամանակ ետքը տեսնելով. — Բարիւոյս, օրիորդ. — Ո՛հ, վերջապէս եկա՞ք: Անհամբերութեամբ ձեզի սպասեցի. — Ինծի ներեցէք, սիրելիս, աւելի կանուխ չկրցայ գալ. — Նստեցէք, եթէ կը հաճիք. — Ձեր մայրն ի՞նչպէս է. — Այսօր աւելի աղէկ է քան որչափ էր երէկ. — Շատ ուրախ եմ. — Երէկ պարահանդէս գացի՞ք. — Դացի. — Շատ դբօսա՞ք. — Բաւական. — Ժամը քանի՞ն տուն կ'կաք. — Ժա- մը տասնութէկը քառորդ անցած:

218. Հրահանգ

Շատո՞նց է որ Գաղիերէն կը սորվիք . — Ոչ, տէր, վեց ամիսէ ի վեր կը սորվիմ . — Կարելի՞ է . այսչափ քիչ ժամանակի համար շատ աղէկ կը խօսիք . — Կատակ կ'ընէք . զիտցածս դեռ մեծ բան մը չէ . — Ճշմարիտ, արդէն աղէկ կը խօսիք . — Կարծեմ զիս քիչ մը կը շողոքորթէք . — Ոչ ընաւ . ըստ արժանւոյն կը խօսիք . — Ըստ արժանւոյն խօսելու համար, աւելի պէտք է զիտնալ որչափ ես չեմ զիտեր . — Ձեր միտքը հասկցնելու համար բաւական դիտէք . — Դեռ շատ սխալ կ'ընեմ . — Այս բան մը չէ (Ֆեաս չունի) պէտք չէ երկչոտ ըլլալ . դարձեալ՝ ձեր ըսածներուն մէջ սխալ չըրիք . — Դեռ երկչոտ եմ, վասն զի կը վախնամ թէ կը ծաղրուիմ . — Շատ անքաղաքասէր ըլլալու է ձեզ ծաղրելու համար : Ո՞վ այնչափ անքաղաքասէր կրնայ ըլլալ ձեզ ծաղրելու համար . — Առակը չէ՞ք զիտեր . — Ի՞նչ առակ . — Այն որ աղէկ խօսել կ'ուզէ, գէշ խօսելով սկսելու է . — Կը հասկնամք ինչ որ կ'ըսեմ . — Շատ աղէկ կը հասկնամ . բայց դեռ միտքըս աղէկ չեմ կրնար բացատրել Գաղիերէն, քանզի խօսելու վարժութիւնը չունիմ . — Ասկա ժամանակաւ կու դայ . — Բոլոր սրտով կը փափաքիմ :

Երբեմն եղբայրս կը տեսնէ՞ք . — Երբեմն կը տեսնեմ : Երբ անցեալ օր անոր հանդիպեցայ, ձեր վրայով դանդատեցաւ : « Եթէ աւելի աղէկ վարուած ըլլար, եւ աւելի խնայող եղած ըլլար, պէտք չէր ունենար, եւ ես անոր գէմ նեղացած չէի ըլլար . » — Անոր ազակեցի որ ձեզի դիմայ, անոր ըսելով թէ դուք հաց դնելու համար անգամ բաւական ստակ չունիք . — « Անոր ըսէք, երբ կը տեսնէք, » ըսաւ ինծի, « որ անոր ինծի դէմ գէշ վարմանը հակառակ, անոր կը նե-

բեմ: » « Ըսէ նաեւ, » չարունակեց, « թէ պէտք չէ
ծաղրել զանոնք որոց մարդ երախտապարտ է. չը-
նորհք ըրէք ասիկա ընելու, եւ ձեզի շատ երախտա-
պարտ պիտի ըլլամ, » ըսաւ հեռանալով:

ՀԱ. ԴԱՍ. Soixante-et-onzième Leçon.

- Կանգնել, կենալ. Etre *կամ* se tenir debout,
être debout, se soutenir.
Ելլել (անկողնէն). Etre debout, être levé.
Հսկել, չպառկել. Rester, demeurer debout;
veiller.
Կ'ուզէ՞ք թնժի թղլ տալ շու- Voulez-vous me permettre
կա երթալու. d'aller au marché ?
Փուխալ, անապարհել. Se dépêcher.
Փուխացէք եւ շուտով եկէք. Dépêchez-vous et venez
bientôt.
Գացէք անոր ըսելու որ այսօր Allez lui dire que je ne puis
չեմ՝ կրնար գալ. venir aujourd'hui.
Եկաւ մեզի ըսելու թէ չէր Il vint nous dire qu'il ne
կրնար գալ. pouvait pas venir.
Գացէք մեր բարեկամները տես- Allez voir nos amis !
նելու.
Լալ. Pleurer.
Ամենէն պզտիկ (թեթեւ) հար- Le moindre coup le fait
ուածը զանի կը լացունէ. pleurer.
Վախցնել. Effrayer. Վախնալ. S'effrayer de ...
Դոյզն բան մը զանի կը վախցնէ. La moindre chose l'effraie.
Մի վախնաք. Ne vous effrayez pas.
Ի՞նչ բանէ կը վախնաք. De quoi vous effrayez-vous ?
Իմ փնասով. A mes dépens. Անոր փնասով. A ses dé-
pens. Մեր փնասով. A nos dépens. Ուրիշի փնասով. Aux
dépens d'autrui.

- Այս մարդն ամենուէն վնասողը կ'ապրի . Cet homme vit aux dépens de tout le monde.
- Կախեալ ըլլալ . Dépendre de.
- Ասիկա պարագաներէն կախում ունի . Cela dépend des circonstances.
- Ասիկա ինէ կախում չունի . Cela ne dépend pas de moi.
- Ասիկա ընել անկէ կախում ունի . Il dépend de lui de faire cela.
- Ո՛հ , այո , ասիկա անկէ կախում ունի . Oh ! oui, cela dépend de lui.
- Զարմացնել . Etonner . Զարմանալ . S'étonner . Զարմանալ . Etre étonné de . . .
- Անոր վրայ զարմացած եմ . J'en suis étonné.
- Կարգէ գուրս բան մը պատահեցաւ որ ամէն մարդ զարմացուց . Il arriva une chose extraordinaire, qui étonna tout le monde.
- Պատահել , գիպել . Se passer, arriver.
- Անցնիլ . Se passer.
- Շատ բաներ պատահեցան որ ձեզ պիտի զարմացնեն . Il s'est passé bien des choses qui vous surprendront.
- Ամառը շուտ պիտի անցնի . L'été se passe bientôt.
- Զարմացնել . Surprendre.
- Ասկէ մինչեւ հոն շատ օրեր պիտի անցնին . Il se passera plusieurs jours d'ici là.
- Մարդ մը մտաւ որ ինծի հարցուց թէ ինչպէս էի . Il entra un homme qui me demanda comment je me portais.
- Ապա , ուրեմն . Donc . Վասն որոյ . C'est pourquoi.
- Անցեալ օր . L'autre jour . Մօտերս . Dernièrement.
- Քիչ ատենէն . Dans peu de temps.
- Մէջ . Dans (ապագայ ժամանակի համար) . En (անցեալ ժամանակի համար) .
- Ութ օրէն պիտի գայ . Il arrivera dans huit jours.
- Այս ճամբորդութիւնը ութ օրուան մէջ բրաւ . Il a fait ce voyage en huit jours.
- Երեք ամիսէն իւր ուսմանըը լնցուցած պիտի ըլլայ . Il aura fini ses études dans trois mois.

Տարւումն մը մէջ ուսմանը
լմնաց .

Il a fini ses études en un
an.

Գլխաւորաբար երկրաչափու-
թեան դասընցաւ .

Il s'est appliqué principale-
ment *կամ* particulièrement
à la géométrie.

Գլխաւորաբար երկրաչափու-
թիւն սորվեցաւ .

Il a fait une étude particu-
lière de la géométrie.

Շատ բարեկամներ ունի .

Il a bien des amis, *կամ*
beaucoup d'amis.

ԴԻՏ. Bien, շատ, *լինդիրը յօդով կ'ուղէ* du, de la
des. Beaucoup, *առանց յօդի* de, d' ուլ միայն *կ'անու-*
լինդիր :

Շատ համբերութիւն ու-
նիք .

{ Vous avez bien de la pa-
tience.
{ Vous avez beaucoup de pa-
tience.

Շատ ստակ ունին .

{ Ils ont bien de l'argent.
{ Ils ont beaucoup d'argent.

Շատ քաջասրտութիւն ու-
նիք .

{ Vous avez bien du courage.
{ " " beaucoup de "

Ընծայ ընել բան մը մէկուն .

Faire présent, cadeau de
quelque chose à quelqu'un.

Պարոն Լամպեր ինծի գրեց ան-
ցեալ օր թէ իւր քոյրերը պի-
տի գան հոս քիչ ատենէն ,
և աղաչեց ինծի ձեզի ըսել :
Ուստի կրնաք զանոնք տե-
նել , և ձեր գնած գիրքերն
անոնց տալ : Անոնք կը յա-
սան թէ գիրքերն անոնց ըն-
ծայ պիտի ընէք : Անոնց եղ-
բայրը զիս ապահովեց (ը-
սաւ) թէ անոնք ձեզ կը յար-
գեն : առանց ձեզ անձամբ
ճանչնալու :

Monsieur Lambert m'écrivit
l'autre jour que mesdemoi-
selles ses sœurs viendrai-
ent ici dans peu de temps,
et me pair de vous le dire.
Vous pourrez donc les voir
et leur donner les livres
que vous avez achetés. El-
les espèrent que vous leur
en ferez cadeau. Leur frè-
re m'a assuré qu'elles vous
estiment, sans vous con-
naître personnellement.

Ձանձրանալ .

S'ennuyer de *կամ* à.

Ձեր քով ի՞նչպէս կրնայի ձանձ- բանալ .	Comment pourrais-je m'en- nuyer auprès de vous ?
Ամէն տեղ կը ձանձրանայ .	Il s'ennuie partout.
Սպասելէն կը ձանձրանայ .	Il s'ennuie d'attendre.
Հաճոյ .	Agréable.
Այս ամանը հաճելի ձեւ մը ու- նի .	Ce vase a une forme agréa- ble.
Մարդասէր .	Complaisant, obligeant.
Ինծի հետ շատ սիրով վարուե- ցաւ .	Il en a usé fort obligeam- ment համ զայն complaisam- ment à mon égard.
Բարոյ վաճառ .	Etre le bienvenu.
Ամէն տեղ աղէկ կ'ընդունուիք .	Vous êtes partout le bien- venu.

249. Հրահանգ

Տաշտ (ֆիլճան) մը չայ խմել կ'ուզէ՞ք . — Շնորհա-
կալ եմ : չայը չեմ սիրեր . — Սուրճը կը սիրէ՞ք . — Կը
սիրեմ , բայց նոր խմեցի . — Հոս չէ՞ք ձանձրանալ .
— Ի՞նչպէս կրնամ ձանձրանալ այս հաճելի ընկերու-
թեան մէջ . — Իսկ ես , միշտ կը ձանձրանամ . — Եթէ
ինծի պէս ընէիք , չէիք ձանձրանալ . քանզի մօտիկ
կ'ընեմ բոլոր անոնք որ ինծի բան մը կ'ըսեն . այս ե-
ղանակաւ հազար հաճելի բան կը սորվիմ , եւ ժամա-
նակ չեմ ունենար ձանձրանալու . բայց դուք ասոնց-
մէ բան մը չէք ըներ , ահա ինչու համար կը ձանձ-
րանաք . — Ես ալ ճիշդ ձեզի պէս կ'ընէի , եթէ տըր-
տում ըլլալու պատճառ չունենայի . — Պր . Լամպէրը
տեսա՞ք . — Տեսայ . ըսաւ թէ իւր քոյրերը քիչ ատե-
նէն հոս պիտի ըլլան (դան) , եւ աղաչեց ինծի որ
ձեզի ըսեմ : Երբ անոնք համայն (դան) , կրնաք ա-
նոնց տալ ոսկիէ մասնին զոր գնեցիք . կը յուսան թէ
դայն իրենց ընծայ պիտի ընէք , քանզի ձեզ կը սի-
րեն առանց ձեզ անձամբ ճանչնալու . — Քոյրս ձեզի

դրեց . — Գրեց , եւ ես պիտի պատասխանեմ . — Պէ՞տք է անոր ըսել թէ հոս էք . — Ըսէք . բայց մ'ըսէք թէ անհամբերութեամբ անոր կը սպասեմ . — Ինչո՞ւ ձեր քայրը չբերեք . — Ո՞րը . — Այն դոր միշտ կը բերէք , կրտսերը . — Դուքս ելլել չէր ուզեր , քանզի շատ աղէկ աղջիկ մի է . — Քանի՞ տարեկան է . — Գրեթէ տասնեւհինգ տարեկան է . — Տարիքին նայելով բաւական մեծ է . — Քանի՞ տարուան էք , — Քսանեւ երկու տարուան եմ . — Կարելի է . կը կարծէի թէ դու քսան տարեկան չէք :

ՀՐ. ԴԱՍ. Soixante-douzième Leçon.

ԲԱՅԱՍՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Ոչ. Ne—pas. Ne point.

ԴԻՏ. Ա. Ne անմիջապէս բայէն առաջ կը դրուի , իսկ pas, բայէն ետքը , բաղադրեալ ժամանակներու մէջ ընդունելութիւն անցնալէն առաջ . Je ne parle pas. Je n'ai pas parlé.

Գիրքս չունի՞ք . N'avez-vous pas mon livre ? Զու՞նիմ . Je ne l'ai pas. Այս մարդուն մի խօսիք . Ne parlez pas à cet homme. Եղբայրս չտեսա՞ք . N'avez-vous pas vu mon frère ? Գողթերէն չսորվեցա՞ւ . N'a-t-il pas appris le français ? Զորովեցաւ . Il ne l'a pas appris.

ԴԻՏ. Բ. Ne եւ pas երկուքն ալ աներկուպիէն առաջ կը դրուին .

Զիս այնչափ կը սիրէ որ չի կրնար չընել .	Il m'aime trop pour ne pas le faire.
Կ'երթամ , անոր անհաճոյ չըլլալու համար .	Je m'en vais pour ne pas lui déplaire.

Քիչ խելք ունենալու է ասիք . Il faut être peu sensé pour
կա չտեսնելու համար . ne pas voir cela.

ԴԻՏ. Գ. Cesser de, դադրել . Oser, համարձակել .
Pouvoir, կրնալ եւ Savoir, գիտնալ բայերուն հետ ne
միայն կը գործածուի առանց pas ի :

Ինչ ստակ խնդրելէ չէք դադ- Vous ne cessez de me de-
րիք . mander de l'argent.
Գանդատելէն չի դադրիք . Elle ne cesse de se plaindre.
Ձեռնէ խնդրելու չեմ համարձա- Je n'ose vous le demander.
կիք .
Ձեզի ըսելու չի համարձակիք . Elle n'ose vous le dire.
Ձեմ կրնար հոն երթալ . Je ne puis y aller. Կամ je
ne peux pas y aller.
Ձեմ կրնար ըսել ձեզի . Je ne saurais vous le dire.
Ձեք կրնար հաւատալ . Vous ne sauriez le croire.

ԴԻՏ. Դ. Pas լոկ կը բացատէ . point բնաւ ի նշանա-
կութիւն ունի . Il ne dort pas. Il ne mange pas. կը նը-
շանակեն ճիմա չի քնանար (կոր) , ճիմա չուտեր (կոր) .
Il ne dort point, il ne mange point, կը նշանակեն՝ ընաւ
չի քնանար , ընաւ չուտեր , այսինքն քնոյ եւ ախոր-
ժակի պակասութիւն ունի :

ԴԻՏ. Ե. Երբ խօսքին մէջ բացատող բառ մը կայ ,
ինչպէս aucun, nul, rien, personne, jamais, ni, այն ա-
տեն pas չի գործածուիր .

Բան մը չըսեր . Il ne dit rien. Ամենեւին գիրք չունիմ . Je
n'ai aucun livre. Այս անձը երբէք չտեսայ . Je n'ai jamais
vu cette personne.

Բաց աստի , դարձեալ . En outre, d'ailleurs.

Բաց ի . Outre. Բաց ասկէ . Outre cela. Հիմա ըսածէս զատ .
Outre ce que je viens de dire.

Քշէլ, մղէլ .

Pousser.

- Համբուռն, փողոցին երկայնու- Le long du chemin, de la
թեանք . rue.
Բալոր երկայնութեանք . Tout le long de.
Բալոր տարւոյն ընթացքին մէջ . Tout le long de l'année.
Նարոզ ընել . Mettre à même de . . .
Նարոզ, ի վիճակի ըլլալ . Etre en état de, être à
même de . . .
Առիթ, պատահութիւն տալ . Procurer, fournir l'occasion
de . . . Donner occasion de.
Աջ դին, աջէն . A droite; à main droite.
Ձախ դին, ձախէն . A gauche; à main gauche.
Չէք կրնար ըսել ինծի որն է Ne pourriez-vous pas me le
ամենէն կարճ ճամբան քաղ- dire quel est le chemin le
քին դուռը հասնելու . plus court pour arriver à
la porte de la ville.
Այս փողոցէն դացէք, և երբ Suivez cette rue, et quand
ծոյրը կու գար, աջ դար- vous serez au bout, tour-
ձէք պիտի գտնէք քառուղի nez à droite; vous trou-
մը որմէ անցէք . verez un carrefour que
vous traverserez.
Եւ ետքը . Et puis ?
Ետքը պիտի մտնէք բաւական Puis vous entrerez dans une
լայն փողոց մը որ ձեզ պի- rue assez large qui vous
տի տանի մեծ հրապարակ mènera sur une grande
մը ուր պիտի տեսնէք անել place, où vous verrez un
(չըգմաղ) մը . impasse կամ cul-de sac (պի
վերջինք քիչ կը գործածուի) .
Անել փողոցն աջդին թողէք Vous laisserez l'impasse à
և անցէք քովի կամարակապ gauche et vous passerez
ճամբուն տակէն, և ապա sous les arcades qui sont
հարցուցէք . à côté. Ensuite vous de-
manderez.
Կամարածեւ ճամբայ մը . Une arcade. Քառուղի (տեղիթ
եղ ազգը) . Le carrefour. Անել փողոցը . Le cul-de-sac կամ
l'impasse. Գետակը, գետը . La rivière, le fleuve.
Ամուսնանալ . Se marier avec.
Անուլ մէկը (ամուսնութեան) . Epouser quelqu'un.
Ամուսնացնել . Marier, donner en mariage, à, avec.

Հօրեղբորորդիս իւր քայրք կար- Mon cousin, ayant marié sa
գելով, ինքն ալ Տէլպի օրի- sœur, épousa mademoiselle
որդն առաւ . le Delby.

Ձեր հօրեղբորորդին ամուսնա- Votre cousin est-il marié ?
յա՞ծ է .

Ոչ, դեռ ամուրի է . Non, il est encore garçon.

Ամուրի բլլալ .

Etre garçon.

Շփոթեալ, վարանեալ .

Embarrassé.

Շփոթուածիւն, վարանք մը . Un embarras. Ձեռ կը վարանե-
քնէք . Vous m'embarrassez. Ձեռ վարանման մէջ կը դնէք .
Vous me mettez dans l'embarras.

Ամուսնութիւն . Le mariage. Քոյրս առնուլ կ'ուզէ . Il de-
mande ma sœur en mariage.

Չափ, միջոց, հնաչք .

La mesure.

Հնաչք, միջոց ձեռք առնուլ . Prendre des mesures.

Ուրիշ հնաչք ձեռք կ'առնում . Je prendrai d'autres mesures.

Իմբէ, ժամանակն ի՞նչպէս Mon Dieu ! que le temps pas-
չուտ կ'աշննի ձեր ընկերու- se vite dans votre société
թեան մէջ . կամ votre compagnie.

Մեծարանք, քաղաքավարու- Le compliment.

թիւն .

Ինձի քաղաքավարութիւն մը . Vous me faites un compli-
կ'ընէք որուն չեմ գիտեր ինչ- ment auquel je ne sais que
պատասխանեմ, répondre.

Յանցանք . La faute. Յանցանքն իմն չէ . Ce n'est pas ma
faute. Ինձի յանցանք մի համարիք . Ne m'imputez pas cette
faute.

Յանցանք դնել, մեղադրել . Imputer (տրանքն ինդիր կ'ու-
ղէ) .

Յանցանքն որո՞ւն է . A qui est la faute ?

Ձեմ գիտեր ինչ ընեմ . Je ne sais կամ saurais qu'y
faire.

Յապաղումը . Le délai. Անյապաղ կ'ընէ . Il le fait sans
délai.

Կ'երթամ, մեկնելու եմ. Je me sauve. Il faut que je m'en aille

Դացեք, կորսուեցեք. Allez-vous en !

Պիտի անձրեւէ, երթամ. Il va pleuvoir, je me sauve.

Կատակ ընել. Plaisanter, badiner. Կատակը. La plaisanterie, le badinage.

Կատակ կ'ընէք, կը ծաղրէք. Vous badinez. vous vous moquez.

Կատակ չի դիտեր. Il n'entend pas raillerie.

Ներում խնդրել մեկն. Demander pardon à quelqu'un.

Ներել. Pardonner. Ներումը. Le pardon. Ներում կը խնդրեմ. Je vous demande pardon.

Յառաջանալ. Avancer. Ժամացոյցը յառաջ կ'երթայ. La montre avance.

Ետ մեալ. Retarder. Ժամացոյցը ետ կը մնայ. La montre retarde.

Կենալ. S'arrêter. Ժամացոյցս կեցաւ. Ma montre s'est arrêtée.

Ո՞ւր էինք. Où en étions-nous ?

Քառասներորդ դասին էինք, Նոստրադամուսի քառասներորդ դասին էինք, Նոստրադամուսի քառասներորդ դասին էինք. Nous en étions à la quarantième leçon, page cent trente six.

Դի՛Տ. Ձ. Օù sommes-nous ? կը նշանակէ. Ո՞ւր, ո՞ր տեղ ենք. Օù en sommes-nous ? կը նշանակէ, զիրքի մը կամ զործողութեան մը ո՞ր կէտին հասած ենք.

Ժամացոյց մը լարել.

Remonter une montre.

Ժամացոյց մը ուղղել.

Régler une montre.

Ձեր ժամացոյցը քսան բալէ առաջ է, իսկ իմինս քսանորդ մը ետք է.

Votre montre avance de vingt minutes, et la mienne retarde d'un quart d'heure.

Կէսը պիտի զարնէ.

Il va sonner midi.

Կէսըրը զարկաւ.

Midi est-il déjà sonné ?

Չարնել.

Sonner.

Պայմանաւ . A condition; sous condition. Ենթադրելով .
Supposé.

Ձեզի ստակ փոխ պիտի տամ Je vous prêterai de l'argent
սա պայմանաւ որ այսուհե- à condition que vous serez
տեւ աւելի խնայող պիտի désormais plus économe que
ըլլաք քան որչափ ցարդ է- vous ne l'avez été jusqu'à
իք . présent.

Այսուհետեւ , առ յապար . Désormais, dorénavant, à
l'avenir.

Ապագան . L'avenir.
Խնայող . Econome, économique,
ménager.

Խաղէ հրաժարիլ , ետ կենալ . Renoncer au jeu.

Մէկուն խորհուրդին հետեւիլ . Suivre un conseil.

Շատ տխուր , սեւամաղձաւ . Vous avez l'air si mélan-
colique.

Մնաք բարով . Adieu. Au plaisir de vous revoir, կամ
սոյորաբար , au revoir.

220. Հրամանգ

Ժամը քանի՞ն է . — Ժամը մէկ ու կէսն է . — Կ'ը-
նէք թէ ժամը մէկ ու կէս է . իմ ժամացոյցս դեռ
կէսօր ու կէս (տասուերկուք ու կէս) է . — Ընդհուպ
երկուք պիտի զարնէ . — Ներեցէք , դեռ ժամը մէկը
չղարկաւ . — Կ'ապահովցնեմ ձեզ որ ժամը մէկը քը-
սան եւ հինգ րոպէ անցած է , քանզի ժամացոյցս
շատ աղէկ կ'երթայ . — Տէ՛ր Աստուած , ժամանակն
ի՛նչ շուտ կ'անցնի ձեր ընկերութեան մէջ . — Խնձի
քաղաքավարութիւն մը կ'ընէք որուն չեմ գիտեր ինչ
պատասխանիմ . — Ձեր ժամացոյցը Բարի՛դ գնեցիք .
— Ձանի չգնեցի , հօրեղբայրս զայն ինձ ընծայ ըրաւ .
— Այս կիներ ձեզի ի՞նչ վատահասաւ . — Խնձի կոմսի
մը դադանիքը վատահասաւ , որ մեծ վարան մը մէջ
է իւր աղջիկներէն մէկուն ամուսնութեան պատճա-

առաւ . — Մէկը զայն ամենէլ կ'ուզէ . — Զանի ուղողը
զրացի ազնուական մըն է . — Հարո՛ւստ է . — Ոչ ,
խեղճ մարդ մըն է որ ստակ մը չունի . — Այլսէ՛ք թէ
ձեր աշակերտակիցներուն մէջ բարեկամ չունիք , բայց
յանցանքը ձերը չէ : Անոնց վրայ գէշ խօսած էք , եւ
անոնք ձեզ վշտացուցած չեն : Անոնք ձեզի բարիք
ըրած են , բայց եւ այնպէս դուք անոնց հետ դժակե-
ցաք : Հաւատացէ՛ք ինձ . այն որ բարեկամ չունի՝ ու-
նենալու արժանի չէ :

221. Հրամանգ

Դերձակի մը եւ անոր մանչուն մեջտեղ
խօսակցութիւն .

Շարլ , հանդերձները Նարիսի կոմսին տարի՞ք . — Ա-
յո , տէր , տարի . — Ի՞նչ ըսաւ . — Բան մը չըսաւ ,
եթէ ոչ թէ մեծ փախաք ունէր ինձի ապտակ զար-
նելու , վասն զի զանոնք աւելի կանուխ չտարի .
— Անոր ի՞նչ պատասխան տուիք . — Տէր իմ , ըսի ա-
նոր , ես այս կատակը չեմ հասկնար . վճարեցէ՛ք ին-
ձի ինչ որ պարտիք . եւ եթէ իսկոյն չէք ըներ , ու-
րիշ հնարք ձեռք կ'առնում : Հազիւ թէ ասիկա ըսի ,
ձեռքը սուրին տարաւ , եւ ես փախայ :

222. Հրահամոյ

Ի՞նչ բանի վրայ կը զարմանաք . — Չեղ զեռ անկու-
ղինը գտնելուս կը զարմանամ . — Եթէ գիտնայիք թէ
ի՞նչպէս հիւանդ եմ , չէիք զարմանար . — Աէսօրը
զարկա՛ւ . — Այո , տիկին , արդէն կէսօր եւ կէս է .
— Այսպէս ուշ է . կարելի՞ է . — Ուշ չէ . դեռ կանուխ
է . — Ձեր ժամացոյցն աղէկ կ'երթայ . — Ոչ , օրի-
ցալ . քառորդ մը առաջ է . — Իսկ իմինս կէս ժամ

եա կը մնայ . — Թերեւս կեցած է . — Արդարեւ , իրաւունք ունիք . — Լարուած է . — Լարուած է , բայց եւ այնպէս չերթար . — Կը լսէ՞ք . Ժամը մէկ կը զարնէ . — Ուրեմն Ժամացոյցս ուղղեմ եւ տուն երթամ . — Կ'աղաչեմ , քիչ մ'ալ կեցէք . — Ձեմ կընար , քանզի ճիշդ Ժամը մէկին կը ճաշենք . — Մնաք բարով , ուրեմն , նորէն կը տեսնուինք :

223. Հրահանգ

Ի՞նչ ունիք , սիրելի բարեկամս . ինչո՞ւ այնպէս տըխուր կ'երեւաք . — Բան մը չունիմ . — Թերեւս սրտը նեղութիւն (վիշտ) մը ունիք . — Բան մը չունիմ , եւ նուազ քան ոչինչ , քանզի ստակ մը չունիմ , եւ պարտատեարցս շատ պարտք ունիմ : Շատ թշուառ չեմ . — Երբ մարդ առողջ է , եւ բարեկամներ ունի , թըշուառ չէ . — Ձեռնէ ծառայութիւն (շնորհ) մը խընդրելու կրնամ համարձակիլ . — Ի՞նչ կը բաղձաք . — Շնորհք ըրէք ինծի յիսուն սկուտ փոխ տալու . — Բայց սրտով փոխ կու տամ ձեզ , բայց սա պայմանաւ որ խաղէ հրաժարիք եւ աւելի իննայող ըլլաք քան որչափ ցարդ եղաք . — Հիմա կը տեսնեմ որ բարեկամս էք , եւ ձեզ այնչափ կը սիրեմ որ չեմ կընար ձեր խըրատուն չհետեւիլ :

Ժա՛ն . — Ի՞նչ կ'ուղէք , տէր . — Գինի բեր . — Հիմա , տէր . — Հանրի . — Տիկին . — Կրակ ըրէք . — Աղախինն արդէն ըրաւ . — Ինծի թուղթ , գրիչ եւ մելան բերէք : Բերէք նաեւ աւազ կամ ծծուն թուղթ , կնքամով եւ ճրագ : Գացէք ըսելու քրոջս որ ինծի չսպասէ , եւ կէսօրին եկէք նամակներս նամակատունը տանելու . — Շատ աղէկ , տիկին :

ՀԳ. ԳԱՍ. Soixante-treizième Leçon.

Տեւել, գիմանալ. Durer. Այս ասուին աղէկ պիտի գիմանայ. Ce drap durera bien. Այս վերարկուն օրչափ ատեն դէմացաւ ձեղի. Combien de temps cet habit vous a-t-il duré ?

Ըստ հաճոյս իմ.

A mon gré.

Ամէն մարդու հաճոյից համեմատ. Au gré de tout le monde. Անոր հաճոյից, ուզածին համեմատ բան մը չի կրնար բլլալ. On ne saurait rien faire à son gré.

Թոշակատուն մը, գիշերօթիկ դպրոց. Une pension, un institut d'éducation, un pensionnat.

Թոշակաւորներ պահել.

Tenir pension.

Թոշակաւոր լլալ. Etre en pension, se mettre en pension.

Գռչել. S'écrier. Անհանգիստ ընել (մտաք), հոգ պատճառել. Inquiéter. Անհանգիստ բլլալ, հոգ ընել. S'inquiéter, être inquiet, իգ. inquiète (*).

Տրտմիլ, տխրիլ. Se chagriner, s'affliger, s'attrister.

(*) ԳԻՏ. et վերջաւորած ածականներն իգական կ'ըլլան վերջը օ աւելցնելով. Խնչպէս՝ muet, իգ. muette՝ քայ ի քանի մը հասէն որոնք միայն օ գիրը կ'առնուն, եւ նախընթաց օ ին վրայ ծանր շեշտ, accent grave կը գրուի : Ասոնք հետեւեալներն են, complet, concret, discret, inquiet, replet, secret, որոնց իգականն է complète, concrète, lacyին :

Ինչու հոգ կ'ընէք. Pourquoi vous inquiétez-vous ? Հոգ չեմ ընէք. Je ne m'inquiète pas. Այս լուրն ինծի հոգ պատճառեց. Cette nouvelle m'inquiéta. Լուր չառնելուս վրայ հոգ կ'ընեմ. Je suis inquiet de ne point recevoir de nouvelles. Անիկա այս բանիս վրայ հոգ կ'ընէ. Elle est inquiète sur cette affaire. Հոգ մ'ընէք. Ne vous inquiétez pas.

Անհանգստութիւնը, հոգք. L'inquiétude.

Հանգարտ, Tranquille. Հանգարտեցնել, Tranquilliser.

Հանգարտ, անհոգ եղիք.

Tranquillisez-vous.

փոխել. Changer. Այս մարդը շատ փոխուած է քանի որ տե-
սած չեմ. Cet homme a beaucoup changé depuis que je ne
l'ai vu.

Ծառայել (բանի մը համար Servir.
ըլլալ).

Ասիկա ձեզի ի՞նչ բանի կը ծա- A quoi cela vous sert-il ?
ռայէ.

Ասիկա ինծի բանի մը չի ծա- Cela ne me sert à rien.
ռայեր.

Ասիկա ձեր եղբորն ի՞նչ բանի A quoi cela sert-il à votre
կը ծառայէ. frère ?

Ասիկա անոր բանի մը չի ծա- Cela ne lui sert à rien.
ռայեր.

Այս գաւազանը ձեզի ի՞նչ բա- A quoi ce bâton vous sert-il ?
նի կը ծառայէ.

Շուներս ծեծելու կը ծառայէ. Il me sert à battre mes
chiens.

Այս ձին ձեր եղբորն ի՞նչ բա- A quoi ce cheval sert-il à
նի կը ծառայէ. votre frère ?

Իւր խաւարաւ շուկան տանելու Il lui sert à porter ses lé-
կը ծառայէ. gumes au marché.

Այս շիշերը ձեր պանդոկապե- A quoi ces bouteilles servent-
տին ի՞նչ բանի կը ծառայեն. elles à votre hôte ?

Անոնց մէջ իւր գինին դնելու Elles lui servent à y mettre
կը ծառայեն. son vin.

(Բանի մը) տեղ ըլլալ. Servir de.

Հրացանս ինծի գաւազանի տեղ Mon fusil me sert de bâton-
է.

Այս ծախն անոր տան տեղ է. Ce trou lui sert de maison.

Անոր փողկապաւ գիշերնոցի տեղ Si cravate lui a servi de
կըզու. bonnet de nuit.

Օգուտ ըլլալ.

Servir (եռեւէն աներեւոյթ
de ող).

Լալէն ձեզի ի՞նչ օգուտ է. A quoi vous sert-il de pleu-
rer ?

Ասիկա բանի մը օգուտ չունի. Ce ne sert de rien.

Հանդէպ, դիմացը.

Vis-à-vis (սեռախան կ'ուզէ).

Այս տանը , պարտեզին դիմացը . Vis-à-vis de cette maison,
de ce jardin. Իմ դիմացս . Vis-à-vis de moi. Ճեշդ դիմացը .
Tout vis-à-vis.

Գլեակին դիմացը կը բնակի . Il demeure vis-à-vis du châ-
teau.

Թագաւորական գրատան դի- Il demeure vis-à-vis de la
մացը կը բնակի . bibliothèque royale.

Գրաւել , բռնել . S'emparer d'une chose.

Յուցնել , յայտնել . Témoigner. Մէկուն դէմ վկայել . Té-
moigner contre quelqu'un. Ինձի շատ բարեկամութիւն ցու-
ցուց . Il m'a témoigné beaucoup d'amitié.

Մէկը խոյտառակ ընել . Tourner quelqu'un en ridi-
cule.

Խոյտառակ , ծաղր ըլլալ . Tomber en ridicule.

Ինքզինք ծաղրելի ընել . Se rendre ridicule.

Ի բնէ , ծննդեամբ ըլլալ . Etre natif de . . .

Մնած ըլլալ . Etre né (en, dans) . . .

Ո՞ւր ծնած էք . Où êtes-vous né ? Ես պս երկրին մէջ ծնած
եմ . Je suis né dans ce pays. Je suis natif de ce pays.

Ձեր քոյրն ո՞ւր ծնած է . Où votre sœur est-elle née ?

Հիւսիսային Ամերիկայի Միա- Elle est née aux Etats-Unis
ցեալ Նահանգաց մէջ ծնած de l'Amérique du Nord.
է .

Ձեր եղբայրներն ո՞ւր ծնած են . Où vos frères sont-ils nés ?

Գաղիա ծնած են . Ils sont nés en France.

Թոշակաւորը . Le pensionnaire. Որսորդի մախալ . La gibe-
cière. Գլխու բարձ մը . Un oreiller. Փետրակ . Le duvet.

224. Հրահանգ

Տէր , կը համարձակիմ հարցնելու ձեզ թէ ուր կը
բնակի Պ. Կոմսը . — Գլեակին մօտ կը բնակի , դե-
տակին անդին . — Լընա՞ք ըսել ինձի թէ ինչ ճամբայ
բռնելու եմ հոն հասնելու համար . — Գետակին եր-
կայնութեանը (եղերքն ի վեր) գայլք , եւ ապա պի-

ախ տեսնէք փոքր փողոց մը աջ գլին , որ ձեզ չիտակ
պիտի տանի անոր տունը : Գեղեցիկ տուն մըն է .
դիւրաւ կը գտնէք . — Շնորհակալ եմ , տէր . — Ն.
կոմսը հոս կը բնակի . — Այո , տէր , մտէք , եթէ կը
հաճիք . — Տէր կոմսը տո՛ւնն է : Կը բաղձամ պատիւ
ունենալ անոր հետ խօսելու . — Այո , տէր , տունն
է . հրամանքնիդ ո՛վ էք . — Ես Պ. եմ , եւ Կ. կը կոչ-
ուիմ . — Զինարանը երթալու համար ամենէն կարճ
ճամբան ո՛րն է . — Գացէք այս ճամբէն , եւ երբ ծայ-
րը կը հասնիք , ձախ դարձէք . քառուղի մը պիտի
գտնէք , որմէ անցէք : Յետոյ պիտի մտնէք աւելի
նեղ փողոց մը որ ձեզ պիտի տանի մեծ հրապարակ
մը ուր պիտի տեսնէք անկ փողոց մը . — Անկէ անց-
նի՛մ . — Ոչ , քանզի ելք չկայ : Զայն թողէք աջ կող-
մը , եւ անցէք քովի կամարակապ ճամբէն . — Ետ-
քը՞ . — Ետքը հարցուցէք . — Շատ շնորհակալ եմ ձեզ .
— (Շնորհակալութեան) բան չկայ :

225. Հրահանգ

Ձեր մայրն ինչո՞ւ հոգ կ'ընէ . — Հոգ կ'ընէ լուր
չառնելուն համար իւր որդիէն որ բանակն է . — Ա-
նոր վրայ հոգ ընելու պէտք չունի , քանզի անիկա
ամէն անգամ որ վտանդի մէջ կ'ըլլայ , անկէ աղատել
գիտէ : Անցեալ ամառ , երբ մենք մէկտեղ որսի է-
լինք , գիշերը վրայ հասաւ մեր գեղի տունէն գոնէ
տասը մղոն հեռու . — Աղէկ . գիշերն ո՛ւր անցուցիք .
— Ես ի սկզբան շատ հոգ կ'ընէի , բայց ձեր եղբայրն
ամենեւին . ընդհակառակն զիս կը հանդարտեցնէր :
Վերջապէս գեղացւոյ տնակ մը գտանք ուր անցու-
ցինք գիշերը : Հոն առիթ ունեցայ տեսնելու թէ ձեր
եղբայրը ո՛րչափ յաջողակ է : Քանի մը նստարան եւ
խուրճ (տէմէթ , bottle) մը յարդ անոր ծառայեցին

անդորր անկողին մը շինելու . շիշ մը անոր աշտանակի տեղ եղաւ , մեր որսի մասագնները մեղի գըլխու բարձ եղան , եւ մեր փողպատները՝ զիշերնոց : Երբ առտուն արթնցանք , այնպէս դալար եւ առոյգ (gaillard) էինք , որպէս թէ փետրակի եւ մետաքսի վրայ պառկած էինք . — Հետամուտ մը (un candidat) Բրուսիոյ թագաւորէն պաշտօն մը կը խնդրէր : Իշխանն անոր հարցուց թէ ուր ծնած էր : « Պէրլին ծընած եմ , » պատասխանեց անիկա : « Գնա , » ըսաւ թագաւորը (le monarque) , « բոլոր Պէրլինցիները բան մը չեն արժէր : » « Կը ներէք , Տէր , » պատասխանեց հետամուտը , « աղէկներ ալ կան , եւ ես երկուք կը ճանչնամ : » « Ո՛վ են այս երկուքը , » հարցուց թագաւորը : « Առաջինը կրկնեց հետամուտը , ձեր վեհափառութիւնն է , երկրորդը ես եմ : » Թագաւորը չկրցաւ ծիծաղը բռնել այս պատասխանին վրայ , եւ խնդրուածն անոր շնորհեց :

ՀԳ. ԴԱՍ. Soixante-quatorzième Leçon.

Տեսութենէ կորսնցնել , ալ Perdre de vue.
չտեսնել .

Տեսութիւնը . La vue.

Անոց կը կրեմ , քանզի կար- Je porte des lunettes parce
ճատես եմ . que j'ai la vue basse.

Կարճատես եմ . J'ai la vue courte կամ basse. Je suis myope.

Նաւն այնչափ հեռու է որ տե- Le bâtiment est si loin que
տեսութենէ սիտի կորսնցնեմք nous le perdrons bientôt
զայն . de vue.

Ասիկա տեսութենէ կորսնցուցի . J'ai perdu cela de vue.

Որովհետեւ շատեց է որ Անգ- Comme il y a longtemps que
ղիս դացած չեմ , ձեր եղ- Je n'ai été en Angleterre ,

- բայրը տեսութենէ կորսնցուցած եմ. j'ai perdu de vue votre frère.
- Որովհետեւ Գաղիներէն դիրք չունիմ, այս լեզուին ուսումս չեմ այլ եւս ընձ շարունակեր. Comme je n'ai pas de livres français, j'ai discontinué l'étude de cette langue.
- ԴԻՏ. Ա. comme շաղկապը խօսքի մը սկիզբը որովհետեւ կը նշանակէ :
- ԴԻՏ. Բ. Պէտք էիր, պարտաւոր էիր խօսքերը Գաղիներէն devoir, պարտիլ բային թէականովը կը բացատրուին. Je devrais, j'aurais dû.
- Ասիկա պարտաւոր էիք ընել. Vous devriez faire cela.
- Իւր հօրը այսպէս խօսելու չէր. Il ne devrait pas parler ainsi à son père.
- Հոն կանուխ երթալու էինք. Nous devrions y aller de meilleure heure.
- Ձեր ըսածը մօտիկ ընելու էին. Ils devraient écouter ce que vous leur dites.
- Ըսածիս աւելի ուշադրութիւն ընելու էիք. Vous devriez faire plus d'attention à ce que je dis.
- Ասիկա ըրած ըլլալու էիք. Vous auriez dû faire cela.
- Ըրածէն աւելի ազէկ ըրած ըլլալու էր. Il aurait dû s'y prendre mieux qu'il n'a fait.
- Ուրիշ եղանակաւ ըրած ըլլալու էիք. Vous auriez dû vous y prendre d'une autre manière.
- Իմ ըրածիս պէս ըրած ըլլալու էին. Ils auraient dû s'y prendre comme je m'y suis pris.
- Անոնք ըրածէն տարբեր եղանակաւ մը ընելու էինք. Nous aurions dû nous y prendre d'une autre manière qu'ils ne s'y sont pris.
- Մաղթել, ըզձալ. Souhaiter (ետեւէն աներեւոյթը de ով).
- Ձեզի բարի լոյս կը մաղթեմ. Je vous souhaite le bon jour.
- Ձեզի բարի ճանապարհ կը մաղթեմ. Je vous souhaite un bon voyage.
- Ձեզի բարի տարի կը մաղթեմ. Je vous souhaite la bonne année.

Մաս մը դնողի խաղալ . Faire une partie de billard.
Արինդ հարկանել . Jouer de la flute.

Անկում մը . Une chute. Անկում մը ընել , կտալ . Faire une chute, tomber.

Բնակութեան , կենտրու ուել . Un séjour.
մը .
Բնակութեան ընել , մնալ , կե- Faire un séjour, séjourner.
նալ .

Բազմին մէջ երկայն կենտրու . Comptez-vous faire un long
միտք ունի՞ք . séjour dans la ville ?
Երկայն կենտրու միտք չունի՞մ . Je ne compte pas y faire un
long séjour.

Առաջադրութիւն իւն ունենալ , Se proposer (ետեւէն անե-
միտքը զննել . rableյթը de ով) .

Ճամբորդութիւն ընելու առաջադրութիւն ունիմ . Je me pro-
pose de faire le voyage. Առաջադրութիւն ունիմ որտե եր-
թալու . Je me propose d'être d'une partie de classe.

Գուշակել , միտքէն անցնել . Se douter (սեռախանով) .
Ըրածը կը գուշակեմ . Je me doute de ce qu'il a
fait.

Միտքէն չանցնիր թէ իրեն ինչ պիտի պատահի . Il ne se doute pas de ce qui
va lui arriver.

Խորհել մեկուն , բանի մը վրայ . Penser à.

Որո՞ւ վրայ կը խորհիք . A qui pensez-vous ?
Ի՞նչ բանի վրայ կը խորհիք . A quoi pensez-vous ?

Խօսք , խնդիր բլալ . S'agir de, être question de.
Խօսքն այս ինչ բանի վրայ է . Il s'agit de.
Խօսքը ձեր զուարճութեանը . Il ne s'agit pas de votre
վայ չէ , այլ ձեր յառա- plaisir, mais de vos pro-
ջադրանքութեան վրայ . grès.

Գութ կը խաղաք , պարոն , Vous jouez, monsieur, mais
բայց ոչ թէ խաղալ , այլ il ne s'agit pas de jouer,
ուսանել պէտք է . il est question d'étudier.

Խնդիրն ի՞նչ է . De quoi s'agit-il ? Խնդիրը սա է թէ մեր
մասնակցը զուարճութեամբ անցնելու համար ի՞նչ ընելու կիք .

Il s'agit de savoir ce que nous ferons pour passer notre temps agréablement.

Դիտմամբ, գիտութեամբ.   Exprès.
Կը ներէք, դիտմամբ չբրի.   Je vous demande pardon, je ne l'ai pas fait exprès.

Լ.սել, լռած, լռելով.   Se taire, tu, taisant.

Կը լռէ՞ք. Vous taisez-vous ? Կը լռեմ. Je me tais. Կը լռէ.
Il se tait.

Կէս ժամ խօսելէն ետքը, լը-   Après avoir parlé (pendant)
սեց.   une demi-heure, il se tut.

226. Հրահանգ

Գող մը օր մը գիշերօթիկ դպրոց մը մտնելով, և քեք մեկնոց (manteau) գողցաւ : Գուրս ելլելու ատենը հանդիպեցաւ թոշակաւորներէն մէկուն որ գեղեցիկ ժապաւինեալ մեկնոց մ'ունէր : Այնչափ մեկնոցներ տեսնելով հարցուց մարդուն թէ ուստի՞ առած էր զանոնք : Գողը պաղ կերպով մը պատասխանեց թէ անոնք տանը մէջէն երեք հոգւոյ կը վերաբերէին որոնք տուին զանոնք իրեն որ եղբ մաքրէ : « Իմի նիս ալ եղբ մաքրեցէք, քանզի շատ պէտք ունի, » ըսաւ թոշակաւորը . « բայց, » յաւել, « պէտք է որ ժամը երեքին բերէք : » « Շատ աղէկ, տէր, » պատասխանեց գողը, չորս մեկնոցը տանելով, զոր դեռ բերած չէ . — Կ'երգէ՞ք, տեսքք, բայց երգել չի պահանջուիր (il ne s'agit pas), պարտ էիք լռել ևւ ձեզի ըսուածը մտիկ ընել . — Վարանեալ ենք . — Ի՞նչ է ձեր վարանքը . — Ձեզի ըսեմ . խնդիր է գիտնալ թէ մեր ժամանակն ի՞նչպէս զուարճալի կերպով անցունենք . — Մաս մը գնչի խաղացէք կամ մաս մը նարա . — Առաջադրութիւն ունինք որոի երթալու . մեզի հետ կու գա՞ք . — Ձեմ կրնար, քանզի դեռ հա-

մարտ չըրի . եւ եթէ դանց ընեմ, վարպետս զիս կը
յանդիմանէ . — Դուք զիտէք . եթէ աւելի կ'ընտրէք
տունը մնալ քան թէ որսի երթալ, չենք կրնար ձեզ
արգելուլ . — Պարոն Պ. մեղի հետ կու գայ . — Թե-
րեւս . — Չեմ սիրեր անոր հետ երթալ, քանզի կա-
րի շատախոս է նա . բայց հանդերձ այսու շիտակ
մարդ է . — Ի՞նչ ունիք . նեղացած կ'երեւիք . — Նե-
ղանալու պատճառ ունիմ, քանզի հիմա ստակ հայ-
թայթելու միջոց չկայ . — Պարոն Ա. ի տունը գա-
ցի՞ք . — Անոր տունը դացի, բայց անկէ փոխ առնե-
լու միջոց չկայ : Միտքէս կ'անցնէր թէ ան ինծի փոխ
չի տար . ահա ինչու համար չուղեցի անկէ խնդրել .
եւ եթէ դուք ինծի ըսած չըլլայիք որ այնպէս ընեմ,
ես այս մերժուելու նախատինքը յանձն չէի առնուր :

227. Հրահանգ

Միտքէս կ'անցնէր որ դուք պիտի ծարաւէիք, եւ
ձեր քոյրերը պիտի անօթենային . ահա ինչու համար
ձեզ հոս բերի . — Կը ցաւիմ սակայն ձեր մայրը չտես-
նելուս . — Ինչո՞ւ ձեր սուրճը չէք խմիր . — Եթէ քուն
չունենայի, կը խմէի . — Մերթ քուն ունիք, կը մը-
սիք, մերթ տաք էք եւ մերթ ուրիշ բան մը ունիք :
Կարծեմ թէ ձեր բարեկամութեան պատահած դժբախ-
տութեան վրայ չափազանց կը մտածէք . — Եթէ ես
չմտածէի, ո՞վ պիտի մտածէր . — Ձեր եղբայրն որո՞ւ
վրայ կը խորհի . — Իմ վրաս կը խորհի . քանզի մենք
միշտ իրարու վրայ կը խորհինք, երբ մեկտեղ չենք .
— Այսօր վեց խաղացող տեսայ որոց ամէնքն ալ մի-
եւնոյն ժամանակ կը շահէին . — Ասիկա կարելի չէ .
քանզի խաղացող մը չի կրնար շահիլ բայց եթէ երբ
ուրիշ մը կ'որոնցնէ . — Իրաւունք կ'ունենայիք, եթէ
թուղթ կամ գնդի խաղացողներուն վրայ խօսէի :

բայց ես սրինգ եւ վին հարկանողներուն վրայ կը խօսիմ . — Երբեմն երաժշտութիւն կ'ընէ՞ք . — Շատ լաճախ , քանզի շատ կը սիրեմ . — Ի՞նչ նուագարան կը զարնէք . — Նս վին կը զարնեմ եւ քոյրս դաշնակ կը զարնէ : Նշրայրս որ բամբ կը զարնէ , մեզի հետ կ'ընկերանայ , եւ օ. Ժորժ Սէոյց երբեմն մեզ կը ծափահարէ . — Այն ալ նուագարան մը չի՞ զարներ . — Անիկա տալիզ կը զարնէ , բայց այնչափ մեծամիտ է որ մեզի հետ երաժշտութիւն չ'ընէր . — Քաւական աղքատ քաղաք մը տօներու եւ լուսաւորութեանց մեծ ծախք ըրաւ իւր իշխանին անցնելուն առթիւ : Ասիկա (իշխանը) զարմացաւ : « Քաղաքը , » ըսաւ պալատական մը , « իւր պարտքը միայն ըրաւ » : « Հշմարիտ է , » ըսաւ միւսը , « բոլոր ըրածը պարտք է : »

ՀԵ. ԴԱՍ. Soixante-quinzième Leçon.

Դէպ ի (տեղ մը) . Vers. Դէպ ի (բարոյապէս) , մէկուսն հետ . Envers.

Դէպ յիս կուգայ .

Il vient vers moi.

Դէպ յիս , ինծի հետ շատ ազէկ վարուեցաւ .

Il s'est comporté très-bien envers moi.

Դէպ առ ամենայն մարդիկ միշտ ազէկ վարուելու ենք .

Il faut nous comporter toujours bien envers tout le monde.

Ուրիշներուն վարմունքը մերինին արձագանգն է : Եթէ մենք դէպ առ նոսա ազէկ կը վարուինք , անոնք ալ դէպ առ մեզ ազէկ կը վարուին . բայց եթէ մենք անոնց հետ դէշ կը վարուինք , անոնց

La conduite des autres n'est qu'un écho de la nôtre. Si nous nous comportons bien envers eux, ils se comporteront bien aussi envers nous; mais si nous en usons mal avec eux, nous ne de-

կողմէն լուսադրոյնի ակնկալե- լու չենք .	vous pas attendre mieux de leur part.
Վարուիլ աղէկ , դէշ մեկուն հետ .	En user bien, mal avec quel- qu'un.
Որովհետեւ դուք ինծի հետ միշտ աղէկ վարուեցաք , ես ալ ձեզի հետ դէշ չեմ վար- ուիր .	Comme vous en avez toujours bien usé avec moi, je n'en userai pas mal avec vous.
Որովհետեւ ինծի հետ միշտ ա- ղէկ վարուեցաւ , ես ալ ա- նոր հետ միշտ նոյն եղանա- կաւ վարուած եմ .	Comme il en a toujours bien usé avec moi, j'en ai tou- jours usé de la même ma- nière avec lui.
Ուշանալ .	Tarder (ետեւէն անհշուշ- թը à ով) .
Ետ դառնալու մի ուշանաք .	Ne tardez pas à revenir.
Դառնալու , նորէն գալու չեմ ուշանար .	Je ne tarderai pas à revinir.
Շատ կը ցանկամ .	Il me tarde de . . . (մեղէմ կը դործածուի) .
Եղբայրս տեսնել շատ կը ցան- կամ .	Il me tarde de voir mon frère.
Խր ստացն առնելու՝ շատ կը ցանկայ .	Il lui tarde de recevoir son argent.
Ճաշել շատ կը փափաքենք , քանզի շատ անօթի ենք .	Il nous tarde de dîner, parce que nous avons bien faim.
Պառկելու շատ կը փափաքեն , քանզի շատ յոգնած են .	Il leur tarde de se coucher parce qu'ils sont très fa- tigués.
Դիւրութեան , անդորրու մէջ ըլլալ .	Etre à son aise.
Դիւրութեան , անդորրու մէջ չըլլալ .	Etre mal à son aise.
Նեղութեան մէջ ըլլալ .	
Այս աթոռին վայ շատ ան- դորր եմ .	Je suis bien à l'aise sur cet- te chaise.
Դուք ձեր աթոռին վայ տն- դորր չէք .	Vous êtes mal à l'aise sur votre chaise.
Արեկա ի՞նչ կրնայ ըլլալ .	Qu'est-ce que cela peut être ?
Այս Թաշկուտան մէջ անդորր	Nous sommes mal à notre

չենք .	aise dans cette pension.
Այս մարդն անդորրու մէջ է ,	Cet homme est à son aise ,
քանզի շատ ստակ ունի .	car il a beaucoup d'argent.
Այս մարդն անդորրու մէջ չէ ,	Cet homme est mal à son
քանզի աղքատ է .	aise, car il est pauvre.
Անդորր բլլալ .	Se mettre à son aise.
Անդորր եղիք .	Mettez-vous à votre aise.
Նեղուլութեան մէջ , նեղի բլլալ .	Etre gêné, être mal à son aise.
Նեղուիլ , նեղի բլլալ .	Se gêner.
Մի նեղուիք .	Ne vous gênez pas.
Այս մարդը երբեք չի նեղուիր .	Cet homme ne se gêne ja-
մէկուն համար չի նեղուիր .	mais; il ne se gêne ja-
	mais pour personne.
Կրնա՞ք , առանց նեղուելու ,	Pouvez-vous, sans vous gé-
ձեր հրացանն ինձի փոխ տալ .	ner, me prêter voire fusil ?
Թախանձել , Թախանձանօք ա-	Faire des instances; prier
ղաչել .	avec instances.
Ամէն կարելի Թախանձանօք	Je l'en ai sollicité avec toutes
անոր աղաչեցի .	les instances possibles.
Աղաչել , պաղատել .	Solliciter (de ուղ) , prier (*)
(*) ԴԻՏ. Prier բայն à նախադրութեամբ ի պաշտօ-	
նէ հրաւիրել կը նշանակէ .	Il m'a prié (invité) à diner
pour dimanche prochain.	
Մէկուն աղաչել .	Solliciter quelqu'un.
Բան մը աղաչել .	Solliciter quelque chose.
Հոս , հոն .	Par-ci, par-là.
Նոսրեմն երբեմն , ատեն ատեն .	De loin en loin.
Բաւական , սանկ .	Tant bien que mal. Passablement.
Շարադրութիւնս բաւական ա-	J'ai fait ma composition pas-
ղէկ ըրի .	sablement bien.
Ասիկա վաղուան Թողուիք .	Remettons cela à demain.
Յապաղել , ուրիշ տունուան Թողալ .	Remettre à .
Այս դասն ուրիշ անգամուան Թողուիք .	Remettons cette
leçon à une autre fois. Տօնը կիրակիի մը Թողուեցաւ .	
La fête a été remise à un dimanche.	

Մեկը մասնակից ընել բանի մը . } Faire part de qch. à qqn.
Հաղորդել մեկուն բան մը . } Communiquer qch. à qqn.

Ասկիտ մեր հօրը հաղորդեցի՞ք . Avez-vous fait part de cela à votre père ? Հաղորդեցի . Je lui en ai fait part.

Որչափ որ . Quelque—que (Տես Դաս 2.), quoi—que (Դաս 2.), երկուքն ալ ստորագասականով կը գործածուին .

Ի զուր խօսել, խնդալ, եւն . Avoir beau parler, rire, եւն .

ԴԻՏ. Բ. Avoir beau էն ետքը եկող աներեւոյթը նախադրութիւնն չուղեր .

Ի զուր կը խօսիք , մեզ չի լսեր , քանզի խաւ է . Vous avez beau parler, il ne vous entend pas, car il est sourd.

Ի զուր , վայրապար . En vain; vainement.

Ի զուր բալբախէս նայեցայ . ոչ մտրդ ոչ տուն կը տեսնէի , և ոչ դպրիկ երեւոյթ բնակութեան . En vain j'avais regardé tout autour de moi; je ne découvrais ni homme, ni maison, pas la moindre apparence d'habitation.

Բնակութիւն , բնակարան մը . Une habitation.

Ի զուր կը խօսիմ , խնժի մտիկ չէք ըներ . J'ai beau parler, vous ne m'écoutez point.

Ի զուր ձեռքէս եկածը կ'ընեմ , անոր չեմ կրնար հաճոյ ըլլալ . J'ai beau faire de mon mieux, je ne puis rien faire à son gré.

Ի զուր կ'ըսէք , ոչ որ մեզի կը հաւատայ . Vous avez beau dire, personne ne vous croira.

Ի զուր ստակ կը վաստակին (որչափ ստակ կը վաստակին), չեն կրնար հարուստ ըլլալ . Ils ont beau gagner de l'argent, ils ne seront jamais riches.

Ի զուր կը փնտաւնէք , մեր կորսնցուցածը պիտի չգտնենք . Nous avons beau chercher, nous ne trouverons pas ce que nous avons perdu.

Ողջունել . Saluer. Պատիւ ունիմ մեզ ողջունելու . J'ai l'honneur de vous saluer.

Անոր բարեւաներս տուէք . Faites-lui mes amitiés. Կամ Dites lui bien des choses de ma part.

Կ'աղաչեմ որ իմ բարեւաներս տաք մեր քրոջը . Je vous prie de faire mes compliments à mademoiselle votre sœur. Մեծարանքս անոր մատուցէք . Présentez-lui mes respects.

Ձանցառութիւն չեմ ընել . Je n'y manquerai pas.

Ներկան . Le présent. Անցեալը . Le passé. Ապառնին . L'avenir; le futur. Ժամանակի կորուստը . La perte du temps.

Ապաքինութեան թող տուած բոլոր հեշտութիւնները վայելցէք . Jouissez de tous les plaisirs que la vertu permet.

228. Հրահանգ

Ձեր Գաղիներէն շարադրութիւնն ըրի՞ք . — Որի . — Ձեր ուսուցիչը զո՞ւ եղա՞ւ . — Ձեզաւ . զուր կրցածիս չափ կ'աշխատիմ, անոր հաճոյ չեմ կրնար ըլլալ . — Ի զուր կ'ըսէք (որչափ ըսէք), ոչ ոք ձեզի կը հաւատայ . — Կրնա՞ք առանց նեղուելու, ինծի հինգ ֆըրանք փոխ տալ . — Որովհետեւ ինծի հետ միշտ աղէկ վարուած էք, ես ալ ձեզի հետ աղէկ պիտի վարուիմ . — Ձեզ փոխ կու տամ ձեզի պէտք եղած ստակը, բայց սա պայմանաւ որ դալ շաբթու ինծի հատուցանէք . — Կրնաք վստահիլ . — Որդիս ձեզի հետ ի՞նչ պէս վարուեցաւ . — Ինծի հետ աղէկ վարուեցաւ, քանզի ամենուն հետ աղէկ կը վարուի . — Անոր հայրը շատ անգամ անոր կ'ըսէր . « Ուրիշներուն վարմունքը մերինն արձագանդն է : Եթէ մենք անոնց հետ աղէկ վարուինք, անոնք ալ մեզի հետ աղէկ կը վարուին . բայց եթէ մենք գէշ կը վարուինք անոնց հետ, անոնց կողմէն լաւագունի սպասելու չենք : » . — Ձեր եղբայրները կրնա՞մ տեսնել . — Վաղիւ կը տեսնէք : Որովհետեւ երկոյն ճամբորդութենէ մը նոր եկած են, շատ կը փափաքին քնանալ, քանզի շատ յոգնած են . — Քոյրս ի՞նչ ըսաւ . — Ըսաւ թէ շատ կը ցանկար ճաշել, քանզի շատ անօթի էր . — Ձեր թոշակատան մէջ աղէկ էք . — Հոն շատ աղէկ եմ . — Ձեզի ըսածս ձեր եղբորը հաղորդեցի՞ք . — Որովհետեւ շատ յոգնած էր, շատ կը փափաքէր քնանալ, այնպէս որ անոր հաղորդելը վաղուան թողի :

229. Հրահանգ

Պատիւ ունիմ ձեզի բարիւոյս մաղթելու . ի՞նչպէս էք . — Շատ աղէկ , շնորհակալ եմ . — Տունէն ի՞նչպէս են . — Բաւական աղէկ . փառք Աստուծոյ : Քոյրս քիչ մը հիւանդացաւ , բայց առողջացաւ . ինծի ապրտալեց որ ձեզի անոր բարեւները տամ . — Շատ ուրախ եմ լսելով որ աղէկ է : Իսկ դուք , նոյն իսկ առողջութիւնն էք . ձեր դէմքը շատ աղէկ է . — Հիւանդ ըլլալու ժամանակ չունիմ . գործերս չեն թողուր . — Հրամայէք , նստեցէք . ահա ակոթ մը . — Ձեզ ձեր գործերէն զբաղեցնել չեմ ուզեր . գիտեմ որ վաճառականի մը համար ժամանակը անստուական է . — Հիմա ստիպողական գործ մը չունիմ . սուրհանդակս արդէն գնաց . — Աւելի չեմ կենար : Ուղեցի միայն , հանդիպելով ձեր առողջութեանը տեղեկանալ . — Ինծի շատ պատիւ կ'ընէք . — Այսօր օղը շատ գեղեցիկ է : Եթէ թոյլ կու տաք , կէսօրէն ետքը ձեզ նորէն տեսնելու հաճութիւնն ունենամ , եւ եթէ ժամանակ ունիք , մէկտեղ պտոյտ մ'ընելու երթանք . — Մեծ հաճութեամբ : Ուրեմն կը սպասեմ . — Դէպ ի ժամը եօթնին ձեզ աննելու կու գամ . — Մնաք բարով ուրեմն , նորէն կը տեսնուինք . — Պատիւ ունիմ ձեզ ողջունելու :

230. Հրահանգ

Ժամանակի կորուստն աննորոգելի կորուստ է : Բոլոր աշխարհի տակուրը վայրկեան մը միայն չի կրնար ստացուիլ : Ուստի շատ կարեւոր է աղէկ գործածել ժամանակը որ ըտպէներու մէջ կը կայանայ , որոցմէ օգուտ քաղել պէտք է : Ներկան միայն ունինք . անցեալն այլ եւս բան մը չէ , եւ ապագան անստոյգ է .

—Ամբաւ մարդիկ շուայտութիւն ընելով կը կործանին : Եթէ մարդոց մեծ մասն իրենց ունեցածովը շատանալ գիտնար , երջանիկ կ'ըլլային . բայց անոնց ժլատութիւնը շատ անգամ դանոնք թշուառ կ'ընէ : Երջանիկ ըլլալու համար , պէտք է անցեալը մոռնալ , ապագային համար հոգ չընել , եւ ներկան վայելել .

—Շատ ախուր էի , երբ հօրեղբօրորդիս տունս եկաւ : « Խնչ ունիք , » հարցուց : « Ո՛հ , սիրելի հօրեղբօրորդիս , » պատասխանեցի , « այն ստակը կորսընցուանելով , ամէն բան կորսնցուցի : « Հոգ մ'ընէք , » ըսաւ , « քանզի ձեր ստակը դատայ : »

ՉՈՐՐՈՐԴ ԱՄԻՍ . Quatrième Mois.

ՀԶ. ԴԱՍ. Soixante-seizième Leçon.

Նշանակել , ըսել ուզել . Vouloir dire.

Խնչ ըսել կ'ուզէք . Que voulez-vous dire ? Ըսել կ'ուզեմ . Je veux dire . Այս մարդն ի՞նչ ըսել կ'ուզէ . Que veut dire cet homme ? Ըսել կ'ուզէ . Il veut dire .

Ասկա ի՞նչ ըսել է . Qu'est-ce que cela veut dire ? Que veut dire cela ? Ասկա ըսել է . Cela veut dire . Ասկա բան մը չի նշանակեր . Cela ne veut rien dire . Ձեմ գիտեր ինչ ըսել է . Je ne sais (pas) ce que cela veut dire .

ձիշդ : մօլ . Y regarder de près .

Այս մարդուն հետ գործ ունենալ չեմ ուզեր , քանզի շատ ծիշդ է . Je n'aime pas à avoir affaire avec cet homme , car il y regarde de trop près .

Անհամբեր բլլալ . S'impatiser de .

Ասոր համար անհամբեր մի բլլալ . Ne vous impatientez pas de cela .

Հսկել . Veiller . Բոլոր գիշերը հսկեցի . J'ai veillé toute la nuit .

Խորհուրդ տալ . Conseiller (ետեւէն աներ . de ad_) .

Ձեզի խորհուրդ կու տամ մեկնիլ . Je vous conseille de partir .

Հագուստը . La mise. Փառաւոր հանդերձ մը . Une mise élégante.

Հագուել . Se mettre. Այս մարդը միշտ աղէկ կը հագուէ . Cet homme se met toujours bien.

Ըսելու բան մը գտնել . Trouver à redire à quelque chose.

Այս մարդն ամէն տեսանին վրայ ըսելու բան մը կը գտնէ . Cet homme trouve toujours à redire à tout ce qu'il voit.

Ասոր բան մը կը գտնէ՞ք ըսելու . Trouvez-vous à redire à cela ?

Ըսելու բան մը չեմ գտներ . Je n'y trouve rien à redire.

Պտոյտ , շրջան , խաղ . Un tour. Խաղ մը խաղալ . Jouer un tour.

Մէկուն խաղ մը խաղալ .

Jouer un tour à quelqu'un.

Պտոյտ , շրջան մը ընել .

Faire un tour de promenade.

Պարտէզը պտոյտ մը բրի .

J'ai fait un tour de jardin.

Պարտէզը երկու պտոյտ բրաւ .

Il a fait deux tours de jardin.

Այլեւ , ալ , նաեւ .

De plus; encore.

Ինծի երեք գիրք տուաւ , բայց երեք հատ ալ կ'ուզեմ .

Il m'a donné trois livres, mais j'en veux encore trois.

Բաց ի , դատ .

Outre.

Չեր ինծի տուած երեք գիրքէն դատ , կ'ուզեմ նաեւ երեք հատ աշխարհագրական ատիւտակ .

Outre les trois livres que vous m'avez donnés, je veux encore trois cartes géographiques.

Նուազ . De moins. Երեք նուազ . Trois de moins. Երեք աւելի . Trois de trop.

Կարողութիւնս . Ma portée. Իմ կարողութեան , ձեռքիս տակ . A ma portée. Իմ կարողութենէս վեր . Au dessus (hors) de ma portée.

Այս բաներն ամէն մարդու կա . Ces choses n'ont pas à la portée de tout le monde.

Հրացանի դնդակի հեռաւորութեան մէջ . A la portée du fusil. A une portée de fusil.

Հրացանի դնդակի մը կրկին հեռաւորութեամբ . A deux portées de fusil.

- Ո՞րչափ հրացան պարպեցիք . Combien de coups de fusil avez-vous tirés ? (Տես Դաս ԽԸ .)
- Կ'ուզէի գիտնալ թէ ինչո՞ւ այս մարդն այսպէս աղմուկ կ'ընէ . Je voudrais bien savoir pourquoi cet homme fait un tel bruit ?
- Յորչափ որ . Tant que .
- Յորչափ որ աղէկ կը վարուիք , պիտի սիրուիք . Tant que vous vous comporterez bien, vous serez aimés .
- Վերցունել . Elever . Բերան մը լեցուն . Une bouchée . Լեցունել . Combler . Մէկը ուրախութեամբ լեցունել . Combler quelqu'un de joie .
- Վեհանձն . Généreux . Բարերար . Bienfaisant, charitable . Ձիս երախտեզք լեցուցիք . Vous m'avez comblé de bienfaits .
- Անկեղծ . Sincère (ած .) Անկեղծարար . Sincèrement (մկր .) Օղուտ մը , առաւելութիւն . Un avantage .
- Վնաս . Le désavantage .
- Երբէք ի վնաս ձեր բան մը պիտի չըսեմ . Je ne dirai jamais rien à votre désavantage .
- Անձնատուր բլլալ . Se rendre . Թշնամիք անձնատուր եղան . Les ennemis se sont rendus .
- Նախապատիւ համարել . Préférer . Նախապատիւ կը համարեմ օգտակարը զուարճալիէն . Je préfère l'utile à l'agréable .
- ԳիՏ . Գոյականաբար դորժածուած բայեր եւ ածականներ արական են :
- Խմել . Le boire . Ուտել . Le manger .
- Նայել , նկատել . Regarder .
- Նայեցէք սա գալար եւ պոյծաւ գոյներով փառաւոր ծաղիկներուն . Regardez ces superbes fleurs aux couleurs si fraîches et si éclatantes .
- Գոյն . La couleur ; le teint . Շուշան . Le lis . Մանուշակ . La violette . Լերդախոտ . La germandrée . Վարդ . La rose . Այլաբանական նշան . Un emblème .
- Գալար կտնալն աղէկ է աչուքներու . La verdure fraîche fait du bien à la vue .

231. Հրահանգ

Ինչո՞ւ այս մարդուն խաղ մը խաղացիք . — Վառն
դի ամէն բաժնիս դէմ բսկու բան մը կը դռնէ . — Այս
ինչ կը նշանակէ , տէր . — Այս կը նշանակէ թէ ես
ձեզի հետ գործ ընել չեմ սիրեր , քանզի շատ ճիշդ
(բժախնդիր) էք . — Կ'ուզէի դիտնալ թէ ձեր եղ-
բայրն ինչո՞ւ իւր պարտքը չըրաւ . — Չափազանց
դժուարին էր : Բոլոր գիշերն արթուն կեցաւ , եւ չը
կըցաւ ընել (պարտքը) , քանզի այն պարտքը (դա-
սը) իւր կարողութենէն վեր էր . — Պ. Ֆ. դիս տես-
նելուն պէս , կը սկսի Անգղիերէն խօսել վարժելու
համար , եւ դիս պատուով կը լեցունէ . այնպէս որ
շատ անգամ չեմ դիտեր թէ ինչ պատասխանեմ : Եղ-
բայրներն ալ այնպէս կ'ընեն . բայց եւ այնպէս շատ
աղէկ մարդիկ են . ոչ միայն հարուստ եւ քաղցրա-
բարոյ են , այլ եւ վեհանձն են եւ բարերար : Ձիս
տնկեղծարար կը սիրեն . ասոր համար է որ զանոնք
կը սիրեմ , ուստի եւ ի վեհա նոցա երբէք բան մը
պիտի չըսեմ : Չանոնք աւելի կը սիրէի , եթէ այն-
չափ արարողութիւններ չընէին . բայց ամէն մարդ
իւր թերութիւնն ունի . իմ թերութիւնս ալ անոնց
արարողութիւններուն վրայ չափազանց խօսել է :

232. Հրահանգ

Թշնամիք անձնատուր եղա՞ն . — Անձնատուր չե-
ղան , քանզի կեանքը մահուանէ նախապատիւ չէին
համարեր . ոչ հաց , ոչ միս , ոչ ջուր , ոչ ղէնք , ոչ
ստակ ունէին . բայց եւ այնպէս ուղեցին մանաւանդ
մեռնել քան անձնատուր ըլլալ . — Ինչո՞ւ այսպէս տը-
խուր էք . — Ինծի հոգ տուող բանը չէք դիտեր , սի-
րելի բարեկամ . — Բռնէ ինծի , քանզի կ'ապահովը-

նեմ ձեզ որ ձեր վիշտերուն այնպէս մասնակից եմ ինչպէս ձեր հաճոյքներուն . — Ստոյգ եմ որ դուք մասնակից էք իմ վիշտերուս , բայց այս վայրկենիս չեմ կրնար ըսել ձեզի ինծի հոգ պատճառող բանը : Բայց զիպող ժամու կ'ըսեմ : Ուրիշ բանի վրայ խօսինք (խօսքը վտխենք) հիմա . — Ի՞նչ կը խորհիք այն մարդուն վրայ որ երէկ նուազածութեան ատեն մեզի հետ խօսեցաւ . — Շատ խելացի մարդ է , եւ իւր արժանաւորութեան հաւանած չէ : Բայց ինչո՞ւ կը հարցնէք ինծի ասիկա . — Բանի մը վրայ խօսելու համար . — Ա'ըստի . Գոհութիւնը հարստութեան տեղ կը բռնէ . ապա միշտ գոհ ըլլանք . — Մասնակից ըլլանք մեր ունեցածներուն , եւ մեր բոլոր կենաց մէջ անբաժանելի բարեկամներ մնանք : Դուք միշտ բարով եկած պիտի ըլլաք իմ տունս , ես ալ կը յուսամ այնպէս ըլլալ ձեր տունը : Եթէ ձեզ երջանիկ տեսնէի , ես ալ նոյնպէս կ'ըլլայի , եւ գոհ կ'ըլլայինք մեծամեծ իշխաններէն (թագաւորներէն) աւելի , որոնք միշտ այնպէս չեն : Երջանիկ պիտի ըլլանք , երբ կատարելապէս գոհ ըլլանք մեր ունեցածովը . եւ եթէ մեր պարտականութիւնն աղէկ ընենք , Աստուած պիտի հոգայ մնացածը : Անցեալն այլ եւս բան մը չըլլալով , ապագային համար հոգ չընենք , եւ ներկան վայելենք :

233. Հրամանգ

Նայեցէք , տիկնայք , սա այնպէս դաւար դունով եւ այնպէս պայծառ դեղեցիկ ծաղիկներուն . Զուր միայն կը խմեն : Սպիտակ չուշանն անմեղութեան գոյն ունի . մանուշակը համեստութեան նշանակ է . անիկա Ղուիզայի աչուրներուն մէջ կրնայ տեսնուիլ : Լերդախոտը երկնի գոյնն ունի , մեր ապառնի բնակու-

թեան , եւ վարդը , ծաղկանց թագուհին , գեղեցիկութեան եւ ուրախութեան այլաբանական նշանն է : Բոլոր տառնք անձնաւորեալ կը տեսնուին , գեղեցիկ Ամելիան տեսնելով : Դաւար խոսան ի՞նչ գեղեցիկ է : Մեր աշուրներուն օգուտ կ'ընէ , եւ յուսոյ գոյնն ունի , մեր ամենէն հաւատարիմ բարեկամին որ մահուան ատենն անդամ մեզ չի թողուր . — Խօսք մ'ալ տիրելի բարեկամ . — Ի՞նչ կը հրամայէք . — Մոռցայ աղաչելու ձեզ որ իմ մեծարանքս ընէք ձեր տիկին մօրը : Անոր ըսէք , եթէ կը հաճիք , որ տունը չգըտնուելուս կը ցաւիմ , երբ վերջին անգամ զիս պատուեց իւր այցելութեամբ . — Անոր կողմէն չնորհալիս եմ , եւ անշուշտ պիտի կատարեմ . — Մնաք բարով ուրեմն :

ՀԷ. ԴԱՍ. Soixante-dix-septième Leçon.

Մետաքսէ շքազգեստ . Une robe de soie. Խոհանոցի սեղան . Une table de cuisine. Ագածուէ սեղան . Une table d'acajou. Քարէ տուն . Une maison de pierre. Հողմաղաց . Un moulin à vent. Երճաղաց . Un moulin à café.

ԴԻՏ. Ա. Բ. դասին մէջ արդէն ըսուեցաւ թէ նիւթի մը անուան ու անկէ շինուած առարկային մէջ տեղ de նախադրութիւնը կը գրուի , եւ Հայերէն եղեմ վերջաւորած ածականներուն նշանակութիւնն ունի . զոր օրինակ , le soulier de cuir, կոշիկէ մուճակ . le fusil de fer, երկաթեղէն հրացան , եւն . Եթէ երկրորդ գոյականը նպատակ մը , գործածութիւն , կամ բանի մը բաղկացուցիչ մասերը կը նշանակէ , երկու անուանց միջտեղ ձ նախադրութիւնը կը գրուի : Տես հետեւեալ օրինակները .

Թաւելէ բեղղր մը . Un chapeau de velours. Արծաթէ պոյա .
Un pot d'argent. Զրաղաց (ջրով դառնայու աղօրիք) . Un
moulin à eau. Շողազաց . Un moulin à vapeur. Թնդանօթի
(համար) վառօդ . De la poudre à canon. Հրադէն . Des ar-
mes à feu. Միսմի (մէկ ձիով երթալու) կառք . Une voiture
à un cheval. Քառացի կառք . Une voiture à quatre chevaux.
Երկանիւ (երկու անուով) կառք . Une voiture à deux roues.
Քառանիւ ժանուար . Un carosse à quatre roues. Միպարկ ,
երկպարկ , եռպարկ տուն . Une maison à un étage, à deux
étages, à trois étages.

Զափն անցունել . 2 Զայրացունել . Outrer.

Այս մարդն ինչ որ կ'ըսէ և ինչ որ կ'ընէ , չափը կ'անցունէ .
Cet homme outre tout ce qu'il dit et tout ce qu'il fait.

Տեղը բռնել . Tenir lieu de . . .

Այս մարդն ինձի հօր տեղ է . Cet homme me tient lieu de
père. Կամ , Cet homme me sert de père.

Այս հովանոցն անոր գաւազանի տեղ է . Ce parapluie lui
tient lieu de canne. Կամ , lui sert de canne.

Մատնաչափ մը .

Un ponce.

Մանր (վաճառել) .

En petit, en détail.

Մեծ (վաճառել) .

En grand, en gros.

Գրեթէ . A peu près, presque. Իբր . Environ, de près, à
peu près. Կարգաւ . Tour à tour.

Զանալ . S'efforcer (ետեւէն աներեւոյթը de ով կամ à ով) .

Խնդրիք ցաւի , ուրախութեան տալ . S'abandonner à la
douleur, à la joie.

Հալեցնել , ձուլել . Fondre. Յարտատու ցնդիլ . Fondre en
larmes.

Մնուցանել , առթել , պատճառել . Faire naître, occasion-
ner, causer. Գժուարութիւններ , կռիւ , կասկած մնուցանել
(հանել) . Faire naître des difficultés, des querelles, des
soupçons.

Այս մարդուն վարմունքը մտքիս մէջ կասկած յարդց . La con-
duite de cet homme a fait naître des soupçons dans mon
esprit, կամ m'a donné du soupçon.

Թօթուել . Secouer. Այս ծառը թոթուէ , և պտուղները պի-
տի կ'յնան . Secouez cet arbre et les fruits en tomberont.

Պակտիլ , չունենալ . Manquer de. Այս մարդն ամէն բանէ

զուրկ է . Cet homme manque de tout . Ստակ չունի . Il manque d'argent . Բանի մը պակասութիւն չունիմ . Je ne manque de rien .

Սեղանի սպաս (դանակ , տարդալ , պատառաքաղ) . Un convert . Չորեքսպասեայ (չորս հողւղի նստելու) սեղան . Une table de quatre couverts . Տասնսպասեայ սեղան . Une table de dix couverts .

Գրասեղան մը . Une table à écrire . Սեղանատուն մը . Une salle à manger . Ննջարան մը . Une chambre à coucher . Կրկնահար ժամացոյց . Une montre à répétition . Ձիթոյ շիշ . Une bouteille à l'huile . Մանանխոյ աման . Un pot à moutarde . Ջրոյ աման . Un pot à l'eau . Որսի հրացան . Un fusil de chasse . Ձկնորսութեան կարթ . Une ligne à pêcher .

Պահանջել . Exiger . Ինչ է՞նչ կը պահանջէք . Qu'exigez-vous de moi ? Ձեռնէ բան մը չեմ պահանջեր . Je n'exige rien de vous . Կաթնաման . Un pot au lait .

ԴԻՏ . Բ . Նպատակ ցուցնող անունները փոխանակ ի ի կրբնմն նաեւ յօդով au, à la, aux կ'առնուն . Ինչպէս .

Ճագարավաճառ . L'homme aux lapins .

Ոստրէավաճառ . կինը . La femme aux huitres .

ԴԻՏ . Գ . Այս ոճն ընտանեկան է . սովորաբար կ'ըսուի , Le marchand de lapins, la marchande d'huitres . La laitière . Կաթնավաճառ աղջիկ կամ կինը .

ԼԱՏԻՆԵՐԷՆԷ ԵՒ ՅՈՒՆԱՐԷՆԷ ԱՌՆՈՒԱԾ ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒԱՆՔ

ԿԱՆՈՆ Ա . a վերջաւորած արանց անուններն a վերջաւորութիւնը կը պահեն . բայց a վերջաւորած կանանց անուններն a ն կը փոխեն e ի .

Կալիգուլա . Caligula . Դոլաբելլա . Dolabella . Կլէոպատրա (կին) . Cléopâtre . Դիանա . Diane . Յուլիա . Julie .

ԿԱՆ . Բ . as եւ es վերջաւորուած յատուկ անուանք այն մասնիկները Գաղիերէնի մէջ e ի կը փոխեն .

Ենէաս . Enée. Պիթագորաս . Pythagore. Ուլիսէս (Ոդիսէս) . Ulysse. Սոկրատէս . Socrate.

ԿԱՆ. Դ. օ վերջաւորածներն on կ'ըլլան .

Կիկերոն (Լատ . Cicero) , Cicéron. Դիդոն . (Dido), Didon.

ԿԱՆ. Դ. us վերջաւորած երկայմանի անուններն հասարակօրէն նոյնպէս us կը վերջաւորին . իսկ բազմաւանկներն us ք ե ի կը փոխեն .

Կիւրոս . Cyrus. Աստղիկ (Լատ . Venus) , Vénus.

Կամիլլոս . Camille. Որփէոս , Orphée.

ԿԱՆ. Ե. Al եւ is վերջաւորածներուն մեծ մասը երկու լեզուաց մէջ ալ նոյն են .

Յարնալ . (Լատ . Juvenal) , Juvénal. Սէսոստրիս . Sésostris.

ԿԱՆ. Զ. Ander վերջաւորութիւնը կ'ըլլայ andre.

Ալեքսանդր . Alexandre. Լիսանդր . Lysandre.

ԿԱՆ. Է. a վերջաւորած տէրութեանց , գաւառաց եւ քաղաքաց անունները Գաղիերէն a գիրն օ ի կը փոխեն .

Արաբիա . Arabie. Ասիա . Asie. Եւրոպա . Europe. Աֆրիկէ . (Africa) . Afrique. Ամերիկա . Amérique.

ԿԱՆ. Ը. Ուրիշ եւրոպական լեզուաց մէջ u ուղ զըրուած burg վերջաւորութիւնը , Գաղիերէն ou ուղ կը գրուի .

Ֆրիպուրկ . Fribourg. Համպուրկ . Hambourg.

Համեղ պատառ . Le bon morceau, la friandise.

Համեղ պատառներ , բաներ կը սիրէ . Il aime les bons morceaux.

Յորեկուան առեւ , լուսոյ մէջ . En plein jour.

Սեղան նստել . Se mettre à table.

234. Հրահանգ

Ձեր քոյրն այսօր դուրս ելաւ . — Բանի մը բան
 դնելու համար դուրս ելաւ . — Ի՞նչ դնեց . — Մետաք-
 սէ շրջադղեալ մը , թաւշէ խոյր մը եւ տանդելայէ
 քող մը դնեց իրեն . — Իմ արծաթէ ամանս ի՞նչ ըրիք .
 — Խոհանոցի սեղանին վրայ է , եղամանով , կաթնա-
 մանով , մանանխոյ ամանով եւ սրճաղացով . — Դին-
 ւոյ շիշ մը կը խնդրէք . — Ոչ . շիշ մը * գինի կը խնդ-
 րեմ , ոչ թէ գինւոյ շիշ մը . — Նթէ գինւոյ մատանին
 բանալին ինծի տալու շնորհ կ'ընէք , հատ մը բերե-
 լու երթամ . — Այս մարդն ինէ ի՞նչ կը պահանջէ .
 — Բան մը չի պահանջէր . բայց պիտի ընդունի ինչ որ
 անոր կու տաք , քանզի ամեն բանէ դուրկ է . — Ձե-
 դի կ'ըսեմ որ զանի չեմ սիրեր . քանզի անոր վար-
 մունքը մտքիս մէջ կասկած կը ծնուցանէ : Ինչ որ
 կ'ըսէ եւ ինչ որ կ'ընէ , չափը կ'անցունէ . — Իրա-
 ունք չունիք անոր վրայ այսպէս գէշ կարծիք ունե-
 նալու . քանզի ձեզի հօր տեղ բռնեց (հայրութիւնը
 բաւ) . — Դիտեմ ինչ որ կ'ըսեմ : Փոքու եւ մեծաւ
 դիս խաբեց , եւ ամէն անգամ որ դիս տեսնելու կու
 դայ , ինէ բան մը կը խնդրէ : Այսպէս կարգաւ (հե-
 տըղեալ) խնդրեց ինէ ինչ որ ունէի . որսի հրացանս ,
 ձկնորսութեան կարթն , կրկնահար ժամացոյցս եւ ոս-
 կիէ տշտանակս . — Զձեզ այնչափ մի թողուք ցաւոյ ,
 աղա թէ ոչ դիս յարտասուս ցնդել կու տաք . — Դե-
 մոկրիտէս եւ Հերակլիտէս երկու փիլիսոփաներ են
 տարբեր բնաւորութեամբ . առաջինը * կը ծիծաղէր
 մարդոց յիմարութիւններուն վրայ , եւ մբւան անոնց
 վրայ կու լար : Նրկուքն ալ իրաւունք ունէին . քան-
 զի մարդոց յիմարութիւններն արժանի են ծաղու եւ
 լալեաց :

235. Հրահանգ

Ձեր եղբորաղջիկը տեսա՞ք. — Այո, շատ աղէկ աղջիկ է որ աղէկ կը գրէ եւ աւելի աղէկ կը խօսի գաղիներէն. ուստի եւ ամենէն կը սիրուի եւ կը պատուուի. — Եղբայրն ի՞նչ կ'ընէ. — Անոր վրայով ինծի մի խօսիր. Հար տղայ մըն է որ միշտ գէշ կը գրէ եւ աւելի գէշ կը խօսի գաղիներէն. ուստի եւ մէկէ մը չի սիրուիր. Աղէկ պատասաները շատ կը սիրէ. բայց գիրքերը չի սիրեր. Երբեմն ցորեկ ատեն անկողին կը մտնէ եւ հիւանդ եմ կ'ըսէ. բայց երբ սեղան կը նստի, սովորաբար առողջ է. Բժշկութիւնս պիտի սորվի, բայց ամենեւին բաղձանք չունի. Գրեթէ միշտ կը խօսի իր շուներուն վրայ գործնք կաթոլի (passionnément) կը սիրէ. Հայրը վերջին ատուհան նեղացած է. Մանուկ անմիտը մօտեքս ըսաւ քրոջը « Խաղաղութիւն ըլլալուն պէս իսկոյն զինուորս պիտի գրուիմ » :

Սիրելի հայրս եւ մայրս երէկ քանի մը բարեկամներով « Սպանիոյ թագաւորին » (պանդոկի անուն է) ճաշեցին. — Ինչո՞ւ միշտ գերմաներէն կը խօսիք եւ երբէք գաղիներէն. — Վասն զի Հալիպոլոս վախկոտ (ամէկոտ) եմ. — Կատակ կ'ընէք. գերմանացի մը երբէք վախկոտ է. — Շատ ախորժակ ունիմ. ինծի ուտելու բան մը տուր. — Ստակ ունի՞ք. — Ոչ, տէր. — Ուրեմն ձեզի համար ուտելու բան մը չունիմ) — Ինծի ապառիկ չէ՞ք տար. Պատուոյս վրայ կ'երդնում. — Ատիկա շատ քիչ է. — Ի՜նչպէս, տէր :

* Une bouteille de vin, կը նշանակէ Շիշ մը գինի. Իսկ Une bouteille à vin, գինւոյ շիշ մը :

ՀԸ. ԴԱՍ. Soixante-dix-huitième Leçon.

ԱՏՈՐԱԳԱՍԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ. Du présent du subjonctif.

Ստորագասական ներկային կաղմութիւնը շատ դիւրին է, եւ դրեթէ բոլոր բայերն այս ձեւին մէջ միննայն վերջաւորութիւնն ունին.

Ստորագասական ներկային եղակի Ա. եւ Գ. դէմքերը կը շինուին՝ ընդունելութիւն ներկային ant քանձայն Ե ի փոխելով. եղակի Բ. դէմքը կ'ըլլայ es, զոր օրինակ.

2. Լ. Finissant, que je finisse, que tu finisses, qu'il finisse.

Որ լմնցունեմ, որ լմնցունես, և այլն.

4. Լ. Aimant, que j'aime, que tu aimes, qu'il aime.

Որ սիրեմ, որ սիրես, որ սիրէ.

4. Լ. Rendant, que je rende, que tu rendes, qu'il rende.

Որ տամ, որ տաս, որ տայ.

Յսքնակի Ա. եւ Բ. դէմքերը՝ սահմանական անկատարին սէս ions, iez կ'ըլլան, իսկ Գ. դէմքը կը վերջաւորի ent.

Que nous aimions, que vous aimiez, qu'ils aiment.

Որ սիրենք, որ սիրէք, որ սիրեն.

Que nous finissions, que vous finissiez, qu'ils finissent.

Որ լմնցունենք, որ լմնցունէք. որ լմնցունեն.

Que nous rendions, que vous rendiez, qu'ils rendent.

Որ տանք, որ տաք, որ տան.

ԴԻՏ. Ա. Պէտք է գիտնալ որ ստորագասականին եւ եղակի եւ յսքնակի Գ. դէմքը հրամայական կերպով ալ դարձածով. զոր օրինակ, Qu'il aime, Թող սիրէ. Qu'ils aiment, Թող սիրեն.

ԶԱՐՏՈՒՂՈՒԹԻՒՆՔ

Հետեւեալ բայերուն մէջ ստորագասական ներկային,

բայ ի յոքնակի Ա. և Բ. դէմքերէն , մնացած դէմքերը վերի կանոնէն կը զարտուղին :

Allant. Que j'aille, que tu ailles, qu'il aille.

Que nous allions, que vous alliez, qu'ils aillent

Tenant. Que je tienne, que tu tiennes, qu'il tienne.

Que nous tenions, qua vous teniez, qu'ils tiennent

Ասոր պէս է venir ը , և այս երկուքէն ածանցեալները , ինչպէս obtenir, contenir, ելն , devenir, re-venir, ելն :

Acquérant. Que j'acquière, que tu acquières, qu'il acquière.
Que nous acquèrions, que vous acquériez, qu'ils acquièrent.

Mourant. Que je meure, que tu meures, qu'il meure.
Que nous mourions, que vous mouriez, qu'ils meurent.

Recevant. Que je reçoive, que tu reçoives, qu'il reçoive.
Que nous recevions, que vous receviez, qu'ils reçoivent.

Այսպէս կ'ըլլան նաեւ ասկէ ածանցեալները , apercevoir, concevoir և devoir բայերը :

Valant. Que je vaille, que tu vailles, qu'il vaille.
Que nous valions, que vous valiez, qu'ils vaillent.

Mouvant. Que je meuve, que tu meuves, qu'il meuve.
Que nous mouvions, que vous mouviez, qu'ils meuvent.

Voulant. Que je veuille, que tu veuilles, qu'il veuille.
Que nous voulions, que vous vouliez, qu'ils veuillent.

Buvant. Que je boive, que tu boives, qu'il boive.
Que nous buvions, que vous buviez, qu'ils boivent.

Prenant. Que je prenne, que tu prennes, qu'il prenne.
Que nous prenions, que vous preniez, qu'ils prennent.

Այսպէս կ'ըլլան նաեւ անանցեալները, apprendre, comprendro, entreprendre, կնն.

Հետեւեալ բայերուն ստորագասական ներկային բայը գէշքերը զարատւի են.

Pouvant. Que je puisse, que tu puisses, qu'il puisse.
Que nous puissions, que vous puissiez, qu'ils puissent.
Ayant. Que j'aie, que tu aies, qu'il ait.
Que nous ayons, que vous ayez, qu'ils aient.
Etant. Que je sois, que tu sois, qu'il soit.
Que nous soyons, que vous soyez, qu'ils soient.
Faisant. Que je fasse, que tu fasses, qu'il fasse.
Que nous fassions, que vous fassiez, qu'ils fassent.

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1. Կասնն. Հետեւեալ միաբնի բայերէն ետքը ելած նախադասութեան բայը ստորագասական կը գործուի.

Պէտք է որ. Il faut que.
Հարկ է որ. Il est nécessaire que.
Նորանշան է որ. Il est singulier que.
Յաւայի է որ. Il est fâcheux que.
Արդար է որ. Il est juste que.
Անիրաւ է որ. Il est injuste que.
Պատշաճ է որ. Il est à propos que.
Չարմանալի է որ. Il est surprenant que.
Վայելուչ է որ. Il convient que.
Ժամանակ է որ. Il est temps que.
Կարեւոր է որ. Il est important que, il importe que.
Բաւական է որ. Il suffit que.
Բաղձալի է որ. Il est à désirer que.
Բղձալի է որ. Il est à souhaiter que.

Կը թուի (») որ. Il semble que.
Կարելի է որ. Il est possible que.
Լաւ է որ. Il vaud mieux que.

(*) ԴԻՏ. Եթէ il semble ին հետ տրական խնդիր մը կայ, յաջորդ բայը սահմանական կը դրուի. ինչպէս, il me semble que, il lui semble que, ելն:

ՕՐԻՆԱԿՔ

Պէտք է որ կանուխ հոս ըլլաք.	Il faut que vous soyez ici de bonne heure.
Հարկ է որ մարդ ստակ ունենայ.	Il est nécessaire qu'on ait de l'argent.
Արդար է որ պատժուիք.	Il est juste que vous soyez punis.
Բաւական է որ տսիկա գիտնաք.	Il suffit que vous sachiez cela.
Ժամանակ է որ խօսիք.	Il est temps que vous parliez.
Կարեւոր է որ տսիկա ըլլայ.	Il importe que cela se fasse.
Պատշաճ է որ մեկնինք.	Il est à propos que nous partions.
Փափաքելի է որ դեղ երգաս.	Il est à souhaiter que tu ailles à la campagne.
Բարձալի է որ առանց ուշանալու դաս.	Il est à désirer que tu reviennes sans tarder.
Կերեւայ որ նեղացած էք.	Il semble que vous soyez fâché.
Կարելի է թէ վաղը մեկնիս.	Il serait possible que tu ne partisses que demain.
Լաւագոյն է որ այս առտու հասնինք.	Il vaut mieux que nous soyons arrivés ce matin.

2. Կան. երբ « Il est » միադէմ բայէն հաքը ստուգուած իւն, ճշմարտութիւն ցուցնող ածական կամ մակբայ մը կայ, ինչպէս clair, յայտնի. certain, ստույգ. vrai, ճշմարիտ. probable, հաւանալիան, ելն, յաջորդ բայը սահմանական կը դրուի, եթէ միադէմը հաստատական է. իսկ եթէ միադէմը բացասական, հարցական կամ թէական է, յաջորդ բայը ստորադասական կը դրուի. զորօրինակ,

Ստորոգ է որ իրաւունքը չու- նիք .	{ ՍՀՄ. Il est certain que vous avez tort.
Ստորոգ չէ որ իրաւունքը ու- նիք .	{ Ստր. Il n'est pas certain que vous ayez raison.
Հաւանական է թէ պիտի ը- նէ .	{ ՍՀՄ. Il est probable qu'il le fera.
Հաւանական է որ ընէ .	{ Ստր. Est-il probable qu'il le fasse ?
Ճշմարիտ է թէ ընդունակ է .	{ ՍՀՄ. Il est vrai qu'il en est capable.
Եթէ ճշմարիտ ըլլար որ ըն- դունակ ըլլար .	{ Ստր. S'il était vrai qu'il en fût capable.

3. Կան . Տարակոյս , բաղձանք , հրաման , յուսա-
հատութիւն , գանգատ եւ ուրիշ զգացումներ ցուցնող
բայերէն հաքը ստորադասական կը գործածուի . այս-
պէս են հետեւեալ բայերը .

Aimer. Սերել .	Nier. Ուրանալ .
Aimer mieux. Ուղիւ մանա- ւանդ .	Ordonner. Պատուիրել .
Approuver. Հաճել .	Permettre. Թողլ տալ .
Appréhender. Վախնալ .	Préférer. Նախապահուի հա- մարել .
Attendre. Սպասել .	Prendre garde. Զգուշանալ .
Avoir peur. Վախնալ .	Prier. Աղաչել .
Commander. Հրամայել .	Regretter. Յաւիլ, զղջալ .
Consentir. Հաւանիլ .	S'étonner. Զարմանալ .
Craindre. Վախնալ .	Se plaindre. Գանգատել .
Défendre. Պաշտպանել .	Se réjouir. Ուրախանալ .
Désapprouver. Զհաճել .	Souffrir. Կրել .
Désirer. Բաղձալ .	Sonhaiter. Ըզձալ .
Douter. Տարակուսել .	Supposer. Ենթադրել .
Empêcher. Արգելաւ .	Trouver bon. Աղէկ գտնել, հաւանել .
Etre désolé. Անթիքթար ըլ- լալ .	Trouver mauvais. Աղէկ չգրա- նել, չհաւանել .
Exiger. Պահանջել .	Vouloir. Ուղիւ .
Mériter. Արժանի ըլլալ .	

ՕՐԻՆԱԿ

Կը բաղձամ որ յաջողիք .	Je désire que vous réussis-
Կը տարախուսիմ թէ հասաւ .	siez.
Կ'ուզեմ որ հնազանդի լինի .	Je doute qu'il soit arrivé.
Կ'ըզեմ որ անոր բառի .	Je veux qu'il m'obéisse.
Կը վախնամ թէ ամպրոպ մը	Je souhaite qu'on le lui dise.
պի տի ունենանք .	Je crains que nous n'ayons
Կ'ուրանայ թէ ըրաւ .	un orage.
Կը դանդառնի թէ զինք չարչա-	Il nie qu'il l'ait fait (<i>կամ</i> ,
բեցիր .	il nie l'avoir fait) .
Կը ցաւիմ շատ որ բրիք .	Il se plaint que vous l'avez
Կը ցաւիմ որ սպասելու ստիպ-	maltraité.
ուեցաք .	Je suis au désespoir que
Աղէկ պէտի դանէք որ հան չեմ	vous l'avez fait.
եթեւոր .	Je regrette que vous ayez
Դէշ կը դանն որ ըսիք .	été obligé d'attendre.
Ի՞նչ կ'ուզէք որ այս մարդիկը	Vous trouverez bon que je
գնեն .	n'y aille pas.
Կը յաւաք թէ իւր վաճառքը	Il trouve mauvais que vous
ծեղի ձրի տայ .	l'avez dit.
Ի՞նչ կ'ուզէք որ խմեմ .	Que voulez-vous que ces
	gens achètent ?
	Attendez-vous qu'il vous don-
	ne ses marchandises pour
	rien ?
	Que voulez-vous que je
	boive ?

4. Կամ. Մտաւոր գործողութիւն, ոչ գեղացում, ցուցնող բայեր երբ հաստատական են, իրենցմէ ետքը սահմանական կ'ուզեն. իսկ եթէ բացասական, հարցական կամ թէական են, ստորադասական կ'ուզեն. ինչպէս,

Affirmer. Հաստատել .	Avouer. Խոստովանել .
Assurer. Ապահովել .	Conclure. Հետեւցնել .
Apercevoir. Տեսնել, հասկը-	Convenir. Միտալանել, խոստ-
նալ .	վանել .

Croire. Հաւատալ, կարծել.	Penser. Խորհել.
Déclarer. Յայտնել, ծանուցանել.	Prédire. Կանխաւ ըսել.
Dire. Ըսել.	Prévoir. Կանխաւ տեսնել.
Espérer. Եւտալ.	Promettre. Խոստանալ.
Juger. Պատել.	Publier. Հրատարակել.
Jurer. Երդնալ.	Savoir. Պիտնալ.
Maintenir. Հաստատել, պաշտպանել.	Songer. Մտածել.
Oublier. Մոռնալ.	Soutenir. Պաշտպանել.
	Supposer. Ենթադրել.
	Voir. Տեսնել.

ՕՐԻՆԱԿՅ

Եւր հաւատամ թէ իրաւունք ունի.	Սհմ. Je crois qu'il a raison.
Եւր հաւատամք թէ այս ձին հարկւր սկսւա կ'արժէ.	Սար. Croyez-vous que ce cheval vaille cent écus ?
Ձեմ՝ կարծեր թէ հարկւր ըսկսա կ'արժէ.	Սար. Je ne crois pas qu'il vaille cent écus.
Եւր յուսամ թէ պիտի գայ.	Սհմ. J'espère qu'il viendra.
Եւր յուսարք թէ կու գայ.	Սար. Espérez-vous qu'il vienne ?
Կարծեմ թէ բրաւ.	Սհմ. Je pense qu'il l'a fait.
Եւր կարծէք թէ բրաւ.	Սար. Pensez-vous qu'il l'ait fait ?
Եթէ եւր կարծէք թէ օգը պիտի բացուի, դեղ կըթանք.	Si vous pensez que le temps se mette au beau, partons pour la campagne.

5. Կաճ. Երբ վախ կամ կասկած ցուցնող, ինչպէս craindre, avoir peur, բայերէն ետքը եկող բային գործողութիւնը չի բաղձացուիր, այն բայն առանց pas ի ne միայն կ'աւանու: Իսկ Լիթ գործողութիւնը կը բաղձացուի, բայը ne—pas կ'աւանու. ինչպէս,

Եւր վախնամ թէ կու գան.	Je crains qu'ils ne viennent.
Եւր վախնամ թէ իմ վրայ կը խօսիք.	J'ai peur que vous ne parliez de moi.

Կը վախնամ թէ չեն գար .

Je crains qu'ils ne viennent pas.

6. Կան. Եթէ վախ, քաջած ցուցնող լայր բայա-
սական է, յաջորդ բայն ամենեւին բացատրական մակ-
բայ չառնուր . զոր օրինակ,

Զեմ վախնար թէ մարդը կու
գայ .

Je n'ai pas peur que l'hom-
me vienne.

7. Կան. Doubter, nier բայերը, եթէ բացատրական
են, յաջորդ բայն ալ ne ո՛վ միայն բացատրական կը
դրուի :

Մի տարակուսիք թէ միշտ ձեր
բարեկամը պիտի չըլլամ .

Ne doutez pas que je ne
sois toujours votre ami.

Զուրանար թէ չըրիք .

Il ne nie pas que vous ne
l'ayez fait.

8. Կան. Շատ ածականներ կամ ընդունելութիւն
անցեալներ, երբ être, paraître, sembler բայերուն հետ
կը գործածուին, իրենցմէ ետքը ստորագասական կ'ու-
ղեն :

Այս ածականներէն եւ ընդունելութիւն անցեալնե-
րէն ոմանք հետեւեալներն են .

Aimé, վշտացնալ .

Enchanté, պրանչացած .

Bien aise, ուրախ .

Etonné, զարմացած .

Charmé, շատ ուրախ .

Fâché, ցաւած, նեղացած .

Content, գոհ .

Surpris, հիացած, ապշած .

Կը ցաւիմ որ հիւանդ է .

Je suis fâché qu'elle soit
malade.

Շատ ուրախ եմ որ հոս էք .

Je suis charmé que vous so-
yez ici.

Ուրախ եմ որ ստակն ընդունե-
ցաւ .

Je suis bien aise qu'il ait eu
son argent.

Կը նեղանայ որ իմ բարեկամս
էք .

Elle est fâchée que vous so-
yez mon ami.

Զարմացած եմ որ աւելի ուշա-

Je suis étonné que vous ne

դէր չէք .	soyez pas plus attentif.
Արեւելացած եմ որ ձեր քոյրն առնողնացաւ .	Je suis enchanté que votre sœur soit rétablie.
Ձեր հայրը վշտացած է որ ձեր դասերը դանց կ'ընէք .	Votre père est affligé que vous négligiez vos leçons.
Բոլորովին ապշած եմ որ ձեր պարտքը կատարած չէք .	Je suis tout surpris que vous n'ayez pas fait votre de- voir.

ԴԻՏ. Բոլոր այս դէպքերուն մէջ de ce սեռական
ձեւն ալ կրնայ գործածուիլ սահմանականով :

Ձեր հոս քնալուն վրայ ուրախ եմ .	Je suis charmé de ce que vous êtes ici.
Հաս ուրախ է որ ձեր ստակն առիք .	Il est bien aise de ce que vous avez eu votre argent.

236. Հրահանգ

Ինծի բան մը պատմել կ'ուզէ՞ք . — Ի՞նչ կ'ուզէ՞ք որ
պատմեմ . — Կարճ պատմութիւն մը (anecdote), եթէ
կամիք . — Փոքրիկ մանչ մը օր մը սեղանին վրայ միւս
կը խնդրէր . հայրն անոր ըսաւ թէ բան մը ուզել ան-
քաղաքատարութիւն է , եւ թէ պէտք էր սպասել որ
իրեն տրուէր : Խեղճ փոքրիկ մանչը տեսնելով որ ա-
մէն մարդ կ'ուտէր եւ իրեն բան մը չէր տրուեր , ը-
սաւ հօրը . « Սիրելի հայր , եթէ կամիք , ինծի քիչ
մը աղ տուէ՞ք : » « Ի՞նչ պիտի ընես » հարցուց հայ-
րը : « Ուտելու համար միտին հետ զոր ինծի պիտի
տաք , » պատասխանեց տղան : Ամէն մարդ տղուն
խելքին զարմացաւ , եւ հայրը տեսնելով որ բան մը
չունէր , անոր միւս տուաւ , առանց անոր ուղեւորն .
— Ո՞վ էր այն փոքրիկ մանչը որ սեղանին վրայ միւս
ուղեց . — Բարեկամներէս մէկուն որդին էր . — Ինչո՞ւ
համար միւս ուղեց . — Ուղեց , վասն զի ախորժակ ու-
նէր . — Ինչո՞ւ հայրն անոր իսկոյն չտուաւ . — Այսին

դի մոռցած էր . — Ֆաբրիկ մանչն անկէ ուղկուն աղէկ չըբաւ . — Աղէկ չըբաւ , քանզի օպասելու էր . — Ինչո՞ւ հօրմէն աղ խնդրեց . — Աղ խնդրեց , որպէս դի հայրը տեսնէր թէ միս չունէր եւ անոր տար :

Կուղէ՞ք որ ձեզի ուրիշ կարճ պատմութիւն մը ընեմ . — Զիս շնորհասպարտ պիտի ընէք . — Մարդ մը վաճառականի քով բան գնած ատենը , անոր ըսաւ . « Շատ վրայ կը գնէք . պէտք չէր որ ինծի այնպէս սուղ ծախէիք ինչպէս ուրիշներուն . քանզի ձեր բարեկամներէն եմ » : Վաճառականը պատասխանեց . Տէր , պէտք է որ մեր բարեկամներէն բան մը չահինք . քանզի մեր թշնամիները երբէք մեր քով չեն դար :

237. Հրահանգ

Մանուկ իշխան մը , եօթը տարեկան , խելքին համար ամենուն զարմանք եղած էր : Օր մը ծեր պաշտօնակալի մը ընկերութեան մէջ դանուելով , ասիկա պիտոզուէիւն մը ըրաւ , մանուկ իշխանին վրայ խօսելով , թէ երբ տղաք իրենց առաջին տարիներուն մէջ այնչափ խելք ունին , սովորաբար շատ քիչ կ'ունենան , երբ կը յառաջանան հասակաւ : « Եթէ այսպէս է , » ըսաւ մանուկ իշխանը որ անոր մօտիկ ըրած էր , « պէտք է որ դուք ձեր մանկութեան ատեն յանսահման խելք ունեցած ըլլաք . » — Անդդիացի մը Գաղիա առաջին անգամ այցելութիւն ընելուն , Գալէի փողոցներուն մէջ հանդիպեցաւ շատ մանուկ տղու մը որ շատ վարժ եւ վայելուչ կերպով Գաղիերէն կը խօսէր : « Տէր Աստուած , միթէ կարելի՞ է , » դօչեց , որ տղաք անգամ հոս մաքուր Գաղիերէն խօսին :

Բայրիներուն բարեկամութիւնը վնասունք , եւ չարերուն ընկերութենէն խոյս տանք . քանզի զէշ ընկերութիւնները բարի բարքերը կ'ապականեն . — Այսօր

ազն ինչպէս է . — Տակաւին կը ձիւնէ , ինչպէս որ երէկ ձիւնեց , եւ ինչպէս կ'երեւայ , վաղն ալ պիտի ձիւնէ . — Թող ձիւնէ . կ'ուզէի որ եւս աւելի ձիւնէր , քանզի միշտ ատողջ եմ , երբ շատ ցուրտ է . — Իսկ ես միշտ աղէկ եմ , երբ ոչ ցուրտ է եւ ոչ տաք . — Այսօր շատ հով է , եւ աղէկ կ'ընէիք տունը մնալ . — Օգն ինչպէս որ ըլլայ , պէտք է որ դուրս ելլեմ . քանզի խօսք տալի քրոջս տունը երթալ ժամը տամսուսէ կը քառորդ անցած , եւ պէտք է որ խօսքս բռնեմ :

ՀԹ. ԴԱՍ. Soixante-dix-neuvième Leçon.

ՍՏՈՐԱԴ. ԱՆԿ. Imparfait du subjonctif.

Այս ժամանակը կը շինուի անցեալ որոշեալէն (ԿԸ. Դաս), այսինքն՝ Ա. լծորդութեան մէջ անցեալ որոշեալին ai մասնիկը asse ի փոխելով , իսկ միւս երեք լծորդութեանց մէջ անցեալ որոշեալին վրայ se աւելցնելով . զոր օրինակ .

Անց. որոշ.

Ստոր. անկ.

1. Լծ. Je parlai. Que je parlasse, que tu parlasses, qu'il parlât; que nous parlussions, que vous parlassiez, qu'ils parlassent.
2. Լծ. Je finis. Que je finisse, que tu finisses qu'il finît; que nous finissions, que vous finissiez, qu'ils finissent.
3. Լծ. Je reçus. Que je reçusse, que tu reçusses, qu'il reçût, que nous reçussions, que vous reçussiez, qu'ils reçussent.
4. Լծ. Je rendis. Que je rendisse, que tu rendisses, qu'il rendît; que nous rendissions, que vous rendissiez, qu'ils rendissent.

ԴԻՏ. Ա. Ստորագոսական անցեալը (subjonctif passé)
 եւ Ստորագոսական գերակառարը (subjonctif plusque
 parfait) բաղադրեալ ժամանակներ (temps composé)
 են, եւ առաջինը օժանդակին ստորագոսական ներ-
 կայէն, երկրորդն ալ օժանդակին ստորագոսական ան-
 կառարէն ու բային ընդունելութիւն անցեալէն կը
 շինուին. ինչպէս,

Que j'aie aimé.	Որ սիրած ըլլամ.
Que je sois venu.	Որ եկած ըլլամ.
Que j'eusse aimé.	Որ սիրած ըլլայի.
Que je fusse venu.	Որ եկած ըլլայի.

ՍՏՈՐԱԴԱՍԱԿԱՆԻՆ ԳՈՐԾԱԽՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ
 ՈՒՐԻՇ ԳԻՏԵԼԻՔ

9. Կսմոն. Հետեւեալ շարկապներէն ետքը բայը
 ստորագոսական կը գրուի :

A moins que, բայց եթէ.	Jusqu'à ce que, մինչեւ որ.
En cas que, ի դեպուածի որ.	Loin que, թող որ.
Au cas que, եթէ.	Non pas que, ոչ եթէ.
Avant que, յառաջ քան թէ,	Nonobstant que, ոչինչ ընդ- մինչեւ.
De crainte que, չըլլայ թէ.	Posé que եթեադրեալ թէ.
De peur que, դուցէ.	Supposé que " "
Pour que, որպէս զի.	Quoique, թէպէտ եւ, թէեւ.
Afin que, " "	Bien que " " "
Pour peu que, քիչ մը որ.	Encore que " " "
Si peu que, " " "	Sans que, առանց որ.
Pourvu que, բաւական որ.	Sois que, ըլլայ որ.

ՇՐԻՆԱԿՔ

Կ'ուզէ՞ք հոս մնալ, մինչեւ որ կարենամ ձեզի հետ դուրս ելլել.	Voulez-vous rester ici jus- qu'à ce que je puisse sor- tir avec vous, կամ que je puisse, եւն.
--	--

Անոր դարձն առաջ դուրս պիտի ելլեմ . Je sortirai avant qu'il revienne.

Ի դիպուածն որ (եթէ) ձեր շունեցածն ունենաք , հա- En cas que (*) vous eussiez ce que vous n'avez pas, vous seriez riche.

(*) ԴԻՏ. Լաւադոյն է բնի , Dans le cas que vous auriez ce que vous n'avez, ելն :

Բնեւ ձեր աղայքը ծոյլ են , Bien que vos enfants soient paresseux, ils font des progrès.

Բնպէս փոքր է և ողորդ , բայց Quoi qu'elle soit petite et (*) qu'elle ait mauvaise mine, elle ne laisse pas d'être aimable.

(*) Հոս que կը նշանակէ quoique, և quoique չկըրկ- նելու համար ստորութիւնն է այսպէս բնի :

Բաւական է որ իմ բարեկամ- Pourvu que vous soyez de ներէս էք , գոհ եմ . Թէ ի- mes amis, je suis content, }
բաւունք ունենաք , և թէ soit que vous ayez raison
ու . ou tort.

40. Կամ . Կան քանի մը շաղկապներ որ մերթ առ- մանական և մերթ ստորադասական կ'ուղեն . սահ- մանական՝ երբ խօսքին իմաստն որոշ է . ստորադա- սական՝ երբ տարակուսական կամ հաւանական է : Ա- սանք հետեւեալներն են : De façon que, de manière que, de sorte que, en sorte que, tellement que. այնպէս որ :

Sinon que.

Եթէ ոչ . բայց եթէ .

Այնպէս կը վարուիք որ ա- } Ահա . Vous vous conduisez de
նենէն կը սիրուիք . } } façon que vous êtes
aimé de tout le monde.

Այնպէս վարուեցէք որ սիր- } Սոր . Conduisez-vous de façon
ուիք . } } que vous soyez aimé.

11. Կան. Que շաղկապը վերոխշեալ շաղկապներուն տեղը կը գրուի, զանոնք չկրկնելու համար, եւ այն ատեն ալ բայը ստորադասական կամ սահմանական կը գրուի, ըստ պահանջելոյ այն շաղկապին որուն տեղ գրուած է que.

Քրոջհետեւ զանի կը ճանչնաք, եւ (որոջհետեւ) անոր երաշխաւոր կ'ըլլաք .

ՍՏԺ. Dès que vous le connais-
siez et que vous ré-
pondez de lui.

Բան մը պիտի չսորվիք, եթէ ուշադիր չըլլաք, եւ (եթէ) ձեր պարտքերը կանոնաւոր կերպով չկատարէք .

Սոր. Vous n'apprendrez rien
à moins que vous ne
soyez attentif et que
vous ne fassiez régu-
lièrement vos devoirs.

12. Կան. Que շաղկապը si շաղկապը չկրկնելու համար կը գործածուի. եւ իրմէ կտքը ստորադասական կ'ուղէ .

Եթէ ձեր բարեկամն հոս ըլլար, եւ զիս տեսնելու գալ ուզէր .

Si votre ami était ici, et
qu'il voudût venir me voir.

Եթէ զիս կը սիրէր եւ անկեղծօրէն կը բաղձար իմ երջանկութիւնս .

S'il m'aimait et qu'il désirât
sincèrement mon bonheur.

Եթէ մէկը կու գայ եւ ես տու-նը չեմ ըլլար, զիս կանչել տուէք .

Si quelqu'un vient et que je
ne sois pas à la maison,
envoyez-moi chercher.

13. Կան. Que ստորադասական կ'ուղէ, երբ 9 կանոնին մէջ յիշուած շաղկապներէն մէկուն տեղ կը գործածուի. զոր օրինակ, փոխանակ afin que, soit que, sans que, autant que, ելն, շաղկապներուն .

Փութաջան եղիք որ ձեր ծնողքը գոհ ըլլան .

Appliquez-nous que vos pa-
rents soient contents (հոս
que, afin queի տեղ է) .

Թէ կարդամ եւ թէ գրեմ, ը-

Que je lise ou que j'écrive,

սեղաւ բան մը կը գտնեն .

on y trouve toujours à redire (հաս զոյ, զոյ զոյ տեղ է) .

Ապասեցէ՛ք որ (մնչեւ որ) ձեր հօրքը գոյ .

Attendez que votre père revienne (que հոս jusqu'à ce que ի տեղ է) .

238. Հրահանգ

Պր. Թխարէն վաճառականներէն երբէք տալա՞րի՛ք բան մը գինը չէ՛ր ուզեր, « չըլլայ որ, կ'ըսէր, անոնց մէկ մասը կորսնցածնէն », եթէ իրեն մեռնիլ պատահէր : Բոլոր գործարարները զօրս իւր տան մէջ կը գործածէր՝ պատուէր ունէին իրենց ցուցակները (փուտուլա) բերելու, իւր պատերազմի երթալէն առաջ, եւ կանոնաւորապէս կը վարուէին :

Երբէք պիտի չյարդուիք, եթէ չթողուք գէշ բնիչ-բախիւնը ուր կը յաճախէք . — Այս իրիկուն ձեր աշխատութիւնը չէք կրնար ըմբռնել, եթէ ձեզի չօգնեմ . — Ձեզի մեկնեմ բոլոր գծարարութիւնները, որպէս զի չլատիք ձեր ձեռնարկութեան մէջ . — Ննթաղելով թէ ձեր բարեկամները կորսնցնէք, ի՞նչ պիտի ըլլաք . — Եթէ իմ ձեռնառութեանս պէտք ունենաք, կանչեցէ՛ք զիս, եւ ձեզի օգնեմ . — Խնայատուն եւ խոհեմ մարդ մը խնայութեամբ կ'ապրի, երբ մանուկ (կէնճ) է, որպէս զի իւր աշխատութեան պըտուղը վայելէ, երբ ծերանայ . — Այս ստակը Պր. Ա. ի տարէք, որպէս զի կարող ըլլայ իւր պարտքը վճարել . — Ինծի այս ստակը փոխ առլ կ'ուզե՞ք . — Ձեզի զայն փոխ չեմ տար, եթէ ինծի խօսք չէք տար կարելի եղածին չափ շուս հատուցանելու . — Զօրապէսը հասա՛ւ . — Երբեք առաւել բանակեալքը հասաւ, յոյնած եւ խոնջած, բայց ի գէղ ժամու . անմիջապէս հրամանները առաւ կոխն սկսելու համար . թէպէտ եւ բոլոր իւր գործը դեռ չունէր . — Ձեր քոյրերը եր-

ջանի՞կ են . — Զեն , թէպէտ հարուստ են . քանզի գոհ
չեն . — Թէպէտ աղէկ յիշողութիւն ունին , ասիկա բա-
ւական չէ որ եւ իցէ լեզու մը սորիկու . պէտք է որ
իրենց դատողութիւնը գործածեն . — Նայեցէք , ի՞նչ-
պէս սիրուն է այս տիկինը . թէպէտ հարստութիւն
չունի , բայց եւ այնպէս կը սիրեմ զանի . — Զեր վի-
նը (քէման) ինծի փոխ կու տա՞ք . — Զեղի փոխ կու
տամ , բաւական է որ այս իրիկուն տաք . — Զեր
մայրը զիտ անմանկ պիտի գա՞յ . — Պիտի գայ . միայն
թէ զանի նուազածութեան տանելու խօսք տաք .
— Զանի թախանձեղէ պիտի չգազրիմ , մինչեւ որ ին-
ծի ներէ . — Զմելինն ինծի տուր . — Այո տամ . մի-
այն թէ զայն գէշի չգործածէք . — Անտրա պիտի եր-
թա՞ք . — Պիտի երթամ . միայն եթէ ինծի ընկերա-
նաք . եւ նորէն պիտի գրեմ ձեր եղբօրը , եթէ նա
մակա ընդունած չէ :

239. Հրահանգ

Գործին առնեն ուր էիք . — Անկողինն էի վերքերս
կապել տալու համար . Աստուած տար որ հոն եղած
ըլլայի : Պիտի ուզէի յագլթել կամ կորսուիլ . — Արեւ-
ուէն զգուշացան որ չըլլայ թէ բռնուէինք , անոնց
զօրութիւնը մերինէն աւելի ըլլալով . — Աստուած չը-
նէ որ ձեր վարմունքը պարտաւիմ . բայց ձեր գործ-
քերը պէտք եղածին պէս պիտի չկատարուին , եթէ
զանոնք անձամբ չկատարէք . — Ընդհուպ պիտի մեկ-
նի՞ք . — Պիտի չմեկնիմ , մինչեւ որ չճաշեմ . — Ինչո՞ւ
համար ինծի բռնք թէ հայրս եկած է , թէպէտ հա-
կառակը գիտէիք . — Այնպէս դիւրագոյրիտ (prompt)
էք որ , մէկը ձեզի քիչ մը հակառակելուն պէս , խու-
կոյն կը բարկանաք . — Եթէ ձեր հայրն այսօր չի հաս-
նիր , եւ դուք ստակի պէտք ունենաք , ձեզի փոխ

կուտամ . — Զեզի շատ շնորհապարտ եմ . — Զեր պարտաւորութիւնն բրինք . — Ոչ բոլորովին . եթէ ժամանակ ունեցած ըլլայի եւ այնպէս հոգ չընէի հօրս գալուն վրայ , ամբողջ ըրած պիտի ըլլայի . — Եթէ կը սորվիք եւ ուշագործէք , կ'ապահովեմ ձեզ որ Գաղիերէն լեզուն քիչ ատենուան մէջ պիտի սորվիք . — Այն որ արուեստ մը սորվեցնել կ'ուզէ , զայն հիմնովին գիտնալու է . պէտք է որ անոր վրայ ճիշդ եւ աղէկ գիտցուած ծանօթութիւններ տայ . պէտք է որ զանոնք աշակերտին մաքին մէջ խոթէ , եւ մանաւանդ անոր յիշողութիւնը չծանրաբեռնէ անօգուտ եւ չնշին կանոններով :

Արեւի բարեկամս , ինծի լուի (ոսկի) մը փոխ տուէք . — Մէկին անդ ահա երկուք . — Որչափ շնորհապարտ եմ ձեզ . — Միշտ գոհ եմ , երբ ձեզ կը տեսնեմ , եւ իմ երջանկութիւնս ձերինին մէջ կը դառնեմ . — Այս տունը ծախսու է . — Գնել կ'ուզէ՞ք . — Ընդէ՞ր ոչ . — Զեր քոյրն ինչո՞ւ չի խօսիր . — Կը խօսէր , եթէ միշտ այսպէս ցրուեալ մտօք չըլլար . — Գեղեցիկ կարճ պատմութիւնները կը սիրեմ . անոնք խօսակցութիւնը կը համեմնն եւ ամէն մարդ կը դբօսեցնեն . — Կ'աղաչեմ որ ինծի քանի մը հատ պատմէք . — Տեսէք , եթէ կը հաճիք , ձեզի փոխ տուած գիրքիս հարիւր քառասուն եւ ութերորդ էջը , եւ պիտի դառնէք :

Ձեր վայելած երջանկութիւնն
ինչ որ բլլայ, ես ձենէ աւել-
ի երջանիկ եմ. Quel que soit le bonheur dont
vous jouissiez, je suis plus
heureux que vous.

Ձեր ունեցած հարստութիւնն
ինչ որ բլլայ, վայրկեանի մը
մէջ կրնաք կորսնցնել. Quelle que soit la fortune que
vous possédiez, vous pou-
vez la perdre en un instant.

Ձեր բոան ջանքերն ինչ որ բլ-
լան, ձեր նպատակն պետի
չհասնիք. Quels que soient les efforts que
vous fassiez, vous n'attein-
drez jamais votre but.

Ձեր յանձն առած նեղութիւն-
ներն ինչ որ բլլան երբեք ձե-
զի շնորհակալութիւն պիտի
չբլլայ. Quelles que soient les peines
que vous preniez, jamais
on ne vous en saura gré-

ԴԻՏ. Գ. Quelque chose que, quoi que, ինչ որ, կը
նշանակէ եւ բայք ստորագասական կ'ուզէ. Բայէ մը
ետքը *quoi que ce soit* կը գործածուի :

Հորս համար ինչ որ բնէք,
ձեզ կը վարձատրէ. Quelque chose que (կամ *quoi*
que) vous fassiez pour mon
père, il vous en récompen-
sera.

Ինչ որ բլլայ, կամ որ ե իցէ
բանի վայ չեմ գանդատիր. Je ne me plains pas de *quoi*
que ce soit.

ԴԻՏ. Գ. Qui que ce soit, ով որ, միշտ ստորագա-
սական կ'ուզէ. *personne, pas un, aucun, rien, երբեմն*
միայն ստորագասական կ'ուզեն :

Որու վայ որ խօսէք, չորա-
խօսելու գործաշէք. De qui que ce soit que vous
parliez, gardez-vous de mé-
dire.

Ձեմ՝ նանչար մէկը որ ձեզի
չափ բարի բլլայ. Je ne connais personne qui
soit aussi bon que vous.

Բան մը չտեսայ որ պարտուե-
լի բլլայ անոր վարքին մէջ. Je n'ai rien vu qu'on puisse
blâmer dans sa conduite.

ԴԻՏ. Ե. Le plus, la plus, les plus, le moins, եւն, գե-
րազրականներէն ետքը եկող *qui, que յարաբերական-*
ներուն բայք ստորագասական կը գրուի :

Դուք ամենէն սիրուն տիկինն էք զոր ես կը ճանչնամ.

Vous êtes la dame la plus aimable que je connaisse.

Ամենէն նորանշան մարդն է զոր երբէք տեսած եմ.

C'est l'homme le plus extraordinaire que j'aie jamais vu.

Ամենէն գիտթալան աշկերտներս էք զոր ես երբէք ունեցայ.

Vous êtes les élèves les plus studieux que j'aie jamais eus.

Ամենէն արէկ պահանջող զոր թագաւոր մը կրնայ ունենալ, իւր հպատակներուն սիրուն է.

La meilleure garde qu'un roi puisse avoir, c'est le cœur de ses sujets.

ԴԻՏ. Չ. Երբ *qui* կամ *que* յարաբերականէն առաջ դասական թուական մը կայ, յարաբերականէն ետքը եկող բայը երբեմն ստորագատական կը գրուի. իսկ premier մէջո ստորագատական կ'ուղէ :

Առաջին մարդն է որ համարեմ ասկեցաւ ըսել ինձի.

C'est le premier homme qui ait osé me le dire.

Դուք երկրորդ սիրուն տիկինն էք, որուն այս քաղքին մէջ հանդիպեցայ.

Vous êtes la deuxième dame aimable que j'aie rencontrée dans cette ville.

ԴԻՏ. Է. Երբ *qui* կամ *que* յարաբերականէն առաջ le seul, l'unique բառերը կան, բայը ստորագատական կը գրուի :

Դուք միայն էք որուն վրայ կրնամ վստահիլ.

Vous êtes le seul sur qui je puisse compter.

ԴԻՏ. Ը. Բայց բոլոր այս տեսակ խօսքերու մէջ, երբ *qui* կամ *que* յարաբերականէն առաջ իւրեւ յարաբերեալ սեռական մը կայ, յարաբերականին բայը տանձմանական կը գրուի :

Ամենէն գեղեցիկն այն է կանանց որ օրերային էին.

C'est la plus belle des femmes qui étaient à l'opéra.

Չեմ ճանչնար և ոչ մէկն այն անձանց որ այս տատու ձեր բոլունը եկան.

Je ne connais aucune des personnes qui sont venues chez vous ce matin.

Այլ յուսամք թէ ձեզի ծածուկ J'espère que vous ne direz
բաժնեքէս բան մը չէք յայտ- rien de ce que je vous ai
նէր . confié .

Ապրդայի առաջին հատորն J'ai lu le premier volume
այն գիւղին զոր ինձի փոխ de l'ouvrage que vous
առեք . m'avez prêté .

ԴԻՏ. Թ. Խօսքի մը սկիզբն եղող բայ մը որ զար-
մանք , իղձ , անկէք կը յայտնէ՝ ստորագրասկան կը
գրուի . զոր օրինակ ,

Աստուած տայ որ այսպիսի Fasse le ciel que pareil mal-
չարիք մը ձեզն չգատահէ . heur ne vous arrive ja-
mais !

Աստուած տար . Plût à Dieu, au ciel .

Աստուած տար որ այսպէս Plût à Dieu qu'il en fût
բլլար . ainsi !

Աստուած տար որ բրած բլլար . Plût à Dieu qu'il l'eût fait !

Աստուած տար որ բոլոր թա- Plût à Dieu que tous les
գաւորը խաղաղութիւնը սի- grands seigneurs aimas-
րէին . sent la paix !

Աստուած տար որ երբէք ա- Plût au ciel que nous ne
ւելի թշուառ չըլլայինք . fussions jamais plus mal-
heureux !

Իցիւ երջանիկ ըլլայիք . Puissiez-vous être heureux ?

Այս տեսակ խօսքերը զեղչեալ են , եւ ամբողջը
սլիտի ըլլայ . Je désire que le ciel fasse, *եւն* . Je voudrais
qu'il plût à Dieu, au ciel, *եւն* :

Ասկէ հարիւր մղոն հեռու ալ Fussent-ils à cent lieues
ըլլան , զանոնք կը բերեմ . d'ici, j'irai les chercher .

Այսինքն Quand même ils seraient à
cent lieues d'ici, *եւսլն* .

ԴԻՏ. Ժ. Պէտք է գիտնալ որ , երբ խօսքի մը գըլ-
խաւոր եւ երկրորդական անդամները միեւնոյն տէլ
բաժնի ունին , երկրորդ բայը փոխանակ ստորագրաս-

կանի աներևույթ կը դրուի, եթէ իմաստը հոմ կամ երկդիմի չէ :

Կու գամ ձեզ տեսնել :

Je viens vous voir.

Եւ ոչ, Je viens pour que je vous
voie.

Չեմ կարծեր թէ վաղը կարող Je ne crois pas pouvoir
պիտի ըլլամ դուրս ելլել. sortir demain.

Եւ ոչ թէ, Je ne crois pas que je puisse
sortir demain.

Բայց երբ խօսքին երկրորդ անգամին տէր բային առջի անգամին տէր բայիէն տարբեր է, այն առին երկրորդ բայը դիմաւոր, երբեմն նաեւ ստորադասա-
կան կը դրուի :

Չեմ կարծեր թէ կարող պիտի Je ne crois pas que tu pus-
ըլլաս դուրս ելլել. ses sortir demain.

ԳԻՑ. ԺԱ. Վերջապէս պէտք է դիտնալ որ խօսքի մը երկրորդ անգամը որ que, qui, dont, où, եւ ուրիշ ասոնց նման բառերով կապուած է առաջին անգամին հետ, բայց երբեմն սահմանական կ'ուղէ, երբեմն ստորադասական : Սահմանական՝ երբ խօսքին իմաստը որոշ, ստոյգ է. ստորադասական՝ երբ անստոյգ, տարակուսական է :

Կին մը պիտի առնում որ ին-
ծի հաճոյ է.

} ՍՀմ. J'épouserai une femme
qui me plaira.

Առնելու կ'ինս ինծի հաճելի
ըլլալու է.

} Ստր. J'épouserai une femme
qui me plaise.

Ահա գիրք մը, որուն ի հար-
կաւորութեան կրնաք խոր-
հուրդ հարցունել.

} ՍՀմ. Voilà un livre que vous
pourrez consulter au
besoin.

Ինծի գիրք մը տուէք, որուն
ի հարկաւորութեան կա-
րենամ խորհուրդ հար-
ցունել.

} Ստր. Donnez-moi un livre que
je puisse consulter au
besoin.

Ինծի փոխ տուէք գիրքը որուն պէտք չունիք .

Ինծի փոխ տուէք գիրք մը որուն պէտք չունենաք .

Մի թողուք տեղ մը ուր հանգարտ էք , եւ ուստի աղէկ կը լսէք .

Ընտրեցէք տեղ մը ուր հանգարտ ըլլաք , եւ ուստի աղէկ լսէք .

{ ՍՀմ. Prêtez-moi le livre dont vous n'avez pas besoin.

{ Ստր. Prêtez-moi un livre dont vous n'avez pas besoin.

{ ՍՀմ. Ne quittez pas une place où vous êtes commodément et d'où vous entendez bien.

{ Ստր. Choisissez une place où vous soyez commodément et d'où vous entendiez bien.

240. Հրահանգ

Պէտք է որ համբերութիւն ունենաք , թէպէտ բաղձանք չունիք . քանզի պէտք է որ ես ալ սպասեմ մինչեւ որ ստակս ընդունիմ : Եթէ այսօր ընդունիմ , կը վճարեմ ինչ որ ձեզի պարտիմ : Մի կարծէք թէ մոռցած եմ , քանզի ամէն օր անոր վրայ կը խորհիմ : Կամ թերեւս կը կարծէք թէ ընդունեցայ . — Զեմ կարծեր թէ ընդունեցաք . բայց կը վախճամ թէ ձեր միւս պարտատէրներն ընդունած են . — Դուք կ'ուղէք աւելի ժամանակ ունենալ սորվելու համար . ձեր եղբայրներն ալ կ'ուղեն սորվելու պէտք չունենալ . — Աստուած տար որ ունենայիք ինչ որ կ'ըղձաք , եւ ես ունենայի ինչ որ կը բաղձամ . — Թէպէտ չունեցանք ինչ որ կ'ըղձայինք , գրեթէ միշտ գոհ եղանք . եւ պարոնայք Պ. գրեթէ միշտ տօգոհ եղան . թէպէտ ունեցան ինչով որ խելացի մարդ մը կրնայ գոհ ըլլալ . — Մի կարծէք , տիկին , որ ձեր հովհարն ունեցայ . — Ո՞վ կ'ըսէ թէ կը հաւատամ . — Քեռայրս կ'ուղէր չունենալ ինչ որ ունեցաւ . — Ինչո՞ւ համար , — Միշտ շատ պարտապան ունեցաւ եւ ընաւ ստակ : — Եւ բաղձամ որ ինծի հետ միշտ Գաղիերէն խօսիք ,

ևւ պէտք է որ ինծի հնազանդիք , եթէ սորմիկ կ'ուզէք , եւ չէք ուղեր ձեր ժամանակն յանօգուտս կորսնցնել : Կ'ուզէի որ աւելի փութաջան եւ աւելի ուշադիր ըլլայիք , երբ ձեզի կը խօսիմ : Եթէ ձեր բարեկամը չըլլայի , դուք ալ խմբաս չըլլայիք , ձեզի այսպէս չէի խօսեր : Պ. Ա. ի մի վստահիք , քանզի ձեզ կը շողոքորթէ : Կը կարծէք թէ շողոքորթ մը կրնայ բարեկամ ըլլալ . —Դուք դանի չէք ճանչնար այնպէս՝ ինչպէս ես , թէպէտեւ դանի ամէն օր կը տեսնէք . —Մի կարծէք թէ անոր գէմ բարկացած եմ , քանզի հայրը զիս վշտացուց . —Մհ , ահա կուգայ . դուք անձամբ կրնաք ըսել անոր ամէն բան :

244. Հրահանգ

Մեր թագաւորին վրայ ի՞նչ կը խորհիք . —Կ'ըսեմ թէ մեծ մարդ մըն է , բայց կ'աւելցնեմ թէ , թագաւորները որչափ եւ հզօր ըլլան , իրենց հպատակներուն ամենէն արուպիկն պէս կը մեռնին . —Բոյրերէս դո՛ւ եղա՛ք . —Նշայ . քանզի որչափ աղեղ ալ են , տակաւին շատ սիրուն են , եւ մեր գրացիներուն աղջիկները որչափ եւ դիտուն են , տակաւին երբեմն կը խաբուին . —Անոնց հայրը հարուստ չէ՞ . —Որչափ եւ հարուստ է , մէկ վայրկենի մէջ կրնայ ամէն բան կորսնցնել . —Ինչ որ ըլլայ թշնամին որուն չարութեանէն կը վախնաք , ձեր անամուլութեան վրայ պարտիք յենուլ . բայց օրէնքները կը դատաւարանս բոլոր յանցաւորները , ով որ ըլլան . —Ինչ որ ըլլան ձեր դիտաւորութիւնները , սպարաէիք տարբեր վարուիլ . —Ինչ վատտ որ բերէք , չարդարացներ ձեր դործը որ ինքնին պարտաւելի է . —Ինչ որ պատահի ձեզ աշխարհիս մէջ , աստուածային Նախախնամութեան գէմ երբէք մի քրթմնջէք . քանզի մարդ ինչ որ կրէ , ալ-

ժանի է . — Ինչ որ ընեմ , երբէք դո՛ւ չէք . — Ինչ որ
ըսէք , ձեր քայրերը պիտի պատժուին , եթէ արժա-
նի են եւ եթէ ուղղուելու չեն ջանար . — Ո՞վ է որ
խմ ոսկի ժամացոյցս առաւ . — Չեմ գիտեր : Մի կար-
ծէի թէ ես առի , կամ թէ օրիորդ Ս . առաւ ձեր ար-
ծաթէ քթախոտի տուիր . քանզի երկուքն ալ տեսայ
ձեր քրոջը ձեռքը , երբ գրաւական (gage touché) կը
խաղայինք . — Վաղիւ Տուլը երթալու համար պիտի
մեկնեմ . բայց տասնեւհինգ օրէն նորէն պիտի դամ ,
եւ այն ատեն պիտի դամ ձեզ տեսնել , ձեզ եւ ձեր
ընտանիքը . — Չեք քոյրն հիմա ո՛ւր է . — Բարիդ է ,
եւ եղբայրս Պէրլին է . — Կ'ըսուի թէ այս փոքրիկ
կիներ պիտի ամուսնանայ ձեր բարեկամին ֆ . զօրա-
պետին հետ . ճշմարիտ է . — Անոր վրայ խօսուելը չը
լսեցի . — Մեր մեծ բանակին վրայ ի՞նչ լուր կայ .
— Կ'ըսուի թէ Վէդէրի եւ Ռենուսի մէջտեղն է . — Ինչ
որ սուրհանդակն ինծի ըսաւ , շատ ճշմարտանման եւ
բեւեալով , անմիջապէս անուն դացի , քանի մը նա-
մակ գրեցի եւ Լոնտրայի համար ճամբայ ելայ :

22. ԴԱՍ. Quatre-vingt-unième Leçon.

Շատ քիչ , կարելի եղածին չափ քիչ .	Tant soit peu; quelque peu.
Կրնա՞ք չորհրդ ընել ինծի ըիչ մը հաց տալու .	Voulez-vous me faire le plaisir de me donner un morceau de pain ?
Շատ կ'ուզէք .	En voulez-vous beaucoup ?
Ոչ , կարելի եղածին չափ քիչ .	Non, tant soit peu.
Երեւցնել , ծախել .	Faire valoir.
Այս մարդն իւր տաղանդները եւ բեւցնել , ծախել չի գիտեր .	Cet homme ne sait pas faire valoir ses talents.
Այս մարդն իւր ստատն առելու .	Cet homme fait valoir son

- տուրի մէջ կը բանեցնէ .   argent dans le commerce.
- Ձեր ստակն ի՞նչպէս կը բանե-   Comment faites-vous valoir
ցնէք .   votre argent ?
- Չանի հասարակաց [Թուղթե-   Je le fais valoir dans les
րով կը բանեցնեմ .   fonds publics.
- Ինքզինք արժեցնել .   Se faire valoir.
- Մարդ մը այն կ'արժէ , ինչ որ   Un homme ne vaut que ce
ինքզինք կ'արժեցնէ .   qu'il se fait valoir.
- Այս մարդը չեմ սիրեր , քան-   Je n'aime pas cet homme,
զի ինքզինք չափէն աւելի   parce qu'il se fait trop
կ'արժեցնէ .   valoir.
- Բայց և այնպէս .   Ne laisser pas de.
- Այս մարդը քիչ մը ստահակ   Cet homme est tant soit peu
է , բայց և այնպէս իբր ա-   fripon, mais il ne laisse
զէկ մարդ կը համարուի .   pas de passer pour un
honnête homme.
- Այս մարդը թէպէտ առողջ   Quoique cet homme ne se
չէ , բայց և այնպէս շատ   porte pas bien, il ne lais-
կ'աշխատի .   se pas de travailler beau-
coup.
- Թէպէտ այս կինը գեղեցիկ   Quoique cette femme ne soit
չէ , բայց և այնպէս շատ   pas bien jolie, elle ne lais-
սիրուն է .   se pas d'être fort aimable.
- Թէպէտ այս մարդն ամենեւին   Quoique cet homme n'ait
քանքար չունի , բայց եւ   aucun talent, il ne laisse
այնպէս ինքզինք շատ կ'ար-   pas de se faire beaucoup
ժեցունէ .   valoir.
- Թէպէտեւ այս պանդոկապե-   Quoique la femme de cet
տին կինը քիչ մը թուի է ,   aubergiste soit tant soit
բայց և այնպէս անհամոյ   peu basanée, elle ne lais-
չէ .   se pas de faire valoir le
bouchon.
- Խիցը (Թափա , մանթար) .   Le bouchon.
- Ազէկ գինին ինքզինք կը յայտ-   A bon vin il ne faut point
նէ .   de bouchon (առակ .)
- Ձեր նամակն (ամսոյս) հին-   J'ai reçu votre lettre le
գին ընդունեցայ .   cinq.
- Վեցին .   Le six.

Վառնալ .	Retourner.
Վերբ, en haut.	Վարբ . En bas.
Երեւել զեր .	Jusqu'en haut.
Երեց եղբայրբ .	Le frère aîné.
Երեց քոյրբ .	La sœur aînée.
Երեցն է .	C'est l'aîné.
Երեւալ, երեւցած, երեւալով .	Paraître; paru; paraissant.
Կ'երեւամ, կ'երեւաս, Էլն .	Je parais, tu parais, il paraît.
Պահել, սնուցանել .	Entretenir.
Ապրուստս .	Mon entretien.
Ապրուստս ինձի տարին հար- իւր ֆրանք կ'արժէ .	Mon entretien me coûte six cents francs par an.
Բնկղմել, խոթել .	Enfoncer.
Խօսակցիլ մէկուն հետ .	S'entretenir avec quelqu'un.
Խօսակցութիւն .	Un entretien.
Խնայել .	Epargner.
Ձեր ստակը խնայեցէք .	Epargnez votre argent.
Յաղնել . Se laisser, être las, իդ . lasse. (ետեւէն եկած ա- ներկւոյթը de ույ) .	
Դործածել դործիք մը .	Manier un instrument.
Կրթնիլ բանի մը վրան, բանի մը .	S'appuyer sur, contre, de.
Վրաս կրթնացէք .	Appuyez-vous sur moi.
Պատին կրթնեցէք .	Appuyez-vous contre la mu- raille.
Իւր հօրը հեղինակութեանը (ազդեցութեանը) կ'ապա- ւինի .	Il s'appuie de l'autorité, du crédit de son père.
Գլխի մտնել (նշան առնել) .	Coucher en joue.
Կարճ .	Court.
Յանկարծ կենալ (խօսելու ա- տեն) .	S'arrêter tout court.
Աւարկութիւնը սիրուն է .	La vertu est aimable.
Մտլութիւնն ատելի է .	Le vice est haïssable.

ԳԻՏ. Ա. Գաղիերէնի մէջ երբ անուն մը ընդհանուր

մտքով առնուած է , այսինքն՝ երբ ամէն նշանակու-
թիւնն ունի , որոշեալ յօդ (le, la, les) կ'առնու :

Մարդիկ (ամէն մարդ) մահ- Les hommes sont mortels.
կանացու են .

Ոսկին (ամէն ոսկի) մեծագին է . L'or est précieux.

Յօրենք էր ծախուի քոռը մէկ Le blé se vend un écu le
սկուտ . boisseau.

Եղան միսը կ'արժէ լիպրան 11 Le bœuf coûte onze sous la
սու . livre.

Մոլութենէ սոսկալ և առա- L'horreur du vice et l'a-
քինութիւնը սիրել իմաստ- mour de la vertu sont les
նոյն հեշտութիւնն է . délices du sage.

Անգղիա գեղեցիկ երկիր մըն է . L'Angleterre est un beau
pays.

ԳԻՏ. Բ. Թաղաւորութեանց , երկիրներու եւ գա-
ւառներու անունները որոշեալ յօդ կ'առնուին , եթէ ի-
րենցմէ առաջ en կամ de չկայ :

Գաղիայէ դառնալու ատեն J'irai en Allemagne à mon
Գերմանիա պիտի երթամ . retour de France.

Իտալիա Եւրպիոյ պարտէզն է . L'Italie est le jardin de
l'Europe.

Շուշը (ամէն շուշ) մարդուն Le chien est l'ami et le com-
(մարդ արարածին) բարեկա- pagnon de l'homme
մը եւ ընկերն է .

ԳԻՏ. Գ. Թէ որոշեալ յօդը եւ թէ մասնական յօդը
(du, de la, des) ամէն անուան վրայ կը կրկնուի , եւ
անուան հետ սեռիւ եւ թուով կը համաձայնի :

Թեսալիա յառաջ կը բերէ գի- Thessalie produit du vin,
նի , նարինջ , կիտրոն , ձի- des oranges, des citrons,
թապառուղ և ամենայն տե- des olives et toutes sortes
սակ միրգ . de fruits.

Հացը , միսը , խնձորները և Il a mangé le pain, la vian-
կարկանդակները կերաւ . գի- de, les pommes et les
ննն , գարկուրը և մրգոյը gateaux; il a bu le vin,
խմեց . la bière et le cidre.

242. Հրահանգ

Գալ տարի ո՞ւր պիտի երթաք . — Անդդիա պիտի երթամ , քանզի գեղեցիկ թաղաւորութիւն մըն է , ուր միտք ունիմ ամառն անցունել՝ Գաղիայէ դառնալուս . — Չմնն ո՞ւր պիտի երթաք . — Խաւիւս պիտի երթամ եւ անկէ արեւմտեան Հնդկաստան . Ըսոյց ասկէ առաջ , պէտք է որ Հոլանտա երթամ բարեկամներէս հրաժեշտ առնելու . — Այս ժողովուրդներն ի՞նչ երկիրներ կը բնակին . — Եւրոպիոյ հարաւային գին կը բնակին . անոնց երկիրն Խաւիւս , Սպանիա եւ Բորգոնիա կը կոչուի , իրենք ալ՝ Խաւիւցի , Սպանիացի եւ Բորթոնիէզ . Ըսոյց Բուս , Սուէտ եւ Պոլոնիացի կոչուած ժողովուրդները կը բնակին Եւրոպիոյ հիւսիսային կողմը , եւ անոնց երկիրներուն անուններն են Բուսիա , Սուետիա եւ Պոլոնիա . — Գաղիա Խաւիւսայէ բաժնուած է Ալպեան լեռներով , եւ Սպանիայէ՝ Պիւռնեսան լեռներով . — Թէպէտ գինի գործածել արգելուած է Մահմետականաց , անոնցմէ ոմանք խմել զանց չեն ըներ . — Ձեր եղբայրն այս առտու բան մը կերաւ . — Շատ կերաւ թէպէտ ըսաւ թէ ակործակ չունի , բոլոր միտը , բոլոր հացը եւ բոլոր բանջարեղէնն ուտելու , եւ բոլոր գինին եւ բոլոր դարեջուրը եւ բոլոր մրգուղը խմելու զանց չըրաւ . — Հաւելիթն հիմա սո՞ւղ է . — Հարիւրը վեց ֆրանքի կը ծախուի . — Խաղողը կը սիրէ՞ք . — Ոչ միայն խաղողը կը սիրեմ , այլ եւ սալորը , նուշը , ընկոյզը եւ ամէն տեսակ պտուղներ . — Թէպէտ համեստութիւնը , անկեղծութիւնը եւ քաղցրութիւնը պատուական յատկութիւններ են , սակայն կան տիկնայք որ ոչ համեստ են , ոչ անկեղծ եւ ոչ քաղցրաբարոյ . — Մահուան երկիւղը եւ կենաց սէրը մար-

դուս ընական ըլլալով, պէտք էր մոլութենէ փախ-
չիլ եւ առաքինութիւնը սիրել :

2Բ. ԴԱՍ. Quatre-vingt-deuxième Leçon.

- Տեղի, պատճառ տալ. Donner lieu, sujet (ետեւէն
աներեւոյթը de ով).
- Դանդառեալու տեղի մի տար
անոր . Ne lui donnez pas lieu de
se plaindre.
- Որովհետեւ կը դանդառի, պատ-
ճառ տրուած է անոր . Puisqu'il se plaint, on lui
en a donné sujet.
- Մէկը վկայ կոչել, կամ անոր
խօսքին, որոշմանը յանձնել . S'en rapporter à quelqu'un.
- Հանել, հաւանել . S'en rapporter.
- Վերաբերել բանի մը . Se rapporter à quelque
chose, s'y référer.
- Ձեր խօսքին, ձեզի կը դիմեմ . Je m'en rapporte à vous.
- Գուք վկայ եղիք .
- Աղէկ առեւտուր մը . Un bon marché.
- Բանով մը գոհ ըլլալ, անկէ
անդին չերթալ . S'en tenir à.
- Ձեր ինծի բրած առջարկու-
թեան կը կենամ, անկէ ան-
դին չեմ անցնիլ . Je m'en tiens a l'offre que
vous m'avez faite.
- ԴԻՏ. Ա. Երբ doubt բայը բացասականով է, ետե-
տեւէն եկած բայը որ անկէ կախում ունի՝ ne ով ստո-
բացասական կը դրուի :
- Ձեմ տարակուսիմ (տարակոյս
չունիմ) որ իմ բարեկամս
էք . Je ne doute pas que vous ne
soyez mon ami.
- Տարակոյս չունիմ որ (անտա-
րակոյս) պիտի ընէ . Je ne doute pas qu'il ne le
fasse.
- Երել, ենթակայ ըլլալ . Essayer.
- Քերդին բոլոր կրակին ենթա-
կայ եղան . Ils essayèrent tout le feu de
la place.

Ի՛կ հաւն բերնէն ըսն առնել .	Tirer les vers du nez à quel- qu'un.
Անոր հարցումներ քրի, և այս միջոցաւ անոր բոլոր գործե- րուն տեղեկացայ .	Je l'ai questionné, et par ce moyen je me suis mis au fait de toutes ses affaires.
Յանձն առնուլ, հանել .	En passer par.
Պիտի ստիպուելք անոր բոլոր ուղածն յանձն առնուլ .	Vous serez obligé d'en pas- ser par tout ce qu'il vou- dra.
Թանձր .	Epais, Ժք. épaisse.
Թանձր անց մը .	Un nuage épais.
Թանձր մորուք մը .	Une barbe épaisse.
Աղղրնաւորութիւն .	Un éclat.
Գործի մը սկզբնաւորութիւնք (պատճեկալը) արդեւուլ .	Empêcher l'éclat d'une af- faire.
Քրքիջ, բարձրաձայն (գահ գահ) ճիծաղ .	Une éclat de rire, une risée.
Պայծառութիւնք, աղմուկք .	L'éclat.
Աղմուկ, շշուկ ընել .	Faire de l'éclat, du bruit.
Լուսաւորել, լոյս բռնել .	Eclairer.
Թողուլ զինք որ ծեծեն, զար- նեն .	Se laisser battre, frapper.
Իյնալ .	Se laisser tomber.
Թողուլ զինք որ նախատեն .	Se laisser insulter.
Թողուլ զինք մեռնիլ .	Se laisser mourir.
Ճամբայ տալ .	Renvoyer.
Գաղել, հաշակել .	Venter.
Պարծել .	Se vanter de.
Գացէք .	Allez-y.
Երթանք .	Allons-y.
Գնա .	Va. Vas-y. (Տես Դաս Է.)
Գնա, կորիք .	Va-t-en.
Թող երթայ .	Qu'il y aille.
Թող երթան .	Qu'ils y aillent.
Գացէք .	Allez-vous-en.
Երթանք .	Allons-nous-en.
Թող երթայ .	Qu'il s'en aille.
Տուէք ինձի .	Donnez-moi.

Ձայն ինձի տուէք .

Ձայն անոր տուէք .

Անկէ անոր տուէք .

Թող զայն ինձ տայ .

Ձեզի վճարել տուէք .

Մեկնիք .

Նախաճաշէք .

Կէս օրին հոս թող ըլլայ .

Թող ինձի գրկէ զայն .

Թող հաւատայ .

Լմեցուցէք .

Թող լմեցունէ .

Թող առնէ զայն .

Թող բռնէ զայն .

Donnez-le-moi.

Donnez-le-lui.

Donnez-lui-en.

Qu'il me le donne.

Faites-vous payer.

Partons.

Déjeûnons.

Qu'il soit ici à midi.

Qu'il me l'envoie.

Qu'il le croie.

Finissez.

Qu'il finisse.

Qu'il le prenne.

Qu'elle le dise.

Տարմահաւ, տարմաձուկ .

Անշուշտ .

Ինկը, այդքէնածինը .

Անյաղթելի դժուարութիւնք .

Եթէ հիմա ձեզի հարցումներ տայի այն հարցմանց պէս զբոնը երբեմն մեր առաջին դասերուն մէջ կ'ընէի, ի՞նչ պիտի պատասխանէիք .

Le sansonnet.

En tout cas.

L'indigène.

La difficulté insurmontable.

Si je vous posais des questions comme celles que je vous adressais quelquefois dans nos premières leçons, que répondriez-vous ?

Ի սկզբան այն հարցումները քիչ մը ծաղրելի գտանք, բայց ձեր մեթոտին վրայ կատարեալ վստահութեամբ անոնց պատասխան տուինք որչափ որ մեզի կը թողուր մեր այն ասան ունեցած բառերու և սկզբունքներու պաշարը .

Nous avons d'abord trouvé ces questions tant soit peu ridicules; mais pleins de confiance en votre méthode, nous y avons répondu aussi bien que nous le permettait la petite provision de mots et de principes que nous avions alors.

Շատ չանցաւ հասկցանք որ հարցումները դիտմամբ էին մեզի, յեղյեղելու համար սկզբունքները (կանոնները) և մեզ կրթելու համար խօսելու հարցառաջանեաց

Nous n'avons pas tardé à nous apercevoir que ces questions étaient calculées pour nous inculquer les principes et nous exercer à parler au moyen des

միջոցաւ զոր ստիպուած է- ինք ընել .	réponses contradictoires que nous étions forcés d'y faire.
Հիմա գիտեմք (կրնանք) գրե- թէ գիւրութեամբ Գաղին- քէն խօսակցել .	Maintenant nous savons nous entretenir en français presque avec facilité.
Այս խօսքը մեզի տրամադան- օրէն ուղիղ չերեւար .	Cette phrase ne nous paraît pas logiquement correcte.
Ապերախտ էինք , եթէ այսպի- սի գեղեցիկ պատահութիւն մը փախցնէինք առանց յայտ- նելու ձեզ մեր ամենէն եռան- դուն շնորհակալութիւնը .	Nous serions ingrats, si nous laissions échapper une si belle occasion, sans vous témoigner la reconnaissance la plus vive.

243. Հրահանգ

Տաշտ մը սուրճ խմել կ'ուզէ՞ք . — Շնորհակալ եմ ,
սուրճ չեմ սիրեր . — Այն ատեն դաւաթ մը գինի խը-
մեցէ՞ք . — Նոր խմեցի . — Պատյա մը ընկու երթանք .
— Շատ աղէկ . բայց ո՞ր երթանք . — Ինծի հետ հօ-
րաքնոս պարտէ՞ղն եկէ՞ք . հոն դուարճալի ընկերու-
թիւն մը պիտի գտնենք . — Այնպէս է , բայց դիտ-
նալու եմ թէ այն դուարճալի ընկերութիւնը զիս կ'ու-
զէ՞ . — Դուք ամէն տեղ կ'ընդունուիք . — Ի՞նչ ու-
նիք , բարեկամ : Այս գինին ի՞նչպէս կը դաժնէք .
— Աքանչիլի կը դաժնեմ . բայց բաւական խմեցի .
— Մէյ մ'ալ խմեցէ՞ք . — Ոչ , չտիէն աւելի գինին ա-
ռողջարար չէ . իմ խաւովուսածքս գիտեմ . — Մ'իյնաք .
— Ի՞նչ ունիք . — Զեմ գիտեր , բայց զլուխս կը դա-
նայ . կարծեմ թէ պիտի թաղանամ . — Ես ալ այնպէս
կը կարծեմ . քանզի գրեթէ մեռելի գոցն ունիք . — Ո՞ր
երկրէն էք . — Գերմանացի եմ . — Գաղիերէն այնպէս
աղէկ կը խօսիք որ ձեզ ի ծնէ Գաղիացի կարծեցի .
— Ատտալ կ'ընէք . — Ներեցէ՞ք , ես ամենեւին կա-
տակ չեմ ընել (չեմ ծաղրել) . — Ո՞րչափ ատեն է որ
Գաղիա էք . — Բանի մը օր է , — Ստուգի՛ւ . — Թե-

բեւս կը տարակուսիք, վասն զի Գաղիերէն կը խօսիմ. Գաղիա գալէս առաջ գիտէի. — Այսպէս աղէկ ի՞նչպէս սորվեցաք. — Խոհեմ տարմածուկի պէս բրի:

Ըսէք ինծի, ինչո՞ւ համար դժտեսու էք ձեր կնոջը հետ, եւ ինչո՞ւ համար անօգուտ արուեստներով կը զբաղիք: Պաշտօն մը ձեռք բերելու այնչափ դժուարութիւն կայ. դուք այնպէս աղէկ պաշտօն մը ունիք, եւ զանցառութիւն կ'ընէք: Ապագան չէ՞ք մըտածեր. — Հիմա թող որ ես խօսիմ: Ձեր բոլոր բոսածները բանաւոր կ'երեւան. բայց յանցանքն իմա չէ, եթէ համբաւս կորուսի. յանցանքը կնոջն է. իմ ամենէն գեղեցիկ հանդերձներս, մատնիներս եւ ոտկի ժամացոյցս ծախեց: Պարտքով բռնաւորեալ եմ, եւ չեմ գիտեր թէ ի՞նչ ընեմ. — Ձեր կինն արդարացեալ չեմ ուզեր. բայց գիտեմ որ դուք ալ ձեր կորստեանը նպաստեցիք: Կանայք ընդհանրապէս բարի են, եթէ բարի թողուին:

244. Հրահանգ

Խ Օ Ս Ա Կ Յ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ուսուցիչը. եթէ ձեզի հիմա հարցումներ ընէի, ինչպէս կ'ընէի երբեմն իմ առջի հրահանգներու մէջ, զոր օրինակ՝ Նդբօրս ունեցած բեզայրն ունի՞ք. Անօրի եմ. Նդբայրս պարտեղին ծառն ունի՞, եղն, ի՞նչ սլափ ըսէիք:

Աշակերտք. Ստիպեալ ենք խոստովանել որ ի սկզբնայն այս հարցումները քիչ մը ծաղրական դտանք. բայց ձեր ուսուցանելու կերպին վրայ չի վստահութեամբ պատասխանեցինք անոնց, որչափ մեղի թող կու տար բառերու եւ կանոններու փոքր պաշարը զոր այն ատեն ունէինք: Արդարեւ չառ չանցաւ տեսանք որ այն հարցումները դիտամբ շինուած (հաշուուած,

calculer) էին մեղի կանոններն յեղյեղելու. եւ կրթն-
լու համար մեղ ի խօսակցութիւն՝ պատասխաններ տա-
լով զոր ստիպուած էինք ընել : Բայց հիմա որ դրե-
թէ կրնանք խօսակցութիւն ընել ձեր մեղի սորվե-
ցուցած գեղեցիկ լեզուով ձեզի պիտի պատասխա-
նենք . Անկարելի է որ ունենանք նոյն բեղոյրը զոր
ձեր եղբայրն ունի . քանզի երկու անձինք չեն կրը-
նար միեւնոյն բանն ունենալ : Երկրորդ հարցման պի-
տի պատասխանէինք թէ Անկարելի է որ մենք գիտ-
նանք թէ դուք անօթի՞ էք թէ ոչ : Վերջնոյն դալով,
պիտի ըսէինք թէ Պարտէզի մը մէջ ծառ մը միայն
չըլլար . ուստի երբ մեղի կը հարցնէք թէ Պարտէզին
ծառն ունի՞, խօսքը մեղի տրամաբանօրէն ուղիղ չե-
րեւար : Ազաքէն ապերախտ պիտի ըլլայինք, եթէ
այսպիսի գեղեցիկ առիթ մը ժախցունէինք առանց
յայտնելու ձեզ մեր եռանդուն շնորհակալութիւնը ձեր
կրած աշխատութեանց համար : Այս խմատուն մի-
ջոյներով յաջողեցանք յեղյեղուլ մեղ դրեթէ անզգա-
լապէս լեզուին կանոնները եւ մեղ կրթել խօսակցու-
թեան : Եթէ ուրիշ կերպով սորվեցուի այս լեզուն օ-
տարականաց, եւ երկրին մէջ ծնած մարդոց իսկ,
դրեթէ տնայադիւրի դժուարութիւններ կը ծագին :

29. ԴԱՍ. Quatre-vingt-troisième Leçon.

Պատարդ մը պակաս է .

Կէսը պակաս է .

Որչափ պակաս է .

Այլ եւս շատ պակաս չէ .

Քիչ բան պակաս է .

Մաս մը պակաս է որ ձեզի

չափ մեծ ըլլամ .

Il s'en faut d'un quart.

Il s'en faut de la moitié.

Combien s'en faut-il ?

Il ne s'en faut plus guère.

Il s'en faut de peu de chose.

Il s'en faut d'un pouce que
je sois aussi grand que
vous.

Շատ բան պակաս էր որ ձեռքի . Il s'en fallait de beaucoup
չափ հարուստ ըլլայի . que je fusse aussi riche
que vous.

Կէսը . La moitié.

Երրորդ մասը . Le tiers.

Քառորդը . Le quart.

Կը կարծէք թէ բոլորն ինձի . Vous croyez m'avoir tout
առիք, բայց շատ բան պա- rendu; il s'en faut de
կաս է . beaucoup.

ԴԻՏ. Ա. Il s'en faut իւր ետեւէն de կ'ուղէ, երբ
ետեւէն եկած բառը քանակութիւն կը ցուցնէ . բայց
երբ երկու բանի մէջ եղած տարբերութիւնը կը ցուց-
ուի, ծեղանց կ'առնուի :

Կրտսերն երկուսն չափ իմաս- Le cadet n'est pas si sage
տուն չէ, շատ պակաս է . que l'ainé, il s'en faut
beaucoup.

ԴԻՏ. Բ. Երբ il s'en faut հարցական, կամ բացա-
սական (guère, rien ելն . բաներով) խօսքի մը մէջ է,
ետեւէն եկած նախադրութիւնը ne կ'ուղէ :

Գրեթէ բան մը չի պակսեր, Il ne s'en faut presque rien
որ եղբորը չափ մեծ չըլլայ . qu'il ne soit aussi grand
que son frère.
այսինքն՝ Գրեթէ եղբորը չափ
մեծ է .

Երբեքս գրեթէ անկէ աւելի . Il s'en faut peu qu'il n'aille
շուտ կ'երթայ . quelquefois plus vite que
lui.

Ափեղջփեղ . A tort et à travers.

Խենթի պէս փեղջփեղ կը խօսի . Il parle à tort et à travers
comme un fou.

Իրօք կռուի սկսել . Venir à des voies de fait.

Իրողութիւն մը . Un fait.

Իրողութիւն մըն է . C'est un fait.

Կամ . On, ou bien.

Երաշտել . Se moquer de.

Մէկը սուտ հանել .	Démentir quelqu'un.
Եթէ այսպէս ըսէր, սուտ կը հանէի .	S'il disait cela, je le démentirais.
Գործքերը խօսքերը սուտ կը հանեն .	Ses actions démentent ses paroles.
Ճանկաւոր .	Egratigner.
Սղաթիլ բանով մը .	En être quitte pour . . .
Ետեւին բարձրութենէն ինկայ, բայց շատ չվնասուեցայ .	Je suis tombé du haut de l'arbre, mais je ne me suis pas fait beaucoup de mal.
Ճանկաւորածով մը ազատեցայ .	J'en ai été quitte pour une égratignure.
Գողը բռնուեցաւ, բայց քանի մը ամիս բանտարկութեամբ պիտի ազատի .	Le voleur a été pris, mais il en sera quitte pour quelques mois de prison.
Շատ . . . ով .	A force de.
Շատ աշխատելով .	A force de travailler.
Շատ լալով .	A force de pleurer.
Շատ լալով, ձեր աչուքները պիտի կորսնցնէք .	A force de pleurer, vous perdrez les yeux.
Շատ ազակելով անկէ այս շքեոր ճքն ընդունեցայ .	J'obtins de lui cette faveur à force de prier.
Բաց ասկէ, առանց ասոր .	A cela près.
Առանց այս թերութեան, աղէկ աղայ մըն է .	A ce défaut près, c'est un bon garçon (bon enfant).
(Իրարու հետ) մրցելով .	A l'envie (l'un de l'autre).
Այս մարդիկը կ'աշխատին (իրարու հետ) մրցելով .	Ces hommes travaillent à l'envie (l'un de l'autre).
Մաքուր .	Propre.
Մաքուր ձոր .	Du linge propre կամ blanc.
Այնչափ աւելի . . . որչափ .	D'autant plus . . . que.
Այնչափ նուազ . . . որչափ .	D'autant moins . . . que.
Ինչ շատ երախտիք տեսած ըլլալուն համար մանաւանդ տգիտ էի անոր վարմունքէն .	Je suis d'autant plus mécontent de sa conduite, qu'il m'a beaucoup d'obligations.

Ինձի բարեկամ՝ Բլլալու պար- տական Բլլալուն համար մա- նուանդ գոհ չեմ անոր վար- մունքին .	Je suis d'autant moins sa- tisfait de sa conduite, que j'avais plus de droits à son amitié.
Կ'ուզէի .	Je voudrais que.
Կ'ուզէի որ այս տունն իմն Բլ- լալ .	Je voudrais que cette maison fût à moi.
Խորհել, մտաք բանի վրայ Բլլալ .	Rêver (ետեւէն աներեւոյթը de ու) .
Երկայն տանն այս գործին վը- րայ խորհեցայ .	J'ai rêvé longtemps à cette affaire.

ԴԻՏ. Գ. Rêver de կը նշանակէ երազ տեսնել .

Երազես մէջ գրացիս տեսայ .	J'ai rêvé de mon voisin.
Մերկ, բաց Բլլալ .	Etre nu, Իդ. nue.
Գլուխը բաց Բլլալ .	Avoir la tête nue.
Ոտքը բոկ Բլլալ .	Avoir les pieds nus.

ԴԻՏ. Դ. Երբ ու ածականը գոյականէ մը առաջ է ,
անդիմութիւն կը մնայ , եւ երկուքին մէջտեղ գիծ կը
դրուի .

Բոկոտն Բլլալ .	Etre nu-pieds.
Գլխերաց Բլլալ .	Etre nu-tête.
Առանց համետի ձի հեծնել .	Aller à poil.
Քիչ մնալ .	Manquer, faillir, penser.

ԴԻՏ. Ե. Manquer էն ետքը եկած աներեւոյթը à եւ
de կրնայ ունենալ . manquer աներեւոյթը à ու կը նը-
շանակէ պարտականութեան պակասութիւն . Իւր պար-
տականութիւնները չկատարողը յարգ չունի . On n'es-
time pas celui qui manque à remplir ses devoirs. Իսկ
manquer աներեւոյթը de ու կը նշանակէ մոռնալ . Ne
manquez pas d'y aller. Երթալու մի մոռնալ .

Penser եւ faillir սովորաբար առանց նախադրու-
թեան են .

Քիչ մնաց որ ստակս քիտի	J'ai manqué de perdre mon
------------------------	---------------------------

կորսնցնելի .

argent. J'ai pensé perdre mon argent.

Քիչ մնաց կեանքս պիտի կորսնցնելի .

Je pensais perdre la vie.

Քիչ մնաց որ մեր մատուքները պիտի կտրէինք .

Nous avons manqué de nous couper les doigts.

Քիչ մնաց որ պիտի իջնար .

Il a manqué de tomber.

Քիչ մնաց որ բանն անոր ըսածին պէս պիտի ըլլար .

La chose a failli arriver comme il l'avait dit.

ԴիՏ. Զ. Faillir որ être bien près *կամ* sur le point de . . . կը նշանակէ , երբեմն de ու կը դորժածուի , ըսողը à ու շատ քիչ :

Քիչ մնաց պիտի իյնայի .

J'ai failli tomber, *կամ* de tomber.

{ Il a manqué d'être tué, *կամ* de perdre la vie.

Քիչ մնաց որ պիտի սպաննուէր .

{ Il a pensé être tué, *կամ* Il a failli perdre la vie.

{ Peu s'en est fallu qu'il n'eût été tué. *կամ* qu'il n'eût perdu la vie.

Քիչ մնաց որ պիտի մեռնէր .

Il a pensé mourir, *կամ* Il a failli mourir.

Զեր ետեւէն .

A vos trousses.

Թշնամին մեր ետեւէն ինկած է .

L'ennemi est à nos trousses, *կամ* nous poursuit de près. Tomber.

Զարնել (կայծակ) .

La foudre est tombée.

Պայծակը զարկաւ .

Mon frère étant en pleine

Եղբայրս ծովին վրայ եղած ատենը մեր փութորիկ մը պատահեցաւ . նաւին կայծակ մը զարկաւ և բռնկեցաւ , և ըստը նաւատարիները ծովը նետուեցան որ լողալով ազատին .

mer, il survint une grande tempête; la foudre tomba sur le vaisseau, qu'elle mit en feu, et tout l'équipage se jeta dans la mer pour se sauver à la nage.

Ահա բռնուեցաւ , տնանելով

Il fut saisi de frayeur, vo-

որ կրակն ամէն դէ կը ճա- բակէր .	yant que le feu gagnait de tous les côtés.
Գէր գիտեր թէ ինչ ընէ .	Il ne savait quel parti pren- dre.
Ալ չվարանցաւ .	Il ne balançait plus.
Պէտ անկէ լուր մը չառի .	Je n'ai pas encore eu de ses nouvelles.
Հրեշտակ մը .	Un ange.
Ճարտար գործուած մը .	Un chef-d'œuvre. յ.ք. des chefs-d'œuvre.
Միածանը .	L'arc-en-ciel. յ.ք. des arcs-en-ciel.

ԳԻՏ. Է. Բարդ անուններուն երկուքն ալ յոքնակիի նշանը կ'առնուն , երբ երկուքն ալ գոյական են , կամ մէկը գոյական եւ միւսն ածական է : Եթէ մէկը կամ երկուքն ալ անփոփոխ բառ են , զոր օրինակ բայ , նախադրութիւն , մակբայ , յոքնակիի նշան չեն առնուր : Երբ երկուքն մէկը նախադրութեամբ է , նախադրութիւն ունեցողը յոքնակիի նշան չառնուր , ինչպէս են վերի երկու բարդ բառերը :

Գիշերաշուարճ (ծաղիկ) .	Շոյա (չէվիք) . Svelte.
Des belles de nuit.	Յարգանքը . Le respect.
Գեւոր . Sa physionomie.	Զարմանքը . L'admiration.
Հասակը (պղ) . Sa taille.	Վայելչութիւնը . Les graces.
Բացատրութիւնը . L'expres- sion.	Զարմանալի . A ravir.
Տեղը . L'aspect.	Գրաւել . Engageant.
Գոհութիւն . Le contentement.	Գերազանց . Supérieurement
Տեղը յարգանք եւ զարմանք կ'աղդէ .	Son aspect inspire du res- pect et de l'admiration.

243. Հրահանգ

Ինծի հետ ճաշել կ'ուզէ՞ք . — Շնորհակալ եմ . — Բաւրեկամներէս մէկը ղիա ճաշելու հրաւիրեց . իմ սիրելի կերակուրս պատրաստել տուաւ . — Ի՞նչ կ'հրակուր

է . — Կաթնեղէն է . — Ես , կաթնեղէնը չեմ սիրեր .
աղէկ կտոր մը եղան մսի կամ խորովեալ հորթու մսի
պէս չկայ . — Ձեր կրտսեր եղբայրն ի՞նչ եղաւ . — Ա-
մերիկա երթալու ատենը նաւաւնկութիւն ըրաւ .
— Պատմեցէք ինձի ատիկա . — Շատ յօժարութեամբ :
Երբ ծովուն մէջտեղն էին , մեծ փոթորիկ մը վրայ
հասաւ : Նախն փայ կայծակ ինկաւ եւ բռնկեցաւ :
Նաւասարները ծովը նետուեցան՝ լողալով աշատելու
համար : Եղբայրս չէր գիտեր թէ ինչ ընէ , լողալ եր-
բէք սոսկած չըլլալով : Ի դուր կը խորհէր , միջոց մը
չէր գտներ կեանքը փրկելու . Ահիւ բռնուեցաւ տնո-
նելով որ կրակն ամէն զի կը ճարակէր : Չվարանեցաւ ,
ինքզինք ծովը նետեց . — Աղէկ , ի՞նչ եղաւ . — Ձեմ
ղիտեր , զեռ անիէ լուր առած չըլլալով . — Բայց ձե-
ղի մօլ ըսաւ այս ամէնը . — Եղբորորդիս որ ներկայ
էր եւ աջատեցաւ . — Ձեր եղբորորդին հարցունեմ ,
հիմա մօր է . — Իտալիա է . — Երկայն ատե՞ն է որ
անիէ լուր առած չէք . — Այսօր նամակ մը առի ան-
կէ . — Ի՞նչ կը գրէ . — Եր գրէ թէ օրիորդ մը կ'առ-
նու որ անոր հարիւր հազար սկուտ կը բերէ . — Գե-
ղեցի՞կ է . — Հրեշտակի պէս գեղեցիկ . բնութեան ա-
մանաճարտար գործն է : Դէմքը քաղցր է եւ լի բա-
ցատրութեամբ . աչուրներն ամենագեղեցիկ են , եւ
բերանը չքնաղ : Ոչ չափազանց մեծ է , եւ ոչ չափա-
զանց փոքր . հասակը շոյտ է . բոլոր գործողութիւն-
ները (շարժումները) լի են շնորհօք եւ եղանակները
հաճոյական : Տեսքը յարգանք եւ դարմանք կ'ազդէ :
Նաեւ շատ խելք ունի . այլեւայլ լեզուներ կը խօսի .
շատ գերազանց կերպով կը կաքաւէ եւ դարմանալի
կերպով կ'երգէ : Եղբայրս անոր վրայ թերութիւն մը
միայն կը գտնէ . — Ի՞նչ է այս թերութիւնը . — Ինք-
նահաւանութիւն ունի . — Աշխարհիս վրայ կատար-
եալ բան չկայ . — Ի՞նչ երջանիկ էք . հարուստ էք ,

աղէկ կ'ին մը ունիք, սիրուն զաւկներ, զեղեցիկ տուն մը եւ ամէն բան որ կը բաղձաք. — Այ ամէն բան, բարեկամս. — Այ ի՞նչ բանի կը բաղձաք. — Գոհութիւն. քանզի զիտէք որ նա միայն երջանիկ է որ գոհ է :

27. ԴԱՍ. Quatre-vingt-quatrième Leçon.

Շտկել, պարզել.

Մտղերը շտկել.

Դժուարութիւններ պարզել.

Այս խօսքին միայն չկըցայ
պարզել.

Կռիւ, վեճ մը.

Մեկուն հետ կռիւ մը ունենալ.

Զգուշանալ.

Ասիկա ընելու շատ պիտի
զգուշանամ.

Այս մարդուն ստակ փոխ
տալու զգուշացէք.

Կը զգուշանայ պատասխան
տալ հարցման զոր տնոր
բրի.

Démêler.

Démêler les cheveux.

Démêler des difficultés.

Je n'ai pas pu démêler le
sens de cette phrase.

Un démêlé, un différend.

Avoir un démêlé, կամ un
différend avec quelqu'un.

Se garder de.

Je me garderai bien de le
faire.

Gardez-vous bien de prêter
de l'argent à cet homme.

Il se garde bien de répon-
dre à la question que je
lui ai faite.

ԴԻՏ. Ա. Se garder *էն* կամքը que ով ստորագրասական
այ կը դրուի. Gardez-vous qu'on ne vous surprenne.
Նայեցէք որ չբռնուիք :

Հարցում մը ընել.

Եթէ տեսիկա ընելու մտաբերէք
(յանդգնիք), նեղ կը պատ-
ժեմ.

Faire une question.

Si vous vous avisez de le
faire, je vous punirai.

Վայելել, բլլալ (զգեստ մը). Soir; séant (Այս բայը էր-
բարդ գէշ միայն կը գործածուի).

Ասիկա ինձի կը վայլէ՞.	Cela me sied-il ?
Ասիկա ձեզի չի վայլեր .	Cela ne vous sied pas.
Ասիկա ընել ձեզի չի վայլեր .	Il ne vous sied pas de faire cela.
Ասիկա (հանդերձ մը) ձեզի զարմանալի կերպով կը վայլէ .	Cela vous sied à merveille.
Անոր գլխաւորը գլխուն աղէկ չէր .	Sa coiffure lui seyait fort mal.
Ձեզի կը վայլէ զիս այսպէս յանդիմանել .	Il vous sied bien, de me le reprocher (հեգեորէն) .
Հետեւիլ .	S'ensuivre.
Կը հետեւի .	Il s'ensuit.
Ասկէ կը հետեւի որ ասիկա ընելու չէիր .	Il s'ensuit que vous ne devriez pas faire cela.
Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ այսպէս ուշ եկաք .	Comment se fait-il que vous soyez venu si tard ?
Չեմ գիտեր ինչպէս կ'ըլլայ ասիկա .	Je ne sais (pas) comment cela se fait.
Ի՞նչպէս եղաւ որ իւր հրացան նը չունէր .	Comment se faisait-il qu'il n'eût (n'avait) pas son fusil ?
Չեմ գիտեր թէ ասիկա ինչ- պէս եղաւ .	Je ne sais (pas) comment cela s'est fait.
Երո՞մ պահել .	Jeûner.
Երո՞մ բլաւ .	Etre à jeûn.
Մէկուն ըսն մը իմացնել .	Avertir quelqu'un de quelque chose.
Այս մարդուն իմացուցէք իւր հօրը դառնալը .	Avertissez cet homme du retour de son père.
Լուսաւորել , յայտնի ընել .	Eclaircir.
Օրը կը բացուի .	Le temps s'éclaircit.
Կաղաւթել , սո՞ժ տալ .	Rafrachir.
Քիչ մը ուժ տուէք ու եկէք .	Rafrachissez-vous, et revenez tout de suite.
Ճերմկանել , լուսալ .	Blanchir.
Սեւցնել .	Noircir.
Դեղնիլ .	Pâlis.
Ներանալ .	Vieillir (avoir l'air d'être âgé) .

Մանկանալ .	կը խոնարհի) .
Կարմիրի .	Rajeûnir.
Չուարթացնել .	Rougir.
Չուարթանալ .	Egayer.
Մէկը ծաղրել .	S'égayer.
Չիս էք ծաղրէ .	S'égayer sur quelqu'un.
	Il s'égaie sur moi, կամ sur
	mon compte, կամ à mes
	dépens.
Կեղծել, կեղծած, կեղծելով .	Feindre; feint; feignant.
Կը կեղծեմ, կը կեղծես, էլն .	Je feins, tu feins, il feint.
Կեղծելու արուեստն ունի .	Il possède l'art de feindre.
Բան մը երկնցնել .	Traîner les choses en lon-
	gueur.
(Մէկուն) հետ գործ ունենալ .	Avoir affaire avec.

ԳԻՏ. Ռ. Avoir affaire à, հալառակութիւն կը ցուցնէ . On a affaire à ses supérieurs. Avoir affaire avec, կը նշանակէ սովորական յարաբերութիւն մը . Un marchand est forcé avoir affaire avec toutes sortes de personnes.

Այս մարդուն հետ գործ ունե- Je n'aime pas avoir affaire
նալ չեմ սիրեր, քանզի միշտ avec cet homme, parce
բաները կ'երկնցնէ . qu'il traîne toujours les
choses en longueur.

Ապացոյց մը . Une preuve.
Ապացոյց մըն է . C'est une preuve.

Կորուսիլ . S'égarer.

Մէջէն, մէջտեղէն . A travers le, la; au tra-

Գնդակը պատին մէջէն անցաւ . Le boulet a passé à travers
la muraille.

Ասորը մարմնէն անցուցի . Je lui ai passé l'épée au
travers du corps, կամ à
travers le corps.

246. Հրամանգ

Կարողութեամբ հինգերորդ կայսր օր մը որսի երթալով անտառին մէջ մոլորեցաւ, եւ առնալ մը հասաւ, ուր մտաւ կաղզուրուելու համար: Հոն կային չորս մարդիկ որ քնանալ կը կեղծէին: Անոնցմէ մէկը ելաւ, եւ կայսր մօտենալով անոր ըսաւ թէ « Երազ տեսայ որ ժամացոյցդ ասնում » . եւ առաւ: Յետոյ ուրիշ մը ելաւ եւ ըսաւ թէ « Երազ տեսայ որ վերարկուդ ինծի շատ յարմար է » . եւ առաւ: Երրորդն անոր քսակն առաւ: Վերջապէս չորրորդն յառաջ գալով անոր ըսաւ. « Կը յաւսամ թէ չէք նեղանար, եթէ ձեզ որոնեմ », եւ ամալէս ընելով կայսրն վիշտ տեսաւ ու կեղէն շղթայ մը, որուն կապուած էր սուլակ (sifflet) մը զար ուղեց դադնալ: Բայց կայսրն անոր ըսաւ. « Բարեկամ, դիւ այս գոհարէն չզրկած, թող որ անոր գօրութիւնը քնդի սորվեցնեմ »: Աս ըսելով սուլեց: Անոր մարդիկը որ դանի կը վնասէին՝ դիմեցին դէպի տունը, եւ զարմացան կայսրը տեսնելով այնպիսի վիճակի մէջ: Իսկ կայսրը դինք վտանգէ ազատ տեսնելով ըսաւ. « Ահա մարդիկ որ ինչ որ ուզեցին երազեցին: Հիմա ալ ես կ'ուզեմ երազ տեսնել », եւ քանի մը վազրկեան խորհելէն ետքը ըսաւ. « Երազ տեսայ որ գուք չորադ ալ կախուելու արժանի էք » . առիկա ըսուելուն պէս իսկոյն գործադրուեցաւ ամեն առջին:

Թաղաւոր մը օր մը կէսօրէն երկու ժամ ետքը քաղաք մը մտաւ, եւ ծերակոյտը դանի բարեւելու համար պատգամաւորներ դրկեց: Այն որ սլիտի խօսէր՝ սկսաւ այսպէս. « Աղեքսանդր մեծ, մեծն Աղեքսանդր » . եւ պատանձեալ մնաց: Թաղաւորը որ շատ անօթի էր՝ ըսաւ. « Ե, բարեկամ, Աղեքսանդր մեծ

ճաշ ըրած էր, իսկ ես դեռ ծով եմ» : Աս ըսելով, ճամբան առաջ տարաւ դէպ ի հասարակաց պալատը (hôtel de ville), ուր անոր մեծաշուք ճաշ մը պատ-
րաստուած էր :

247. Հրահանգ

Բարի ծեր մը շատ հիւանդ ըլլալով, կանչել տուաւ իւր ամուսինը որ դեռ շատ մանուկ էր եւ ըսաւ անոր. « Սիրելիս, կը տեսնէ՞ք որ վերջին ժամս կը մօտենայ եւ թէ ստիպուած եմ ձեզ թողուլ. ուստի, եթէ կ'ուզէ՞ք որ խաղաղութեամբ մեռնիմ, պէտք է որ ինծի չնորք մը ընէ՞ք : Դեռ մանուկ է՞ք, եւ անտարակոյս պիտի նորէն ամուսնանաք, գիտեմ. բայց կ'աղաչեմ որ Պ. Լուին չտանէ՞ք, քանզի կը խոստովանիմ որ ես միշտ անկէ նախանձեցայ դձեղ, եւ տակաւին կը նախանձիմ : Այդա յուսահատ պիտի մեռնիմ, եթէ առիկա ինծի չէ՞ք խոստանար » : Աինը պատասխանեց. « Սիրտս, կ'աղաչեմ դձեղ, որ ստիկա ձեզ չարգելու խաղաղութեամբ մեռնելու. քանզի կ'ապահովեմ դձեղ որ, զանի տունը ուղելու ալ ըլլամ, պիտի չկրնամ, քանզի արդէն ուրիշի մը խոստացուած եմ : »

Մեծն փրկելիկոս սովորութիւն ունէր, ամէն անգամ իւր թիկնապահութեանը մտնող զինուորին երեք հարցում ընել, այսինքն. « Քանի տարուան էք. Որչափ տեսն է որ իմ ծառայութեանս մէջ էք. Ձեր թոշակէն եւ ոսկէն զմ' է՞ք : » Պատահեցաւ որ Դադիա ծնած մանուկ զինուոր մը որ իւր երկրին մէջ ծառայած (զինուոր եղած) էր, Բրուսիոյ ծառայութեան մէջ մտնել բաղձաց : Մնոր տեսքը զանի ընդունել տուաւ իսկոյն. բայց ամենեւին չէր գիտեր Դերմաներէն լեզուն, եւ հարիւրապետն, անոր ազդ

խնկէն ետքը թէ թաղաւորը դանի առաջին անգամ տեսնելուն պէս հարցումներ պիտի ընէ անոր, խորհուրդ տուաւ միանգամայն որ բերնուց սորվի երեք պատասխանները զոր պիտի տար։ Ուստի հետեւեալ օրը ղինուորը ղանոնք սորվեցաւ, եւ (զօրաց) կարգին մէջ երեւնալուն պէս, Գրեղերիկոս մօտեցաւ անոր հարցում ընելու։ Բայց գէշքն այնպէս բերաւ որ այս անգամ թաղաւորը երկրորդ հարցումէն սկսաւ, եւ հարցուց. « Որչափ ատեն է որ ծառայութեանս մէջ ես. » « Քսան եւ մէկ տարի, » պատասխանեց ղինուորը։ Թաղաւորը նայելով անոր երիտասարդութեանը որ յայտնի էր ցուցնէր թէ գէնք կրնն այնչափ երկայն ատեն չէր, անոր ըսաւ. « Քանի՞ տարուան ես (ըստ Գաղ. ջանի՞ տարի ունիս)։ » — « Մէկ տարի, ներեցէք վերափառ տէր։ » Գրեղերիկոս եւս աւելի զարմանալով, գոչեց. « Պէտք է որ այս երկուքէն մէկը (եւ կամ դուն) խնկը կորուսած ըլլայ։ » Զինուորն ասիկա երրորդ հարցման տեղ առնելով, շտապով պատասխանեց. « Նրկուքն ալ, ներեցէք վերափառ տէր։ »

26. T.U. Quatre-vingt-cinquième Leçon.

Կրկնել .	Doubler.
Կրկնել .	Le double.
Ձեր մասը .	Votre part.
Այս վաճառականը կրկնել է և պահանջել .	Ce marchand surfait du double.
Պէտք է որ անոր հետ սակ- արկել . կէսը և՛ կտարէ .	Il faut que vous marchan- diez avec lui. Il vous ra- battra la moitié.
Ձեր մասը կրկնեն է , երկքկնեն է ,	Vous avez double part, tri- ple part.

Նորոգել .	Renouveler.
Ապլնցնել , թմրեցնել .	Etourdir.
Ապուշ , անհանճար .	Etourdi.
Ազատ , անկեղծ .	Franc, հգ. franche.
Ծեկուռ ձեռքը սնդել .	Serrer la main à quelqu'un.
Այո բոհ .	Je lui dis que oui.
Ոչ բոհ .	Je lui dis que non.
Պնդել , դոցել , պահել .	Serrer.
Ձեր ստակը պահեցէք .	Serrez votre argent. ¹
Գիրքս կարդալու պէս , կը պահեմ .	Aussitôt que j'ai lu mon li- vre, je le serre.
Այս իրիկուն թատրոն երթա- լու հոգ չեմ ընել .	Je ne me soucie pas beau- coup d'aller au spectacle (au théâtre) ce soir.
Կշտանալ , յագիլ .	Se rassasier.
Ժամ մը կայ որ կ'ուտեմ , և չեմ կրնար կշտանալ .	Il y a une heure que je mange et je ne puis me rassasier.
Կամ ,	Je mange depuis une heure et je ne peux pas me ras- sasier.
Կշտանալ .	Etre rassasié.
Ծարաւն անցունել .	Se désaltérer.
Զէս ժամ է որ կը խմեմ , և չեմ կրնար ծարաւս անցու- նել .	Il y a une demi-heure que je bois, et je ne puis me désaltérer.
Ծարաւն անցունել .	S'être désaltéré.
Քաղցը յաշեցնել .	Apaiser la faim.
Ծարաւիլ .	Etre altéré de.
Արեան ծարաւի մարդ մըն է .	C'est un homme altéré de sang.
Երկու կողմէն , երկուստեք .	De part et d'autre.
Ամէն կողմէ .	De toutes parts.

ԳԱՂԻՅԵՐԷՆ ՅԱՏՈՒԿ ԶՐՈՒՅՈՒԱՅՆԵՐ

Ինչպէս ուրիշ լեզուներ , նոյնպէս Քաղիերէնը յա-
տուկ զրուցութեան կամ դադիարանութիւն ունի ,

որ բառ առ բառ թարգմանուելով իմաստ չեն տար : Այսպիսի դրուցումները ընդարձակ բառարաններու մէջ կը գտնուին . ուստի եւ աշակերտներն հոն կը դրկինք . միայն քանի մը հաստ կը դնենք օրինակի համար .

Voilà des tableaux d'une grande beauté.	Ահա շատ գեղեցիկ նկարներ .
Dormir la grasse matinée.	Շատ քնանալ, ուշ ելլել .
Etre à deux doigts de sa perte.	Իւր կորուստէն երկու մաս չեռու ըլլալ .
Jeter de la poudre aux yeux.	Խաբել, մոլորեցնել .
Jeter feu et flamme.	Սատոնի բարկանալ .
Passer quelqu'un au fil de l'épée.	Սուրէ անցունել .

Գերանուաններն ալ շատ անգամ Գաղիերէնի մէջ յառուկ կերպով մը կը դործածուին : Օրինակ հետեւեալները .

Quel quantième du mois avez-vous ?	Ամսուս քանի՞ն է .
—Le quantième est-il ?	
Est-ce là votre opinion ?	Այս ձեր կարծիքն է .
—Ne doutez point que ce ne là soit, n'en doutez pas.	—Ե՛ր աւարտուելը, կամ Այո, անտարակոյս .
Sont-ce là vos domestiques ?	Ասոնք ձեր սպասաւորներն են .
—Oui, ce les sont.	—Այո, անոնք են .
Madame, êtes-vous la mère de cet enfant ?	Տիկին, այ տղան մօջրն էք .
—Oui, je la suis.	—Այո, եմ .
Mesdames, êtes-vous les étrangères qu'on m'a annoncées ?	Տիկնայք, դուք այն օտարական կանայք էք որոնց վրայ ինծի ըսուեցաւ .
—Oui, nous les sommes.	—Այո, անոնք ենք .
Madame, êtes-vous mère ?	Տիկին, մօջր էք .
—Oui, je le suis.	—Այո, եմ .
Madame, êtes-vous malade ?	Տիկին, հիւանդ էք .
—Oui, je le suis.	—Այո, եմ .

- Mesdames, êtes-vous contentes de cette musique ? Տիկնայք, այս երաժշտութենէն զո՞հ էք .
 —Oui, nous les sommes. —Այո, եմք .
 Y a-t-il longtemps que vous êtes arrivée ? Երկայն ատեն է որ եկաք .
 —Je le suis depuis quinze jours. —Տասն է հինգ օրէ ի վեր .
 Quoique cette femme montre plus de formeté que les autres, elle n'est pas pour cela la moins affligée ? Թեպէտ այս կինը միւսներէն աւելի համբերութիւն կը ցուցնէ, բայց և այնպէս առանց ամենէն քիչ վշտացեալ չէ .
 Cette femme a l'art de répandre des larmes, même quand elle est le moins affligée. Այո կինն արտասուք թափելու արուեստն ունի, եւս և երբ ամենէն քիչ վշտացեալ է .
 C'est par sa pitié pour les malheureux qu'elle a obtenu son pardon. Դառ բայեր աղիւսայլ անուաներով եւ նախադրութիւններով կերպ կերպ իմաստ կու տան . օրինակի համար հետեւեալները :
 Avoir le cœur sur les lèvres. Միջան ու լեզուն մէկ են .
 Avoir des affaires par-dessus les yeux. Զբաղմունքէ աչք չհրնալ բաւալ .
 Avoir la tête près du bonnet. Գլուկացատուան ըլլալ .
 Se donner du bon temps. Զուարճանալ .
 Il y va de la vie. Կենաց զոտանք կայ .
 Il y va de mon honneur. Պատուոյս վտանք կայ .
 Cela va sans dire, կամ cela s'entend de soi-même. Անկա ինքնին յայտնի է .
 Aller à bride abattue. Անխահմարար դործել .
 Le soleil me donne dans la vue, dans les yeux. Արեւն աչքս կը մտնէ, կամ աչքիս կը դարձնէ .
 Ne savoir où donner de la tête. Ինչ ընելը չգիտնալ .
 Donner carte blanche à quelqu'un. Մէկուն լիակատար իշխանութիւն տալ .

Se donner la mort.	Ինչդիմի՞ք սպանենել .
Faire la sourde oreille.	Սուտ խուլ բլլալ .
Je ne puis en venir à bout.	Չեմ՝ հրնար գլուխ հանել .
En venir aux mains.	Երե՛ծ հուռել .
Mettre de l'eau dans son vin.	Բարկութիւնը բռնել .
Ce vin porte à la tête.	Այս գինին գլուխը կը զարնէ :
Couper la parole à quelqu'un.	Մէկուն խօսքը կտրել .
Ne savoir sur quel pied danser.	Ինչ բնելը չգիտնալ .

Տեսա՛կ մը դաշխարանութիւն են առախներն . ինչպէ՛ս են հեանուեալները .

A force de forger on devient forgeron.	Մարդ կըթուլթամբ դարպետ կ'ըլլայ .
Jamais beau parler n'écorcha la langue.	Աղէկ խօսելը լեզուն չի մաշէ . ցընէր .
L'habit ne fait pas le moine.	Աքեմը կրօնաւոր չընէր .
Chien qui aboie ne mord pas.	Հալոգ շունը չի խաճներ .
Faire d'une pierre deux coups.	Մէկ քարով երկու թռչուն զարնել .
Il faut battre le fer quand il est chaud.	Երկաթը կը ծեծուի մինչ տաք է .
Il n'y a pire eau que celle qui dort.	Կեցող ջուրն է յառեդոյն :
Tout ce qui brille n'est pas or.	Ամէն փայլուն ոսկի չէ :

ԴԻՏ. En lui comme տարրեր նշանակութիւն ունին , en իրականութիւն կը ցուցնէ , comme՝ նմանութիւն :

Il m'a parlé en ami.	Իբր բարեկամ խօսեցաւ .
J'ai ri comme un fou.	Խենդի պէս ծիծաղեցայ .
Vous vivez en roi.	Իբրեւ թաղանօր , թաղաւորաբար կ'ապրիք .
Il travaille comme un mercenaire.	Վարձկանի պէս կ'աշխատի .
Il agit en furieux.	Իբրեւ կատաղի կը գործէ .
Se conduire en étourdi.	Իբրեւ ապուշ վարուել .

248. Հրահանգ

Մարդ մը երկու որդի ունէր . մէկը մինչեւ ցորեկ քնանալ կը սիրէր , եւ միւսը շատ աշխատառէր էր եւ միշտ շատ կանուխ կ'ելլէր : Ասիկա օր մը առտուն կանուխ ելլելով , ստակով լի քսակ մը դրաւ : Կը վազէ եղբօրը՝ զանի հաղորդ ընելու իւր բարեբախտութեան , եւ անոր կ'ըսէ . « Կը անաննս , լուի , մարդ ինչ կը շահի կանուխ ելլելով : » « Խաւ , » պատասխանեց եղբայրը , « եթէ այն որուն այդ քսակը կը վերաբերի քան զիս աւելի կանուխ ելած չըլլար , չէր կորսնցունէր զայն : »

Մանուկ ծոյլի մը կը հարցուէր թէ ինչու համար այնպէս երկայն առնն անկողինը կը մնար : « Զրադեալ եմ , » ըսաւ , « խորհուրդ ընելու ամէն առտու : Աշխատութիւնը խորհուրդ կու տայ ինձ ելլել . ծուլութիւնը՝ պառկած մնալ . ասոնք ինծի հաղար փաստ կը բերեն ի նպաստ եւ հակառակ : Խմ դործս է երկու կողմէն ըսուածները մտիկ ընել , եւ հաղիւ թէ դատը մտիկ կ'ընեմ , ճաշը պատրաստ կ'ըլլայ : »

Ազնուական կնոջ մը վրայ գեղեցիկ գործ մը կը պատմուի . ասիկա հարցուելով թէ ուր էր ամուսինը , որ դաւաճանութեան մը հաղորդ ըլլալուն համար պահուրտած էր , պատասխանեց քաջասրտութեամբ թէ ինք պահած էր զնա : Այս խոստովանութիւնը զանի թագաւորին առջեւ բերելով , թագաւորն անոր ըսաւ թէ չի կրնար տանջանքէն աղատիլ , բայց եթէ իւր ամուսնոյն պահուած տեղը յայտնելով : « Ասիկա բաւական է , » ըսաւ արիւնը : « Այո , » ըսաւ թագաւորը , « քեզի խօսք կու տամ : » « Շատ աղէկ , » ըսաւ կինը , « ես զանի սրտիս մէջ պահած եմ , հոն կրնաք գտնել : » Այս զարմանալի պատասխանը զարմացուց անոր թշնամիները :

249. Հրահանգ

Կոռնելիա, Գրակքեանց անուանի մայրը, իւր ամուսնոյն մահուանէն ետքը որ անոր տասուերկու տը-
զաք թողած էր՝ զինք իւր ընտանիքը խնամելու նուի-
րեց այնպիսի իմաստութեամբ եւ խոհեմութեամբ որ
անոր ընդհանուր յարգանք ժողանդեցուցին : Տաս-
ուերկուքէն երեքը միայն հասուն տարիք ժամանե-
ցին . աղջիկ մը, Սեմբրոնիա, Տիբերիոս եւ Կայիոս,
զորս Կոռնելիա մասնաւոր խնամօք անոց : Եւ թէ-
պէտ առհասարակ զիտցուած էր թէ անոնք երջանիկ
ծրիւք ծնած էին, կը կարծուէր թէ աւելի պար-
տապան էին դատարարակութեան քան ընտելեան :
Պատասխանը զոր Կոռնելիա տուաւ Կամպանիացի
տիկնոջ մը անոնց (տղոց) նկատմամբ՝ շատ երեւելի
է, եւ տիկնանց ու մարդ համար մեծամեծ խրատներ
կը պարունակէ :

Այս տիկինը որ շատ հարուստ էր եւ պերճութիւնն
ու փառքը կը սիրէր՝ ի տես հանած էր իւր ազամանդ-
ները, մարդարիտներն ու պատուական գոհարները,
եւ շատ կը ստիպէր զԿոռնելիա որ իւր գոհարեղէն-
ներն անոր ցուցնէր : Կոռնելիա ճարտարութեամբ խօ-
սակցութիւնը դարձուց ուրիշ նիւթի մը վրայ, իւր
որդւոց դաճալուն սպասելու համար որ հասա-
րակաց դպրոցները դացած էին : Երբ անոնք տուն ե-
կան եւ իրենց մօրը սննեակը հասան : Կոռնելիա ը-
սաւ Կամպանիացի տիկնոջ, զանոնք անոր ցուցնե-
լով . « Ահա իմ գոհարներս եւ միմիայն զարդս որուն
յարգ կ'ընծայեմ : Եւ այսպիսի զարդ մը ընկերութեան
զօրութիւնը եւ նեցուկն է, մեծ պայծառութիւն մը
կը յաւելու քոյր արեւելեան գոհարներուն գեղեցիկու-
թեան » :

22. ԳԱՍ. Quatre-vingt-sixième Leçon.

ՔԱՆԻ ՄԸ ԿԱՐԵՒՈՐ ԳԻՏԵԼԻՔ

Beau, գեղեցիկ. Vilain, ազնւ. Bon, բարի, աղէկ. Mau-
vais, գէշ. Méchant, չար. Grand, մեծ. Gros, խոշոր. Petit,
փոքր. Cher, սիրելի. Jeune, մեղմուկ. Vieux, ծեր, հին. Meil-
leur, լավագոյն. Moindre, փոքրագոյն. Saint, սուրբ. Եւայլն
ածականները գոյականէն առաջ կը դրուին :

2. Ազգի անուն, գոյն եւ ձեւ ցուցնող ածական-
ները գոյականէն ետքը կը դրուին :

Երբ գոյական մը քանի մը ածական ունի, ասոնք
սովորաբար գոյականէն ետքը կը դրուին :

Un bon enfant.

Բարի տղայ մը.

Un méchant garçon.

Չար մանչ մը.

La langue française.

Գաղիներէն լեզուն.

Un chapeau blanc.

Սպիտակ բեղոյր մը.

Un bas noir.

Սեւ գուլպա մը.

Une table ronde.

Բարձրակ սեղան մը.

Mon cher ami.

Սիրելի բարեկամ.

Ma chère sœur.

Սիրելի քոյր.

Un roi bon et généreux.

Բարի եւ վեհանձն թագաւոր մը.

Une femme jeune, riche et
vertueuse.

Մանուկ, հարուստ եւ առա-
քինի կին մը.

4. Հետեւեալ ածականները գոյականէն առաջ կամ
ետքը գրուելով տարբեր նշանակութիւն կ'ունենան.

Un grand homme.

Մեծ մարդ մը.

Un homme grand.

Երկայնահասակ մարդ մը.

Une grosse femme.

Գէր կին մը.

Une femme grosse.

Յղի կին մը.

Une sage femme.

Մանկաբարձ մը.

Une femme sage.

Իմաստուն կին մը.

Un galant homme.

Պատուաւոր մարդ մը.

Un homme galant.

(Կանանց հետ) շատ քաղցր
վարուող մարդ մը.

Cher ածականը գոյականէն ետքը կը դրուի , երբ առաջ կը նշանակէ . Un fusil cher. Une table chère.

6. Մակերայները սովորաբար բայէն անմիջապէս ետքը կը դրուին , երբ բայը պարզ ժամանակ է : Երբ բայը բաղադրեալ ժամանակ է , օժանդակին եւ ընդունելութիւն անցեալին մէջտեղ :

Je sort plus tard que vous. Ձեռն ուշ դուրս կ'ելլեմ.
Votre sœur parle bien. Ձեր քոյրն աղէկ կը խօսի.
Elle a bien parlé. Աղէկ խօսեցաւ .

7. Թէ գերանուն եւ թէ գոյական տէր բային բայէն առաջ կը դրուի , երբ խօսքը հարցական չէ : Իսկ հարցական խօսքերու մէջ գերանուն տէր բային բայէն ետքը կը դրուի՝ պարզ ժամանակներուն մէջ , բաղադրեալ ժամանակներուն մէջ օժանդակին եւ ընդունելութեան մէջտեղ կը դրուի : Եթէ տէր բային գոյական է , հարցական խօսքերու մէջ բայէն առաջ կը դրուի , բայց նոյն թուով եւ սեռիւ գերանուն մը բայէն ետքը կը դրուի . ուստի եւ այն առնն բային տէր բային երկուք է :

Il a le coffre. Անկա ունի արկղը.
L'homme a le crayon. Մարդն ունի մատիտը.
A-t-il mes beaux pistolets ? Իմ գեղեցիկ սառճանակներս ունի՞.
L'homme a-t-il mes beaux pistolets ? Մարդն իմ գեղեցիկ սառճանակներս ունի՞.

8. Առանց նախադրութեան էականո՞ գերանուն խընդիրները բայէն առաջ կը դրուին միշտ . ուրիշ գերանուն , գոյական եւ նախադրութեամբ գերանուն խընդիրները՝ բայէն ետքը , խօսքը թէ հարցական ըլլալ թէ ոչ :

Vous l'aimez. Ձանի կը սերէք .
Vous m'avez dit cela. Ասկա ինձի ըսէք .

Je l'ai reçu de lui.	Անկէ ընդունեցայ զայն .
Vous aimez cet enfant.	Դուք կը սիրէք այս տղան .
J'ai écrit à mon père.	Հօրս գրեցի .
L'aimez-vous ?	Զանի կը սիրէ՞ք .
M'avez-vous dit cela ?	Ինծի ըսե՞ք ասիկա .
L'ai-je reçu de lui ?	Անկէ՞ ընդունեցայ .
Aimez-vous cet enfant ?	Այս տղան կը սիրէ՞ք .
Ai-je écrit à mon père ?	Հօրս գրեցի՞ .

9. Հարցական բառեր , ինչպէս qui ? que ? quel ?
combien ? եւն , միշտ խօսքին սկիզբը կը դրուին :

Qui est là ?	Հոն ո՞վ կայ .
Qu'avez-vous fait ?	Ի՞նչ բրեք .
Quel garçon a acheté ces livres, et à qui en a-t-il fait cadeau ?	Ո՞ր տղան գնեց այս գիրքերը , և զանոնք որո՞ւ ընծայ ը- բաւ .

10. Բացասական խօսքի մէջ ne բայէն առաջ եւ
տէր բային անմիջապէս ետքը կը դրուի . իսկ անոր
վերաբերող pas, point, rien, եւն , բառերը , բայէն ան-
միջապէս ետքը կու գան , եթէ բայը պարզ ժամանակ
է . իսկ եթէ բայը բաղադրեալ ժամանակ է , օժան-
դակէն ետքը :

Je ne l'ai pas.	Զուրիմ զայն .
Veus n'avez rien de bon.	Աղէկ բան մը չունիք .
Je n'ai jamais fait de mal à personne.	Մէկուհ երբէք փաս ըրած չեմ .
Je n'ai rien jeté.	Բան մը նետած չեմ .

11. Երբ բայն աներեւոյթ է , բացասական մակրայ-
ներուն երկուքն ալ անկէ առաջ կը դրուին :

Il faut être peu sensé pour ne pas voir cela.	Ասիկա չտեսնելու համար քիչ խելք ունենալու է .
--	---

12. Հրամայականին գերանուն խնդիրները գո-
լական խնդիրներու պէս բայէն ետքը կը դրուին , եւ

սեռի խնդիրը միշտ բնութեան խնդրէն առաջ կը դրուուի , եթէ երկուքն ալ դերանուն են . իսկ եթէ խընդիրներուն մէկը դերանուն եւ միւսն անուն է , դերանունն առաջ կը դրուի :

Donnez-le-moi.	Ինձի տուէք զայն .
Envoyez-le-lui.	Ձայն անոր զրկեցէք .
Donnez-moi mon crayon.	Մատիտս ինձի տուէք .

13. Եթէ հրամայականը բացասականով է , դերանուն խնդիրները բայէն առաջ կը դրուին :

Donnez-le-lui.	Անոր տուէք զայն .
Ne le lui donnez pas.	Անոր մի տաք զայն .

14. Երբ բայը հարցական եւ հրամայական չէ , դերանուն խնդիրները բայէն առաջ կը դրուին ըսինք (8) . Պէտք է գիտնալ որ , եթէ դերանուն խնդիրներն երկուք են , մէկը սեռի եւ միւսը բնութեան , եւ երկուքն ալ երրորդ դէմքի դերանուն են , սեռի խնդիրը բնութեան խնդրէն առաջ կը դրուի : Իսկ եթէ մէկը Ա. կամ Բ. դէմքի է եւ միւսը Գ. դէմքի , Ա. եւ Բ. դէմքի խնդիրը Գ. դէմքի խնդրէն միշտ առաջ կը դրուի :

Je le lui ai dit.	Ձայն անոր ըսի .
Je les lui paye.	Ձանոնք անոր կը վճարեմ .
Je vous le dis.	Ձեզի կ'ըսեմ զայն .
Il nous les demande.	Ձանոնք մենէ կը խնդրէ .
Il me l'a dit.	Ինձի ըսաւ զայն .
Ne le leur rendez pas.	Անոնց մի տաք զայն .
Ne me le donnez pas.	Ձայն ինձի մի տաք .

15. En եւ y դերանունները միւս դերանուններէն ետքը կը դրուին :

Je veux lui en donner.	Անոր կ'ուզեմ տալ անկէ .
je veux vous en donner.	Ձեզի կ'ուզեմ անկէ տալ .

Je veux l'y envoyer.

Կ'աւզեմ զայն հոն գրկել.

Je les y ai conduites.

Զանոնք հոն տարի.

16. Y en էն առաջ կը գրուի :

Il y en enverra.

Անկէ կամ անանցմէ հոն պիտի
գրկէ.

250. Հրամանագ

ՊԵՏԱՌԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՆԻ ՄԱՐԻԱՄԱՅ

Ատենօք վաճառական մը կար որ իւր կնոջ հետ
Հնդկաստան դացած էր : Հոն շատ ստակ շահնցաւ, եւ
քանի մը տարի ետքը նաւ մտաւ Ղաղխա գալու ուս-
տի էր : Ուտար մը եւ դուտոր մը ունէր : Մանչը չո-
րեքամեայ էր եւ կը կոչուէր Յովհան, իսկ աղջիկը որ
երեքամեայ էր՝ կը կոչուէր Մարիամ : Արդ ճամբուն
կէսը հասան, միւս ալէկոծութիւն մը պատահեցաւ,
եւ նաւուղիդ իմացուց թէ մեծ վտանգի մէջ էին,
քանզի հովը զանոնք գէպի կողմէնէր կը մղէր, ուր
անոնց նաւն անվրէպ պիտի խորտակէր : Խեղճ վաճա-
ռականն այս լսելով մեծ տախտակ մը առաւ եւ ուժ-
գին կապեց անոր իւր կիկնն ու երկու տղաքը : Զինք
ալ անոր պիտի կապէր, բայց ժամանակ չունեցաւ :
Քանզի նուր քաբի մը դարկաւ, բացուեցաւ եւ բոլոր
անոնք որ մէջն էին՝ ծովն ինկան : Տախտակը որուն
վրայ էին կիկնն ու երկու տղաքը՝ փոքրիկ նաւակի մը
սէն կեցաւ ծովին վրայ, եւ հովը զայն կողուց մը
վրայ մղեց : Անատեն կիկնը շուանները քակեց, եւ
ցամաք ելաւ իւր երկու տղայովք :

Ապահովացան սէն, առաջին բրած բանը եղաւ
ծնական վրայ գալ Աստուծոյ աղօթելու համար որ դա-
նի փրկեց : Իւր այրը կորուսած ըլլալուն շատ վշտա-
ցած էր, կը խորհէր նաեւ որ ինք եւ իւր տղաք ա-

նօթաթէմնէ պիտի մտնէին այն կղզւոյն մէջ, կամ պիտի գիշատուէին վայրի դադաններէ: Յամանակէ մը ի վեր այս տխուր խորհարդներով բնուած կը քալէր, երբ պաղովք ծանրացեալ ոչ սակաւ ծաւեր տեսաւ. դաւադան մը տաւաւ, քանի մը հատը ձգեց, զորս իւր փոքրիկ աղոց տուաւ, ինք ալ կերաւ: Յետոյ աւելի հեռու երթալով տեսնելու համար թէ արդեօք տնակ մը կը դնեն, հասկցաւ, ի մեծ յուսահատութիւն իւր, որ ամայի կղզւոյ մը մէջ էր: Սակայն իւր ճամբուն մէջ դաւած էր մեծ ծառ մը որ փոք էր, եւ որոշեց գիշերը հոն անցունել: Ուտաի հոն պատկեցաւ իւր աղայովք, եւ ի վաղիւն աւելի յառաջ դնաց կըզգւայն մէջ որչափ կըցան քալել: Գտած էր նաեւ ճամբուն մէջ թռչնոց բոյներ, որոնց հաւկիթներն առաւ: Վերջապէս տեսնելով որ ոչ մարդ կը քանէր եւ ոչ վրնաստիար դադաններ, որոշեց որ Աստուծոյ կամայը հպատակի, եւ կըցածն ընէ իւր աղաքը լաւ կրթելու: Իւր գրպանին մէջ Աւետարան մը եւ Աղօթագիրք մը ունէր. դանանք դործածեց իւր աղաքը կարգալ եւ զԱստուած ճանչնալ սորվեցնելու համար: Յը մը փոքրիկ մանչն անոր ըսաւ. « Մայր, մեր է հայրս: » « Ահա ինչի որդեակ, » պատասխանեց խեղճ կինը լալով, « Ձեր հայրը երկինք գնաց. բայց դուք ուրիշ հայր մը ունիք որ Աստուած է: Այն հոս է, թէպէտ զանի չէք տեսներ: Այն է որ մեզի այս պտուղներն ու այս հաւկիթները կը գրիէ, եւ մեզի խնամք պիտի տանի ցորչափ մենք զանի կը սիրենք մեր բոլոր սրտով եւ անոր կը ծառայենք: » Երբ այն փոքրիկ աղայք կարգալ գիտցան, շատ հաճութեամբ կը կարգային ինչ որ իրենց գիրքերուն մէջ կար, եւ բոլոր օրն անոնց վերայ կը խօսէին: Գարձեալ՝ բարի էին եւ շատ հաւգանդ իրենց մօրը:

Երկու տարի ետքը այս խեղճ կինը հիւանդացաւ,

և. զգալով որ մահը կը մօտէր, ի սկզբան շատ հապրաւ իւր խեղճ տղոց համար. բայց ի վախճանի խորհեցաւ թէ Աստուած որ այնպէս բարի է, անոնց հոգ պիտի տանէր: Իւր ծառին խոռոչին մէջ պառկած էր, և իւր տղայքը կանչելով անոնց ըսաւ. « Ես ընդհուպ պիտի մեռնիմ, սիրելի տղայքս, և դուք այլ ևւս մայր պիտի չունենաք: Սակայն յիշեցէք որ մինակ պիտի չըլլաք, և թէ Աստուած պիտի տեսնէ ինչ որ կ'ընէք: Մի պակսիք զիշեր ցորեկ անոր աղօթելէ: Դուռն, իմ սիրելի Յովհանս, քրոջ խնամք տար, անոր մի սաստեր, երբէք մի ծեծեր. դուռն անկէ մեծ և անկէ զօրաւոր ևս. դուռն դիտ աւոր պատու և հաւկիթ վնասելու: » Քանի մը բան ալ Մարիամայ ըսել կ'ուզէր, բայց ժամանակ չունեցաւ. մեռաւ:

Այս խեղճ տղայք չէին հասկնար ինչ որ անոնց մայրն անոնց ըսել կ'ուզէր, քանզի չէին գիտեր թէ ինչ է մեռնելը: Երբ անիկա մեռաւ, անոնք կարծեցին թէ կը քնանար, և չէին համարձակեր աղմուկ ընել զանի արթնցնելու վախէն: Յովհան պտուղ վընտըռելու դնաց, և երբ ընթրեցին, պառկեցան ծառին ծով, և երկուքն ալ քնացան: Ի վաղիւն շատ զարմացան որ իրենց մայրը դեռ կը քնանար, և եւկան անոր թեւէն քաշելու զանի արթնցնելու համար: Երբ տեսան որ իրենց չէր պատասխատէր, կարծեցին թէ իրենց դէմ նեղացած է, և սկսան լալ, անկէ ներսում խնդրեցին, և անոր խոստացան շատ խելօք ըլլալ: Բայց ի դուր. խեղճ կինը չէր կրնար անոնց պատասխանել: Հոն կեցան ոչ սակաւ օրեր, մինչև որ մարմինը սկսաւ փախլ: Աստու մը Մարիամ ըսկըսաւ աղաղակ բառնալ, և ըսաւ Յովհանին. « Ո՛հ, եղբայր, ահա որդերը կ'ուռնն մեր խեղճ մայրը. պէտք է զանոնք մէկդի ընել. ևկուր օգնել ինծի: »

Յովհանն մօտեցաւ, բայց մարմինը կը բուրէր այնպէս սաստիկ հաս մը որ չկրցան հոն մնալ, եւ ստիպուեցան երթալ ուրիշ ծառ մը փնտռելու հոն պահկելու համար։ Այս երկու տղայք չպակսեցան երբէք Աստուծոյ աղօթելէ։ Իրենց դիրքերն այնպէս յաճախ կը կարգային որ բերնուց զիտէին զանոնք։ Երբ շատ կը կարգային, պտտելու կ'երթային, կամ խոտին վրայ կը նստէին ու կը խօսակցէին։

Օր մը Յովհանն իւր քրոջն ըսաւ. « Կը վիշեմ, երբ շատ փոքր էի, տեղ մը դացի ուր մեծամեծ տուներ ու շատ մարդիկ կային. հայրս շատ ծառաներ ունէր. ղեղեցիկ հանդերձներ ալ ունէինք։ Յանկարծ մէր հայրը մեզ տուն մը գրաւ որ ջուրին վրայ կ'երթար, եւ յետոյ մեզ մէկէն տախտակի մը կապեց եւ ծովին տակը գնաց ուստի նորէն շեկաւ. եւ մեր խեղճ մայրն ըսաւ թէ անիկա հիմա երկինքն է։ » — « Ասիկա շատ զարմանալի է, » պատասխանեց Մարիամ, « բայց վերջապէս, որովհետեւ ասիկա պատահեցաւ, ուրիշն Աստուած սղեց. քանզի գիտէք, սիրելի եղբայրս, որ անիկա ամենակարող է։ » Յովհանն եւ Մարիամ տամենակէկ տարի այն կղզին մնացին։ Օր մը որ ծովին եզերքը նստած էին, ոչ սակաւ սեւ մարդոց նաւակով մը մօտենալը տեսան։ Մարիամ ի սկզբան վախցաւ եւ ուղեց փախչել. բայց Յովհանն ըսաւ նոր. « Կենանք, քոյրս, չմտ գիտեր որ մեր հայրը Աստուած հոս է, եւ պիտի արգելէ այս մարդիկը մեզի փնտա ընելէ։ » Այն սեւ մարդիկը ցամաք ելլելով, զարմացան տեսնելով այս տղայք որ իրենցմէ ուրիշ դոյնով էին։ Ջանոնք պատեցին եւ անոնց խօսեցան. բայց անօգուտ եղաւ. քանզի այս տղայք անոնց լեզուն չէին հասկնար։ Յովհանն այն վայրենիները տարաւ այն տեղը ուր մօրը ոսկրներն էին, եւ անոնց պատմեց թէ անիկա ինչպէս մեռած էր. բայց

անոնք ալ զանի չէին հասկնար : Վերջապէս սուերն անոնց ցուցին իրենց փոքր նաւակը , եւ անոնց նշան ըրին որ հոն մտնեն : « Չեմ համարձակիր , » ըսաւ Մարիամ , « այս մարդոցմէ կը վախնամ . » բայց եղբայրն անոր սիրտ տուաւ :

Մտան նաւը որ զանոնք տարաւ աւելի հեռու եւ վայրենիներէ բնակեալ կղզի մը : Բոլոր այն վայրենիները զանոնք ազէկ ընդունեցան . անոնց թաղաւորը չէր յազիր Մարիամին նայելէ , եւ յաճախ ձեռքը սրտին վրայ կը դնէր , ցուցնելու համար որ զանի կը սիրէր : Մարիամ եւ Յովհան շուտով այն վայրենիներուն ընդուն խօսեցան , եւ անոնց վերաբերեալ բաներուն տեղեկացան : Յովհան հասկցաւ շուտով որ անոնք պատերազմ կ'ընէին մօտակայ կղզիները բնակող ժողովրդոց հետ , թէ իրենց գերիները կ'ուտէին , եւ թէ կը պաշտէին ազեղ կապիկ մը որ շատ մը վայրենիներ ունէր իրեն ծառայելու համար , այնպէս որ երկու տղայք շատ կը ցաւէին որ այն չար մարդոց քով բնակելու եկան : Սակայն թաղաւորը կ'ուզէր բացարձակապէս ամուսնանալ Մարիմայ հետ , որ կ'ըսէր եղբօրը . « Կ'ուզեմ մանաւանդ մեռնել քան թէ այդ մարդուն կէն ըլլալ : » « Շատ ազեղ ըլլալուն համար է որ չես ուզեր անոր հետ ամուսնանալ , » կ'ըսէր Յովհան : « Ոչ , եղբայր , » կ'ըսէր անոր Մարիամ , « վասն զի չար է . չմտնեմ որ մեր հայրը զԱստուած չի ճանչնար . եւ փոխանակ անոր աղօթելու , այն ազեղ կապիկն առջեւ կը ծնրադրէ : Գարձեալ մեր գիրքը կ'ըսէ որ սէտք է ներել մեր թշնամիներուն , եւ անոնց բարիք ընել . եւ դուն կը տեսնես որ փոխանակ այսր , այս չար մարդն իւր գերիները սպաննել կու տայ եւ զանոնք կ'ուտէ : »

« Միտքս խորհուրդ մը կու դայ , » ըսաւ Յովհան « Կ'թէ այն ազեղ կապիկը սատակենք , անոնք պիտի

տեսնեն որ անիկա Աստուած չէ : Պէտք է որ զանի թունաւորենք : » Մարիամ հաճութիւն տուաւ , եւ հապիկը մտաւ : Անոր ինամ տանող վայրենիները որ անոր քուրմերն էին՝ թագաւորին ըսին որ Մարիամ եւ անոր եղբայրը սլատճառ էին սլատահած չարաց , եւ թէ ինք պիտի չկրնար երջանիկ ըլլալ , մինչեւ որ այն երկու ճերմակները չսպաննուէին : Իսկոյն որոշուեցաւ թէ զս' մը մատուցուի նոր հապիկն որ առաջնոյն տեղ դրուած էր , եւ թէ երկու ճերմակները ներկայ ըլլային այն գոհին , եւ հաքը անոնք կենդանւոյն աքրուէին : — Յովհանն այս որոշումն իմանալով անոնց ըսաւ . « Եթէ ձեր հապիկն Աստուած էր , ես չէի կրնար զանի ըստաննել . ո՛չ ապաքէն ես անկէ զօրաւոր եմ : Պէտք է սլաշտել զԱստուած մեծ որ երկնի եւ երկրի արարիչ է , եւ ոչ այսպիսի տղեղ կենդանի մը : » Այս խօսքը բոլոր վայրենիները դայրացուց . անոնք զՅովհանն եւ զՄարիամ ծառի մը հապեցին , եւ զանոնք այրելու կը սլատարաստուէին , երբ լուր առին թէ իրենց թշնամիներէն բազմութիւն մը կըզին ելան : Վազեցին անոնց հետ կռուելու , եւ յաղթուեցան : Յաղթող վայրենիները երկու ճերմակներուն շղթաներն հանեցին , եւ զանոնք իրենց կզզին տարին , ուր անոնք թագաւորին գերի եղան : Սակայն այս նոր վայրենիները ոտէտ սլատերազմ կ'ընէին , եւ իրենց դրացիներուն տէս , կ'ուտէին իրենց գերիները : Օր մը շատ մը գերի բռնեցին , քանդի շատ քաջ էին : Այս գերիներուն մէջ ճերմակ մարդ մը կար . եւ որովհետեւ անիկա շատ նիհար էր , վայրենիները որոշեցին՝ զանի գիրցունել ուտելէն առաջ : Զանի տնակի մը մէջ կապեցին , եւ Մարիամայ յանձնեցին անոր ուտելիք տանել : Որովհետեւ Մարիամ գիտէր որ այն մարդը քիչ ատենէն պիտի ուտուէր , անոր շատ դուրս ունէր , եւ կ'ըսէր

տխրութեամբ անոր նայելով . « Տէ՛ր Աստուած , դժաւ անոր : » Այս ճերմակ մարդը որ շատ դարմացած էր իւր գունով աղջիկ մը տեսնելուն , առաւել եւս դարմացաւ , երբ լսեց որ անիկա իւր լեզուն կը խօսէր : « Քեզի Գաղիերէն խօսել ո՞վ սորվեցուց , » ըսաւ անոր : « Խօսած լեզուիս անունը չեմ գիտեր , » պատասխանեց Մարիամ . « Իմ մօրս լեզուն է , եւ այն սորվեցուց ինձի : Մենք երկու գիրք ալ ունինք , որոնց մէջ ամէն օր կը կարդանք : » « Տէ՛ր Աստուած , » գոչեց մարդը ձեռուրները երկինք վերցնելով , « կարելի՞ է : Բայց , աղջիկս , կրնաս ցուցնել ինձի գիրքերը ո՞րոնց վրայ կը խօսիս : » « Անոնք քովս չեն , » ըսաւ Մարիամ , « բայց երթամ կանչեմ եղբայրս որ զանոնք կը պահէ , եւ այն ձեզի կը ցուցնէ զանոնք : » Նոյն ժամանակ դուրս ելաւ , եւ քիչ մը ետքը Յովհաննի հետ եկաւ , որ այն երկու գիրքը բերաւ : Ճերմակ մարդը գող ելած բացաւ զանոնք , եւ առջի էջին վրայ կարդալով՝ « Այս գիրքը կը վերաբերի Յովհաննի Մօրիսի , » գոչեց . « Ո՛հ , սիրելի տղաքս . ձեզ կը տեսնեմ : Եկէ՛ք համբուրեցէ՛ք ձեր հայրը . կրնա՞ք ձեր մօրը վրայ ինձի լուր տալ : » Յովհաննի եւ Մարիամ այս խօսքերուն նետուեցան ձերմակ մարդուն գիրքը ու բախտութեան արտասուք թափելով : Ի վերջոյ Յովհաննի խօսելու սկսելով գոչեց :

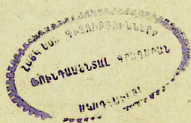
« Սիրտս ինձի կ'ըսէ որ դուք հայրս էք . սակայն չեմ գիտեր թէ ասիկա ինչպէս կրնայ ըլլալ , քանզի մայրս ինձի շատ անգամ ըսած է թէ՛ դուք ծովն ինկած էիք : » « Արդարեւ ծովն ինկայ , երբ մեր նաւը բացուեցաւ . » պատասխանեց մարդը . « Բայց տախտակ մը բռնելով , յաջողութեամբ կ'զդի մը ելայ , եւ ձեզ կորսուած կարծեսի : » Անատենն Յովհաննի անոր ըսաւ ամէն բան որ կրցաւ յիշել : Ճերմակ մարդը շատ լացաւ , երբ իւր խեղճ կնոջ մահն իմացաւ : Մարի-

ամ ալ շատ կուշար, բայց ուրիշ բանի մը համար : « Բարէ , » դռնից , « ի՞նչ օգուտ է որ մեր հայրը գըտանք , քանզի անիկա պիտի սպաննուի եւ ուտուի քիչ օրէն : » — « Այս շղթաները կտորելու է , » ըսաւ Յովնան , « եւ երեքս ալ անտառը փախչելու ենք : » « Հոն ի՞նչ ընենք , խեղճ տղաքս , » ըսաւ Յովնան Մօրիս (անոնց հայրը) . « վայրենիները մեզ նորէն պիտի բռնեն եւ կամ անօթութենէ մեռնելու ենք : » « Գուք ինծի թողէք , » ըսաւ Մարիամ . « Նս ձեզ ազատելու անվրէպ միջոց մը գիտեմ : »

Մարիամ այս խօսքերը ըմբռնելով դուրս ելաւ եւ գնաց թաղաւորը գտնելու : Նրբ անոր տնակը մտաւ , անոր ոտքն ինկաւ , եւ ըսաւ . « Տէր , ձենէ մեծ չընորհք մը պիտի խնդրեմ . կը խոտաճանձք ինծի կատարել զայն : » « Կ'երգնում , » ըսաւ թաղաւորը , « քանզի ձենէ շատ դոհ եմ : » « Լաւ , » ըսաւ Մարիամ . « զխոցէք որ այն ձերմակ մարդը որուն խընամքը յանձնեցիք ինծի , իմ եւ Յովնանին հայրն է . դուք որոշած էք զանի ուտել . ես եկած եմ ձեզի խմացունելու որ անիկա ծեր եւ նիհար է . ուր ես մանուկ եւ գէր եմ . ուստի կը յուսամ որ պիտի ուղէք անոր տեղ զիս ուտել : Ձենէ ութ օր միայն ժամանակ կ'ուզեմ զանի աւելի երկայն ատեն տեսնելու հաճութիւնն ունենալու համար : » « Արդարեւ , » ըսաւ անոր թաղաւորը . « դուն այնպէս բարի ազջիկ մըն ես , որ ամենեւին չեմ ուզեր քեզ մեռցունել . դու եւ հայրդ ալ պիտի ապրիք : Ձեզի կ'իմացնեմ նաեւ որ հոս ամէն տարի ձերմակ մարդերով լեցուն նաւ մը կու գայ , որոնց մենք չկերուած գերիները կը ծախենք . այն նաւը քիչ ատենէն կու գայ , եւ ձեզի թող պիտի տամ ասկէ երթալու : »

Մարիամ թաղաւորին շատ շնորհակալ եղաւ , եւ սրտին մէջ շնորհակալ եղաւ Աստուծոյ , որ թաղա-

52. Լորին աղջկեց իրեն դիմալու : Վաղեց այս աւետարտալու հօրը , եւ քանի մը օր հոգքը սեւ թագաւորին ըսած նաւը հասաւ , եւ Մարիամ իւր հօրը եւ եղբօրը հետ նաւարկեց : Անոնք Սպանիացիներէ ընակուած կղզի մը ելան : Այս կղզւոյն կառավարիչը Մարիամի պատմութիւնը լսելով , ինքնիրեն ըսաւ . « Այս աղջիկը զանազ մը չունի , եւ աշուէն այրած է , բայց այնպէս բարի եւ առաքինի է որ կրնայ իւր այրն աւելի երջանիկ ընել քան թէ հարուստ եւ գեղեցիկ ըլլար : » Եւստի Մարիմայ հօրն աղաչեց որ աղջիկն իրեն ամուսնութեան տար : Յովան Մօրիս հաւանեցաւ , կառավարիչն ալ կին աւաւ զանի . իւր աղգահաններէն աղջիկ մ'ալ Յովանին առաւ : Անոնք շատ երջանիկ ապրեցան այն կղզին , զարմանալով Նախախնամութեան իմաստութեան վրայ որ թոյլ տուած էր որ Մարիամ գերի ըլլար , որպէս զի անոր պատահութիւն տար իւր հօրը կեանքը փրկելու :

ԲԱՅԵՐՈՒ ՎԲԱՅ ԴԻՏԵԼԻԲ

Արդէն ըսուեցաւ թէ բայերուն ժամանակներէն ունիք Նախնական ժամանակներ են, ոմանք՝ Ածանցալ, եւ թէ՝ Ածանցեալ ժամանակները Նախնականներէն կը շինուին. Տես Դաս ԻԳ:

Նախնական ժամանակ են՝ Աներեւոյթը, Ընդունելութիւն ներկան, Ընդունելութիւն անցեալը, Սահմանական ներկային եղակի երեք դէմքերը, եւ Անցեալ որոշեալը: Անցեալ ժամանակներն, ինչպէս Սահմանական ներկային յոքնակին, Անկատարը, Ապամին, եւ այլք այս հինգ նախնական ժամանակներուն մէկէն կամ միւսէն կը շինուին: Ասոնց կանոնները տես,

Սահմանական ներկային համար՝ Դաս ԻԳ. եւ ԻԵ:
Անկատարին համար՝ Դաս ԾԹ. եւ Կ:

Անցեալ անորոշին համար՝ Դաս ԼԳ:
Ապամնոյն համար՝ Դաս ԽԶ:

Անցեալ կամ Յառաջագոյն ապամնոյն համար՝ Դաս ՀԸ:

Անցեալ ներկային եւ Անցեալին համար՝ Դաս Կ:
Անկատարին համար՝ Դաս Հ:

Դադարաւորական ներկային համար՝ Դաս ՀԸ. եւ Սա. Դադարաւորական անկատարին համար՝ Դաս ՀԹ:

Անցեալ յառաջագոյնը (passé antérieur) կը շինուի անդակին Անցեալ որոշեալէն եւ բային Ընդունելուն անցեալէն. j'eus aimé, սիրեցի. je fus allé,

երախատարը (plus-que-parfait) միշտ օժանդակին տարէն եւ բային Ընդունելութիւն անցեալէն կը
6. j'avais aimé, սիրած էի. j'étais allé, գացած

Ա
ՅԱ
ՏԻ

Օժանդակին աներեւոյթը բայի մը (լնդունելութիւն անցեալովը կը շինէ . Անցեալ աներեւոյթը (infinitif passé) . avoir aimé, սիրած ըլլալ . être allé, դացած ըլլալ :

Օժանդակին (լնդունելութիւն ներկան բայի մը (լնդունելութիւն անցեալով դարձեալ (լնդունելութիւն անցեալ է . ayant aimé, սիրած ըլլալով . étant allé, դացած ըլլալով :

Ուստի բայի ժամանակները կազմելու համար՝ բաւական է այն բային նախնական ժամանակները դիտել :

Զորս լծորդութեանց կանոնաւոր բայերուն նախնական ժամանակները յայտնի եւ դիւրին են (Տես Դաս ԻԴ.) :

Հոս զարտուղի բայերուն նախնական ժամանակներուն միայն պատկերը կը դնենք, բայց կը նշանակենք քանի մը զարտուղի բայերու ածանցեալ ժամանակները որ ըստ կանոնի չեն ելլեր նախնական ժամանակներէն :

que je boive, que tu boiv

Dire, disant, dit, je dis, ՆՏՈՐՅԻ

ԱՏԻՆԻՔԻ. je dis, tu dis,

Redire, հրմայ vous redi

re, հրման՝ Vous dédisez, vous interdisez, եւ՝

Faire, faisant, fait, je fais, je fis.

ԱՏԻՆԻՔԻ. je fais, tu fais, il fait. vous faites. ի՞նչ font. Ա.Կ.

je ferai, եւ՝. Առար. ՆԵՐԻ. que je fasse, եւ՝.

Frir, —, fri. je fris.

ԱՏԻՆԻՔԻ. je fris, tu fris, il frit. յոգ. չուծի՛.

Prendre, prenant, prit. je drends, je pris.

ԱՏԻՆԻՔԻ. je prenbs, tu prends, il prend. ի՞նչ իսկ

Առար. ՆԵՐԻ. que je prenne, que tu prennes, qu'il pren

qu'ils prennent.

1
1
1
1
1

1
1
1
1
1

1
1
1
1
1
1
1
1
1
1

379
16